Г.А. Климов, О.М. Каджаиа

МЕГРЕЛЬСКО-РУССКО-ГРУЗИНСКИЙ СЛОВАРЬ

Г. А. Климов О. М. Каджаиа

МЕГРЕЛЬСКО-РУССКО-ГРУЗИНСКИЙ СЛОВАРЬ

Москва
Говорун

2023

УДК 81'374.823=353.32(038)
ББК 81.2Гр-4
К 47

Ответственный редактор к.ф.н. К. Т. Гадилия

Г. А. Климов, О. М. Каджаиа
Мегрельско-русско-грузинский словарь – М., Говорун, 2023. – 456 с.
К 47
ISBN 978-5-903184-89-7

Словарь является первым в отечественном кавказоведении опытом подготовки трехъязычного — мегрельско-русско-грузинского словаря. В словарь вошли более 10 000 словарных единиц.

Книга предназначена для широкого круга читателей, интересующихся не только мегрельским языком, но, шире, картвельскими языками. Словарь представляет интерес не только для картвелистики, но для языковедов, занимающихся разными направлениями теоретической и прикладной лингвистики, сравнительного языкознания, типологии и ареальных исследований.

Данный словарь можно расценить как материалы для будущего большого мегрельско-русского или мегрельско-русско-грузинского словаря.

УДК 81'374.823=353.32(038)
ББК 81.2Гр-4

ISBN 978-5-903184-89-7

© Климов Г.А., Каджаиа О.М. , 2013
© Говорун, 2013

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие 4
Особенности подачи материала 10
Мегрельско-русский-грузинский словарь 13
ა 15
ბ 32
გ 47
დ 92
ე 112
ვ 124
ზ 129
თ 135
ი 146
კ 153
ლ 174
მ 183
ნ 237
ო 256
პ 275
ჟ 280
რ 283
ს 292
ტ 307
უ 316
ფ 327
ქ 339
ღ 349
ყ 358
ჸ 361
შ 366
ჩ 377
ც 389
ძ 396
წ 398
ჭ 407
ხ 421
ჯ 437
ჰ 445
Климов – картвелист. М.Е. Алексеев 446
Краткий очерк мегрельского языка. Г.А. Климов 448

ПРЕДИСЛОВИЕ

Мегрельский язык распространен на северо-западе Грузии к западу от р. Цхенисцкали и в смежной полосе Абхазии; другими словами, в северной части Колхской низменности и в сопредельных горных регионах. На мегрельском языке говорят около полумиллиона человек в абашском, мартвильском, сенакском, чхороцкуйском, хобском, цаленджихском, зугдидском, гальском районах, а также в городе Поти и в Абхазии. Топонимика названных регионов указывает на более широкий ареал распространения мегрельского языка в прошлом. Имеются два диалекта — сенакский (восточный) и самурзаканско-зугдидский (западный). Различие между диалектами лежит главным образом в сфере фонетики и лексики. Отсутствие единой наддиалектной нормы порождает высокий уровень вариативности, что хорошо отражено в данном словаре. Можно выделить говоры — зугдидский, джварский, и бандзийско-мартвильский.

Широко распространено грузино-мегрельское двуязычие. Мегрельский является бесписьменным языком устного общения. Официальным языком и языком письменности на всей территории распространения мегрельского языка является грузинский язык. Надо полагать, что мегрелы пользовались письменностью близкого не только лингвистически, но и по менталитету, территории, религии, истории, традициям и по психоэмоциональному складу родственного грузинского языка.

Мегрельский язык (устаревшие названия мингрельский, иверский) происходит от этнонима *m-egr-el-*; *m-arg-al*, который документируется с 835 г. (Атенская надпись) и восстанавливается для периода грузино-занской языковой общности. В его основе лежит географическое название *egr-*. В Житие Картли (XII в.) встречаются формы *megr-*, а также топоним *egr-is/egr-*. Грузинский конфикс *m-el* с функцией обозначения происхождения засвидетельствован в грузинских фамилиях происходящих от топонимов на ранней стадии их образования, например, *achaba<m-acab-el-i*, *açqur-i<m-açqver-el-i*. По мнению акад. С.С. Джикия (см. Гамкрелидзе Т. В., Иванов Вяч. Вс., Индоевропейский язык и индоевропейцы. Реконструкция и историко-типологический анализ праязыка и протокультуры. Тбилиси: Издательство Тбилисского университета, 1984г. стр. 908 *устное сообщение*) греческие племена могли войти в соприкосоновение с западнокартвельскими племенами, страну которых назвали Arg(o). Arg(o) можно вывести из самоназвания западногрузинских племен m-arg-al-i (ср. закономерное соответствие груз. *egr-*, *m-egrel-i* и мегр. arg-, m-arg-al-i). Следовательно, arg-o-navt означает «морепла-ватель, прибывший в страну Arg(o)».

Мегрельский язык вместе с грузинским, лазским (чанским) и сванским языками образует картвельскую семью языков. Одни картвелологи (особенно иностранные) считают мегрельский и чанский (или лазский) разными языками, а другие мегрельский и лазский считают диалектами одного – занского или колхского языка. Согласно второй точке зрения, мегрельский и лазский языки образуют занскую подгруппу и нередко рассматриваются как единый занский язык. Все картвельские языки представлены в самой Грузии, а также в Турции (лазский язык и имерхевский диалект грузинского языка), в Иране (ферейданский диалект грузинского языка) и в Азербайджане (ингилойский диалект грузинского языка). Грамматический строй и лексика грузинского языка, с одной стороны, и мегрельского и лазского, с другой, имеет больше сходства по сравнению с более архаичным сванским языком.

На протяжении всей древнейшей истории картвельские племена обитали в регионе Южного Кавказа, где предположительно в VI тысячелетии до н.э. сформировалось общекартвельское единство.

В эпоху ранней бронзы на Юго-Востоке Южного Кавказа, в регионе двуречья Куры и Аракса появляется куро-араксская культура, в формировании которой предположительно принимал участие картвельский этнос — носитель шида-картлийского варианта куро-араксской культуры, — населявший главным образом

территорию современной Восточной Грузии и примыкающие к ней с запада земли. Во второй половине III тысячелетия до н.э. носители этой культуры продвигаются на запад, начинается распад пракартвельского единства — постепенное обособление сванского и занского (мегрельско-чанского) языка.

В эпоху раннекурганной культуры сванские племена все шире выдвигаются по Западной Грузии[1], сванский язык формируется в независимую языковую единицу. Грузинско-занские племена широко распространяются в холмистой полосе и на гористых плато Малого Кавказа, где происходит процесс формирования триалетской культуры.

Середина II тысячелетия до н.э. — период угасания триалетской культуры и распада грузино-занского единства. Заноязычный этнос постепенно проникает в Западную Грузию и оттесняет сванское население, которое переселяется к северу, на южные отроги Главного Кавказского хребта. Этническая группа носительница занского (колхского) языка занимает почти всю Западную Грузию и сопредельные ей с юга земли.

Начиная с эпохи поздней бронзы основным местом обитания картвельского этноса является западная часть Южного Кавказа, ареал распространения восточно-грузинской и западно-грузинской (колхской) культур. В дальнейшем носители этих культур заложили основу формирования грузинских государств – Колхиды (IV в. до н.э. – V в . до н.э.) и Картли (Иберии) (IV-III вв. до н.э. – VI в. до н.э.).

Современный лингвистический атлас распространения картвельских языков в основном остается примерно в пределах древней географии (кроме носителей ферейданского диалекта грузинского языка, переселенных из Восточной Грузии в Иран при шахе Аббасе I (царствовавшем в 1587-1629 гг.).

Изучение мегрельского языка неразрывно связано с развитием картвелистики. Интенсивное научное изучение картвельских языков начинается с XIX века. Большой вклад в развитие картвелистики внесли Г. Розен, Фр. Бопп, М. Броссе, А. Цагарели, Н. Марр, П. Чараиа и др.

Факты мегрельского языка первым зафиксировал академик И.А. Гюльденштедт во второй половине XVIII века, а первый грамматический очерк мегрельского языка принадлежит Г. Розену, который в 1846 г. издал труд, посвященный бесписьменным языкам Грузии. Г. Розен фактически является основателем сравнительного метода изучения картвельских языков. Научное изучение мегрельского языка начинается со второй половины XIX века, когда А. Цагарели в 1880 г. опубликовал «Мингрельские этюды. Опыт фонетики мингрельского языка» (СПб), в котором представлен обзор особенностей фонетической системы мегрельского языка и ее соответствия с фонетической системой грузинского языка.

М. Броссе был первым из исследователей, который отметил регулярные фонетические соответствия картвельских языков. Нельзя не отметить заслуги П. Чараиа в сравнительно-историческом исследовании лексики картвельских языков. Н. Марр уточнил закономерности соответствий картвельских языков и выяснил многие ключевые вопросы исторической фонетики картвельских языков. В 1914 г. была опубликована «Грамматика мингрельского (иверского) языка с хрестоматией и словарем» Йосифа Кипшидзе (СПб), остававшаяся до недавнего времени единственной грамматикой мегрельского языка. Герхард Деетерс предложил самую интересную и вероятную гипотезу распада языка-основы картвельских языков.

Продолжение славной традиции изучения картвельских языков связано с именами таких блестящих лингвистов как Ив. Джавахишвили, А. Шанидзе, Арн. Чикобава, В. Топурия, Г. Ахвледиани, Г. Фогт, Т. Гамкрелидзе, Г. Мачавариани, Т. Гудава, Г. Рогава, К. Шмидт, К. Ломтатидзе, М. Калдани, С. Жгенти, Б. Гигинейшвили, З. Сарджвеладзе, А. Ониани, Г. Фенрих, Г. Картозия и др.

Проф. Г.А. Климов занимает почетное место в этой плеяде выдающихся лингвистов. Он посвятил почти два десятка исследований кардинальным вопросам картвелистики. Еще в годы учения в аспирантуре он заинтересовался проблемами сравнительного анализа лексики картвельских языков. Он собрал весьма

[1] Западная Грузия – историко-географическое понятие. Лихский хребет – условный природный рубеж разделяющий запад (Колхидская низменность) и восток (Курийская впадина) Грузии.

богатый материал, блестяще проанализировал по принципам сравнительно-исторического анализа и создал фундаментальный труд в картвелистике «Этимологический словарь картвельских языков» (1964 г.). До этого времени полный этимологический словарь картвельских языков не существовал. Следует отметить, что Г. А. Климов был одним из первых, кто не разделял идею о смешанном характере сванского языка. Он указал на то, что сванский язык закономерно развивался в качестве одной из ветвей общекартвельского языка-основы. Г.А. Климов был лингвистом огромной эрудиции. Он изучал сложнейшие вопросы современной лингвистики и в своих трудах широко использовал данные картвелистики.

В 1998 г. издан его «Etymological Dictionary of the Kartvelian Languages», Berlin/New York (издательство Mouton de Gruyter) — основательно переработанное и дополненное издание «Этимологического словаря» вышедшего в 1964 году. Ответственным редактором посмертного публикации словаря стал Вернер Винтер, — ученый с мировым именем и организатор серии изданий Trends in Linguistics в издательстве Mouton de Gruyter. Количество словарных единиц по сравнению с предыдущим изданием увеличилось почти в два раза. Георгий Андреевич начал переработку Этимологического словаря практически сразу же после публикации в 1964 г. Многие новые этимологии он публиковал в разные годы в разных переодических изданиях, особенно в сборнике «Этимология». Он был постоянным автором статей и членом редколлегии этого сборника, и многие статьи по этимологии картвельского материала печатались именно там. Многие новые этимологии также вошли в его книгу «Древнейшие индоевропеизмы картвельских языков» (М., 1994). В «Словаре кавказских языков» (Г. А. Климов, М. Ш. Халилов, М., 2003 г.) также использован мегрельский материал.

Подготовка мегрельско-русского словаря органично вписывается в общий контекст широкого круга научных интересов Г.А. Климова. Он прекрасно понимал важность ввода в научный обиход российских лингвистов мегрельского материала для развития отечественного сравнительного языкознания и теоретической мысли в целом, и картвелистики, в частности, и в течение многих лет собирал материалы для подобного словаря.

В конце XX и в начале XXI вв. один за другим стали выходить мегрельско-грузинские словари: П. Чараиа (1997), Г. Элиава (1997) и О. Каджаиа (Т. 1, 2, 3; 2001-2002, Т.4; 2009). В 2001 году был издан мегрельско-немецкий словарь: Mingrelish-Deutsches Wörterbuch von Otar Kadshaia und Heinz Fähnrich. Reichet Verlag. Wiesbaden. До сих пор не существует мегрельско-русский словарь.

В 2006 году опубликован «Колхский (мегрельско-лазский) язык» К. Данелия, представляющий собой грамматический анализ и учебник мегрельского языка, восстановленный после смерти автора по его курсу лекций колхского языка.

В 2011 году в Тбилиси опубликована фундаментальная монография «Лингвистический анализ мегрельского». Монография подготовленна в Государственном университете Ильи группой ученых (Майа Ломиа, Русудан Герсамиа и Таиа Цхадаиа) под руководством проф. Гурама Картозиа, который недавно ушел из жизни. В монографии основательно описаны и исследованы проблемы фонетики и фонологии, морфологии, синтаксиса и лексикологи мегрельского языка. По инициативе этой группы создан портал www.klr.ge, на котором будут представлены материалы лингвистических экспедиций в мегрелии, а также электронная база данных — корпус глоссированных текстов мегрельского языка.

На возрастающий интерес к картвелистике в России указывает дипломная работа А.А. Ростовцева-Попеля «Мегрельский язык: 130 лет изменений» 2006 г. (СПбГУ).

Г.А. Климов ушел от нас внезапно (29.04.1997) оставив богатое научное наследие (изданное и неизданное), включая обширную картотеку мегрельско-русского словаря: около 10 000 словарных единиц. Эту картотеку было решено подготовить к печати. В 2001 году К.Т. Гадилия приступила к созданию электронной версии этого материала. Однако по мере углубленного изучения собранной Георгием Андреевичем картотеки становилось ясно, что для полноценной публикации такого словаря необходимо было привлечь лингвиста-мегрелиста и профессионального лексикографа. Автор трехтомного мегрельско-грузинского словаря и мегрельско-

немецкого словаря, проф. Отар Михайлович Каджаиа с удовольствием принял предложение.

Словарные карточки были расписаны Г.А. Климовым в соответствии со всеми канонами лексикографии: мегрельская словарная единица с пометкой диалекта, русский перевод, грузинский эквивалент (см. об этом ниже), имя (имена) информанта/ов, источники (словарь, статья, монография и др.).

Главная задача при подготовке данного словаря к печати состояла в максимальном сохранении мегрельского материала в том виде, в каком его оставил автор. Однако на карточках наряду с русским переводом-соответствием нередко встречались грузинские эквиваленты. Теперь сложно сказать с уверенностью, задумывал ли Георгий Андреевич изначально создание трехязычного словаря. Вместе с тем, усматриваются некоторые системные закономерности, которые дают возможность сделать некоторые предположения:

1. Грузинские эквиваленты встречаются почти всегда, когда отсутствует русское значение: *мегр.* შურგე – *груз.* გენაცვალე; *мегр.* შურგი – *груз.* ისარი; *мегр.* შურუბადო – *груз.* ავისული, მსუნაგი.

2. Русское соответствие вызывает сомнение, снабжается знаком вопроса, а для большей достоверности приводится грузинский перевод: *мегр.* შხუნა – *русск.* целина (?) – *груз.* ყამირი.

3. Во избежание ошибок при поиске эквивалентного перевода с мегрельского на русский Г.А. Климов учитывал тот факт, что информанты чаще всего грузинским языком владели лучше, чем русским.

4. Грузинские эквиваленты использовались для более точного перевода на русский язык, поскольку кроме грузинских, нередко встречаются и эквиваленты на немецком языке.

5. Прослеживаются некоторые закономерности фиксации сходных по разным параметрам мегрельско-грузинских единиц:

а) Фонетические сходства и фонетические соответствия:

შარვალი [šarvali] штаны, брюки შარვალი [šarvali];

შხირი [šxiri] частый ხშირი [xširi];

შურდუმი [šurdumi] засов შურდული [šurduli];

შურამი [šurami] вонючий სუნიანი [suniani];

შუმა [šuma] пить სმა [sma].

б) Сходные по семантической структуре лексические единицы:

мегр. შქაშმალუ [škašmalu] посредник – *груз.* შუამავალი [šuamavali];

мегр. შქადღა [škadɣa] полдень – *груз.* შუადღე [šuadɣe];

мегр. შურდგუმირი [šurdgumiri] живой, одушевленный – *груз.* სულდგმული [suldgmuli].

в) Практически все словарные единицы, обозначающие флору и фауну, этнонимы и топонимы наряду с русскими сопровождаются грузинскими соответствиями:

мегр. ფშალა [pšala] хмель (птица) – *груз.* სვია; [svia] ;

мегр. შონი [šoni] Сван – *груз.* სვანი [svani].

Необходимо отметить особые трудности, связанные с передачей названий флоры, а именно возможности нахождения русско-грузинских соответствий. Опыт работы с этой частью отраслевой лексики выявил огромную лакуну в данной области лексикологии.

Как было отмечено выше, главная задача при подготовке словаря состояло в сохранении материала в том виде, как его оставил Г.А. Климов. Следуя этой основной концепции, предстояло решить вопрос с грузинскими эквивалентами: оставить только авторские эквиваленты, либо системно дополнить их и придать словарю последовательный вид. О. М. Каджаиа взялся дополнить словарные статьи грузинскими эквивалентами и блестяще решил эту задачу.

Грузинские семантические эквиваленты представляют весьма ценный научный интерес для картвелистики. Отметим лишь некоторые из них. Это – особенности соответствия русского перевода мегрельских слов и

их грузинских эквивалентов:

1. Двум значениям в русском переводе соотносится один грузинский эквивалент. Это может относиться даже к разным частям речи:

გოწყუმა ср. გონწყუმა [goçq̣uma ср. gonçq̣uma] 1. развязать растянуть, открыть(ся) (о ране) 2. расстегнуть – გახსნა.

2. Трем значениям в русском переводе соответствует два грузинских эквивалента:

მინაულარი [minaulari] 1. входной 2. вход 3. переход – 1. შესასვლელი 2. გადასავალი, გადასასვლელი.

3. Благодаря общим лингвокультурным корням, в некоторых случаях грузинский эквивалент точно передает значение мегрельского слова, тогда как в русском переводе приходится прибегать к описательному способу передачи значения. Например, მინორინა [minorina] жить в доме жены вместе с ее родителями – ჩასიძება.

Или, წიწმარიტი [çiçmariṭi] *(сам.) перен.* вспыльчивый – გადატ, ფიცხი, ფხუკიანი; გაწიწმატებული. В грузинском есть схожее с мегрельским производное გაწიწმატებული, а первоначально предложенный Г.А Климовым буквальный русский перевод «от цицмати» для русскоязычного читателя был бы непонятен. წიწმატი [çiçmaṭi], это — кресс или кресс-салат (кресс — многолетнее травянистое растение из семейства крестоцветных; кресс-салат — горьковатое на вкус огородное однолетнее растение). Теперь в словаре русское значение этого слова приводится следующим образом: *перен.* вспыльчивый.

В словарной статье ხოჯითხირი [xoǯitxiri] *ботан.* крупный сорт ореха – დიდი თხილი (სიტყვასიტყვით: ხარ-თხილი) русский перевод является описательным, как и грузинский. Однако в отличие от русского, грузинский язык позволяет дать буквальный перевод без потери смысла, русский буквальный перевод «бык-орех» (ხოჯი «бык», თხირი «орех») вряд ли будет более информативным, чем нейтральный «крупный сорт ореха».

И, наконец, еще один интересный пример: ხალირი [xaliri] *прич.* жареный, жженый, обжареный. – მოხალული; მოხრაკული, შემწვარი. Единицы данного синонимического ряда русского перевода намного теснее связаны друг с другом (и, соответственно, выделены запятыми), чем в грузинском.

4. Исследователей должен заинтересовать богато представленный в словаре материал, отражающий соответствия превербов мегрельского и грузинского языков.

В грузинских эквивалентах превербы переданы двумя способами: в скобках или слитно, в зависимости от степени сращения преверба с глагольной основой. Например:

მებარება [mebareba] сдавать (на хранение), поручать – მიბარება;

მეგაფა [megapa] дуть, веять – (შე)ბერვა, ქროლა.

Из материалов Г.А. Климова в словарь не вошли:

1. Не подтвержденные мегрельские слова.
2. Некоторые иллюстративные материалы и способ их подачи.
3. Ссылки на информантов и другую использованную литературу, кроме И. Кипшидзе.

О.М. Каджаиа дополнил словарные статьи:

1. Единицами базовой лексики;
2. Названиями флоры и фауны;
3. Отдельными словарными статьями (добавлены простые и сложные превербы).

В материалах Георгия Андреевича отсутствовала транскрипция — она была введена нами. К сожалению не все нюансы удалось проверить и установить, поэтому они оставлены без изменений. По сути, данный словарь можно расценить как материалы для будущего большого словаря.

Издание Мегрельско-русско-грузинского словаря Г.А. Климова и О.М. Каджаиа станет бесценным вкладом в картвелистику и, шире, в теоретическую и прикладную лингвистику. Надеемся, что словарь станет началом нового этапа развития картвелистики в России, вдохновит молодых ученых и вызовет их искренний интерес к изучению картвельских языков.

О. М. Каджаиа
К. Т. Гадилия

ОСОБЕННОСТИ ПОДАЧИ МАТЕРИАЛА

Словарь отражает состояние современного мегрельского языка. В словарь вошли имена (существительные, прилагательные, числительные, местоимения), отглагольные имена (причастия и масдар), неизменяемые слова – союзы, частицы, междометия, а также простые и сложные превербы. В словарь не вошли вульгаризмы, имена собственные; географические названия отражены лишь частично. Мегрельские слова переведены с максимальной точностью, но отражены не все их значения, поскольку мы стремились сохранить материалы в том виде, в каком они были оставлены Г.А. Климовым. Минимален объем иллюстративного материала.

Заглавное мегрельское слово каждой словарной статьи приводится в практическом алфавите на основе грузинской графики, в квадратных скобках следует транскрипция на основе латинской графики с дополнительными знаками, далее следуют пометы (диалект, тематическая группа слова, некоторые части речи). Статью замыкает перевод на русский и грузинский языки.

Особо следует отметить способ подачи помет диалектов. Большое число словарных статей отражает фонетические варианты или параллельные формы мегрельских слов. В тех случаях, когда после транскрипции следует помета *(сам.)* или *(сен.)*, это означает, что фонетический вариант или параллельная форма слова встречается в самурзаканском *(сам.)* или сенакском *(сен.)* диалекте. В тех случаях, когда приводятся семантически близкие фонетические варианты слова с пометой **см.** или двойными косыми //, то помета диалекта относится к заглавной словарной статье. Если помета диалекта отсутствует, это означает, что слово является общемегрельским.

В некоторых случаях после перевода заглавного мегрельского слова в скобках дается помета И. Кипш. по-русски и ი. ყიფშ. по-грузински, что означает ссылку на труд И. Кипшидзе «Мингрельско-Русский словарь. Грамматика мингрельского (иверского) языка с хрестоматией и словарем (СПб, 1914)». Это — единственная помета, которая сохранена с карточек Г. А. Климова.

Имена существительные сопровождаются формами множественного числа, так как они были представлены на карточках Г.А. Климова. В основном, это формы с разделителем гласных ლ [l], *напр.* ჯიმა – ჯიმა-ლ-ეფ-ი.

Принцип сохранения материала в том виде, в каком его оставил Г.А. Климов, диктует необходимость сохранить его способ подачи глаголов (не в презентной форме третьего лица, как у А. Чикобава). Перевод глаголов на русский язык, в основном, дается в несовершенном виде, кроме тех случаев, когда русский глагол более употребителен в совершенном виде. Важно учесть, что мегрельский глагол (также как и грузинский) не имеет форму инфинитива в традиционной интерпретации этой категории. В таких случаях часто приходится давать не только глагольные соответствия, но и отглагольные русские формы для того, чтобы в наиболее полной мере передать семантико-грамматическую специфику мегрельского глагола. Например, ხირთინი//ხირტინი [xirtini//xirṭini] храп, храпение – ხვრინვა. Или, ჯაფა [ǯapa] труд, трудиться – შრომა, ჯაფა. В глагольных статьях указываются некоторые формы спряжения, так как они были даны у Г. А. Климова.

Большинство помет, содержащих информацию о лексикографических источниках, к сожалению, не удалось расшифровать. Из авторских аббревиатур можно предположить, что источниками Г. А. Климову служил «Мингрельско-Русский словарь» И. Кипшидзе, опубликованные в разное время в Грузии богатый мегрельский фольклор, научные статьи, и, наконец, информанты.

В ходе доработки О.М. Каджаиа пользовался следующими лексикографическими материалами:

1. И. Кипшидзе. Грамматика мингрельского (иверского) языка с хрестоматиею и словарем. СПб, 1914.
2. Д. Чубинашвили. Грузинско – русский словарь вновь составленный Давидом Чубиновым. СПб, 1887.

3. Н. Чубинашвили. Русско-грузинский словарь под редакцией и с предисловием А. Глонти. Тбилиси, Т. 1, 1971; Т. 2, 1973.
4. Г. С. Ахвледиани, В. Т. Топуриа. Грузино-русский словарь. Тбилиси, 1950.
5. Русско-грузинский словарь. Тбилиси, Т. 1, 1956; Т.2, 1958; Т. 3, 1959.
6. А. Макашвили. Ботанический словарь. Названия растений. Тбилиси, 1961.
7. О. М. Каджаиа. Мегрельско-грузинский словарь. Тбилиси, Т.1, 2001; Т. 2-3, 2002.

Структура словарной статьи. О пользовании словарем

Словарные единицы располагаются по алфавитному порядку, исходя из специфики мегрельского языка. Так, например, гласный ჷ занимает место той буквы, субститутом которой является ი [i], ო [o]или უ [u]. Согласный ჸ [ʻ], как рефлекс ყ [q] в алфавите расположен после последнего. Окончание именительного падежа (основы на согласные) рассматривается в составе основы, поэтому, например, კოჩანა расположено перед словом კოჩი.

Одна косая линия, например, ი/ჷ, ა/ი, უ/ე или ლ/რ обозначает чередование гласных или согласных.

В случаях чередования в начале слова, слово дается обычно в виде двух независимых единиц, которые разделены двойной косой чертой: კიკონუა//კჷკონუა [ḳiḳonua//ḳəḳonua]. Однако иногда чередования оставлены в пределах одного слова, например, ა/იკოჭოფუა [a/iḳoč̣opua].

Когда чередование встречается в конце слова, то оно передается в пределах одного слова и разделяется одной косой чертой. Например, чередование ლ/რ [l/r] в именах и масдарах в конце слова: (აკო)ბანძღილ/რი [(aḳo)banʒɣil/ri], ბუმილ/რი [bumil/ri].

Двойные косые // используется для обозначения фонетических вариантов слов, когда они являются семантически сходными, а разница в звуковом составе слов минимальна и не является существенной. Например, aboura//abuura.

Помета см. используется тогда, когда слова семантически не различаются, а различие состоит в звуковом составе слова. Например, abragoba см. abragala.

В некоторых случаях приходится использовать пометы см. и двойные косые (//) в одной словарной статье: უმუმე//უმუმო см. უმუმალო [umume//umumo см. umumalo].

Двойные косые также обозначает наличие параллельных форм, т.е. слово может встречается в речи одного и того же носителя, в разных диалектах или в разных говорах. Например, ა(ნ)წი//აწი//აწ//აწჷნე [a(n)çi//açi//aç//açəne].

В некоторых случаях, когда необходимо учитывать не только фонетические варианты слов, но и чередования, словарная статья предельно усложняется. Например, აწინეში/ე//აწჷნეში/ე [açineši/e//açəneši/e].

Синонимичные переводы мегрельских слов отделяется друг от друга запятыми, а оттенки значения – точкой с запятой, семантически отдаленные значения выделяются арабскими цифрами. В некоторых словарных статьях приходилось использовать весь набор помет таким образом, как в нижеследующем примере: ხიროკილი//ხჷროკილი см. ხირაკილი, ღირაკილი [xiroḳili//xəroḳili см. xiraḳili, ɣiraḳili] 1. подгорелый (о еде) 2. скрюченный – 1. დამწვარი, დახრუკული (საჭმელი) 2. დაგრეხილი, დაკლაკნილი.

Пометы см., ср. // указывают на слова, которые имеют практически сходное значение, но различия носят формальный (фонетический) характер.

Некоторые мегрельские слова снабжаются грамматической характеристикой: причастия, наречия и пр. (см. список сокращений).

Омонимы отмечаются арабской цифрой в верхнем регистре.

Словарь ориентирован на русскоязычного читателя, поэтому все пометы приведены на русском языке. Исключение составляют «переносное значение» (გადატ.) и «буквально» (სიტყვასიტყვით), имеющие помету в грузинской части словарной статьи.

Справа от квадратной скобки транскрипции даются пометы диалектов (сен.) или (сам.), т.е. сенакский или самурзаканский диалект, редко – (зугд.). На карточках эти пометы, часто приводились вместе, что означает, что это слово принадлежит обоим диалектам. Было решено пометы диалектов оставить в тех случаях, когда слово встречается только в одном из диалектов.

В тех случаях, когда в одной словарной статье приводятся два варианта слова из разных диалектов мегрельского языка, то последовательность следующая: первая помета после квадратной скобки соответствует заглавному слову словарной статьи, а последующая — лексическому эквиваленту или фонетическому варианту в другом диалекте. Например, სათფალო см. თახვანტია [satpalo см. taxvanṭia] *(сен.) (сам.)*, где სათფალო *(сен.)*, а თახვანტია *(сам.)*. Или, ჩვემა см. ჩვამა [čvema см. čvama] *(сам.), (сен.), зоол.* цапля — ყანჩა, თევზიყლაპია.

Иногда заглавному мегрельскому слову, засвидетельствованному в одном диалекте, соответствует заимствование: ჩამჰვა ср. აჩამჰვა [čamhva ср. ačamhva] *(сам.) (абхаз.) ботан.* клён (белый) — მაღალმთის ბოკვი.

Если структура словарной статьи слишком сложна (1) или помета относится не к заглавному слову (2), то, помета диалекта или заимствования помещается перед транскрипцией заглавного слова:

ჩემქჳა ср. აჩამხვა//აჩამჷქჳა *(абх.)* [čemkua ср. ačamxva//ačaməkua] (1);

წინდა ср. წიდა *(др. груз.)* [çinda ср. çida] грязь (на теле, коже) – ჭუჭყი (კანზე, ტანზე) (2).

Алфавит и специфические звуки мегрельского языка

В отличие от современного грузинского языка, мегрельский язык имеет специфические звуки, которые графически изображаются следующим образом: ჲ, ჳ, ჷ, ჸ. Из них ჲ встречается редко и в определенных позициях его замещает гласный ი [i] или сонант ლ [l] и спирант შ [š]. Билабиальный ჳ [w] часто замещает звук ვ [v]. Гласный ჷ [ə] засвидетельствован в зугдидско-самурзаканском диалекте мегрельского языка и представляет собой замещение гласных ი [i] и უ [u] (редко ო [o]). Иными словами, вместо звуков ი [i], უ [u] и ო [o] сенакского диалекта в определенных позициях появляется ჸ [ʻ]. Ларингальный абруптивный смычный ჸ [ʻ] часто прдставляет субституцию звука ყ [q] в позициях перед сонантами ვ [v] (//ჳ [w]), а также гласными ა [a], ე [e], ი [i], ო [o], უ [u].

Практический алфавит мегрельского языка базируется на грузинском. В таблице приведены транскрипция и соответствия на русском. Фонетическую характеристику звукового состава мегрельского языка читатель найдет в прилагаемом очерке Г.А. Климова.

Подробнее о фонетике (а также о грамматике и лексике) мегрельского языка см. в прилагаемом грамматическом очерке, напечатанном Г.А. Климовым в его разделе «Мегрельский язык», опубликованном в подготовленной Институтом языкознания РАН энциклопедии «Языки Российской Федерации и соседних государств» т. II, М., 2001.

Алфавит

Мегрельский	транскр.	Мегрельский	транскр.
ა	a	ტ	ṭ
ბ	b	უ	u
გ	g	ჷ	ə
დ	d	ფ	p
ე	e	ქ	k
ვ	v	ღ	γ
ზ	z	ყ	q̣
თ	t	ჸ	ʻ
ი	i	შ	š
კ	ḳ	ჩ	č
ლ	l	ც	c
მ	m	ძ	ʒ
ნ	n	წ	ç̣
ო	o	ჭ	č̣
პ	p̣	ხ	x
ჟ	ž	ჯ	ǯ
რ	r	ჰ	h
ს	s	ჳ	w

Список сокращений

абх. – абхазский
анат. – анатомия
антр. – антропоним
арх. – архаизм
б.-март. – бандзийско-мартвильский
ботан. – ботаника
букв. – буквально
вет. – ветеринарный
вульг. – вульгаризм
греч. – греческий
зоол. – зоология
звукоподр. – звукоподражательный
зугд. – зугдидский (говор)
зугд.-сам. – зугдидско-самурзаканский
ист. – исторический
лаз. – лазский
ласкат. – ласкательный
межд. – междометие
местоим. – местоимение
мн. ч. – множественное число
напр. – например
нареч. – наречие
отр. част. – отрицательная частица
перен. – переносное значение
перс. – персидский
прич. – причастие
прост. прев. – простой преверб
религ. – религия, религиозный
русск. – русский
сам. – самурзаканский
сен. – сенакский
слож. прев. – сложный преверб
собир. – собирательный
топон. – топоним
тур. – турецкий
см. – смотрите
ср. – сравните
уменьш. – уменьшительная форма
уменьш.-ласкат. – уменьшительно-ласкательная форма
утверд. част. – утвердительная частица
част. – частица
энтом. – энтомология

Условные знаки

/ – чередование
// – семантически сходные словарные единицы и параллельные формы
< – происходит от...
> – переходит в...
➤ – примеры

ა

აბა! [aba] *межд.*
ну-ка! да! ну! აბა!

აბაზი [abazi]
двугривенный, двадцать копеек აბაზი, ოცი კაპიკი

აბანა [abana]
1. баня 2. лечебные воды 1. აბანო 2. სამკურნალო წყლები

აბანი [abani]
место ადგილი

აბარწა [abarça] *(сам.)*
крыльцо; открытый балкон პირმალი; ღია აივანი

აბაშა [abaša] *топон.*
Абаша (село и река в Мегрелии) აბაშა (სოფელი, მდინარე)

აბაშური [abašuri]
1. абашец 2. абашский 1. აბაშელი 2. აბაშური

აბგა см. **აბ(უ)გა [abga** см. **ab(u)ga]**

აბორჯება [aborǯeba] *(сен.)*
растеряться აბნევა, დაბნევა

აბორჯებული [aborǯebuli] *прич.*
растерянный; рассеянный დაბნეული

აბოურა//აბუურა [aboura//abuura] *(сам.)*
скотный двор, хлев ბოსელი, გომური

აბჟუა [abžua] *(сам.)*
Абхазия აფხაზეთი

აბრაგალა [abragala]
абречество, разбойничество აბრაგად ყოფნა, აბრაგობა

აბრაგი [abragi]
абрек, разбойник აბრაგი

აბრაგობა см. **აბრაგალა [abragoba** см. **abragala]**

ა(ბ)რეშუმი [a(b)rešumi]
шелк აბრეშუმი

აბროშუმი см. **ა(ბ)რეშუმი [abrošumi** см. **a(b)rešumi]**

აბ(უ)გა//აბჷგა [ab(u)ga//abəga]
маленькая (перемётная) сумка აბგა, პატარა ჩანთა

აბუჩეჩი [abučeči] *ботан.*
род травы მცენარის ერთ-ერთი სახეობა

აბხა см. **აფხა [abxa** см. **apxa]**

აგაგა [agaga] *(сам.) абхаз.*
привидение, призрак; скелет მოჩვენება, ლანდი; ჩონჩხი

აგაფა см. **ოგაფა [agapa** см. **ogapa]** *(сам.)*
соха კავი

აგაჯა см. **აგაგა [agaǯa** см. **agaga]**

აგვარა [agvara]
1. скотный двор 2. хлев 1. ბაკი 2. ბოსელი, გომური

აგვართა [agvarta]
масса, толпა
ურიცხვი (საქონელი), ბრბო

ადამიანი [adamiani]
человек, *перен.* женщина
ადამიანი, გადატ. ქალი

ადამიანური см. ანდამური [adamianuri см. andamuri]

ადგილი კურზუ см. კურზულე [adgili ḳurzu см. ḳurzule]

ადესა [adesa] *ботан.*
изабелла (виноградная лоза)
მაღლარი ვაზი, ადესა

ადვილო//ადვილაშე//ანდვილო [advilo //advilaše//andvilo] *нареч.*
легко
ადვილად

აზა-კვაზა см. კვაზაფი [aza-ḳvaza см. ḳvazapi]
изящный
კოპწია

აზრი см. არზი [azri см. arzi]
мысль, идея, мнение
აზრი, მოსაზრება

ათა- см. ათო- [ata- см. ato-] *слож. прев.*

ათადგუმალი// ათადგჷმალი [atadgumali//atadgəmali]
столб; подпора
ბოძი, შესადგმელი, შესაბჯენი

ათაურე см. ათაჸურე [ataure см. ata'ure] *нареч.*
сюда; в эту сторону; отсюда
აქეთკენ, აქეთ მხარეს; აქედან

ათაქ(ი), თაქ(ი), აქ(ი) [atak(i), tak(i), ak(i)] *нареч.*
1. здесь 2. сюда
აქ

ათაქინე см. ათაქ(ი). [atakine см. atak(i)] *нареч.*
здесь, тут
აქ

ათაჸურე, თაჸურე, აჸურე [ata'ure, ta'ure, a'ure] *нареч.*
отсюда
აქედან

ათაშ – (ა)თაში [ataš – (a) taši] *нареч.*
так, каким образом
ასე – ასე, ასე და ასე

ათაში, თაში, აში [ataši, taši, aši] *нареч.*
так, таким образом
ასე

ათენა//ათე, თე, ე [ate, te, e] *местоим.*
этот (начальная составная часть большого количества сложных слов)
ეს (ბევრი რთული სიტყვის პირველი შემადგენელი ნაწილი)

ათაშინეშე см. ათეშინეშე [atašineše см. atešineše] *нареч.*
таким образом
ამგვარად, ამნაირად

ათეგვარი, თეგვარი, ეგვარი [ategvari, tegvari, egvari] *местоим.*
такой
ამგვარი, ამნაირი

ათეზი/ჷმა, თეზი/ჷმა, ეზი/ჷმა [ate-zi/əma, tezi/əma, ezi/əma] *местоим.*
столько
ამდენი

ათენე(ე)რო [atene(e)ro] *нареч.*
таким образом, так
ამნაირად, ამგვარად

ათენერი, თენერი, ენერი [ateneri, teneri, eneri] *местоим.*
такой
ამნაირი

ათენერო см. ათენე(ე)რო [atenero см. ate(e)nero]

(ა)თე-ჟამს//(ა)თე-ჟანს//ე-ჟანს [(a)te-žams//(a)te-žans//e-žans] *(сен.), нареч.*
в это время
ამ დროს

ათესხი, თესხი [atesxi, tesxi] *местоим.*
столько
ამდენი

ათეშენი, თეშენი [atešeni, tešeni] *нареч.*
поэтому
ამისათვის

ათეშვანს, თეშვანს, ეშვანს [atešvans, tešvans, ešvans] *нареч.*
в это время
ამ დროს

ათეში, თეში, ეში [ateši, teši, eši] *местоим.*
его, её
ამისი

ათეშინეშე, თეშინეშე, ეშინეშე [atešineše, tešineše, ešineše] *нареч.*
таким образом
ამნაირად, ამგვარად, იმგვარად

ათეცალი, ეცალი [atecali, ecali] *местоим.*
подобный, похожий
ამნაირი, ამის მსგავსი, ასეთი

ათეჯგურა, თეჯგურა, ეჯგურა [ateǯgura, teǯgura, eǯgura] *местоим.*
такой
ასეთი, ამნაირი, ამგვარი

ათმაორებელი [atmaorebeli] *(сен.) прич.*
оттеняющий, *перен.* угнетатель
დამჩრდილავი, გადატ. მჩაგვრელი

ა-თო- [a-to-] *слож. прев.*

ათოდვალა [atodvala]
подложить, подкладывать
ამოდება

ათოლაფა [atolapa]
подпадать, подпасть
ქვეშ მოქცევა; შევარდნა

ათომირაფა [atomirapa]
замечать (с высоты), подмечать
შემჩნევა (სიმაღლიდან), თვალის მოკვრა

ათონწყილი [atonçqili] *прич.*
снизу подложенный, вложенный
ქვევიდან ამოწყობილი, შეწყობილი

ათონწყუალა [atonçqula]
подкладывать (снизу), вкладывать
ქვევიდან ამოწყობა, შეწყობა

ათოპონუა [atoponua]
подпирать (снизу), прислонять
შეყუდება, ამოყუდება

ათორზამა [atorzama]
поджигать (снизу), поджечь (под чем-либо)
შენთება, ქვევიდან შეგზნება

ათოჩამა [atočama]
1. выдать, выдача 2. давать совет, советовать
1. გაცემა 2. რჩევის მიცემა

ათოჩართუა [atočartua]
растаптывать; растаптывание
გათელვა

აია-ჟეშხა см. ჟეშხა [aia-žešxa см. žešxa]

აინჩა [ainča] *(сен.), ботан.*
алыча (сорт сливы)
ალუჩა

აიწორო см. არიწორო [aiçoro см. ariçoro] *нареч.*
сплошь, целиком
ერთიანად, მთლიანად

აკა ср. აკჷ [aḳa ср. aḳə] *абх.*
1. «один» 2. ну-ка, давай-ка
1. ერთი 2. აბა ერთი, მოდი ერთი

აკაბუ(რ)ცხა см. აკაბუცხა [aḳabu(r)cxa см. aḳabucxa]

აკაბუცუცია [aḳabucucia]
малюсенький
პაწაწინა, ერთი ბეწო

აკაკე-ბაკაკე [aḳaḳe-baḳaḳe]
аллитерирующее словосочетание, не имеющее смысла
მნიშვნელობის არმქონე ალიტერაციული გამოთქმა

აკაბუცხა см. აკაბუ(რ)ცხა [aḳabucxa см. aḳabu(r)cxa]
малюсенький
პაწაწა, პაწაწინა

აკანი: ე აკანც [aḳani: e aḳanc] *(сам.)*
место ➢ в этом месте
ადგილი ➢ ამ ადგილას

აკაშა(ხ) [aḳaša(x)] *нареч.*
однажды, один раз
ერთხელ

აკაცია см. ლაკაცია [akacia см. lakacia] *ботан.*
акация
აკაცია

აკაწილი [aḳaçili] *нареч.*
немножко
ცოტა, ცოტაოდენი (ერთი წილი)

აკაწუნს [aḳaçuns] *нареч.*
в одно мгновение, вмиг; мгновенно
ერთ წამს, ერთ წამში

აკ(ი)მაჭაბალი [aḳ(i)mačabali] *прич.*
склейвающий
შემწებებელი

აკმა(რ)ღვაფალი [aḳmarɣvapali] *прич.*
разрушитель
დამრღვევი

აკნახურგა [aḳnaxurga]
быть размежёванным
განამიჯნი, გამიჯნული

ა-კო- [a-ḳo-] *слож. прев.*

(აკო)ბანძღილ/რი [(aḳo)banʒɣil/ri] *прич.*
взъерошенный (о волосах), запутанный
აბურდული, აწეწილი (თმები), დახლართული

(აკო)ბანძღუა [(aḳo)banʒɣua]
запутывать(ся)
აბურდვა, აწეწ(ვ)ა

აკობუმა [aḳobuma]
1.схватка, схватиться (в драке, бою) 2. вылить воду снизу вверх
1.შებმა (ბრძოლაში, ჩხუბში) 2. ამოსხმა (წყლის)

აკოგვარგვათუა [aḳogvargvatua]
толпиться, собираться вместе (о людях)
თავის მოყრა, მოგროვება (ხალხისა)

(აკო)თეება [(aḳo)teeba]
кончать, исполнить, выполнять
დამთავრება, შესრულება

აკოკათელი [aḳoḳateli] *прич.*
собравшиеся, столпившиеся
თავშეყრილი, შექუჩებული

აკოკათუა [aḳoḳatua]
собираться
თავის მოყრა, შექუჩება

აკოკირილი//აკოკჷრილი [aḳoḳirili//aḳoḳərili] *прич.*
связанный (крепко)
შეკრული (მაგრად)

აკოკირუა//აკოკჷრუა [aḳoḳirua//aḳoḳərua]
сковать, связывать (вместе)
შეკვრა; შებოჭვა

აკოკორობუა [aḳoḳorobua]
собирать (воедино)
შეგროვება, შექუჩება

აკონდღულაფა [aḳondɣulapa]
1. подтаивать 2. сплавлять
1. შელღობა 2. დადნობა, შედნობა

აკონდღულაფირი [aḳondɣulapiri] *прич.*
сплавленный
შედუღებული, შედნობილი

აკონთხაფა [aḳontxapa]
столкновение, конфронтация
შეჯახება, თავდასხმა; კონფრონტაცია

აკონწყვილი [aḳonçqvili] *прич.*
1. разрушенный 2. опустошенный, разоренный
1. დანგრეული, დარღვეული 2. გაოხრებული, გატიალებული

აკონწყუალა [aḳonçquala]
1. разрушать 2. опустошать
1. დანგრევა, დარღვევა 2. გაოხრება, გატიალება

აკონწყუმა // აკონწგყმა [aḳonçquma// aḳonçqəma]
1. доносить, наушничать 2. сплетничать — 1. მაბეზღარობა, ენაგანიოაბა 2. ჭორიკნობა

აკონჭირუა [aḳončirua]
напрячься; растягивать — ძალღონის დაძაბვა; დაჭიმვა

აკორაგადი//აკორაგადუა [aḳoragadi//aḳoragadua]
1. сговариваться, договариваться 2. за глаза сплетничать — 1. შეთანხმება, მოლაპარაკება, პირის შეკვრა; მორიგება 2. გაჭორვა; ზურგს უკან არაკეთილი სიტყვების მიყოლება

აკორზამა [aḳorzama]
разжечь огонь — ცეცხლის დანთება, გაჩაღება

აკორთუალა [aḳortuala]
делить (между собой) — ურთიერთ შორის გაყოფა

აკორქიალა//აკორქილა [aḳorkiala//aḳorkila]
размахивать, поскакать, пом-чаться (о лошади) — მოქნევა, გაქუსვლა (ცხენისა)

აკო(რ)ღვაფა [ako(r)ɣvapa]
разложить, разрушить — დარღვევა, დაშლა

აკოსიროტუა [aḳosiroṭua]
истреблять — ამოჟლეტა, ამოწყვეტა

აკოსოფუა [aḳosopua]
разрывать (на части) — დაგლეჯა (ნაწილებად)

აკოსქუაფილი [aḳoskuapili] *прич.*
1. связанный 2. привязанный (сзади) — 1. გადაბმული 2. მიბმული (უკან)

აკოტახუა [aḳoṭaxua]
1. взламывать, ломать 2. разлом, разгром — 1. დამტვრევა, გატეხა 2. გაცამტვერება

აკოტკაჩილი [aḳoṭḳačili] *прич.*
плотно прижатый друг другу (*напр.*, губы, зубы) — მჭიდროდ მიკრული ერთმანეთთან (*მაგ.*, ბაგეები, კბილები)

აკოტკაჩუა [aḳoṭḳačua]
плотно прижимать друг другу (*напр.*, губы, зубы) — მჭიდროდ მიკვრა ერთმანეთთან (*მაგ.*, ბაგეების, კბილების)

აკოფაჩუა [aḳopačua]
1. разобрать 2. распускать что-либо; распускаться — 1. დაშლა 2. დათხოვნა

აკოფირსილი [aḳopirsili] *прич.*
1. замазанный смолой 2. *перен.* ослеплённый — 1. გაგლესილი ფისით, დაგოზილი 2. *გადატ.* თვალებდავსებული, დაბრმავებული

აკოფირსუა [aḳopirsua]
1. замазывать смолой; смолить 2. *перен.* ослепить — 1. ფისით გაგლესა 2. *გადატ.* თვალის დავსება, დაბრმავება

აკოფიტილუა [aḳopiṭilua]
увязаться (за кем-либо) — აღევნება, მიღევნება (ვინმეს უკან)

აკოფორილი [aḳoporili] *прич.*
покрытый, прикрытый — დაფარული

აკოფორუა [aḳoporua]
укрыть, прикрывать — დაფარვა

აკოქერქუა [aḳokerkua]
порвать, разодрать — დაფლეთა, დაგლეჯა

აკოქოსუა [aḳokosua]
1. сгребать 2. *перен.* истреблять — 1. მოხვეტა, მოქუჩება 2. *გადატ.* მოსპობა, მოსვრა

აკოშაყარელი [aḳošaqareli] *прич.*
собравшийся, собранный — შეგროვებული, თავმოყრილი

აკოშაყარუა [aḳošaqarua]
собирать(ся) (воедино) — შეკრება, შეგროვება, თავშეყრა

აკოშირუა//აკოშǝრუა [aḳoširua//aḳošǝrua]
1. износиться 2. *перен.* истребляться — 1. გაცვეთა 2. *გადატ.* მოსპობა, მოსვრა, გაჟლეტა

აკოშკა [aḳoška]
окно — ფანჯარა

აკოციმა//აკოცუმა//აკოცǝმა [aḳocima//aḳocuma//aḳocǝma]
1. рассыпаться, разводить 2. *перен.* портиться (о погоде) — 1. დაფანტვა, დაშლა 2. *გადატ.* ფუჭდება (*მაგ.*, ამინდი)

აკოციმილი//აკოცუმილი//აკოცǝმილი [aḳocimili // aḳocumili // aḳocǝmili]
1. рассыпанный, разбросанный 2. *перен.* испорченный (о погоде) — 1. დაფანტული, დაშლილი 2. *გადატ.* გაფუჭება (ამინდის), გაავდრება

აკოწიმიდუა [aḳoçimidua] *(сам.)*
вычистить — ამოწმენდა

ა/იკოჭოფუა [a/iḳoč̣opua]
вылавливать, схватить (вместе); связать туго — დაჭერა, შეპყრობა; შებოჭვა

აკოჭოფუა (შურიში) [aḳoč̣opua (šuriši)]
задохнуться (*букв.* сдерживать дух) — სულის ხუთვა (*სიტყვასიტყვით* სულის შებოჭვა)

აკოხირაკუა [aḳoxiraḳua]
подгореть, поджариться — დახრუკვა, შეხრუკვა (ოდნავ)

აკოჯიმალაფა [aḳoǯimalapa]
побрататься — დაძმობილება

აკოჸუნა [aḳo'una]
следовать (сзади) — მიდევნება, მიყოლა (უკან)

აკოჸუნაფა (ბჟაში) [aḳo'unapa (bžaši)]
свернуться (о молоке), створоживать — შედედება (რძის), შეყველება

ა-ლა- [a-la-] *слож. прев.*

ალაბი [alabi]
аршин — ალაბი, არშინი

ალაბიანი [alabiani]
аршинный (*напр.*, камень) — არშინიანი (*მაგ.*, ქვა)

ალაგაფა [alagapa]
вкладывать (в ножны); ударить ножом — ჩაგება; ჩარტყმა (დანის)

ალაგაფირი [alagapiri] *прич.*
вложенный (в ножны); воткнутый (нож) — ჩაგებული; ჩარტყმული (დანა)

ალაგე см. ოლაგე [alage см. olage] *(сен.)*
букв. место, где обычно перешагивают — ალაგე

ალადვალა [aladvala]
положить (во что-то), класть (во что-либо) — ჩადება (რამეში)

ალაზიმაფა//ალაზǝმაფა [alazimapa//alazǝmapa]
сравнивать, сопоставлять(ся) — შედარება, შეზომება, დატოლება

ალალაფა см. ილალაფა [alalapa см. ilalapa]
1. попадать (в глаз, карман) 2. падать рядом (чего-либо) — 1. ჩავარდნა (თვალში, ჯიბეში) 2. ჩავარდნა (გვერდით)

ალალი [alali]
искренний, правдивый — ალალი

ალა-მალა//ალას-მალას [ala-mala//alas-malas]
аллитерирующее словосочетание – используеться для рифмы ➢ туда-сюда; непостоянное, нехорошее; часто (И. Кипш.) — ალიტერაციული, მარითმებელი სიტყვათ – შეხამება ➢ იქით-აქეთ; არამუდმივი, უვარგისი (ი. ყიფშ.)

ალამო//ჰალამო [alamo//halamo] *нареч.*
вдруг, внезапно — უცბად

ალანგერი см. ონა(ნ)გერი [alangeri см. ona(n)geri]

ალანი: ალანი-კოჩი [alani: alani ķoči]
аланами мегрелы называют карачаевских татар (карачаевцев), живущих на северном склоне главного Кавказского хребта, близ Эльбруса, у истоков р. Кубань; *перен.* мужественный (И. Кипш.) — ალანი; ალანი-კაცი. ალანებს მეგრელები ეძახიან ყარაჩაელებს, რომლებიც ცხოვრობენ კავკასიონის ქედის ჩრდილოეთ ფერდობზე, იალბუზის ახლოს, მდინარე ყუბანის ნაპირებზე; *გადატ.* ვაჟკაცი (ი. ყიფშ.)

ალანურობა-მალანურობა [alanuroba-malanuroba]
название одного вида состязания в силе и ловкости двух партии нарочно выбранных молодых, холостых людей (И. Кипш.) — ძალასა და სიმკვირცხლეში შეჯიბრის ერთ-ერთი სახეობა ორი ახალგაზრდა, უცოლშეილო ჯგუფისა (ი. ყიფშ.)

ალა(ნ)ჭირინაფა [ala(n)čirinapa]
передавать (сбоку) — გვერდიდან მიწოდება

ალა(ნ)ჯირა [ala(n)ǯira]
лежать (сбоку, рядом кого-либо), прилечь — წამოწოლა, გვერდით წოლა

ალარგინუა [alarginua]
блестеть, сверкать; сверкание (*напр.*, о глазах) — ბრდღვიალი, ბრწყინვა (*მაგ.*, თვალის)

ალარინა см. ილარინა [alarina см. ilarina]
1. поддерживать 2. находиться, стоять (около чего-либо или снаружи) — 1. მხარდაჭერა 2. გვერდით (ან გარეთ) დგომა, ყოფნა

ალასხაპუა [alasxapua]
1. подтанцовывать, плясать рядом с кем-нибудь 2. припрыгивать (рядом) — 1. ცეკვით გვერდზე გაყოლა; მიცეკვება 2. გვერდზე გადახტომა

ალატახუა [alaṭaxua]
надломать (сбоку) — ჩამოტეხა, ჩამომტვრევა (გვერდიდან)

ალაფურცქინი//ალაფურცქინუა [alapurckini//alapurckinua]
пошептать (в ухо) — ჩაჩურჩულება (ყურში)

ალაღალა [alaɣala]
вынимать — ამოღება

ალაჩანაფა [alačanapa]
засунуть; запустить (*напр.*, руку) — გაჩრა; ჩაყოფა (*მაგ.*, ხელის)

ალაჩანუა [alačanua]
расти (возле чего-либо), прижиться (растение) — გვერდით ზრდა, გახარება (მცენარეულისა)

ალაძვენა [alaʒvena]
лежать, валяться (рядом) — დება, გდება (გვერდით)

ალაწონუა [alaçonua]
соразмерять, сравнивать, сопоставлять — თანაშეზომვა, შეტოლება, შეთანასწორება, გათანაბრება, შედარება

ალაჭვირი [alačviri] *прич.*
подгоревший с боку (слегка) — გვერდიდან დამწვარი (ოდნავ)

ალაჭკადუა [alačkadua]
прибивать (сбоку) — მიჭედება (გვერდით, გვერდიდან)

ალაჭუალა [alačuali]
прижигать, прижечь (сбоку) — დაწვა (გვერდიდან), მიწვა

ალახუნა [alaxuna]
1. сидеть снаружи 2. посадить (сбоку), сидеть (рядом с кем-либо) — 1. გარეთ ჯდომა 2. გვერდით ჯდომა

ალაჯინა [alaǯina]
смотреть (сбоку вверх) — გვერდიდან ახედვა

ალაცუნა [ala‘una]
следовать (рядом), идти (рядом) — გვერდით გაყოლა, გვერდით სვლა (სიარული)

ალბათ [albat] *нареч.*
наверное, должно быть — ალბათ

ალება [aleba]
согласие — თანხმობა, ყაბული

ალებური [aleburi]
благословение, благословенный — დალოცვა, დალოცვილი

ალენი см. ალიონი [aleni см. alioni]
заря, рассвет — ალიონი, განთიადი

ალერტობა [alerṭoba] *религ.*
алаверды (религиозный праздник) — ალავერდობა

ალი [ali]
1. пурпурный, красный 2. пламя; зарево — 1. მეწამული (ფერი), წითელი 2. ალი; დაფიონი

ალიანი (დო) ჩალიანი [aliani (do) čaliani]
дурное, скверное — ავი, გლახა, ცუდი

ალი-დაჩხირი [ali-dačxiri]
огонь с пламенем — ალიანი ცეცხლი

ალიონი см. ალენი [alioni см. aleni]

ალიშქარი//ალიჩქარი [ališkari//aličkari]
пламя огня — ცეცხლის ალი

ალმარე/ინჯი [almare/inǯi] *прич.*
стоящий сбоку; *перен.* поддерживающий — გვერდით მდგომი; გადატ. მხარდამჭერი

ალმასი [almasi]
алмаз — ალმასი

ალმაჸვენჯი [alma'venǯi] *прич.*
1. советник, советчик; сторонник 2. идущий рядом — 1. მრჩეველი, მომხრე 2. გვერდით მიმყოლი

ალონი//ალენი//ალჷნი [aloni//aleni//aləni]
заря — ალიონი, განთიადი

ალულა//ილულა [alula//ilula]
1. подниматься, подняться наверх 2. восход (о солнце, луне) — 1. ამოსვლა 2. ამოსვლა (მზის, მთვარის)

ალულირი [aluliri] *прич.*
1. взошедший 2. *перен.* приехавший — 1. ამოსული 2. გადატ. ჩამოსული

ალუჩა [aluča] *ботан.*
алыча — ალუჩა

ალუჩაშ-ბუში [alučaš-buši] *ботан.*
сорт алычи — ალუჩის ერთ-ერთი სახეობა

ამარი, ამარი-ამარი [amari, amari-amari] *нареч.*
здесь, тут, вот-вот, с минуты на минуту — აგერ, აგერ აქ, აგერ-აგერ, წუთი წუთზე

ამარ(ი)-ემერი [amar(i)-emeri] *нареч.*
там и сям — აქა-იქ

ამარი-ემერიანი [amari-emeriani]
здешний-тамошний — აქაური-იქაური

ამაღლება [amaɣleba] *религ.*
вознесение — ამაღლება

ამბე(ე) [ambe(e)]
весть, история, известие — ცნობა, ისტორია, ამბავი

ამიორიშე [amioriše] *нареч.*
впредь, отныне — ამიერიდან

ამნახანტა//ამნახანტჷ [amnaxanṭa//amnaxanṭə]
изображение, портрет — გამოსახულება, სურათი, ამონახატი

ამნიჯი [amniǯi] *нареч.*
этим вечером | ამ საღამოს

ამო//ჰამო [amo//hamo]
приятный, сладкий | სასიამოვნო, ტკბილი

ამპ(ო)ური//ამპური [amp̣(o)uri//amp̣uri]
ремень, ремешок; бечёвка, которой подвешивают шкворени под шеей вола, буйвола | თასმა, აპეური

ამპური см. ამპ(ო)ური [amp̣uri см. amp̣(o)uri]

ამ(უ)ღღა//ამ(ჷ)ღღა [am(u)dɣa//am(ə)dɣa] *нареч.*
сегодня | დღეს

ამ(უ)ღღარი//ამ(ჷ)ღღარი [am(u)dɣari//am(ə)dɣari]
сегодняшний | დღევანდელი

ამუნათი [amunati]
прекрасный | ლამაზი, საუკეთესო

ამ(უ)სერი//ამჷსერი [amuseri//aməseri] *нареч.*
в эту ночь, этой ночью | ამაღამ

ამუჭუანი//ამჷჭუანი [amuč̣uani//aməč̣uani] *нареч.*
сегодня утром | ამ დილას

ამშვი [amšvi]
шесть | ექვსი

ამშოში (<ამშვი-ოში) [amšoši] (<amšvi-oši)
шестьсот | ექვსასი

ამჩვაშა [amčvaša] *ботан.*
рябина | ცირცელი

ამხარა[1] [amxara]
овчарня (для коз) | თხების დასამწყვდევი

ამხარა[2] [amxara]
1. хлев 2. хижина, навес для новобрачных | 1. გომური 2. ფარდული ახალდაქორწინებულთათვის

-ანა [-ana]
словообразовательный суффикс абстрактных имен (*напр.*, კოჩ-ანა – человечность) | აბსტრაქტულ სახელთა მაწარმოებელი სუფიქსი (*მაგ.*, კოჩ-ანა)

ანაგება [anageba]
фигура, образ, стан | სახე, ტანი, აგებულება

ანა(ნ)გერი//ონა(ნ)გერი//უნაგერი [ana(n)geri//ona(n)geri//unageri]
седло | უნაგირი

ანბე//ამბე(ე) [anbe//ambe(e)]
весть, известие | ამბავი

ანგარია: ანგარიაშე [angaria: angariaše]
вид, наружность ➢ по виду, по величине | გარეგნულობა, სახე, ფორმა ➢ გარეგნულობით, სიდიდით

ანგარიში [angariši]
счет, рассчет | ანგარიში

ანგელოზი//ანგილოზი [angelozi//angilozi]
ангел | ანგელოზი

ანგი [angi]
подлинник, оригинал; подходящий | ასლი, დედანი; შესაფერისი

ანგილოზი//ანგელოზი [angilozi//angelozi]

ანგურა см. კიცი [angura см. ḳici] *(сам.)*
1. кирпич 2. большая каменная сковородка для выпечки хлеба | 1. აგური 2. ქვის დიდი კეცი, მჭადის (პურის) გამოსაცხობი

ა(ნ)დამაჲი [a(n)damaṭi]
алмаз — ალმასი

ანდამური//ადამიანური [andamuri//adamianuri]
человеческий, нормальный — ადამიანური, ნორმალური

ანდაღებული [andaɣebuli]
совершенно ничего, никого — სულდგმული, სრულებით არავინ (არაფერი)

ანდოგანი [andogani]
окрестность — არემარე, კიდეგანი

ანთარი ჟინი [antari žini] *религ.*
Антар верхний т.е. небесный, главный бог скотоводства в древней колхоской мифологии — ზემო ე.ი. ზეციური ანთარი, მეცხოველეობის მთავარი ღმერთი კოლხურ მითოსში

ა(ნ)თასი [a(n)tasi]
тысяча — ათასი

ანკარა [anḳara]
1.чистый, ясный 2. *зоол.* уж — 1. სუფთა, კამკამა 2. გველხოკერა, ანკარა

ანკესი см. ან(ტ)კეცი [anḳesi см. an(ṭ)ḳeci]
удочка — ანკესი

ანპური см. ამპ(ო)ური [anp̣uri см. amp̣(o)uri]

ან(ტ)კეცი см. ანკესი [an(ṭ)ḳeci см. anḳesi]

ა-ნო- [a-no-] *слож. прев.*

ა(ნ)ტლასი//ატლასი [a(n)ṭlasi//aṭlasi]
атлас — ატლასი

ანფერ! [anper] *межд.*
браво! молодец! — აფერუმ! ყოჩაღ!

ანწალა см. ანწოლა [ançala см. ançola]

ა(ნ)წი//აწი//აწ//აწენე [a(n)çi//açi//aç//açəne] *нареч.*
ныне, теперь; после этого, в будущем — ახლა; აწი, ამის შემდეგ, ამიერიდან მომავალში

ა(ნ)წიანი [a(n)çiani]
будущий — აწინდელი, მომავალი

ანწიანიშო [a(n)çianišo] *нареч.*
на будущее время; отныне — მომავლისათვის, ამას იქით

ანწოლა см. ანწალა [ançola см. ançala]
стожок соломы, солома, подвешенная на дереве — ანწალა, ხეზე ჩამოკიდებული ჩალა

ანჭა [anča] *ботан.*
клён красивый — ქორაფი

ანჯარი [anǯari]
оружие вообще; секира — იარაღი (საერთოდ)

ანჯი [anǯi]
слоновая кость — პაჯი, სპილოს ძვალი

აპრილი//აპრიი [aprili//aprii]
апрель — აპრილი

აპურტაკი//აპუტრაკი [apurṭaḳi//apuṭraḳi] *ботан.*
чемерица — შხამა

არაბა [araba] *(зугд.)*
арба — ურემი

არაბი [arabi]
араб — არაბი

არაბული [arabuli]
арабский — არაბული

არამი см. ჰარამი [arami см. harami]

არგამათ [argamat] *нареч.*
явно — აშკარად

არგამათი [argamati] *нареч.*
вольно, по своей воле — თავისი ნებით

არგამას см. არგამათ [argamas см. argamat] *нареч.*

არგვათა см. აგვართა [argvata см. agvarta] *(сам.), абх.*
1. толпа 2. хижина — 1. ბრბო, თავყრილობა 2. ქოხი

არგვათათ [argvatat]
толпою — ბრბოთი

არგუნი см. კვაღა [arguni см. ḳvaɣa]
(большой) топор — ნაჯახი

არგუსო [arguso]
август — აგვისტო

არდგი(ლ)ი см. აბანი, აკანი [ard(g)ili см. abani, aḳani]
место — ადგილი

(ა)რდება (დუდიშ) [(a)rdeba (dudiš)]
дерзить, не считаться — თავის აგდება

არეშუმი см. ა(ბ)რეშუმი [arešumi см. a(b)rešumi]

არვანი см. ქვი(ნ)ჯე [arvani см. kvi(n)ǯe]
ступка (деревянная) — როდინი, ქვიჯა

არზი//აზრი [arzi//azri]

ართ-ართი см. ართი-დო-ართი [art-arti см. arti-do-arti]
один из — ერთ-ერთი (ერთი და ერთი)

არ(თ)ი [ar(t)i]
1. один 2. ну-ка, давай! — 1. ერთი 2. აბა, არიქა!

ართიალამო [artialamo] *нареч.*
сразу — ერთბაშად

ართიანი [artiani]
друг друга — ერთმანეთი

ართიანიში [artianiši]
друг другу — ერთმანეთის

ართიანს [artians]
друг друга — ერთმანეთს

ართიანო [artiano] *нареч.*
вместе, все вместе — ერთიანად

ართ(ი)გური [art(i)guri]
преданный — ერთგული

ართი-დო-ართი см. ართ-ართი [arti-do-arti см. art-arti]

ართ(ი)კუჩხამი [art(i)ḳučxami]
одноногий — ერთფეხა, ერთფეხიანი, ცალფეხა

ართიმანგი [artimangi]
1. похожие (друг на друга) 2. одинаковый — 1. ერთმანეთის მსგავსი, თანაბარი 2. ერთნაირი

ართიმანგო [artimango] *нареч.*
одинаково, равно — ერთნაირად, თანასწორად

ართინერი [artineri]
однообразный, одинаковый
ერთნაირი

ართინერო [artinero] *нареч.*
одинаково, поровну
თანაბრად, ერთნაირად

ართიშა(ხ) [artiša(x)] *нареч.*
однажды, один раз
ერთხელ

ართ(ი) -შვანს [art(i) -švans] *нареч.*
однажды
ერთხელ, ერთ დროს

ართნერი см. ართინერი [artneri см. artineri]

ართო [arto] *нареч.*
вместе
ერთად

არიკი [ariḳi]
сказка
ზღაპარი

არ(ი)წორო//აიწორო [ar(i)çoro//aiçoro] *нареч.*
целиком, сплошь
ერთიანად, ერთბაშად, მთლიანად

არკეცი//ანკეცი [arḳeci//anḳeci]
удочка
ანკესი

არკვანი [arḳvani]
люлька детская, колыбель
აკვანი

არტკეცი см. ან(ტ)კეცი [arṭḳeci см. an(ṭ)ḳeci]

არქაფა см. მარქაფა [arkapa см. markapa]
оседланная запасная лошадь
მარქაფა

არქემი [arkemi] *зоол.*
верблюд
აქლემი

არქვანი см. ერქვანი [arkvani см. erkvani] *(сам.)*
ручка сохи, плуга
კავის, გუთნის სახელური

არღანი [arɣani]
шарманка
არღანი

არღია//ა(რ)ღია(რ)ღი [arɣia//a(r)ɣia(r)ɣi] *зоол.*
белка
თრითინა, სინდიოფალა

ა(რ)ღი-ა(რ)ღი, აღიაღი [a(r)ɣi-a(r)ɣi см. aɣiaɣi] *зоол.*
соня полчёк (животное); белка
თრითინა; ციყვი

არყანი [arqani] *(сам.)*
палка
არგანი (ძვ. ქართ.), ჯოხი

არშიყუა [aršiqua]
ухаживание, флирт
არშიყობა

არძა, არძა- ართო [arʒa, arʒa-arto]
все, всё//все вместе
ყველა, ყველა ერთად

არძო//არძა: არძო ართი რე [arʒo//arʒa: arʒo arti re]
все, всё ➢ всё равно
ყველა(ფერი) ➢ სულერთია

არწორი//არ(ი)წორო//აიწორო [arçori//ar(i)çoro//aiçoro] *нареч.*
целиком, сплошь
ერთიანად, მთლიანად

არხამა [arxama]
сокровище, богатство из драгоценнстей
საუნჯე, ძვირფასი ნივთებისაგან დახვავებული სიმდიდრე

არხამაში [arxamaši] *(сам.)*
парча
ფარჩა

ასა! [asa] *межд.*
понукание, отпугивание свиньи
ღორის გასაღენი შეძახილი ➢ ასა!

ასე [ase] *нареч.*
теперь, ныне — ახლა

ასეშა(ხ) [aseša(x)] *нареч.*
до сих пор — აქამდე

ასეთი [aseti] *нареч.*
и теперь, и ныне — ახლაც

ასეიანი//ასეჲანი [aseiani//asejani]
нынешний — ახლანდელი

ასე-ხოლო [ase-xoli] *нареч.*
сейчас же, сразу же — ახლაც, ახლა კიდევ

ასკილი [asḳili] *ботан.*
шиповник, дикая роза — ასკილი

ასხი [asxi] *топон.*
Асхи (гора в сев. Мегрелии) — ასხი (მთა ჩრდილო სამეგრელოში)

ატამა [aṭama] *ботан.*
персик — ატამი

ატაჟა: ჟინი ატაჟაშე [aṭaža: žini aṭažaše]
этаж ➢ с верхнего этажа — სართული ➢ ზემო სართულიდან

ატარი [aṭari]
деревянная миска, кружка — ხის ჯამი, ტოლჩა

ატარია [aṭaria] *уменьш.*
деревянная чашечка — ხის პატარა ჯამი

ატატია (თირი) [aṭaṭia(tiri)]
очень белый и мягкий снег — თეთრი და ფაფუკი თოვლი

ატლაზი [aṭlazi]
атлас (ткань) — ატლასი (ქსოვილი), სტავრა

ატუ![1] [aṭu!] *межд.*
восклицание ➢ ату! ау! — წამოძახილი ➢ აუ!

ატუ[2] [aṭu]
имя волшебника (в сказках) — ჯადოქრის სახელი (ზღაპრებში)

აური <(აჸური) [aure <(a'ure)] *нареч.*
здесь, сюда, в эту сторону — აქეთ, აქეთ მხარეს

აურეშე <(აჸურეშე) [aureše<(a'ureše)] *нареч.*
отсюда — აქედან, აქეთა მხრიდან

აუფებული [aupebuli] *прич.*
вспотевший — გაოფლიანებული

აფრა [apra]
1. два вертикальных бревна (основа дома), мосты (дома) 2. балка (для надочажной цепи) — 1. ორი ვერტიკალური ძელი (სახლის საფუძველი), სახლის ხიდები. – ბოყვები 2. თავხე (მთავარი კოჭი), მომჭიმავი წრედი

აფსთა [apsta] *абх.*
река, ущелье — მდინარე, ხეობა

აფსო [apso]
1. часть человеческого тела 2. буква — 1.ადამიანის სხეულის ნაწილი, ასო 2. ასო (ბგერის ნიშანი)

აფუნი ср. ააფჷნ [apuni ср. áapən] *(сам.), абх.*
весна — გაზაფხული

აფშარჰა см. აფშირჰა [apšarha см. apširha]

აფშირჰა//აფშირა ср. აფშარჰა [apširha//apšira ср. apšarha] *(сам.), абх.*
самодельный деревянный сосуд для кислого молока — ხის თვითნაკეთი ჭურჭელი, რომელსაც იყენებენ მაწვნისათვის

აფხა см. აბხა. [apxa см. abxa] *анат.*
лопатка, плечо — ბეჭი

აფხაზა [apxaza]
абхаз — აფხაზი

აფხაზეთი [apxazeti] *топон.*
Абхазия — აფხაზეთი

აფხანაგი//აფხანაკი [apxanagi//apxanaḳi]
товарищ, друг — ამხანაგი

აფხანაკი [apxanaḳi]
товарищ — ამხანაგი

აქ, აქი, აქჷ [ak, aki, akə] *нареч.*
здесь; сюда — აქ

აქილე [akile] *нареч.*
немножко сюда — ოდნავ აქეთ

აქინე//აქი [akine//aki] *нареч.*
здесь, тут — აქ

აღიაღი//ა(რ)ღია(რ)ღი см. არღია [aγiaγi//a(r)γia(r)γi см. arγia] *(сам.), зоол.*

აყუ-ჯიხა см. აჸუ-ჯიხა [aqu-ǯixa см. a'u-ǯixa] *топон.*
Сухуми — სოხუმი

ა-შა [a-ša] *слож. прев.*

აშადვალა [ašadvala]
закладывать между чем-либо — შუაში ჩადება

აშადიარუა [ašadiarua]
есть (в лесу, на ниве) — ტყეში, ყანაში ბალახობა (ჭამა)

აშათირელი [ašatireli] *прич.*
подмененный, замененный, смененный — შეცვლილი, შენაცვლებული

აშათირუა [ašatirua]
подменять — შეცვლა, შენაცვლება

აშალაფა [ašalapa]
броситься (во что-то), впасть, вваливаться, вторгаться — ჩავარდნა, შუაში ჩავარდნა (ვინმეს ან რამეს შორის)

აშამინდორია [ašamindoria]
поляна, посередине поляна (*напр.*, в лесу) — ველი, მინდორი (*მაგ.*, ტყეში)

აშანჯირა [ašanǯira]
слечь, лежать (среди кого-либо или чего-либо) — ჩაწოლა, შუაში წოლა (ვინმეს ან რამეს შორის)

აშარგინაფა [ašarginapa]
катить (посередине), раскатиться, покувыркаться — ჩაგორება (შუაში), გაგორ-გამოგორება

აშარინა [ašarina]
стоять, находиться (между кем-либо или чем-либо), встать (посреди чего-либо) — შუაში დგომა, ჩადგომა

აშასერუა [ašaserua]
вечереть, наступление ночи — შემოღამება, ღამის დადგომა

აშასვირინუა//სვირინუა [ašasvirinua//svirinua]
изумлённо, одурманенно стоять (посреди чего-либо) — გაოგნებული დგომა (შუაში)

აშასცქილადა [ašackilada]
1. застревать, застрять (среди чего-либо) 2. оставаться (среди чего-либо) — ჩარჩენა, შუაში დარჩენა

აშასხაპუა [ašasxapua]
прыгнуть (посреди чего-либо) — ჩახტომა

აშაჩილათა//იშაჩილათა [ašačilata//išačilata]
перепутать; заблуждаться; заблуждение
შეშლა; შეცდომით არევა

აშაჩილათირი [ašačilatiri] *прич.*
перепутанный; случайно допущенная ошибка (во время счета)
შემცდარი, შეშლილი; შეცდომით არეული

აშაჩილათირო [ašačilatiro] *нареч.*
ошибочно
შეცდომით, შეშლილად

აშაცუმა [ašacuma]
1. засыпать, просыпаться (из чего-нибудь) 2. посыпаться
1. ჩაბნევა 2. დაცვენა

აშაჭყოლიდაფა//აშაჭყოლადა [ašač̣q̣olidapa//ašač̣q̣olada]
забывать, позабыть
დავიწყება

აშაჭყოლიდაფირი//აშაჭყოლადირი [ašač̣q̣olidapiri//ašač̣q̣oladiri] *прич.*
забытый, позабытый
დავიწყებული

აშახვენა см. **აშახუნა** [ašaxvena см. ašaxuna]

აშახუნა [ašaxuna]
садиться (среди чего-либо)
ჩაჯდომა (შუაში)

აშაჯინა [ašaǯina]
смотреть (в середину чего-либо)
ჩახედვა (რისამე შუაში)

აშაჸოთამა//ეშაჸოთამა [aša‘otama//eša‘otama]
1. выкорчевывать 2. заполучать, захватывать (*напр.*, деньги) 3. вбрасывать (что-то *напр.*, весть)
1. ამოგდება, ამოძირკვა 2. ხელში ჩაგდება რისამე (*მაგ.*, ფულის) 3. ჩამოგდება (რისამე *მაგ.*, ამბის)

აშაჸუნაფა [aša‘unapa]
1. вывести (наверх) 2. вводить (в середину чего-либо)
1. ამოყვანა 2. ჩაყოლება (რისამე შუაში)

აშაჸუცინელი [aša‘ucineli] *прич.*
присевший на корточки
ჩაცუცქებული, ჩაცუცქული

აშაჸუცინელო [aša‘nucinelo] *нареч.*
присев вприсядку
ჩაცუცქებულად, ჩაცუცქულად

აშაჸუცინი//აშაჸუცუა [aša‘ucini//aša‘ucua] *нареч.*
приседать, опускаться на корточки
ჩაცუცქება, ჩაცუცქვა

აში//(ა)თაში [aši//(a)taši] *нареч.*
так
ასე

აშო[1] [ašo] *нареч.*
сюда
აქეთ

ა-შო-[2] [a-šo-] *слож. прев.*

აშოდვალა см. **აშადვალა** [ašodvala см. ašadvala]
закладывать, вложить (посреди чего-либо)
შუაში ჩადება

აშო-ვიშო [ašo-višo] *нареч.*
туда-сюда
აქეთ-იქით

აშოიანი [ašoiani]
здешний
აქეთური, აქაური

აშონა(ნ)ს [ašona(n)s] *нареч.*
на пути (сюда)
აქეთობას

აშულა [ašula]
всходить, подняться (наверх)
ამოსვლა

აცა-ბაცა [aca-baca]
слоняющийся, бродящий
მოხეტიალე, მოცუნცულე

აძგა-ბაძგა см. **ბაძგი** [aʒga-baʒga см. baʒgi]
гнусный, гадкий
უზნეო, ბრიყვი

აწ см. **ა(ნ)წი** [aç см. a(n)çi]

აწაფორალი [açaporali]	
передник, прикрывающий (спереди)	წინსაფარი, წინ ასაფარებელი
აწინე//აწჷნე [açine//açəne] *нареч.*	
после этого, отныне	ამის შემდეგ, ამიერიდან
აწინეში/ე//აწჷნეში/ე [açineši/e//açəneši/e] *нареч.*	
отныне, после этого	ამის შემდეგ, ამიერიდან
აწინეშის//აწჷნეშის [açinešis//açənešis] *нареч.*	
отныне	ამის შემდეგ
ა-წო- [a-ço-] *слож. прев.*	
აწოდინაფა [açodinapa]	
пропадать, исчезать перед глазами	თვალწინ დაკარგვა
აწოზადაფა [açozadapa]	
встречать (впереди)	შეგებება (წინ)
აწოთხოზინი [açotxozini]	
сопровождать (впереди чего-либо), вести	წინ გაძღვენება, წაძღოლა, წაძღოლება
აწორაჸუა [açora'ua]	
гнать (перед собой)	წინ გაგდება, გარეკვა
აწორინა [açorina]	
стоять (впереди)	წინ დგომა
აწოფორუა [açoporua]	
прикрывать (спереди)	წინ დაფარვა
აწოძვენა [açoʒvena]	
класть, положить (впереди)	წინ დადება
აწოძირაფა [açoʒirapa]	
замечать (впереди), показываться (спереди)	თვალწინ მოჩვენება
აწოძირაფილი [açoʒirapili] *прич.*	
показной, показавшийся (спереди)	წინ მოჩვენებული
აწოხვალამა [açoxvalama]	
встречаться (спереди)	წინ შემოხვდომა, წინ დახვედრა
აწოხვამილაფა [açoxvamilapa]	
встречать (спереди)	წინ შემოგებება
აწოჸვილუა [aço'vilua]	
убивать (перед глазами кого-либо)	ვინმეს თვალწინ მოკვლა
აჭიდოგაჭი [ačidogači]	
1. спешка 2. затруднение	1. აჩქარება 2. გაწამაწია, დიდი გაჭირვება
აჭ(ი)დოგაჭით [ač(i)dogačit] *нареч.*	
быстро (и мощно), сломя шею, с трудом	სწრაფად; კისრის ტეხით, გაჭირვებით
ახავაი! [axavai!] *межд.*	
о, горе!	ახავაი!
ახა(ლ)ი [axa(l)i]	
1. новый 2. *перен.* молодой (о вине)	1. ახალი 2. *გადატ.* ახალი (*მაგ.*, ღვინო)
ახალ-სენაკი [axal-senaḳi] *топон.*	
Ахал-сенаки	ახალი სენაკი
ახალუხი [axaluxi]	
архалух	ახალუხი
ახვა см. აფხა [axva см. apxa]	
лопатка	ბეჭი
ახვალამა//დოხვალამა [axvalama//doxvalama]	
встретить, встречать пришедшего	შეხვედრა, დახვედრა; დახვდომა

ახვალამირი [axvalamiri] *прич.*
встретившийся — შეხვედრილი, დახვედრილი

ახვამილაფა//ახვალამა [axvamilapa//axvalama]
встреча — შეხვედრა

აჯამეთი [aǯameti]
1. дубрава, густой лес 2. *топон.* лесной район вблизи Кутаиси — 1. მუხნარი, ხშირი ტყე 2. (ტყიანი) ადგილი ქუთაისთან

აჯამი [aǯami]
1. язычник 2. жестокий, безжалостный — 1. წარმართი 2. ბოროტი, მკაცრი, დაუნდობელი

აჯამური [aǯamuri]
языческий — აჯამური, წარმართული

აჯია см. ჯასთა-განი [aǯia см. ǯasta-gani]
упрямый; безродный — ჯიუტი; უჯიშო, უთვისტომო

აჰა! [aha!] *межд.*
вот! — აჰა!

აჸა//აჰა [a‘a//aha] *межд.*
вот! — აჰა!

ა(ჸ)ურე см. აურე [a(‘)ure см. aure] *нареч.*

აჸუ-ჯიხა//აყუ-ჯიხა [a‘u-ǯixa//aqu-ǯixa] *топон.*
Сухуми — სოხუმი

ბ

ბაბა [baba]

1. отец, папаша 2. дитя (обращение отца к сыну)

1. მამა 2. მამა! შვილო! (მამის მიმართვა შვილისადმი)

ბაბაია [babaia]

1. *уменьш.-ласкат.* папочка 2. *межд.* папочка!

1. მამიკო, მამილო 2. მამილო!

ბაბა-სქუა [baba-skua]

обращение (отца к ребенку)

მამა-შვილო!

ბაბუ [babu]

дед, дедушка; *перен.* предок

ბაბუა, პაპა; გადატ. წინაპარი

ბადალი [badali]

говорить (глупо)

ბჟუტური

ბადე [bade]

сеть, невод

ბადე

ბადება: ბადენს, დობადუ, იბადებუ, დეებადუ [badeba: badens, dobadu, ibadebu, deebadu]

1. рождать, рожать ➢ он рождает, он родил; он рождается, он родился 2. *перен.* появиться, возникнуть (мысль) 3. иметь что-либо; ничего не иметь (в сочетании с მუთა [muta])

1. დაბადება, შობა ➢ შობს ის, შობა მან; იშობა ის, იშვა ის 2. გადატ. წარმოშობა, (და)ბადება (აზრისა) 3. რისამე ქონა; მუთა ობადუ➢ არაფერი აბადია

ბადიდი//ბადჷდი см. რჩინუ [badidi//badədi см. rčinu]

старик, старец

ბერიკაცი, მოხუცი (კაცი), ბებერი

ბაზაფა [bazapa]

удариться, шлепнуться (внизу) сильно и со звуком

(და)ტყეპება, (და)ხეთქება, მსხვილი სხეულის დარეხვება ხმის გამოცემით

ბაზარი [bazari]

базар

ბაზარი

ბაზი [bazi] *энтом.*

слепень, шершень

ონავარი ბუზი, ბზიკი, ბუზანკალი

ბაზუა: უბაზუანს; აბაზუუ, დააბაზუ [bazua: ubazuans; abazuu, daabazu]

1. бить, ударять (сильно) ➢ он его бьет (сильно) 2. падать (сильно) ➢ он сильно падает, он упал сильно

1. დარტყმა, მაგრად ცემა ➢ ის მას ურტყამს ძლიერ 2. მაგრად დაცემა, დახეთქება ➢ ძირს ეცემა (ეხეთქება); მაგრად დაეცა (დაეხეთქა) ძირს

ბათმანი [batmani]

батман (мера сыпучих и жидких тел), обычно ½ пуда

ბათმანი (თხევადი და ფხვიერი მასალის საზომი), ჩვეულებრივ ნახევარი ფუთი

ბათომი [batomi] *топон.*

Батуми

ბათუმი (ქალაქი)

ბაია [baia] *ботан.*

лютик, куриная слепота

ბაია

ბაიაჟაშხა см. ჟეშხა [baiažašxa см. žešxa]

ბაკარია [baḳaria] *ботан.*

репейничек

ბირკა

ბაძგარია см. ბაკარია [baʒgaria см. baḳaria]

ბალა [bala]

холм

ბორცვი

ბალა(ნ)გარი [bala(n)gari] *(сен.)*	
проклятый (ср. С.С. Орбелиани ➤ ბალანგარი [balangari])	ოხერი, ტიალი (შდრ. ს.ს. ორბელიანი ➤ ბალანგარი)
непослушный	გაუგონარი, ურჩი
ბალიში [bališi]	
подушка	ბალიში
ბალიშიშ პიჯი [bališiš piǯi]	
наволочка	ბალიშის პირი
ბამბე//ბამბეე [bambe//bambee]	
1. хлопчатник, хлопок 2. вата	1. ბამბა (მცენარე და ნაყოფი) 2. ბამბა (გადამუშავებული)
ბანდალი: კიბირი იბანდალუ(ნ) [bandali: ḳibiri ibandalu(n)]	
1. шатание, шататься (о зубе) ➤ зуб шатается 2. пошатывание	1. ნძრევა (ითქმის კბილზე) ➤ კბილი ინძრევა 2. ბარბაცი, ქანაობა
ბანძღი [banʒɣi]	
1. неразбериха, путаница 2. склока	1. არეულ-დარეულობა, შფოთი 2. კინკლაობა
ბანძღილ/რი [banʒɣil/ri] *прич.*	
перепутанный, перемешанный, запутанный	აბურდული, არეულ-დარეული, აწეწილ-დაწეწილი
ბარა//ბარაფა/ი [bara//barapa/i]	
дуть, раздувать	ბერვა (სულისა), გაბერვა
ბარბალი [barbali]	
колесо	ბორბალი
ბარბა(ნ)ჩი [barba(n)či]	
треск (огня) с ярким пламенем	ბრიალი, გიზგიზი
ბარგი [bargi]	
1. одежда 2. вещи, багаж	1. ტანსაცმელი 2. ბარგი, ტვირთი
ბარგუა[1] [bargua]	
пропалывать, полоть; мотыжить, очищать ниву мотыгой от сорняков	მარგვლა; თოხნა
ბარგუა[2] [bargua]	
1. расположиться 2. разгружаться	1. დაბანაკება 2. ბარგის გადმოხსნა
ბარდ(ვ)ი [bard(v)i]	
терн, чаща терновника; заросль стелящихся растений	ბარდი; კვრინჩხი, კვრინჩხის ტევრი
ბარდონი [bardoni]	
терновник	ეკალნარი, კვრინჩხნარი
ბარდღალი [bardɣali]	
неразборчиво говорить, бурчать	ბჟუტური, ბურდღუნი
ბართვი см. ბარდვი [bartvi см. bardvi]	
куст	ბარდი
ბარტყი [barṭqi]	
птенец	ბარტყი
ბარუა[1] см. ბარა//ბარაფა/ი [barua см. bara//barapa/i]	
дуть, раздувать	ბერვა (სულისა), (გა)ბერვა
ბარუა[2]: ბარუნს, დობარუ [barua: baruns, dobaru]	
вскапывание, копать (заступом) ➤ он копает заступом, он накопал заступом	ბარვა (ბარით) ➤ ის ბარავს, მან დაბარა
ბარუ(უ) [baru(u)] *зоол.*	
гусеница, листоед	მუხლუხო
ბარქაში//ბარქაშია [barkaši//barkašia]	
деревянный поднос; (маленькое) корыто	პატარა გობი (ხის ჯამი)

ბარშალა [baršala]
говорун, *перен.* болтун — ხალისიანი მოლაპარაკე; გადატ. მოლაყბე, ყბედი

ბარშალი [baršali]
говорить с охотой (непрестанно) — ბევრი, ხალისიანი ლაპარაკი

ბარჩხალი [barčxali]
блеск, сверкание, сияние — ბზინვა, ბრწყინვა, კაშკაში; ელვარება

ბარჩხალუა [barčxalua]
блестеть, сверкать, сиять — ბრწყინვა, კაშკაში; ელვარება

ბარცხვინია//ბარცხი [barcxvinia//barcxi] *ботан.*
иглица понтийская — თაგვისარა

ბარცხინი//ბარცხინია [barcxini//barcxinia] *ботан.*
падуб — ბაძგი

ბარწკვენია [barçḳvenia] *ботан.*
дурман — ლემა

ბარწკვინია см. ბარცხვინია [barçḳvinia см. barcxvinia] *ботан.*

ბარჯაფი//ბურჯუა [barǯapi//burǯua]
1. плохая походка 2. спутаться, спутываться — 1. ცუდი სიარული, ბაჯ-ბაჯი 2. არევ-დარევა

ბარჯგი [barǯgi]
кол, подпорка, подставка — სარი, ბოძი

ბარჯგუა [barǯgua]
1. вбить кол 2. ходить, идти (энергично, мощно) — 1. სარის ჩასობა 2. მძლავრი, ენერგიული სიარული (სვლა)

ბასკა [basḳa]
деревянное крепление крыши; рейка, прибиваемая сверху драни на крыше — ხის ლარტყა სახურავზე ყავრის დასამაგრებლად

ბატა [baṭa]
ласкательное и почетное обращение к женщинам, прозвище для женщин — მოფერებით მიმართვა ქალისადმი, ქალთა მეტსახელი

ბატი[1] [baṭi] *(сам.) зоол.*
молодой буйвол, буйволёнок — ზაქი

ბატი[2] см. ღორღონჯი [baṭi см. ɣorɣonǯi] *(сен.), зоол.*
гусь — ბატი

ბატია [baṭia] *зоол.*
буйволёнок — ზაქი, ღოღო

ბატ(კ)ი[1] см. ბატი [baṭ(ḳ)i см. baṭi] *(сам.)*

ბატკი[2] [baṭḳi] *зоол.*
(годовалый) козленок — ციკანი (წლამდე)

ბაღანა [baɣana]
ребенок — ბავშვი, ბალღი

ბაღანობა [baɣanoba]
детство — ბავშვობა

ბაღანური [baɣanuri]
ребяческий — ბავშვური

ბაღება [baɣeba]
быть достаточным, хватать — კმარება, საკმარისობა

ბაღირე//ბაღვრე [baɣire//baɣəre] *зоол.*
воробей — ბელურა

ბაღირია см. ბაღირე [baɣiria см. baɣire] *уменьш.*
воробышек — პატარა ბელურა, ბარტყი

ბალუ//ბალჷ [bayu//bayə]
амбар — ბეღელი

ბალუა см. ბალება [bayua см. bayeba]

ბალჩა [bayča]
сад, бахча — ბაღი, ბაღჩა

ბაყვი [baqvi]
раб — მონა,მორჩილი

ბაშლაყუ//ბაშლაყჷ [bašlaqu//bašlaqə]
башлык — ყაბალახი, ბაშლაყი

ბაჩა [bača]
1. маленький, низкорослый (человек, скот...) 2. тихий — 1. პატარა, ტამორჩილი (ადამიანი, საქონელი...), ბაჩანა 2. მშვიდი, თვინიერი

ბაცაფი см. ბაცუა [bacapi см. bacua]

ბაცუ см. ცქუმუნტური [bacu см. ckumunṭuri] *ботан.*
мушмула — ზღმარტლი

ბაცუა см. აცა-ბაცა [bacua см. aca-baca]
1. идти, красться на цыпочках (о кошке, лисе, шакале) 2. скитаться, шататься, семенить — 1. ფეხაკრეფით სიარული (ამბობენ ➢ კატაზე, მელიაზე, ტურაზე) 2. ხეტიალი, ცუნცული

ბაძგალი//ბაძჷგალი [baʒgali//baʒəgali]
трепетать, дрожать, биение — თრთოლა, კანკალი

ბაძგარია [baʒgaria] *ботан.*
репейник — ბირკა, ბირკავა

ბაძგი см. აძგა-ბაძგა [baʒgi см. aʒga-baʒga] *ботан.*
род колючего растения — ერთგვარი ეკლიანი მცენარე

ბაწარი [baçari]
шпагат, бичевка, верёвка — ბაწარი

ბაწკარია [baçḳaria] *(сам.), ботан.*
череда — ორკბილა

ბაჭა см. გირჯღიბე [bača см. girǯyibe] *зоол.*
клещ — ტკიპა

ბაჭია [bačia] *зоол.*
зайчик — პატარა კურდღელი, ბაჭია

ბახვაფა/ი [baxvapa/i]
колотить, ударять — ბრაგუნი, ბრახუნი

ბახუა см. ბახვაფა/ი [baxua см. baxvapa/i]

ბახჩა см. ბალჩა [baxča см. bayča]

ბაჸუა: ბაჸუნს, გობაჸუნს [ba'ua: ba'uns, goba'uns]
провеять, веять (зерно), просеивать ➢он провеивает, он провеял — მარცვლის განიავება ➢ ანიავებს ის, გაანიავა მან

ბებელი [bebeli]
кал (собачий) — ძაღლის განავალი

ბები см. დადი [bebi см. dadi]
бабушка — ბებია

ბედაური [bedauri]
породистая лошадь — ბედაური

ბედი [bedi]
судьба, счастье, участь — ბედი

ბედ(ი)კირილი [bed(i)ḳirili]
отверженный, несчастный — ბედკრული, ბედდამწვარი

ბედნიერება//ბედნიერობა [bedniereba//bednieroba]
счастье — ბედნიერება

ბედნიერი см. კუჩხა-ბედნიერა/ი [bednieri см. ḳučxa-bedniera/i]
счастливый — ბედნიერი

ბედნიერო [bedniero] *нареч.*
счастливо — ბედნიერად

ბელატი [belaṭi]
лысый — მელოტი

ბელენი [beleni]
блеяние — ბღავილი, ხმამაღლა ტირილი (ყვირილი)

ბენდელა [bendela]
бешенный — ცოფიანი

ბერაღი [berayi]
флаг, знамя — დროშა

ბერგი [bergi]
мотыга, тяпка — თოხი

ბერდენა [berdena]
берданка — ბერდანი

ბერზენი см. ბერძენი//ბერძემი [berzeni см. berʒeni//berʒemi]
грек — ბერძენი

ბერთი [berti]
глыба земли — ბელტი

ბერი [beri]
монах — ბერი

ბერტი см. ბერთი [berṭi см. berṭi]

ბერძემი [berʒemi]
грек, гречанка — ბერძენი

ბერძენი см. ბერზენი [berʒeni см. berzeni]

ბერწე(ე)ული [berçe(e)uli] *ботан.*
гранат (плод и дерево) — ბროწეული (ხე და ნაყოფი)

ბერჯღელი [berǯyeli]
1. завывание 2. блеяние, мычание, дикий вой — 1. ბღავილი, ღმუილი 2. ხმამაღლა ტირილი

ბეტარი [beṭari] *(сам.), зоол.*
козел-производитель — ბოტი, დაუკოდავი თხა

ბეტარუა [beṭarua]
осеменить (козу) — დამაკება (თხისა)

ბეჩა см. ფოქვი [beča см. pokvi]
пещера — ბეჩო, გამოქვაბული

ბეჭეტი см. მარწკინდი [bečeṭi см. marçḳindi]
перстень — ბეჭედი

ბეჭილი [bečili] *прич.*
заплетённый (*напр.*, волос) — დაწნული (*მაგ.*, თმა)

ბეჭუა [bečua]
заплетать — (და)წვნა

ბეხვერია [bexveria]
пухлый, пышный — ფუმფულა, ფუნჩულა

ბეჯითი [beǯiti]
прилежный — ბეჯითი, მუყაითი

ბეჯითო [beǯito] *нареч.*
прилежно — ბეჯითად, მუყაითად

ბეჸე [be'e]
корыто, лохань — გეჯა, როფი

ბზადება: აბზადენს, დააბზადუ [bzadeba: abzadens, daabzadu]
готовить, готовиться ➢ он готовит, он приготовил — მზადება ➢ ის ამზადებს, მან დაამზადა

(ბ)ზაკალი [(b)zaḳali] *ботан.*
самшит — ბზა

(ბ)ზარხული см. ზარხული [(b)zarxuli см. zarxuli]
лето — ზაფხული

ბზე(ე) [bze(e)]
готовый — მზა, მზამზარეული

ბზე(ე)თ [bze(e)t] *нареч.*
готово — მზად; მზამზარეულად

ბზითი ср. ოჭყუდური [bziti ср. oč̣q̣uduri]
приданое — მზითევი

ბზინდარი [bzindari]
конюх — მეჯინიბე

(ბ)ზოთონჯი [(b)zotonǯi]
зима — ზამთარი

ბია [bia] *ботан.*
айва — კომში

ბიგა [biga]
палка — ჯოხი

ბიგიძირი см. ბჷგჷძჷრი, ძიგირი [bigiʒiri см. bəgəʒəri, ʒigiri] *ботан.*
кизил — შ(ვ)ინდი

ბინა [bina]
1. приют, убежище 2. дом, квартира — ბინა

ბინდი, ბინდიში ქაქალი [bindi, bindiši kakali]
зефир; дуновение, веяние зефира — ნიავი, სიო

ბინეხი [binexi] *ботан.*
виноградник, виноградная лоза — ვენახი, ვაზი

ბინეხამი [binexami]
с виноградной лозой — ვენახიანი

ბინეხამი ჯა [binexami ǯa]
дерево с виноградной лозой — ხე, ზედ ასული ვაზით

ბიჟინაფა [bižinapa]
распухнуть; неметь (о теле), онеметь — გასივება; დაბუჟება

ბირა: იბირს თინა, იბირუ თიქ, უბირუ თის [bira: ibirs tina, ibiru tik, ubiru tis]
петь, пение ➢ он поет, он пел, оказывается он пел — მღერა, სიმღერა➢ ის მღერის, მან იმღერა, მას უმღერია

ბირაფა[1] см. ბირა [birapa см. bira]

ბირაფა[2] [birapa]
сманить, переманивать, сманивание — გადაბირება, გადმობირება

ბირბილი [birbili]
цветок (борода) грецкого ореха или ольхи — ბიმბილი ➢ თხილისა და მურყნის ყვავილი (ჩამოკიდებულია)

ბირგულამი//ბურგულამი [birgulami//burgulami]
букв. имеющий колено, т.е. хорошо бегающий — მუხლიანი, მაგრად სირბილის შემძლე

ბირგული//ბურგული [birguli//burguli]
колено
მუხლი

ბირგულიშ კვარი//კვარ(ი)ბირგული [birguliš ḳvari//ḳvar(i)birguli)]
коленная чашка, надколенник
მუხლის თავი, კვირისტავი

ბირგულიშ კონჭი см. ბირგულიშ კვარი [birguliš ḳonči см. birguliš ḳvari]

ბირკული [birḳuli]
перила балкона
რიკული, მოაჯირი

ბირტყა [birṭqa]
плоский и округлый
ბრტყელი და მომრგვალებული

ბირცხა см. ჭვალიკი [bircxa см. čvaliḳi]
ноготь, коготь
ფრჩხილი, ბრჭყალი

ბირცხაში ნოლი [bircxaši noli]
кутикула, тонкая пленка у основания ногтя
ფრჩხილის ნუნები

ბირძღაფა//ბირძღინი [birʒɣapa//birʒɣini]
тянуть; цепляться, хвататься
ბლაუჭი, მოკიდება, მოჭიდება; (ხელში) ატატება

ბისკონუა см. წკიტონუა [bisḳonua см. çḳiṭonua]
щипать, ущипнуть (сильно)
ბწკენა, პწკენა, ჩქმეტა

ბიცო [bico]
тетя, жена дяди
ბიცოლა

ბიძგაფი [biʒgapi]
толкать; *перен.* посодействовать
ბიძგება; *გადატ.* ხელის შეწყობა

ბიძგუა [biʒgua]
1. застревать, застрять (что-нибудь) 2. толкать
1. (გა)ჩხირვა 2. ბიძგება

ბიძი [biʒi]
дядя
ბიძია

ბიძია см. ბიძი [biʒia см. biʒi]

ბიძიგირი см. ბჷძჷგჷრი, ძიგირი [biʒigiri см. bəʒəgəri, ʒigiri] *ботан.*
кизил
შ(ვ)ინდი

ბიძისკუა//ბიძისქუა [biʒisḳua//biʒiskua]
двоюродный брат
ბიძაშვილი

ბიწკანტია [biçḳanṭia]
танец на цыпочках; обувь (для танца)
ცერული ცეკვა; საცეკვაო წუღა

ბიწკი [biçḳi]
большой палец ноги, цыпочки
ფეხის წვერები (ფეხის დიდი თითი, ცერი)

ბიწკონუა см. ბისკონუა [biçḳonua см. bisḳonua]

ბიჭაკია [bičaḳia]
носилки
საკაცე

ბიხვალი [bixvali]
бутуз; пухлый, пухленький
ბუთხუზა, ფუნჩულა

ბიხვინა [bixvina]
пухлый
გათქვირული, ფუნჩულა

ბიხვინაფა [bixvinapa]
набухать, раздуваться
გაბერვა-გასუქება; გასივება

ბიხვინი [bixvini]
выглядеть пухло
მსუქნად (ფუნჩულად) გამოიყურება

ბიჯაფა/ი см. ბიჯუა [bižapa/i см. biuža]
шагать, ходить пешком
ფეხის გადადგმა, სიარული

ბიჯგი см. ბიჯი [biǯgi см. biǯi]

ბიჯგაფა [biǯgapa]

1. шагнуть 2. опираться, опереть — 1. გადაბიჯება 2. დაყრდნობა

ბიჯი [biǯgi]

опора, маленький столбик — საყრდენი, პატარა ბოძი

ბიჯუა см. ბიჯაფა/ი [biǯua см. biǯapa/i]

ბიყვალი, ბიყვალი ქვარამი [bi'vali, bi'vali kvarami]

раздутый, с раздутым брюхом — გაბერილი (კაცი), გაბერილი მუცლით

ბობოხი/ა [boboxi/a]

1. громкий разговор 2. *перен.* хвастун — 1. ხმამაღლა ლაპარაკი 2. გადატ. ტრაბახა

ბოგა [boga]

1. мостик из брусьев через речку, канаву 2. пол в хлеву — 1. ბოგა, ბოგირი 2. იატაკი ბოსელში

ბოგილი см. ბოგუა [bogili см. bogua] *прич.*

маленький мост через речку и канаву; пол в хлеве — პატარა ხიდი, გადებული რუზე ან ღელეზე; იატაკი ბოსელში

ბოგირი см. ბოგა, ბოგილი [bogiri см. boga, bogili]

ბოგუა: ბოგუნს, გობოგუ [bogua: boguns, gobogu]

прокладывать мост ➢ он прокладывает мост, он проложил мост — ბოგირის კეთება ➢ ის აკეთებს ბოგირს, მან გააკეთა ბოგირი

ბოდება: ბობდენქ, ქობობდენქ, ბობდი [bodeba: bobdenk, kobobdenk, bobdi]

бред, бредить ➢ я брежу, я бредил — ბოდება ➢ მე ვბოდავ, მე ვიბოდე

ბოდერია [boderia] *ботан.*

мальва, просвирник, проскурняк — ბალბა

ბოდორია см. ბოდერია [bodoria см. boderia]

ბოთილი [botili]

бутылка — ბოთლი

ბოკონი [boḳoni]

опора из камней или пней для фундамента деревянного дома — ბოკონი (ხის ან ცემენტის), ფიცრული სახლის ქვედა საყრდენი

ბოლიქა [bolika]

крикливый — ბღავანა; მყვირალა

ბოლო [bolo]

конец — ბოლო

ბოლოშა(ხ) [bološa(x)] *нареч.*

до конца — ბოლომდე

ბოლუა [bolua]

1. кричать, орать 2. дымить(ся) — 1. ყვირილი, ღრიალი 2. ბოლვა, აბოლება

ბონას [bonas] *нареч.*

метко; прямо — მარჯვედ, პირდაპირ

ბონდი [bondi]

плетенка, плетеный висячий мостик через речку — ბონდი

ბო(ნ)დუა [bo(n)dua]

1. бредить 2. латать, пришивать небрежно — 1. ბოდვა 2. ბლანდვა

ბონდღილი [bondɣili] *прич.*

сплетенный (о паутине) — დაქსელილი, დაბლანდული (ობობას მიერ)

ბონდღუა[1] [bondɣua]

плести (паутина), плетение — ქსელვა, წვნა

ბონდღუა[2] [bondɣua]
обрастать, зарастать
შემობარდვა, შემოზრდა, შემოქსელვა

ბონი [boni]
1. прямой (о дороге, о линии) 2. ровный
1. პირდაპირი (გზა, ხაზი) 2. სწორი

ბონილი [bonili] *прич.*
мытый
(და)ბანილი

ბონუა [bonua]
мыть(ся)
დაბანვა

ბო(ნ)ძორამი [bo(n)ʒorami]
мохнатый, пушистый
ბანჯგვლიანი, ბომბორიანი, ღინღლიანი

ბო(ნ)ძორი [bo(n)ʒori]
1. мех 2. густой шерсть (животного) 3. пух (птицы, животного)
1. ბეწვი 2. ხშირი ბალანი 3. ბუმბული, ღინღლი

ბორბი [borbi]
блондин
ბობრი, ქერა

ბორბიტე см. ბორბი [borbiṭe см. borbi] ბო(რ)ბოლია [bo(r)bolia] *зоол.*
паук
ობობა

ბორბოლიაშ მოსა [borboliaš mosa]
паутина
ობობას ქსელი

ბორბონჯია [borbonʒ̆ia]
костёр
კოცონი

ბორდიშუა: ბორდიშანს [bordišua: bordišans]
бредить ➢ он бредит
ბოდვა ➢ ის ბოდავს

ბორდღოლამი [bordɣolami]
мохнатый, косматый
ბანჯგვლიანი

ბორდღუა [bordɣua]
ползать на четвереньках
ბობღვა, ბორდღვა, ფორთხვა, ფოფხვა

ბორზალი [borzali]
обоюдно острая стрела
ბოძალი; ორწვერა ისარი

ბორია [boria]
1. ветер 2. буря
1. ქარი 2. ქარიშხალი

ბორიამი [boriami]
ветреный, ветреное место
ქარიანი, ქარიანი ადგილი

ბორკი [borḳi]
голень; *перен.* нога
კანჭი, წვივი; *გადატ.* ფეხი

ბორკილი [borḳili] *прич.*
связанный (по ногам), находящийся в оковах
შეკრული, ბორკილდადებული

ბორკომი см. ბორქომი [borḳomi см. borkomi]

ბორკუა [borḳua]
спутывать, надеть оковы (на ноги), заковать
(და)ბორკვა, ბორკილის დადება (ფეხებზე)

ბორო [boro] ср. *греч.* μορος
глупый, невежа, разиня
სულელი, ბრიყვი, შტერი

ბოროლობა//ბორობუა [boroloba//borobua]
бестолковость, глупость, тупость
სიბრიყვე, სიშტერე

ბორსი [borsi] *религ.*
название божества
ბოსლი

ბორსობა//ბოსლობა [borsoba//bosloba] *религ.*
название религиозного праздника, в честь некоего божества ბორსი (И. Кипш.)
ბოსლობა – რელიგიური დღესასწაული ღვთაება ბორსის საპატივცემულოდ (ი. ყიფშ.)

ბორქომი [borkomi]
замок (навесной) — ბოქლომი

ბორჯი: გოთანა-ბორჯის [borǯi: gotana borǯis]
время, пора ➢ к рассвету, на рассвете — დრო, ჟამი ➢ გათენების ჟამს, გათენებისას

ბოღაზი [boɣazi]
1. изобилие, избыток 2. залив — 1. ბარაქა 2. უბე, ყურე

ბოყვი [boqvi]
1. вертикальное бревно дома 2. наличник двери — ფიცრული სახლის ვერტიკალურად დაყენებული ძელი, რომელშიც კედლის ფიცრები მაგრდება

ბოშალა [bošala]
1. молодость, юношество 2. удаль, храбрость — 1. ახალგაზრდობა, სიყმაწვილე, ბიჭობა 2. მამაცობა, ვაჟკაცობა

ბოში [boši]
мальчик, юноша; парень — ახალგაზრდა; ბიჭი, ყმაწვილი

ბოშიკათა [bošiḳata]
молодежь — ახალგაზრდობა, ყმაწვილკაცები

ბოშკოჩი [bošḳoči]
молодец; молодой человек — ბიჭი, ჭაბუკი, ახალგაზრდა

ბოშური [bošuri]
мальчишеский — ბიჭური

ბოშურო [bošuro] *нареч.*
по-мальчишески — ბიჭურად

ბოცხუა см. ბუცხუა [bocxua см. bucxua]
сгребать (граблями) — ფოცხვა

ბოწიწი [boçiçi]
1. волосок 2. конец нитки — 1. ბეწვი; ბუწუწი 2. ძაფის წვერი

ბოჭკა [boč̣ḳa]
бочка — კასრი

ბოხოხი [boxoxi]
папаха (из овчины) — ფაფახი, ბუხრის ქუდი

ბოხჩა [boxča]
узел, сверток — ბოხჩა, ფუთა

ბჟა[1] (ბჟალ) [bža]
молоко — რძე

ბჟა[2] (ბჟალ): ბჟაშ მარდიმე! უშულადუ ბჟაშ მარდიმე! [bža: bžaš mardime! ušuladu bžaš mardime!]
солнце ➢ Клянусь солнцем! Клянусь неутомимым солнцем! — მზე ➢ მზის მადლი მე! დაუღლელი მზის მადლი მე! მზეს ვფიცავარ!

ბჟადალი [bžadali]
запад (*букв.* закат солнца) — დასავლეთი (*სიტყვასიტყვით* მზის ჩასვლა)

ბჟადალიშე [bžadališe] *нареч.*
на западе, с запада — დასავლეთიდან

ბჟადალუ/ე см. ბჟადალი [bžadalu/ə см. bžadali]

ბჟაიოლიშე//ბჟაიოლეშე [bžaioliše//bžaioləše] *нареч.*
на востоке, с востока (*букв.* со стороны восхода солнца) — აღმოსავლეთიდან, მზის აღმოსავალიდან

ბჟაიოლუ/ე [bžaiolu/ə]
восток — აღმოსავლეთი

ბჟაკე см. ფრიმული [bžaḳe см. primuli]
борода — წვერი

ბჟალამი [bžalami]
1. солнечный (день), солнечная погода 2. молочный — 1. მზიანი (დღე), მზიანი ამინდი 2. რძიანი

ბჟალარა [bžalara]
1. солнечный луч 2. солнечная сторона (место) — 1. მზის (მზიანი) სხივი 2. მზიანი მხარე (ადგილი)

(ბ)ჟე см. მჭვახე [(b)že см. mč̣vaxe]
1. кислый 2. уксус — 1. მჟავე 2. ძმარი

ბჟინაფა [bžinapa]
выставить на солнце, проветривать что-либо — გამზეურება

ბჟინაფილი [bžinapili] *прич.*
проветренный — გამზეურებული

ბრაცენტი [bracenṭi]
браслет — სამაჯური

ბრელი [breli]
много — ბევრი

ბრელ(ი)შახ//ბრელიშახი/ə [brel(i)šax//brelišaxi/ə] *нареч.*
многократно — ბევრჯერ, მრავალჯერ

ბრეწული см. ბერწ(ე)ული [breçuli см. berçe(e)uli]

ბრელ(ი)ხანს [brel(i)xans] *нареч.*
долго — დიდხანს, ბევრხანს

ბრინჯი см. ორზა//ორიზა [brinǯi см. orza, oriza] *(сен.)*
рис — ბრინჯი

ბროლი [broli]
хрусталь — ბროლი

ბროლიშ(ი) [broliš(i)]
хрустальный — ბროლისა

(ბ)რუო [(b)ruo] *(сам.)*
восемь — რვა

(ბ)რუოში [(b)ruoši] *(сам.)*
восемьсот — რვაასი

ბუბუ (წიწილა) [bubu (çiçila)]
1. только что вылупившийся цыплёнок 2. мягкий — 1. (ქულა) წიწილა 2. ჩვილი, რბილი

ბუგა[1] [buga]
болван, идиот — ლენჩი, სულელი, უვიცი, ჩერჩეტი

ბუგა[2] см. ბიგა [buga см. biga] ბუდე [bude]
гнездо — ბუდე

ბუზინი см. პუზინი [buzini см. p̣uzini]
пердение, пердеть — კუილი

ბუზუ [buzu]
матица, ступица колеса — მორგვი

ბუთქინი см. ბუზინი [butkini см. buzini]

ბუკარია см. ბაკარია [buḳaria см. baḳaria] *ботан.*
репейник — ბირკა

ბუკართა [buḳarta] *(сен.)*
мел — ცარცი

ბუკი [buḳi]
1. опора очага (камень) 2. улей — 1. კერიის საყრდენი (ქვა) 2. სკა (ფუტკრის)

ბულეკი: ჩე ბულეკი, ჭითა ბულეკი [buleḳi: če buleḳi, čita buleḳi] *ботан.*
редька, редиска ➢ белая редиска, красная редиска — ბოლოკი ➢ თეთრი ბოლოკი, წითელი ბოლოკი

ბული [buli] *ботан.*
черешня — ბალი

ბულიშ ცხიმური [buliš cximuri] *ботан.*
берёза — არყი, არყის ხე

ბუმა[1] см. ბუნაფა [buma см. bunapa]
привязывать, запрячь, растянуть между двумя концами — შებმა, მიბმა; გაბმა

ბუმა[2] [buma]
лить, наливать, выливать — სხმა, დასხმა, ღვრა, გადაქცევა

ბუმა[3] (შურიში) [buma (šuriši)]
1. перевести дух; очнуться 2. заговорить — 1. სულის მობრუნება, სულის მოთქმა, გამოფხიზლება 2. ალაპარაკება

ბუმაფა [bumapa]
1. вешать; висеть 2. привязывать — 1. ბმა, კიდება 2. შებმა

ბუმბული [bumbuli]
перина, пуховик — ბუმბული

ბუმილ/რი [bumil/ri] *прич.*
налитый, вылитый — დასხმული, გადასხმული, გადაღვრილი

ბუნა см. ბუმა[2] [buna см. buma[2]]

ბუნა-ბუნათ [buna-bunat] *нареч.*
группами — ჯგუფ-ჯგუფად

ბუნაფა см. ბუმაფა [bunapa см. bumapa]

ბუნება [buneba]
природа — ბუნება

ბუნებით [bunebit] *нареч.*
по природе — ბუნებით

ბურაყუა [bura'ua]
съежиться, сжиматься от холода — შეკუმშვა, სიცივისაგან მოკრუნჩხვა

ბურახი [buraxi]
квас — ბურახი

ბურბუ см. მესერია ჭუკი [burbu см. meseria čuķi] *зоол.*
летучая мышь — ღამურა

ბურბუშელა [burbušela]
опилки — ბურბუშელა

ბურგოლ/ნი [burgol/ni]
стук — ბრაგუნი

ბურგული см. ბირგული [burguli см. birguli]

ბურდი [burdi] *ботан.*
колючник, терн — ეკალბარდი

ბუ(რ)დინა [bu(r)dina]
зайка — ბლუ, ენაბლუ

ბუ(რ)დინი [bu(r)dini]
бормотание, невнятная речь — ბუტბუტი, გაურკვევლად ლაპარაკი

ბურღლა[1] [burdɣa]
1. пух 2. рыхлая, вздутая земля, на котором растет кукуруза — 1. ბუმბული, ბალანი 2. ფხვიერი მიწა, რომელზედაც ხარობს სიმინდი

ბუ(რ)ღლა[2] см. ბურღი[1] [bu(r)dɣa см. burɣi[1]]

ბურღლამი [burdɣami]
пушистый, мохнатый — ბუმბულიანი, თმა-ბეწვიანი, თმიანი

ბურდღინა [bu(r)dɣina]
1. бормотун, ворчун 2. *перен.* медведь — 1. ბურდღუნა, ბურტყუნა 2. გადატ. დათვი

ბურდღინი [burdɣini]
бормотание, ворчание; гнусавить — ბურტყუნი, ღუდღუნი

ბურდღონუა [burdɣonua]
ощипать, ощипывать — (გა)ბრდღვნა, (გა)ბდღვნა; ბრტყვნა

ბურეხი [burexi] *ботан.*
1. дикий виноград 2. капуста (цветная) — 1. ტყის ვაზი, უსურვაზი 2. ხუჭუჭთავიანი კომბოსტო

ბურთი [burti]
мяч, шарик — ბურთი

ბურთუა [burtua]
играть (в мяч) — ბურთაობა

ბურინაფა [burinapa]
сильно бросать далеко (на большое расстоянии), выбрасывать — ენერგიულად ტყორცნა შორს, გადაგდება; გაქროლვა

ბურინი см. ბურინაფა [burini см. burinapa]

ბურიწუა [buriçua]
разорвать(ся) — დაგლეჯა, დაფხრეწა, დახევა

ბურკა [burḳa]
внутренняя, основная часть початка кукурузы — ნაგულა, ნაქურჩალი

ბურტყონუა см. ბურდღონუა [burṭqonua см. burdɣonua]

ბუ(რ)ღი[1] см. ბუ(რ)დღა [bu(r)ɣi см. bu(r)dɣa] *ботан.*
многолиственное лесное растение ➢ подбел; белокопытник лесной (И.Кипш.) — ბუერა (ი. ყიფშ.)

ბურღი[2] [burɣi]
сверло — ბურღი

ბურღინა см. ბურხინა [burɣina см. burxina]
хвастун — ბაქია, ტრაბახა

ბურღინი см. ბურხინა [burɣini см. burxina]
хвастаться — ბაქიობა, ტრაბახი, ტრაბახობა

ბურში [burši]
внебрачный ребенок — ბუში

ბურჩხი см. ბუჩხი [burčxi см. bučxi] *ботан., лаз.*
просянка, куриное просо — ბურჩხა

ბურცხა см. აკაბურცხა [burcxa см. aḳaburcxa]
крошка, малюсенький, крошечка — ერთი ბეწო, ფინჩხა, ციცქნა

ბურცხი см. ქუნცი [burcxi см. kunci] *(сам.) ботан.*
боярышник — კუნელი

ბურცხინი [burcxini]
пробегать (о мурашках) ➢ у меня мурашки бегают по телу — ქრჟოლა ➢ ჟრუანტელი მივლის ტანში, მაჟრჟოლებს

ბუ(რ)ძგორი [bu(r)ʒgori]
взъерошивание; *перен.* мурашки бегают по телу — ბურძგნა; გადატ. ჟრუანტელის გავლა ტანში

ბურძღინაფა [burʒɣinapa]
затекать, неметь (о ногах, руках) — დაბუჟება (ფეხების, ხელების)

ბურძღინი см. ბურძღინაფა [burʒɣini см. burʒɣinapa]

ბუ(რ)ძღონუა [bu(r)ʒɣonua]
щипать некрасиво (по-немногу) — უშნოდ წიწკნა (ცოტ-ცოტათი)

ბურწინი [burçini]
грохот (о пушках), гул — გრიალი, გრუხუნი, ზათქი

ბურჭი см. უსქე [burçi см. uske]
бесплодный, яловый (о животных); *перен.* нетель
ბერწი; *გადატ.* დეკეული, უშობელი

ბურჭინი [burçini]
двигаться (с грохотом), мчаться
ჯლიგინი

ბურჭუ(ლ)ი [burçu(l)i]
топор, топорик
წალდი

ბურჭულია [burçulia] *уменьш.*
топорик
წალდუნა

ბურჭულუა [burçulua]
1. зарубить секирой 2. сечь, высечь метку
1. წალდით დაჩეხა 2. კვეთა; დანიშვნა

ბურხინა см. ბურღინა [burxina см. burɣina]

ბურხინი см. ბურღინი [burxini см. burɣini]

ბურჯაფი//ბურჯუა [burǯapi//burǯua]
ёрзание, бурление, метание, бушевание
ბობოქრობა, ბორგვა, შფოთვა; ცმუკვა

ბუტუტი//ბუტუტია [buṭuṭi// buṭuṭia] *энтом.*
муравей (летающий), мошка
მფრინავი ჭიანჭველა, მუმლი, ქინქლა

ბუტ(ყ)ატყია [buṭ(q)aṭqia]
очень мягкий
ძალიან რბილი, ფაფუკი

ბუტყუ см. ბუტ(ყ)ატყია [buṭqu см. buṭ(q)aṭqia] *(сам.)*

ბუტ(ყ)უტყია см. ბუტ(ყ)ატყია [buṭ(q)uṭqia см. buṭ(q)aṭqia]

ბუყუნი см. ბუჸუნი [buquni см. bu'uni]
посуда (деревянная), бочка
ხის კასრი, დიდი ქილა

ბუში см. ბურში [buši см. burši]

ბუშტი [bušṭi]
пузырь
ბუშტი

ბუჩხი см. ბურჩხი [bučxi см. burčxi]

ბუცუცია [bucucia]
малюсенький
პაწაწა, პაწაწინა

ბუცხაფი [bucxapi]
скоблить, скрести
ფხაჭნა, ფოცხვა

ბუცხი [bucxi]
грабли
ფოცხი

ბუძგა//ბუძგი [buʒga//buʒgi]
1. иглы (на плоде каштана) 2. колючий
1. ბუძგი, წაბლის ეკლიანი საფარი 2. ეკლიანი რამ

ბუცხი см. ბოცხუა [bucxi см. bocxua]

ბუძგოლი//ბუძღოლი [buʒgoli//buʒɣoli]
делать (плохо, некрасиво, нескладно)
ზერელედ (უგვანოდ) კეთება რისამე, მიჩალიჩება

ბუძგუა см. ბიძგუა [buʒgua см. biʒgua]

ბუძგური, ბუძგურია [buʒguri, buʒguria]
1. щетина (человека) 2. мурашки по телу
1. ჯაგარი, ხშირი თმა 2. ჟრუანტელის გავლა

ბუძგურუა [buʒgurua]
1. ощетиниться 2. дрожь; бросать в дрожь
1. აბურძგვნა 2. ტანში ჟრუანტელის დავლა

ბუძოლი [buʒoli]
шум, гам
არეულობა, რიარია, არევა (ბევრის); ხმაური, ყაყანი

ბუძოლია см. ბუძოლი [buʒolia см. buʒoli]
суматоха, беспорядок, неразбериха
არეულ-დარეულობა, აურზაური, უწესრიგობა, ღრიანცელი

ბუძოლუა см. ბუძოლი [buʒolua см. buʒoli]

ბუძღა [buʒγa]
чесотка — მუნი

ბუძღამი [buʒγami]
вонючий, смрадный, зловонный — ავსუნიანი, მყრალი, აყროლებული

ბუძღი [buʒγi]
вонь, смрад — მყრალი სუნი, სიმყრალე, შმორი

ბუძღოლირი [buʒγoliri] *прич.*
1. плохо сделанное, плохая поделка 2. запачканный — 1. ცუდად გაკეთებული, მიფუჩეჩებული 2. დასვრილი

ბუწკი [buçḳi]
1. клок (шерсти) 2. вереница — 1. ბლუჯა (თმის, მატყლის) 2. ერთი მწკრივი

ბუხარი [buxari]
камин — ბუხარი

ბუხარიშ ქუდი [buxariš kudi]
папаха — ბუხრის ქუდი

ბუჸინა [bu'ina]
зайка — ბლუკუნა, ენაბლუ

ბუჸინი [bu'ini]
разговор косноязычного, косноязычие — ბლუყუნი, ენაბლუობა

ბუჸინუა см. ბუჸინი [bu'inua см. bu'ini]

ბუჸონუა [bu'onua]
жрать — სანსვლა, უშნოდ ჭამა

ბუჸუნი см. ბუყუნი [bu'uni см. buq̇uni]

ბჷგჷძირი см. ბიძიგირი [bəgəʒiri см. biʒigiri]

გ

გა [ga] *прост. прев.*

გა[1] [ga]

холм — ბორცვი

გა[2] (мн. ч. გალ-ეფ-ი) [ga (мн. ч. gal-ep-i)] *(сам.)*

основная часть арбы — ურმის ძირითადი ნაწილი, ზესადგარი, ხელნა

გა(ა)ლუაფარი [ga(a)luapari]

предмет для пожертвований во благо чего-то или кого-то — შემოსავლები (შესაწირავი)

გა(ა)მათ [ga(a)mat] *(сам.), нареч.*

вместо, взамен — ნაცვლად, მაგივრად

გა(ა)მაკათა [ga(a)maḳata] *(сам.)*

замена, заменяющий (людей) — მაგიერი, შემცვლელი (ხალხი)

გააძიცალო [gaaʒicalo]

на смех — დასაცინად, სასაცილოდ

გაბარი [gabar] *(сам.)*

плоскогорье — ზეგანი

გაბარიშ ღობერი [gabariš ɣoberi]

изгородь (И. Кипш.) — ღობე (ი. ყიფშ.)

გაბედება [gabedeba]

сметь, осмелиться — გაბედვა, გაბედება

გაბზარხული см. გაზაფხული [gabzarxuli см. gazapxuli]

весна — გაზაფხული

გაგანია [gagania] *(сам.)*

зной — პაპანაქება, ხვატი

გაგაჩი [gagači]

позвоночный хребет — ხერხემალი

გაგესქუა [gageskua]

повар — მზარეული

გაგინი [gagini]

еле-еле ходить, бессильное хождение — ლასლასი, უღონო სიარული

გაგონ(უ)ა [gagon(u)a]

1. услышать 2. послушаться — გაგონება

გაგულია [gagulia] *(сам.)*

тупой — ბლაგვი, ჩლუნგი

გაგულიერი [gagulieri]

тупой — ბლაგვი, ჩლუნგი

გაგურჯელა [gagurǯela]

женский головной убор — ქალის თავსაბური, ჩიხტი

გადინდარება [gadindareba]

разбогатеть — გამდიდრება

გადოგას [gadogas] *нареч.*

по холмам — ბორცვიდან ბორცვზე, სერიდან სერზე

გაზაფხული [gazapxuli]

весна — გაზაფხული

გაზება [gazeba]
унимать, унять, усмирить, укротить; развести (враждующие стороны) — დაშოშმინება; გაზავება

გათელებული [gatelebuli] *прич.*
1. оживший, воскресший 2. восстановленный — 1. გაცოცხლებული 2. გამთელებული, აღდგენილი

გათებული см. გოთებული [gatebuli см. gotebuli]

გათე(ე)ბა см. გოთე(ე)ბა [gate(e)ba см. gote(e)ba]

გათხილება [gatxileba]
быть осторожным; предостерегать, предупреждать — გაფრთხილება

გალავანი [galavani]
ограда — გალავანი

გალატოზი [galaṭozi]
каменщик — კალატოზი

გალე [gale] *нареч.*
снаружи, вне, на дворе — გარეთ

გალენი [galeni]
1. наружный, внешний 2. дикий 3. чужой — 1. გარეთა 2. გარეული 3. უცხო, გარეშე

გალენიში [galeniši]
1. праздник в честь умерших членов семейства, когда в семье есть больные (И. Кипш.) 2. зверь — 1. ოჯახის გარდაცვლილი წევრის საპატივცემულო დღესასწაული (ი. ყიფშ.) 2. მხეცი

გალეხიშე [galexiše] *нареч.*
извне, снаружи — გარედან

გალია [galia]
клетка — გალია

გალუაფარი см. გა(ა)ლუაფარი [galuapari см. ga(a)luapari]
пожертвование, пожертвование с обнесением — შესაწირი, შემოსავლები

გამა[1] см. მეგამა [gama см. megama]

გამა[2]: უგამ [gama: ugam]
говорить в ответ, отвечать ➢ он ответил — პასუხის მიცემა ➢ მან უპასუხა

გამა (შურიშ) [gama (šuriš)]
брать (на нюх) — აღება (სუნის)

გამათ см. გა(ა)მათ [gamat см. ga(a)mat] *нареч.*
вместо — ნაცვლად

გამანჯება [gamanǯeba]
1. успокаивать 2. затянуть (песню) — 1. დაწყნარება, დამშვიდება 2. გაბმა (*მაგ.*, სიმღერისა)

გამარჩქინალი [gamarčkinali] *прич.*
создатель, творец — გამჩენი, შემქმნელი

გამარჯება [gamarǯeba]
здравствуй; приветствие при встрече — გამარჯობა; შეხვედრისას მისალმება

გამბუზია [gambuzia] *зоол.*
головастик, рыба (мелкая) — თავკომბალა, წვრილი თევზი

გამი/ენაჭყანი [gami/ənačq̇ani] *прич.*
потомок, отпрыск — შთამომავალი, ნაშიერი

გამოდგინა [gamodgina]
пригодиться, идти на пользу — გამოდგომა

გამოთ см. გამათ [gamot см. gamat]
взамен — სანაცვლოდ

გამოთხოზაფა [gamotxozapa]
погнаться (за кем-либо) — გამოკიდება

გამორსება [gamorseba]
испытывать, искушать — გამოცდა, შემოწმება

გამორსებული [gamorsebuli] *прич.*
испробованный, испытанный — გამოცდილი, შემოწმებული

გამწე [gamçe] *(сам.)*
постоянный, прочный — მუდმივი, გამწე, მტკიცე

განაჭკაჯი // განაჭკადი [ganačķaǯi // ganačķadi]
место, где раньше был мост — განაჭედი, ყოფილი ხიდის ადგილი

განგალი [gangali]
шатание; шататься (от слабости) — ბარბაცი, ბარბაცით სიარული (სისუსტის გამო)

განგალი [gangali] *перен.*
плести — ჩმახვა, როშვა

განდოგანით [gandoganit] *нареч.*
по сторонам — განდაგან, გარდიგარდმო

განთხი [gantxi]
часть ноги между коленом и лодыжкой, голень — ფეხის ნაწილი მუხლსა და კოჭს შორის

განი [gani]
ширина — განი

განით [ganit] *нареч.*
в сторону — განზე

განიშე [ganiše] *нареч.*
прочь, в сторону; с боковой стороны, сбоку — განზე, გვერდზე; გვერდიდან

განობა [ganoba]
край, сторона, участок — მხარე, უბანი

განუა [ganua]
подкорм теленка перед доением, подпускать теленка (перед удоем), сосать — ხბოს მიერ ძუძუს მოწოვა მოწველამდე, მოწოვება

განჩი [ganči]
намекать; обиняком (говорить, сказать) — გადაკრული (გადაკვრით) თქმა, ქარაგმით ლაპარაკი

განძი [ganʒi]
сокровище, клад — განძი

განწილება [ganç̣ileba]
1. раздробить 2. уничтожить — 1. დაწილადება, დაქუცმაცება, დანაწევრება 2. დამსხვრევა, მოსპობა

განჯამალი [ganǯamali] *прич.*
1. открывалка 2. то, что надо открыть — 1. გასაღები, გასახსნელი 2 ის, რაც უნდა გაღებულ იქნას

გაორსება см. **გასორება [gaorseba** см. **gasoreba]**

გაჟღამება: იჟღამებუ, გეეჟღამუ [gažɣameba: ižɣamebu, geežɣamu]
1. разгласить 2. сильно разгневаться ➢ он сильно гневается, он сильно разгневался — 1. გამჟღავნება 2. ძლიერ გაბრაზება, გამწყრალება, განრისხება ➢ ის ძლიერ რისხდება, ის ძლიერ განრისხდა

გაჟღამებული [gažɣamebuli] *прич.*
1. разглашенный 2. *перен.* рассерженный, разгневанный — 1. გამჟღავნებული 2. გადატ. გაბრაზებული, განრისხებული

გარა см. **(ნ)გარა [gara** см. **(n)gara]**
плач, плакать — ტირილი

გარაბადი [garabadi] *(сен.)*
1. вешалка (для сушки белья) 2. *перен.* веревка — 1. საკიდებელი (თეთრეულის გასაშრობად) 2. გადატ. თოკი, საბელი

გარაგანი [garagani]
вихрь, ураган — გრიგალი, ქარბუქი

გარგანჩია [garganča]
ярко пылающий огонь — გიზგიზა/გუზგუზა, მოგუზგუზე ცეცხლი

გარგატი [gargaṭi]
1. завертывать, заворачивать 2. путаться, смешиваться; *перен.* крутиться — 1. (და)ხვევა 2. არევა, შერევა; *გადატ.* ტრიალი

გარგუჯელა см. გაგურჯელა [garguǯela см. gaguřǯela]

გარდოზი [gardozi]
1. градус 2. термометр — 1. გრადუსი 2. თერმომეტრი

გარზე см. გარძე [garze см. garʒe] *(сам.)*
выносливый — ამტანი, გამძლე

გარზება см. გარძება [garzeba см. garʒeba] *(сам.)*
выносливость; выдерживать — ამტანობა, გაძლება

გარმუნი [garmuni]
гармонь — გარმონი

გარღვინჯებული [garɣvinǯebuli] *прич.*
разъяренный — გამძვინვარებული, გააფთრებული

გარჩელება//გარჩიოლება: თინა ირჩიოლებუ [garčeleba//garčioleba: tina irčiolebu] *(сам.)*
выбелить, белить ➢ он белеет — გათეთრება ➢ ის თეთრდება

გარჩიოლებული//გარჩელებული [garčiolebuli//garčelebuli] *(сен.), прич.*
выбеленный — გათეთრებული

გარძახი/გ [garʒaxi/ə] *нареч.*
намеренно — განზრახ

გარძე см. გარზე [garʒe см. garze]

გარძება см. გარზება [garʒeba см. garzeba] გასაკვირო [gasaḳviro] *нареч.*
на диво, на удивление — გასაკვირად

გასაკვირი [gasaḳviri] *нареч.*
на диво, на удивление — გასაკვირად

გასაჩემი [gasačemi] *прич.*
удивительный, поразительный — (გა)საკვირველი

გასორება см. გაორსება: ისორებუ, გეესორუ [gasoreba см. gaorseba: isorebu, geesoru] *(сен.)*
изумиться, остолбенеть ➢ он изумляется, он изумился — გაკვირვება, გაოცება ➢ ის კვირდება, ოცდება; ის გაოცდა, გაკვირდა

გასორებული [gasorebuli] *прич.*
изумленный, остолбеневший — გაკვირვებული, გაოცებული

გასურება [gasureba]
1. выпроводить 2. избавляться (от долга) — 1. გასტუმრება 2. თავის დახსნა, დაღწევა (ვალისაგან)

გატყარება [gaṭqareba]
одичать — გაველურება, გატყიურება

გატყარებული [gaṭqarebuli] *прич.*
одичавший — გაველურებული, გატყიურებული

გატყურია [gaṭquria]
лжец — მატყუარა

გაუმორსებუ [gaumorsebu] *прич.*
неопытный — გამოუცდელი

გაუჩარება//გაუჩორება [gaučareba//gaučoreba] *(сам.)*
чернеть — გაშავება

გაფა [gapa]
1. уплачивать 2. дуть (о ветре) 3. строить — 1. გადახდა 2. ქროლა (ქარისა) 3. აგება

გაფილი [gapili]
1. проторенный, проторенная дорожка 2. уплаченный (*напр.*, долг) — 1. ნავალი (გზა) 2. გადახდილი (*მაგ.*, ვალი)

გაფირქა [gapirka]
обдумать, воображать — გაფიქრება

გაღიერი [gaɣieri]
умный, находчивый — საზრიანი, ჭკვიანი

გაჩემება [gačemeba]
1. остановка, останавливать 2. изумиться, удивиться — 1. გაჩერება 2. გაკვირვება, გაოცება

გაჩემებული [gačemebuli] *прич.*
1. остановленный 2. изумленный — 1. გაჩერებული 2. გაკვირვებული, გაოცებული

გაჩინებაფა [gačinebapa]
познакомить, знакомиться — გაცნობა

გაცუდება [gacudeba]
1. портиться 2. редеть (о ниве) — 1. გაცუდება, გაფუჭება 2. გამეჩხერება

გაძიგება [gaʒigeba] *религ.*
Гадзигеба (род праздненства) — გაძიგება (დღესასწაულის ერთ-ერთი სახეობა)

გაძიგია [gaʒigia]
Гадзигия (дух) — გაძიგია (სული)

გაძიცალი [gaʒicali]
то, что вызывает насмешку — გასაცინი, დასაცინი

გაძიცინაფალი [gaʒicinapali] *прич.*
смехотворный — გასაცინებელი

გაჭირება [gaçireba]
нужда, беда — გაჭირვება

გაჭკადალი [gačḳadali] *прич.*
1. обивка (действие) 2. обивка (материал) — გასაჭედი

გახანგება [gaxangeba]
сходить с ума, взбеситься — გაგიჟება, გაცოფება

გახანგებული [gaxangebuli] *прич.*
сумасшедший, взбешенный, *перен.* изумленный — გაგიჟებული, გაცოფებული, *გადატ.* გაოცებული

გაჯაჯა [gaǯaǯa] *ботан.*
бородач — ურო

გაჸალება [ga'aleba] *(сам.)*
беситься — გაცოფება

გე- см. გი- [ge- см. gi-] *прост. прев.*

გებაზაფა [gebazapa]
1. сваливаться (с ударом) 2. грохнуться, упасть — 1. წაქცევა, დახეთქება 2. გრიალით დაცემა, დავარდნა

გებირუა [gebirua]
напевать — დამღერება

გებიჯუა [gebiǯua] *(сам.)*
наступать на что-либо; торчать — დადგომა (რამეზე); დაყუდება

გებოგუა [gebogua]
класть, перекинуть мост (на реку), мостить (что-либо) — გაბოგვა, გახიდვა (მდინარისა)

გებჟალაფა [gebžalapa]
проварить (сыр в молоке) заправляя мятой — ყველის (სულგუნი) გადაზელვა რძეში და პიტნით შეკმაზვა

გებჟალაფირი [gebžalapiri] *прич.*
заправленный мятой и молоком сыр — პიტნასა და რძეში შეკმაზული ყველი (სულგუნი)

გებჟალია см. გებჟალაფირი [gebžalia см. gebžalapiri] *(сам.)*

გებუმა [gebuma]
наливать, налить — დასხმა

გებუმაფა [gebumapa]
вешать, навесить, повесить — დაბმა, დაკიდება

გებუნაფა [gebunapa]
привязывать, подвесить, нацепить — ჩამოკიდება (რაიმეს); დაკიდება

გეგაფა[1] см. დოგაფა [gegapa см. dogapa]
расстилать, раскладывать гоми — დაგება (რამეზე) ღომისა

გეგაფა[2] [gegapa]
привыкать, приучать — დაჩვევა, მიჩვევა

გეგაფილი [gegapili] *прич.*
привычный; прирученный — დაჩვეული, მიჩვეული

გეგონუა: ქიგეგონუ [gegonua: kigegonu]
слышать, услышать ➢ он услышал — გაგონება ➢ მან გაიგონა

გედგუმა//გედგჷმა [gedguma//gedgəma]
1. ставить (на что-либо) 2. строить (что-либо) — 1. დადგმა (რამეზე) 2. აშენება, დადგმა (სახლის)

გედვალა [gedvala]
положить, наложить — დადება (რამესი)

გედვალა სახელიშ [gedvala saxeliš]
1. дать имя 2. *перен.* имя, данное за недостойное поведение (особенно о женщинах) — 1. სახელის დარქმევა 2. *გადატ.* საძრახი, გასაკიცხი სახელი (ქალის უღირსი საქციელისათვის)

გედვალირი [gedvaliri] *прич.*
проложенный (на что-либо) — დადებული

გეზადაფა [gezadapa] *(сам.)*
встречать, встретить (внезапно) — 1. უცბად დახვედრა 2. შეხვედრა

გეთხორუა [getxorua]
1. раскопать немного сверху 2. погребение (над погребенным) — 1. ზევიდან ცოტაზე გათხრა 2. ზედ დამარხვა (მკვდარზე)

გეკითხაფა [gekitxapa]
1. навещать, проведать (кого-либо) 2. повторить вопрос — 1. მიკითხვა (მიაკითხავს) 2. კითხვის გამეორება

გეკორობუა [gekorobua] *(сам.)*
собирать (сверху) — დაგროვება (ზევიდან)

გელაფა [gelapa]
1. сверху упасть 2. *перен.* вскочить с места, срываться — 1. რამეზე დავარდნა 2. *გადატ.* მოწყდომა, მოსხლეტა (ადგილიდან)

გელაჭალა [gelaçala]
зашивать снизу вверх — ამოკერვა

გელახი/ჷ см. გელახონი [gelaxi/ə см. gelaxoni]
запад — დასავლეთი

გელახოკირი [gelaxokiri]
выбритый — ჩამოპარსული

გელახონი [gelaxoni]
запад — დასავლეთი

გელახონური [gelaxonuri]
западный — დასავლური

გემანთხაფალი [gemantxapali] *прич.*
нападающий — თავდამსხმელი

გემარენჯი [gemarenǯi] *прич.*
стоящий — მდგომი, დამდგომი

გემართაფალი см. გიმართაფალი [gemartapali см. gimartapali]

გემარჩუალი см. გიმარჩუალი [gemarčuali см. gimarčuali] *прич.*
грабитель — მძარცველი

გემახუნაფალი [gemaxunapali] *прич.*
сажающий — დამსმელი

გემი [gemi]
корабль — გემი

გემო [gemo]
вкус — გემო

გემუანი//გიმუანი [gemuani//gimuani]
вкусный — გემრიელი

გემუანო//გიმუანო [gemuano//gimuano] *нареч.*
вкусно — გემრიელად

გენაწონი, გენაწონს [genaçoni, genaçons]
соразмерный, сравнимый; сравнительно — შედარებითი; შედარებით

გენთხაფა [gentxapa]
1. сваливаться 2. нападать (с целью ограбления) — 1. დამხობა, დაქცევა 2. დაცემა (გაძარცვის მიზნით)

გენი//გინი [geni//gini] *(сам.), зоол.*
теленок — ხბო

გენტირუა [genṭirua]
помещаться, вмещать — დატევა (რამეზე)

გენწყუალა [gençquala]
накладывать; положить, расположить — დაწყობა

გენწყუმა [gençquma]
1. объяснить, разъяснить 2. отвязать — 1. ახსნა 2. აშვება, ახსნა

გენჭირა [genčira]
нажимать, надавливать, надавить сверху — დაჭერა (ზევიდან)

გენჭირელი [genčireli] *прич.*
нажатый, надавленный (сверху) — დაჭერილი (ზევიდან)

გენჯარიში [genǯariši]
злой — ავი, უკეთური

გენჯირა [genǯira]
лечь (на чем-либо) — დაწოლა (რამეზე)

გეპონირი [geponiri] *прич.*
прислонившийся (сверху) — დაყუდებული

გეპონუა [geponua]
прислоняться (сверху, с боку) — დაყუდება, მიყუდება

გეჟგართუა [gežgartua]
распластаться, растянуться, развалиться — გაშხლართვა

გეჟვეპურაფა [gežvepurapa]
пенить, вспенивать (на что-нибудь) — დაქაფება (რამეზე)

გერაჸუა [gera'ua]
сбивать (о плодах) — ჩამოფერთხვა (ხილის, მაცვლეულის)

გერგება თუთა см. გერგობა თუთა [gergeba tuta см. gergoba tuta]

გერგინაფა [gerginapa]
выкатывать, скатить (сверху вниз) — დაგორება (ზევიდან)

გერგინაფილი [gerginapili] *прич.*
выкаченный, скатанный (сверху вниз)
დაგორებული (ზევიდან)

გერგობა თუთა [gergoba tuta]
ноябрь
ნოემბერი

გერთ(უ)აფა [gert(u)apa]
наматывать
დახვევა, დაგრაგნა

გერთელი//გერთაფილი [gerteli//gertapili] *прич.*
намотанный; моток
დახვეული; შულო

გერი [geri] *зоол.*
волк
მგელი

გერია [geria]
волченок (прозвище)
მგელიკა (ზედწოდება)

გერინა [gerina]
стоять, вставать
დგომა, დადგომა

გერინაფა [gerunapa]
ставить (на что-либо); поставить (*напр.*, на ноги)
დაყენება; დაყენება (*მაგ.*, ფეხზე)

გერინაფილი [gerinapili] *прич.*
поставленный
დაყენებული

გერინელი [gerineli]
стоящий
მდგომარე, მდგომი, მდგარი

გერინელო [gerinelo] *нареч.*
стоя
მდგომარედ

გე(რ)კიტაფა [ge(r)ḳiṭapa]
ковыряться (сверху)
ჩიჩქნა; ჩხირკედელაობა, ჩხიკინი (ზევიდან)

გერობა [geroba]
качество, свойственное волку; нечто волчье
მგლისათვის დამახასიათებელი თვისება, მგლობა

გერღვაფა [gerɣvapa]
насыпать (на что-либо)
ზევიდან დაყრა

გერღვაფილი [gerɣvapili] *прич.*
насыпанный
ზევიდან დაყრილი

გერშხვიპუა [geršxvipua] *(сам.)*
лакать, уплетать
ახვრეპა; შეთქვლეფა, შესანსვლა

გერშხუმაფა см. გეშხომაფა [geršxumapa см. gešxomapa]

გერჩქვანა [gerčkvana]
привыкать, привыкнуть, повадиться
მიჩვევა, დაჩვევა

გესერაფა/უა [geserapa/ua]
вечереть; ночевать
დაღამება, შემოღამება; ღამის თევა

გესერელი [gesereli] *прич.*
полуночник, ночной путешественник
მეღამური; შემოღამებული (მგზავრი)

გესერუა [geserua]
наступление ночи, сумерек
დაღამება, დაბინდება

გესქილადირი [geskiladiri] *прич.*
оставшийся; остаток
დარჩენილი; ნარჩენი

გესხაპუა [gesxapua]
1. подпрыгивать (вверх) 2. прыгнуть (сверху вниз)
1. ახტომა (ზევით) 2. დახტომა (რამეზე)

გეტვიტუა [geṭviṭua]
выдергивать (легко)
ამოგლეჯა (მსუბუქად)

გეფაფაფა [gepapapa]
держаться, плавать на поверхности (легко) — ზევიდან მჩატედ ტივტივი

გეფერდა [geperda] *(сам.)*
склон (небольшой), накренение — დაფერდებული

გეფორაფა [geporapa]
накрывать (сверху), покрывать — დაფარება (ზევიდან)

გეფურინუა [gepurinua]
1. взлететь (вверх) 2. налететь (на что-нибудь) — 1. აფრენა 2. დაფრენა (რამეზე)

გეფუცორუა [gepucorua]
засуетиться — აფუსფუსება, აწრიალება, ფაცი-ფუცის დაწყება

გექუნალი [gekunali]
покрывало — გადასაფარი, საბანი

გეღანერი [geɣaneri]
послезавтрашний — ზეგინდელი

გეღანი [geɣani]
послезавтра — ზეგ

გეშა [geša]
о, об; сообразно с чем-нибудь; сравнительно с чем-нибудь — კვალობაზე, პირობაზე, შედარებით; გამო

გეშაკაჩილი [gešaḳačili] *(зугд.), прич.*
выкачанный — ამოქაჩული

გეშაკაჩუა [gešaḳačua] *(зугд.)*
выкачивать — ამოქაჩვა

გეშაკითხირი [gešaḳitxiri]
расспросить — გამოკითხვა

გეშაღობუა [gešaɣobua]
огораживать, обнести забором — შემოღობვა

გეშახ [gešax]
из-за — გამო, გულისათვის

გეშახუნა//გეშახუნაფა [gešaxuna//gešaxunapa]
посадить (вверх), сажать (вверх) — ამოსმა (ზევით)

გეშაჸონაფა [geša'onapa]
1. выводить (из группы) 2. вывести (наверх) — 1. გამოყვანა (რაღაც ჯგუფიდან) 2. ა(მო)ყვანა (ზევით)

გეშიბილი [gešibili] *(сам.), прич.*
заплетенный (о косе) — დაწნული (ნაწნავი)

გეშიბუა [gešibua] *(сам.)*
заплетать (о косе) — დაწვნა (თავზე თმისა)

გეშირილი [geširili] *прич.*
1. изношенный сверху 2 изношенный после ношения — 1. ზევიდან გაცვეთილი 2. ხმარებით გაცვეთილი (დაძველებული)

გეშირუა [geširua]
изнашивать(ся) (сверху) — (ზევიდან) გაცვეთა, დალევა

გეშუმა [gešuma]
1. выпивать, запить 2. выкуривать, курить — 1. შესმა, დაყოლება (სასმელის) 2. მოწევა

გეშუმაფა [gešumapa]
запить, немного выпить — სასმელის დაყოლება, ცოტას დალევა

გეშქართუა ср. გეჭგართუა [geškartua ср. gežgartua]
распластаться, растянуться — გაშხლართვა (რამეზე, *მაგ.*, ლოგინზე)

გეშქვაფა см. გეშქუმალა [geškvapa см. geškumala]

გეშქუმალა см. გეშქვაფა [geškumala см. geškvapa]
ударить, стукнуть — დარტყმა, დაკვრა (მაგრად)

გეშხომაფა [gešxomapa]
накликать (о беде, несчастии); осчастливить — დაბედება; გაბედნიერება

გეშხომაფილი [gešxomapili] *прич.*
накликанный (о беде, несчастии); осчастливленный — დაბედებული; გაბედნიერებული

გეჩა [geča] *(сам.)*
рыболовный кузов — გეჯა; სათევზაო ძარა, ფაცერი

გეჩანაფა [gečanapa]
сажать (растение); засунуть — დარგვა (მცენარის); შეჩრა, ჩარჭობა

გეჩილათირი [gečilatiri] *прич.*
1. заблудившийся 2. соблазненный — 1. დაბნეული, არეული 2. შეცდენილი

გეჩირქინაფილი [gečirkinapili] *прич.*
взъерошенный, взлахмоченный (о волосах) — თმააბურძგნული, თმააწეწილი

გეჩხომაფა см. გეშხომაფა [gečxomapa см. gešxomapa]

გეციკაფა//გეციკუა [geciḳapa//geciḳua]
втыкать, воткнуть (сверху неглубоко) — დასობა (არაღრმად)

გეციკაფილი//გეციკილი [geciḳapili//geciḳili] *прич.*
воткнутый (сверху неглубоко) — დასობილი (არაღრმად)

გეციკინი [geciḳini]
торчать, прислониться — სადმე ატუზვა, აყუდება

გეციკუა см. გეციკაფა [geciḳua см. geciḳapa]

გეცუმა [gecuma]
выпадать; опасть (о многом) — დაცვენა, დაცვივნა

გეცუმილი [gecumili] *прич.*
высыпанный на что-либо — რამეზე დაყრილი, დაცვენილი

გეცუნაფა [gecunapa]
вонзать (поверхностно) — რამეზე დარჭობა (ზედაპირულად)

გეცუნაფილი [gecunapili] *прич.*
вонзенный (поверхностно) — რამეზე დარჭობილი, დასობილი (ზედა-პირულად)

გეჩხანაფა см. ჩხანაფა [gečxanapa см. čxanapa]

გეძახინი [geʒaxini]
позвать, крикнуть с упреком — დაძახება (საყვედურით)

გეძვენა [geʒvena]
задолжать — მართება (ვალისა)

გეძგვირინაფა [geʒgvirinapa] *(сен.)*
нахохлиться; краснеть (от стыда) — აბუზვა, ალეწვა (სირცხვილისაგან)

გეძგვირინაფილი [geʒgvirinapili] *прич.*
нахохлившийся; сгоревший от стыда; оторопевший — აბუზული, ალეწილი (სირცხვილით); შემკრთალი

გეძინა [geʒina]
надбавить, прибавить — დამატება; დაძენა

გეძინელი [geʒineli] *прич.*
дополненный — დამატებული; დაძენილი

გეძიცა [geʒica]
насмехаться, измываться — დაცინვა

გეწამება [geçameba]
оклеветать; обвинять — ცილისწამება; ბრალის დადება

გეწიკუა [geçiḳua]
пачкать (сверху), запачкать
დასვრა (ზევიდან)

გეწიმა//გეწჷმა [geçima//geçəma]
налить (сверху)
დასხმა (ზევიდან)

გეწკარუა [geçḳarua]
накладывать (сверху)
დაწყობა, დალაგება (ზევიდან)

გეწონუა [geçonua] *(сам.)*
взвешивать, довесить (добавить)
დაწონვა (დამატებით)

გეწჷმა см. **გეწიმა** [geçəma см. geçima]

გეწჷმირი [geçəmiri] *прич.*
облитый, налитый
გადასხმული, დასხმული

გეჭირინაფა [geçirinapa]
доставать (что-либо находившееся на верху); взять что-нибудь нагнувшись
შეწვდომა; დაწვდომა

გეჭკადილი [geçḳadili]
прибитый сверху (гвоздями)
დაჭედილი (რამეზე) ლურსმნით

გეჭოფუა [geçopua]
схватить (внезапно), поймать, ловить
დაჭერა (რამეზე), მოხელთება

გეჭყაფა [geçqapa]
начинать, начать
დაწყება

გეხვილაფა [gexvilapa]
1. застигать, заставать на что-либо (врасплох), застичь 2. понадобиться
1. თავს წადგომა, წასწრება (რამეზე), მოხელთება, მისწრება 2. დაჭირვება

გეხვილაფირი [gexvilapiri] *прич.*
застигнутый
მოხელთებული, რამეზე წასწრებული

გეხუნაფა [gexunapa]
1. усадить, посадить (кого-нибудь) 2. посадить (что-либо, *напр.*, пятно) 3. сесть
1. დაჯდომა, დასმა 2. დამჩნევა (*მაგ.*, ლაქის)

გეხუნაფილი [gexunapili]
посаженный (на что-либо)
დასმული; დამჩნეული

გეხუნელი [gexuneli]
сидящий (на чем-либо)
რამეზე მჯდომარე, მჯდომი

გეხუნელო [gexunelo] *нареч.*
сидя (на чем-либо)
რამეზე მჯდომარედ, მჯდომად

გეჯეჯერი [geǯeǯeri] *прич.*
вередливый (о коже)
დახეთქილი (კანი)

გეჯეჯი [geǯeǯi]
веред, язва; растрескавшаяся кожа (И. Кипш.)
გეჯეჯი, წყლული, დამსკდარი კანი (ი. ყიფშ.)

გეჯინა [geǯina]
смотреть (сверху вниз)
დახედვა (ზევიდან)

გეჸალაფა см. **გაჸალება** [geʻalapa см. gaʻaleba]
взбеситься
გაცოფება

გეჸარუა [geʻarua]
тронуться (с места)
დაძვრა (ადგილიდან)

გეჸვენჯი [geʻvenǯi]
1. следующий (по возрасту, *напр.*, брат) 2. наследник
1. მომყოლი, მომდევნო (ასაკით, *მაგ.*, ძმა) 2. მემკვიდრე

გეჸოთამილი [geʻotamili] *прич.*
брошенный
დაგდებული

გეცონირ/ლი [ge‘onir/li] *прич.*
привитый — დამყნობილი

გეცონუა [ge‘onua]
прививать (дерево) — დამყნობა

გეცუნა [ge‘una]
следовать (за кем-либо) — მიყოლა (უკან)

გვაგვაფი [gvagvapi]
стучать, громыхать; ударять, бить — მაგრად (ხმის გამოცემით) ბრაგუნი, ბრახუნი; დარტყმა, ცემა

გვაგვირ/ლი [gvagvir/li] *прич.*
размятый, избитый — დაბეგვილი, დაჟეჟილი, მაგრად გვემილი

გვაგუა [gvagua]
1. разминать 2. бить (крепко), колотить — 1. ბეგვა, ბეგვა 2. მაგრად დარტყმა, ცემა

გვალა[1] [gvala] *(сам.)*
гора — მთა

გვალა[2] см. გვალე [gvala см. gvale]

გვალარა [gvalara] *(сам.)*
поганый, нечистота (в воде может находиться) — უწმინდურობა (რაც შეიძლება წყალში იყოს)

გვალას [gvalas] *нареч.*
совсем, очень — სულ, მთლიანად

გვალაშ ბული [gvalaš buli] *ботан.*
береза — არყის ხე

გვალე [gvale] *нареч.*
совсем, полностью — მთლად, მთლიანად

გვალო см. გვალე [gvalo см. gvale]

გვალონი [gvaloni]
сосуд (большой, глиняный) — ქვევრი

გვამი [gvami]
навоз (удобрение) — ნეხვი, ნაკელი

გვანა(ფა) [gvana(pa)]
откармливать, откормить; растолстеть — გასუქება

გვან(აფ)ილი [gavn(ap)ili] *прич.*
откормленный, упитанный — გასუქებული

გვანგვალი [gvangvali]
порхание; порхать; двигаться (о толстом, полном человеке) — გოგმანით სიარული

გვანილი [gvanili] *прич.*
упитанный, толстый — გასუქებული, მსუქანი

გვარგვაზი [gvargvazi]
ходить > ходить толпой (с шумом) — გურგური > ხმაურით სიარული (ბევრისა)

გვარგვათი [gvargvati]
1. толпиться 2. шум толпы — 1. რევა (ბევრისა), შექუჩება 2. ბრბოს ხმაური

გვარგვალი [gvargvali]
кипение (сильное) — დუღილი (ძლიერი)

გვარგვასი см. გვარგვაზი [gvargvasi см. gvargvazi]

გვარგვატი// კვარკვატი [gvargvaṭi//ḳvarḳvaṭi]
суета, сумятица, неразбериха, смятение — ფაცი-ფუცი, ფუსფუსი, წრიალი; ალიაქოთი, აურზაური

გვა(რ)ჯილა [gva(r)ǯila]
селитра — გვარჯილა

გვენა см. გუნა [gvena см. guna]	
გვენგვერე//გვენგვერია [gvengvere//gvengveria]	
увалень	ბოთე, დონდლო, უეშმაკო
გვერდი [gverdi]	
половина	ნახევარი
გვერი [gveri] *зоол.*	
змея	გველი
გვერშაპი [gveršapi] *(сен.)*	
дракон, змей-горыныч	გველ-ვეშაპი, ურჩხული
გვეძე [gveʒe]	
низкорослый; *перен.* прозвище	დაბალი და ჩაფსკვნილი; *გადატ.* ზედწოდება, მეტსახელი
გვიანი [gviani]	
поздний	გვიანი
გვიანო [gviano] *нареч.*	
поздно	გვიან
გვიგვილი [gvigvili]	
1. почка (на дереве) 2. клок (шерсти, хлопка)	1. კვირტი, კოკორი (ხეზე) 2. ბღუჯა, ქულა (მატყლის, ბამბის)
გვიმარა//გუმარა [gvimara//gumara] *(сам.), ботан.*	
папоротник	გვიმრა
გვიმი [gvimi]	
обод колодца (глиняный)	გვიმი, ჭის თავი (თიხის)
გვიმორა см. გვიმარა [gvimora см. gvimara]	
გვირა [gvira]	
широкий и крупный, красивый (*напр.*, глаза)	ფართო, დიდი და ლამაზი (*მაგ.*, თვალები)
გვირალი см. გვირა [gvirali см. gvira]	
широкие, веселые (глаза)	ფართო, ქუქუნა (თვალები)
გი- см. გე- [gi- см. ge-] *прост. прев.*	
გიანთხაფილი [giantxapili] *прич.*	
упавший	ჩამოვარდნილი
გიბუა//გჷბუა [gibua//gəbua]	
кипятить; варить (*напр.*, шелковую нить; кокон, трут)	გბობა, ხარშვა (*მაგ.*, აბრეშუმის პარკის, აბედის)
გითნაკვათა [gitnaḳvata]	
обрезок (снизу)	ჩამონაჭერი (ქვევიდან)
გითო- (<გი-თო-) [gito- (<gi-to-) *слож. прев.*	
გითობუმაფა//გითობუნაფა [gitobumapa//gitobunapa]	
подвешивать, повесить, подвесить	დაკიდება, ჩამოკიდება
გითობუნაფილი [gitobunapili] *прич.*	
подвешенный	ჩამოკიდებული
გითოგვაგვაფი см. გვაგვაფი [gitogvagvapi см. gvagvapi]	
გითოზეპირი [gitozeṗiri] *прич.*	
битком набитый, наполненный (внизу)	გატენილი, გაჭედილი, გავსებული (ქვევით)
გითოზეპუა [gitozeṗua]	
битком набить, заполнить	გავსება, გატენა, გაჭედვა (ქვეშ ბევრი რამით)
გითოლაფა [gitolapa]	
выскочить; упасть (сверху вниз)	გამოვარდნა; ჩამოვარდნა

გითონრხაფა [gitonrxapa]
выпадать (из чего-либо), упасть (сверху) — გადმოვარდნა, დავარდნა, ჩამოვარდნა

გითონჯირა [gitonǯira]
лежать (под чем-либо) — დაწოლა (რაიმის ქვეშ)

გითორინა [gitorina]
стоять (под чем-либо) — დგომა (რაიმის ქვეშ)

გითორჩქინა [gitorčkina]
показывать(ся) (из под чего-либо), виднеться (из под чего-либо) — გამოჩენა (საიდანმე)

გითოსვანჯა [gitosvanǯa]
покоиться (под чего-либо) — დასვენება (რაიმის ქვეშ)

გითოსოფუა [gitosopua]
вырвать, срывать (снизу) — გამოგლეჯა (ქვევით)

გითოსხაპუა [gitosxapua]
спрыгивать (из-под чего-нибудь) — გამოხტომა (რაიმის სიღრმიდან)

გითოქარქამელი [gitokarkameli] *(сам.), прич.*
полость; дуплистый, выдолбленный — ღრუ; გამოღრუტნული, გამოღრუებული

გითოქვაბილი [gitokvabili]
пещера — გამოქვაბული

გითოღალა [gitoɣala]
выносить (из-под чего-либо) — გამოტანა, გამოღება (ქვევიდან)

გითოღალირი [gitoɣaliri] *прич.*
вынесенный (из-под чего-либо); *перен.* хитрый (человек) — გამოტანილი, გამოღებული (საიდანმე); *გადატ.* ეშმაკი (პიროვნება)

გითოღაფილი [gitoɣapili] *прич.*
подкрашенный (снизу) — შეღებილი (ქვევიდან)

გითოღაფუა//გჷთოღაფუა [gitoɣapua//gətoɣapua]
подкрашивать (снизу) — შეღებვა (ქვევიდან)

გითოღაჭილი//გჷთოღაჭილი [gitoɣaçili//gətoɣaçili]
подстриженный; подрезанный (снизу) — შეკრეჭილი (ქვევიდან)

გითოღაჭუა//გჷთოღაჭუა [gitoɣaçua//gətoɣaçua]
подстричь, стричь (снизу) — შეკრეჭა (ქვევიდან)

გითოღვათუა [gitoɣvatua]
вращать (глаза под чем-либо) — ნაბვა თვალების (რაიმის ქვეშ)

გითოშქვილაფა [gitoškvilapa] *(сам.)*
подвешивать (на что-либо) — ჩამოკიდება (რამეზე)

გითოჩხირკუა [gitočxirkua]
выковыривать (из под чего-либо) — გამოჩხრეკა (ქვევიდან)

გითოციკინაფილი [gitocikinapili] *прич.*
высунутый (чуть-чуть, *напр.*, язык) — გამოშვერილი, გამოყოფილი (ცოტაზე, *მაგ.*, ენა)

გითოწირუა//გითოწჷრუა [gitoçirua//gitoçərua]
выжать, выцедить, процеживать (снизу) — გამოწურვა

გითოჭანაფა [gitoçanapa]
вызывать изнутри — გამოხმობა (საიდანმე)

გითოჭვალირი [gitoçvaliri] *прич.*
выдоенный — გამოწველილი

(გ)ითოჭკადუა [(g)itoçkadua]
оковать (вокруг и снизу) — შემოჭედვა (ქვემოდან)

გითოჭუალა//გჷთოჭუალა [gitoçuala//gətoçuala]
выжигать, выжечь (снизу) — გამოწვა (ქვევიდან)

გითოჭუალირი [gitoçualiri] *(сам.), прич.*
выжженный (снизу) — გამომწვარი (ქვევიდან)

გითოხოხილი [gitoxoxili] *прич.*
выползший (из глубины) — გამომძვრალი (სიღრმიდან), გამოხოხებული

გითოხოხუა [gitoxoxua]
выползать (из под чего-либо), вылезать — გამოძრომა (სიღრმიდან), გამოხოხება

გითოხუაფა [gitoxuapa]
опрокинуть; падение лицом вниз — დამხობა

გითოხუნა//გჷთოხუნა [gitoxuna//gətoxuna]
сидеть (под чем-либо) — ჯდომა (რაიმის ქვეშ)

გითოჯინა [gitoǯina]
выглядывать (из под чего-либо) — გამოხედვა (ქვევიდან)

გითოყუნა [gitoʻuna]
выводить (из под чего-либо) — გამოყვანა ქვევიდან

გითოყუნელი (ჭვიმა) [gitoʻuneli (čvima)]
продолжительный, мелкий дождь — უწყვეტი, ჟუჟუნა წვიმა

გითულა//გითჷლა [gitula//gitəla]
вылезать, выходить (из-под чего-либо) — გამოსვლა (საიდანმე, რამედან)

გილაბადალი [gilabadali]
ходить с трудом, слоняться (бесцельно), скитаться — ძლივს სიარული, თრევა, ხეტიალი

გილა- (<გი-ლა-) [gila- (<gi-la-)] *слож. прев.*

გილაბადაფა см. გილაბადალი [gilabadapa см. gilabadali]

გილაბუმაფა [gilabumapa]
подвесить, навесить — ჩამოკიდება

გილაგაგინი [gilagagini]
шляться (туда и сюда) — ბოდიალი, ღოღიალი, წოწიალი (აქეთიქით)

გილადგუმა//გილადგჷმა [giladguma//giladgəma]
1. ставить, класть (сверху вниз) 2. наступить (ногой) — 1. ჩამოდგმა 2. დადგმა (ფეხის)

გილადვალა [giladvala]
класть сверху (на что-либо) — ჩამოდება

გილადვალირი (კოჩი) [giladvalari (ķoči)] *прич.*
1. положенный 2. разиня, растяпа — 1. ჩამოდებული 2. დოყლაპია

გილავეზირუა [gilavezirua]
совещаться — თათბირი, ბჭობა, ვეზირობა

გილათხოზინი [gilatxozini]
гнаться шаг за шагом (туда и сюда) — დევნა კვალდაკვალ (აქეთ-იქით)

გილათხუალა [gilatxuala]
ходить туда-сюда и выпрашивать что-либо — აქეთ-იქით სიარული და მათხოვრობა

გილაკვათუა [gilaķvatua]
отсекать, отсечь (*напр.*, ветку) — ჩამოჭრა (*მაგ.*, ტოტის)

გილალაფა [gilalapa]
спасть, спадать (с чего-либо); упасть, свалиться — ჩამოვარდნა

გილალაფირი [gilalapiri] *прич.*
свалившийся — ჩამოვარდნილი

გილალახუა см. გოლახუა [gilalaxua см. golaxua]
бить часто, поминутно — წარამარა, ხშირად ცემა

გილალუაფა [gilaluapa]
портить, портиться — გაფუჭება, წახდენა

გილალუაფირი [gilalapiri] *прич.*
испорченный — გაფუჭებული, წამხდარი

გილანგარა [gilangara]
ходить взад-вперед и плакать, оплакивать — ტირილით აქეთ-იქით სიარული, დატირება

გილანთხაფა [gilantxapa]
упасть (сверху), свалиться — ჩამოვარდნა

გილანთხაფილი [gilantxapili] *прич.*
упавший (сверху) — ჩამოვარდნილი

გილანწკარუა [gilançḳarua] *прич.*
раскладывать, разложить (сверху) — ჩამოწყობა, ჩამომწკრივება (ზევიდან)

გილანწყვილი [gilançqvili] *прич.*
1. обрушившийся 2. оползень — 1. ჩამოქცეული, ჩამოზვავებული 2. მეწყერი

გილანწყუმა [gilançquma]
1. снимать, снять 2. отобрать, лишить — 1. ჩამოხსნა 2. ჩამორთმევა

გილანწყუმირი [gilançqumiri] *прич.*
1. снятый 2. отобранный — 1. ჩამოხსნილი 2. ჩამორთმეული

გილანჯირა [gilanǯira]
прилечь, лежать (на чем-либо) — წამოწოლა (რამეზე)

გილაპარპალუა [gilaparpalua] *(сам.)*
1. самовольно действовать 2. ежеминутно, беспрерывно болтать (говорить) — 1. თვითნებურად, შეუზღუდველად მოქმედება (ქცევა), პარპაში 2. წარამარა ლაყბობა

გილაპოტიკუა [gilapoṭiḳua]
говорить ерунду, заниматься ерундой — მიდებ-მოდება; წარამარა უმნიშვნელო რაიმის კეთება

გილარდე//გჷლარდე [gilarde//gəlarde]
неполноценный, умственно отсталый, придурок — მოსულელო, მოჩერჩეტო, ბოთე

გილართა [gilarta] *(сам.)*
наклонять(ся), склонять(ся), уклониться — გადახრა, გადაქანება (*მაგ.,* სახლისა)

გილართელი [gilarteli] *прич.*
поникший, покатый — დაქანებული, გადახრილი, დაფერდებული

გილარინა [gilarina]
простаивать, остановиться — ერთ ხანს დადგომა, გაჩერება

გილარულა [gilarula]
бегать туда-сюда — აქეთ-იქით სირბილი

გილარღვაფა [gilarɣvapa]
сбрасывать, высыпать сверху — ჩამოყრა (ზევიდან)

გილასარგალი см. გილასერგელი [gilasargali см. gilasergeli]

გილასერგელი [gilasergeli]
волочить(ся) туда-сюда, таскать(ся) — აქეთ-იქით თრევა, ღონღილი

გილასხაპუა [gilasxapua]
1. спрыгивать (сверху вниз) 2. прыгать туда-сюда — 1. ჩამოხტომა 2. აქეთ-იქით ხტუნაობა

გილატალება, გილატე(ე)ბა [gilaṭaleba, gilaṭe(e)ba] *(сам.)*
оставлять (на чем-либо) — დატოვება; ჩამოტოვება (რამეზე)

გილატკაჩუა [gilaṭḳačua] *(сам.)*
ударить (слегка); треснуть (*напр.,* пощещину) — მსუბუქად გარტყმა; შემოკვრა, ტკეცა

გილაფაფუა [gilapapua]
слоняться, шататься туда-сюда — წანწალი, აქეთ-იქით ხეტიალი, ტანტალი

გილაფიორი [gilapiori]
парить, витать (туда-сюда); двигаться кружась, крутиться — აქეთ-იქით ნავარდი; ტრიალით მოძრაობა

გილაფორუა [gilaporua]
прикрывать (сверху), завесить (*напр.*, окно) — ჩამოფარება

გილაფურინუა [gilapurinua]
летать туда-сюда — აქეთ-იქით ფრენა, მიმოფრენა

გილაღალა//გჷლაღალა [gilaɣala//gəlaɣala]
долго носить туда-сюда — დიდხანს აქეთ-იქით ტარება, მიმოტარება

გილაღურა [gilaɣura]
умереть на чем-либо; *перен.* сильная усталость — რამეზე სიკვდილი; *გადატ.* ძალიან დაღლა

გილაშქვართუა//გილაშხვართუა [gilaškvartua//gilašxvartua]
1. опустить (*напр.*, волосы) 2. распластаться, растянуться — 1. ჩამოშვება (*მაგ.*, თმის) 2. გაშოტვა, გაშხლართვა (*მაგ.*, ლოგინზე)

გილაშქირთონი [gilaškirtoni]
шумно (с беспорядком) ходить или бегать туда-сюда в ниве, в высокой траве — მაღალ ბალახში (ყანაში) ხმაურით აქეთ-იქით ჩქარი სიარული (სირბილი)

გილაჩვიგინი [gilačvigini]
ходить (смотреть) туда-сюда одуревшим — გამოშტერებული, გამოსულელებული აქეთ-იქით ბრიყვული ყურება (სიარული)

გილაჩვინგინაფა см. **გილაჩვიგინი [gilačvinginapa** см. **gilačvigini]**

გილაჩიონი см. **ჩიონუა [gilačioni** см. **çionua]**
туда-сюда ходить и чихать — აქეთ-იქით სიარული და ცხვირის ცემინება

გილაჩურუა [gilačurua]
плыть туда-сюда — აქეთ-იქით ცურვა, მიმოცურვა

გილაცანცალი [gilacancali]
туда-сюда ходить и дрожать — ცახცახით აქეთ-იქით სიარული

გილაციმა//გილაცუმა [gilacima//gilacuma]
(вы)сыпаться (с чего-либо) вниз — ჩამოცვენა

გილაჭარუა [gilaçarua]
1. списать 2. переписываться 3. описывать — 1. ჩამოწერა 2. მიმოწერა 3. აღწერა

გილაჭკუმუა [gilačḳumua]
1. откусить сбоку немножко 2. туда-сюда ходить и есть — 1. ჩამოჭამა ცოტათი 2. აქეთ-იქით სიარული და ისე ჭამა

გილახალა [gilaxala]
1. рожать (на чем-либо) 2. рожать (где попало) — 1. შობა (რამეზე) 2. გაჩენა (სადაც მოხვდება)

გილახარუა см. **ხარუა [gilaxarua** см. **xarua]**

გილახვენჯი [gilaxvenǯi]
место для сидения — დასაჯდომი, ჩამოსაჯდომი

გილახოკუა см. **ხოკუა [gilaxoḳua** см. **xoḳua]**
сбривать (вниз) — ჩამოპარსავა

გილახოხუა [gilaxoxua]
туда-сюда ползать — აქეთ-იქით ხოხვა

გილახუნა [gilaxuna]
присесть (на чем-либо) — ჩამოჯდომა

გილაჯინა [gilaǯina]
посмотреть (сверху вниз) — ჩამოხედვა (ზევიდან ქვევით)

გილაჸვაჯალი [gila'vaǯali]
болтаться туда-сюда — იქით-აქეთ უაზრო ხეტიალი

გილაჸუნა [gila'una]
сопроваждать (туда-сюда) — აქეთ-იქით თან გაყოლა

გილაჸუნაფა [gila'unapa]
водить туда-сюда (кого-то) — აქეთ-იქით თან ტარება (ვისიმე)

გილმაზირალი//გზლმაზგრალი [gilmazirali//gəlmazərali] *прич.*
собирающий
შემგროვებელი

გილმაზუმინე [gilmazumine]
жужжащая (о мухе)
მოზუზუნე, მობზუილე (იტყვიან ბუზზე)

გილმალუ//გილმალგ [gilmalu//gilmalə] *прич.*
1. ходящий туда-сюда 2. кочующий
1. მიმომსვლელი 2. მომთაბარე, მოხეტიალე

გილნალეფი [gilnalepi] *прич.*
упавший, свалившийся вниз
ჩამოვარდნილი, ჩამონავარდნი

გილუ(უ)ლა [gilu(u)la]
ходить, ходьба; *перен.* гулять
იქით-აქეთ სიარული; *გადატ.* სეირნობა

გიმა- <გი-მა- [gima- <gi-ma-] *слож. прев.*

გიმა//გიმუა см. გჷმა//გჷმუა [gima//gimua см. gəma//gəmua]

გიმათანე//გჷმათანე [gimatane//gəmatane]
рассветающий; рассветающая звезда, светило, утренняя звезда
გამთენებელი, მანათობელი ვარსკვლავი, ცისკრის ვარსკვლავი, მთიები

გიმათუთა//გჷმათუთა [gimatuta//gəmatuta]
октябрь
ოქტომბერი

გიმაკვეტელუა [gimaḳveṭelua]
болтаться, качаться свесившись; повиснуть
ჩამოკიდება; ჩამოკიდებული რაიმის ქანაობა

გიმალაფა//გჷმალაფა [gimalapa//gəmalapa]
падать (вниз)
ჩამოვარდნა

გიმანთხაფა [gimantxapa]
свалиться (сверху вниз)
ჩამოვარდნა

გიმანტი//გჷმანტი: გიმანტის ჭვენს [gimanṭi//gəmanti: gimanṭis čvens] *(сам.)*
сильный дождь (идет)
ძლიერ წვიმს

გიმანწყუმა//გიმანწყჷმა [gimançquma//gimançqəma]
снимать (сверху)
ჩამოხსნა

გიმანჯირა [gimanǯira]
лежать (наверху чего-либо), прилечь
დაწოლა, წამოწოლა (ზევით)

გიმარენჯი//გჷმარენჯი [gimarenǯi//gəmarenǯi]
стоящий (на чем-либо сверху), надстоящий
ზედამდგომი

გიმართაფალი//გჷმართაფალი//გჷმართაფუ [gimartapali//gəmartapali//gəmartapu] *прич.*
1. ткач(иха) 2. наматывающий
1. მქსოველი 2. დამრთველი, დამხვევი

გიმართელი [gimarteli] *прич.*
пологий, наклоненный (сюда)
დამრეცი, დაქანებული; დახრილი

გიმარინა//გჷმარინა [gimarina//gəmarina]
находиться (где-то высоко), стоять
დგომა (სადღაც მაღლა), სადმე მაღლა ყოფნა

გიმარულა//გჷმარულა [gimarula//gəmarula]
сбегать (вниз)
ჩამორბენა

გიმარჩუალი//გჷმარჩუალი [gimarčuali//gəmarčuali] *прич.*
грабитель
მძარცველი

გიმარძღაფალი//გჷმარძღაფალი [gimarʒɣapali//gəmarʒɣapali] *прич.*
объект насыщения, насыщенный
გამოსაძღომი

გიმარხუალი см. მარხუალი [gimarxuali см. marxuali]

გიმასერგელი//გჷმასერგელი [gimasergeli//gəmasergeli] *(сам.)*
волочиться (вниз)
ჩამოთრევა (დაბლა)

გიმატახუა//გჷმატახუა [gimaṭaxua//gəmaṭaxua]
1. выламывать 2. обломить что-нибудь 3. *перен.* осень
1. გამოტეხა, გამომტვრევა 2. ჩამომტვრევა, ჩამოტეხა 3. *გადატ.* შემოდგომა

გიმაშინე//გჷმაშინე [gimašine//gəmašine] *прич.*
напоминающий
გამხსენებელი

გიმაჩამალი//გჷმაჩამალი [gimačamali//gəmačamali] *прич.*
то, что нужно продать, предназначенный для продажы
გასაყიდი, გასაყიდად მიჩნეული

გიმახვენჯი//გჷმახვენჯი [gimaxvenǯi//gəmaxvenǯi] *прич.*
1. сидящий (на чем-либо) 2. всадник
1. დამჯდომი 2. მხედარი

გიმახორცქილი//გიმახარცქილი [gimaxorckili//gimaxarckili] *прич.*
1. упавший (вниз) 2. лопнувшийся, разорвавшийся
1. ჩამოვარდნილი (ძირს) 2. ჩამომსკდარი, ჩამოხეთქილი, ჩამოხლეჩილი

გიმახორცქუა//გჷმახორცქუა [gimaxorckua//gəmaxorckua]
1. падать вниз, свалиться 2. лопаться
1. ჩამოვარდნა ძირს 2. ჩამოსკდომა, ჩამოხეთქა, ჩამოხლეჩა

გიმახოხუა [gimaxoxua]
сползать; выползать (из чего-либо); сползание
ჩამოხოხვა (დაბლა)

გიმაჯგვაჯგუა//გჷმაჯგვაჯგუა см. **გჷმოჯგვაჯგვაფი** [gimaǯgvaǯgua// gəmaǯgvaǯgua см. gəmoǯgvaǯgvapi] *(сам.)*
свалиться (мощно, сильно); выскочить
ძლიერ დახეთქება ძირს; გამოვარდნა, გამოჭრა (გარეთ)

გიმაჯინე//გჷმაჯინე [gimaǯine//gəmaǯine] *прич.*
наблюдающий, смотритель
მეთვალყურე, გამხედ-გამომხედი; დამხედი; შემმოწმებელი (*მაგ.*, ავადმყოფის)

გიმაʻვენჯი//გჷმაʻვენჯი [gimaʻvenǯi//gəmaʻvenǯi] *прич.*
следующий за кем-нибудь; конвоирующий
მიმყოლი (უკან), მიმდევარი

გიმაʻოთამა [gimaʻotama]
сбрасывать (вниз)
ჩამოგდება

გიმე//გჷმე [gime//gəme] *нареч.*
внизу, нижний, вниз
დაბლა, ქვემო, ქვემოთ

გიმილი//გჷმილი см. **გიმირი** [gimili//gəmili см. gimiri]

გიმიმაჩამალი//გიმჷმაჩამალი [gimimačamali//giməmačamali]
1. продавец 2. издатель
1. გამყიდველი 2. გამომცემელი

გიმირი//გჷმირი [gimiri//gəmiri] *прич.*
сжатый (урожай)
მომკილი

გიმმაჩამალი//გიმმოჩამუ//გიმიმაჩამალი [gimmačamali// gimmočamu//gimimačamali] *прич.*
продавец
გამყიდველი

გიმნაველი [gimnaveli] *прич.*
1. сошедший 2. экскременты
1. გამოსული 2. განავალი

გიმნაღელი//გჷმნაღელი [gimnaɣeli//gəmnaɣeli] *прич.*
1. выделенный 2. плод
1. გამონაყოფი; გამონატანი 2. ნაყოფი

გიმნაწონა//გჷმნაწონა [gimnaçona//gəmnaçona] *прич.*
отвешенный
აწონილი

გიმო- (<გი-მო-) [gimo- (<gi-mo-)] *слож. прев.*

გიმო см. **გემო** [gimo см. gemo]

გიმოზადაფა см. **ზადაფა** [gimozadapa см. zadapa]

გიმოკვანწილი [gimoḳvançili] *прич.*
1. наряженный, нарядный 2. *перен.* красивый
1. ლამაზად, კოხტად ჩაცმული, გამოწყობილი 2. *გადატ.* კოხტა, კოპწია, ლამაზი

გიმოკვეტელაფა//გჷმოკვეტალაფა [gimoḳveṭelapa//gəmoḳveṭelapa]
подвесить, привесить
ჩამოკიდება; დაკიდება

გიმოლაფა//გჷმოლაფა [gimolapa//gəmolapa]
1. выпадать 2. выбегать — გამოვარდნა, გამოჭრა

გიმოლუ//გჷმოლჷ [gimolu//gəmolə] *прич.*
1. выход 2. выходной — გამოსასვლელი

გიმომაჩამალი//გიმმაჩამალი [gimomačamali//gimmačamali] *прич.*
1. издатель 2. продавец — 1. გამომცემელი 2. გამყიდველი

გიმონწყილი//გჷმონწყილი [gimonçqili//gəmonçqili] *прич.*
приведенный в порядок, выстроенный — გაწყობილი, გამოწყობილი

გიმონწყილი см. გონწყი(ი)რი [gimonçqili см. gonçqi(i)ri]

გიმორინა//გჷმორინა [gimorina//gəmorina]
годиться, пригодиться — გამოდგომა

გიმორულა//გჷმორულა [gimorula//gəmorula]
выбегать — გამორბენა

გიმორჩქინა//გჷმორჩქინა [gimorčkina//gəmorčkina] *(сам.)*
1. проявить; появиться 2. выдаваться, выделяться — 1. გამოჩენა 2. თავის გამოჩენა, აღიარება

გიმორჩხუალა [gimorčxuala]
выполоскать, вымыть — გამორეცხვა

გიმოსერგელუა//გიმოსერგელაფა [gimosergelua//gimosergelapa]
вытаскивать, выволакивать — გამოთრევა

გიმორჩქინელი//გჷმორჩქინელი [gimorčkineli//gəmorčkineli] *прич.*
1. выдающийся, показавшийся 2. известный — გამოჩენილი, ცნობილი

გიმოსხაპუა//გჷმოსხაპუა [gimosxapua//gəmosxapua]
выскакивать, выскочить, выпрыгнуть — გამოხტომა

გიმოღალა//გჷმოღალა [gimoɣala//gəmoɣala]
1. вынести, выносить (наружу) 2. вынести (о листьях растений) — 1. გამოტანა (გარეთ) 2. გამოღება (იტყვიან მცენარეზე)

გიმოჩამა//გჷმოჩამა [gimočama//gəmočama]
продавать — გაყიდვა

გიმოჩამილი//გჷმოჩამირი [gimočamili//gəmočamiri] *прич.*
1. проданный 2. изданный — 1. გაყიდული 2. გამოცემული

გიმოცუ/იმა//გჷმოცუ/იმა [gimocu/ima//gəmocu/ima]
высыпаться (наружу) — გამოცვენა (გარეთ)

გიმოძახინი//გჷმოძახინი [gimoӡaxini//gəmoӡaxini]
отклик, отзыв, зов (исходящий изнутри) — გამოძახილი (შიგნიდან)

გიმოწიმინდუა//გჷმოწმინდუა [gimoçimindua//gəmoçimindua]
вычищать, вычищение, вытирание — გამოწმენდა, გამოსუფთავება

გიმოწკიპილი//გჷმოწკიპილი [gimoçkipili//gəmoçkipili] *прич.*
наряженный — კოხტად მორთული, გამოწკეპილი

გიმოჸუნაფა [gimo‘unapa]
выводить, провожать (вовне) — გამოყვანა, გამოცილება

გიმუა//გჷმუა [gimua//gəmua]
жать; жатва — მკა

გიმუანი см. გემუანი [gimuani см. gemuani]

გიმულა//გჷმულა [gimula//gəmula]
1. выйти, выходить 2. спуститься (сюда) — 1. გამოსვლა 2. ჩამოსვლა

გინააქუნალი [ginaakunali] *прич.*
покрытие, покрывало — დასაფარებელი, გადასაფარებელი

გინაბიჯგაფალი [ginabiǯgapali] *прич.*
порог, переход — გადასაბიჯებელი, გადასასვლელი

გინაზიორა [ginaziora] *прич.*
трещина; треснутый — (განა)ბზარი, ბზარგაჩენილი

გინაკვათა [ginaḳvata] *прич.*
1. срез, отрез; отруб 2. то, что было отрублено; отрубленный, отрезанный — 1. გადანაჭერი 2. განაჭერი

გინალუ//გენალე [ginalu//gənalə]
1. порог, переход 2. перевал — 1. ზღურბლი, გადასასვლელი 2. გადასავალი (უღელტეხილი)

გინალაფუ/ე [ginalapu/ə]
отвесный, крутой (*напр.,* берег), отвесная скала — ციცაბო, ფრიალო (*მაგ.,* ნაპირი), შვეული კლდე; გადასავარდნი

გინამი (ჩხოუ) [ginami (čxou)]
корова с теленком — ხბოიანი (ძროხა)

გინარინა [ginarina] *прич.*
место, где кто-то стоял — ნადგომი

გინარღვეფი//გენარღვეფი [ginarɣvepi//gənarɣvepi] *прич.*
свалка, насыпь, насыпной, сброшенный — ნაყარი, დანაყარი

გინარჩქინა//გენარჩქინა [ginarčkina//gənarčkina] *прич.*
созданный; рожденный — ნაშობი, გაჩენილი

გინასქილედი//გენასქელედი [ginaskiledi//gənaskəledi] *прич.*
1. спасенный, спасшийся 2. оставшийся, остаток — 1. გადარჩენილი 2. დარჩენილი, ნარჩენი

გინატახა//გენატახა [ginaṭaxa//gənaṭaxa] *прич.*
отломанный, сломанный — განატეხი, გატეხილი

გინაფა//გენაფა [ginapa//gənapa]
1. чувствовать, ощущать, ощутить 2. сообщение; сообщить — 1. გაგება; შეგრძნება 2. შეტყობინება

გინაფორალი [ginaporali] *прич.*
1. покрывало, покрышка 2. денежное пожертвование (семье усопшего) — 1. გადასაფარებელი 2. ფულადი შემწეობა მკვდრის ოჯახისადმი

გინაფორაფალი [ginaporapali] *прич.*
покрывало — გადასაფარებელი

გინაწკირა [ginaçḳira] *прич.*
1. место, где рубили (*напр.,* дрова); вырубка 2. (по)рубленный — 1. ადგილი, სადაც აპობდნენ (*მაგ.,* შეშას) 2. გაპობილი, განაპობი

გინაჭალა ср. **გინოჭალა** [ginačala ср. ginočala]
пришивать друг к другу, перешивать — მიკერება, გადაკერება

გინაჭკაჯი//გენაჭკაჯი см. **გინაჭკადა** [ginačḳaǯi//gənačḳaǯi см. ginačḳada] *(сам.), прич.*
кованный — ნაჭედი, გაჭედილი

გინაჭკადა [ginačḳada] *прич.*
выкованный — (გამო)ნაჭედი, (გამო)ჭედილი (*მაგ.,* ხიდი)

გინახუნა [ginaxuna] *прич.*
насиженный, насидевшийся — დანაჯდომი, ნაჯდომი

გინაჯირა [ginaǯira] *прич.*
лежавший; место, где лежал кто-нибудь — დანაწოლი

გინაყოთამალი [gina‘otamali] *прич.*
1. предназначенный на выброс (предмет) 2. подарок новобрачным — 1. გადასაგდები (საგანი) 2. საჩუქარი ახალდაქორწინებულთათვის

გინაყონა [gina‘ona] *прич.*
привитый, привитой; привитое дерево — დამყნობილი; ნამყენი (ხე)

გინგოლირი [gingoliri] *прич.*
замызганный, запачканный
გაჭუჭყიანებული, გასვრილი

გინი [gini] *(сам.), зоол.*
теленок
ხბო

გინიე см. გინიი [ginie см. ginii]

გინიი [ginii] *нареч.*
по ту сторону
გაღაღმა, იქით მხარეს

გინიირობუ см. გინორობუ [giniirobu см. ginorobu]

გინიმატეებუ//გჷნჷმატეებუ [ginimaṭeebu//gənəmaṭeebu] *прич.*
избавляющий, избавитель, спаситель
გადამრჩენი

გინიშ-ჯონჯღო [giniš-ǯonǯɣo] *ботан.*
чертополох
ღიჭა, თავცეცხლა

გინმარტებუ [ginmarṭebu] *прич.*
беглец
გამქცევი

გინნარღვეფი//გჷნნარღვეფი [ginnarɣvepi//gənnarɣvepi] *(сам.), прич.*
отбросы
გადანაყარი

გინნარშუმეფი [ginnaršumepi] *прич.*
вывихнутый
ნაღრძობი

გინნაჭკუმა [ginnač̣ḳuma] *прич.*
поеденный, выеденный
გადანაჭამი

გინო- (<გი-ნო-) [gino<gi-no-)] *слож. прев.*

გინობირაფა [ginobirapa]
переманивать
გადაბირება

გინობირაფილი [ginobirapili] *прич.*
переманенный
გადაბირებული

გინობუმა [ginobuma]
перелить, вылить
გადასხმა, გადაღვრა

გინობუმაფა[1] [ginobumapa]
натравить; приставать
გადაკიდება

გინობუმაფა[2] [ginobumapa]
связывать; перевязывать
გადაბმა, გადახვევა, გადახლართვა

გინობუმაფილი//გჷნობუმაფირი [ginobumapili//gənobumapiri] *прич.*
перевязанный; развешанный
გადაბმული; გადაკიდებული; გადაფენილი; ჩამოკიდებული

გინობუმირი [ginobumiri] *прич.*
вылитый
გადასხმული, გადაღვრილი

გინობუნაფა [ginobunapa]
1. запутывать(ся), запутаться 2. натравить друг на друга
1. გადახლართვა, დახვლანჯვა 2. გადაკიდება (ერთმანეთზე)

გინობუნაფილი [ginobunapili] *прич.*
1. запутанный 2. *перен.* неприятельские отношения
1. დაბურდული, დახლართული 2. *გადატ* გადაკიდებული (ერთმანეთზე)

გინობურინაფა//გჷნობურინაფა [ginoburinapa//gənoburinapa] *(сам.)*
швырять
ენერგიულად და ტრიალით რაიმის გადაგდება

გინორჩხუალა [ginorčxuala]
омывать, омыть, смыть
გადარეცხვა

გინოგაფა [ginogapa]
оплатить, уплатить, заплатить
გადახდა

გინოდგუმა//გჷნოდგჷმა [ginodguma//gənodgəma] *(сам.)*
переставлять, переместить (что-либо), переставить (ноги) გადადგმა რაიმე საგნის, გადადგმა (ფეხის)

გინოდგუმილი//გჷნოდგჷმილი [ginodgumili//gənodgəmili] *прич.*
переставленный გადადგმული

გინოდვალა: დუდიშ გინოდვალა [ginodvala: dudiš ginodvala]
откладывать, отложить ➤ пожертвовать собой გადადება ➤ თავის გადადება

გინოდვალირი [ginodvaliri] *прич.*
отложенный, переложенный გადადებული

გინოდირაკილი [ginodiraḳili] *прич.*
изогнутый გადალუნული, გადახრილი

გინოდირაკუა [ginodiraḳua]
гнуть, изогнуть გადალუნვა, გადახრა

გინოვარაფა [ginovarapa]
отговаривать, отказаться от своих слов გადათქმევინება, გადათქმა

გინოზჷმუა см. გოზიმუა [ginozəmua см. gozimua]

გინოთ [ginot] *нареч.*
туда იქით, იქითკენ

გინოთარგმუა//გჷნოთარგმუა [ginotargmua//gənotargmua]
переводить გადათარგმნა

გინოთარგმნილი//გჷნოთარგმნილი [ginotargmnili//gənotargmnili] *прич.*
переведенный გადათარგმნილი

გინოთილი//გჷნოთილი [ginotili//gənotili] *(сам.), прич.*
заснеженный გადათოვლილი

გინოთირუა//გჷნოთირუა [ginotirua//gənotirua]
переменить; переместить გადაცვლა; გადაადგილება

გინოთხორუა [ginotxorua]
перекапывать გადათხრა

გინოკათაფა [ginoḳatapa]
нападать, наступать მიხტომა მტერზე

გინოკათუა [ginoḳatua]
происходить (внезапно) почему-либо რაიმის დამართება (უცებ)

გინოკართაფა//გჷნოკართაფა [ginoḳartapa//gənoḳartapa]
засучить (рукава) აკეცვა, აკაპიწება (სახელოების)

გინოკართელი [ginoḳarteli] *прич.*
засученный (о рукаве) აკეცილი, აკაპიწებული (სახელოები)

გინოკვათუა [ginoḳvatua]
перерубить გადაჭრა

გინოკიჟინი//გჷნოკჷჟინი [ginoḳižini//gənoḳəžini]
перекрикивать(ся) გადაკივლება, გადაყვირება, გადაყვირილი

გინოკუნა//გჷნოკჷნა [ginoḳuna//gənoḳəna]
переступать, передвинуть გადაწევა

გინოლასირი [ginolasiri] *прич.*
1. помешанный, сумасшедший 2. стертый 1. გადარეული, გიჟი; შეშლილი 2. გადაშლილი

გინოლასუა [ginolasua]
1. перетираться, стереться 2. сходить с ума 1. გადაშლა 2. გადარევა, გაგიჟება

გინოლაფა [ginolapa]
1. вывихнуть 2. упасть в пропасть 3. запропаститься, исчезнуть 1. ამოგდება, ღრძობა 2. გადავარდნა (უფსკრულში) 3. გადაკარგვა, გაუჩინარება

გინოლაფირი [ginolapiri] *прич.*
1. вывихнутый 2. сбегавший 3. пропавший
1. ამოვარდნილი, ნაღრძობი 2. გაქცეული 3. გადაკარგული, გაუჩინარებული

გინოლაფუ/ჷ см. გინალაფუ/ჷ [ginolapu/ə см. ginalapu/ə] გინოლუ/ჷ [ginolu/ə] *прич.*
переход
გადასასვლელი

გინომოსილი//გჷნომოსილი [ginomosili//gənomosili] *(сам.), прич.*
1. разодетый (во что-либо) 2. опутанный (паутиной)
1. მორთულ-მოკაზმული 2. შემოხვეული (ობობას ქსელით)

გინონჯირა [ginonǯira]
перелечь
გადაწოლა

გინონჭაფა [ginonçapa]
1. дотягиваться (до чего-либо) 2. переступать (через чего-либо)
1. მიღწევა, მიწვდომა 2. გადაბიჯება მისაწვდომად

გინორაგვაფა [ginoragvapa]
перебрасывать
გადაგდება

გინორაგვაფილი//გჷნორაგვაფილი [ginoragvapili//gənoragvapili] *прич.*
переброшенный
გადაგდებული

გინორაჸუა [ginora'ua]
перегонять
გადარეკვა

გინორთელი [ginorteli] *прич.*
1. превратившийся, ставший 2. наклоненный (туда)
1. გადაქცეული, გარდაქმნილი 2. გადახრილი (იქით მხარეზე)

გინორთინა [ginortina]
становиться (кем-либо)
გადაქცევა (ვინმედ), გარდაქმნა

გინორინა [ginorina]
1. стоять (где-нибудь наверху) 2. поддержка; поддержать
1. გადადგომა, გადმოდგომა (აქეთა მხარეზე) 2. მხარდაჭერა

გინორობუ [ginorobu]
(потусторонний) овраг
გაღმა ხევი, ხრამი

გინორულა [ginorula]
перебегать, сбегать; перебежка
გადარბენა

გინორულაფა [ginorulapa]
заставить сбегать
გადარბენინება

გინორღვაფა [ginorɣvapa]
выбросить, перебрасывать (множество предметов)
გადაყრა

გინორღვაფილი [ginorɣvapili] *прич.*
пересыпанный, выброшенный, переброшенный (множество предметов)
გადაყრილი

გინორშუმაფა [ginoršumapa]
вывихнуть; вывих
ღრძობა

გინოსადუა [ginosadua] *(сам.)*
разнуздать(ся)
აღვირის (ლაგმის) ახსნა (წაყრა)

გინოსარგალუა [ginosargalua]
перетаскивание, перетаскивать
გადათრევა

გინოსოფუა [ginosopua]
отрывать, сорвать, срывать
გადაგლეჯა

გინოსუმალა [ginosumala]
1. гладить 2. проводить рукой (с целью ласки)
1. გადასმა 2. ხელის გადასმა (მოფერების მიზნით)

გინოსქილადა//გინოსქჷლადა [ginoskilada//ginoskəlada]
спасаться, избавляться
გადარჩენა, დახსნა (საფრთხისაგან)

გინოსქილადირი//გინოსქჷლადირი [ginoskiladiri//ginoskəladiri]
спасшийся, оставшийся
გადარჩენილი, დახსნილი (საფრთხისაგან)

გინოსხაპუა//გჷნოსხაპუა [ginosxapua//gənosxapua]
перепрыгивать, перескакивать
გადახტომა

გინოტე(ე)ბა [ginoṭe(e)ba]
избавлять, спасать
გადარჩენა

გინოტკიცილი//გჷნოტკიცილი [ginoṭḳicili//gənoṭḳicili] *(сам.), прич.*
обтянутый, гладкий
გადატკეცილი, გადაჭიმული

გინოტკიცუა//გჷნოტკიცუა [ginoṭḳicua//gənoṭḳicua]
обтяжка, обтягивать
გადატკეცა, შემოჭიმვა

გინოულა//გინუულა [ginoula//ginuula]
переходить
გადასვლა

გინოფინუა [ginopinua]
расстилать, разостлать, раскладывать
გადაფენა

გინოფორაფილი [ginoporapili] *прич.*
покрытый, перекрытый
გადაფარებული

გინოფორუა[ginoporua]
перекрывать
გადაფარება

გინოფუნაფა [ginopunapa]
перекипятить
გადადუღება

გინოფურინუა [ginopurinua]
перелетать
გადაფრენა

გინოქენჩუა//გჷნოქენჩუა [ginokenčua//gənokenčua]
энергично перемахнуть, перепрыгнуть
ენერგიულად გადახტომა

გინოქვენჯი//გჷნოქვენჯი [ginokvenǯi//gənokvenǯi]
накидка (одежда)
წამოსასხამი, წამოსახურავი (ტანსაცმელი)

გინოღვარაფი//გჷნოღვარაფი [ginoɣvarapi//gənoɣvarapi]
букв. переклик; перереветь
სიტყვასიტყვით გადაყვირილი გადაყვირება

გინოყინტირი см. **გინოჸინტილი** [ginoqinṭiri см. gino‘inṭili] *прич.*
проглоченный
გადაყლაპული

გინოყინტუა см. **გინოჸინტუა** [ginoqinṭua см. gino‘intua]
проглатывать, проглотить
გადაყლაპვა

გინოჩამა [ginočama]
1. передавать 2. издавать (*напр.*, приказ) 3. проклинать
1. გადაცემა 2. გამოცემა (*მაგ.*, ბრძანების) 3. დაწყევლა, შეჩვენება

გინოჩამირი [ginočamiri] *прич.*
1. переданный 2. проклятый 3. изданный (*напр.*, книга)
1. გადაცემული 2. გადაცემული (წყევლით); შეჩვენებული 3. გამოცემული (*მაგ.*, წიგნი)

გინოჩილითაფა [ginočilitapa]
1. промах; промахиваться 2. просрочить (время)
1. აცდენა 2. ვადის (დროის) გადაცილება

გინოჩილითაფირი [ginočilitapiri] *прич.*
1. промахнувшийся 2. просроченный (*напр.*, время)
1. გადაცდენილი 2. გადაცილებული (*მაგ.*, დრო)

გინოციმა//გიჷნოცჷმა [ginocima//gənocəma]
1. пересыпаться; сыпаться 2. *перен.* исчезнуть, исчезать
1. გადაცვენა 2. *გადატ.* გაქრობა, გაუჩინარება

გინოწირუა//გჷნოწჷრუა [ginoçirua//gənoçərua]
процеживание; процеживать (из одного сосуда в другой)
გადაწურვა (ერთი ჭურჭლიდან მეორეში)

გინოწუმა//გჷნოწჷმა [ginoçuma//gənoçəma]
переливать(ся), перелить
გადასხმა

გინოწუმილ/რი [ginoçumil/ri]

перелитый	გადასხმული

გინოჭაბუა [ginoçabua]

переклеивать	გადაწებება

გინოჭალა [ginoçala]

перешивать	გადაკერება

გინოჭარილი [ginoçarili] *прич.*

переписанный	გადაწერილი

გინოჭარუა [ginoçarua]

переписывать	გადაწერა

გინოჭელი//გჷნოჭელი [ginoçeli//gənoçeli] *прич.*

1. перешитый 2. нашивной, нашитый	გადაკერებული, დაკერებული

გინოჭვილი [ginoč̣vili] *прич.*

сожженный	(გა)დამწვარი

გინოჭკირუა//გჷნოჭკჷრუა [ginoč̣ḳirua//ginoč̣ḳərua]

перерезать	გადაჭრა

გინოჭუალა [ginoč̣uala]

пережечь	გადაწვა

გინოჭყელი [ginoč̣q̣eli] *прич.*

проклятый	დაწყევლილი; შეჩვენებული

გინოჭყვადილი [ginoč̣q̣vadili] *прич.*

решенный (*напр.*, дело)	გადაწყვეტილი (*მაგ.*, ამბავი, საქმე)

გინოჭყვადუა [ginoč̣q̣vadua]

решать(ся)	გადაწყვეტა

გინოჭყვართუა [ginoč̣q̣vartua]

обтянуть (*напр.*, волосы); растянуться	შემოჭიმვა (*მაგ.*, თმის); გაშოტვა, გაშხლართვა

გინოჭყვიდირაფა см. ჭყვიდირაფა [ginoč̣q̣vidirapa см. č̣q̣vidirapa]

გინოჭყვიდუა см. გინოჭყვადუა [ginoč̣q̣vidua см. ginoč̣q̣vadua]

გინოხაჭარელი [ginoxaçareli] *прич.*

соскобленный	გადაფხეკილი

გინოხაჭარუა [ginoxaçarua]

соскаблить	გადაფხეკა

გინოხ(ი)//გჷნოხ(ი) [ginox(i)//gənox(i)] *нареч.*

по ту сторону, туда	გაღმა, გადაღმა, იმ მხარეს, იქით

გინოხვამუა [ginoxvamua]

поздравлять; передать (вещественно, вежливо кому-нибудь что-нибудь свое; обычно напиток)	გადალოცვა (ერთმანეთში, *მაგ.*, სასმისის)

გინოხოკილი [ginoxoḳili] *прич.*

сбритый	გადაპარსული

გინოხორუა [ginoxorua]

переселение	გადასახლება

გინოხორხილი [ginoxorxili] *прич.*

перепиленный, спиленный, распиленный	გადახერხილი

გინოხორხუა [ginoxorxua]

перепиливать, перепилить	გადახერხვა

გინოხოხუა//გჷნოხოხუა [ginoxoxua//gənoxoxua]

переползать, перелезать	გადახოხვა

გინოხუნა [ginoxuna]

восседать (на чем-либо); пересесть	გადაჯდომა (რამეზე)

გინოხურჩინაფა [ginoxurčinapa]
обливать, окроплять, лить через чего-либо — გადასხმა, გადასხურება

გინოჯალაგუა [ginoǯalagua]
энергично опустошать, разорять — გადათელვა, გადაჯეგვა, გატიალება

გინოჯინა [ginoǯina]
озираться; переглянуться, окинуть взглядом — გადახედვა

გინოჯიჯიხელი [ginoǯiǯixeli] *прич.*
утолщенный, с утолщенной шеей (И. Кипш.) — გასქელებული, გასქელებული კისრით (ი. ყიფშ.)

გინოჯღონა//გვნოჯღონა [ginoǯɣona//gənoǯɣona]
пересылать (в дар) — გადაგზავნა (საჩუქრად)

გინოცინტილი см. გინოყინტირი [gino'intili см. ginoqintiri]

გინოცინტუა см. გინოყინტუა [gino'intua см. ginoqintua]

გინოცოთამა [gino'otama]
1. перебрасывать, швырять, набрасывать (*напр.*, бурку) 2. подносить подарок новобрачным — 1. გადაგდება 2. ახალდაქორწინებულთათვის საჩუქრის მირთმევა

გინოცოთამილ/რი [gino'otamil/ri] *прич.*
выброшенный — გადაგდებული

გინოცონაფა [gino'onapa]
переводить — გადაყვანა

გინოცონაფილი [gino'onapili] *прич.*
переведенный — გადაყვანილი

გინოცუნაფა//გვნოცუნაფა [gino'unapa//gəno'unapa]
переводить — გადაყვანა

გინოცუნაფილი//გინოცონაფილი [gino'unapili//gino'onapili] *прич.*
переведенный — გადაყვანილი

გინულა [ginula]
переходить, переезжать — გადასვლა

გინუ(უ)ლირი [ginu(u)liri] *прич.*
перешедший — გადასული

გინძე//გვნძე см. გირძე [ginʒe//gənʒe см. girʒe]

გინძორუა [ginʒorua]
удлинять(ся), распространять(ся) — გაგრძელება, გავრცელება

გიოდგუ/გმალი [giodgu/əmali] *прич.*
подставка — დასადგმელი

გიოდინაფალი [giodinapali] *прич.*
то, что можно потерять или то, что потеряно — დასაკარგავი, დასაკარგი

გიოთანაფალი (სერიში) [giotanapali (seriši)]
1. ночлег 2. место для проведения ночи — 1. ღამის სათევი 2. გასათენებელი

გიონჯირუ/გ [gionǯiru/ə] *прич.*
кровать, койка — საწოლი, დასაწოლი

გიორაგადალი [gioragadali] *прич.*
1. присказка 2. предмет упрека — 1. დასალაპარაკებელი 2. დასამუნათებელი, სასაყვედურო

გიო(რ)თუმალარი (დუდიში) [gio(r)tumalari(dudiši)] *прич.*
головной убор — თავსაბური, თავზე დასახური (*მაგ.*, ქუდი)

გიოქუნალი [giokunali] *прич.*
покрытие — (გა)დასახურავი, (და)საბურავი

გიოცუნაფალი [gio'unapali] *прич.*
то, чем закусывают; *перен.* закуска — დასაყოლებელი; *გადატ.* წასასაუზმებელი, საუზმე

გიოჭყაფუ(რი) [gioçqapu(ri)] *прич.*
начальный, начало
დასაწყები, დასაწყისი

გიოხვენჯი см. გიოხუნალი [gioxvenǯi см. gioxunali] *прич.*
седалище (предмет, место сиденья); *перен.* седло
(და)საჯდომი; გადატ. უნაგირი

გიოხუნალი см. გიოხვენჯი [gioxunali см. gioxvenǯi]

გიჟე [giže]
чуть тёплый
ნელთბილი

გირა [gira]
гиря
გირა

გირგალი-ბორია [girgali-boria]
буря, вихрь
გრიგალი, ქარაშოტი

გირგ(ვ)ინი см. გურგინი [girg(v)ini см. gurgini]
1. венец 2. корона
1. გვირგვინი 2. სამეფო გვირგვინი

გირგინი ср. გურგინი[1] [girgini ср. gurgini]
1. грохот 2. гром
1. გრიალი 2. გრგვინვა, ქუხილი

გირდონუა [girdonua] *(сам.)*
рвать; *перен.* жрать
გლეჯა; გადატ. გლეჯით ჭამა

გირდღიბე см. გირჯღიბე [girdɣibe см. girǯɣibe]

გირვანქა [girvanka]
фунт
გირვანქა

გირი//გჷრი [giri//gəri] *(сам.)*
молочная сыворотка
შრატი

გირინი//გჷრჷნი [girini//gərəni] *зоол.*
осел
ვირი

გირიხილი//კიროხილი [girixili//ķiroxili] *прич.*
скрученный
დაგრეხილი

გიროხუა [giroxua]
скручивать, скрутить
დაგრეხა

გირჩა [girča]
шишка
გირჩი

გირძას//გჷრძას [girʒas//gərʒas] *нареч.*
длинно
გრძლად

გირძე//გჷრძე [girʒe//gərʒe]
длинный
გრძელი

გირჯღიბე//გჷრჯღჷბე [girǯɣibe//gərǯɣəbe] *зоол.*
клещ
ტკიპა, ჯლიბა

გიღანი см. გეღანი [giɣani см. geɣani]

გიშა- (<გი-შა-) [giša-(<gi-ša-)] *слож. прев.*

გიშაალუ//გჷშაალჷ [gišaalu//gəšaalə] *прич.*
проход
გასასვლელი

გიშაგორილი [gišagorili] *прич.*
избранный, выисканный, отобранный
გამორჩეული

გიშაგორუა//გჷშაგორუა [gišagorua//gəšagorua]
выискивать (из чего-либо), отобрать, выбирать
გამორჩევა

გიშადვალა [gišadvala]
прокладывать, класть (между)
გადება, ჩადება

გიშაზი/ჷმუა [gišazi/əmua]
вымерять
გამოზომვა

გიშალაფა[1] [gišalapa]
осрамить себя, опозориться — სახელის გატეხა, შერცხვენა

გიშალაფა[2] [gišalapa]
1. выпадать 2. вывихнуть — 1. გამოვარდნა 2. ამოვარდნა, ღრძობა (*მაგ.*, ხელის, ფეხის)

გიშალაფირი [gišalapiri] *прич.*
1. выпавший 2. осрамивший себя — 1. გამოვარდნილი 2. თავშერცხვენილი

გიშალუ/ჷ [gišalu/ə]
проход — გასასვლელი

გიშა(ნ)თხორუა [giša(n)txorua]
выкапывать (из чего-либо), вырыть — ამოთხრა

გიშანწყუალა [gišançquala]
1. откладывать (отдельно); выбирать (среди чего-либо) 2. нарядиться — 1. გამოცალკევება, გამორჩევა 2. გამოწყობა

გიშართუალა//გჷშართუალა [gišartuala//gəšartuala]
выделять, отделять — გამორჩევა, გამოყოფა

გიშართუმა см. **გიშულა** [gišartuma см. gišula]
выходить, проходить (между несколькими людьми) — გამოსვლა, გავლა (რამდენიმე ადამიანს შორის)

გიშარულა [gišarula]
пробежать (между), выбежать (откуда-то) — გამორბენა (საიდანღაც)

გიშარღვაფა [gišarɣvapa]
1. выбрасывать (из чего-либо); высыпать (из чего-либо) 2. продевать (*напр.*, нитку в игле) — 1. გამოყრა (რაიმე სიღრმიდან) 2. გაყრა (*მაგ.*, ძაფის ნემსში)

გიშასხაპუა//გჷშასხაპუა [gišasxapua//gəšasxapua]
выпрыгивать (откуда-нибудь); выскакивать — გამოხტომა (საიდანმე)

გიშასხუნუა//გჷშასხუნუა [gišasxunua//gəšasxunua]
очищать, отбирать, вырывать (из чего-либо) — გამორჩევა

გიშატახილი [gišaṭaxili] *прич.*
выломленный, выбитый — გამომტვრეული, გამოტეხილი

გიშატახუა//გჷშატახუა [gišaṭaxua//gəšaṭaxua]
выламывать — გამომტვრევა, გამოტეხვა

გიშაღალა [gišaɣala]
выносить, отбирать (из чего-либо) — გამოტანა

(გ)იშარღვაფილი [(g)išarɣvapili] *прич.*
1. продетый (*напр.*, рука) 2. выброшенный, выкинутый — 1. გაყრილი (ხელი) 2. გამოყრილი

გიშაღობუა//გჷშაღობუა [gišaɣobua//gəšaɣobua]
ставить огрду, обвести забором — შემოღობვა

გიშაღუზუა [gišaɣuzua]
перен. выпутываться (из трудностей) — *გადატ.* დაბრკოლებიდან გამოსვლა

გიშაშქუმალა [gišaškumala]
пропустить, выпустить (поочередно) — გამოშვება (რიგის მიხედვით)

გიშაშქუმალირი [gišaškumaliri] *прич.*
пропущенный, опущенный, выпущенный — გამოშვებული

გიშაჩარხილი [gišačarxili] *прич.*
1. отточенный 2. обтесанный; *перен.* закаленный, вышколенный — 1. გამოჩარხული 2. *გადატ.* გამოწვრთნილი

გიშაჩარხუა [gišačarxua]
1. оттачивать 2. оттесывать; *перен.* выводить на арену, вышколить, обучать — 1. გამოჩარხვა 2. *გადატ.* ასპარეზზე გამოყვანა, გამოწვრთნა

გიშაჩილათა [gišačilata]
1. пропускать 2. вычитать — 1. გაცდენა 2. გამოკლება, გამორიცხვა

გიშაჩილათირი [gišačilatiri] *прич.*
1. пропущенный 2. вычтенный, вычисленный — 1. გაცდენილი 2. გამოკლებული, გამორიცხული

გიშაჩინება [gišačineba]
1. разгадывать, различать 2. *перен.* загадка — 1. გამოცნობა 2. *გადატ.* გამოცანა

გიშაჩინებული [gišačinebuli] *прич.*
разгаданный — (გ)ამოცნობილი

გიშაჩოლამა] gišačolama]
1. осушить, выпить до последней капли 2. удосужиться — 1. გამოცლა, დაცლა 2. მოცლა

გიშაჩოლირი [gišačoliri] *прич.*
опорожненный — გამოცლილი

გიშაჩოლუა [gišačolua]
опорожнять — გამოცლა, ამოცლა

გიშაჭკი/ჷრუა [gišač̣ḳi/ərua]
вырезать, выкраивать — გამოჭრა

(გ)იშაჭოფუა [(g)išač̣opua]
вылавливать (из чего-либо), выхватывать — გამოჭერა; გამოტაცება

გიშახოხუა [gišaxoxua]
выползать (из чего-либо; *напр.*, из земли) — გამოხოხვა, გამობობღვა

გიშახუნაფა [gišaxunapa]
высаживать (от куда-либо) — გამოსმა, გადმოსმა (საიდანმე)

გიშაჸვილუა [giša'vilua]
убивать (выборочно) — შიგადაშიგ, შერჩევით კვლა

გიშაჸუნაფა [giša'unapa]
1. выводить, выманить (из чего-либо) 2. выводить (циплят) — 1. გამოყვანა (საიდანმე) 2. გამოჩეკა (წიწილების)

გიშაჸუნაფილი [giša'unapili] *прич.*
1. выведенный (из чего-либо) 2. выведенный (циплята) — 1. გამოყვანილი 2. გამოჩეკილი (წიწილები)

გიშნაგორა//გჷშნაგორა [gišnagora//gəšnagora] *прич.*
отборный, выбранный, избранный — შერჩეული, გამონარჩევი

გიშნაკვათა [gišnaḳvata] *прич.*
выкроенный — გამონაჭერი

გიშულა [gišula]
1. выходить 2. ход (в игре) — 1. გამოსვლა 2. სვლა (თამაშში)

გიჯღიბია//გჷჯღჷბია [giǯɣibia//gəǯɣəbia]
корзиночка — ძარი

გიჯღუ//გჷჯღჷ см. გიჯღიბია [giǯɣu//gəǯɣə см. giǯɣibia] *(сам.)*

გიწო- (<გე/ი-წო-) [giçо-(<ge/i-çо-)] *слож. прев.*

გიწოლაფა//გჷწოლაფა [giçolapa//gəçolapa]
ронять, выпадать (из рук) — გავარდნა (ხელიდან)

გიწოლაფირი//გჷწოლაფირი [giçolapiri//gəçolapiri] *прич.*
выпавший (из руки) — გავარდნილი (ხელიდან)

გიწოღალა//გჷწოღალა [giçoɣala//gəçoɣala]
1. взять, забирать 2. *перен.* пожать (руку) — 1. გამორთმევა 2. *გადატ.* ჩამორთმევა (ხელის)

გიწოღალირი//გჷწოღალირი [giçoɣaliri//gəçoɣaliri] *прич.*
отобранный, взятый — გამორთმეული

გლახა [glaxa]
1. плохой 2. нищий — 1. ცუდი 2. გლახა, ღარიბი

გლახათ [glaxat] *нареч.*
плохо — ცუდად, გლახად

გო- [go-] *прост. прев.*

გობაზუა [gobazua]
1. лопнуть, издавая высокий звук 2. грянуть из ружья
1. მაღალი ხმის გაცემით გასკდომა 2. დაქუხება (თოფის)

გობარგილი [gobargili] *прич.*
прополотый
გამარგლული (პირველად გათოხნილი)

გობარუა (შურიშ) [gobarua (šuriš)]
дуть, надуть
შებერვა (სულისა)

გობენჩუა [gobenčua]
лопаться (со звуком)
ხმაურით გასკდომა

გობოგილი [gobogili] *прич.*
соединенный мостом
გახიდული, ხიდგადებული

გობონდღილ/რი [gobondɣil/ri] *прич.*
обросший, заросший
მობარდული, ბალახმოდებული

გობონილი [gobonili] *прич.*
вымытый, выкупанный
გაბანილი, დაბანილი

გობონუა [gobonua]
вымывать, купать
გაბანვა, დაბანვა

გობუმა [gobuma]
обливать, вылить на кого-нибудь воду
შესხმა

გობურდღონილი см. ბურდღა[1] [goburdɣonili см. burdɣa]
1. обросший (бородой) 2. ободранный
1. წვერგაბარდული 2. გაბრდღვნილი, ბუმბულგაცლილი

გობუ(რ)ძგვინაფა [gobu(r)ʒgvinapa]
взъерошивать
გაბურძგნა, გაჩეჩა, გაწეწა

გობუ(რ)ძგვინაფილი//გობურძგონილი [gobu(r)ʒgvinapili//goburʒgonili] *прич.*
косматый, волосатый, взъерошенный
ბანჯგვლიანი, გაბურძგნილი

გოგიმორძგვას! [gogimorʒgvas]
здравствуй! (ответ на приветствие)
გაგიმარჯოს!

გოდინაფა [godinapa]
исчезать
გაუჩინარება, გაქრობა

გოდინაფილი [godinapili] *прич.*
исчезнувший
გაუჩინარებული, გამქრალი

გოდირგილი [godirgili] *прич.*
1. разодранный, дранный 2. *перен.* дерзкий, наглый; бесстыдный; *перен.* отнимающий
1. გაღლეტილი 2. თავხედი, უსირცხვილო; გაღატ. წამღლეტი

გოდორო [godoro]
пухленький, пышный
ფუნჩულა, გოდორივით პატარა და მრგვალი

გოღვიზინაფა [goɣvizinapa]
насупиться, нахмуриться
მოღუშვა, შუბლის შეკვრა, ბღვერა

გოდღვიზინერი [godɣvizineri] *прич.*
насупленный, нахмуренный, хмурый
მოღუშული, შუბლშეკრული, დაბღვერილი

გოვალაფა [govalapa]
1. блистать (о молнии) 2. сверкнуть, блеснуть (о глазах)
1. გაელვება (ელვის) 2. თვალის გაბრწყინება

გოვარდილი [govardili] *прич.*
покрытый розами; расцветший
ვარდით მოფენილი; აყვავილებული

გოზაკვილი [gozaḳvili] *прич.*
заколдованный
გათვალული, მოჯადოებული

გოზაფა//გოზება [gozapa//gozeba]
примирение, примирить, умиротворить
გაზავება, დაზავება

გოზაფირი//გოზებური [gazapiri//gozeburi] *прич.*
примиренный
გაზავებული, დაზავებული

გოზიკინაფა [goziķinapa]
1. окоченеть 2. *перен.* сдохнуть
1. გაფიჩხვა 2. *გადატ.* სიკვდილი (ჩაძაღლება)

გოზიკინაფილი [goziķinapali] *прич.*
окоченевший
გაფიჩხებული

გოზიმუა [gozimua]
измерять
გაზომვა

გოზიორილი [goziorili] *прич.*
треснувшийся, треснутый
გაბზარული

გოზისხირელი//გოზჷსხჷრელი [gozisxireli//gozəsxəreli] *прич.*
окровавленный
გასისხლიანებული

გოზისხირუა//გოზჷსხჷრუა [gozisxirua//gozəsxərua]
окровавливать
გასისხლიანება

გოთანა [gotana]
рассветать
გათენება, განთიადი

გოთანაფა см. გოთანა [gotanapa см. gotana]

გოთანელი [gotaneli] *прич.*
рассвет (рассвело)
გათენებული

გოთე [gote]
открытое место
ყათლაღი, სწორი და თავისუფალი ადგილი

გოთებული [gotebuli] *прич.*
законченный
გათავებული

გოთე(ე)ბა [gote(e)ba]
кончать
გათავება

გოთი [goti] *нареч.*
да и (...), опять
კვლავ, კიდევ, კიდეც

გოთინირი [gotiniri] *прич.*
выпрямленный
გამართული

გოთინუა [gotinua]
выпрямлять
გამართვა

გოთირთინაფა [gotirtinapa]
1. накалять 2. *перен.* возбуждать
1. გავარვარება 2. *გადატ.* აღგზნება

გოთირთინაფილი [gotirtinapili] *прич.*
1. накаленный 2. *перен.* возбужденный
1. გავარვარებული 2. *გადატ.* აღგზნებული

გოთირელი [gotireli] *прич.*
обмененный
გაცვლილი

გოთირუა//გოთჷრუა [gotirua//gotərua]
обменивать, выменивать
გაცვლა

გოთირხინაფა см. თირხინაფა [gotirxinapa см. tirxinapa]

გოთირხინაფილი [gotirxinapili] *прич.*
наполненный до отказа, переполненный (жидкостью); *перен.* упитанный (*напр.*, женщина)
გადავსებული (სითხით); *გადატ.* გასუქებული (*მაგ.*, ქალი)

გოთოლირი [gotoliri] *прич.*
1. сглаженный (от сглазить) 2. обтёсанный
1. გათვალული 2. გათლილი

გოთქვაფილი [gotkvapili] *прич.*
взбитый
გათქვეფილი

გოთქვიშინაფა [gotkvišinapa]
набухать, взбивать, располнеть, наполнять(ся) (здоровьем)
გათქვირება, სისხლხორცით გავსება, გასუქება

გოთქვიშინაფილი [gotkvišinapili] *прич.*
располневший, пышный
გათქვირ(ებ)ული, ტანსავსე, გასუქებული

გოთხირიშუა [gotxirišua]
раздирать, разрывать
დაფლეთა, დაგლეჯა, გაფხრეწა

გოთხორუა [gotxorua]
окапывать; обкопать, обкапывать
გათხრა; შემოთხრა (ირგვლივ)

გოკალიფერი [goḳaliperi] *прич.*
1. опустошенный, опустевший 2. *перен.* обобранный
1. განადგურებული, გაოხრებული, გაპარტახებული 2. *გადატ.* გაძარცული

გოკალიფუა [goḳalipua]
1. опустошать 2. очистить
1. ხელცარიელად დარჩენა 2. გასუფთავება, გაძარცვა; გაკრეფა

გოკვათილი [goḳvatili] *прич.*
разрезанный, рассеченный
გაჭრილი, გაკვეთილი

გოკვათუა [goḳvatua]
рассекать, разрубить
გაჭრა, გაკვეთა

გოკითხირი [goḳitxiri]
расспрашивать (туда-сюда)
გაკითხვა (აქეთ-იქით)

გოკირტონილი [goḳirṭonili] *прич.*
общипанный, выклеванный
გაკორტნილი

გოკურცხინაფა [goḳurcxinapa]
пробуждаться, пробудиться
გაღვიძება

გოკურცხინაფილი [goḳucxinapili] *прич.*
пробужденный, проснувшийся
გაღვიძებული

გოლა см. გვალა[1] [gola см. gvala] *(сам.)*

გოლასირუა [golasirua]
1. наточить 2. растереть
1. გალესვა (დანის) 2. გალესვა (კედლის)

გოლაფა [golapa]
1. внезапно и быстро убежать 2. вздрагивать, вздрогнуть 3. выстрелить, выпалить 4. пускать слух
1. სწრაფად გავარდნა, გაქცევა 2. შეკრთომა, გაქრქოლება 3. გასროლა 4. ცუდი ხმის დაგდება, გავარდნა

გოლაფირი [golapiri]
1. выстрелянный (оружие), выпущенный (голос) 2. смущенный; испуганный 3. убежавший быстро и стремительно
1. გავარდნილი (თოფი, ხმა) 2. შემკრთალი 3. სწრაფად გაქცეული

გოლახირი [golaxiri] *прич.*
побитый, избитый
გალახული, ნაცემი

გოლახუა [golaxua]
1. побить, поколотить 2. *перен.* недомогать
1. ცემა, გალახვა 2. *გადატ.* უქეიფოდ, შეუძლოდ ყოფნა

გოლება [goleba]
обходить, прогуляться
გავლა, გასეირნება; შემოვლა

გოლოლირი [gololiri] *прич.*
закопченный
გაჭვარტლული, შებოლილი

გოლოფა [golopa]
засуха
გვალვა

გოლოფა-ჭოროფა [golopa-čoropa] *зоол.*
божья коровка
ჭია-მაია

გოლოფირი [golopiri]
высохший, засохший
გაგვალული

გოლუაფა [goluapa] *религ.*
обходить, обводить (вокруг) — შემოვლება (ირგვლივ)

გოლუაფირი [goluapiri] *прич., религ.*
обведенный, окруженный — შემოვლებული (ირგვლივ)

გოლური [goluri]
1. горский 2. горный (*напр.,* ветер) — 1. მთიელი 2. მთის (*მაგ.,* ქარი)

გომაზაფალი//გომაზებელი [gomazapali//gomazebeli] *прич.*
1. примиряющий 2. примиритель — 1. გამზავებელი 2. შემრიგებელი

გომანირი [gomaniri] *прич.*
опаленный — გატრუსული, გარუჯული

გომანუა [gomanua]
опалить — გატრუსვა, გარუჯვა

გომარჩქინე [gomarčkine]
создатель; *перен.* Бог — გამჩენი; *გადატ.* ღმერთი

გომბარილი] gombarili] *прич.*
надутый — გაბერილი

გომბარუა [gombarua]
надуваться — გაბერვა

გომინჯი [gominʒ̆i]
пресный хлеб — გომიჯი, ხმიადი პური

გომო- (<გო-მო-) [gomo- (<go-mo-)] *слож. прев.*

გომონწყილი//გიმონწყილი [gomonçqili// gimonçqili] *прич.*
наряженный, одетый — გამოწყობილი

გომორინაფა [gomorinapa]
использование — გამოყენება

გომორძგვილი [gomorʒ̆gvili] *прич.*
победивший — გამარჯვებული

გომორძგუა [gomorʒ̆gua]
1. побеждать 2. здравствуй! (приветствие) — 1. გამარჯვება 2. გამარჯობა! (მისალმება)

გომოჩვიგინაფა см. ჩვიგინაფა [gomočviginapa см. čviginapa]

გომოჸონაფა [gomoʻonapa]
1. выводить 2. выводить (птенцов) — 1. გამოყვანა 2. გამოჩეკა (წიწილების)

გომოჸონაფილი [gomoʻonapili] *прич.*
выведенный — გამოყვანილი

გონათილი [gonatili] *прич.*
освещенный — განათებული

გონარჩქინა [gonarčkina] *прич.*
рожденный — გაჩენილი, შობილი

გონაფა: ოგონუ [gonapa: ogonu]
чувствовать ➢ он чувствует — გრძნობა ➢ ის გრძნობს

გონება [goneba]
1. ум, рассудок 2. мысль, размышление — 1. გონება 2. აზრი, აზროვნება

გონია [gonia]
рубан, рубанок — გონიო

გონქირაფა [gonkirapa]
1. изумляться 2. окоченеть; *перен.* лишать жизни — 1. გაოცება 2. გაშეშება; *გადატ.* გადაკარგვა, გაქრობა; მოსპობა

გონქირაფილი [gonkirapili] *прич.*
остолбеневший, изумленный; *перен.* окоченевший — გაფშეკილი, გაოცებული; *გადატ.* გაშეშებული, გადაკარგული

გონჩურუა [gončurua]
переплывать, проплыть — გადაცურვა

გონწყი(ი)რი [gonçqi(i)ri] *прич.*
1. устроенный, наряженный 2. накрытый (о столе) — 1. გაწყობილი, მორთული 2. გაშლილი (მაგიდა)

გონწყუმა [gonçquma]
1. расстегнуть 2. открыть (двери) 3. устраивать 4. начать 5. растворить — 1. გახსნა 2. გაღება (კარის) 3. გაშლა (ხელის) 4. დაწყება 5. გახსნა, განზავება (სითხეში)

გონწყუმირი [gonçqumiri] *прич.*
1. открытый 2. раскрытый 3. разведенный — 1. გაღებული 2. გახსნილი 3. განზავებული (სითხეში)

გონჯამა [gonǯama]
открывать, отпереть, отпирать — გაღება, გახსნა (კარის)

გონჯამილი [gonǯamili] *прич.*
открытый, отворенный, отпертый — გაღებული

გონჯი [gonǯi]
вершок (мера длины) — გოჯი

გონჯორუა [gonǯorua] *(сам.)*
порицать — გაკიცხვა, დატუქსვა

გოპალაჩუა [gopalačua]
ограбить (дочиста) — გაძარცვა

გოპიორილი см. გოპირელი [gopiorili см. gopireli]

გოპირელი [gopireli] *прич.*
расцветший (о дереве), распустившийся (о цветке) — აყვავილებული, გამშვენიერებული, გაშლილი (ყვავილი)

გოპოულერი см. გოპიორილი [gopouleri см. gopiorili] *прич.*
расцветший, распустившийся — გაფურჩქნილი, გაშლილი (ყვავილი)

გოპუტონირი [goputoniri] *прич.*
ощипанный — გაპუტული, გაბტყვნილი, გაბდღვნილი

გოჟო [gožo]
1. жаба, ангина 2. некрасивый — 1. ანგინა (ყელის სიმსივნე) 2. ულამაზო

გორაგადაფა//გორაგადუა [goragadapa//goragadua]
обговаривать (вопросы, дела), разговориться — დალაპარაკება, ლაპარაკის გაბმა (ზოგადად)

გორაფა[1] [gorapa]
ругать, поносить — გინება

გორაფა[2] см. გორუა [gorapa см. gorua]

გორაჸუა [gora'ua]
1. вытряхивать (что-либо), сбивать(что-либо) 2. выгонять (скот) — 1. გაფერთხვა (რაიმის) 2. გარეკვა (იტყვიან საქონელზე)

გორგალი [gorgali] *(сам.)*
позвоночник — ხერხემალი

გორგილაფა [gorgilapa]
1. охлаждаться 2. простужаться — 1. გაცივება 2. გაგრილება

გორგილი [gorgili] *прич.*
обсаженный деревьями — ირგვლივ შემორგული (ხეებით)

გორგოთი [gorgoti] *(сам.)*
клубиться, поднятый пыль — კორიანტელი, კორიანტელის (დადგომა)

გორგოლა [gorgola]
тележка — ურიკა, საზიდი

გორგოლი [gorgoli]
1. колесо 2. крученый; сучить — 1. ბორბალი 2. გრეხილი, ძახვა

გორდა [gorda] *(сам.)*
кривой, вогнутый спиной — მრუდი; ზურგჩაზნექილი

გორდი [gordi] *зоол.*
жаба, лягушка — გომბეშო

გორდუ-ჟვაბუ [gordu-žvabu] *зоол.*
большая лягушка — დიდი ბაყაყი, გომბეშო

გორე [gore]
маленькая гора — პატარა მთა, გორაკი

გორზება см. გარზება [gorzeba см. garzeba]
выдержать, устоять — გაძლება

გორთა [gorta]
разделять — გაყოფა

გორთელი [gorteli] *прич.*
превратившийся, обратившийся (во что-либо) — გადაქცეული, გარდაქმნილი, გამხდარი (რაიმედ)

გორთილი [gortili] *прич.*
разделенный (*напр.*, семья) — გაყოფილი (*მაგ.*, ოჯახი)

გორთუმა//გორთჷმა [gortuma//gortəma]
делаться, становиться — გადაქცევა, გახდომა, გარდაქმნა

გორილი [gorili] *прич.*
отысканный — მოძებნილი

გორინა [gorina]
окружать, стоять (вокруг чего-либо) — დგომა (ირგვლივ)

გორიცონილი [goriconili] *(сам.), прич.*
1. обглоданный (о кости) 2. *перен.* опустошенный — 1. შემოღრღნილი (ძვალი), ხორცგაცლილი 2. გადატ. გაოხრებული, გატიალებული

გორიცონუა [goriconua]
обглодать — შემოღრღნა (ძვლის)

გორო [goro] *(сам.)*
1. мера зерна (4 батмана) 2. буханка — 1. მარცვლეულის ზომის ერთეული (4 ბათმანი) 2. ფორმის პური (ფურნისა)

გორუა [gorua]
искать — ძებნა

გორქუალა [gorkuala]
умчаться (туда), нестись — გაქანება, გაქცევა (იქით); ქროლა

გორჩაფა [gorčapa]
расстилать (постель, ковер) — დაგება, გაშლა, დაფენა (ლოგინის, ხალიჩის)

გორჩელი [gorčeli] *прич.*
постеленный — დაგებული, გაშლილი, დაფენილი

გორჩქილაფა [gorčkilapa]
прислушиваться, смотреть туда-сюда — მიყურადება, ყურის დაგდება

გორჩქინა [gorčkina]
появление, рождение — გაჩენა, დაბადება

გორჩქინელი [gorčkineli] *прич.*
созданный — გაჩენილი; შექმნილი

გორჩქინუ(უ) [gorčkinu(u)]
создатель (Господь) — გამჩენი (ღმერთი)

გორჩხუალა [gorčxuala]
вымывать, промывать — გარეცხვა

გორც(ვ)ილი [gorc(v)ili] *прич.*

1. облезший (выпавшие волосы) 2. изношенный (о коже) — 1. ბალანგაცვენილი (გაქუცული თმა) 2. გაცრეცილი (ტყავი)

გორცუალა [gorcuala]

1. облезать 2. *перен.* линять (об одежде) — 1. გაქუცვა; გაცვივნა (თმის) 2. *გადატ.* გახუნება (ტანსაცმელის)

გორჭიპილი [gorčipili] *прич.*

растянутый — გაჭიმული, გაწეული

გორხვილი [gorxvili] *прич.*

продырявленный, дырявый — გახვრეტილი; ნახვრეტიანი

გორხინაფა [gorxinapa]

полинять, выцветать (об одежде) — გახუნება, ფერის დაკარგვა (ტანსაცმლის)

გორხინაფილი [gorxinapili] *прич.*

выцветший — გახუნებული

გორხუალა [gorxuala]

пробурить — გაბურღვა, გახვრეტა

გოსანსალერი [gosansaleri] *прич.*

1. трепач, болтун 2. *перен.* прощенный — 1. ლაქლაქა, მოლაყბე 2. *გადატ.* მიტევებული

გოსარანჯელი [gosaranǯeli] *прич.*

навощенный — გასანთლული, ცვილით დასვრილი

გოსარკილი [gosarḳili] *прич.*

ясный (напр., ясное небо); — მოწმენდილი; სარკისებრი (ცა)

зеркальный (о поверхности чего-либо, *напр.*, река покрытая льдом) — სარკისებურად პრიალა (ზედაპირი *მაგ.*, ყინულით დაფარული მდინარე)

გოსარსალერი [gosarsaleri] *прич.*

гладкий; скользкий, блестящий, сверкающий — გლუვი (ზედაპირი) გაპრიალებული, გასრიალებული

გოსაშინე [gosašine]

что следует помнить; памятка — გასახსენებელი, მოსაგონებელი, სახსოვარი

გოსაშინეთ [gosašinet] *нареч.*

на память — სახსოვრად, გასახსენებლად

გოსგილუა [gosgilua] *(сам.)*

1. сдирать (кору) 2. срываться (с места) — 1. გაძრობა (ტყავის) 2. მოწყდომა (ადგილიდან)

გოსეკილი [gosekili]

набитый; *перен.* сытый — გატენილი (ზედმეტად); *გადატ.* მაძღარი

გოსეკუა см. სეკუა [gosekua см. sekua]

გოსიმაფა [gosimapa]

1. наговаривать (о ком-либо), оклеветать 2. разглашать — 1. გავრცელება (რაიმე ამბის), ცილის დაწამება, გაჭორვა 2. რაიმის გათქმა, გამხელა

გოსირსოლირი [gosirsoliri] *прич.*

растёртый, растоптанный — გასრესილი

გოსკვილ/რი [goskvil/ri] *прич.*

1. завязанный 2. узел — 1. განასკვი, გასკვნილი 2. ნასკვი, ხლართი

გოსკუალა [goskuala]

завязывать — გასკვნა, განასკვა, გამოსკვნა

გოსორგილი [gosorgili] *прич.*

обильно покрытое плодами дерево — დახუნძლული (ნაყოფით)

გოსოფილი [gosopili] *прич.*

разорванный — გაგლეჯილი, გახეული

გოსოფუა [gosopua]
разорвать, растерзать
გაგლეჯა, გახევა

გოსუმალა [gosumala]
мазать, смазать, смазка
გასმა, წასმა

გოსუმალირი [gosumaliri] *прич.*
намазанный, смазанный
გასმული, წასმული

გოსურება//გასურება [gosureba//gasureba]
1. отправить 2. погасить долг
1. გასტუმრება 2. გასტუმრება (ვალისა)

გოსქვილ/რი//გოსკვილ/რი [goskvil/ri//goskvil/ri] *прич.*
1. завязанный 2. узел
1. გასკვნილი, გაკვანძული 2. ნასკვი, ხლართი

გოსქიბო(ჭი)ჭილი [goskibo(či)čili] *прич.*
1. скользкий 2. прилипший 3. выстроганный (И. Кипш.)
1. სრიალა, ლიპი 2. მიკრული, მიწებებული
3. გარანდული, გაშალაშინებული (ი. ყიფშ.)

გოსქილადა//გოსქჷლადა [goskilada//goskəlada]
1. застревать 2. *перен.* изумиться
1. გაჩხირვა, ჩარჩენა 2. *გადატ.* გაოგნება, გაშეშება, გაშტერება

გოსქირაფა//გოსქჷრაფა [goskirapa//goskərapa]
1. высушивать 2. *перен.* оболдеть, изумиться (чем-нибудь)
1. გაშრობა 2. *გადატ.* გაოგნება (რაღაც ამბით)

გოსქირაფილი//გოსქჷრაფილი [goskirapili//goskərapili] *прич.*
1. высохший 2. *перен.* изумленный, оболдевший
1. გამშრალი 2. *გადატ.* გაოგნებული (რაღაც ამბით)

გოსქუალა см. მოსქუალა [goskuala см. moskuala]

გოსქუაფა см. სქუაფა [goskuapa см. skuapa]

გოსხუპუა [gosxupua]
1. обхватывать 2. обняться; обласкать
1. შემოხვევა 2. გადახვევა (მოფერების მიზნით)

გოტაბაკელი [goṭabaḳeli] *прич.*
1. утрамбованный 2. чистый, очищенный (о месте)
1. დატკეპნილი 2. მოწმენდილი, მოსუფთავებული (ადგილი)

გოტახილი [goṭaxili] *прич.*
1. разбитый, разломанный 2. скомпрометированный, обесславленный
1. გატეხილი 2. სახელგატეხილი, თავმოჭრილი

გოტახუა [goṭaxua]
1. ломать, разломить 2. получить признание; признаться 3. скомпрометировать(ся), обесславить(ся)
1. გატეხვა 2. გამოტეხვა; გამოტყდომა, აღიარება
3. სახელის გატეხვა

გოტება [goṭeba]
выпускать, отпускать
გაშვება; განტევება

გოტებული [goṭeba] *прич.*
отпущенный
გაშვებული; განტევებული

გოტვიტვილი [goṭviṭvili] *прич.*
ощипанный, общипанный
გაპუტული, გაბრტყვნილი

გოტვიტუა [goṭviṭua]
ощипать
გაბრდღვნა, გაბრტყვნა

გოტიტინაფა [goṭiṭinapa]
1. накачать (жидкостью), переполнить 2. *перен.* обкормить; толстеть
1. გაპიპინება, ძლიერ გავსება, გადავსება (სითხით)
2. *გადატ.* გასუქება

გოტიტინაფილი [goṭiṭinapili] *прич.*
накачанный (жидкостью), переполненный
გადავსებული, გაპიპინებული

გოტიშონილი [goṭišonili] *прич.*
очищенный (от вшей)
გაწმენდილი, გასუფთავებული (ტილებისაგან)

გოტკეტკილი [goṭkeṭkili] *прич.*
потасканная (о женщине); *перен.* переполненный (чем-нибудь) — ნათრევი (იტყვიან ქალზე); *გადატ.* გადატენილი (რაიმეთი)

გოტყაბარელი [goṭqabareli] *прич.*
с содранной шкурой, кожей — გატყავებული

გოულა [goula]
1. проходить, истекать 2. сбыть, тратить — 1. გასავალი, გასვლა; დასრულება 2. დახარჯვა

გოუჩა/ორება [gouča/oreba]
чернеть, почернеть — გაშავება

გოფაშქუა см. **ფაშქუა [gopaškua** см. **paškua]**

გოფაჩილ/რი см. **ფაჩირი [gopačil/ri** см. **pačiri]** *прич.*
раскрытый (книга, цветок); разбросанный — გაშლილი (წიგნი, ყვავილი); გაფანტული

გოფელეკერი [gopeleḳeri] *прич.*
раскаленный, расколотый — გახლეჩილი, გაპობილი, გახეთქილი

გოფელეკუა [gopeleḳua]
раскалывать, расколоть, расщепить — გაპობა, გახეთქა, გახლეჩა

გოფიფინაფა [gopipinapa]
оттопыривать(ся), развернуть(ся), раскрыть — გამობურცვა, გამოშვერა; გადაშლა, გადახსნა

გოფიფინაფილი [gopipinapili] *прич.*
оттопыренный, развернутый, раскрытый — გადაშლილი, გადახსნილი; გამოშვერილი, გამობურცული

გოფიჟვინაფა [gopižvinapa]
набухать, опухать, набухание — გასიება, შეშუპება, გაჯირჯვება

გოფიჟვინაფილი [gopižvinapili] *прич.*
набухший, разбухший — დასიებული, შეშუპებული, გაჯირჯვებული

გოფიშქვინაფილი [gopiškvinapili] *прич.*
1. полный 2. распухший 3. поспевший (о плоде) — 1. მსუქანი 2. შეშუპებული 3. დამწიფებული (ნაყოფი)

გოფიჩხუა [gopičxua] *(сам.)*
1. протискать, протискиваться 2. испускать дух; *перен.* смерть — 1. გაძრა, გაძრომა, გაღწევა 2. გაფიჩხვა (სულის); *გადატ.* სიკვდილი

გოფორილი [goporili] *прич.*
покрытый, прикрытый — დაფარული (ირგვლივ), შემოფარული

გოფურაფა [gopurapa]
нагреть, накалять, раскаливать — გახურება

გოფურაფილი [gopurapili] *прич.*
нагретый, раскаленный — გახურებული

გოფურჩონილი [gopurčonili] *прич.*
очищенный (от шелухи) — გასუფთავებული; გაფურჩქნილი, გაფცქვნილი, გაწმენდილი (ნაჭუჭისაგან, ნაქურჩალისაგან…)

გოფუტურელი см. **ფუტურელი [gopuṭureli** см. **puṭureli]** *прич.*
1. червивый 2. трухлявый — 1. მატლიანი, დამატლიანებული 2. ფუტურო

გოფუჩონუა [gopučonua]
1. обласкать, проводить (рукой) 2. протирать (*напр.*, глаз) — 1. ხელის მოსმა, მოფერება 2. მოფშვნეტა (*მაგ.*, თვალებისა)

გოფშა [gopša] *прич.*
наполненный — გავსებული

გოქარილი [gokarili] *прич.*
выветренный, выветрившийся — გამოფიტული, გაქარული

გოქექილი [gokekili] *прич.*
гибкий, ловкий, умелый — გაქექილი; მოხერხებული

გოქექუა см. ქექუა[2] [gokekua см. kekua]

გოქიტილი [gokiṭili] *прич.*
1. закутанный 2. *перен.* запачканный, замаранный — 1. გახვეული, შეფუთნული 2. *გადატ.* გათხუნული, გათხუპნილი

გოქიტუა [gokiṭua]
закутывать — გახვევა, შეფუთნა

გოქიქინაფა [gokikinapa]
разинуть (рот) — გაღება, დაფჩენა (პირისა)

გოქიქინაფილი [gokikinapili] *прич.*
разинутый, с разинутым ртом — პირდაღებული, პირდაფჩენილი

გოქუქუჩელი [gokukučeli] *прич.*
расцветший; цветущий — გაფურჩქნილი; აყვავილებული, აყვავებული

გოღა [goɣa] *нареч.*
вчера — გუშინ

გოღანერი [goɣaneri]
вчерашний — გუშინდელი

გოღაწო [goɣaço̩] *нареч.*
позавчера — გუშინწინ

გოღაწოხონერი [goɣaçoxoneri]
позавчерашний — გუშინწინდელი

გოღაწოხუ/ჷ см. გოღაწო [goɣaçoxu/ə см. goɣaço]

გოღაჭუა [goɣaču̩a]
стрижка; остричь(ся), постричь(ся) — გაკრეჭა

გოღვაწენი см. გოღანერი [goɣvaçeni см. goɣaneri] *(джвар.)*

გოღვიზინაფა [goɣvizinapa]
насупить(ся), хмуриться — წარბების შეკვრა, მოღუშვა, შეჭმუხნა

გოღვიზინაფილი [goɣvizinapili] *прич.*
насупившийся, нахмуренный — მოღუშული, შეჭმუხნული, წარბებშეკრული

გოღვიღვინაფა [goɣviɣinapa]
1. набухать, разбухать; румянить(ся) 2. подниматься (о тесте) — 1. გაღვივება; გაღაჟღაჟება 2. აფუება, გაფუება

გოღვიღვინაფილი [goɣviɣvinapili] *прич.*
1. набухший, пышный 2. пышащий румянцем; румяный — 1. გაფუებული 2. გაღვივებული, გაღაჟღაჟებული

გოღილატირი [goɣilaṭiri] *прич.*
ободранный; *перен.* бедный, нищий — გაძლეტილი; *გადატ.* ღარიბი, ღატაკი

გოყვაყვილი [goq̇vaq̇vili]
вымокший — ძლიერ დასველებული, გაწუწული

გოშინა [gošina]
вспоминать, вспомнить — გახსენება

გოშიშინაფა [gošišinapa]
наполнить; *перен.* наедаться до отвала — გასისინება, ძალიან გავსება; *გადატ.* გაძღომა

გოშურაფა [gošurapa]
1. обнюхивать 2. *перен.* отправиться куда-нибудь — 1. დასუნვა (ირგვლივ) 2. *გადატ.* გაწევა, გაშურება (სადმე)

გოშხუარაფა см. შხუ [gošxuarapa см. šxu]
укрупнять, утолщать — გამსხვილება

გოჩაკუა [gočaḳua]
1. мотыжить (поверхностно) 2. стесывать (грубо) — 1. გაჩორკნა (ზედაპირზე) 2. ცულით გათლა; ჩამოთლა (უშნოდ)

გოჩიკინა см. ჩიკინაფა [gočiḳina см. čiḳinapa]

გოჩიკინაფილი [gočiḳinapili] *прич.*
одеревеневелый (волосы), волосы дыбом — გაშეშებული, გახევებული (თმა)

გოჩინებაფილი [gočinebapili] *прич.*
ознакомленный, знакомый — გაცნობილი

გოჩიჩინაფა [gočičinapa]
остолбенеть; одеревенеть, заупрямиться — გაშეშება, გახევება, სახტად დარჩენა

გოჩიჩინაფილი [gočičinapili] *прич.*
остолбеневший (психически), одеревенелый — გაშეშებული, გახევებული, სახტად დარჩენილი

გოჩქჳაფა [gočkwapa]
превращать(ся) (во что-либо) — გადაქცევა, გახდომა (რამედ)

გოჩხაპაფა [gočxapapa]
забрызгать, брызнуть — შეშხეფება

გოჩხონტილი: ფოლო-გოჩხო(ნ)ტილი [gočxonṭili: polo-gočxo(n)ṭili] *прич.*
1. оцарапанный 2. с раздвоенными копытами — 1. გაკაწრული 2. ორად გაყოფილი ჩლიქებით

გოცალირი [gocaliri] *прич.*
выкошенный, скошенный — გათიბული, გაცელილი

გოცალუა [gocalua]
выкосить, скосить — გათიბვა, გაცელვა

გოცირუა см. **ცირუა [gocirua** см. **cirua]**
просеять, просеивать (сквозь сито) — გაცრა, გაცხავება

გოცუმა//გოცჷმა [gocuma//gocəma]
рассыпаться, осыпаться (листья), листопад — გაცვენა, ფოთოლცვენა

გოძვენა//გოძუნა [goʒvena/goʒuna]
охватить (вокруг) — მოღება, შემოვლება (ირგვლივ)

გოძვიგინაფა [goʒviginapa]
выглядеть (неловко), осрамить — შერცხვენა

გოძირგონილი [goʒirgonili] *прич.*
исхудавший, исхудалый; *перен.* чесоточный, паршивый — გაძიძგნილი, გაძვალტყავებული; *გადატ.* მუნიანი, ქეციანი

გოძიცინერი//გოძიცებული [goʒicineri//goʒicebuli]
рассмеявшийся — გაცინებული

გოძიცუა [goʒicua]
насмехаться — დაცინვა, გაცინვა; გამასხარავება

გოძღო [goʒɣo] *(сам.)*
остов, дужка (птицы) — ფრინველთა საწინწკარი, ჩონჩხი

გოძღოძღო см. **გოძღო [goʒɣoʒɣo** см. **goʒɣo]**

გოწიმიდუა [goçimidua]
1. очищать 2. *перен.* истреблять, уничтожить — 1. გაწმენდა 2. *გადატ.* განადგურება, მოსპობა

გოწიმინდელი [goçimindeli] *прич.*
1. очищенный 2. уничтоженный, истребленный — 1. გაწმენდილი 2. მოსპობილი, განადგურებული

გოწირილი//გოწჷრილი [goçirili//goçərili] *прич.*
процеженный, выжатый — გაწურული, გამოწურული

გოწირუა//გოწჷრუა [goçirua//goçərua]
1. процеживать 2. выжимать — 1. გაწურვა 2. გამოწურვა

გოწკირილი//გოწკჷრილი [goçḳirili//goçḳərili] *прич.*
1. расколотый, разрубленный 2. *перен.* щель — 1. გაპობილი 2. *გადატ.* ნაპრალი

გოწკირუა//გოწკჷრუა [goçḳirua//goçḳərua]
разрубить, расколоть, прорубить — გაპობა

გოწონერი [goçoneri]
прошлогодний — შარშანდელი

გოწოხონი [goçoxoni]
позапрошлогодний — შარშანწინდელი

გოწოხ(უ/ჷ) [goçox(u/ə)] *нареч.*
в позапрошлом году — შარშანწინ

გოწყორილი см. წყორილი [goçqorili см. çqorili]

გოწყუმა ср. გონწყუმა [goçquma ср. gonçquma]
1. развязать; растянуть, открыть(ся) (о ране) 2. расстегнуть — გახსნა

გოწყუმირი//გოწყჷმირი [goçqumiri//goçqəmiri]

გოჭაბილი [goč̣abili] *прич.*
заклеенный — დაწებებული

გოჭაბუა [goč̣abua]
заклеивать, наклеить — დაწებება, მიწებება

გოჭარკანელი [goč̣arḳaneli] *прич.*
покрытый (напр., яблоками); сплошь усыпанный плодами — მთლად დახუნძლული ნაყოფით (*მაგ.*, ვაშლით)

გოჭარკანუა см. ჭარკანუა [goč̣arḳanua см. č̣arḳanua]

გოჭვათაფა [goč̣vatapa]
разбрызгивать, обрызгать — შეშხეფება, მიშხეფ-მოშხეფება; შეწვეთება

გოჭითინაფა [goč̣itinapa]
покраснеть — გაწითლება

გოჭითინაფილი [goč̣itinapili] *прич.*
покрасневший — გაწითლებული; ალეწილი

გოჭითირაფა см. გოჭითინაფა [goč̣itirapa см. goč̣itinapa]

გოჭირაკილი [goč̣iraḳili] *прич.*
1. скомканный 2. морщинистый — 1. დაჭმუჭნილი, დაჭიჭყნილი 2. დანაოჭებული

გოჭიჭინაფა [goč̣ič̣inapa]
1. рассердиться 2. терять чувство от злости — 1. გულის მოსვლა 2. გრძნობის დაკარგვამდე გაბრაზება

გოჭკადირი [goč̣ḳadiri] *прич.*
1. обитый 2. набитый (народом) — 1. გაჭედილი 2. გადაჭედილი, გადავსებული (ხალხით)

გოჭკადუა [goč̣ḳadua]
1. обивать 2. набиться, набивать (кем-нибудь, чем-нибудь) — 1. გაჭედვა 2. გადავსება (ხალხით)

გოჭკვაჭკუა [goč̣ḳvač̣ḳua]
мерцать, блестеть, блистать — ბრწყინვა, ელვარება, ციმციმი, კაშკაში, ციალი

გოჭკირილი [goč̣ḳirili] *прич.*
разрезанный; раненный — გაჭრილი; დაჭრილი

გოჭკიჭკინაფილი ср. გოჯგიჯგინაფილი [goč̣ḳič̣ḳinapili ср. goǯgiǯginapili]
некрасиво приоткрытый (о зубах); разинутый, с разинутым ртом — დაკრეჭილი კბილები, დაფჩენილი პირი

გოჭუალა [goč̣uala]
сжечь, сжигать (вокруг) — დაწვა, შემოწვა (ირგვლივ)

გოჭყაფა [goč̣qapa]
начинание, сотворение, учреждение — დაწყება; შექმნა

გოჭყაფილი [goč̣qapili] *прич.*
начатый, сотворенный — დაწყებული

გოჭყილიტუა см. ჭყილიტუა [goč̣qiliṭua см. č̣qiliṭua]

გოჭყოლადა см. ჭყოლადა [goč̣qolada см. č̣qolada]

გოჭყორელი [goč̣qoreli] *прич.*
рассерженный, обозленный — გაბრაზებული, გამწყრალი

გოჭყორინა//გოჭყორინი [goçqorina//goçqorini]
рассердиться, разгневаться — გაწყრომა

გოჭყორინი см. ჭყორინი [goçqorini см. çqorini]

გოხაზირუა [goxazirua]
приготовить (о еде) — მომზადება (იტყვიან საჭმელზე)

გოხარცქუა см. ხარცქუა [goxarckua см. xarckua]
лопнуть, лопаться, разрываться — გასკდომა, გახლეჩა

გოხახუა см. ხახუა [goxaxua см. xaxua]

გოხიკინაფა [goxikinapa]
иссыхать, иссохнуть — ძალიან (ძლიერ) გახმობა, გაშრობა

გოხიკინაფილი [goxikinapili] *прич.*
иссохший, засохший — გამომშრალი, გამხმარი (ძლიერ)

გოხირილი [goxirili] *прич.*
обворованный — გაქურდული

გოხირუა [goxirua]
обкрадывать — გაქურდვა

გოხოკილი [goxokili] *прич.*
выбритый — გაპარსული

გოხოლუა (არდგილი) [goxolua (ardgili)]
окрестный, окрестности — ახლო-მახლო (ირგვლივ) ადგილი, შემოგარენი

გოხუნაფა [goxunapa]
усаживаться, садиться (вокруг чего-либо) — შემოსხდომა (ირგვლივ)

გოჯგირაფა [goǯgirapa]
выздоравливать — გამოკეთება, გამოჯანმრთელება

გოჯგიჯგინაფა [goǯgiǯginapa]
скалиться, оскалить зубы; раскрыть некрасиво (рот) — დაკრეჭა (კბილების); დაფჩენა (პირის)

გოჯგიჯგინაფილი [goǯgiǯginapili] *прич.*
1. некрасиво лопнувший (об инжире) 2. некрасиво раскрытый (рот) — 1. ულამაზოდ გახსნილი, გამსკდარი (*მაგ.*, ლეღვი) 2. უშნოდ დაკრეჭილი, დაფჩენილი (პირი)

გოჯვა(ნ)ჯვილი [goǯva(n)ǯvili] *прич.*
1. некрасиво наряженный, расфуфыренный 2. закутанный — 1. ულამაზოდ მორთული 2. გახვეული, შეფუთნილი

გოჯინა [goǯina]
туда-сюда смотреть, смотреть в разные стороны — აქეთ-იქით გახედვა (ყურება)

გოჯინერი] goǯineri] *прич.*
рассмотренный, проверенный; представительный — გადახედული; გასინჯული, შემოწმებული; ახოვანი, წარმოსადეგი

გოჯოგაფა [goǯogapa] *прич.*
1. возненавидеть, презирать 2. ненависть — 1. შეძულება 2. სიძულვილი

გოჯოგერი [goǯogeri] *прич.*
ненавистный, презренный — მოძულებული, შეძულებული

გოჯოგილი см. გოჯოგერი [goǯogili см. goǯogeri]

გოჯუმაფა [goǯumapa] *(сен.)*
ловкость — გამბედაობა, სიმარჯვე

გოჸინელი//გოჸინერი [go'ineli//go'ineri] *прич.*
замерзший — გაყინული

გოჸინუა [go'inua]
замерзать — გაყინვა

გოჸოთამა [go'otama]
1. выгонять 2. стрелять — 1. გაგდება 2. გასროლა

გოჸოთამილი [go‘otamili] *прич.*

1. выгнанный 2. выстрелянный

1. გაგდებული 2. გასროლილი

გოჸუნა(ფა) [go‘una(pa)]

1. обхватить; обводить 2. выводить

1. შემოვლება, გარშემოსახვა 2. გაყვანა

გუგა см. გუნგა [guga см. gunga]

გუგული [guguli] *зоол.*

кукушка

გუგული

გუდა [guda]

мех, бурдюк

გუდა

გუდორუა [gudorua]

грызть (издавая звук)

ტკვერა, ხვრა; ხრამუნით ჭამა

გულბანდი [gulbandi] *религ.*

келья

სენაკი

გუმონწყილი [gumonçqili] *прич.*

нарядный, одетый

გამოწყობილი, კოხტად ჩაცმული

გუმოჩამა [gumočama]

продавать

გაყიდვა

გუნა//გჷნა см. გვენა [guna//gəna см. gvena]

походить, быть похожим

გვანება (ჰგავს), მსგავსება

გუნგა [gunga]

початок (кукурузы) без зерен

სიმინდის ტარო უმარცვლოდ, ნაგულა, ნაქუჩი

გუნდა//გუნდაშჯა [gunda//gundašǯa] *ботан.*

ёлка

ნაძვის ხე

გურამი см. გური [gurami см. guri]

1. «непустой» (с ядром) 2. сердечный, смелый, отважный

1. გულიანი (მარცვლიანი…) 2. გულადი, ვაჟკაცი, მამაცი

გურაფა [gurapa]

1. учиться 2. походить, быть похожим

1. სწავლა 2. გვანება, დამსგავსება

გურაფილი [gurapili] *прич.*

1. образованный, ученный 2. уподобившийся

1. ნასწავლი 2. დამგვანებული, დამსგავსებული

გურგინი[1] [gurgini]

гром

მეხი; ქუხილი; გვრგვინვა

გურგინი[2] см. გვირგვინი [gurgini см. gvirgvini]

1. венец 2. корона

1. გვირგვინი 2. სამეფო გვირგვინი

გურგინუა [gurginua]

1. венчать 2. греметь, грохотать

1. დაგვირგვინება 2. გრგვინვა, ქუხილი

გუ(რ)თანი [gu(r)tani]

плуг

გუთანი

გური [guri] *анат.*

сердце

გული

გურია [guria] *топон.*

Гурия

გურია

გურ(ი)გედვალირი [gur(i)gedvaliri]

прилежный, усердный

ბეჯითი, გულდადებული

გურ(ი)კოჩი [gur(i)ḳoči]

смелый; отзывчивый

გაბედული; გულიანი კაცი

გურიმოჭვე [gurimoçve]

раздирающий сердце, сердобольный

გულშემატკივარი

გურინირგა [gurinirga]

злопамятный

გულღვარძლიანი, გულღრძო

გურისაჭო [gurisačo]
достойный сочувствия — გულდასაწვავი

გურიშენი [gurišeni]
для, из-за, ради, по-причине — გულისათვის

გურიში შირუა [guriši širua]
сильно проголодаться — ძლიერ მოშიება (გულის ლევა)

გურიჭვილი [guričvili]
огорченный, опечаленный (*букв.* с соженным сердцем) — გულდამწვარი

გურიჭითა [guričita] *зоол.*
зяблик, снегирь (*букв.* красногрудка) — გულწითელა

გურიჯიმა [guriǯima]
брат (родной) — ერთგული ძმა

გურმეშირილი [gurmeširili]
изголодавшийся, сильно проголодавшийся — ძლიერ მოშიებული

გურმეჭვია см. გურიჭითა [gurmečvia см. guričita] *(сам.), зоол.*
снегирь — გულწითელა

გურმუ(უ)ლირი [gurmu(u)liri]
сердитый, рассерженный — გულმოსული, ძალიან გაბრაზებული

გურმულირო [gurmuliro] *нареч.*
сердито, рассерженно — გულმოსულად, გაბრაზებულად

გურპიწკი//გურპიწი [gurpiçķi//gurpiçi]
сердитый, жестокий — გულპილწი, ბრაზიანი, გაბრაზებული, განრისხებული

გურრგილუ [gurrgilu]
равнодушный, хладнокровный — გულგრილი, გულცივი

გურული ბორია [guruli boria]
южный ветер (*букв.* гурийский ветер) — სამხრეთის (გურიის) ქარი

გურჯიმა см. გურიჯიმა [gurǯima см. guriǯima]

გურჯონი [gurǯoni]
рвать, драть — გლეჯა, ხევა, ფხრეწა

გუ(უ)ლირი [gu(u)liri] *прич.*
прошедший, истекший — გასული

გუშა [guša] *межд.*
горе! ох! — ვაი! ოჰმე!

გჷ//გუ [gə//gu] *зоол.*
вальдшнеп, куропатка — გნოლი; კაკაბი, ტყის ქათამი

გჷმა см. გიმუა [gəma см. gimua]

გჷმოჯგვაგჯგვაფი [gəmoǯgvagǯgvapi]
выходить, выступать величаво, весьма энергично — გამოვარდნა, გამოხტომა ძლიერ ენ-ერგიულად

გჷმარა см. გვიმორა [gəmara см. gvimora]

გჷრგოლი [gərgoli]
грызть — ღრღნა, ხვრა

გჷრჷნი см. ვირი[1] [gərəni см. viri[1]]

დ

დაჸ- [da-] *прост. прев.*	
და (мн.ч. დალ-ეფ-ი) [da (мн.ч. dal-ep-i)]	
сестра	და
დააბუმალი [daabumali] *прич.*	
что следует лить, пролить	დასაღვრელი, დასაქცევი
დააჩინალი [daačinali] *прич.*	
1. что следует поручить 2. *перен.* завещание	1. დასაბარებელი 2. *გადატ.* ანდერძი
დაბა см. აბა [daba см. aba]	
დაბა(ლ)ი [daba(l)i]	
низкий	დაბალი
დაბედება см. გეშხომაფა [dabedeba см. gešxomapa]	
დაბალო [dabalo] *нареч.*	
низко	დაბლა
დაბინება: იბინებუ, ქჷდეებინუ; ობინუანს [dabineba: ibinebu, qədeebinu; obinuans]	
найти, находить приют ➢ он находит приют, он нашел приют; он находит ему приют	დაბინავება; შეკედლება ➢ ის ბინავდება, ის დაბინავდა; ის მას აბინავებს
დაბოლოს [dabolos] *нареч.*	
наконец	ბოლოს, დასასრულს
დაგვა [dagva] *(сам.)*	
глухой	ყრუ
დაგინძა/ორება [daginʒa/oreba]	
удлинять	დაგრძელება
დაგირებული [dagirebuli] *прич.*	
заложенный (в залог)	დაგირავებული
დადა! [dada!]	
сестрица! (обращение к девушке)	დაიკო!
დადე [dade]	
1. подружка со стороны невесты 2. посаженная мать	1. პატარძლის მაყარი ქალი, მეჯვარე 2. ჯვრის დედა
დადი [dadi] *(зугд.)*	
1. бабушка 2. старый	1. ბებია, დიდედა 2. ბებერი
დადიაშხოჯი [dadiašxoǯi] *энтом.*	
усач, дровосек большой	ხარაბუზა
დადული [daduli]	
курица, самка	დედალი; ქათამი
დადულია [dadulia]	
курочка	პატარა დედალი, ვარია
დაზგა см. დაძგა [dazga см. daʒga]	
დაზოგება [dazogeba]	
пощадить	დაზოგვა, შებრალება
დათხუალა [datxuala]	
отдалиться	დაშორება

დათხია//დათხიება см. დათხუალა [datxia//datxieba см. datxuala]

დათხული [datxuli] *прич.*
разлученный — გაცილებული, დაშორებული

დაია [daia] *уменьш.*
сестричка, сестрёнка — დაიკო

დაიმენდება: აიმენდენს [daimendeba: aimendens]
обнадежить ➤ он обнадеживает его — დაიმედება ➤ის აიმედებს მას

დაირი//დაირა [dairi//daira]
даира (музыкальный инструмент) — დაირა

დალაქი [dalaki]
парикмахер — დალაქი, პარიკმახერი

დალუება [dalueba]
иссякать — გამოლევა, დალევა

დალუ(უ)რი [dalu(u)ri] *прич.*
1. уменьшенный 2. уничтоженный — 1. დალეული, დაპატარავებული 2. მოსპობილი, განადგურებული

დამაზი [damazi] *ботан.*
слива (белая) — ქლიავის ნაირსახეობა, დამასხი

დამაკირალი [damaḳirali] *прич.*
связывающий, связующий — დამბმელი

დამარგება [damargeba]
скрепить, закрепить — დამაგრება

დამარკებელი [damarḳebeli] *прич.*
уменьшающий — დამამცირებელი; დამკლებ(ელ)ი

დამორჩილი (<*დღა-მორჩილი) [damorčili (<*dɣa-morčili)]
осень (*букв.* день короткий) — შემოდგომა

დამუშებული [damušebuli] *прич.*
обработанный — დამუშავებული

დანდობა [dandoba]
1. (по)щадить 2. довериться — 1. დაზოგვა 2. დანდობა

და(ნ)ჩხი/ჷრი [da(n)čxi/əri]
1. огонь 2. костёр — 1. ცეცხლი 2. კოცონი

დანჯარება [danǯareba]
завидовать — შეშურება, შეხარბება

დანჯირალი [danǯirali] *прич.*
постельный; постель — დასაწოლი; საწოლი; ლოგინი

დანჯირუ(უ) [danǯiru(u)] *прич.*
постельный; постель — საწოლი, ლოგინი

დაპე(ნ)ჯება [dape(n)ǯeba]
приглашать, пригласить, приглашение — დაპატიჟება

დაპე(ინ)ჯებული [dape(in)ǯebuli] *прич.*
приглашенный — დაპატიჟებული

დარაია [daraia]
муар, шелк — მუარი, აბრეშუმი

დარაჯი [daraǯi]
сторож — დარაჯი

დარაჯუა [daraǯua]
1. стеречь, подстерегать 2. сторожить — 1. დარაჯობა 2. დადარაჯება, ყარაულობა

დარგა [darga] *зоол.*
одногодовалая нерожавшая коза — თხა ერთ წლამდე, უშობელი

დარდი [dardi]
горе, скука — დარდი

დარდიმარდი [dardimadi]
ловкий, проворный; привлекательный — დარდიმანდი; მარდი, ცქვიტი

დარება [dareba]
сравнивать — შედარება

დარენჯი//დაარენჯი [darenǯi/ daarenǯi] *прич.*
1. жилище, жилой 2. приплодный (скот, птица...) — 1. საცხოვრებელი, სადგომი (ადგილი) 2. სანაშენო, სადგამური (საქონელი, ფრინველი)

დარიგება [darigeba]
1. наставлять; наставление 2. раздать, раздача — 1. დარიგება 2. დარიგება (რისამე)

დარკება [darḳeba]
1. недодавать 2. убывать (о реке) — 1. დაკლება 2. მოკლება (მდინარისა)

დარღუალა [darɣuala]
1. нарушать 2. опровергать; разобрать (забор) — 1. დარღვევა 2. დაშლა (*მაგ.* ღობის)

დარჩია/ოლება [darčia/oleba]
1. белеть 2. бледнеть — 1. გათეთრება 2. გაფითრება

დარჯაკი [darǯaḳi]
пуля — ტყვია; ტყვიის ყალიბი

დასაბაღი [dasabaɣi]
достаточный — საკმარისი, სამყოფი

დასანჯარი [dasanǯari] *прич.*
завидный — დასახარბებელი, სახარბიელო; საშურველი

დასური [dasuri]
1. позволение, разрешение 2. *перен.* действительный, истинный — 1. ნებართვა 2. *გადატ.* ნამდვილი, ჭეშმარიტი

დასურო [dasuro] *нареч.*
действительно, истинно — ნამდვილად, ჭეშმარიტად

დასქუა [daskua]
племянник, племянница (от сестры) — დისწული, დისშვილი

დავლა [davla]
паралич — დამბლა

დაუჩარება см. დოუჩორუა [daučareba см. doučorua]

დაფი [dapi] *ботан.*
лавр (дерево), лавровый лист — დაფნა, დაფნის ფოთოლი

დაღი [daɣi]
тавро, клеймо — დამღა

დაღუა [daɣua]
клеймить — დადაღვა

დაჩაფილი см. დაჩაფირი [da-čapili см. da-čapiri]

დაჩაფირი [dačapiri]
(на)званная сестра — დობილი; დის მაგიერი, დის ნაცვალი

დაჩიჩიებული [dačičiebuli] *прич.*
обессиленный, одряхлевший — დაგლახებული, დაუძლურებული, მიხრწნილი

დაჩხი/ვრი [dačxi/əri]
огонь — ცეცხლი

დაჩხირპიჯი [dačxirpiǯi]
край костра — ცეცხლის პირი

დაძგა [daʒga]
верстак, станок — დაზგა

დაცხი: კვერცხიშ დაცხი [dacxi: ḳvercxiš dacxi]
скорлупа яйца — ნაჭუჭი, თხელი გარსი (კვერცხის)

დაჭიფარება [dačipareba]
утончать — დაწვრილება

დაჭიფარებული [dačiparebuli] *прич.*
утонченный — დაწვრილებული

დაჭიჭარება//დაჭიჭორება [dačičareba//dačičoreba]
уменьшать, сократить — შემცირება, დაპატარავება

დაჭყაფალი [dačqapali]
начало — დასაწყისი

დაჭყაფუ [dačqapu]
начало — დასაწყისი

დახე: დახე დომოშქვიდუუ [daxe: daxe domošqviduu]
почти (при глаголах), чуть ➤ чуть не задушил меня — კინაღამ ➤ კინაღამ დამახრჩო

დახევარა [daxevara]
почти, чуть не — კინაღამ

დახოლება см. **დოხოლაფა** [daxoleba см. doxolapa]

დახუნალი [daxunali] *прич.*
сидение — დასაჯდომი

დაჸონირი [daʻoniri]
сводная сестра — ნახევარდა, შეძენილი და (დედინაცვლის ან მამინაცვლის ქალიშვილი)

დგვარდგვალი см. **ტკვარტკვალი** [dgvardgvali см. ṭḳvarṭḳvali]
1. сыпаться (во множестве и звучно) 2. греметь — 1. ყრა, ცვივნა (ხმაურით) 2. გრიალი, ზათქით სროლა

დგვინდგვი [dgvindgvi]
ярый мед, воск — დინდგელი

დგვირინუა см. **დღვირინუა** [dgvirinua см. dɣvirinua]
насупиться, нахмуриться — წარბების შეჭმუხნა, მოღუშვა

დგუმა//დგჷმა [dguma//dgəma]
ставить — დგმა

დგუმილი//დგჷმილი см. **დგუმირი** [dgumili//dgəmili см. dgumiri]

დგუმირი [dgumiri] *прич.*
поставленный — დადგმული

დგუმუ [dgumu] *прич.*
ставящий — დამდგმელი

დგურდგინი [dgurdgini]
грохотать (о падении фруктов) — დგრიალი, ძლიერი ხმაური

დება см. **დეება** [deba см. deeba]
спор — დავა

დედიბი//დედჷბი [dedibi//dedəbi]
старуха — დედაბერი

დეება [deeba]
спорить; спор — დავა

დეიდა [deida]
тетя (по матери) — დეიდა

დეიდასქუა [deidaskua]
брат, сестра (двоюродная по материнской линии) — დეიდაშვილი

დელმახორე см. დილმახორე [delmaxore см. dilmaxore]
сосед — მეზობელი

დემი[1] [demi]
дэв — დევი

დემი[2]: დემი დოხორე [demi: demi doxore]
большой, огромный ➤ большой дворец — დიდი, ვეებერთელა ➤ დიდი სასახლე

დერგი [dergi]
глиняный кувшин (для хранения сыра и соленья) — თიხის სახურავიანი ჭურჭელი (ყველის შესანახად, ბოსტნეულის ჩასამწნილებლად)

დესეტინა [desețina]
десятина — დესეტინა

დეხა см. დიხა [dexa см. dixa]

დვალა [dvala]
класть — დება, დადება

დვირი [dviri] *ботан.*
змеевик — გველის ბალახი, ყვანცალა; წყლის მჟაუნა

დი- см. და-, დო- [di- см. da-, do-] *прост. прев.*

დია: ვო დია! [dia: vo dia!]
мама ! (обращение) — დედა! (მიმართვა)

დიაკონი [diakoni]
дьякон — დიაკვანი

დიანთილი см. დიანთირი [diantili см. diantiri]

დიანთირი [diantiri]
свекровь; теща — დედამთილი; სიდედრი

დიარა [diara]
1. угощение, пир 2. свадьба — 1. ლხინი, ქეიფი 2. ქორწილი

დიარაფა: იდიარს, იდიარუ, ოდიარუანს, ოდიარუუ [diarapa: idiars, idiaru, odiaruans, odiaruu]
1. есть, кормить 2. пастись ➤ он пасётся, он пасся; он кормит, он накормил — 1. კვება, ჭმევა 2. ძოვება, ბალახობა (საქონლის) ➤ ის ბალახობს, მან იბალახა; ის აბალახებს, მან აბალახა

დიარუა [diarua]
пастись, пасти — ძოვება; ძოვნა, ბალახობა

(დ)იახ [(d)iax] *частиц.*
да, действительно — დიახ, კი, ნამდვილად

დიდა დო მუმა [dida do muma]
родители; мать и отец — დედ-მამა

დიდაშ/ჯ-მაჸვილარი! [didaš/j-ma'vilari] *межд.*
жалеть (кого-нибудь, что-нибудь) (*букв.* убийца матери) — დანანება (*სიტყვასიტყვით* დედის მკვლელი)

დიდასქუალობა [didaskualoba]
отношения между матерью и сыном, дочерью — დედაშვილობა

დიდა-ღურელი [dida-ɣureli] *межд.*
словосочетание, выражающее чувство жалости к кому-нибудь (*букв.* тот, у кого умершая мать) — შეცოდების ფორმა (*სიტყვასიტყვით* დედამკვდარი)

დიდაჩაფილ/რი [didačapil/ri]
приемная мать — დედის მაგიერი, დედობილი

დიდაჸონერი см. დიდაჸონირი [dida'oneri см. dida'oniri]

დიდაჸონირი [dida'oniri]
мачеха — დედინაცვალი

დიდება [dideba]
слава, величие   დიდება

დიდებუანი [didebuani]
славный, великий   დიდებული

დიდებულო [didebulo] *нареч.*
великолепно   დიდებულად

დიდი [didi]
большой, огромный   დიდი, ვეებერთელა

დიდიკითი [didiḳiti]
большой палец   დიდი თითი

დიდ(ი) პატონეფი [did(i) paṭonepi]
оспа (болезнь)   ყვავილი

დიდკოჩური [didḳočuri]
великосветский, господский   დიდკაცური

დიდპიჩვანი [didpičvani] *религ.*
великий пост   დიდი მარხვა

დიდხანიში [didxaniši]
длительный, продолжительный   დიდი ხნის, ხანგრძლივი

დიდჸუჯამი [didʻuǯami]
длинноухий, ушастый   დიდყურა, დიდყურიანი

დითა! см. დითუ! [dita см. ditu] *межд.*
удивления, горечи   ვაიმე!

დითუ! см. თითუ [ditu см. titu] *межд.*
ой! ай! смотри!   ვაი!

დიი см. ნდიი [dii см. ndii]

დიკი [diḳi] *нареч.*
внизу, вниз   დაბლა, ქვევით

დიკო- (<დე/ი-კო-) [diḳo-(<de/i-ḳo-)] *слож. прев.*

დი/ჷკო [di/əḳo] *нареч.*
внизу   ქვევით

დიკოხ [diḳox] *нареч.*
вниз   დაღმა, ქვევით

დიკოხონი [diḳoxoni]
спуск   დაღმართი

დიკოხონს [diḳoxons] *нареч.*
вниз по спуску   დაღმართზე

დიკოხუშე [diḳoxuše] *нареч.*
снизу   ქვევიდან

დიკუულა [dikuula]
сходить (вниз), спускаться   ჩამოსვლა (ქვევით), დაშვება

დილა- (<დე/ი-ლა-) [dila- (<de/i-la-)] *слож. прев.*

დილანტირუა [dilanṭirua]
помещаться, поместиться   დატევა, ჩატევა

დილარინა [dilarina]
стоять снаружи; стоять рядом   გვერდით დგომა; გარეთ დგომა

დილაცუ/ჷმა [dilacu/əma]
сыпаться (вниз)   ჩამოცვენა

დილმახორე *см.* დელმახორე [dilmaxore *см.* delmaxore]

დილულა [dilula]
заход ჩასვლა

დიმდარი [dimdari]
богатый მდიდარი

დინაბუმალი [dinabumali] *прич.*
то, что надо влить куда- то ჩასასხმელი

დი/ჷნა(ნ)ჯირა [di/əna(n)ǯira] *прич.*
1. лежавший 2. место, на котором лежали 1. ნაწოლი 2. დანაწოლი

დი/ჷნართინი [di/ənartini] *прич.*
возвращенный დანაბრუნები; დაბრუნებული

დი/ჷნასქი/ჷლედი [di/ənaski/əledi]
осадок დანალექი, ნარჩენი

დი/ჷნაფა [di/ənapa]
1. терять 2. пропадать დაკარგვა

დი/ჷნაფილი [di/ənapili] *прич.*
потерянный; пропавший დაკარგული

დი/ჷნახალე [di/ənaxale] *нареч.*
внутрь შიგ, შიგნით

დი/ჷნახალენი [di/ənaxaleni]
внутренний, домашний შინაური, შიგნითა

დინდარი [dindari]
богатый მდიდარი

დინი [dini] *нареч.*
внутрь, внутри შიგ, შიგნით

დინნაბიჯგეფი [dinnabiǯgepi]
место, где наступили; то, на что можно опираться, опора ჩანაბიჯები; დასაყრდენი, დასაბრჯენი

დინო- (<დე/ი-ნო-) [dino- (<de/i-no-)] *слож. прев.*

დინო [dino] *нареч.*
1. нутро 2. *этногр.* район расселения однофамильцев, определенной группы общины 1. შიგ, შიგნით 2. ერთი გვარის შიგნით დიდი პაპის შთამომავალი ჯგუფის განსახლების რაიონი

დინობარუა [dinobarua]
дуть (внутри чего-либо сверху вниз) ჩაბერვა

დინობუმა [dinobuma]
влить, налить, (во что-либо) ჩასხმა

დინოგაფა [dinogapa]
вложить (в ножны, футляр) ჩაგება

(დ)ინოდგუ/ჷმა [(d)inodgu/əma]
вставлять, вставить ჩადგმა

დინოდგუმუ: შურიში დინოდგუმუ [dinodgumu: šuriši dinodgumu] *прич.*
вставляющий, вкладывающий; оживляющий ჩამდგმელი; სულის ჩამდგმელი

დინოთინაფა [dinotinapa]
осмеливаться войти (внутрь) შიგნით ჩასვლის გაბედვა

დინოკირტონუა [dinoḳirṭonua]
щипать внутри чего-либо შიგნით კორტნა რამეში

დინოკორობუა [dinoḳorobua]
собирать (внутри) ჩაკრება, ჩაგროვება

(დ)ინოლაფა [(d)inolapa]
падать (внутри чего-либо) ჩავარდნა

დინო(ნ)თი/ჷრაფა [dino(n)ti/ərapa]
втягивать, затащить вниз — ჩათრევა

დინონთხაფა [dinontxapa]
упасть (внутрь) — ჩავარდნა

დინო(ნ)ტირუა [dino(n)ṭirua]
вмещать(ся) (внутри) — ჩატევა

დინონტყოლუა см. ნტყოლუა [dinonṭqolua см. nṭqolua]

დინონჯირა [dinonǯira]
лежать, лечь, ложиться (внутри чего-либо) — ჩაწოლა

(დ)ინორინა [(d)inorina]
находиться (внутри чего-либо), встать посреди (чего-либо) — ჩადგომა

დინო(რ)ღვაფა [dino(r)ɣvapa]
сыпать, засыпать (о многом) — ჩაყრა

დინორჩხუალა [dinorčxuala]
вымыть (изнутри), смыть — ჩარეცხვა

დინორცუალა [dinorcuala]
распадаться (внутри чего-либо) — რაიმეს რამეში ჩალევა, ჩაცვენა

დინოსოფუა [dinosopua]
разорвать(ся) (внутри) — ჩაგლეჯა, ჩახევა (რამეში)

დინოსქილადა [dinoskilada]
1. оставаться 2. застревать, застрять (внутри) — 1. ჩარჩენა 2. შიგნით დარჩენა, გაჩხერა (რამეში)

დინოსქილადირი [dinoskiladiri] *прич.*
1. оставшийся 2. застрявший — 1. ჩარჩენილი 2. გაჩხერილი

დინოსხაპუა [dinosxaṗua]
прыгать (внутрь чего-либо), впрыгнуть (во что-либо) — ჩახტომა (შიგნით)

(დ)ინოტე(ე)ბა [(d)inoṭe(e)ba]
оставлять (внутри) — ჩატოვება

დინოტყობუა [dinoṭqobua]
скрываться (внутри чего-либо); тайно, втихомолку идти вниз (туда) — ჩამალვა, მალვით (ჩუმად) ჩასვლა

დინოქოსუა [dinokosua]
1. свалиться (во что-то) неожиданно 2. скатиться — 1. მოულოდნელად რაიმეში ჩავარდნა 2. ჩაგორება, ჩაცვენა

დინოჩანაფა [dinočanapa]
совать, засунуть — ჩაყოფა

(დ)ინოჭაბუა [(d)inoçabua]
вклеить, вклеивать (внутрь и вниз) — ჩაწებება

(დ)ინოძახინი [(d)inoʒaxini]
звать (внутрь и вниз) — ჩაძახება (შიგნით და ქვევით)

(დ)ინოჭირინაფა [(d)inoçirinapa]
передавать, передача (внутрь и вниз) — ჩაწოდება

(დ)ინოჯინა [(d)inoǯina]
1. посмотреть (внутрь) 2. взглянуть, смотреть (в лицо) — 1. ჩახედვა 2. შეხედვა (სახეში)

დინოჯირა см. დინონჯირა [dinoǯira см. dinonǯira]

დინოხ [dinox] *нареч.*
внутрь — შიგნით

დინოხარჯუა [dinoxarǯua]
вкладывать (деньги), тратить — დახარჯვა

დინოხოხუა [dinoxoxua]
вползать (во что-либо) — ჩახოხვა, ჩაძრომა

(დ)ინოხუნა [(d)inoxuna]
садиться (внутри чего-либо) ჩაჯდომა

დინოხუშუა см. ხუშუა [dinoxušua см. xušua]

დინოჲოთამა [dinoʻotama]
вбрасывать (внутрь), кидать ჩაგდება

(დ)ინულა [(d)inula]
опускаться, спуститься (внутрь и вниз) ჩასვლა

დიო [dio] *нареч.*
пока ჯერ

დიოდღარო [diodɣaro] *нареч.*
по сей день, пока ჯერ, ჯერჯერობით

დიო(რ)დე [dio(r)de]
1. пока, еще 2. сначала, прежде 1. ჯერჯერობით 2. ჯერ; ჯერ კიდევ

დიოხოლო [dioxolo]
все еще ჯერ კიდევ

დირაკუა [diraḳua]
гнуть, сгибаться; искривляться დრეკა, ლუნვა

დირაკილი [diraḳili] *прич.*
кривой, согнувшийся დრეკილი, გალუნული

დირგონუა//დრიგონუა [dirgonua//drigonua]
мчаться с шумом ხმის გამოცემით სირბილი, დრიგინი

დირგუა [dirgua]
бороться; столкнуться დატაკება, დაჯახება

დირე//დგრე [dire//dəre] *(сам.)*
опорная балка деревянного (дома) ძვირე, ხის სახლის ძელი

დირიკუა//დიგრგკუა ср. დირაკუა: დირიკუნს, მოდირიკუ, იდირიკუუ(ნ) [diriḳua//dəṙəḳua ср. diraḳua: diriḳuns, modiriḳu, idiriḳuu(n)]
сгибать➤ он сгибает; он согнул; он сгибается დრეკა ➤ ის დრეკს, მან მოდრიკა (მოლუნა); ის იდრიკება (ილუნება)

დირფა//დგრფა [dirpa//dərpa] *(сам.)*
зола (пылающая) ღველფი

დირჩე//დგრჩე см. ჯირჩე [dirče//dərče см. ǯirče]

დიშალაფა [dišalapa]
впасть, падать (внутрь чего-либо) ჩავარდნა

დიშანჯირა [dišanǯira]
ложиться, лежать (внутри) ჩაწოლა (შიგნით, შუაში)

დიშატე(ე)ბა [dišaṭe(e)ba]
оставлять (внутри чего-либо) ჩატოვება

დიშახოლაფა [dišaxolapa]
вмешать(ся), примешать, приместь გარევა, ჩაბმა; ჩარევა

დიშაჯინა [dišaǯina]
смотреть (вниз и внутрь) ჩახედვა (შიგნით შუაში)

დიშქა [diška]
дрова შეშა

დიხა [dixa]
1. земля 2. место 1. მიწა 2. ადგილი

დიხა(შ)ჲუშქური [dixa(š)juškuri] *ботан.*
груша (земляная) მიწავაშლა

დიხა-ჭუბერი [dixa-çuberi]
род белой земли, употребляемый вместо мыла — თეთრი მიწა, რომელსაც ხმარობენ თავის დასაბანად საპნის ნაცვლად

დო[1]: ქომოლი დო ოსური [do: komoli do osuri] *союз.*
и ➤ мужчина и женщина — და ➤ კაცი და ქალი

დო[2]- [do-] *прост. прев.*

დობაზაფა//დობაზუა [dobazapa//dobazua]
1. бросать (о крупных предметах); удариться оземь 2. лупить — 1. დახეთქება მიწაზე (დიდი საგნის) 2. მაგრად, დაუზოგავად ცემა

დობარდილი [dobardili] *прич.*
1. заслонённый 2. сплетенный (о растениях) — 1. დაბარდული, ბარდით დაფარული 2. დახლართული, გადაწნული (მცენარეები)

დობერა [dobera]
1. возвышенность 2. роща (на возвышенности) 3. участок (приусадебный) — 1. დობირა 2. სახნავ-სათესად გამოსაყენებელი ადგილი (შემაღლებულზე) 3. საკარმიდამო ადგილი

დობინაფა ср. ბინა [dobinapa ср. bina]
расквартировать — დაბინავება

დობირა см. დობერა [dobira см. dobera]

დობნება [dobneba]
растеряться — დაბნევა

დობუმა [dobuma]
наливать, налить, пролить — დასხმა, დაქცევა

დობუმირი [dobumiri] *прич.*
налитый, пролитый — დასხმული, დაქცეული

დოგაფა [dogapa]
1. расстилать, стелить 2. вынимать из котла гоми — 1. დაგება 2. ქვაბიდან ღომის ამოღება და დაგება ტაბლაზე

დოგი/ჷნძორუა [dogi/ənʒorua]
1. продолжать 2. удлинять — 1. გაგრძელება 2. დაგრძელება

დოგორუა [dogorua]
искать, разыскивать — დაძებნა

დოგურაფა [dogurapa]
научить(ся), выучить — დასწავლა

დოდაღილი [dodaɣili] *прич.*
с клеймом, заклейменный — დადაღული, დაღდასმული

დოდაღუა [dodaɣua]
ставить клеймо — დადაღვა

დოდგინა [dodgina]
1. установить, постановить; останавливать(ся) 2. *перен.* жить — 1. დადგენა; გაჩერება 2. გადატ. ცხოვრება

დოდგუ/ჷმა [dodgu/əma]
поставить — დადგმა

დოდვალა [dodvala]
положить, класть (на что-либо) — დადება

დოდვალირი [dodvaliri] *прич.*
положенный (на что-либо) — დადებული

დოვალაფა [dovalapa]
1. мигать (глазом) 2. качать, двигать — 1. დახამხამება (თვალისა) 2. რხევა, ქნევა

დოზადაფა//აწოზადაფა [dozadapa//açozadapa]
встречать, встретить — დახვედრა, შეხვედრა

დოზეპუა [dozepua]
1. валяться (массой) 2. лупить, бить
1. დაყრა, დაცვენა (ბევრის ერთად) 2. მაგრად ცემა

დოზოჯუა [dozoǯua]
изволить сесть
დაბრძანება

დოზოჯით! [dozoǯit]
извольте сесть; садитесь!
დაბრძანდით!

დოზუკოლებული [dozuḳolebuli] *(сам.), прич.*
наставленный
დარიგებული

დოთირუა [dotirua]
поменяться, заменить
შეცვლა

დოთქვაფუა [dotkvapua]
1. взбивать 2. лакать
1. ათქვეფა 2. თქვლეფა

დოთხინაფა [dotxinapa]
1. отделять, удалять 2. отпускать; впустить, впускать 3. *перен.* покидать
1. ჩამოცილება, ჩამოშორება 2. გათავისუფლება, შეშვება 3. *გადატ.* მიტოვება

დოკვათილი [doḳvatili] *прич.*
1. нарезанный 2. *перен.* назначенный (время)
1. დაჭრილი 2. *გადატ.* მოკვეთილი, დანიშნული (დრო)

დოკვათუა [doḳvatua]
1. нарезать 2. *перен.* назначить (время)
1. დაჭრა, დაჭდევა 2. *გადატ.* დროის დანიშნვა

დოკვანწილი [doḳvançili] *прич.*
прибранный
კოხტად დალაგებული, მილაგ-მოლაგებული

(დო)კვანწუა см. კვანწუა [(do)ḳvançili см. ḳvançua]

დოკითხუა [doḳitxua]
допрашивать; допрос
დაკითხვა

დოკილუა [doḳilua]
запирать, закрыть
დაკეტვა

დოკინა//დოკგნა см. კინა^{2}//კგნა [doḳina//doḳəna см. ḳina//ḳəna]

დოკირილი//დოკგრილი [doḳirili//doḳərili] *прич.*
привязанный
დაბმული

დოკირუა//დოკგრუა [doḳirua//doḳərua]
привязывать, привязать
დაბმა

დოკორობუა [doḳorobua]
собирать
შეგროვება, შეკრება

დოკუ/გა [doḳu/əa]
тянуть (вниз); брать, взять
წევა, ზიდვა (ქვევით); აღება

დოკუნტუა [doḳunṭua]
скорчиться
დაკუტვა, დაკრუნჩხვა

დოლასირუა [dolasirua]
1. растирать 2. точить
1. გალესვა 2. მახვა, წამავხა (დანის)

დოლასუა см. ლასუა [dolasua см. lasua]
мешать
ხელის შეშლა; ჩაშლა

დოლაფა [dolapa]
падать
დავარდნა

დოლაფირი [dolapiri] *прич.*
упавший
დავარდნილი

დოლახაფა [dolaxapa]
1. заболеть 2. сделаться больным
1. ავად გახდომა 2. დაავადმყოფება

დოლება [doleba]
обходить (*напр.,* дозором); обыскивать
დავლა, დათვალიერება; გაჩხრეკა

დოლიება см. ლიება [dolieba см. lieba]
1. обыскивать, обыскать (место) 2. окончить — 1. დავლა, გაჩხრეკა (ადგილის) 2. გათავება, დალევა

დოლმახორე//დელმახორე [dolmaxore//delmaxore]
прислуга (иметь собственного хозяина) — შინაყმა, მონა

დოლო [dolo] *ботан.*
луг — მდელო

დოლუაფა[1] [doluapa]
шарить — ქექვა, ხელის ცეცება (რამეში), ფათური

დოლუაფა[2] [doluapa]
вонзать, воткнуть, вонзиться — შესობა, შერჭობა (რისამე, *მაგ.*, დანის)

დომახვამილაფარი [domaxvamilapari] *прич.*
встречающий (посредством кем-либо) — დამახვედრებელი, დამხვედრ(ელ)ი

დომახუაფალი [domaxuapali] *прич.*
опрокидывающий, разоряющий; разрушитель — დამამხობელი (თავდაღმა); გამანადგურებელი

დომუნაფა [domunapa]
пасмурно (становиться) — მოღრუბლება

დონაბიმა см. დონაბუმა [donabima см. donabuma] *прич.*
пролитый — დანაღვარი, დაღვრილი

დონაბუმა [donabuma] *прич.*
вылитый, пролитый — გადანასხამი, გადანაღვარი

დონახვენჯი [donaxvenǯi]
насиженное (место) — (და)ნაჯდომი

დონგ(ვ)ი [dong(v)i] *ботан.*
горчица — მდოგვი

დონგი [dongi] *(сам.), ботан.*
репа (горькая) — თალგამი

დონთხაფა [dontxapa]
падать; упасть — დაცემა

დონთხაფილი [dontxapili] *прич.*
упавший — დაცემული, წაქცეული

დონთხორუა [dontxorua]
1. закапывать, закопать 2. похоронить — 1. დათხრა, ჩაფვლა 2. დამარხვა

დონტირუა см. ნტირუა [donṭirua см. nṭirua]
вместить, вмещать — დატევა

დონწყუალა[1] [donçquala]
1. выстраивать (в ряд) 2. прибирать (дом) — 1. დაწყობა (რიგში) 2. მიწყობა, მილაგება (სახლისა)

დონწყუალა[2] [donçquala]
1. (по)тонуть; утонуть; погружение 2. обрушиться, провалиться — 1. ჩაძირვა 2. ჩამოშვავება, ჩამოქცევა

დონწყვილი [donçqvili] *прич.*
1. рухнувший; проваливишийся (в пропасть) 2. пропасть — 1. ჩაძირული, ჩაშვავებული 2. ჩამოქცეული; უფსკრული

დონჭირა см. (ნ)ჭირა [dončira см. (n)čira]
нажать; затянуть — დაჭერა; მოჭერა (რისამე)

დო(ნ)ჯირა см. (ნ)ჯირა [do(n)ǯira см. (n)ǯira]
ложиться, прилечь — დაწოლა; მიწოლა

დო(ნ)ჯირელი [do(n)ǯireli] *прич.*
лежащий — დაწოლილი

დოპეიჯუა [dopeiǯua]
приглашать; приглашение — დაპატიჟება

დორაბადელი [dorabadeli]
нагромажденный, усыпанный (плодами)
დაფარული, დახუნძლული (ნაყოფით)

დორაგვაფა [doragvapa]
повалить, свалить
წაქცევა

დორაგვაფილი [doragvapili] *нареч.*
поваленный, сваленный
წაქცეული

დორაწკილი [doraçķili] *(сам.), прич.*
построенный (в строй)
დამწკრივებული (რიგში)

დორგინაფა [dorginapa] *(сам.)*
валиться, скатиться
დაგორება, ჩაგორება (ბევრისა)

დორზამა [dorzama]
разжигать
დანთება, გაჩაღება (ცეცხლის)

დორზამილი [dorzamili] *прич.*
разожженный
დანთებული, გაჩაღებული (ცეცხლი)

დორთა [dorta]
возвращаться, возвращение
დაბრუნება, მობრუნება

დორთელი [dorteli] *прич.*
возвращенный, вернувшийся, повернувшийся
დაბრუნებული, მობრუნებული

დორინა [dorina]
1. быть, пребывать 2. стоять
1. ყოფნა 2. დადგომა

დორინაფა [dorinapa]
1. (по)ставить 2. остановить
1. დაყენება 2. დადგომა, გაჩერება

დორულაფა [dorulapa]
засыпать
დაძინება

დორუმაფილი [dorumapili]
затемненный; *перен.* разгромленный, опустошенный
დაბნელებული; *გადატ.* განადგურებული, გატიალებული, მოოხრებული

დო(რ)ფა//დოფა см. დირფა [do(r)pa//dopa см. dirpa] *(сам.)*
зола (тлеющая)
ღადარი, ღველფი

დორქება [dorkeba]
1. махать 2. моргать (глазом) 3. веять, качнуть, махнуть
1. დაქნევა 2. დახამხამება (თვალის) 3. დანიავება, ქროლვა, შერხევა

დორღვაფა [dorɣvapa]
1.насыпать 2. *перен.* щениться (собаке, свинье)
1. დაყრა 2. *გადატ.* დაყრა (ლეკვების, გოჭების)

დორღვაფილი [dorɣvapili] *прич.*
насыпанный
დაყრილი

დორშვილი [doršvili] *прич.*
1. сотканный 2. очень распространенный
1. დაქსელილი 2. მოდებული, ძალზე გავრცელებული

დორჩაფა [dorčapa]
настилать, постелить, постилать (постель)
დაგება, დარეცვა, დაფენა

დორჩაფილი [dorčapili] *прич.*
настеленный; постеленный
დაგებული, დარეცილი, დაფენილი

დორჩელი [dorčeli] *прич.*
постеленный
დაგებული, გაშლილი (ლოგინი)

დორჩინაფა [dorčinapa] *(сам.)*
1. состариться 2. состарить
1. დაბერება 2. მოხუცება

დორჩინაფილი [dorčinapili] *прич.*
состарившийся, старик
დაბერებული, მოხუცებული

დორჭიპილი [dorčip̣ili] *прич.*
натянутый, нагруженный
დაჭიმული; დატვირთული

დორხველო [dorxvelo] *нареч.*
собственно; полностью
საკუთრად; მთლიანად

დოსერუა [doserua]
наступать (о ночи)
დაღამება

დოსვანჯაფირი [dosvanǯapiri] *прич.*
1. кому дали отдохнуть, отдохнувший 2. покоящаяся, поставленная (икона) (И. Кипш.) 3. покоящийся (о покойнике)
1. დასვენებული 2. დასვენებული (ხატი) (ი.ყიფშ.) 3. განსვენებული (ცხედარი)

დოსვანჯირი [dosvanǯiri] *прич.*
отдохнувший
დასვენებული

დოსორგილი см. სორგილი [dosorgili см. sorgili]

დოსოფილი [dosopili] *прич.*
порванный, изорванный
დაგლეჯილი, დაფლეთილი, დახეული

დოსოფუა [dosopua]
изорвать; оборвать
დაგლეჯა, დაფლეთა

დოსქი/გლადა [doski/əlada]
1. оставаться 2. вылечиться
1. დარჩენა 2. მორჩენა, განკურნება

დოსქი/გლადირი [doski/əladiri] *прич.*
1. оставшийся 2. остаток 3. излеченный
1. დარჩენილი 2. ნარჩენი 3. განკურნებული, მორჩენილი

დოსხაპუა [dosxap̣ua]
спрыгивать; прыгнуть (на что-нибудь)
დახტომა

დოტება [doṭeba]
оставлять, покинуть
დატოვება

დოტყობუა [doṭq̇obua]
прятаться, утаивать
დამალვა

დოუჩორუა [doučorua]
чернеть
გაშავება

დოფაცუა [dopacua]
задеть (рукой), прикоснуться
მიკარება, ხელის ცეცება (შეხება)

დოფერცხელი [dopercxeli]
кувыркаться, валяться
გაკოტრიალება, გორაობა, კოტრიალი; ყირაზე გადასვლა

დოფიცოლუა [dupicolua]
мельчать, крошить
წვრილად დაჭრა, დანამცეცება

დოქანცაფა [dokancapa]
пошевелить(ся)
ოდნავ გაქანება, განძრევა, შერხევა

დოქოსუა [dokosua]
1. подметать 2. *перен.* уничтожать, истреблять
1. გახვეტა 2. *გადატ.* გაქრობა, განადგურება

დოღვინჭუა [doɣvinç̣ua]
связать туго, скрутить
დაბღუჯვა, შებოჭვა, შეკვრა

დოღუზუა см. ღუზუა[2] [doɣuzua см. ɣuzua]
изгибать, опускать (вниз), нагнуться
დახრა, დაღუნვა (დაბლა)

დოღუზილი [doɣuzili] *прич.*
нагнутый, опущенный (вниз), согбенный, согнутый
დაღუნული, დახრილი, ჩამოზნექილი

დოღუპილი [doɣup̣ili] *прич.*
погибший
დაღუპული

დოყვაყვირი [doq̇vaq̇viri] *прич.*
промокший, мокрый до ниточки
ძალზე დასველებული, გაწუწული

დოყურწილი [doqurçili] *прич.*
увешанный плодами (о дереве) — დახუნძლული, კარგად მოსხმული (ხეხილი)

დოშურუა [došurua] *(зугд.)*
обнюхивать — დაყნოსვა

დოშქვიდაფა [doškvidapa]
задушить; топить, потопить, утопить; утонуть — დახრჩობა

დოშქუმალა [doškumala]
1. опускать (вниз) 2. втыкать, воткнуть — 1. დაშვება (ძირს) 2. დარჭობა, დასობა

დოჩანაფა [dočanapa]
1. натыкать, совать, сунуть 2. нагнуть, наклонить (голову) — 1. დასობა, დარჭობა; ჩაყოფა 2. დახრა (თავის)

დოჩანაფილი [dočanapili] *прич.*
1. посаженный, насаженный 2. наклоненный (вниз) — 1. დარგული (მცენარეულის ნერგი) 2. დახრილი (ძირს)

დოჩარქალაფა см. ჩარქალი [dočarkalapa см. čarkali]

დოჩემუა [dočemua]
1. упрямство; упрямиться 2. притязать — 1. ჯიუტობა 2. დაჩემება

დოჩილითაფა [dočilitapa]
1. промахнуться 2. увернуться — 1. აცდენა, დაცილება 2. თავის დაღწევა, თავის აცილება

დოჩინა см. ჩინა [dočina см. čina]
1. завещать 2. поручить — 1. დაბარება 2. დავალება, მინდობა

დოჩინელი [dočineli] *прич.*
1. завещанный 2. порученный — 1. დაბარებული 2. დავალებული

დოჩოქებული [dačokebuli] *прич.*
коленопреклоненный — დაჩოქებული

დოჩოქებულო [dočokebulo] *нареч.*
коленопреклоненно — დაჩოქებულად

დოჩოქინელო см. დოჩოქებულო [dočokinelo см. dočokebulo]

დოცუმა//დოცəმა [documa//docəma]
сыпаться (вниз) — დაცვენა (დაბლა)

დოცუმილი//დოცəმილი [documili//docəmili] *прич.*
посыпавшийся, насыпавшийся, посыпанный — დაცვენილი, ჩამოცვენილი; დაყრილი

დოძონძილი [daʒonʒili] *прич.*
измочаленный — დაძენძილი

დოწამალუა см. მოწამალუა [doçamalua см. moçamalua]
1. отравлять (интенсивно), потравить; травить 2. исчезать (мгновенно) — 1. მოწამლვა 2. გაქრობა, გაქცევა (მეყსეულად)

დოწკარუა [doçķarua]
выстраивать (в порядке) — დაწყობა (რიგად)

დოწკიდირი [doçķidiri] *прич.*
разложенный, уложенный — კოხტად დალაგებული, დაწყობილი

დოწკიდუა [doçķidua]
аккуратно раскладывать, разложить — კოხტად დაწყობა, დალაგება

დოწკუ/əმო(ნ)ტუა [doçķu/əmo(n)ṭua]
закрутить, накручивать — დაგრეხა, დახვევა

დოწუ/əმა [doç/əuma]
проливаться, пролить — დაქცევა, დაღვრა

დოწუ/əმირი [doçu/əmiri] *прич.*
пролитый, разлитый — დაქცეული, დაღვრილი

დოწუნაფილი [doçunapili] *прич.*
забракованный — დაწუნებული

დოჭვილი [dočvili] *прич.*
испеченный, погорелый — დამწვარი

დოჭირაკილი [dočiraķili] *прич.*
морщинистый, сморщенный — დანაოჭებული, ნაოჭებიანი; დამჭკნარი

დოჭირაკუა [dočiraķua]
морщить(ся), увядать; мять; хмуриться — დანაოჭება, დაჭკნობა, დაჭმუჭნა; კოპების შეკვრა

დოჭოფილი [dočopili]
взятый, задержанный — დაკავებული, დაჭერილი

დოჭუა [dočua]
поджаривать, печь — შეწვა

დოჭყაფა [dočqapa]
начинать — დაწყება

დოჭყაფილი [dočqapili] *прич.*
начатый — დაწყებული

დოხაზირუა [doxazirua]
готовить, приготавливать, приготовить — მომზადება

დოხარგუა [doxargua]
нагружать — დატვირთვა, ტვირთის დადება

დოხაშუა [doxašua]
сварить — მოხარშვა

დოხვალამა [doxvalama]
встречать, встретить, приветствовать (пришедшего) — დახვედრა, შეგებება

დოხვამილაფა [doxvamilapa]
встречать — დახვედრება, დახვდომა

დოხვამუა [doxvamua]
благословлять — დალოცვა

დოხვერი //დოხვირი [doxveri//doxviri] *прич.*
1. опрокинутый (вниз) 2. понурый — 1. დაპირქვავებული, დამხობილი 2. თავჩაქინდრული

დოხვილირი [doxviliri] *прич.*
1. заключенный 2. лужа, запруда — 1. დამწყვდეული 2. გუბე, ტბორი

დოხვილუა [doxvilua]
1. заточить, заточение, заключать 2. запрудить — 1. დამწყვდევა, დაპატიმრება 2. დაგუბება

დოხინწუა [doxinçua]
скопить, собрать вместе и уносить целиком — ერთად დაგროვება (ბევრისა), შექუჩება და წაღება

დოხო [doxo]
без, менее (მანათიში დოხო – меньше рубля) — ნაკლები (მანეთზე ნაკლები)

დოხოდი [doxodi]
садись! сядь! — დაჯე(ქი)!

დოხოლაფა [doxolapa]
приближаться, сблизить(ся) — დაახლოება

დოხორე [doxore]
дворец — სასახლე

დოხუაფა [doxuapa]
опрокидывать — გადაპირქვავება, დამხობა

დოხუაფილი [doxuapili] *прич.*
опрокинутый, перевернутый (вниз головой) — დამხობილი (თავდაღმა), გადაპირქვავებული, გადაბრუნებული

დოხუნა [doxuna]
садиться — დაჯდომა

დოხუნაფა [doxunapa]
сажать
დასმა

დოხუნაფილ//რი [doxunapil//ri] *прич.*
посаженный
დასმული

დოჯგვაჯგვაფა [doǯgvaǯgvapa]
рухнуть (о тяжелом)
დანარცხება (მძიმედ)

დოჯერება [doǯereba]
послушаться; (по)верить, убедить, уверять
დაჯერება

დოჯირა [doǯira]
укладывать (об одушевленном)
დაწვენა

დოჯორგილი [doǯorgili] *прич.*
очень загруженный, нагруженный
დატვირთული (ძალიან)

დოჯღარკაფა [doǯɣarḳapa]
падать (с сухим треском)
ხმის გამოცემით (ჭახანით) დაცემა

დოჸია [do'ia] *зоол.*
курочка
ვარია

დოჸოთამა [do'otama]
1. свалить 2. мигать, подмигнуть
1. დაგდება, წაქცევა 2. ჩაკვრა (თვალის)

დოჸუნაფა [do'unapa]
1. доводить 2. соглашаться
1. დაყვანა 2. დაყოლიება, მორიგება, შეთანხმება

დოჸურშ/ჩელი (ქოთომი) [do'urš/ čeli (kotomi)] *прич.*
притихшая, уснувшая (курица)
ჩაძინებული, მიყუჩებული ქათამი

დოჸურშ/ჩუა [do'urš/čua]
1. присесть 2. притихнуть (о птицах)
1. ჩაქუქვა 2. მიყუჩება, მიჩუმება (იტყვიან ფრინველებზე)

დოჸუცინერი [do'ucineri] *прич.*
присевший (на корточки)
ჩაქუქული, ჩაცუცქული; დაყუნცული

დრო см. რდო [dro см. rdo]
время
დრო

დროგი [drogi]
дрожки
დროგი

დრო დო ხანი [dro do xani]
время
დრო და ხანი

დრუბენტი см. დურბინტი [drubenṭi см. durbinṭi]
бинокль
დურბინდი

დუ- см. დი-, დო- [du- см. di-, do] *прост. прев.*

დუდამი [dudami]
с головой, головастый
თავიანი

დუდელი [dudeli]
колос
თავთავი

დუდი [dudi]
1. голова 2. начало 3. вершина (башни) 4. крышка 5. себя
1. თავი 2. დასაწყისი 3. მწვერვალი (კოშკის) 4. სახურავი, სარქველი 5. თავი (ნაცვალსახელი)

დუდი(ი)არდებული [dudi(i)ardebuli]
дерзкий
თავაგდებული

დუდიკათა [dudiḳata]
главари
თავკაცები

დუდ(ი)კოჩი [dud(i)ḳoči]
главарь
თავკაცი

დუდ(ი)გიმე [dud(i)gime]
вверх ногами, кверху ногами
თავდაღმა

დუდინი [dudini]
бубнить
დუდღუნი

დუდ(ი)ღურელი! [dud(i)γureli] *межд.*
формула покаяния (*букв.* сам мертвый)
დანანების ფორმულა (*სიტყვასიტყვით* თავმკვდარი)

დუდიშე [dudiše] *нареч.*
сначала
თავიდან

დუდიშხუ [dudišxu]
большеголовый, крупноголовый
თავმსხვილი

დუდმახვენჯი [dudmaxvenǯi]
председатель
თავმჯდომარე

დუდო [dudo] *местоим.*
сам
თავად, თვითონ

დუდუკი [duduḳi]
дудук
დუდუკი

დუდუჩა [duduča]
1. черноголовый 2. *перен.* ворона
1. შავთავა, შავთავიანი 2. *გადატ.* ყვავი

დუდშველა [dudšvela]
с непокрытой головой, простоволосый
თავშიშველი

დუდ(ი)შულობა [dud(i)šuloba]
свобода
თავისუფლება

დუდიშუ(უ)ლი [dudišu(u)li]
свободный, самостоятельный
თავისუფალი, დამოუკიდებელი

დუდღურელი! [dudγureli]
проклятый! (восклицание)
წყეული! თავმკვდარი! (წამოძახილია)

დუდშუშელე см. **დუდშველა [dudšušele** см. **dudšvela]**

დულუ [dulu]
комолый, безрогий (козел)
ურქო, დოლა (თხა)

დუმა (თოფიშ) [duma (topiš)]
приклад
კონდახი

დუმფარა [dumpara] *ботан.*
кувшинка (белая)
თეთრი დუმფარა

დუნაბადი//დჷნაბადი [du/ənabadi//du/ənabadi]
рожденный
დაბადებული, დანაბადი

დუნატებუ [dunaṭebu]
оставленный
დანატოვები

დუნია [dunia]
мир, вселенная
დუნია, სამყარო, ქვეყანა

დურბინტი [durbinṭi]
подзорная труба, бинокль
დურბინდი

დურგალი [durgali]
плотник, столяр
დურგალი

დურინი [durini]
1. нестись, мчаться 2. внезапно отсечь (*напр.*, го-лову)
1. ქროლა, ფრენა ხმის გამოცემით 2. უეცრად მოკვეთა (*მაგ.*, თავის)

დურუ [duru]
1. углубление, яма 2. дуралей
1. ჩაღრმავება, ღრმული 2. ბრიყვი, ტუტუცი

დურუბე [durube]

дуралей, дурачок

ბრიყვი, ტუტუცი

დურუმი [durumi]

1. дремучий, глухой (лес) 2. глубоко болотистое место

1. ბნელი და ყრუ ადგილი; უღრანი, დაბურული ტყე
2. ღრმაჭაობიანი ადგილი

დურღენი [duryeni] *ботан.*

ежевика

მაყვალი

დურშუმანი//დურშმანი [duršumani//duršmani] *тур.*

задумчивый (И. Кипш.)

დაფიქრებული, ფიქრიანი (ი. ყიფშ.)

დურჩე [durče]

белоголовый

თავთეთრა, თავთეთრიანი

დუსლაფი [duslapi]

позор

თავსლაფი

დუქანი [dukani]

духан, лавка

დუქანი

დუღა [duya]

кипяток

მდუღარე (წყალი)

დუშმანი [dušmani] *перс.*

враг

მტერი

დუჸი [du‘i]

локоть

იდაყვი

დუჸია см. დოჸია [du‘ia см. do‘ia]

დღა (мн.ч. დღალ-ეფ-ი) [dya мн.ч. dyalepi)]

день

დღე

დღაკუნტა [dyaḳunṭa]

краткодневний, короткий день

დღე-მოკლე, მოკლე დღე

დღარი [dyari]

1. дневной 2. сегодняшний

1. დღის 2. დღევანდელი

დღა(რ)ხუ [dya(r)xu]

праздник

დღესასწაული, უქმე დღე

დღას: დღას ვაღურუ [dyas: dyas vayuru] *нареч.*

никогда ➢ никогда не умрет

არასდროს ➢ არასოდეს მოკვდება

დღაშ-დღაშით [dyaš-dyašit] *нареч.*

каждый день (с каждым днем)

ყოველ დღე (დღითი დღე)

დღაშით [dyašit] *нареч.*

днём

დღისით

დღერი см. დღარი [dyeri см. dyari]

დღვალირი [dyvaliri] *прич.*

взбитый

ადღვებილი, ათქვეფილი

დღვალუა [dyvalua]

взбивать масло; наклямсить

ადღვება, ათქვეფა

დღვა(ნ)დღვალი [dyva(n)dyali]

бормотать, роптать

ბუტბუტი, დუდუნი, დუდღუნი, ჯუჯღუნი

დღვა(რ)დღვალერი [dyva(r)dyvaleri] *прич.*

бурлящий

მშფოთვარე, აბობოქრებული

დღვა(რ)დღვალი см. დღვა(ნ)დღვალი [dyva(r)dyvali см. dyva(n)dyali]

1. бурлить 2. заикаться

1. ბობოქრობა, თუხთუხი, შფოთვა 2. ენაჩლიქობა, ენის კიდებით ლაპარაკი, დუდღუნი

ღლვიზინი см. ღვიზინუა [dɣvizini см. ɣvizinua]
1. насупить(ся) 2. надуться — 1. მოღუშვა, წარბების შეჭმუხნა 2. ამრეზა

ღლვიზინუა см. ღვიზინუა [dɣvizinua см. ɣvizinua]

ღლვირინუა см. დგვირინუა [dɣvirinua см. dgvirinua]

ღლირღლინი [dɣirdɣini]
ворчать, ныть, хныкать — ბუზღუნი, წუწუნი

ღლიური [dɣiuro] *нареч.*
ежедневно — დღიურად, ყოველდღე

ღლურაფი [dɣurapi]
хрюкать, хрюканье — ღრუტუნი

ე

ე- [e-] *прост. прев.*

ე см. (ა)თე [e см. (a)te] *местоим.*\
этот, эта, это   ეს

ებრო [ebro]\
топленое масло   ერბო

ებუმა [ebuma]\
черать, выливать (вверх)   ამოსხმა

ეგაფა [egapa]\
строить, соорудить   აგება, აშენება

ეგებ //ეგება(ს) [egeb//egeba(s)]\
может быть   ეგების

ეგებუ см. ეგებ [egebu см. egeb]

ეგვარი [egvari] *местоим.*\
такой   ამგვარი

ეგუმენი [egumeni]\
игумен   ილუმენი

ედამი [edami]\
рай, Эдем   ედემი

ედამიში//ედემიში [edamiši//edemiši]\
райский, эдемский   ედემის

ედგინა [edgina]\
вставать   ადგომა

ედომუშამო//ედომჷშამო [edomušamo//edoməšamo] *нареч.*\
вместе, целиком   ერთიანად, მთლიანად

ედორია [edoria]\
удобное время   მოსახერხებელი, ხელსაყრელი დრო

ედუალა ср. მოდვალა [eduala ср. movala]\
надеть (на ноги, лицо, морде); надеть узду   ადება, ამოდება (პირზე, სახეზე, ფეხზე); ლაგმის ამოდება

ევერჩე [everče]\
поляна (в лесу)   პატარა მინდორი (ტყეში)

ეზიმა//ეზჷმა [ezima//ezəma] *местоим.*\
столько   ამდენი

ეთეურე (<ეთეჸურე)//თეურე//ეურე [eteure (<ete’ure//teure//eure)] *нареч.*\
туда, в ту сторону   იქით, იქითკენ, იმ მხარეს

(ე)თექი//თექი//ექი [(e)teki//teki//eki] *нареч.*\
там   იქ

(ე)თეში//თეში//ეში [(e)teši//teši//eši] *нареч.*\
снова, опять   ისევ

(ე)თეშინე//თეშინე//ეშინე [(e)tešine//tešine//ešine] *нареч.*\
подобно тому   იმგვარად, იმის მსგავსად

(ე)თეშინეში//თეშინეში//ეშინეში [(e)tešineši//tešineši//ešineši] *нареч.*\
снова же, опять же   ისევე

(ე)თი//თი//ი [(e)ti//ti//i] *местоим.*
тот ის

(ე)თიგვარი//თიგვარი//იგვარი [(e)tigvari//tigvari//igvari] *местоим.*
такой იმგვარი

(ე)თიზიმა//(ე)თიზჷმა//თიზიმა//იზიმა [(e)tizima//(e)tizəma//tizima//izima] *местоим.*
столько იმდენი

(ე)თინა//თინა//ინა [(e)tina//tina//ina] *местоим.*
он ის

(ე)თისხი//თისხი//ისხი [(e)tisxi//tisxi//isxi] *местоим.*
столько იმდენი

(ე)თიცალი//თიცალი//იცალი [(e)ticali//ticali//icali] *местоим.*
подобный, подобный тому იმისთანა, იმის მსგავსი

ეთო- (<ე-თო-) см. ათო-, ითო-, ოთო- [eto-(<e-to-) см. ato-, ito-, oto-] *слож. прев.*

ეი! [ei] *межд.*
эй! ეი!

ეიობუმალი см. ეშააბუმალი [eiobumali см. ešaabumali]

ეიოჭოფალი [eioč̣opala] *прич.*
то, что надлежит брать, поднять ასაღები

ეკართაფა [eḳartapa]
приподнять, подвернуть (подол, рукав) აკეცვა, აწევა

ეკართელი [eḳarteli] *прич.*
приподнятый (подол, рукав) აკეცილი, აწეული (კალთა ან სახელო)

ეკ დო დიკი [eḳ do diḳi] *нареч.*
вверх и вниз ზევით და ქვევით

ეკე [eḳe] *(сен.), нареч.*
вверх ზევით, მაღლა

ეკე-გიმე [eḳe-gime] *нареч.*
вверх-вниз აღმა-დაღმა, ზევით-ქვევით

ეკენია [eḳenia]
сентябрь სექტემბერი

ეკერეცხი [eḳerecxi]
разгром, разнос, *перен.:* конец, пора смерти (в ругательстве) დასასრული, სიკვდილის ჟამი

ეკი см. ეკე [eḳi см. eḳe] *нареч.*

ეკი-გიმე см. ეკე-გიმე [eḳi-gime см. eḳe-gime] *нареч.*

ეკილერი [eḳileri] *прич.*
запертый ჩაკეტილი, დაკეტილი

ეკო (<ე-კო-) см. ა-კო [eḳo (<e-ḳo) см. a-ḳo] *слож. прев.*

ეკოდგუმა [eḳodguma]
приставить друг другу, соединять ერთმანეთთან მიდგმა, შეერთება

ეკოდგუმირი [eḳodgumiri] *прич.*
приставленный (друг другу), соединенный მიდგმული (ერთმანეთთან), შეერთებული

ეკოკირილი//ეკოკჷრილი [eḳoḳirili//eḳoḳərili] *прич.*
связанный შეკრული

ეკოკირუა//ეკოკჷრუა [eḳoḳirua//eḳoḳərua]
связывать შეკვრა

ეკოკორობუა [eḳoḳorobua]
собирать, собрать (вместе что-либо) შეგროვება, შექუჩება

ეკომონია: ეკომონიაქ გაცუუ [eḳomonia: eḳomoniak ga‘uu]
да будет тебе во вред (проклятие) — უკანასკნელი იყოს (გექნეს) (წყევლაა)

ეკონა //ეკონუა см. ეკუნა [eḳona//eḳonua см. eḳuna] *(сен.), (сам.)*
поднимать — აწევა (ზევით)

ეკონთხაფა [eḳontxapa]
столкнуться, удариться — შეტაკება, შეჯახება

ეკონია см. ეკომონია [eḳonia см. eḳomonia]

ეკონჯირა см. ეკოჯირა [eḳonǯira см. eḳoǯira]

ეკორთა(ფა) [eḳorta(pa)]
повалить, свалить; падать (возле чего-либо) — წაქცევა

ეკორთელი [eḳorteli] *прич.*
поваленный, упавший — წაქცეული

ეკორთინაფილი см. ეკორთელი [eḳortinapili см. eḳorteli]

ეკორინა [eḳorina]
стоять (у края чего-либо) — დგომა რისამე ნაპირზე

ეკორობილი [eḳorobili] *прич.*
подобранный, собранный — აკრეფილი

ეკორობუა [eḳorobua]
собирать, подбирать — აკრეფა

ეკორღვაფა [eḳorɣvapa]
1. выбросить (вверх), выкинуть 2. распускать — 1. ამოყრა 2. დაშლა

ეკორწკინუა [eḳorç̣ḳinua]
(за)сиять; светиться (у чего-либо) — ბრწყინვა, ბრწყინვა რაღაცასთან

ეკოსხაპუა [eḳosxapua]
прыгать (у чего-либо), выпрыгнуть (из под) — ამოხტომა

ეკოტკაჩუა [eḳoṭḳačua]
захлопнуться (за чем-либо), приплюснуть — მჭიდროდ შეკვრა, მიჯახუნება; მიტკეცა

ეკოფაჩუა [eḳopačua]
1. разложить 2. смешивать(ся) — 1. დაშლა 2. არევა, შერევა

ეკოფერდა [eḳoperda]
возвышенность — მაღლობი, შემაღლება

ეკოჩურუა [eḳočurua]
приплывать (вверх) — ამოცურვა (რამისაკენ)

ეკოწყორილი [eḳoç̣q̇orili] *прич.*
смешанный, разведенный — შეზავებული, შერეული

ეკოწყორუა [eḳoç̣q̇orua]
смешивать, разводить (что-либо с чем-либо) — შეზავება, შერევა ერთმანეთში

ეკოჭირინაფა [eḳoč̣irinapa]
1. достичь, достигать 2. подавать вверх (что-либо) — 1. ამოღწევა 2. ამოწოდება

ეკოჭოფუა (დუდიში) [eḳoč̣opua(dudiši)]
1. высовывать (вверх голову) 2. собираться вместе — 1. თავის ამოყოფა 2. (ერთად) თავშეყრა

ეკოხ//ეკოხო [eḳox//eḳoxo] *нареч.*
наверх, вверх — ზევით, მაღლა

ეკოხონა см. ეკოხონი [eḳoxona см. eḳoxoni]

ეკოხონი [eḳoxoni]
подъем — აღმართი

ეკოხორგუა [eḳoxorgua]
завалить свалить засеку в кучу (у края, у берега) — მიხერგვა, მიყრა (ნაპირზე)

ეკოხუნა [eḳoxuna]
сидеть (на краю чего-либо) — დაჯდომა (რისამე ნაპირას)

ეკოხუნაფა [eḳoxunapa]
1. сажать (сверху на краю чего-либо) 2. брать (в жены) — 1. ამოსმა (რისამე ნაპირას) 2. ცოლად დასმა

ეკოჯიკაფა [eḳoǯiḳapa]
подталкивать, подталкнуть (вверх) — წაბიძგება, წაკვრა

ეკოჯირა [eḳoǯira]
лечь, прилечь, лежать (возле чего-либо) — წამოწოლა (რისამე ახლოს)

ეკოყოთამა [eḳoʻotama]
выбрасывать (вверх на край чего-либо) — ამოგდება (ზევით რისამე ნაპირას)

ეკოყუნა [eḳoʻuna]
следовать сзади (за кем-нибудь) — უკან მიყოლა

ეკოყუნა(ფა) [eḳoʻuna(pa)]
следовать, идти следом — მიყოლა კვალდაკვალ

ეკულირი [eḳuliri] *прич.*
взошедший, поднявшийся — ამოსული

ეკუნა//ეკგნა см. ეკონა [eḳuna//eḳəna см. eḳona] *(сам.)*
поднимать; поднимать (хвост торчком) — აშვერა, აწევა ზევით

ეკუნელი//ეკგნელი [eḳuneli//eḳəneli] *прич.*
торчащий, приподнятый — აშვერილი, აწეული

ეკ(უ)ულა [eḳ(u)ula]
выходить (наверх), подниматься, взойти — ამოსვლა, ასვლა (ზევით)

ელა (<ე-ლა-) см. ალა- [ela (<e-la-) см. a-la-] *слож. прев.*

ელადგინა [eladgina]
подсобить, поддержать, быть рядом — ამოდგომა (გვერდით), ხელის შეწყობა

ელათირელი [elatireli] *прич.*
перемененный, смененный — გამოცვლილი, შეცვლილი

ელათირუა [elatirua]
1. сменять (чего-либо) 2. (со)участвовать — 1. შეცლა (რაღაცის) 2. მონაწილეობის მიღება

ელაკითხე კოჩი [elaḳitxe ḳoči]
толковый (человек) — ჭკვიანი კაცი, რომელსაც ეკითხებიან რამეს

ელაკითხირი [elaḳitxiri]
спрашивать для совета — შეკითხვა რჩევისათვის

ელაკუნა//ელაკონა [elaḳuna//elaḳona]
подвигать, придвинуть немножко — მიწევა (გვერდით ცოტაზე)

ელალაფა [elalapa]
1. подниматься (о ветре) 2. выбросить, выскочить — 1. ამოვარდნა (ქარის) 2. ამოვარდნა (რაღაცის)

ელანი [elani]
косой — ბრუციანი, ელამი

ელანწყუალა [elançquala]
раскладывать (бок о бок) — დალაგება, დაწყობა (გვერდიგვერდ)

ელანწყუ/გმა [elançqu/əma]
1. вырвать, вытащить 2. вытаскивать — 1. ამოძრობა, გამოძრობა 2. ამორთმევა (რაღაცის)

ელანჭაფა [elančapa]
достать, достигать (высоко вверх) — მიწვდომა, შეწვდომა (მაღლა)

ელანჯირა [elanǯira]
прилечь (рядом с чем-либо) — მიწოლა (გვერდით, გვერდზე)

ელართელი [elarteli] *прич.*
косой, пологий, сдвинутый (наискось)
დამრეცი, დაქანებული

ელარინა//ილარინა [elarina//ilarina]
1. стоять рядом; поддержать 2. находиться снаружи
1. ამოდგომა, გვერდით დგომა; მხარდაჭერა 2. გარეთ დგომა

ელარჯი//ილარჯი [elarǯi//ilarǯi]
эларджи (мамалыга с сыром)
ელარჯი

ელასოფილი [elasopili] *прич.*
вырванный, сорванный, оторванный
ამოგლეჯილი, მოწყვეტილი (გვერდიდან)

ელასოფუა [elasopua]
вырвать, оторвать, срывать (с боку)
ამოგლეჯა, მოწყვეტა (გვერდიდან)

ელატვარაფა [elaṭvarapa]
щелчек в голову
წამორტყმა (თავში)

ელაფა [elapa]
1. вскочить, срываться (с места) 2. вспухнуть, опухнуть (о коже)
1. წამოვარდნა (გაბრაზებით), მოწყვეტა (ადგილიდან) 2. აბურცება (კანის)

ელაფირი [elapiri] *прич.*
1. вывалившийся 2. выскочивший 3. выцветший, вылинявший исчезнувший (о цвете чего-либо) 4. оторванная пуговица 5. волдырь
1. ავარდნილი 2. გამომტყვრალი 3. გახუნებული 4. აწყვეტილი (ღილი) 5. წყალჩამდგარი კანი, ბებერა

ელაღალა [elaɣala]
вынимать
ამოღება

ელაღალირი [elaɣaliri] *прич.*
вынутый
ამოღებული

ელაშქუმალა [elaškumala]
вбивать, втыкать (рядом с чем-нибудь)
დასობა (გვერდით)

ელაჩამა [elačama]
1. советовать 2. подстрекать, поощрять
1. რჩევა, რჩევის მიცემა 2. წაქეზება, წახალისება

ელაჩამირი [elačamiri] *прич.*
подсказанный, посоветованный
რჩევამიცემული, წაქეზებული

ელაჩაფა см. ჩაფა [elačapa см. čapa]

ელაჩაფირი см. ჩაფირი [elačapiri см. čapiri]

ელაჩაჩაფა [elačačapa]
подтягивать
ცოტაოდენ ამოწევა, ამოჩაჩვა (უშნოდ რისამე)

ელაჩხურუა//ელაჩხურაფა: ელმოჩხურუანს [elačxurua//elačxurapa: elmočxuruans]
знобить (слегка) ➢ меня знобит
შემცივნება➢ მე მამცივნებს

ელაძიცაფა см. ელაძიცუა [elaʒicapa см. elaʒicua]

ელაძიცუა//ელაძიცაფა [elaʒicua//elaʒicapa]
улыбаться (слегка)
ოდნავ გაცინება, ღიმილი

ელაძიცინაფა [elaʒicinapa]
смеяться (сдержанно), посмеиваться
ოდნავ გაცინება, გაღიმება (თავშეკავებით)

ელახი/ჸ [elaxi/ə]
восток
აღმოსავლეთი

ელახონი [elaxoni]
восточный
აღმოსავლეთის, აღმოსავლური

ელაჸუნაფილო [ela'unapilo] *прич.*
вдоль
გასწვრივ

ელაჸუნგა [ela'unga]
глуховатый
ოდნავ ყრუ, მოყრუო

ელესია-მელესია [elesia-melesia]
не имеющий смысл — рифмующееся словосочетание (И. Кипш.) — აზრი არა აქვს — გამოყენებულია რითმისათვის (ი. ყიფშ.)

ელი см. იბლი [eli см. ibli] *(сен.), ботан.*
одурь — იელი

ელისამეთი [elisameti] *топон.*
Иерусалим — იერუსალიმი

ელმაკითხე: ელმაკითხე კოჩი [elmaḳitxe: elmaḳitxe ḳoči]
человек, которого можно расспросить — შემკითხველი; კაცი, რომელსაც შეიძლება შეეკითხო

ელმახვენჯი [elmaxvenǯi] *прич.*
сидящий рядом — გვერდით მჯდომი

ელუაფირი [eluapiri] *прич.*
вываленный (в чем-либо) — ამოვლებული (რამეში)

ელულა [elula]
всходить — ამოსვლა

ემანწყუმალი [emançq̣umali] *прич.*
1. толкователь 2. объясняющий — 1. ამხსნელი 2. განმმარტებელი

ემერი [emeri] *нареч.*
там, вот там — აგერ, აი იქ

ე-მუორე-მუორე [e-muore-muore]
загадка; начало загадки ➢ вот что есть, что есть… — გამოცანა; გამოცანის დასაწყისი ➢ აი რა არის, რა არის…

ენა см. ათენა [ena см. atena]

ენარღვაფალი [enarɣvapali] *прич.*
насыпной (то, что можно сыпать или, то в чем можно сыпать) — ჩასაყრელი

ენატყაბარა [enaṭq̣abara] *прич.*
содранный (о шкуре) — ანატყავები

ენაჭოფა [enač̣opa] *прич.*
1. взятый 2. полученный — 1. აღებული 2. მიღებული

ენდრო [endro] *ботан.*
марена — ენდრო

ენო (<ე-ნო-) см. ა-ნო- [eno (e-no-) см. a-no-] *слож. прев.*

ენორღომა [enorɣoma]
глубокий; углубление — ღრმა, ღრმული; ჩაღრმავებული

ე(ნ)წერი [e(n)çeri]
1. лесок, роща 2. песчаник — ეწერი

ენწყუმა//ენწყგმა [ençq̣uma//ençq̣əma]
1. объяснить 2. снимать (кожу) — 1. ახსნა 2. ტყავის, ქერქის მოცლა

ენწყუმილი//ენწყგმილი [ençq̣umili//ençq̣əmili] *прич.*
1. объясненный 2. снятый (о шкуре, коже) — 1. ახსნილი 2. ართმეული, აცლილი (ტყავი, ქერქი)

ენჯარი [enǯari] *(сам.)*
завидовать; зависть — შური; შური (შურს)

ეპისკოპოზი [episḳopozi]
епископ — ეპისკოპოსი

ერაჸილი [eraʻili] *прич.*
погнанный (наверх); поднятый (силой) — ძალით არეკილი; აყრილი

ერაჸუა [eraʻua]
поднять, поднимать; согнать с насиженного места — არეკვა; აყრა

ერზამა [erzama]
зажигать ანთება
ერზამილი [erzamili] *прич.*
зажженный ანთებული
ერებამი [erebami]
прекрасный, симпатичный (И. Кипш.) ბრწყინვალე, სასიამოვნო (ი. ყიფშ.)
ერები [erebi]
большая семья обладающая имущество и скот (И. Кипш.) დიდი ოჯახი ქონებით, საქონლით (ი.ყიფშ.)
ერთიმა//ერთუმა//ერთგმა [ertima//ertuma//ertəma]
1. случиться, исполниться, совершиться 2. произрастать (о растении) 1. ასრულება, ახდომა 2. ამოსვლა, აღმოცენება (მცენარის)
ერთიმორთი [ertimorti]
1. манеры, поведение 2. походка 1. ქცევა, მანერა 2. მიხრა-მოხრა (სიარულში)
ერკება [erḳeba]
считать ათვლა, დათვლა
ერტი [erṭi]
пророческая книга საწინასწარმეტყველო წიგნი
ერქვანი см. არქვანი [erkvani см. arkvani] *(сам.)*
рукоятка у сохи კავის სახელური, ხელნა
ერღვაფა [erɣvapa]
высыпать (вверх) აყრა, ამოყრა
ერღვაფილი [erɣvapili] *прич.*
высыпанный (наверх) ამოყრილი
ე(რ)ჩვა [e(r)čva]
тесло ეჩო
ერჩქინა: სქუაში ერჩქინა [erčkina; skuaši erčkina]
появление, возникновение ➢ породить, рожать детей გაჩენა ➢ შვილის გაჩენა, დაბადება
ერჩქინელი [erčkineli] *прич.*
1. появившийся 2. возникший 1. გაჩენილი 2. გამოჩენილი (საიდანღაც)
ერჩხილი [erčxili] *прич.*
промытый გარეცხილი
ერჩხუალა [erčxuala]
промывать გარეცხა
ერცქემი//ერსქემი [erckemi] *зоол.*
тур (горный) (И. Кипш.) არჩვი; ჯიხვი (ი. ყიფშ.)
ერჯი [erǯi] *зоол.*
баран, овен ვერძი
ესოფუა [esopua]
вырывать აგლეჯა
ესუკია [esuḳia] *(сам.)*
холмик პატარა ბორცვი, ბორცვაკი
ესქირაფა//ესქგრაფა [eskirapa//eskərapa]
высушивать; *перен.* отнять (что-либо), вырвать из рук ამოშრობა; *გადატ.* ხელიდან რაიმეს გამოგლეჯა, წართმევა
ესხაპუა [esxapua]
подпрыгивать ახტომა
ესხერი [esxeri]
заимствованный (отрезок времени – последние три дня марта и три дня начала апреля) ნასესხები (დროის მონაკვეთი – მარტის ბოლო და აპრილის პირველი სამი დღე)

ესხი [esxi] *местоим.*

столько

ამდენი

ეტახუა [eṭaxua]

1. отламить (снизу вверх) 2. время случки

1. ატეხვა (აატეხა) 2. ამძუვნება, ატეხა (პირუტყვის)

ეტყაბარელი [eṭq̇abareli] *прич.*

ободранный (о животе, о спине)

გადატყავებული, გადალლეტილი; ატყავებული (ზურგი, მუხლი, მუცელი)

ეულა [eula]

восход, взойти; прорастать

ამოსვლა; ალმოცენება

ეულირი [euliri] *прич.*

1. взошедший (о растении) 2. поднявшийся (о тесте)

1. ამოსული, ალმოცენებული (მცენარე) 2. აფუებული (ცომი)

ეურე (<ეჸურე) [eure (<eʻure)] *нареч.*

там, туда, в ту сторону

იქით, იქითკენ, იქით მხარეს

ეურენი (<ეჸურენი) [eureni (<eʻureni)]

тамошний

იქითური, იქითა მხრისა

ეურეშე (<ეჸურეშე) [eureše (<eʻureše)] *нареч.*

оттуда, с той стороны

იქიდან, იქითა მხრიდან

ეფას [epas] *нареч.*

дешево

იაფად

ეფაფაფა [epepapa]

налегке, всплывать, выбрасываться (наверх)

რისამე მსუბუქად ზევით აწევა

ეფერი [eperi]

такой

ისეთი

ეფი [epi]

дешёвый

იაფი

ეფიქვინაფა [epižvinapa]

вздуваться, опухнуть, пухнуть

შეშუპება

ეფიქვინაფილი [epižvinapili] *прич.*

вздутый, опухший, вспухший

აშუპებული, შეშუპებული

ეფირფინაფა [epirpinapa]

ощетиниться

აბურძგნა, ბურძგის აყრა; ფაფრის აშლა

ეფურინუა [epurinua]

взлетать; взлет

აფრენა

ეფუცორუა [epucorua]

засуетиться, вставать (суетливо)

ფაცაფუცით ადგომა; აფაცურება

ეფშა [epša]

полный

სავსე

ეფშაფა [epšapa]

наполнять

ავსება, გავსება

ეფშაფილი [epšapili] *прич.*

наполненный

ავსებული, გავსებული

ექ-აქ [ek-ak] *нареч.*

там и сям, местами

ალაგ-ალაგ, აქა-იქ

ექი см. (ე)თექი [eki см. (e)teki]

ექი-ექი [eki-eki] *нареч.*

там и сям

აგერ-ეგერ, აქა-იქ

ექიმი [ekimi]

врач

ექიმი

ეღალა [eɣala]
брать, поднимать (вверх)
ატანა, აღება

ეღალირი [eɣaliri] *прич.*
взятый
აღებული, ატანილი

ეღბალი см. იღბალი [eɣbali см. iɣbali]

ეშა- (<ე-შა-) см. ა-შა- [eša-(<e-ša) см. a-ša-] *слож. прев.*

ეშააბუმალი [ešaabumali] *прич.*
то, что нужно вычерпнуть; вылить (наверх)
ამოსასხმელი

ეშაბუმა [ešabuma]
вычерпать
ამოსხმა

ეშაგაფა [ešagapa]
выкладывать (гоми) из котелка
ამოგება, ამოღება (ქვაბიდან ღომის)

ეშაკეთებული [ešaḳetebuli] *прич.*
выделанный
შემოკეთებული, შემოკავებული

ეშაკვათილი [ešaḳvatili] *прич.*
вырезанный, высеченный
ამოჭრილი

ეშაკვათუა [ešaḳvatua]
вырезать, высечь
ამოჭრა

ეშალაფა [ešalapa]
1. выпадать, вываливаться 2. вымирать 3. вывихнуть
1. ამოვარდნა 2. ამოწყდომა; ამოგდება 3. ღრძობა

ეშალაფირი [ešalapiri] *прич.*
1. выпавший, вывалившийся 2. вымерший 3. вывихнувший
1. ამოვარდნილი 2. ამომწყდარი 3. ამოვარდნილი, ნაღრძობი

ეშალი/ჷ//ეშალუ/ჷ [ešali/ə//ešalu/ə] *прич.*
то, на чем можно подниматься; лестница, подставка
ასასვლელი; კიბე, შესადგამი

ეშანთხორილი [ešantxorili] *прич.*
вырытый
ამოთხრილი

ეშანჯირა [ešanǯira]
лежать (внутри чего-либо)
შიგ ჩაწოლა (რამეში)

ეშარულა [ešarula]
взбегать (вверх)
ამორბენა

ეშა(რ)ღვაფა [eša(r)ɣvapa]
высыпать (из чего-либо)
ამოყრა

ეშა(რ)ღვაფილი [eša(r)ɣvapili] *прич.*
высыпанный (из чего-либо)
ამოყრილი

ეშასვანჯაფა [ešasvanǯapa]
выносить (тело) снизу вверх
ამოსვენება (საიდანმე ზევით)

ეშასოფუა [ešasopua]
вырывать (снизу вверх); *перен.* энергично подняться (наверх)
ამოგლეჯა; *გადატ.* ამოვარდნა (ზევით)

ეშასქირაფა [ešaskirapa]
высушить, сушиться (изнутри)
ამომშრალება

ეშასქირაფილი [ešaskirapili] *прич.*
высохший (изнутри)
ამომშრალი, ამოშრობილი

ეშასქირუა [ešaskirua]
высыхать (изнутри), осушить
ამომშრალება, ამოშრობა

ეშასხაპუა [ešasxaṗua]
прыгать (вверх)
ამოხტომა

ეშატყურაფა [ešaṭqurapa]
выманивать (вверх)
ამოტყუება (ქვევიდან ზევით)

ეშატყურაფილი [ešaṭqurapili] *прич.*
выманенный — ამოტყუებული, ცრუდაპირებით (მოტყუებით) ამოყვანილი

ეშაფურინუა [ešapurinua]
взлететь (сюда), вылететь (из-под) — ამოფრენა

ეშაღალა [ešaɣala]
вынимать (вверх); брать, принести (снизу вверх) — ამოტანა

ეშაღალირი [ešaɣaliri] *прич.*
вынесенный (наверх) — ამოტანილი

ეშაღუწილი [ešaɣuçili] *прич.*
высосанный, опорожненный — ამოწრუპული

ეშაღუწუა см. ღუწუა [ešaɣuçua см. ɣuçua]
высасывать (вверх) — ამოწრუპვა

ეშაძახინი [ešaʒaxini]
звать (вверх) — ამოძახება (ზევით)

ეშაწირუა//ეშაწგრუა [ešaçirua//ešaçərua]
черпать, вычерпать (вверх) — ამოწურვა

ეშახანტურელი [ešaxanṭureli] *прич.*
разрисованный — ამოხატული

ეშახიტონილი [ešaxiṭonili] *прич.*
выдолбленный; выломанный — ამოხორხნილი, ამოღრუტნული, ამოტეხილი

ეშახუნა//ეშახუნაფა [ešaxuna//ešaxunapa]
высадить (из чего-либо); высаживание (из глубины) — ამოსმა

ეშაჯალაგუა см. ჯალაგუა [ešaǯalagua см. ǯalagua]

ეშაჯიკაფა [ešaǯiḳapa]
подталкивать (вверх) — წაბიძგება, წაკვრა (ზევით)

ეშაჯინა [ešaǯina]
взглянуть (вверх); заглянуть (внутрь) — ამოხედვა; ჩახედვა (შუაში)

ეშაჸოთამა [eša‘otama]
1. вырвать 2. бросить (вверх) 3. *перен.* искоренять, изжить — 1. ამოგლეჯა 2. ამოგდება (ზევით) 3. *გადატ.* ამოძირკვა ძირფესვიანად

ეშაჸუნა [eša‘una]
1. повести наверх 2. пойти с кем-нибудь посреди — 1. აყვანა (ზევით) 2. შუაში გაყოლა; ჩაყოლა

ეშაჸუნაფა//ეშაჸონაფა [eša‘unapa//eša‘onapa]
1. вести (наверх) 2. входить в посреди чего-либо — 1. ამოყვანა ზევით 2. შუაში ჩატანება, ჩაყოლება

ეშაჸუნერი//ეშაჸონერი [eša‘uneri//eša‘oneri]
1. взошедний (наверх) 2. введенный (посреди чего-либо) — 1. ამოყვანილი 2. შუაში ჩატანებული, ჩაყოლებული

ეშე(ე) [eše(e)] *нареч.*
вверх, наверху — მაღლა, ზემოთ; შეღმა

ეშე-გიმე [eše-gime] *нареч.*
вверх и вниз — აღმა-დაღმა, ზევით-ქვევით

ეშე-ეშე [eše-eše] *нареч.*
выше и выше — ზევით-ზევით, ზევით და ზევით

ეშენი см. (ა)თეშენი [ešeni см. (a)tešeni]

ეშ(ი)მაკი [eš(i)maḳi]
дьявол, черт — ეშმაკი

ეშ(ი)მაკიშ მართახი [eš(i)maḳiš martaxi] *(сам.), ботан.*
роза (дикая), шиповник — ასკილი

ეშულა [ešula]
1. подниматься (о тесте) 2. восходить (вверх) 3. взойти (о растении) 1. ასვლა ზევით 2. აფუება, ამოსვლა (ცომისა) 3. აღმოცენება (მცენარის)

ეშულირი [ešuliri] *прич.*
1. поднявшийся 2. взошедший (о тесте) 3. взращённый 1. ამოსული 2. აფუებული (ცომი) 3. აღმოცენებული

ეშქვაფა см. ეშქუმალა//შქუმალა [eškvapa см. škumala//škumala]
пустить, отвязать აშვება

ეშქუმალა см. ეშქვაფა [eškumala см. eškvapa]

ეჩ-ეჩო [eč-ečo] *нареч.*
по двадцати ოც-ოცად

ეჩი [eči]
двадцать ოცი

ეციკინაფილი см. ციკინაფილი [ecikinapili см. cikinapili]

ეცუმა//ეცჷმა [ecuma//ecəma]
1. выпадать, выпасть 2. *перен.* восставать 1. აყრა, აცვენა 2. *გადატ.* აღდგომა, აჯანყება

ეცუმირი//ეცჷმირი [ecumiri//ecəmiri] *прич.*
1. выпавший, облупившийся 2. разобранный (пол) 3. *перен.* восставший 1. აცვენილი 2. აყრილი 3. *გადატ.* აჯანყებული

ეწირუა//ეწჷრუა [eçirua//eçərua]
вычерпывать (вверх) აწურვა, ამოწურვა

ეწმოხონი [eçmoxoni]
заранее წინდაწინ, წინასწარი

ეწო- (<ე-წო-) см. აწო- [eço- (<e-ço-) см. aço-] *слож. прев.*

ეწონუა [eçonua]
взвесить, взвешивать აწონა

ეწოხვამილაფა [eçoxvamilapa]
встретить впереди წინ დახვედრა

ეჭარილი [ečarili] *прич.*
описанный აწერილი

ეჭარუა [ečarua]
описывать აწერა, აღწერა

ეჭვარილი [eçvarili] *прич.*
очищенный (под ниву) აჭრილი და საყანედ მომზადებული (ადგილი), ახო

ეჭვარუა см. ჭვარუა [eçvarua см. çvarua]

ეჭვი [eçvi]
сомнение, подозрение ეჭვი

ეჭკადილი [eçkadili] *прич.*
окованный, заколоченный აჭედილი

ეჭკადუა [eçkadua]
оковывать, заколотить აჭედვა

ეჭოფილი [eçopili] *прич.*
взятый აღებული

ეჭოფუა [eçopua]
брать, поднять აღება

ეჭყვადა [eçqvada]
выморить, разорять ამოწყვეტა

ეჭყვადილი [eçqvadili]
1. истребленный, разоренный 2. вымерший ამომწყდარი, ამოწყვეტილი

ეჯა-მუჯა [eǯa-muǯa]
эпитет, прилагаемый к неясно говорящим, «бормотун» (И.Кипш.) — ეპითეტი, რომელიც ემატება არანათლად (გაურკვევლად) მოლაპარაკე ადამიანებს (ი. ყიფშ.)

ეჯგურა [eǯgura] *местоим.*
такой, подобный этому — ამისთანა, ასეთი, ამის მსგავსი

ეჯუმაფა [eǯumapa]
содержать — გამოკვება, რჩენა

ეჰე! [ehe] *межд.*
вот! смотри! — აი, შეხედე!

ეჸუნა ((ნა)ნარტიში) [eʻuna((na)narṭiši)]
исполнение желаемого; сбыться (о желании) — ნატვრის ახდომა

ეჸუნაფა [eʻunapa]
1. брать (вверх), повести 2. подражать — 1. აყვანა (ზევით) 2. აყოლა, მიბაძვა

ეჸუნელი [eʻuneli]
1. поддавшийся 2. подражатель — 1. აყოლილი 2. ამყოლი, მიმბაძველი

ეჸუნელო [eʻunelo] *нареч.*
1. последовательно 2. начиная (с) — 1. მიყოლებთი, თანმიმდევრულად 2. დაწყებული … -დან

ვ

ვა! [va]	
о! (обращение)	ვა! (მიმართვა)
ვა- [va-] *част.*	
не	არ
-ვა//-ა [-va//-a]	
окончание одной из групп мегрельских фамилии ➢ Канкава//Канка, Качарава//Качара, Пагава//Пагва	მეგრული გვარების ერთი ნაწილის დაბოლოება ➢ კანკავა//კანკა, კაჭარავა//კაჭარა, ფაღავა//ფაღვა
ვაბარგელა [vabargela]	
не работающий мотыгой, не половший	ის, ვინც არ თოხნის; ის, ვინც არ მარგლავს; სიტყვასიტყვით ➢ არმმარგვლელი, არმთოხნელი
ვაგე [vage]	
слепой	ბრმა
ვაი [vai] *межд.*	
вай! ой! горе!	ვაი!
ვადა: ვადათ [vada: vadat]	
срок, время ➢ сроком	ვადა ➢ ვადით
ვა(ჰ)-ვა(ჰ) [va(h)-va(h)!] *межд.*	
ой-ой!	ვაი!
ვა-ვა! [va-va] *межд.*	
ой! ой! сожаления, испуга	ვაი!
ვაგა [vaga]	
железный обруч колеса арбы	ურმის რკინის რგოლი, სალტე
ვაზნა [vazna]	
патронташ; пороховница	ვაზნა
ვათანძარა [vatanʒara]	
толпа; невежественный народ; *перен.* маленькие дети	ბრბო, უზრდელი ხალხი; *გადატ.* პატარა ბავშვები
ვაი! ვაი-ახავაი! [vai! vai-axavai!] *межд.*	
ой! о, горе!	ვაი, ვაჰმე, ვაგლახ!
ვალალა [valala]	
гад, пресмыкающийся	ქვემძრომი, ქვეწარმავალი
ვალაფა см. ვალუა [valapa см. valua]	
ვალი^{1} [vali]	
долг	ვალი
ვალი^{2} [vali]	
молния	ელვა
ვალირი см. მოვალირი [valiri см. movaliri] *прич.*	
пораженный, обожженный (молнией)	ელვისაგან დამწვარი
ვალიშ მამალას [vališ mamalas] *нареч.*	
с молниеносной быстротой, стремительно	სწრაფად, ელვისებურად
ვალუა см. ვალაფა [valua см. valapa]	
сверкать (о молнии)	ელვა (ელავს)
ვანა см. ვარა [vana см. vara] *союз.*	
или	ან

ვანე [vane]
может быть, авось — ეგებ, ეგების, ვინ იცის, შეიძლება

ვა(ნ)ჭარი [va(n)čari]
купец, торговец — ვაჭარი

ვანჭარი-კოჩი [vančari-ḳoči]
купец — ვაჭარი (კაცი)

ვარ см. **ვარი** [var см. vari] *частиц.*
не — არ

ვარა [vara] *союз.*
1. или 2. а то, иначе — 1. ან 2. თორემ, მაინც

-ვარა [-vara]
частица для приблизительного счета — ნაწილაკი -ოდე

ვარა-და [vara-da] *союз.*
иначе, а то — თუ არა, თუ არა-და, არა-და

ვარადა [varada]
«варада» (припев) — მისამღერი «ვარადა»

ვარა... ვარა [vara... vara] *союз.*
или... или — ან... ან

ვარა-ნანი [vara-nani]
припев в песнях — მისამღერი

ვარაჸ(ი)ა [vara‘(i)a]
курочка (молодая), молодка — ვარია

ვარდი [vardi]
1. роза 2. цветок — 1. ვარდი 2. ყვავილი

ვარება//ვარობა [vareba//varoba]
отказывать(ся) — უარის თქმა

ვარვალი [varvali]
блеск, сверкание — ბრწყინვა, ვარვარი

ვარვალუა [varvalua]
сверкать — ბრწყინვა, ვარვარება

ვართი [varti]
не...и (приглагольное отрицание) — არც (ზმნასთან დაკავშირებული უარყოფა)

ვართი...ვართი [varti...varti] *союз.*
ни...ни — არც...არც

ვართო [varto]
как-бы, как-нибудь — როგორმე, როგორღაც, რამენაირად

ვარი [vari]
нет — არა

ვარია см. **ვარი** [varia см. vari]

ვარ(ი)და [var(i)da] *союз.*
если нет..., а то...или... — ანდა, თუ არა, თუ არადა

ვარიჸა см. **ვარაჸია** [vari‘a см. vara‘ia]

ვარკალი [varḳali]
блеск, сверкание, сияние — ბრწყინვა, კაშკაში

ვარუ см. **ვარი** [varu см. vari]

ვა(რ)ყა [va(r)qa] *зоол.*
жеребец — ულაყი

ვარჩხილი [varčxili]
серебро ვერცხლი
ვარჩხილიშ ორტყაფუ [varčxiliš orṭqapu]
серебряный пояс ვერცხლის სარტყელი
ვარ(წ)კალი см. ვარკალი [var(ç)ḳali см. varḳali]
блеск, блестеть ბრწყინვა, ბზინვა, კაშკაში
ვარჭება//ვარჭუა [varčeba//varčua]
торговать ვაჭრობა
ვაჯგაჯგი [vaǯgaǯgi]
нечистоплотный, неряха ბინძური, უსუფთაო
ვე см. ვა [ve см. va] *частиц.*
не არ
ვეება [veeba]
громадный, огромный ვეებერთელა, უზარმაზარი
ვე(ე)წე(ე)//ვერწემი [ve(e)çe(e)//verçemi]
громадный, калоссальный, огромный უზარმაზარი, უშველებელი, ძალიან დიდი
ვეზირი//ვეზგრი//ვეძირი [veziri//vezəri//veʒiri]
визирь ვეზირი
ვეზირობა//ვეზგრობა [veziroba//vezəroba]
совещание, совещаться ვეზირობა, თათბირობა
ვერდება [verdeba]
1. просить, умолять **2.** молиться; молитва 1. ვედრება, მუდარა, ხვეწნა 2. ვედრება, ლოცვა
ვერდო [verdo]
ведро ვედრო
ვერესიათ [veresiat] *нареч.*
бесплатно, даром უფასოდ
ვერეხი [verexi]
громадный, представительный, огромный უზარმაზარი, წარმოსადეგი, გოლიათური აღნაგობის
ვერსი [versi]
верста ვერსი
(ვ)ერჩხილი [(v)erčxili] *прич.*
промытый გარეცხილი
ვერწემი см. ვე(ე)წე(ე) [verçemi см. ve(e)çe(e)] *(сам.)*
1. большущий, огромный **2.** вожак (стада) 1. ძალიან დიდი, უზარმაზარი 2. ჯოგის წინამძღვარი
ვეფხი [epxi]
барс, тигр ვეფხვი
ვეშე-ვეშა [veše-veša] *нареч.*
полем, полями მინდორ-მინდორ, მინდვრიდან მინდვრამდე
ვეძირი см. ვეზირი [veʒiri см. veziri]
ვეწე см. ვერწემი [veçe см. verçemi]
ვეხი [vexi] *ботан.*
осина ვერხვი
ვიდარო [vidaro] *нареч.*
немедля, скорее უმალ
ვითაამშვი [vitaamšvi]
шестнадцать თექვსმეტი
ვითაანთხი [vitaantxi]
четырнадцать თოთხმეტი

ვითაართი [vitaarti]
одиннадцать — თერთმეტი

(ვ)ითამ [(v)itam] *нареч.*
как будто, якобы — ვითომ

ვითი [viti]
десять — ათი

ვითობრუო//ვითორუო [vitobruo//vitoruo] *(сам.)*
восемнадцать — თვრამეტი

ვითოჟირი: ვითოჟირდუდამი [vitožiri: vitožirdudami]
двенадцать ➢ двенадцатиголовый — თორმეტი ➢ თორმეტთავიანი

ვითორუო см. ვითობრუო [vitoruo см. vitobruo]

ვითოსუმი [vitosumi]
тринадцать — ცამეტი

ვითოშქვითი [vitoškviti]
семнадцать — ჩვიდმეტი

ვითოჩხორო [vitočxoro]
девятнадцать — ცხრამეტი

ვითოხუთი [vitoxuti]
пятнадцать — თხუთმეტი

ვინდარო [vindaro]
нежели, пока, покамест, прежде чем — ვიდრე

(ვ)ინწარება [(v)inçareba]
сузить, сужение — დავიწროება

(ვ)ინწრო [(v)inçro]
узкий, тесный — ვიწრო

ვირთხა [virtxa] *зоол.*
крыса — ვირთხა

ვირი^{1} см. გჷრჷნი [viri см. gərəni] *зоол.*
осел — ვირი

ვირი^{2} [viri] *(сам.), зоол.*
крыса — ვირთხა

(ვ)იშო [(v)išo] *нареч.*
туда, прочь — იქით

(ვ)იშო-აშო [(v)išo-ašo] *нареч.*
туда-сюда — იქით-აქეთ

(ვ)იშო-(ვ)იშო [(v)išo-(v)išo] *нареч.*
туда-туда — იქით-იქით

(ვ)იშოთი [(v)išoti] *нареч.*
и туда — იქითაც

(ვ)იშოთი-აშოთი [(v)išoti-ašoti] *нареч.*
и туда и сюда — იქითაც-აქეთაც

(ვ)იშოიანი [(v)išoiani]
тамошний — იქაური, იქითური

(ვ)იშონანი [(v)išonani]
та сторона, та местность; тамошние — იქითა მხრისა; იქითურები

ვიშონანს/ც [višonans/c] *нареч.*
в ту сторону — იქითობას

ვო! ვო ბაბა! [vo baba!] *межд.*
о! папа! — ჰეი, ჰეი მამა!

ვო! ვოჰ! ვო-ვო! [vo! voh! vo-vo!] *межд.*
ой! ох! о! — ჰა! ჰაი! ვო!

ვო-და! [vo-da!] *межд.*
во-да! (припев в песне) — ვოდა! (მისამღერი)

(ვ)ოდელია [(v)odelia]
припев песенный — ოდელია (მისამღერი)

ვოი! [voi!] *межд.*
ой! — ოჰ! ვაი!

ვუვა [vuva] *межд.*
ах! ох! — ვაი! უი!

ზ

ზა (мн.ч ზალ-ეფ-ი) [za (мн.ч zal-ep-i)]
дорога, путь — გზა

ზაბარზანი [zabarzani]
пушка — ზარბაზანი, ქვემეხი

ზადაფა [zadapa]
идти навстречу; встреча — დახვედრა, შეხვედრა

ზადუა [zadua]
1. заправлять (о лобио) 2. прессовать, надавливать — 1. შეკმაზვა (*მაგ.*, ლობიოს...) 2. დაწნეხა, დაწოლა (რაიმეთი)

ზაზანდარი [zazandari]
певец-свирельник, свирельник импровизатор, сазандари — მესტვირე; საზანდარი

ზაკა(ლ)ი см. ბზაკალი [zaḳa(l)i см. bzaḳali] *ботан.*
самшит — ბზა

ზაკუა [zaḳua]
сглазить, колдовать — გათვალვა, ზაკვა, ჩხიბვა

ზალა: ზანს [zala: zans]
месить ➢ он месит — (და)ზელა, (მო)ზელა ➢ ის ზელს

ზალამა//ზალამება [zalama//zalameba]
сулить, обещать, пожелать — სურვება; დაპირება

ზალამი [zalami]
1. обещание, посул 2. тайна, секрет — 1. სურვილი, დაპირება 2. საიდუმლო

ზალიმი см. ზალამი [zalimi см. zalami]

ზანდი [zandi]
1. порок, недостаток 2. гной (на глазах) — 1. ნაკლი, ზადი 2. ჩირქი (*მაგ.*, თვალში)

ზანდუკი [zanduḳi]
ларец, сундук — ზანდუკი, კიდობანი

ზანთალა [zantala]
1. неверный (человек), предатель 2. горячие угли, покрывшийся золой — 1. მოღალატე (კაცი) 2. ღადარი, ღადარის მსგავსად მბრწყინავი

ზანთი[1] [zanti]
крик, зов, гам, гул — ზავთი, ყვირილი, ძლიერი ხმაური

ზანთი[2] [zanti]
масло (деревянное, белое) — ზეთი (ხის, თეთრი)

ზა(ნ)კალი//ბზაკალი [za(n)ḳali//bzaḳali] *ботан.*
самшит — ბზა

ზარა [zara]
колокол — ზარი

ზარაზანი см. ზაბარზანი [zarazani см. zabarzani]

ზარალი [zarali]
убыток, вред, ущерб — ზარალი

ზარაფა [zarapa]
1. лениться 2. проводить — 1. (და)ზარება 2. გაცილება

ზარბაზანი//ზაბარზანი [zarbazani//zabarzani]

ზარგუაფი [zarguapi] *(сам.)*
отравить, отравление — მოწამლვა

ზარზალი [zarzali]
сотрясать — ზანზარი

ზარი[1] [zari]
звонок — ზარი

ზარი[2] [zari] *этногр.*
плач; погребальная песнь — ზარი, სამგლოვიარო სიმღერა ტირილში

ზარმაცი [zarmaci]
лентяй — ზარმაცი

ზარწუფა//ძარწუფა [zarçupa//ʒarçupa] *(сам.), ботан.*
калина — ძახველი

ზარხული [zarxuli]
лето — ზაფხული

ზაფა//ზალა [zapa//zala]
месить, замесить — (და)ზელა, (მო)ზელა

ზაფანა [zapana] *ботан.*
стручковый перец — წიწაკა

ზაფანამი [zapanami]
поперченный, приправленный перцом — წიწაკიანი

ზაფრა см. რძაფა [zapra см. rʒapa]
желчь, меланхолия, обморок — ზაფრა

ზაფხული//ზარხული [zapxuli//zarxuli]

ზგილატა//ზგჷლატა [zgilaṭa//zgəlaṭa]
скользить, ускользать — სხლეტა; სრიალი, აცურება

ზგირტუ//ზგჷრტუ [zgirṭu//zgərṭu]
скользкий — ლიპი, სრიალა

ზგუმონჯუა [zgumonǯua]
переплетать — გადაგრეხა

ზეება [zeeba]
1. разнять, разнимать 2. разведение — 1. (გა)ზავება 2. (გა)შველება

ზეერი//ზელი [zeeri//zeli] *прич.*
тесто — მოზელილი ცომი

ზეთი [zeti]
масло — ზეთი

ზელი [zeli]
1. тесто 2. *прич.* замешанный — 1. ცომი 2. მოზელილი, აზელილი

ზენი//რზენი [zeni//rzeni] *(сам.)*
равнина — ბარი (დაბალი ადგილი), ვაკე

ზენწარი//ზენწარე [zençari//zençare]
1. простыня 2. часть арбы — 1. ზეწარი 2. ურმის ნაწილი

ზეპაფი [zeṗapi]
лупить — ბეგვა, ცემა (მაგრად)

ზეპირო [zeṗiro] *нареч.*
наизусть — ზეპირად

ზეპუა [zeṗua]
топтать, стегать (сильно), бить (беспощадно) — ზეპვა, დაუნდობლად ცემა, დარტყმა

ზერი см. ზელი [zeri см. zeli]

ზესქვი [zeskvi] *зоол.*

дрозд — შაშვი

ზვარაკი: ზვარაკო [zvaraḳi: zvaraḳo]

жертва, жертвенное животное ➢ в жертву — ზვარაკი ➢ საქონელი შეწირული ზვარაკად

ზვარაკუა [zvaraḳua]

приносить в жертву — მსხვერპლად შეწირვა

ზვენი см. რზვენი [zveni см. rzveni]

стог (сена, соломы) — ზვინი (თივის, ჩალის)

ზვუია см. ფშალა [zvuia см. pšala] *ботан.*

хмель — სვია

ზია [zia]

трещина — ბზარი

ზიარება: თინა აზიარენს თის, თიქ დააზიარუ თინა [ziareba: tina aziarens tis, tik daaziaru tina] *религ.*

причаститься; приобщать, посвящать ➢ он причастился — ზიარება ➢ ის აზიარებს მას, მან აზიარა ის

ზიკუ-ზაკუ [ziḳu-zaḳu]

качели — საქანელა

ზილატა//ზგლატა см. ზგილატა//ზგგელატა [zilaṭa//zəlaṭa см. zgilata//zgəlata]

ზილატირი [zilaṭiri]

скользкий — სრიალა, ლიპი; მოლიპული

ზილოკი//ზგლოკი [ziloḳi//zəloḳi]

потягиваться; зевать — გაჭიმვა, გაწელვა; დამთქნარება

ზილოკუა [ziloḳua]

зевать — მთქნარება

ზილოტირი [ziloṭiri] *прич.*

растертый — გაგლესილი

ზილოტუა [zilotua]

растирать (некрасиво), размазать, обмазать — გაგლესა; გალესვა (უშნოდ)

ზიმა//ზგმა [zima//zəma]

мера, величина — ზომა

ზიმირი//ზგმირი [zimiri//zəmiri] *прич.*

измеренный — გაზომილი

ზიმოზა//ზგმოზა [zimoza//zəmoza]

флегматик, ленивый, медлительный — ზოზინა, ზანტი; ჯანჯალა/ი

ზიმუა//ზგმუა: ზიმუნს, დოზიმუ; უზიმუანს , მეუზიმუუ; იზიმუუ, იზიმუ [zimua//zəmua: zimuns, dozimu; uzimuans (xes), meuzimuu; izimuu, izimu]

мерить➢ он мерит, измеряет; он измерил; он указывает ему (рукой), он указал ему (рукой); он измеряется, он измерился — გაზომვა ➢ ის ზომავს; მან გაზომა; ის (უჩვენებს) უზომავს მას, მან უჩვენა (მიუთითა ხელით); ის იზომება, ის გაიზომა

ზინდაფა [zindapa]

натягивать, притянуть, растянуть — (მო)ზიდვა, ქაჩვა; გამოწევა, გაჭიმვა

ზინდირი [zindiri] *прич.*

растянутый, натянутый — გაზიდული, გაჭიმული

ზი(ნ)დუა: ზი(ნ)დუნს, გოზი(ნ)დუ; იზი(ნ)დუუ; გიზი(ნ)დუ [zi(n)dua: zi(n)duns, gozi(n)du; izi(n)duu, gizi(n)du]

таскать, тащить; вытаскивать, вытягивать➢ он тащит, тянет; он вытащил, вытянул; он тянется, он вытянулся — ზიდვა, ჭიმვა, თრევა ➢ ის ზიდავს მას, მან გაზიდა ის; ის იზიდება, ის გაიზიდა

ზინოსქუა//ჟინოსქუა [zinoskua//žinoskua]
дворянин
აზნაური

ზიონტი//სიონტი [zionṭi//sionṭi]

ზიორი [ziori]
трещина (на посуде)
ბზარი (ჭურჭელზე)

ზიორილი [ziorili] *прич.*
треснувший (о посуде)
გაბზარული

ზიორუა [ziorua]
треснуть (о посуде)
გაბზარვა

ზიპინაფა [zip̣inapa]
ожиреть сильно, растолстеть, заплыть жиром
გასუქება (უშნოდ), გამსხვილება სიმსუქნით, გათქვირება

ზიპინაფილი [zip̣inapili] *прич.*
ожиревший, тучный
უშნოდ გასუქებული, გათქვირებული

ზიპურტი [zip̣urṭi]
флегматичный, медлительный
ზანტი, დონდლო, უსიცოცხლო

ზირგა [zirga] *(сам.)*
долговязый
უშნოდ მაღალი

ზირგალი [zirgali]
неуклюжий, неповоротливый
ტლანქი, მოუქნელი, ზორზოხი

ზირზინი//ზჷრზჷნი: ზირზინუნს თინა [zirzini//zərzəni: zirzinuns tina]
крик, шум, мычание, вопль ➢ он вопит
გოდება, ზმუილი, ხმამაღლა ტირილი ➢ ის ხმამაღლა ტირის

ზირზოლუა [zirzolua]
галдеть, кишеть
ქრიამული, ზუზუნი, ფუთფუთი

ზირილი [zirili] *прич.*
накопленный, собранный
დაგროვილი, შეკრებილი

ზირტიკი//ზჷრტიკი [zirṭiḳi//zərṭiḳi]
лентяй
ზარმაცი

ზირტუა [zirṭua]
скользить, соскользнуть, спотыкаться
სრიალი, სხლეტა, მოსრიალება, მოსხლეტა; წაფორთხილება

ზირუა//ზჷრუა[zirua//zərua]
1. собирать 2. надзирать
1. (მო)გროვება, შეგროვება 2. ზედამხედველობა, მეთვალყურეობა

ზირყანი [zirq̇ani]
долговязый, верзила
უშნოდ მაღალი, აყლაყუდა

ზირყინი [zirq̇ini]
выситься, торчать (некрасиво)
აყლაყუდას უშნოდ დგომა (აყუდება)

ზის(ი)ნახე//ზჷს(ჷ)ნახე [zis(i)naxe//zəs(ə)naxe]
красавица
მზეთუნახავი

ზისხერი//ზისხირი [zisxeri//zisxiri]
кровь
სისხლი

ზისხირამი//ზჷსხჷრამი [zisxirami//zəsxərami]
кровавый
სისხლიანი

ზისხირი//ზჷსხჷრი см. ზისხერი [zisxiri//zəsxəri см. zisxəri]

ზისხირუა//ზჷსხჷრუა [zisxirua//zəsxərua]
окровавливать(ся)
გასისხლიანება

ზიტყვა: ზიტყვაში მეჩამა [ziṭq̇va: ziṭq̇vaši mečama]
слово ➢ дать слово, обещать
სიტყვა ➢ სიტყვის მიცემა, დაპირება

ზიჭონი//ჭიჭონი [ziçoni//çiçoni] *ботан.*
ива
ტირიფი, ძეწნა

ზოგუა: ზოგენს, დაზოგუ [zogua: zogens, dazogu]
щадить ➢ он щадит его, он пощадил его
(და)ზოგვა, (შე)ბრალება, (და)ნდობა ➢ ის ზოგავს, მან დაზოგა ის

ზოზოხო < ზოხ-ზოხო [zozoxo < zox-zoxo]
отдельно
ზოგ-ზოგი, ცალ-ცალკე

ზოთონ(ჯ)ი [zoton(ǯ)i]
зима
ზამთარი

ზოკული//ზუკოლი [zoḳuli//zuḳoli]
наставление, совет
დარიგება, რჩევა, ჭკუის სწავლება

ზოკულუა//ზულოკუა [zoḳulua//zuloḳua]
наставлять, поучать, учить уму-разуму
დარიგება, ჭკუის სწავლება

ზოლამი [zolami]
полосатый
ზოლიანი, ზოლებიანი

ზომა//ზ(ი)მა//ზ(ჷ)მა [zoma//z(i)ma//z(ə)ma]
мера, величина
ზომა

ზოხო [zoxo]
отдельный
ცალკე

ზოხო-ზოხო [zoxo-zoxo]
отдельно, по отдельности, порознь
ცალ-ცალკე

ზოჯუა [zoǯua]
1. приказывать, велеть, повеление 2. быть
1. ბრძანება 2. ყოფნა

ზრამილი см. რზამილი [zramili см. rzamili]

ზრაფა [zrapa]
желчь
ზაფრა

ზრაფილი [zrapili] *прич.*
упавший в обморок
გულწასული, დაზაფრული

ზუგიდი [zugidi] *топон.*
Зугдиди
ზუგდიდი

ზუგიდური (мн.ч. ზუგიდარ-ეფ-ი) [zugiduri (мн.ч. zugidar-ep-i)]
1. зугдидский 2. зугдидец
1. ზუგდიდური 2. ზუგდიდელი

ზუკოლი см. ზოკული [zuḳoli см. zoḳuli]
наставление, совет
დარიგება, რჩევა; ჭკუის სწავლება

ზულაფი//ზულინი [zulapi//zulini]
1. рыдание 2. вой
1. ზლუქუნი, ქვითინი 2. ღმუილი, ყმუილი

ზულინი см. ზულაფი [zulini см. zulapi] *(сам.)*

ზულოკირი [zuloḳiri] *(сам.)*
наставленный, наученный, обученный, выученный
დარიგებული, დამოძღვრილი, დასწავლი-ლი

ზულოკუა см. ზუკოლი [zuloḳua см. zuḳoli] *(сам.)*
наставлять, учить; *перен.* подстрекать
დარიგება, სწავლება; *გადატ.* წაქეზება, შეგულიანება

ზუმინი [zumini]
жужжание, жужжать; мычать, мычание
ბზუილი; ზმუილი

ზუმოზა [zumoza]
флегматичный, неторопливый
ზანტი, ნელა მოძრავი

ზუნდი [zundi] *(сам.), зоол.*
1. жук 2. оса
1. ხოჭო; ბუზანკალი 2. ბზიკი, კრაზანა

ზუთხი//ზჷნთხი [zuntxi//zəntxi] *(сам.), зоол.*

осетр — ზუთხი

ზურა [zura]

1. трус 2. ленивый — 1. მხდალი 2. ზარმაცი

ზურება [zureba]

струсить, трусить; боязнь — ფრთხობა; შეშინება, შიში

ზურზული [zurzuli]

1. рыдание 2. вой (волка) — 1. გულამოსკვნილი ტირილი, ქვითინი 2. ღმუილი, ყმუილი (მგლისა)

ზურნა [zurna]

зурна — ზურნა

ზღაბ-ქურცამი//ზღაბ-ქჷრცამი [zɣab-kurcami//zɣab-kərcami] *зоол.*

ёж — ზღარბი

ზღაბ-ქუცუცამი см. ზღაბ-ქურცამი [zɣab-kucucami см. zɣab-kurcami] *зоол.*

ზღაფურსანი [zɣapursani] *(зугд.), зоол.*

ёж — ზღარბი

ზღვა [zɣva]

море — ზღვა

ზღვანდალა [zɣvandala]

колеблющийся — რხეული, რხევადი

ზღვა-პიჯი [zɣva-pi̇ǯi]

морской берег — ზღვის-პირი

ზღვარზღვალი см. ღვარღვალი[2] [zɣvarzɣvali см. ɣvarɣvali]

плач, лить слезы градом, рыдание — ქვითინი, ცრემლის ღაპალუპით ღვრა

ზღვაური [zɣvauri]

морской — ზღვის

ზღვაური-ბორია [zɣvauri-boria]

морской ветер — ზღვის ქარი

ზღვენდუა//ზღვინდუა [zɣvendua//zɣvindua]

1. хлестать; бить кнутом 2. *перен.* удрать — 1. (გა)შოლტვა, (გა)წკეპა, ცემა (შოლტით, მათრახით) 2. *გადატ.* გაქცევა

ზღვინდალი [zɣvindali] *прич.*

1. гибкий, гнущийся 2. элегантный, изящный — 1. მოქნილი 2. ელეგანტური, აშოლტილი

ზღვინდაფი [zɣvindapi]

1. бить кнутом 2. *перен.* быстро убежать, уйти — 1. შოლტით (მათრახით) ცემა 2. *გადატ.* სწრაფად გაქცევა, წასვლა

ზღვინდილი [zɣvindili] *прич.*

исхлестанный — გამათრახებული, გაშოლტილი, გაწკეპილი

ზღვინდუა [zɣvindua]

хлестать — (გა)შოლტვა, (გა)წკეპა

ზღიზღი [zɣizɣi]

отвращение, ненависть — ზიზღი, სიძულვილი

ზღოდაფა//ზღოდ(უ)ა [zɣodapa//zɣod(u)a]

истреблять, уничтожать — განადგურება, გაჟუჟვა, გაწყვეტა, მოსპობა, მოსრვა

ზღოდუა [zɣodua]

истреблять, уничтожать — განადგურება, გაწყვეტა, მოსპობა, მოსრვა

ზღუდე [zɣude]

ограда — გალავანი, ზღუდე

თ

თაბუნი [tabuni]
1. друг, приятель 2. равный, ровесник, сверстник — 1. მეგობარი, ამხანაგი 2. სწორი, თანასწორი

თავადი [tavadi]
князь — თავადი

თავად(ი)სქუა [tavad(i)skua]
сын/дочь князья — თავადიშვილი, თავადისწული

თათ(ი)მანი [tat(i)mani]
1. перчатка 2. носок — 1. ხელთათმანი 2. წინდა

თათრაყანი [tatraqani]
Татракан (сказочное имя) — თათრაყანი (ზღაპრული სახელი)

თალუა [talua]
валять (шерсть), мять — (გა)თელვა (მატყლის)

თამაგვარო [tamagvaro] *нареч.*
поровну — თანასწორად

თამადა [tamada]
тамада — თამადა

თამარია [tamaria]
Тамариа (ласкательное имя собственное от Тамары) — თამარია (მოფერებით)

თანაფა, თანაფა დღა [tanapa, tanapa dɣa]
пасха, день пасхи — აღდგომა, აღდგომა-დღე

თანგი [tangi]
выкройка — თარგი

თანდაბალი [tandabali]
скромный — თავმდაბალი

თანთარი [tantari]
татарин; *перен.* страшный, опасный человек — თათარი; *გადატ.* საშიში, დაუნდობელი კაცი

თანჯი[1] [tanǯi]
знак, насечка — ნიშანი, ჭდე

თანჯი[2] [tanǯi]
стена, забор, ограда, граница — ზღუდე, კედელი, საზღვარი, ღობე, ყორე

თარაში [taraši]
грабеж, налёт; *перен.* резвиться — თარეში; *გადატ.* ნავარდი

თარი [tari]
главный; *перен.* здоровый — მთავარი; *გადატ.* ჯანმრთელი

თარი-ჰარალე [tari-harale]
припев (в песнях) — მისამღერი

თარო [taro]
1. полка 2. стенной шкаф — 1. თარო 2. კედლის კარადა

თარსი [tarsi]
способный сглазить — მთვალავი (კაცი), თარსი, ნავსი

თარსილი [tarsili] *прич.*
сглаженный — გათვალული, დანავსული

თარსუა [tarsua]
сглазить
გათვალვა, დანავსვა

თარხალი [tarxali]
топот, шарканье
ბრაგუნი, თქარა-თქური; ფრატუნი

თარხვანტია см. თახვანტიაში ჯა [tarxvanṭia см. tarxvanṭiaši ǯa] *ботан.*
1. бузина 2. *перен.* духовое ружье (игрушка)
1. დიდგულა, ხეყრუა 2. *გადატ.* ბავშვთა სათამაშო ➢ საჰაერო დგუშიანი იარაღი (სათამაშო)

თარჯიმანი [tarǯimani]
переводчик
მთარგმნელი, თარჯიმანი

თასი [tasi]
семя
თესლი

თასილი [tasili] *прич.*
посеянный
დათესილი

თასუა [tasua]
сеять
(და)თესვა

თაქი см. აქ, აქი [taki см. ak, aki] *нареч.*
здесь, тут
აქ

თაქიანი [takiani]
здешний
აქაური

თაქიანობა [takianoba]
здешнее место
აქაურობა

თაქით [takit] *нареч.*
и тут, и здесь
აქაც

თაქინე(შე) [takine(še)] *нареч.*
здесь, тут, сюда
აქ

თაში [taši] *нареч.*
так
ასე

თაში-თეში [taši-teši] *нареч.*
так-сяк
ასე-ისე

თაშ(ი) ხოლო [taš(i) xolo] *нареч.*
и этак, также
ასევე

თახაშხა [taxašxa]
вторник
სამშაბათი

თახვატია см. თარხვანტია [taxvaṭia см. tarxvanṭia]

თახვანტიაში ჯა см. თარხვანტია [tarxvanṭiaši ǯa см. tarxvanṭia]

თახვი [taxvi] *(сам.), зоол.*
бобр
თახვი, წავი

თახვირი [taxviri] *прич.*
взболтанный
შენჯღრეული, შეჭანჭყარებული

თახმო [taxmo] *нареч.*
точно, прямо; поровну
ზუსტად; თანაბრად, პირდაპირ

თახუა [taxua]
1. взбалтывать 2. сбивать (масло)
1. შენჯღრევა, შეჭანჭყარება 2. ღლვება (კარაქის)

თა(ჸ)ურე [ta(')ure] *нареч.*
сюда, в эту сторону
აქეთკენ, აქეთ მხარეს

თებო [tebo]
перхоть
თებო, ქერტლი

თე დო თე [te do te]
такой-то, кто-то
ამ და ამ, ესა და ეს; მავანი

თელა [tela] *ботан.*
вяз, карагач
თელა

თელება [teleba]
1. быть целым, здоровым 2. *перен.* оживить
1. (გა)მთელება 2. გადატ. გაცოცხლება

თელი [teli]
1. целый, весь 2. *перен.* здоровый, живой
1. მთელი 2. გადატ. ცოცხალი, ჯანმრთელი

თელო [telo] *нареч.*
здоровым, невредимым
ცოცხლად, ჯანმრთელად

თემი [temi]
1. собрание 2. народ, страна
1. კრება, კრებული; ხალხი 2. ქვეყანა; სოფელი

თემ(ი)შარა см. შარა [tem(i)šara см. šara]
большая дорога (*букв:* сельская дорога)
სოფლის (თემის) გზა

თემიშ(ი) ხვამა [temiš(i) xvama]
общественная молитва
თემის (ხალხის) ლოცვა

თენა см. ათენა [tena см. atena]

თენერი [teneri] *местоим.*
такой
ამნაირი, ასეთი

თენერო [tenero] *нареч.*
таким образом
ამნაირად

თენჯირი [tenǯiri]
котел (чугунный)
თუჯის ქვაბი

თერდობა [terdoba] *религ.*
день Феодора
თევდორობა

თერზი [terzi]
портной
თერძი

თერიგი [terigi] *местоим.*
такой
ასეთი, ამ რიგის

თესხი//თესხიი [tesxi//tesxii] *местоим.*
столько
ამდენი

თესხილი [tesxili] *местоим.*
столько
ამდენი

თეურე-თაურე [teure-taure] *нареч.*
поперёк, оттуда и отсюда
გარდიგარდმო, იქიდან-აქედან

თეურე (<თეჸურე) [teure (<te‘ure)] *нареч.*
туда, в ту сторону
იქით, იქითკენ

თეფში [tepši]
тарелка, поднос
თეფში, საინი

(თ)ექი [(t)eki] *нареч.*
там
იქ

თექინე [tekine] *нареч.*
там
იქ

თეში [teši] *нареч.*
так
ისე

თეშიხოლო [tešixolo] *нареч.*
также, и так
ისეც, ისედაც

თეცალი [recali] *местоим.*
такой
ასეთი, ამისთანა

თეჯგურა [teǯgura] *местоим.*
такой
ასეთი, ამნაირი, ამის მსგავსი

თე(ჸ)ურე см. თეურე [te(')ure см. teure]

თე(ჸ)ურეიანი [te'ureiani]
с той стороны, тамошний — იქითა მხრის, იქაური

თვათვი [tvatvi]
лапа — თათი

თვალუა [tvalua]
причитать — მოთქმა ტირილით

თვალუა: თვალუნს, თვალუ, ითვალუ(უ) [tvalua: tvaluns, tvalu, itvalu(u)]
считать ➢ он считает, он сосчитал, его считают — თვლა ➢ ის თვლის, მან დათვალა, ის ითვლება

თვინგა см. ტვინგა [tvinga см. ṭvinga]
глуповатый, безмозглый — მოსულელო, უტვინო

თი: მუში თიშა [ti: muši tiša]
1. семья ➢ домой, в своей семье 2. двор, дом (усадьба) — 1. ოჯახი ➢ შინ, თავის ოჯახში 2. ეზო, სახლი, კარმიდამო

თია [tia]
1. доля, часть (о еде) 2. кусок — 1. ლუკმა, წილი 2. ნაკვეთი, ნაჭერი

თიაქარი [tiakari]
грыжа — თიაქარი

(თ)იდა [(t)ida] *местоим.*
столько — იმდენი

(თ)ზიმა//(თ)ზჷმა [(t)zima//(t)zəma] *местоим.*
столько — იმდენი

თითმერი [titmeri]
латунь — თითბერი

თითო [tito] *нареч.*
1. по-одному 2. каждый — 1. თითო-თითო 2. თითოეული, ყოველი

თითო-თითო [tito-tito] *нареч.*
по-одному, поодиночке — თითო-თითო, სათითაოდ

თითოკალო [titoḳalo] *нареч.*
по отдельности — ცალ-ცალკე

თითუ см. დითუ [titu см. ditu]

თიკამი: დიდი თიკამი [tiḳami: didi tiḳami]
с гребнем (о петухе) ➢ с большим гребешком — ბიბილოიანი ➢ დიდ ბიბილოიანი

თიკი [tiḳi]
гребень (петуха) — ბიბილო (მამლის)

თილირი [tiliri] *прич.*
заснеженный — დათოვლილი

თილისმა [tilisma]
талисман — თილისმა

თიმუჟანს [timužans] *нареч.*
в то время — იმ დროს

თიმუსერი//თიმჷსერი [timuseri//timəseri]
та ночь — ის ღამე

თიმუსერს//თიმჷსერს [timusers//timəsers] *нареч.*
в ту ночь — იმ ღამეს

თიმჩხუ [timčxu]
важный, знатный, необыкновенно хороший — დიდებული, მნიშვნელოვანი, საუცხოო

თიმწკანს [timçḳans] *нареч.*
тогда — მაშინ

თინ см. თინი, თინუ [tin см. tini, tinu]
прямой, ровный — პირდაპირი, სწორი

თინათი [tinati]
и он (и она, и оно) — ისიც

თინაფა [tinapa]
осмеливаться (идти) — გაბედვა, გაკადნიერება (წასვლის)

თინგუა [tingua]
отрезать одним махом, ударом — უეცრად (ერთი დარტყმით) მოჭრა

თინერი [tineri] *местоим.*
такой — იმნაირი

თინო [tino] *нареч.*
действительно, наверно, несомненно — ალბათ, ნამდვილად, უეჭველად

თინი//თინუ/ჷ [tini//tinu/ə]
1. прямой 2. верный, правильный — 1. პირდაპირი 2. მართალი, სანდო, უტყუარი, წესიერი

თინუ/ჷ см. თინი [tinu/ə см. tini]

თინუა: თინუნს, გოთინუ [tinua: tinuns, gotinu]
выпрямлять ➢ он выпрямляет, он выпрямил — (გა)მართვა, (გა)სწორება ➢ ის ასწორებს, მართავს; მან გაასწორა, გამართა

თინჩი//თჷნჩი [tinči//tənči]
спокойный, тихий, прямой, говорящий правду — დინჯი, წყნარი; პირდაპირი, სიმართლის მთქმელი

თი(მუ)ჟანს [ti(mu)žans] *нареч.*
в то время — იმ დროს

თირა//თჷრა см. თუალა[1] [tira//təra см. tuala]

თირამი [tirami]
снежный — თოვლიანი

თირელი[1] [tireli] *прич.*
заснеженный — დათოვლილი

თირელი[2] см. თირილი [tireli см. tirili]

თირთინა [tirtina]
ворчун; тот, для кого свойственно бормотание — ვისაც ახასიათებს ბუტბუტი, ღუდუნი

თირთოლი[1] см. თირთოლუა [tirtoli см. tirtolua]
1. суетиться 2. болтать (быстро вздор) 3. слегка опалить — 1. მოუსვენრობა, ფაციფუცი, ფუსფუსი 2. ლაყბობა, ლაქლაქი, ყბედობა, სისულელის როშვა 3. ოდნავ შეტრუსვა

თირთოლი[2] [tirtoli] *(сам.)*
дрожь, трепет — თრთოლა, კანკალი

თირთოლუა см. თირთოლი [tirtolua см. tirtoli]

თირი//თჷრი [tiri//təri]
снег — თოვლი

თირილი//თჷრილი [tirili//tərili] *прич.*
обмененный — გაცვლილი

თირიგი [tirigi] *местоим.*
такой — ისეთი, იმ რიგის

თირობა//თჷრობა [tiroba//təroba]
время большого снегопада ➢ зимний сезон — დიდთოვლობა; სიტყვასიტყვით ➢ თოვლობა

თირუა//თჷრუა см. (ნ)თირუა//(ნ)თჷრუა [tirua//tərua см. (n)tirua//n)tərua]

თირხინაფა [tirxinapa]
1. заливать, наполнять (с шумом) 2. возгордиться 3. *перен.* сильно пополнеть — 1. ძლიერ გავსება 2. გაამპარტავნება, გაყოყოჩება 3. გადატ. ძლიერ გასუქება

თირხონი//თჷრხონი [tirxoni//tərxoni]
топот, топот ног (в беге) — ბრაგა-ბრუგი, თქარათქური, სირბილის დროს ფეხის ძლიერი ხმა

თისხი [tisxi] *местоим.*
столько — იმდენი

თიფი [tipi]
сено — თივა

თიფუა [tipua]
косить — თიბვა

თიღი см. ერჯი [tiγi см. erǯi] *(сам.), зоол.*
баран-производитель, баран для случки — მნერბავი ცხვარი

(თ)იშენი [(t)išeni] *нареч.*
потому, зато — იმიტომ

თიში გეღანი [tiši geγani] *нареч.*
после послезавтра — მაზეგ

თიშობა [tišoba]
все по нем (И. Кипш.) — მისობა (ი. ყიფშ.)

თიცალი [ticali] *местоим.*
такой, подобный тому — იმისთანა, იმნაირი, იმისი მსგავსი

თიჭკილა [tiçḳila] *нареч.*
тогда, в то время — მაშინ, იმ დროს

თიჭკუმა см. თიჭკილა [tiçḳuma см. tiçḳila]

თიჯგუ(რ)ა [tiǯgu(r)a] *местоим.*
такой, подобный тому — ისეთი, იმისი მსგავსი

თიჯგუაჟამს//თიჯგურაჟამს [tiǯguažams//tiǯguražams] *нареч.*
в то время, подобно тому времени — იმის მსგავს დროს, იმნაირ დროს

თოთი см. თვათვი [toti см. tvatvi]

თოთმაცობა [totmacoba]
лукавство, притворство, хитрость, чародейство — ეშმაკობა, თვალთმაქცობა, ცბიერება

თოკი//თოკვი [toḳi//toḳvi]
веревка — თოკი

თოკილი [toḳili] *прич.*
связанный — შებოჭილი, შეკრული (თოკით)

თოკუა [toḳua]
связывать, связать — (შე)ბოჭვა, (შე)კვრა

თოლი [toli]
1. глаз 2. колесо (*напр.*, арбы) 3. взгляд, зрение 4. *перен.* комната ➤ квартира из трех комнат 5. драгоценный камень 6. *межд.* ой, ведь, смотри! (при удивлении) — 1. თვალი 2. ურმის თვალი 3. თვალთახედვა, მხედველობა 4. *გადატ.* ოთახი ➤ სამთვალიანი ბინა 5. ძვირფასი თვალი 6. ჰო! ოჰ! (გაკვირვება)

თოლიგე! [tolige!] *(сам.)*
дорогая (обращение мужа к жене) — ქმრის მიმართვა ცოლისადმი

თოლიგვირა [toligvira]
широкоглазый — ფართოთვალება, ფართოთვალებიანი

თოლიორქო [toliorko]
златоглазый — ოქროსთვალება, ოქროსთვალებიანი

თოლირი [toliri] *прич.*
тёсаный — (გა)თლილი

თოლისერი [toliseri]
зрелище — თვალსეირი, სანახაობა

თოლ(ი)სინათე [tol(i)sinate]
свет очей, зеница ока — თვალის სინათლე, თვალისჩინი

თოლიუნჭაფუ [toliunčapu]
необозримый, необъятный — თვალუწვდენელი

თოლიშ(ლ)უბა [toliš(l)uba]
веко — ქუთუთო

თოლიშჭურჭული [toliš-čurčuli]
зрачек, зеница — გუგა (თვალის)

თოლიხვირა [tolixvira]
широкоглазый — დიდთვალა, ფართოთვალა

თოლპირჭა [tolpirča]
с вытаращенными глазами — თვალდაპრაწული, თვალ(ებ)დაჭყეტილი

თოლუა: თოლუნს, გოთოლუ; ითოლუუ [tolua: toluns, gotolu; itoluu]
тесать, строгать, острогать, очищать➢ он тесет, строгает; он обтесал, обстрогал; он обтесался — თლა➢ის თლის; მან გათალა; ის გაითალა

თოლწყარამი [tolçqarami]
со сверкающими глазами — თვალწყლიანი

თოლჯღარუ [tolǯγaru]
кареглазый — მუქი წაბლისფერთვლიანი, ჭრელთვალება

თოლჸვერე [tol‘vere]
слепой (на один глаз) — ბრმა (ერთი თვალით)

თომა см. თუმა [toma см. tuma]

თომამი см. თუმამი [tomami см. tumami]

თო(რ)ნე [to(r)ne]
торне – грузинская пекарня — თორნე (ქართული)

თორსა [torsa] *(сам.)*
вязкое место, топь — საფლობი, ტლაპო

თოფი [topi]
ружье — თოფი

თოფიშდუდი [topišdudi]
приклад (ружья) — დუგლუგი, კონდახი

თოფური [topuri]
мёд — თაფლი

თოქართო [tokarto]
подседельник, подушка под седлом — თოქალთო, უნაგირისქვეშა ბალიში

თოჭუ [toču]
слепой; одноглазый — ბრმა; ცალთვა

თო-ჸუჯი [to-‘uǯi]
1. слежка 2. присмотр, внимание — 1. თვალ-ყური 2. თვალთვალი

თრიქონუა см. ტრიკონუა [trikonua см. trikonua]
топот (лошади) — თქარათქური (ცხენის)

თრუმე см. თურმე [trume см. turme]

თუ (мн.ч. თულ-ეფ-ი) [tu (мн.ч. tul-ep-i)]
поросёнок — გოჭი

თუალა[1] см. თირა [tuala см. tira]

თუალა[2] см. რთუ(მ)ალა [tuala см. rtu(m)ala]

თუდო [tudo] *нареч.*
вниз, внизу — დაბლა, ქვემოთ

თუდოლე [tudole] *нареч.*
вниз — ქვემოთ, ქვემოთკენ, ქვემო მხარეს

თუდოლენი [tudoleni]
нижний — ქვემოური, ქვემო მხარისა

თუდოლეშე [tudoleše] *нареч.*
снизу — ქვემოდან

თუდონი [tudoni]
нижний — ქვედა, ქვემო

თუდო(ხ)შე [tudo(x)še] *нареч.*
снизу — დაბლიდან, ქვემოდან

თუთა [tuta]
1. луна 2. месяц — 1. მთვარე 2. თვე

თუთარჩელა [tutarčela]
лунная (ночь); *букв.* белая луна — მთვარიანი (ღამე); *სიტყვასიტყვით* თეთრი მთვარე

თუთაში [tutaši]
1. менструация 2. род детской болезни ➢ лунатик — 1. თვიური, მენსტრუაცია 2. მთვარეული (ავადმყოფობა)

თუთაშხა [tutašxa]
понедельник — ორშაბათი

თუთუმი [tutumi]
табак — თამბაქო

თუმა [tuma] *(сам.)*
волосы — თმა

თუმამი [tumami] *(сам.)*
волосатый — ბეწვიანი, თმიანი

თუმანი [tumani]
червонец — თუმანი, ათი მანეთი

თუნთი [tunti] *зоол.*
медведь — დათვი

თუნთია [tuntia] *зоол.*
медвежонок — ბელი, პატარა დათვი

თუნთიშ მარგვი [tuntiš margvi] *(сам.)*
медвежонок — დათვის ბელი

თუნთიშ სხული см. შხერაჯი [tuntiš sxuli см. šxeraǯi] *ботан.*
берек, берека (*букв.* груша медведя) — თამელი (*სიტყვასიტყვით* დათვის მსხალი)

თუნთიშ ჭემი [tuntiš č̣emi] *ботан.*
хвощ — შვიტა

თუნჯი см. ინჯი [tunǯi см. inǯi]
чугун — თუჯი

თური კათა [turi ḳata]
1. близкие люди, соседи 2. однофамильцы — 1. ახლობლები, მეზობლები 2. ერთი გვარისანი

თურმე [turme]
оказывается — თურმე

თურქალა [turkala]
нашествия турков — თურქობა

თურქი [turki]
турок — თურქი

თურქული [turkuli]
1. турецкий 2. болезнь крупнорогатого скота и свиней — 1. თურქული 2. რქოსანი საქონლის (აგრეთვე ღორის) ჩლიქებისა და პირის ღრუს გადამღები დაავადება

თუში[1] [tuši]
сани — მარხილი

თუში[2] [tuši]
крючки из головной части воза — ურმის (მარხილის) სათაურის კავი, კაუჭი

თუხარიკი (ცხენი) [tuxariḳi (cxeni)]
иноходец, рысак — თოხარიკი, იორღა (ცხენი)

თუხილი [tuxili] *прич.*
спряженный, пряжа — დართული, ნართი

თუხუა [tuxua]
прясть — რთვა (ძაფის), სთვა

თქვა [tkva]
вы — თქვენ

თქვანი [tkvani] *местоим.*
ваш, ваша, ваше — თქვენი

თქვანობურა [tkvanobura]
подобный (вашему) — თქვენებური

თქვართქვალი [tkvartkvali]
1. бурлить 2. хлынуть — 1. ბობოქრობა 2. თქრიალით გადმოდენა

თქვარშალი см. თხვარშალი [tkvaršali см. txvaršali]
ливень, проливной дождь — თავსხმა, თქეში

თქვაფუა [tkvapua]
1. взбивать 2. жрать (грубо есть), лакать — 1. თქვეფა 2. თქვლეფა

თქვი(ი)რი [tkvi(i)ri] *прич.*
сказанный — თქმული, ნათქვამი

თქვიშინაფა [tkvišinapa]
1. пополнеть (о девочке) 2. пухнуть, созревать — 1. გასუქება 2. სისხლითა და ხორცით გავსება (ითქმის გოგოზე), მოწიფულობა

თქუალა [tkuala]
сказать — თქმა

თქუთქუა [tkutkua]
ошпарить — (და)თუთქვა

თქუალირი см. თქვი(ი)რი [tkualiri см. tkvi(i)ri] *прич.*

თხა (мн.ч. თხალ-ეფ-ი) [txa (мн.ч. txal-ep-i)] *зоол.*
козел, коза — თხა

თხალი [txali]
трусливый — მშიშარა

თხაფა см. (ნ)თხაფა [txapa см. (n)txapa]

თხებული см. (ნ)თხებული [txebuli см. (n)txebuli] *прич.*
испуганный — შეშინებული

თხვათხვალი см. თქვართქვალი [txvatxvali см. tkvartkvali] *(зугд.)*

თხვარშალი см. თქვარშალი [txvaršali см. tkvaršali]

თხვირალი [txvirali] *(сам.)*
смотреть сердито, со злостью — გაბრაზებით (გაბოროტებით) მზერა, ყურება

თხვირი[1] [txviri] *(сам.)*
нора — სორო

თხვირი[2] [txviri]
нить (льняная) — სელის მსხვილი ძაფი, თხორი

თხიამი см. თხილამური [txiami см. txilamuri] *(сам.)*

თხითხას [txitxas] *нареч.*
жидко; редко
თხლად; მეჩხრად

თხითხაში//თხჷთხაში [txitxaši//txətxaši] *(сам.)*
пах
ფერდი; საზარდული

თ(ხ)ითხაშო см. თხითხას [t(x)itxašo см. txitxas]

თხითხუ//თხჷთხჷ [txitxu//txətxə]
1. жидкий; плоский 2. тонкий (о плоских предметах)
1. თხელი (სითხე) 2. თხელი (ითქმის ბრტყელ საგნებზეც)

თხილამური см. თხიამი [txilamuri см. txiami]
лыжи, *букв.* снегоступ
თხილამური

თხილი [txili]
осторожный
ფრთხილი

თხილუა [txilua]
оберегать, стеречь, пасти, предостерегать
გაფრთხილება, დაცვა, მწყემსვა, ყურის გდება

თხიმა//თხჷმა(ხეში) [txima//txəma(xeši]
1. ухватиться (рукой) 2. браться, приступать
1. ხელის ტაცება, წავლება 2. შედგომა, ხელის მიყოფა

თხინა [txina]
орешник
თხილნარი

თხირი [txiri]
фундук
თხილი (მცენარე და ნაყოფი)

თხირინი//თხჷრინი [txirini//txərini]
1. фыркать 2. роптать, бормотать
1. ფრუტუნი (ცხენისა) 2. ცხვირში ლაპარაკი, დუდღუნი

თხირიშუა [txirišua]
раздирать (сильно), растерзать
(და)გლეჯა, (და)ფლეთა, (და)ფხრეწა

თხობელი [txobeli]
доносчик, предатель
დამსმენი, მოღალატე

თხობელუა [txobelua]
1. выдавать (кого-либо) 2. оговаривать, доносить
1. გაცემა (ვინმესი) 2. გათქმა, გამხელა, დაბეზღება, დაწამება (რამის)

თხოზაფა см. თხოზინი [txozapa см. txozini]
гнаться, преследовать, идти в след
გაკიდება, გადევნება, მიყოლა (უკან)

თხოზინაფა см. თხოზინი [txozinapa см. txozini]

თხოზინელი [txozineli] *прич.*
преследуемый; *перен.* притесненный
მიდევნებული; *გადატ.* შევიწროებული

თხოზინი [txozini]
преследовать; *перен.* притеснять
დევნა; *გადატ.* შევიწროება

თხოზუა см. თხოზინი [txozua см. txozini]

თხოლო [txolo]
осадок (вина)
თხლე (ღვინის)

თხომუ см. თხუმუ [txomu см. txumu] *(сен.)*

თხომუნა см. თხუმუონა [txomuna см. txumuona] *(сен.)*

თხომური см. თხუმური[txomuri см. txumuri] *(сен.)*
гной
თხრამლი, ჩირქი

თხორილი [txorili]
яма, канава разрытый, вырытый
ორმო; თხრილი

თხორუა [txorua]
1. копать, рыть 2. хоронить
1. თხრა 2. (და)მარხვა (მკვდრის)

თხუალა [txuala]
просить; просить подояние — თხოვნა; მათხოვრობა

თხუმუ //თხომუ [txumu//txomu] *(сам.)*
ольха — თხმელა, მურყანი

თხუმ(უ)ონა [txum (u)ona] *(сам.)*
ольшаник, олешник — თხმელნარი, მურყნარი

თხუმური [txumuri] *(сам.)*
гной — თხრამლი, ჩირქი

თხუპორუა [txuporua]
измазывать, марать — თხუპნა

ი

ი см. ეთი [i см. eti]

ია [ia] *ботан.*

фиалка   ია

იადონი [iadoni] *зоол.*

соловей   ბულბული

ია-ია [ia-ia] *ботан.*

фиалка   ია

იაკირი [iaḳiri]

якорь   ღუზა

იალონი см. ალონი [ialoni см. aloni]

იანარი [ianari]

январь   იანვარი

იანგეე [iangee]

1. басня, притча 2. удивительный, странный 3. спесивый, дерзкий   1. არაკი, იგავი 2. საკვირველი, საოცარი 3. ზვიადი, შეუპოვარი

იარაღამი [iaraɣami]

вооруженный   იარაღიანი

იარაღი [iaraɣi]

оружие   იარაღი

იარაყი см. იარაღი [iaraqi см. iaraɣi]

იახა, იახან; იახადო [iaxa, iaxan; iaxado] *(сам.)*

вводное слово: вот, значит; ну и, вот и   დიახ, ჰოდა; მაშინ

იახსარი[1] [iaxsari]

блудница (И. Кипш.)   მეძავი ქალი, მრუში, როსკიპი (ი.ყიფშ.)

იახსარი[2] [iaxsari] *ботан.*

репейник   ბირკა

იბედურა [ibedura]

бедняжка, несчастный   საცოდავი, საწყალი, უბედური

იბლი см. იელი [ibli см. ieli] *ботан.*

одурь кавказская, кашкара   იელი

იდომუშამო см. ედომუშამო//ედომჷშამო [idomušamo см. edomušamo//edoməšamo]

იელი см. იბლი [ieli см. ibli]

ივანია [ivania]

1. болезнь кур 2. *перен.* зараза   1. ქათმის ავადმყოფობა 2. *გადატ.* გადამდები სენი, სნება

ივანობა [ivanoba]

июнь   ივნისი

იზ(ი)მა//იზ(ჷ)მა [iz(i)ma// iz(i)ma] *местоим.*

столько   იმდენი

ითამ(უ) [itam(u)]

1. будто бы, якобы 2. разве   1. ვითომ(ც), თითქოს 2. განა, ნუთუ

ითიამო [itiamo]
вместе, целиком — ერთიანად, მთლიანად

ი-თო- см. ა-თო-, ე-თო- [i-to- см. a-to-, e-to-] *слож. прев.*

ითოდგუმა//ითოდგჷმა [itodguma//itodgəma]
подставлять (под что-либо) — რაიმის ქვეშ შედგმა

ითოკვენწელუა [itoḳvençelua]
висеть, качаться (под чем-либо) — რაიმის ქვეშ კიდება

ითოლაჸაფი [itola‘api]
играть (внизу, под чем-либо) — ქვეშ თამაში (რაიმის)

ითორღვაფა [itorɣvapa]
подсыпать снизу (о многом) — შეყრა (ქვევიდან)

ითორხინაფა см. რხინაფა [itorxinapa см. rxinapa]

ითოსქუალა//ითოსქუაფა [itoskuala//itoskuapa]
привязывать, связывать (снизу) — ქვევიდან შებმა, შეკვრა

ითოტურაფა [itoṭurapa]
подкладывать дрова в огонь — შენთება, ცეცხლისათვის შეშის შემატება

ითოღირწკინი [itoɣirçḳini]
скрипеть (снизу) — ჭრიალი, ჭრაჭუნი (ქვევიდან)

ითოხუნა [itoxuna]
встать, садиться, сидеть (снизу) — შედგომა, შეჯდომა (ქვევიდან)

ითოჸუნაფა [ito‘unapa]
попадать (под что-либо) — რაიმეს ქვეშ მოქცევა; შევარდნა

ითოჸუნაფილი [ito‘unapili] *прич.*
попавший (под что-либо) — რაიმეს ქვეშ მოქცეული; შევარდნილი

ი-კო- см. ა-კო-, ე-კო- [iḳo- см. aḳo-, e-ḳo] *слож. прев.*

იკობონდღუა [iḳobondɣua]
запутывать(ся) — დაბურდვა, დახლართვა, დახვანჯვა

იკობორკუა [iḳoborḳua]
спутывать(ся), стреножить — დახლართვა, დაბორკვა, დაბორკილება ცხენის, დაფლამანდება

იკობუმა [iḳobuma]
1. сразиться, сражаться 2. сливать, слить 3. лить (снизу вверх) — 1. შებმა, შებრძოლება, შეტოტება 2. გადასხმა, შერევა ერთმანეთში 3. ამოსხმა

იკოკათუა [iḳoḳatua]
собираться вместе — შეგროვება ერთად

იკონთხაფა [iḳontxapa]
сразиться, сойтись в бою — შებმა (ერთმანეთთან)

იკოონჯუა [iḳoonǯua]
вечерняя пора, вечереть — საღამო ჟამი, მოსაღამოვება

იკოპუროხუა [iḳop̣uroxua]
корчиться, жаться — მოკუნტვა

იკორუმუა см. რუმუა [iḳorumua см. rumua]

იკოსერუა//აკოსერუა [iḳoserua//aḳoserua]
наступить (о ночи), темнеть — დაღამება, შე(მო)ღამება

იკოსკვანჩუა [iḳosḳvančua]
соединяться; связать туго, скрутить — მაგრად შეერთება, შეკავშირება; შებოჭვა

იკოსქუაფა [iḳoskuapa]
связывать, привязать сзади — უკან მიბმა

იკოტალიკუა//ეკოტალიკუა [iḳoṭaliḳua//eḳoṭaliḳua]
измазаться (в грязи) — ამოთხვრა (ტალახში)

იკოფიორი [iḳopiori]
болтаться, шататься (сзади), бесцельно следовать пошатываясь — რაიმის ა (ვინმეს) უკან ბარბაცით, რყევით, ფრიალით (უმიზნოდ) მიყოლა

იკოწყორილი см. წყორილი [iḳoçq̇orili см. çq̇orili]

იკოჭიჭონუა [iḳoč̣ič̣onua]
собирать воедино рассыпанное что-либо мелкое — რამე წვრილმანის ერთად შეგროვება

იკოხონა//ეკოხონა [iḳoxona//eḳoxona]
подъем — აღმართი

იკოხოხუა//ეკოხოხუა [iḳoxoxua//eḳoxoxua]
влезать (вверх) — ახოხვა, ხოხვით ზევით ასვლა

იკოჸვილუა//ეკოჸვილუა [iḳoʻvilua//eḳoʻvilua]
перебить, убивать (друг друга) — გაჟლეტა, დახოცვა

იკოჸუნა//ეკოჸუნა [iḳoʻuna//eḳoʻuna]
преследовать, следовать (за кем-либо) — უკან მიყოლა, მიდევნება

იკუ(უ)ლა //ეკუ(უ)ლა [iḳu(u)la// eḳu(u)la]
1. подняться наверх, взойти, всходить вверх 2. свернуться (о молоке) — 1. ამოსვლა, ასვლა 2. შეღედება (რძის)

ილალაფა см. ალალაფა [ilalapa см. alalapa]

ილამარქაფა//ილამარქაფუა [ilamarkapa//ilamarkapua]
привязывать, пристёгивать запасную лошадь — სათადარიგო (მარქაფა) ცხენის მიბმა

ილარინა см. ელარინა [ilarina см. elarina]

ილარჯი//ელარჯი [ilarǯi//elarǯi]
мамалыга (с сыром) — ჩახარშულყველიანი ღომი, ელარჯი

ილაჩამა//ელაჩამა [ilačama//elačama]
дать совет, подговорить, подстрекнуть, поощрять — რჩევის მიცემა, წაქეზება, წახალისება

ილაწურუა//ელაწურუა [ilaçurua//elaçurua]
пригибать, прижимать (об ушах) — დაწურვა (იტყვიან ყურზე)

ილაჭალა//ელაჭალა [ilač̣ala//elač̣ala]
1. зашивать 2. сшивать — 1. ამოკერვა 2. შეკერვა

ილაჭკუმაფუ//ელაჭკუმაფუ [ilač̣ḳumapu//elač̣ḳumapu]
дополнительное блюдо, кушанье — მისაჭმელი, მისატანებელი (ჭამის დროს)

ილაჭუალა [ilač̣uala]
выжечь, прижигать, прижечь — ამოწვა

ილაჯუმაფა [ilaǯumapa]
взять, прихватить с собой — თან წაღება

ილულა см. ელულა [ilula см. elula]

იმენდი//მენდი: აიმენდენს, დააიმენდუ [imendi//mendi: aimendens, daaimendu]
надежда ➢ он обнадеживает его, он обнадежил его — იმედი ➢ აიმედებს ის მას, დააიმედა მან ის

ინა см. (ე)თინა [ina см. (e)tina]

ინაარღვაფალი [inaarɣvapali] *прич.*
сосуд для сыпучих веществ; то, в чем можно посыпать что-либо — ჩასაყრელი (ჭურჭელი)

ინაულარი [inaulari]
нисходящий, входной (вниз) — ჩასასვლელი

ინგირი//ინგჷრი [ingiri//ingəri] *топон.*
Ингур (река) — ენგური (მდინარე)

ინდა [inda] *местоим.*
столько — იმდენი

ინდ(ო)ური см. კოკუში [ind(o)uri см. ḳoḳuši] *(сен.), зоол.*

индейка

ინდაური

ინი(ი) [ini(i)] *нареч.*

вниз, внизу

ქვევით, შიგნით

ი-ნო – (<ე/ი-ნო-) [i-no – (<e/i-no-)] *слож. прев.*

ინოდუალა [inoduala]

вкладывать (во что-либо)

ჩადება

ინორინა [inorina]

встать посреди (чего-либо), находиться (внутри чего-либо)

ჩადგომა

ინორობა [inoroba]

углубление, овраг

ჩაღრმავება, ხევი, ხრამი

ინოსი/ჷმაფა [inosi/əmapa]

доносить (на кого-либо), извещать

დასმენა, დაბეზღება; შეტყობინება

ინოსქი/ჷლადა [inoski/əlada]

застревать (внутри чего-либо)

ჩარჩენა

ინოფანილი [inopanili] *(сам.), прич.*

истребленный, уничтоженный

ამომწყდარი

ინოშაყარუა [inošaqarua]

засыпать (о многом), сбрасывать (внутри чего-либо)

ჩაყრა ბევრის

ინოჩანუა [inočanua]

расти, плодоносить (внутри чего-либо)

ალმოცენება (მცენარეულის), რაიმის შიგნით გახარება

ინოწაწაფა [inoçaçapa]

макать (что-либо в жидкость), обмакнуть

ჩაწება

ინოწაწაფილი [inoçaçapili] *прич.*

то, что макнули

ჩაწობილი

ინოხვილირი [inoxviliri] *прич.*

заточенный, заключенный (внутри)

ჩამწყვდეული

ინოხვილუა [inoxvilua]

заключать (внутри), запереть, заточить

ჩამწყვდევა

ინოხი(ი)ლი [inoxi(i)li]

проваленный (грунт), углубленный

ჩარღვეული; ჩაღრმავებული

ინოხოხუა [inoxoxua]

слезать вниз, спуститься, сползать

ჩახოხვა

ინოხუალა [inoxuala]

разрывать (вниз), углублять

ჩარღვევა

ინოჸოთამა [inoʻotama]

вбросить, вбрасывать, бросать, кидать (внутрь чего-либо)

ჩაგდება

ინტე см. ნიტე//ნოტე [inṭe см. niṭe//noṭe]

о если бы; хоть бы, если бы

ნეტავი

ინულა [inula]

входить (во что-либо)

ჩასვლა

ინულირი [inuliri] *прич.*

вошедший

ჩასული

ინჩქი [inčki]

плесень вина

ბრკე, პკე, ღვინის ობი

ინძგილი [inʒgili] *ботан.*

глог, свидина (пустостволый кустарник – применяют для изготовления курительной трубки)

შინდანწლა (იყენებენ ყალიონის ტარად)

ინწ(ი)რო//ინწ(ჷ)რო [inç(i)ro//inç(ə)ro]
узкий
ვიწრო

ინჭა (<ინ-ჭა) [inča (<in-ča)]
колодец
ჭა

ინჭი(რ)ი//ინჭჷ(რ)ი [inči(r)i//inčə(r)i] *ботан.*
бузина
ანწლი

ინჭირია см. ინჭირი [inčiria//inčiri]

ინჯი см. თუნჯი [inǯi см. tunǯi]

ინჯილერი [inǯileri] *(сам.)*
инженер
ინჟინერი

ინჯ(რ)ა [inǯ(r)a]
порция
იჯრა

იო(ლ)ი [io(l)i]
лёгкий
იოლი

იონწყუმალი [ionçqumali] *прич.*
1. объяснимый 2. то, что можно развязать 3. загадка
1. რაც ახსნას ექვემდებარება, ასახსნელი 2. რაც გამოსახსნელია 3. გამოცანა

იორთაფუ [iortapu] *прич.*
развилка, разделение
ასახვევი

ირდიხა<ირ-დიხა [irdixa<ir-dixa] *нареч.*
везде
ყველგან

ირემი [iremi] *зоол.*
олень
ირემი

ირემიშ ნასხაპა [iremiš nasxapa] *астрон.*
млечный путь
ირმის ნახტომი

ირი [iri] *местоим.*
весь, всякий, каждый
ყოველი, ყველა

ირია(რ)თო [iria(r)to] *нареч.*
постоянно, все время
სულ, სულ მუდამ; გამუდმებით

ირ(ი)კოჩი [ir(i)koči]
1. всякий, каждый (о человеке) 2. все (люди)
1. ყველა, ყოველი (იტყვიან ადამიანზე)
2. *სიტყვასიტყვით* ყველა კაცი

ირინერი [irineri]
всемерный, всяческий, всякого рода
ყოველნაირი

ირ(ი)ფელამო [ir(i)pelamo] *нареч.*
1. вместе со всеми 2. совершенно
1. ყველაფრიანად 2. სულ მთლად

ირ(ი)ფელი [ir(i)peli] *местоим.*
весь, всё
ყველაფერი

ირო [iro] *нареч.*
всегда, постоянно
მუდამ, სულ მუდამ, მარადის

ირფელამი [irpelami]
всевозможный, всемерный, всякий
ყველაფრიანი, ყოველგვარი

ირქი [irki]
пшеница одного сорта
იფქლი

ისინდი//ისჷნდი [isindi//isəndi]
1. копье, пика 2. джигитовка
1. ისარი, შუბი 2. ჯირითი (შუბით)

ისინჯი см. ისინდი [isinǯi см. isindi]

ისირი//ისჷრი [isiri//isəri] *ботан.*
осока
ისლი

ისიროტა [isiroṭa] *ботан.*
вейник наземный ქასრა

იქილე-აქილე [ikile-akile] *нареч.*
туда-сюда, в эту и ту сторону აქა-იქ, იქით-აქეთ (მხარეს)

იღბალი//იღიბალი [iɣbali//iɣibali]
судьба, счастье იღბალი

ი-შა- см. ე-შა- (<ე/ი-შა-) [i-ša- см. e-ša (<e/i-ša-)] *слож. прев.*

იშანწყუმა//ეშანწყუმა [išançquma//ešanç̌quma]
вытаскивать (из чего-либо) ამოძრობა, ამოხსნა (საიდანმე)

იშაულარი//ეშაულარი [išaulari//ešaulari] *прич.*
то, на чем можно подняться ასასვლელი

იშაღალა//ეშაღალა [išaɣala//ešaɣala]
1. поднять наверх 2. вынимать 1. ატანა 2. ამორთმევა; ამოღება

იშაშქვიდაფა [išaškvidapa]
душить (среди чего-либо) ჩახრჩობა (რაიმეში)

იშაჩინება [išačineba]
различать (среди чего-либо) ამოცნობა; გამორჩევა

იშახოხუა [išaxoxua]
лазить, лезть (вверх) ამოძრომა, ამოხოხვა, ამოფოფხვა

იშაჯა/ილაგუა [išaǯa/ilagua]
искоренять, опустошать ამოძირკვა, აოხრება, გაჩანაგება

იშე [iše] *нареч.*
вверх ზევით

იშე-გიმე [iše-gime] *нареч.*
вверх-вниз ზევით-ქვევით

იშენი [išeni] *частиц.*
все же, хотя მაინც

იშენდოიშენი [išendoišeni]
и все таки, как никак მაინცადამაინც

იშენით [išenit] *частиц.*
все же მაინც

იშნაყონეფი [išna'onepi]
извлеченный, вынутый; *перен.* крещенный ამოყვანილი; გადატ. მონათლული

იშო см. (ვ)იშო [išo см. (v)išo]

იშო-აშო [išo-ašo] *нареч.*
туда-сюда იქით-აქეთ

იშონანს//ვიშონანს [išonans//višonans]
на пути (туда) იქითობას

იშტა [išṭa] *араб.*
аппетит იშტა, მადა

იშქი-ფიშქინე см. ფიშქინი [iški-piškine см. piškini]

იჭაარინალი [ič̣aanirali] *прич.*
места стоянки (впереди) წინ სადგომი

ი-წო- см. ე-წო- (<ე/ი-წო-) [i-ǯ̣o- см. e-ǯ̣o-(<e/i-ǯ̣o-)] *слож. прев.*

იწონთხაფა [içontxapa]
упасть перед кем-либо или чем-либо დაცემა (წინ)

იწოსვანჯა(ფა) [içosvanǯa(pa)]
покоиться (перед кем-либо или чем-либо) წინ დასვენება (მკვდრის)

იწოჯღონუა//იწოჯღუნუა [içoǯɣonua//içoǯɣunua] *(сам.)*
посылать (впереди), возглавить, идти впереди — წინ გაძღოლა, წამძღვარება

იწოჸვილუა [iço‘vilua]
убивать (перед кем-либо) — მოკვლა (ვინმეს წინ)

იწორენჯი см. იწაარინალი [içorenǯi см. içaarinali] *прич.*
стоящий (впереди), противостоящий — წინსადგომი, პირისპირ სადგომი

იწორობა см. რობა [içoroba см. roba]
овражистое место — ხევ-ხუვი

კ

კაა:[1] **ხუთი-კაა [ḳaa: xuti ḳaa]**
около ➢ около пяти — ხუთი ➢ ხუთამდე

კაა[2] см. **კაკა [ḳaa см. ḳaḳa]**

კაბა [ḳaba]
1. платье 2. мужское платье – архалук (носят под чохой) — 1. კაბა 2. ჩოხის ქვეშ ჩასაცმელი, ახალუხი

კაბერჭყი [ḳaberčqi]
кол (неотесанный, необработанный) — გრჯლა, სარი

კაბეტი: ე ძღაბი კაბეტი რე ანჭ [ḳabeṭi: e ʒɣabi ḳabeṭi re anç]
1. подросший, взрослый ➢ эта уже взрослая девочка 2. большой — 1. მოზარდი, მოწიფული ➢ ეს უკვე დიდი გოგოა 2. დიდი

კაბეტუა [ḳabeṭua]
вырасти — გაზრდა

კავკასია [ḳavḳasia] *топон.*
Кавказ — კავკასია

კაზ(ი)ლა (ცვალი) [ḳaz(i)la (ʻvali)]
невареный (сыр) — გადაუხარშავი ყველი

კაზილი [ḳazili] *прич.*
оседланная (лошадь) — შეკაზმული (ცხენი)

კაზუა: კაზუნქ, დოკაზუ; მიკაზჷ [ḳazua: ḳazunk, doḳazu; miḳazə]
оседлать (коня) ➢ он седлает (коня), он оседлал (коня), я седлаю (коня) — კაზმვა (ცხენის) ➢ ის კაზმავს ცხენს, მან შეკაზმა ცხენი; მე ვკაზმავ ცხენს

კათა ср. **ხალხი [ḳata** ср. **xalxi]**
люди, публика, сход — ხალხი

კათაფა [ḳatapa]
примешивать — გარევა, შერევა

კათუა[1]**: კათანს, კათუუ; იკათაუუ, დიიკათუ [ḳatua: ḳatans, ḳatuu; iḳatuu, diiḳatu]**
собирать ➢ он собирает, он собрал; он собирается, он собрался — (შე)გროვება ➢ ის აგროვებს მას, მან შეაგროვა ის; ის გროვდება, შეგროვდა

კათუა[2] **[ḳatua]**
испытывать; испытание — განცდა

კათუა[3] **[ḳatua]**
смешаться, примешиваться — გარევა

კათხა [ḳata]
деревянный кубок (бокал) — კათხა

კაიე см. **კალია/ე [ḳaie** см. **ḳalia/e]**

კაკა [ḳaḳa]
1. ядро; штука 2. застёжки на чохе и архалуке из ниточных клубочков — 1. ბირთვი; ცალი 2. ძაფისაგან დამზადებული ჩოხა-ახალუხის შესაკრავი

კაკაბი[1] **[ḳaḳabi]**
прозрачный — გამჭვირვალე

კაკაბი[2] **[ḳaḳabi]** *зоол.*
куропатка — კაკაბი

კაკალი [ḳaḳali]

1. ядро; зерно; штука; шишка (хвойных) 2. очищенный грецкий орех 3. зрачек

1. ბირთვი; ცალი; გირჩი; მარცვალი 2. ნიგოზი 3. გუგა (თვალის)

კაკალი (თოლიში)//თოლიშ კაკალი [ḳaḳali (tološi)//tološ ḳaḳali]

зрачек, зеница

თვალის გუგა

კაკალია [ḳaḳalia] *нареч.*

1. как раз, точь-в-точь 2. штука, экземпляр

1. ზუსტად, სწორედ 2. ეგზემპლარი, ერთი, ცალი

კაკალო [ḳaḳalo] *нареч.*

подробно

დაწვრილებით

კაკალუა[1]: კაკალანს, დოკაკალუუ [ḳaḳalua: ḳaḳalans, doḳaḳaluu]

очищать (орех от шелухи) ➢ он очищает орех, он очистил орех

გაფცქენა, გაწმენდა (*მაგ.*, თხილის) ➢ ის ფცქნის თხილს, მან გაფცქენა თხილი

კაკალუა[2]: იკაკალუანს, დეეკაკალუ [ḳaḳalua: iḳaḳaluans, deeḳaḳalu]

закусить ➢ он закусывает, он закусил

წასაუზმება ➢ ის საუზმობს, მან წაისაუზმა

კაკაფი [ḳaḳapi]

стучать, стук

კაკუნი

კაკვი см. კაკუტი [ḳaḳvi см. ḳaḳuṭi]

კაკილარი см. კალია/ე [ḳaḳilari см. ḳalia/e]

дереза

ეკალა, ეკალღიჭა

კაკილარონი [ḳaḳilaroni]

колючник

ეკალნარი

კაკილი см. კაკირი [ḳaḳili см. ḳaḳiri]

კაკირი [ḳaḳiri] *прич.*

толчённый

დანაყული

კაკუა: კაკუნს [ḳaḳua: ḳaḳuns]

толочь (в ступке) ➢ он толчет

ნაყვა ➢ ის ნაყავს

კაკულა [ḳaḳula] *(сен.)*

локон, завиток, чуб

დალალი, კულული, ქოჩორი

კაკულამი [ḳaḳulami] *(сен.)*

с завитушками

დალალიანი, კულულებიანი

კაკურია [ḳaḳuria] *(сам.)*

1. малюсенький 2. *зоол.* белка (И. Кипш.)

1. პატარა (ტანით) 2. ციყვი (ი. ყიფშ.)

კაკუტი [ḳaḳuṭi] *(сен.)*

нижние балки крыши, балки (крыши)

კოჭი – ჭერისა და იატაკის ფიცრების დასაჭედი გათლილი ძელი

კაკუჩერი [ḳaḳučeri]

курчавый

გრუზა, ხუჭუჭი

კაკუჩუა [ḳaḳučua]

завивать

დახვევა, დახუჭუჭება

კალათი [ḳalati]

корзина

კალათი

კალამი [ḳalami]

1. тростник 2. перо (пишущее)

1. ლერწამი 2. საწერი კალამი

კალამია [ḳalamia]

нижние части кукурузных стеблей, остающиеся на ниве после жатвы

სიმინდის მოჭრილი (ნარჩენი) ღერო

კალამუა [ḳalamua] *(сен.)*

1. соединять вспаханные борозды 2. *перен.* завершать (дело)

1. ნახნავის თავის მოკეთება 2. *გადატ.* საქმის დამთავრება

კალანდა [ḳalanda]
новый год (по старому стилю); Рождество — კალანდა, ახალი წელი (ძველით); შობა

კალანდარი [ḳalandari]
календарь — კალენდარი

კალა(ნ)ჩხა см. კარაჩხა [ḳala(n)ča см. ḳaračxa] *(сам.)*

კალბასი [ḳalbasi] *русск.*
колбаса, ветчина — ძეხვი

კალი [ḳali]
вертикальная палка (рукоятка) на арбе — ურმის ნაწილი, ვერტიკალური ჯოხი ურემზე

კალია см. კაკილარი [ḳalia см. ḳaḳilari]

კალიე см. კალია [ḳalie см. ḳalia]

კალიფუა [ḳalipua]
грабить, опустошать — გამოცარიელება; გატიალება

კალკალე[1] см. კარკალე [ḳalḳale см. ḳarḳale] *нареч.*
некоторый — ზოგიერთი

კალკალე[2] [ḳalḳale] *нареч.*
отдельно — ცალ-ცალკე

კალკალეშახი см. კარკალე [ḳalḳalešaxi см. ḳarḳale] *нареч.*
иногда — ზოგჯერ

კალმახა [ḳalmaa] *зоол.*
форель — კალმახი

კალო [ḳalo]
гумно, ток — კალო

კალოშქი [ḳaloški]
калоша — კალოში

კამა [ḳama] *ботан.*
укроп — კამა

კამა(ნ)წყარი [ḳama(n)-çqari]
бульон, *букв.* отвар из укропа — ბულიონი, კამის წყალი

კამბეში см. კამბეჩი [ḳambeši см. ḳambeči]

კამბეჩი [ḳambeči] *зоол.*
буйвол — კამეჩი

კამკასია см. კავკასია [ḳamḳasia см. ḳavḳasia]

კა(მ)პარი см. კამპური [ḳa(m)pari см. kampuri] *(сам.), (греч.* καππαρις*), ботан.*
каперс, клекачка — კაპარი, ჯონჯოლი

კამპეტი [ḳampeṭi] *ботан.*
воробьиные язычки, спорыш — მატიტელა

კა(მ)პური см. კა(მ)პარი [ḳa(m)puri см. kamp(a)ri]

კანდიორი [ḳandiori]
1. гордый, смелый 2. жеманная (женщина) — 1. კადნიერი 2. პრანჭია (ქალი)

კანდიორობა [ḳandioroba]
наглость, смелость; жеманство — კადნიერება; პრანჭიაობა

კანი [ḳani]
кожа, кожица — კანი

კან(ი)ჩაფ(უ)ლა [ḳan(i)čap(u)la]
лапоть, лапти — ქალამანი, ქალამნები

კანკალე см. კალკალე [ḳanḳale см. ḳalḳale]

კანკალი[1] [ḳanḳali]
струиться, журчать — კამკამი, ციმციმი; ჩუხჩუხი, წკარწკარი

კანკალი[2] [ḳanḳali]
дрожать; дрожь — თრთოლა, კანკალი, ცახცახი, ძაგძაგი

კანკელი[1] [ḳanḳeli]
сера (ушная) — ყურის გოგირდიანი წიდა

კანკელი[2] [ḳanḳeli] *(сам.)*
лампада — კანდელი

კანკვი см. კვაკვი [ḳanḳvi см. ḳvaḳvi]

კანკილი [ḳanḳili] *(сам.), прич.*
жеванный — დალეჭილი, მოცოხნილი, ნაცოხნი

კანკუა [ḳanḳua]
жевать — ლეჭვა

კანკული [ḳanḳuli]
чучело; *перен.* пугало — ფიტული; *გადატ.* საფრთხობელა

კანძუა [ḳanʒua] *(сам.)*
снаряжать (*напр.,* лошадь) — შეკაზმვა (*მაგ.,* ცხენის)

კანწუა: იკანწუ [ḳanc̣ua: iḳanc̣u]
качаться, колыхаться ➢ колышется — რხევა, ქანაობა ➢ ირხევა

კაპკაპი [ḳapḳapi]
злой дух — ბოროტი სული

კაპუ [ḳapu] *(сен.)*
1. болезнь свиньи, вроде чумы 2. *перен.* замолкнуть — 1. ღორის ჭირი 2. *გადატ.* კრინტის (ხმის) ჩავარდნა

კაპუნია [ḳapunia]
имя идола — კერპის სახელწოდება

კაჟი [ḳaži]
1. кремень 2. Кажи-дэв (в сказках) — 1. კაჟი, ტალი 2. კაჟანდიი, კაჟიანი დევი (ზღაპრებში)

კარაია см. კარე [ḳaraia см. ḳare] *уменьш.*
игрушечная избушка, конура, будка — პატარა კარავი, ხუხულა

კარაკანო [ḳaraḳano] *нареч.*
ясно, отчетливо — ნათლად

კარაჩხა [ḳaračxa] *(сен.)*
маленькая корзинка — პატარა კალათი

კარბუზი [ḳarbuzi]
полка, прибитая у передней двери внутри дома — თარო, თახჩა

კარდი(ლ)ა [ḳardi(l)a] *(сен.)*
котёл — კარდალა

კარე(ე) [ḳare(e)] *(зугд.)*
шатёр, палатка — კარავი

კართაფა см. კართუა [ḳartapa см. ḳartua]

კართე(ე) [ḳarte(e)] *(сен.)*
подол, фалда — კალთა

კართუა [ḳartua]
засучить (рукава, штанины) — აკეცვა, აკალთვა (კაბის, სახელოს, შარვლის ტოტების)

კარი [ḳari]
1. дверь 2. двор, усадьба — 1. კარი 2. ეზო, კარმიდამო

კარ(ი)გიმოლუ [ḳar(i)gimolu]
порог — გამოსასვლელი კარი

კარიშკოჩი [ḳarišḳoči]
привратник — კარისკაცი

კარკალე [ḳarḳale] *(сам.)*
некоторый — ზოგიერთი

კარკალეშა [ḳarḳaleša] *нареч.*
иногда — ხანდახან

კარკალი см. კანკალი[1], კანკალი[2] [ḳarḳali см. ḳanḳali[1], ḳanḳali[2]]

კარკალი: კარკალანს, კარკალუუ [ḳarḳali: ḳarḳalans, ḳarḳaluu]
кудахтанье, кудахтать ➢ кудахтает, (от)кудахтала — კაკანი (ქათმის) ➢ კაკანებს, იკაკანა

კარკატი см. გარგატი [ḳarḳaṭi см. gargaṭi]

კარკაცი [ḳarḳaci]
звонко смеяться, хохотать — კისკისი, ხარხარი

კა(რ)კუ(ნ)ტი [ḳa(r)ḳu(n)ṭi]
деревянный молот для молотьбы гоми — ხის ურო ღომის საფშვნელად, საცეხვად

კარტი [ḳarṭi]
карты (игральные) — სათამაშო კარტი

კარტოღა [ḳarṭoɣa]
каторга — კატორღა

კასილი [ḳasili] *прич.*
набитый; заряженный — გატენილი; დატენილი

კასუა: კასუნს, დოკასუ [ḳasua: ḳasuns, doḳasu]
набивать; заряжать ➢ он заряжает, он зарядил — ტენა; გატენა, დატენა ➢ ის ტენის, მან დატენა

კატუ [ḳaṭu] *зоол.*
кошка — კატა

კატუძღაბი [ḳaṭuʒɣabi] *зоол.*
ёж — ზღარბი

კატუჯვარი [ḳaṭuǯvari]
болезнь лимфатической железы, лимфоденит — ლიმფური ჯირკვლის დაავადება

კაღუ [ḳaɣu]
крюк, крючок — კავი, კაუჭი

კაშუა: კაშუნს, კაშუ; მაკაშუაფუ [ḳašua: ḳašuns, ḳašu; maḳašuapu]
вздыхать ➢ он вздыхает, он вздохнул; он перевел дух — ოხვრა, ხვნეშა ➢ ის ხვნეშის, მან ამოიხვნეშა; სული მოითქვა

კაჩა [ḳača] *(сам.)*
1. крючок (деревянный) 2. цепь (деревянная) — 1. ხის კაუჭი 2. ხის ჯაჭვი

კაჩე см. კაჩა [ḳače см. ḳača]

კაცხუ [ḳacxu]
1. булавка 2. крючок — 1. ქინძისთავი 2. ღუგმა; კაუჭი

კაცხუ-კაკა [ḳacxu-ḳaḳa]
лодыжка — კოჭი (ფეხის)

კაჭა см. კაჩა [ḳač̣a см. ḳača]

კაჭაბე [ḳač̣abe]
род приправы, снадобье — საკმაზი, სანელებელი (საჭმლის), სუნელი

კაჭა-ნები [ḳač̣a-nebi] *гали*
очищенный орех (грецкий) — დარჩეული თხილი, კაკალი

კაჭკაჭი [ḳač̣ḳač̣i] *зоол.*
сорока — კაჭკაჭი

კახი [ḳaxi] *зоол.*
кабан — ტახი

კახილე(ე) [ḳaxile(e)]
пестрая свинья — ჭრელი ღორი

კახმა [ḳaxma]
проститутка — გარყვნილი, მეძავი ქალი

კება см. კუნა[1] [ḳeba см. ḳuna]

კებური см. ყებური [ḳeburi см. qeburi]
очаг — კერა, კერია

კევი [ḳevi]
смола (жевательная) — მცენარის ფისი (საღეჭად იხმარება)

კეთება [ḳeteba]
делать — კეთება

კეთილი [ḳetili]
1. добрый 2. доброжелатель; родственник — 1. კეთილი 2. ნათესავი, მოკეთე

კეთრამი [ḳetrami]
прокаженный — კეთროვანი

კეთრი [ḳetri]
проказа — კეთრი

კეთული см. კეთილი [ḳetuli см. ḳetili]

კეკი [ḳeḳi]
деревянный молоток — ხის ჩაქუჩი

კეკუა: თინა იკეკუ, თიქ იკეკუ [ḳeḳua: tina iḳeḳu, tik iḳeḳu]
ковыряться, рыться, чесаться; трепаться ➢ он роется, он порылся — ქექვა, წეწვა ➢ ის იქექება; მან იქექა

კელებერი [ḳeleberi]
1. говядина – вырезка из-под лопатки животного 2. порция, кусок (мяса) — 1. კელავერი 2. ნაჭერი (ხორცის), ულუფა

კე(ლ)ი [ḳe(l)i]
доска (молотильная) — კევრი

კელუა [ḳelua]
молотить — ლეწვა

კე(ნ)ტი [ḳe(n)ṭi]
дубина, палка — კეტი, ჯოხი

კენჭი: კენჭი ქუურღვეს [ḳenči: ḳenči kuurɣves]
1. камешек 2. бросать жребий, голосовать ➢ бросили жребий — 1. კენჭი 2. კენჭის ყრა არჩევნებში ➢ კენჭი უყარეს

კენჯა [ḳenǯa]
кукла — თოჯინა

კენჯაია [ḳenǯaia] *уменьш.*
куколка — დედოფალა, თოჯინა

კერა [ḳera] *зоол.*
маленький кабан (холощенный, кастрированный) — პატარა ღორი (დაკოდილი)

კერი [ḳeri] *зоол.*
большой кабан (холощенный, кастрированный) — დიდი ღორი, კერატი

კერკელი//კერკელაფა [ḳerḳeli//ḳerḳelapa]
катиться, валяться; кувыркаться — გორაობა, (გა)გორება, კოტრიალი

კერკელუა см. კერკელი [ḳerḳelua см. ḳerḳeli]

კერკეცი [ḳerḳeci] *зоол.*
кабан (большой) — კერატი, ტახი

კეში [ḳeši] *зоол.*
кабан (самец свиньи)
მამალი (დაუკოდავი) ტახი

კეჭო [ḳeč̣o] *(сам.), зоол.*
окунь
ქორჭილა (თევზი)

კეხი [ḳexi] *(сам.)*
арчак
კეხი

კვადაცი [ḳvadaci] *ботан.*
облепиха
ქაცვი

კვაზა [ḳvaza]
изящный; щёголь
კოპწია, კოხტა

კვაზალა [ḳvazala]
щёгольство
კოპწიაობა, კოხტაობა

კვაზაფი [ḳvazapi]
ходить (грациозно)
კოხტად სიარული, კოპწიაობა

კვათარი см. კვა(ნ)თარი [ḳvatari см. ḳva(n)tari]

კვათი(ე)რი [ḳvati(e)ri] *прич.*
острый (об оружии)
მჭრელი

კვათილ/რი [ḳvatiri см. ḳvatili]
отрезанный, разрезанный
გაჭრილი, მოჭრილი

კვათუა [ḳvatua]
сечь, рубить
კვეთა, ჭრა

კვაისა см. კვაისე [ḳvaisa см. ḳvaise]

კვაისე [ḳvaise]
деревянный клин (крепежная ось колеса арбы)
ხის სოლი, რომელიც ამაგრებს ღერძზე ურმის ბორბალს

კ(ვ)აკვი//კვაკვი [ḳ(v)aḳvi//ḳvaḳvi] *(сен.)*
крючок, петля (металлическая)
კაკვი, ღილის კილო

კვაკვილი см. კვაკვირი [ḳvaḳvili см. ḳvaḳviri]

კვაკვირი [ḳvaḳviri] *(сен.)*
гной (на глазнах)
წირპლი (თვალის)

კვაკვუა[1] [ḳvaḳvua]
гнуть, сгибать (о малых предметах)
(მო)კაკვა, (მო)ხრა

კვაკვუა[2] [ḳvaḳvua]
1. бить, молотить 2. холостить, кастрировать (быка)
1. ლეწვა, ცეხვა 2. (და)კოდვა

კვალაია [ḳvalaia] *(зугд.), зоол.*
головастик
თავკომბალა

კვალი [ḳvali]
след
კვალი

კვალიჭყერი [ḳvaličq̇eri] *зоол.*
шакал (*букв.* с проклятым следом)
ტურა; *სიტყვასიტყვით* კვალწყეული

კვალუა [ḳvalua]
прятать, скрывать
(და)მალვა, გაუჩინარება

კვამარზია [ḳvamarzia] *энтом.*
слепень, овод
ბუზანკალი

კვამარზია ჯოღორი [ḳvamarzia ǯoɣori] *(сам.)*
вертлявая собака
მოუსვენარი (ტრიალა) ძაღლი

კვამარზია ბაზი [ḳvamarzia bazi] *энтом.*
слепень, шершень
ბზიკი, ბუზანკალი

კვა(ნ)თარი см. კვათარი [ḳva(n)tari см. ḳvatari] *зоол.*
тетерев, вальдшнеп
როჭო, ტყის ქათამი

კვანწარახი см. კვარწახი [ḳvançaraxi см. ḳvarçaxi]

კვანწაფი [ḳvançapi]
изящно, грациозно идти
კოხტად, მოხდენილად წასვლა

კვანწილი [ḳvançili] *прич.*
прибранный (красиво)
კოხტად მილაგებული

კვანწუა см. (დო)კვანწუა [ḳvançua см. doḳvançua]
сделать изящно, убирать
კოხტად გაკეთება; დალაგება

კვარი [ḳvari] *(зугд.)*
1. лепешка (коржик) 2. лучина
1. კვერი 2. მკვარი

კვარია [ḳvaria] *зоол.*
ворона
ყვავი

კვარიაშ ხაჯი [ḳvariaš xaǯi] *ботан.*
горошек (мелкий)
ცერცველა

კვარ(ი)ბირგული [ḳvar(i)birguli см. ḳvar(i)birguli]
коленная чашечка
მუხლის თავი

კვარკვალერი: კვარკვალერი თჷრი [ḳvarḳvaleri: ḳvarḳvaleri təri] *прич.*
накрученный, закругленный ➢ снежок
დამრგვალებული ➢ თოვლის გუნდა

კვარკვალი [ḳvarḳvali]
говорить (нудно)
გულისგამწყალებელი, მოსაწყენი ლაპარაკი

კვარკვალია [ḳvarḳvalia]
1. круглый 2. плод колючника
1. მრგვალი 2. ცეცხლეკალას ნაყოფი

კვარკვალუა [ḳvarḳvalua]
наматывать
დაგორგოლება, მრგვალად დახვევა

კვარკვანტელა [ḳvarḳvanṭela] *ботан.*
брусника
სელშავას ნაყოფი

კვარკვანტი [ḳvarḳvanṭi]
волчком, элегантная походка птиц
ბზრიალით მოხდენილი სვლა (ჩიტების)

კვარკვანტია[1] [ḳvarḳvanṭia] *(сам.)*
1. подвижный 2. юла, волчек
1. მოძრავი 2. ბზრიალა, ჩიკორა, ციბრუტივით მოძრავი

კვარკვანტია[2] [ḳvarḳvanṭia]
плоды дерезы (осенью)
ეკალას ნაყოფი

კვარკვანტუა [ḳvarḳvanṭua] *(сам.)*
1. кружить(ся) 2. свертывать(ся)
1. ტრიალი 2. მრგვალად დახვევა, (და)გრაგნა

კვარკვაშუა [ḳvarḳvašua]
закрутить нитку; вертеть(ся); упаковывать
დახვევა; დაკოშტება

კვარტი [ḳvarṭi]
пинок
ჭიტლაყი, წიხლი

კვარტუა [ḳvarṭua] *(сам.)*
лягаться
წიხვლა

კვარჩხანი [ḳvarčxani]
левый
მარცხენა

კვარჩხანიშე [ḳvarčxaniše] *нареч.*
слева
მარცხნიდან

კვარჩხი [ḳvarčxi]
пакостник; превратный
საძაგელი; უკუღმართი

კვარჩხიშე [ḳvarčxiše] *нареч.*
налево
მარცხნივ; მარცხნიდან

კვარწახი [ḳvarçaxi] *(сен.)*
кислая подлива (алычи) — კვაწარახი, წუა

კვატა [ḳvata] *зоол.*
утка — იხვი

კვატალი [ḳvaṭali]
ходить, семенить красивыми маленькими шажками (*букв.* идти утиными шагами) — მოკლე ნაბიჯებით ლამაზად (იხვისებურად) სიარული, სვლა

კვატია [ḳvaṭia] *ласкат.*
уточка — პატარა იხვი

კვაღა [ḳvaɣa]
топорик — ნაჯახი

კვაჭალი см. **კვატალი** [ḳvač̣ali см. ḳvaṭali]

კვახჩა [ḳvaxča]
козий мех, служащий подстилкой пастуха в горах (И. Кипш.), пастушья подстилка — ქეჩხო, თხის ბეწვიანი ტყავი; მწყემსის ქვეშსაგები მთაში (ი. ყიფშ.)

კვეთარი см. **ქვეთარი** [ḳvetari см. kvetari]

კვეკვერეში [ḳveḳvereši] *(сам.)*
только что полученный недосоленный (малосольный) сыр — ახალამოყვანილი ყველი

კვეკვერი [ḳveḳveri] *(сам.)*
круглый хлебец — კვერი

კვეკვერია [ḳveḳveria] *(сам.)*
маленький (и красивый), миниатюрный — პატარა და კოხტა

კველა [ḳvela]
скамья (низкая), чурбан — ჯირკი, ჯორკო

კვე(ნ)წელი [ḳve(n)çeli]
раскачиваться (в висячем положении), колебаться — რწევა, რხევა; ქანაობა ჩამოკიდებულ მდგომარეობაში

კვენწელუა [ḳvençelua]
качать(ся), колебаться — რწევა, რხევა, ქანაობა

კვერი[1] [ḳveri]
колобок, лепешка — კვერი

კვერი[2] [ḳveri]
деревянный молоток — ხის ჩაქუჩი

კვერკვე см. **კვირკვე** [ḳverḳve см. ḳvirḳve]

კვერცხი [ḳvercxi]
яйцо — კვერცხი

კვეტელაფა см. **კვეტელუა** [ḳveṭelapa см. ḳveṭelua]

კვეტელე [ḳveṭele] *ботан.*
дичок (яблоко, груша) — პანტა (ვაშლი, მსხალი)

კვეტელუა [ḳveṭelua]
1. раскачиваться (в висячем положении) 2. бегать за кем-либо (неотступно), приставать — 1. ქანაობა (ჩამოკიდებულის) 2. აკიდება (უშნოდ), ატორღიალება

კვეტერე см. **კვეტელე** [ḳveṭere см. ḳveṭele]

კვეცი [ḳveci]
огниво — კვესი

კვიალი//კვიაფი: კვიანს, კვიუუ [ḳviali//ḳviapi: ḳvians, ḳviuu]
мяукать➤ он мяукает, он промяукал — კნავილი➤ ის კნავის, მან დაიკნავლა

კვიკვილი [ḳviḳvili]
бутон, почка на дереве — კვირტი, კოკორი

კვიკვინი [ḳviḳvini]
кокетничать
კეკლუცობა

კვინორო [ḳvinoro] *зоол.*
соболь
სიასამური

კვინჩა [ḳvinča] *зоол.*
зяблик
სკვინჩა

კვინჭიხე [ḳvinçixe]
бедро
თეძო

კვიპაროსი [ḳviṗarosi] *ботан.*
кипарис
კვიპაროსი

კვირაფა[1]: ოკვირუ, დეეკვირუ [ḳvirapa: oḳviru, deeḳviru]
обращать внимание, рассматривать ➢ он рассматривает, он рассмотрел
დაკვირვება ➢ ის აკვირდება, ის დააკვირდა

კვირაფა[2] [ḳvirapa]
удивить, удивление
გაკვირვება

კვირდი [ḳvirdi]
1. коренной, родной 2. близкий родственник
1. მკვიდრი 2. ახლობელი, ნათესავი

კვირზალი [ḳvirzali]
1. умолкший (обиженно) 2. обидчивый
1. ხმაჩაკმენდილი (გულმოსულად) 2. ბუტია

კვირკვე [ḳvirḳve]
июль
ივლისი

კვი(რ)კვი [ḳvi(r)ḳvi] *(сам.)*
моток, клубок (ниток)
ძაფის კვირკვი

კვირტი [ḳvirṭi]
почка (дерева)
კვირტი

კვიცი [ḳvici] *зоол.*
жеребенок
კვიცი

კვიწიწი [ḳviçiçi]
нарыв (раны), веред, чирей
მუწუკი

კვიწიწამი [ḳviçiçami]
вредливый
მუწუკიანი

კი//კჷ см. (რ)კუ [ḳi//ḳə см. (r)ḳu] *ботан.*
желудь
რკო

კიბე [ḳibe]
лестница
კიბე

კიბირი//კჷბირი [ḳibiri//ḳəbiri]
зуб
კბილი

კიბირმოჭკადილი [ḳibirmoçḳadili] *зоол.*
мышь *перен.* (*букв.* с выкованным зубом)
თაგვი *გადატ.* (*სიტყვასიტყვით* კბილმოჭედილი)

კიბო [ḳibo] *зоол.*
рак
კიბო

კიბოია [ḳiboia] *уменьш.*
рачёк
კიბო

კიბორჩხალა [ḳiborčxala] *зоол.*
круглый рак, краб
კიბორჩხალა

კიბურჭი//კიპურჭი [ḳiburçi//ḳiṗurçi]
сотовый мед
ფიჭიანი თაფლი, კიპრუჭი

კიბჸვალი см. კიპუჸვალი [ḳib‘vali см. kiṗu‘vali]
род (вид) сыра ➢ неваренный сыр
გადაუზელელი ყველი, კბილ-ყველი

კიდა(ლა)//კჷდა(ლა) (мн.ч. კიდალ-ეფ-ი) [ḳida(la)//ḳəda(la) (мн.ч. kidal-ep-i)]
стена — კედელი

კიდაჭი [ḳidači] *(сен.), зоол.*
клоп — ბაღლინჯო

კიდირი//კჷდჷრი [kidiri//kədəri]
грудь — მკერდი

კიდობანი//კიდჷბანი [ḳidobani//kidəbani]
ковчег — კიდობანი

კიდუ//კჷდჷ (мн.ч. კიდუეფი//კჷდჷეფი) [kidu//kədə (мн.ч. kiduepi//kədəepi)]
дятел — კოდალა

კიზი//კჷზი [kizi//kəzi]
ложка — კოვზი

კითი: ჟუჟუშ კითი [ḳiti: ʒuʒuš ḳiti]
палец ➢ сосок — თითი ➢ ძუძუს თავი

კითხირი [ḳitxiri]
1. чтение, читать 2. ворожба, гадать 3. спрашивать — 1. კითხვა (წიგნის) 2. მკითხაობა, მისნობა 3. შეკითხვა, კითხვის მიცემა

კიკიტი [ḳiḳiṭi] *(сам.), энтом.*
моль — ჩრჩილი

კიკო [ḳiḳo] *зоол.*
детеныш (оленя, серны, зайца…) — შვილი (ირმის, არჩვის, კურდღლის, ქურციკის…)

კიკონუა//კჷკონუა [ḳiḳonua//ḳəḳonua]
клевать — კენკვა

კილა- (<კე-/კი-/კჷ-ლა-) [ḳila- (<ḳe-/ḳi-/ḳə-la-] *слож. прев.*

კილა//კჷლა//კია [ḳila//ḳəla//ḳia]
ключ — კლიტე

კილადგუმა//კჷლადგჷმა [ḳiladguma//ḳəladgəma]
поставить (на плечо что-либо) — შემოდგმა, შემოდება (მხარზე)

კილამი//კილუამი [ḳilami//ḳiluami]
неполноценный, дефектный — ნაკლიანი, მახინჯი

კილარაჸუა [ḳilara‘ua]
прогонять, прогнать, выгонять, выгнать (о многом) — ჩამოდენა (ქვევით); გამოდევნა (ბევრის)

კილარღ(ვ)აფა [ḳilarɣ(v)apa]
продевать (через отверстие) — გაყრა (რაიმე ხვრელში)

კჷლარხვილი//კჷლარხვილი [ḳilarxvili//ḳəlarxvili] *прич.*
продырявленный, просверленный — გახვრეტილი, გაბურღული

კილარხუალა//კჷლარხუალა [ḳilarxuala//ḳəlarxuala]
продырявить, просверлить — გახვრეტა, გაბურღვა

კილასხაპუა//კჷლასხაპუა [ḳilasxaṗua//ḳəlasxaṗua]
выпрыгнуть, выскочить — გამოხტომა

კილატახუა//კჷლატახუა [ḳilaṭaxua//ḳəlaṭaxua]
пробить (насквозь), выломить — გამოტეხა

კილაფიჩხოლუა//კჷლაფიჩხოლუა [ḳilapičxolua//ḳəlapičxolua] *(сам.)*
пробивать, ломать (мелко); проломить (изнутри) — განგრევა; გამომტვრევა (შიგნიდან გარეთ)

კილაფურინუა//კჷლაფურინუა [ḳilapurinua//ḳəlapurinua]
пролетать, взлететь (сюда), слететь (изнутри снаружи, сверху вниз) — ამოფრენა, გამოფრენა, ჩამოფრენა

კილაღალა//კჷლაღალა [ḳilaɣala//ḳəlaɣala]
снести — ჩამოტანა (საიდანმე)

კილაციროლირი//კგლაცგროლირი [ḳilaciroliri//ḳəlacəroliri] *(сам.), прич.*
просеянный — გამოცრილი, გამტკიცული

კილაციროლუა//კგლაცგლორუა [ḳilacirolua//ḳəlacəlorua] *(сам.)*
1. просеивать 2. пролезать — 1. გაცრა, გამტკიცვა 2. გამოძრომა, გა-მოსრიალება

კილახვატილი//კგლახვატილი [ḳilaxvaṭili//ḳəlaxvaṭili] *прич.*
обгрызанный — გამოტკვერილი; გამოხრული

კილახვატუა//კგლახვატუა [ḳilaxvaṭua//ḳəlaxvaṭua]
грызть, глодать — გამოღრღნვა, გამოხვრა

კილახიტონილი [ḳilaxiṭonili] *прич.*
обгрызанный, обглоданный (с сопровождением звука) — გამოღრღნილი, გამოხრული (ხმით)

კილახიხონილი [ḳilaxixonili] *прич.*
обгрызанный, просверленный — გამოხრული, გამოხვრეტილი

კილახიხონუა [ḳilaxixonua]
просверлить, обгрызать — გამოხვრეტა, გამოხვრა

კილახუნა [ḳilaxuna]
сажать, посадить (на что-либо) — ჩამოჯდომა (რამეზე), შეჯდომა

კილაჯინა [ḳilaǯina]
1. посмотреть вслед 2. просматривать, смотреть (сквозь) — 1. უკან მიხედვა 2. ჩახედვა, გახედვა გაჭოლვით

კილაჸოთამა [ḳila‘otama]
выбросить (из чего-либо); перебросить (*напр.*, через плечо) — გამოგდება; შემოგდება (*მაგ.*, მხარზე)

კილე//კგლე [ḳile//ḳəle]
1. предплечье 2. рука от плеча до пальцев — 1. წინამხარი 2. მკლავი, ხელი მხრიდან თითებამდე

კილებერი см. კელებერი [ḳileberi см. ḳeleberi]

კილერი//კგლერი [ḳileri//ḳəleri] *прич.*
запертый — დაკეტილი

კილი[1]//კგლი [ḳili//ḳəli]
1. букет, пучок, связка 2. сноп (сена) — 1. კონა (ყვავილების) 2. თივის ძნა, ხელეული

კილი[2] [ḳili]
дефект, недостаток — ნაკლი

კილობუა: დეკილუ; იკილებუ [ḳilobua: deḳilu; iḳilebu]
недостаток, порок ➢ он стал дефективным, стал червивым; он становится червивым — ნაკლი, ზადი, წუნი➢ ის დანაკლიანდა, დაჭიანდა; ის ხდება ნაკლის მქონე (ავადმყოფი)

კილ(ო)ულა//კგლ(ო)ულა [ḳəl(o)ula//ḳəl(o)ula]
проходить (сквозь) — შუაში (გამჭოლი) გავლა

კილოფურინუა [ḳilopurinua]
пролететь (сквозь), слетать (сверху вниз) — გამოფრენა; ჩამოფრენა

კილუა//კგლუა [ḳilua//ḳəlua]
запирать (на ключ) — დაკეტვა

კილულა//კგლულა [ḳilula//ḳəlula]
пройти, проходить (через что-либо); сходить (с чего-либо) — გამოსვლა; ჩამოსვლა (საიდანმე)

კილუანი см. კილამი [ḳiluani см. ḳilami]

კინა[1] см. რკინა [ḳina см. rḳina]

კინა[2]//კგნა см. კუნა//კგნა ср. დო-კინა//დო-კგნა [ḳina//ḳəna см. ḳuna//ḳəna ср. do-ḳina//do-ḳəna] *слож. прев.*

კინახონა [ḳinaxona]
лемех (плуга), сошник — სახნისი

კი(ნ)დაფა [ḳi(n)dapa]
прибрать к рукам; брать за руку, держать(ся) за руки — ხელში ჩაგდება; ხელის ჩავლება

კინთი см. კითი [ḳinti см. ḳiti]

კინი//კჷნჷ [ḳini//ḳənə] *нареч.*

снова, опять

ისევ, კვლავ

კინმაჟი(რ)აშახ [ḳinmaži(r)ašax] *нареч.*

вторично

ხელმეორედ

კინო-//კჷნო- (<კი-ნო-//კჷ-ნო-) [ḳino-// ḳəno-(< ḳi-no-//ḳə-no-] *слож. прев.*

კინოდგუმა [ḳinodguma]

1. поставить в углу 2. поставить на плечо

1. დადგმა (კუთხეში) 2. შემოდგმა რამის (*მაგ.*, მხარზე)

კინოკართაფა//კჷნოკართაფა см. გინოკართაფა//გჷნოკართაფა [ḳinoḳartapa//ḳənoḳartapa см. ginoḳartapa//gənoḳartapa]

კინოკირუა//კჷნოკჷრუა [ḳinoḳirua//ḳənoḳərua]

1. привязывать (к столбу, стене) 2. обмотать; обмотать голову платком

1. მიბმა (ბოძზე, კედელთან) 2. შემოკვრა, შემოხვევა თავსაფრის

კინოსქილადა [ḳinoskilada]

отстать, отставать

ჩამორჩენა

კინოტე(ე)ბა//კჷნოტე(ე)ბა [ḳinoṭe(e)ba//ḳənoṭe(e)ba]

оставлять (позади)

ჩამოტოვება (უკან)

კინოღვარუა//კჷნოღვარუა [ḳinoɣvarua//ḳənoɣvarua]

кричать (вслед, где-нибудь)

ყვირილი, ბღავილი (სადმე, კუთხეში ან მიყოლებით)

კინოხ(ჷ) см. კინოხ(უ)//კჷნოხ(ჷ) [ḳinox(ə) см. ḳinox(u)//ḳənox(ə)]

კინოხიბუა//კჷნოხიბუა [ḳinoxibua//ḳənoxibua]

запрудить, свалить в кучу (где-нибудь)

მიხერგვა

კინოხოხუა [ḳinoxoxua]

выползать с края

კუთხიდან გამოხოხება

კინოხ(უ)//კჷნოხ(ჷ) [ḳinox(u)//ḳənox(ə)] *нареч.*

прежде, раньше

ადრე, უწინ, წინათ

კინოხუნა [ḳinoxuna]

подсесть, сидеть (в углу)

ჯდომა (სადმე); მიჯდომა (კუთხეში)

კინოჯინა//კჷნოჯჷნა [ḳinoǯina//ḳənoǯəna]

оглядываться, оглянуться; смотреть (назад)

უკან ყურება, მიხედვა

კინტირი//კჷნტჷრი [ḳinṭiri//ḳənṭəri] *(сам.), ботан.*

огурец

კიტრი

კინულა [ḳinula]

выходить (снова)

გამოსვლა (კვლავ)

კინჩხი [ḳinčxi]

1. шея (сзади) 2. затылок

კისერი; ქედი

კინჩხმეტახილი [ḳinčxmeṭaxili]

со сломанной шеей (проклинание)

კისერმოტეხილი (წყევლა)

კიონტი [ḳionṭi]

1. вертеться, крутиться 2. головокружение

1. ბზრიალი, ტრიალი 2. თავბრუ, რეტი

კიპუჸვალი//კიფუჸვალი см. კიბჸვალი [ḳipuʻvali// ḳipuʻvali см. ḳibʻvali] *(сен.)*

კიჟინი//კჷჟინი [ḳižini//ḳəžini]

крик, кричать

ყვირილი, ყიჟინი

კირაჭილი//კჷრაჭილი см. ჭირაკილი [ḳiračili//ḳəračili см. čiraḳili] *(сен.)*

კირაჭუა//კჷრაჭუა см. ჭირაკუა [ḳiračua//ḳəračua см. čiraḳua] *(сен.)*

კირდა//კჷრდა [ḳirda//ḳərda]

скала

კლდე

კირდე//კჷრდე см. კჷრდა//კჷრდა [ḳirde//ḳərde см. ḳərda//ḳərda]

კირზა//კჷრზა [ḳirza//ḳərza]
маленькая деревянная палочка для размешивания гоми в котле
სუთი

კირი [ḳiri]
известь
კირი

კირიბი//კჷრჷბი [ḳiribi//ḳərəbi] *зоол.*
ягненок
ბატკანი, კრავი

კირილი//კჷრილი [ḳirili//ḳərili] *прич.*
связанный; *перен.* скупой
შეკრული; *გადატ.* ძუნწი

კირკანტელა см. კურკანტელა [ḳirḳanṭela см. ḳurḳanṭela]

კი(რ)კილი [ḳi(r)ḳili] *(сен.) энтом.*
моль
ჩრჩილი

კირკინტამი [ḳirḳinṭami]
маленькие наросты, как правило, под шеей козы или свиньи
თხის ან ღორის ქვედა ყბაზე ან კისერზე ორი პატარა წანაზარდი

კირკი(ნ)ტი [ḳirḳi(n)ṭi]
приставать (слишком), задирать
გადაკიდება (ძალიან), ჩხიკინი

კირკიცი см. კარკაცი [ḳirḳici см. ḳarḳaci] *(сам.)*
звонкий смех, хохот
კისკისი, ხარხარი

კირკოლა [ḳirḳola]
кал козы
კურკლი თხისა

კირკოლი//კირკოლა [ḳirḳoli//ḳirḳola]
кал мыши
ცურცლი

კიროკილი [ḳiroḳili] *прич.*
кудрявый (о волосах)
ხუჭუჭი, დახუჭუჭებული

კიროჭილი см. კირაჭილი [ḳiroċili см. ḳiraċili] *прич.*
сморщенный
დანაოჭებული

კიროჭუა см. კირაჭუა [ḳiroċua см. ḳiraċua]
морщиться; наморщить *(напр.,* лоб)
დანაოჭება *(მაგ.,* შუბლის)

კიროხილი см. გიროხილი [ḳiroxili см. giroxili]

კირტე [ḳirṭe]
челюсть
ყბა

კირტონუა [ḳirṭonua]
1. бить, щипать клювом 2. ковырять
1. ნისკარტით წიწკნა 2. ჩიჩქნა

კირტუა [ḳirṭua]
задирать
ჩხიკინი; ჯიბრი

კირუ-კარუ [ḳiru-ḳaru] *этног.*
род лепёшки, печенье (ритуальное)
ლავაში, სალოცავი ნამცხვარი

კირუა//კირუა [ḳirua//ḳərua]
1. связывать 2. букет, связка, вязанка (дров)
1. გადაბმა, შეკვრა 2. კონა, აცმა, აკიდო; გუდურა (შეშისა)

კირცხელი//კჷრცხელი [ḳircxeli//ḳərcxeli] *прич.*
побитый (градом)
დასეტყვილი

კირცხი//კჷრცხი: კი/ჷრცხანს [ḳircxi//ḳərcxi: ḳi/ərcxans]
град ➢ град идет
სეტყვა ➢ სეტყვავს

კისერა см. კისერე//კჷსერე [ḳisera см. ḳisere//ḳəsere]

კისერე//კჷსერე [ḳisere//ḳəsere]
скарлатина (болезнь)
ქუნთრუშა, ყელჭირვება

კისერი//კჷსერი [ķiseri//ķəseri]
шея
კისერი

კიტიტი//კჷტჷტი [ķiţiţi//ķəţəţi] *(сам.), энтом.*
моль
ჩრჩილი

კიტიტია//კიტჷტია см. **კიტუ//კჷტუ** [ķiţiţia//ķiţəţia см. ķiţu//ķəţu]

კიტუ//კჷტუ [ķiţu//ķəţu] *(сам.)*
1. тритон 2. *энтом.* мошка (в фруктах)
1. ბლის მატლი 2. მუმლი, ნემსიპარია (ხილზე)

კიფალი [ķipali] *зоол.*
кефаль (рыба)
კეფალი (თევზი)

კიფი [ķipi] *ботан.*
конопля
კანაფი

კიღა//კჷღა [ķiɣa//ķəɣa] *(сам.)*
гайка
ქანჩი

კიღუ [ķiɣu] *энтом.*
моль
ჩრჩილი

კიჩილ/რი//კჷჩილ/რი [ķičil/ri//ķəčil/ri] *прич.*
1. сложенный 2. складка
1. დაკეცილი 2. ნაკეცი, ნაოჭი

კიჩუა//კჷჩუა [ķičua//ķəčua]
складывать, свёртывать
კეცვა

კიცი//კჷცი [ķici//ķəci]
1. глиняная сковородка 2. глина (черная)
კეცი

კიცხირა [ķicxira]
чурек (со сковородки)
კეცის თხელი მჭადი

კიწი [ķiçi]
1. часть виноградной грозди, плодоножка 2. название сказочной страны
1. ყურძნის ყუნწი 2. ზღაპრული ქვეყნის სახელწოდება

კობიტა [ķobiţa]
деревянная чашка
ხის პატარა თეფში

კობეშია см. **კოპეშია** [ķobešia см. ķopešia]

კობიტა-ხიტონი [ķobiţa-xiţoni]
инструмент для изготовления деревянной чашки
ხელსაწყო, რითაც აკეთებენ «კობიტა» -ს

კობრი [ķobri] *зоол.*
сазан (рыба)
კობრი (თევზი)

კობუ [ķobu]
незрелый, неспелый
მკვახე, უმწიფარი

კოდი [ķodi]
ведерцо из цельного дерева для питья воды, сосуд
კოდი

კოდმე [ķodme]
берег, круча
კბოდე, ფლატე

კოდმე-ტკირი [ķodme-ţķiri]
скалистый берег (реки)
მდინარის კლდოვანი ნაპირი

კოდორი [ķodori] *топон.*
Кодор (река)
კოდორი (მდინარე)

კო(ვ)ზი [ķo(v)zi] *(сен.)*
ложка
კოვზი

კოთხო см. **კორთხო** [ķotxo см. ķortxo]

კოია! [ķoia] *межд.*
ой!
ოი!

კოკა [ḳoḳa]	
кока (кувшин)	კოკა
კოკამი [ḳoḳami]	
с кувшином, несущий кувшин (кока)	კოკიანი
კოკი см. კონკი [ḳoḳi см. ḳonḳi]	
1. остров 2. местность у берега реки	1. კუნძული 2. მიდამო მდინარის ნაპირთან
კოკინა//კოკინია [ḳoḳina//ḳoḳinia]	
подставка (для арбы)	კონკილა, ურმის ქვესადგამი
კოკობე [ḳoḳobe] *зоол.*	
куропатка, горная курочка	კაკაბი
კოკუში [ḳoḳuši] *(сам.), зоол.*	
индейка	ინდაური
კო(ლ)ი [ḳo(l)i] *энтом.*	
саранча, кузнечик, стрекоза	კალია, კუტკალია, ჭიაფა
კოლი-მაკოლია [ḳoli-maḳolia] *энтом.*	
саранча	კალია
კოლინჯი (<*კოლოჯინჯი) [ḳolinǯi(<*ḳoloǯinǯi)] *ботан.*	
кирказон (трава съедобная)	მწარე ძირი, ძირმწარე (საჭმელი ბალახი)
კოლო [ḳolo]	
1. горький 2. *перен.* незрелый	1. მწარე 2. *გადატ.* უმწიფარი
კოლოფი [ḳolopi]	
шкатулка	კოლოფი
კოლოში [ḳološi] *ботан.*	
порода лозы	ვაზის ერთგვარი ჯიში
კოლოჭურა [ḳoloč̣ura] *ботан.*	
1. тыква (горькая) 2. кубышка	აყირო
კომპული см. კოპული [ḳompuli см. ḳoṗuli]	
კონი см. კინი [ḳoni см. ḳini]	
კონკაფი [ḳonḳapi]	
стоптать	დაჯეგა, მოღრეცა (ფეხსაცმლისა)
კონკა [ḳonḳa]	
1. макушка, крона (дерева) 2. метелка кукурузы	1. კორტოხი, საქოჩრე, კინკრიხი, ხის ვერგვინი 2. სიმინდის ცოცხი
კონკერი [ḳonḳeri] *анат.*	
голень	კანჭი, წვივი
კონკი [ḳonḳi]	
остров	კუნძული
კონკუა [ḳonḳua]	
собирать (с трудом)	გაჭირვებით შეგროვება, შექუჩება
კონკირი [ḳonḳiri] *прич.*	
собранный (с трудом)	გაჭირვებით (ძლივს) შეგროვებული
კონოხ см. კინოხ//კჷნოხ [ḳonox см. ḳinox//ḳənox]	
კონწარი: კონწარი ნინა [ḳonçari: ḳonçari nina]	
1. острый ➢ острый на язык 2. неприятный, злой; *букв.* горький язык	1. მძაფრი, მწარე ➢ მწარე ენა 2. უსიამოვნო, მწარე ენა
კონჭაობა [ḳonč̣aoba]	
игра (в камешки)	კენჭის თამაში, კენჭაობა
კონჭი [ḳonč̣i]	
1. дверная балка 2. чашка колена 3. катушка 4. балка	1. კოჭი (კარის) 2. მუხლის კოჭი, კვირისტავი 3. კოჭი (ძაფი) 4. ხის კოჭი

კოპე^{1} [ḳope]
макушка
1. კინკრიხი, საქოჩრე 2. წვერი (ხისა)

კოპე^{2} см. ხერკე [ḳope см. xerḳe]
черпалка (вина)
ხაპი, ხრიკა

კოპეშია//კობეშია [ḳopešia//ḳobešia] *(сен.), ботан.*
тыква
გოგრა, ხაპი

კოპეჭია [ḳopeč̣ia]
макушка
კინკრიხო, საქოჩრე

კოპული^{1} [ḳopuli]
стрела
ისარი

კოპული^{2}: ონანგერიშ კოპული [ḳopuli: onangeriš ḳopuli]
1. тахта ➢ лука седла 2. утолщенный и закругленный конец деревянной стрелы 3. шишкообразное закругление рукоятки пистолета
1. ტახტა ➢ უნაგირის კოტა 2. ხის ისრის დამსხვილებული და დამრგვალებული ბოლო 3. პისტოლეტის გირჩისნაირი ხის დამრგვალებული სახელური

კორთხო [ḳortxo]
маленькая деревянная мера (для сыпучих тел)
კათხა, კოთხო

კორთხუ см. კორთხო [ḳortxu см. ḳortxo]

კორინი//კორინება [ḳorini//ḳorineba]
желать, хотеть
ნდომა, სურვილი

კორკოლაფა [ḳorḳolapa]
катить, прокатить (до)
(გა)გორება

კორკონტი: კორკონტი ლატიში [ḳorḳonṭi: ḳorḳonṭi laṭiši]
верхушка кукурузного стебля
სიმინდის კენწერო, წვერო

კორობილი [ḳorobili] *прич.*
собранный
შეგროვებული, შექუჩებული

კორობუა [ḳorobua]
собрание, собирать
(შე)გროვება, (შე)კრება, (შე)ქუჩება

კოროფუა см. კორობუა [ḳoropua см. ḳorobua]

კოროცხილი [ḳorocxili] *прич.*
сосчитанный
დათვლილი

კოროცხუა: კოროცხუნს, დოკოროცხუ [ḳorocxua; ḳorocxuns, doḳorocxu]
считать ➢ он считает; он сосчитал
(და)თვლა➢ ის თვლის, მან დათვალა

კორტე [ḳorṭe]
запор, замок
კორა, საკეტი

კორჩხელი [ḳorčxeli] *ботан.*
павой
ეკალღიჭა

კორწოხულ/რი [ḳorçoxul/ri]
1. *ботан.* барбарис 2. ткемали, кислый соус дикой сливы 3. род острой еды (общее название)
1. კოწახური 2. ტყემლის წვენი 3. მწარე საჭმლის ზოგადი სახელი

კორწოხული см. კვარწახი [ḳorçoxuli см. ḳvarçaxi]

კოტინია [ḳoṭinia] *зоол., ласкат.*
теленочек
ბოჩოლა, ფუჩინა, ხბოუკა

კოტო^{1} [ḳoṭo]
глиняный горшок (для лобио)
ქოთანი (თიხის)

კოტო^{2} [ḳoṭo]
водоворот; углубленное место на дне реки (похож на горшок)
მორევი; ჩაღრმავებული ადგილი (ქოთნის მსგავსი) მდინარის ფსკერზე

კოფე^{1} [ḳope]
поперечная доска арбы, облучок, козлы
კოფო, ურმის ნაწილი

კოფე[2] см. კოპე[2] [ḳope см. ḳope]

კოფე-დუდი см. კოპე[1] [ḳope-dudi см. ḳope]

კოფი см. კოფე[2] [ḳopi см. ḳope]

კოფო см. კოფე[1] [ḳopo см. ḳope]

კოღო(ნა) [ḳoɣo(na)] *энтом.*
комар — კოღო

კოღუნია [ḳoɣunia] *энтом., уменьш.*
комар (маленький) — პატარა კოღო

კოჩანა: შქაკოჩანა [ḳočana: škaḳočana]
1. человечность, честность, мужество 2. средний возраст мужчины 3. посредничество — 1. კაცობა, პატიოსნება, სიმამაცე 2. კაცობის შუა ასაკი 3. შუაკაცობა

კოჩი [ḳoči]
человек, мужчина — კაცი

კოჩიშ-შური [ḳočiš-šuri]
живой (дух); *букв.* человеческий дух — სულიერი (*სიტყვასიტყვით* კაცის სული)

კოჩიჯგუა [ḳočiǯgua]
человекоподобный — კაცისნაირი, კაცის მსგავსი

კოჩური: დიდკოჩური [ḳočuri: didḳočuri]
человеческий ➢ великосветский — კაცური ➢ დიდკაცური

კოჭო [ḳoč̣o]
1. маленький, низкий 2. хохлатый — 1. დაბალი, პატარა 2. ქოჩორა

კოჭობი [ḳoč̣obi]
1. тигелек, глиняный сосуд 2. светильник — 1. კოჭობი, ჭრაქი; თიხის პატარა ჭურჭელი 2. ლამპარი, მაშუქი, სანათი

კოჭობია [ḳoč̣obia] *уменьш.*
маленький тигелек; коробочка — პატარა კოჭობი; ჭრაქი

კოჭოკვარია [ḳoč̣oḳvaria] *зоол.*
хохлатая ворона — ქოჩრიანი ყვავი

კოჭოფი//კოჭობი [ḳoč̣opi//ḳoč̣obi]
тигелек — ჭრაქი, ხელის ლამპარი

კოჭოჭი [ḳoč̣oč̣i]
макушка — კენწერო, კორტოხი; საქოჩრე (ადგილი თავზე)

კოხა см. კვარწახი [ḳoxa см. ḳvarçaxi]
соус из дикой алычи (ткемали) — ტყემლის საწებელი (წვენი)

კოხი [ḳoxi] *(сен.)*
ливень, проливной дождь; ураган — თავსხმა, კოკისპირული წვიმა; ქარიშხალი

კრა(ვ)ოტი [ḳra(v)oṭi] *русск.*
кровать, постель — სარეცელი, საწოლი, ტახტი

კრამიტი [ḳramiṭi]
черепица — კრამიტი

კრასკა [ḳrasḳa] *русск.*
краска — საღებავი

კრინტი [ḳrinṭi]
звук — კრინტი

კრუხი см. მონჭვა [ḳruxi см. monč̣va]
наседка — კრუხი

კუ[1] [ḳu] *зоол.*
черепаха — კუ

კუ[2] [ḳu]
род болезни
ერთგვარი ავადმყოფობა

კუბო [ḳubo]
гроб
კუბო

კუდეკარი//ჸუდეკარი [ḳudeḳari//‘udeḳari]
балкон
აივანი

კუდელამი[1] [ḳudelami]
1. с хвостом 2. *перен.* мышь (табу)
1. კუდიანი 2. *გადატ.* თაგვი (ტაბუ)

კუდელამი[2] [ḳudelami]
ведьма
კუდიანი, ჯადოქარი

კუდელი [ḳudeli]
хвост
კუდი

კუდელუა [ḳudelua]
вырвать хвост (у птиц, *напр.*, у кур)
ფრინველისათვის (*მაგ.*, ქათმისათვის) კუდის მოცილება, მოგლეჯა

კუთაფი: კუთანს, კუთუუ [ḳutapi: ḳutans, ḳutuu]
стонать, петь (как дрозд) ➢ он стонет, он простонал; куковать (о кукушке)
კვნესა, ჭახჭახი, კუტკუტი (შაშვისა) ➢ კვნესის, ჭახჭახებს; იკვნესა, იჭახჭახა (შაშვზე, გუგულზე იტყვიან)

კუთუა (შურიშ): შური აკუთუუ, შურქ შეეკუთუ [ḳutua (šuriš): šuri aḳutuu, šurk šeeḳutu]
задохнуться, задыхаться ➢ он задыхается, он задохнулся
სულის ხუთვა ➢ სული ეხუთება, სული შეეხუთა

კუთხუ см. კუნთხუ [ḳutxu см. ḳuntxu]

კუკუ [ḳuḳu] *зоол.*
1. кукушка 2. кукование кукушки ➢ ку-ку!
1. გუგული 2. გუგულის ძახილი ➢ გუ-გუ!

კულა [ḳula]
сосуд (узкогорлый) для пития вина
კულა

კულე [ḳule] *топон.*
Сухуми
სოხუმი

კუმა [ḳuma]
дым
ბოლი, კვამლი

კუმინი [ḳumini]
стон
კვნესა

კუმპული см. კოპული[2] [ḳumṗuli см. ḳoṗuli] *(сам.)*

კუმუნთხური [ḳumuntxuri] *ботан.*
щавель дикий крупнолиственный (растение с бархатистыми листьями – останавливает кровь)
მქაუნა, ღოლო

კუნა[1]//კჷნა [ḳuna//ḳəna]
держать
ჭერა

კუნა[2]//კჷნა [ḳuna//ḳəna]
тянуть
თრევა, წევა

კუნდი [ḳundi]
кал, экскременты
განავალი

კუნელი [ḳuneli] *(сен.), ботан.*
боярышник
კუნელი

კუ(ნ)თი [ḳu(n)ti]
1. голень 2. мускул, мышца
1. კანჭი, წვივი 2. კუნთი

კუნთხუ [ḳuntxu]
угол, край, сторона
კუთხე, მხარე

კუნო [ḳuno] *(сам.)*
кузов (рыболовный); плетеная корзина для рыбы
კალათა (თევზსაჭერი); დაწნული გიდელი თევზის საჭერი

კუ(ნ)ტა [ḳu(n)ṭa]
короткий; низкий — მოკლე; დაბალი

კუნწული [ḳunçuli]
верхушка, кончик — წვერი

კუპატი [ḳupaṭi]
купаты, род колбасы — კუპატი, ძეხვი

კურდგელი см. ცურდგელი [ḳurdgeli см. ʻurdgeli]

კურზუ[1] [ḳurzu] *перен.*
изящный — კოხტა

კურზუ[2] [ḳurzu]
1. возвышенное место 2. *топон.* название села (в Мартвильском районе) — 1. ამაღლებული ადგილი 2. სოფლის სახელი (მარტვილის რაიონში)

კურზულე см. ადგილი კურზუ [ḳurzule см. adgili ḳurzu]

კურთა [ḳurta]
1. кальсоны, подштанники 2. трусы — 1. ნიფხავი 2. ტრუსები

კურთალარი [ḳurtalari]
шнур (трусов, штанов) — ხვანჯარი

კურთხა см. კურთხუა [ḳurtxa см. ḳurtxua]

კურთხუ см. კუნთხუ [ḳurtxu см. ḳuntxu]

კურთხუა: აკურთხენს, აკურთხუ [ḳurtxua: aḳurtxens, aḳurtxu]
благословение; благословлять ➢ он благословляет, он благословил — კურთხევა, ლოცვა-კურთხევა➢ აკურთხებს, ლოცავს; აკურთხა, დალოცა

კურკანტელა [ḳurḳanṭela]
маленькие кругленькие плоды кустарника павой (едят дрозды) — ეკალღიჭას ნაყოფი, კურკანტელა (ჭამენ შაშვები)

კურტანი [ḳurṭani]
вьючное седло — კურტანი

კურტუმო [ḳurṭumo] *анат.*
огузок — კურტუმი

კურცხას [ḳyrcaxas] *нареч.*
бодро — ფხიზლად

კურცხე [ḳurcxe]
1. бодрствующий 2. бодрый, шустрый — 1. ფხიზელი 2. მარდი, მხნე, ცქვიტი

კურცხინაფა: იკურცხინუანს, გიიკურცხინუუ; ოკურცხინუანს, გაკურცხინუუ [ḳurcxinapa: iḳurcxinuans, giiḳurcxinuu; oḳurcxinuans, gaḳurcxinuu]
будить, пробуждаться; просыпаться➢ он пробуждается, он пробудился; он будит его, он разбудил его — გაღვიძება, გამოღვიძება ➢ ის იღვიძებს, მან გაიღვიძა; ის აღვიძებს, მან გააღვიძა

კუსაფი: კუსანს [ḳusapi; ḳusans]
стон, стонать➢он стонет — კვნესა ➢ ის კვნესის

კუტა см. კუ(ნ)ტა [ḳuṭa см. ḳu(n)ṭa] *(сен.)*

კუტუ [ḳuṭu]
penis (детский) — penis (ბავშვის)

კუტულა [ḳuṭula] *уменьш.*
мальчик — ბავშვი

კუჩხა см. მაკუჩხური [ḳučxa см. maḳučxuri] *этног.*
гость, посетитель семьи 1-го и 2-го января — 2 იანვრის მეფეხობა, მეკვლე

კუჩხაბედნიერი [ḳučxabednieri]
название свадебной песни (*букв.* счастливые ноги) — «კუჩხაბედნიერი» საქორწილო სიმღერა (*სიტყვასიტყვით* ბედნიერი ფეხი)

კუჩხა-დღა [ḳučxa-dɣa] *этног.*	
букв. день ноги (первый посетитель семьи, ступивший на порог дома и определяющий судьбу семьи на весь год)	ფეხობის (ბედობის) დღე
კუჩხამი: სუმიკუჩხამი [ḳučxami: sumiḳučxami]	
имеющий ногу ➢ треногий	ფეხიანი ➢ სამფეხიანი, სამფეხა
კუჩხი [ḳučxi]	
нога	ფეხი
კუჩხ(ი)მოდვალი [ḳučx(i)modvali]	
обувь	ფეხსაცმელი
კუჩხუჩაფულე [ḳučxučapule]	
без обуви, безлапотный	უფეხსაცმლო, უხამლო
კუცი см. ბარცხინი [ḳuci см. barcxini] *ботан.*	
полуб	ბაძგი
კუჭალუა [ḳuçalua]	
комкать	ჭმუჭნა
კუჭი [ḳuçi] *анат.*	
желудок	კუჭი
კუჭმაჭი [ḳuçmaçi]	
субпродукты, потроха (птицы)	კუჭმაჭი
კუჭოლირი [ḳuçoliri] *прич.*	
скомканный	დაჭმუჭნილი
კუჭოლუა//კუჭალუა [ḳuçolua// ḳuçalua]	
комкать	ჭმუჭნა
კუჭუ-კუჭუ [ḳuçu-ḳuçu]	
маленький, малорослый, низкорослый	პატარა; ტანდაბალი, ტანმორჩილი
კუჭული [ḳuçuli]	
1. макушка *(сам.)* 2. хохол, хохолок 3. кисть, кисточка (у башлыка)	1. წვერი 2. ქოჩორი 3. ბაშლაყის ფოჩი, კუნწული
კუჭუჭი см. ხუჭუჭი [ḳuçuçi см. xuçuçi]	
კუხაფი [ḳuxapi]	
кудахтать (о наседке)	კრუხვა (ქათმის); კრუხის მიერ გამოცემული ხმა
კუხი см. კობუ [ḳuxi см. ḳobu]	
незрелый, неспелый	მკვახე, მოუსვლელი,უმწიფარი
კუხუა см. კუხაფი [ḳuxua см. ḳuxapi]	
быть наседкой	კრუხობა
კჷჟილი см. ღიჟილი [ḳəžli см. ɣižili]	

ლ

ლაბანი: ლაბანი ჭკომი! [labani: labani čǩomi]
очень горький; *перен.* мор, чума ➢ мор, чума с тобой! — ძალიან მწარე; *გადატ.* ჭირი ➢ ჭირი ჭამე!

ლაბაშა [labaša] *(сам.), абх.*
длинная деревянная палка с железным наконечником и железной или деревянной рукояткой для путешествия в горах (И. Кипш.) — რკინისწვეტიანი, ხის გრძელი ჯოხი, რკი-ნის ან ხის კაუჭით და სახელურით, მთაში სიარულის დროს იყენებენ (ი. ყიფშ.)

ლაბაში [labaši]
лаваш — ლავაში

ლაბერჯი [laberǯi] *анат.*
ключица у птиц — ლავიწი (ფრინველის)

ლაბირწი см. ლაბერჯი [labirçi см. laberǯi]

ლაბშა см. ლაფშა: ლაბშა პაღურა [labša см. lapša: labša paɣura] *зоол.*
мерин ➢ мерин ретивый (И. Кипш.) — ლაფშა, იაბო ➢ ფიცხი ცხენი (ი. ყიფშ.)

ლაგამამი (ცხენი) [lagamami(cxeni)]
взнузданный (о лошади) — ლაგმიანი ცხენი

ლაგამი [lagami]
удила; узда, уздечка — აღვირი; ლაგამი

ლაგვა [lagva]
1. неуклюжий, беспомощный 2. тупой, дурашливый — 1. ტლანქი, უხეში, უმწეო 2. ჩლუნგი, ლუნგი

ლაგვალი [lagvali]
1. болтать 2. бессмысленное хождение — 1. ლაყბობა 2. ბოდიალი, ბორიალი

ლაგვანი [lagvani]
большой глиняный кувшин для вина — ქვევრი, ჭური (ღვინის)

ლაგვეგი [lagvegi]
тупой — ბლაგვი, ლუნგი, ჩლუნგი

ლაგვეგობა [lagvegoba]
тупость — ჩლუნგობა, *გადატ.* სიბრიყვე

ლაგვიმორია [lagvimoria] *ботан.*
папоротник — გვიმრა, ჩადუნა

ლაგვირი [lagviri] *прич.*
жеванный — დაღეჭილი, ნაღეჭი

ლაგუა [lagua]
жевать — ღეჭა

ლაგუჯი [laguǯi]
полушубок, накидка из телячьей или козьей шкуры — ტყაპუჭი

ლადერე см. ლადირი [ladere см. ladiri]

ლადირი//ლადჷრი: ლადჷრ ხორცი [ladiri//ladəri: ladər xorci]
1. сырой, невареный, парное мясо 2. свежий — 1. ნედლი; უმი (ხორცი) 2. ახალთახალი

ლადირო//ლადჷრო [ladiro//ladəro] *нареч.*
в сыром виде — ნედლად, უმად

ლავიწი//ლაბირწი [laviçi//labirçi] *анат.*
лопатка — ბეჭი, ლავიწი

ლაზი [lazi]
чан, лаз — ლაზი, ჭანი

ლაზური [lazuri]
чанский, лазский (язык) — ლაზური, ჭანური (ენა)

ლაზუტი [lazuṭi] *ботан.*
кукуруза, маис — სიმინდი (მცენარე და ნაყოფი)

ლა(ი)ტი см. ლაზუტი [la(i)ṭi см. lazuṭi]

ლაკანცია [laḳancia] *ботан.*
акация — აკაცია, ეკლის ხე

ლაკარტი [laḳarṭi] *(сам.)*
1. язык (змеи) 2. жало 3. *ботан.* гречка пальчатая — 1. გველის ენა 2. ნესტარი 3. ლაკარტია

ლაკვატა см. ლაკუ(ნ)ჩხა [laḳvaṭa см. laḳu(n)čxa]
короткая палка, метательная (для сбивки плодов и для игр) — მოკლე ჯოხი, სასროლი (იყენებენ ხიდან ნაყოფის ჩამოსაყრელად და სათამაშოდ); ჭოლოკი

ლაკვატია [laḳvaṭia] *уменьш.*
маленькая метательная палка — პატარა ჭოლოკი

ლაკვაჩხირი см. ნაკვაჩხირი [laḳvačxiri см. naḳvačxiri] *(сам.)*

ლაკვი [laḳvi] *зоол.*
щенок — ლეკვი

ლაკინჩხა [laḳinčxa] *ботан.*
клён — ნეკერჩხალი

ლაკუ(ნ)ჩხა см. ლაკვატა [laḳu(n)čxa см. laḳvaṭa]

ლალა [lala]
1. глупый 2. хищник, жадный 3. лентяй — 1. ბრიყვი, რეგვენი, შტერი 2. მტაცებელი, მძარცველი 3. ზარმაცი, მცონარე

ლალი! [lali]
лай! — იყეფე!

ლალუა: ჯოღორიში ლალუა [lalua: ǯoɣoriši lalua]
лаять ➢ лай собаки — ყეფა ➢ ძაღლის ყეფა

ლალუუ [laluu] *прич.*
лаящий — მყეფარე

ლამა, ლამება//ლამუა [lama, lameba//lamua]
1. понять, смекнуть; хотение 2. попытка, пытаться — 1. გაგება; ლამობა; ნდომება; მიხვდომა 2. მცდელობა, ცდა

ლამაზი [lamazi]
красивый — ლამაზი

ლამი [lami]
сырость — ნესტი

ლამე [lame]
влажный, сырой (о земле, белье и т.д.) — ნესტიანი (მიწა, საცვალი და ა.შ.)

ლამოსი см. ნამუსი [lamosi см. namusi]
совесть — ნამუსი, სინდისი

ლამფირი см. ლოფინი [lampiri см. lopini]

ლანდა см. ლანდირი, ლონდირი [landa см. landiri, londiri]
(основа) бревна (верхние и нижние), к которым приколачиваются доски пола и потолка — ხის ძირე (ზედა და ქვედა), რომელზედაც ეჭედება ჭერისა და იატაკის ფიცრები

ლანდი [landi]

ლანდირი см. ლანდა, ლონდირი [landiri см. landa, londiri]

ლანდუა [landua]
1. мерещиться 2. видение в свете куриных яиц
1. ლანდვა 2. სინათლეზე გალანდვა (ქათმის კვერცხისა)

ლანდღვე [landɣve] *(сам.)*
мутный
მღვრიე

ლანდღვირი [landɣviri] *прич.*
мутный (*напр.*, река)
მღვრიე, ამღვრეული (*მაგ.*, მდინარე)

ლანდღუა [landɣua]
мутить (воду)
ამღვრევა (წყლის)

ლანჭა см. ლარჭა [lanç̣a см. larç̣a]

ლანჯა см. ლინჯი [lanǯa см. linǯi]
медь
სპილენძი

ლა(ნ)ჯი [la(n)ǯi] *ботан.*
ясень
იფანი, კოპიტი

ლაპარტყია [lapaṛṭqia]
плоский, тонкий
ბრტყელი

ლარტყა [larṭqa]
рейка на крыше под дранью и черепицей, к которой они приколачиваются
ლარტყა, ლატანი

ლარჭა [larç̣a] *(сам.)*
цепь для котла над очагом
ჯაჭვი შუაცეცხლზე, ნაჭა

ლარჭამი см. ლარჭემი [larç̣ami см. larç̣emi]

ლარჭემი [larç̣emi] *(сам.), ботан.*
1. камыш 2. свирель (из камыша)
1. ლერწამი 2. ლერწმის სალამური

ლასირელი [lasireli] *прич.*
наточенный, заточенный
გალესილი

ლასირუა//ლასჷრუა: ლასირანს, გოლასირუუ; ილასირუუ [lasirua// lasərua: lasirans, golasiruu; ilasiruu]
точить, штукатурить ➢ он точит, штукатурит; он наточил, отштукатурил; он точится
(გა)ლესვა, (გა)პირვა ➢ ის ლესავს, პირავს; მან გალესა; ილესება, იპირება

ლასტი см. ლაზუტი [lasṭi см. lazuṭi]

ლასუა [lasua]
1. стереть 2. смешать 3. уничтожать 4. расстроить что-либо
1. წაშლა 2. რევა, შეზავება 3. განადგურება, მოსპობა 4. მოშლა

ლატყვაჟია [laṭqvažia]
плохое ружье
ცუდი, უხეირო თოფი

ლაფა [lapa]
падать
ვარდნა

ლაფათქია [lapatkia]
лопата
ნიჩაბი

ლაფანი//ლეფანი [lapani//lepani] *ботан.*
лапина, крыло орешник
ლაფანი

ლაფარა [lapara]
площадь вокруг дома; навес, стреха (И. Кипш.)
ლაფარე, ლაფარო (ი.ყიფშ.)

ლაფართია [lapartia]
плоский, плосковатый
ბრტყელი, მობრტყელო

ლაფაჩე//ლაფაჩა [lapače//lapača]
неглиже; одетый по-домашнему, легко
თავისუფლად, შინაურულად შილიფად ჩაცმული; შილიფად ჩაცმა

ლაფაჩეთ//ლაფაჩათ [lapačet//lapačat] *нареч.*
неглиже — შილიფად (ჩაცმულობა)

ლაფი [lapi]
грязь — ლაფი, ტალახი

ლაფშა [lapša] *зоол.*
мерин — დაკოდილი ცხენი, ლაფშა; იაბო

ლაფშამი [lapšami]
губастый — დიდტუჩიანი, ლაშიანი

ლაფში [lapši]
большая губа, рыло — დიდი ტუჩი, ლაში; დინგი, დრუნჩი

ლაქვათი см. ქვანთილა [lakvati см. kvantila]
курдюк (овцы, барана) — დუმა (ცხვრისა)

ლაქვათია [lakvatia] *зоол.*
лосось, сом — ლოქო, ორაგული

ლაღანკონი [laɣanḳoni]
мера веса; ручные весы — ხელის სასწორი, ცალსასწორა

ლაყე [laqe] *(сам.)*
флегматичный — ლაყე, მოუხერხებელი, უსიცოცხლო, დონდლო

ლაყურში//ლაჸურში [laqurši//la'urši]
жабра (рыбы) — ლაყუჩი

ლაშქარი [laškari]
армия, войско — ლაშქარი, ჯარი

ლაშქუა//ლაშქარუა [laškua//laškarua]
поход; *перен.* портить (огород, посевы) — ლაშქრობა; გად.გ. გათელვა, გაფუჭება (ბოსტნის, ყანის)

ლაწკარი [laçḳari] *(сам.)*
ряд, вереница — მწკრივი, რიგი

ლახალა [laxala]
болезнь — ავადობა, ავადმყოფობა

ლახანა [laxana] *ботан.*
капуста (кочанная), капуста с раскрытыми листьями — ლახანა

ლახარა см. ლახალა [laxara см. laxala]

ლახება: ილახებუ, დეელახუ//დიილახუ, დალახებე(რე) [laxeba: ilaxebu, deelaxu//diilaxu, dalaxebe(re)]
болеть➢ он болеет, заболевает; он заболел, оказывается он заболел — ავადმყოფობა, ავად გახდომა➢ ის ავადაა, ავადდება; ის ავად გახდა, დაავადდა; ის ავად გამხდარა, დაავადებულა

ლახთი [laxti]
булава, палица — ლახტი, რახტი

ლახირი [laxiri] *прич.*
избитый — გალახული

ლახუა: ლახუნს, გოლახუ; ილახუუ, გიილახუ [laxua: laxuns, golaxu; ilaxuu, giilaxu]
бить, избить➢ он бьет его, он избил его; он избивается, он был избит — გალახვა, ცემა ➢ ის მას ცემს, ლახავს; მან ის სცემა, გალახა; ის იცემება, ილახება; ის იცემა, გაილახა

ლახუტი см. ლაგვანი [laxuṭi см. lagvani]
маленький, глиняный кувшин (для хранения вина) — პატარა ქვევრი (ღვინის შესანახად)

ლახუტია см. ლახუტი [laxuṭia см. laxuṭi]

ლაჸაფი [la'api]
1. игра, забава 2. *перен.* шутка — 1. თამაში, გართობა 2. გად.გ. ხუმრობა

ლაჯი см. ლა(ნ)ჯი [laǯi см. la(n)ǯi]	
ლაჸურში [laʿurši]	
жабра (рыбы)	ლაყუჩი
ლება[1] см. გოლება [leba см. goleba]	
ლება[2] [leba]	
ждать	ლოდინი
ლება[3] см. შელება [leba см. šeleba]	
мочь, суметь	ძლება, შეძლება
ლება (შურიში) [leba(šuriši)]	
замолкать	გაჩუმება, დადუმება, ხმის გაკმენდა
ლები[1] [lebi]	
синий	ლურჯი
ლები[2] [lebi]	
матрац, тюфяк	ლეიბი, დოშაკი
ლებია [lebia] *ботан.*	
фасоль	ლობიო
ლეგუცი [leguci]	
неэлегантный, неприглядный, неуклюжий	არაელეგანტური, უშნო
ლეზვა [lezva]	
слюна, слизь	დორბლი, ლეზვი; ლორწო
ლეკამი см. ლეკი [leḳami см. leḳi]	
илистый	შლამიანი
ლეკერი [leḳeri] *прич.*	
избитый (сильно)	ნაცემი (მაგრად)
ლეკვერთხი [leḳvertxi]	
подвески (на поясе), подвязка	ლეკვერთხი
ლეკი [leḳi]	
1. ил 2. плодородная земля	1. შლამი 2. ნაყოფიერი მიწა
ლეკუა [leḳua]	
1. бить, лупить 2. свалить, бросить (множество предметов)	1. ბეგვა, ცემა (მაგრად) 2. დაყრა (ბევრი რამის)
ლეკურამი [leḳurami]	
имеющий шашку, саблю	ლეკურიანი, ხმლიანი
ლეკური [leḳuri]	
шашка	ლეკური, ხმალი
ლეკუხა [leḳuxa] *(сам.), ботан.*	
крушина (ломкая), жестер	ხეჭრელა, ლუკუფხა
ლელეცი [leleci] *анат.*	
селезенка	ელენთა, ტყირპი
ლელუა [lelua]	
синеть, синить	გალილავება, გალურჯება
ლენჩი [lenči]	
глупый, дурашливый, тупой	მოსულელო, სულელი, შტერი, ჩლუნგი
ლენჭყი [lenčqi]	
болото	ჭაობი
ლენჭყონა [lenčqona]	
болотистое место	ჭაობიანი ადგილი
ლეპა [lepa]	
слюна (детей)	დორბლი (პატარა ბავშვის)

ლეპი [lepi]
слюна (животного) ბილწი ლეპი, ნერწყვი

ლეჟვა [ležva]
пена (животного) დორბლი, დუჟი

ლეჟვამი [ležvami]
с текучей пеной (животное) დორბლიანი

ლერე [lere]
ось ღერძი

ლერსი см. ლექსი [lersi см. leksi] *(сам.)*

ლერჩქვი см. ლეჩქვი [lerčkvi см. lečkvi]

ლერცი см. ლექსი [lerci см. leksi] *(сам.)*

ლერწი [lerçi]
черенок виноградной лозы ლერწი

ლერ(ჭ)ყვა [ler(č)qva] *(сен.)*
слюна ნერწყვი

ლეტა [leṭa]
1. грязь 2. глина 1. ტალახი 2. თიხა

ლეტამი [leṭami]
грязный ტალახიანი

ლეფანი см. ლაფანი [lepani см. lapani]

ლეფონი см. ლაფანი [leponi см. lapani] *(сам.), ботан.*
лапина, крыло орешник ლაფანი, ლაფნის ხე

ლე(ფ)ში см. ლიფში [le(p)ši см. lipši]
иголка ნემსი

ლექინი//ლექჷნი [lekini//lekəni]
легкий მსუბუქი

ლექინო//ლექჷნო [lekino//lekəno] *нареч.*
легко მსუბუქად

ლექსი см. ლერსი [leksi см. lersi]
стихотворение, стих ლექსი

ლეყვი см. ლიყვი, ლუყი [leqvi см. liqvi, luqi]

ლეჩექი [lečeki] *(сен.)*
женская вуаль ლეჩაქი

ლეჩქვი [lečki] *анат.*
губа ბაგე, ტუჩი

ლეჩხომა [lečxoma] *топон.*
Лечхуми ლეჩხუმი

ლეხი [lexi]
больной ავადმყოფი

ლეხიანი [lexiani]
больной ავადმყოფი

ლიბას [libas] *нареч.*
мягко რბილად

ლიბუ//ლჷბუ [libu//ləbu]
мягкий; слабый რბილი

ლიბუა [libua]
прикасаться для опробования на прочность შეხება სიმკვრივის გასასინჯად

ლიება [lieba]
уменьшать(ся) (და)ლევა, გათავება; დაპატარავება

ლივერი [liveri]
револьвер რევოლვერი

ლიკვი см. ნიკვი [liḳvi см. niḳvi]
кулак მუჭი

ლილა [lila]
синька ლილა

ლილუა [lilua]
синить, синеть გალურჯება, გალილისფერება

ლიმა//ლჷმა: ილჷნს, ილიმუ; [lima// ləma: iləns, ilimu] *(сам.)*
война, волнение; борьба; воевать, бороться ➢ он воюет, он воевал მღელვარება, ომი; ბრძოლა, ჭიდილი ➢ ის ომობს (იბრძვის); მან იომა (იბრძოლა)

ლინჯი//ლჷნჯი [linʒ̆i//lənʒ̆i] *(сам.)*
медь სპილენძი

ლინჯიშ კარდილა [linʒ̆iš ḳardila]
медный котел სპილენძის ქვაბი

ლიპუა [lipua]
1. залепить (оплеуху в лицо) 2. мазать, подмазывать 1. სილის გაწვნა, დაწებება (დააწებებს) 2. წასმა, (წა)ცხება

(ლ)ისმარი//ლჷსმარი [(l)ismari//ləsmari]
гвоздь ლურსმანი

ლისირი//ლისჷრი см. ისირი [lisiri//lisəri см. isiri] *(сам.)*

ლიფონი//ლეფონი [liponi//leponi] *ботан.*
лапина, крыло орешник ლაფანი

ლიფსი [lipsi] *(зугд.)*
заноза ხიწვი

ლიყვი см. ლუყი [liqvi см. luqi]

ლიშანი см. ნიშანი [lišani см. nišani]

ლი(ფ)ში см. ლე(ფ)ში [li(p)ši см. le(p)ši] *(сам.)*

ლოგინი [logini]
постель; кровать ლოგინი, საწოლი; ტახტი

ლოგინუა//ლოგონუა: მუშა ლოგონანქ? [loginua//logonua: muša logonank?]
оценивать ➢ как оцениваешь? დაფასება ➢ რამდენად აფასებ?

ლოგინუა [loginua]
стелить, постелить ლოგინის გაშლა, დაგება

ლოდი см. ტკილი [lodi см. ṭḳili]
валун, глыба (камня) რიყის ქვა, ლოდი

ლოდინი см. ლება[2] [lodini см. leba]
ожидание ლოდინი

ლოდი-ტყვია [lodi-ṭqvia]
тяжелый слиток свинца ტყვიის მძიმე ზოდი

ლოდო [lodo]
тупой ჩლუნგი

ლოკუა: ლოკუნს//ლოკჷნს, ლოკუ [loḳua: loḳuns//loḳəns, loḳu]
лизать➢ он лижет, он облизал ლოკვა ➢ ის ლოკავს, მან გალოკა

ლოლირი [loliri] *прич.*
закоптелый, закопчёный გაჭვარტლული, ჭვარტლიანი

ლოლუა[1] [lolua]
коптить — ბოლვა, (გა)ჭვარტლვა

ლოლუა[2] [lolua]
гнать, выгонять — (გამო)დენა, (გამო)რეკ(ვ)ა

ლომი [lomi] *зоол.*
лев — ლომი

ლო(ნ)დი: ლო(ნ)დი ტყვია [lo(n)di:lo(n)di ṭqvia]
глыба; большой, тяжелый ➤ тяжелый слиток свинца — ლოდი, ბელტი; დიდი, მძიმე ➤ ტყვიის მძიმე ზოდი

ლონდირი см. ლანდა [londiri см. landa]

ლონტკუა: ჯოღორქ წყარი გელონტკუ [lonṭkua: ǯoɣork çqari gelonṭku]
1. лизать 2. лакать ➤ собака лизнула воду — 1. ლოკვა 2. ტლეკვა, სვლეპა ➤ ძაღლმა წყალი შესვლიპა

ლონტყაფა/ი [lonṭqapa/i]
валяться в грязи, копошиться в грязи, в луже (о буйволе, свинье) — ტალახში გორაობა, ტყლაპუნი (კამეჩის, ღორის)

ლოუ [lou]
немой — ბლუ; მუნჯი

ლოფინი [lopini] *(сен.)*
1. деревянная основа (колодца) 2. пол (арбы) — 1. ხის საფუძველი (ჭის) 2. ურმის იატაკი

ლოფორს/ცო [lopors/co] *(сен.)*
косноязычный — ბლუ, ენაბორძიკა, ენადაბმული

ლოქორუა [lokorua] *(сен.), зоол.*
улитка — ლოკოკინა

ლუაფა см. გოლუაფა [luapa см. goluapa]

ლუბა//ლგბა см. უბა [luba//ləba см. uba]

ლუგა [luga]
глупец, дурак, тупой — ბრიყვი, ლუგი, ჩერჩეტი, ჩლუნგი

ლუდი [ludi]
пиво — ლუდი

ლუდუკი [luduḳi] *антроп.*
сказочное имя — ზღაპრული სახელი

ლუკა [luḳa]
кусок — ლუკმა

ლუკა-ლუკათ [luḳa-luḳat] *нареч.*
на куски — ლუკმა-ლუკმად

ლულუ//ლგლგ [lulu//lələ]
грудное (дитя) — ძუძუთა (ბავშვი)

ლუმჯი [lumǯi]
вечер — საღამო

ლურე//ლგრე//ჲურე [lure//ləre//jure]
запор, засов — ურდული

ლურენჯი [lurenǯi] *нареч.*
спящий — მძინარე

ლური//რული [luri//ruli]
сон — ძილი

ლურიშგუდა [lurišguda] *ботан.*
дождевик (гриб), дымчатка, порховка — ფშუკურა

ლურჯი [lurǯi]
синий — ლურჯი

ლუღი [luɣi] *ботан.*

инжир	ლელვი

ლუყი см. ლეყვი//ლიყვი [luq̣i см. leq̣vi//liq̣vi] *(сам.), ботан.*

1. род капусты 2. омела	1. ლახანა 2. ფითრი

ლუხუმი//ლჷხჷმი [luxumi//ləxəmi]

1. мощный 2. неотесанный (о человеке), непонятливый, непонимающий 3. дикий	1. ძალოვანი 2. გაუგებარი 3. გარეული

მ

მა [ma] *местоим.*
я, мне, меня — მე

მა(ა)ლუ [ma(a)lu] *прич.*
ходящий, ходок; текучий — მავალი; მდინარი

მა(ა)ლწყარი [ma(a)lçqari] *(сам.)*
проточная, текучая вода — გამდინარე, მდინარე წყალი

მაამშვა [maamšva]
шестой — მეექვსე

მაანთხა//მაონთხა [maantxa//maontxa]
четвертый — მეოთხე

მაალალარი [maaɣalari] *прич.*
что надо принести, ноша — მოსატანი

მაბარგალი [mabargali] *прич.*
мотыжащий — მთოხნელი, მმარგვლელი

მაბარუუ [mabaruu] *зоол.*
гусеница — მუხლუხო

მაბზაკუნა см. მაზაკელა [mabzaḳuna см. mazaḳela]

მაბირუ [mabiru] *прич.*
певчий, певец — მომღერალი

მაბონალი [mabonali] *прич.*
моющий — (და)მბანი

მაბჟალია [mabžalia] *ботан.*
молочай (род травы) — რძიანა (ბალახი)

მაბშალია см. მაფშალია [mabšalia см. mapšalia]

მაგალითი [magaliti]
пример, образец — მაგალითი

მაგანა[1] [magana]
серп — ნამგალი

მაგანა[2] [magana]
1. ширина, шириной в… 2. сторона — 1. სიგანე, სიგანით (რაღაცის ტოლი) 2. მხარე

მაგარენჯა [magarenǯa] *прич.*
плакса — მტირალა

მაგაფალი [magapali] *прич.*
1.сборщик податей 2. плательщик (тот, кто платит) — 1. ბეგარის ამკრეფი, გადამხდევინებელი 2. გადამხდელი (ვინც იხდის)

მაგვიმარია [magvimaria] *ботан.*
папоротник (черный) — ჩადუნა

მაგიმალი//მაგჷმალი [magimali//magəmali] *прич.*
жнец — მთიბველი, მომკელი

მაგინაფალი//მაგჷნაფალი [maginapali//magənapali] *прич.*
вестник (траура); тот, кто приносит весть о смерти — გარდაცვალების შესახებ ამბის მომტანი, შემტყობინებელი

მაგირძა//მაგჷრძა [magirʒa//magərʒa]
длиной (с что-либо); длинный, как…
სიგრძის; ისე გრძელი, როგორც…

მაგლონია [maglonia] *ботан.*
магнолия
მაგნოლია

მაგორალი [magorali] *прич.*
1. ищущий 2. искатель
1. მძებნელი 2. მაძებარი

მაგორაფალი [magorapali] *прич.*
ругающий
მგინებელი, მლანძღველი

მაგორუ(უ) см. მაგორალი [magoru(u) см. magorali]

მაგუ [magu] *(сам.)*
сапоги
ჩექმა, ნებისმიერი ხამი ფეხსაცმელი

მაგუია [maguia] *уменьш.*
сапожки
ნებისმიერი ხამი პატარა ფეხსაცმელი

მაგურაფალი [magurapali] *прич.*
1. учащийся 2. учитель
1. მოსწავლე 2. მასწავლებელი

მაგურაფუ см. მოგურაფუ [magurapu см. mogurapu]

მაგური [maguri]
подобный
მსგავსი

მადაღალი [madaɣali] *прич.*
ставящий клеймо
(და)მდაღველი

მადგუმალი//მადგჷმალი [madgumali//madgəmali] *прич.*
ставящий
დამდგმელი; მიმდგმელი

მადენი [madeni]
1. руда 2. клад, сокровище
1. მადანი 2. განძი, საუნჯე

მადვალარი [madvalari]
что надо надеть (об обуви)
ჩასაცმელი (ფეხზე)

მადიდა [madida]
большой (как что-либо); такой большой, как…
სიდიდის; ისე დიდი, როგორც…

მადილოსანი//მადჷლოსანი [madilosani//madəlosani]
женщина, дама
მანდილოსანი

მადინაფალი [madinapali] *прич.*
теряющий; кто теряет
(და)მკარგავი, (და)მკარგველი

მაეფა [maepa]
такой дешевый, как…; дешевизна
ისე იაფი, როგორც…; სიიაფე, იაფობა

მაეჩა [maeča]
двадцатый
მეოცე

მავითა [mavita]
десятый
მეათე

მავითაამშვა [mavitaamšva]
шестнадцатый
მეთექვსმეტე

მავითაანთხა [mavitaantxa]
четырнадцатый
მეთოთხმეტე

მავითაართა [mavitaarta]
одиннадцатый
მეთერთმეტე

მავითო(ბ)რუა [mavito(b)rua]
восемнадцатый
მეთვრამეტე

მავითოჟირა [mavitožira]
двенадцатый
მეთორმეტე

მავითოსუმა [mavitosuma]
 тринадцатый — მეცამეტე

მავითოშქვითა [mavitoškvita]
 семнадцатый — მეჩვიდმეტე

მავითოჩხორა [mavitočxora]
 девятнадцатый — მეცხრამეტე

მავითოხუთა [mavitoxuta]
 пятнадцатый — მეთხუთმეტე

მაზაკელა [mazaḳela] *(сен.), зоол.*
 трясогузка — მაბზაკუნა, ბოლოქანქარა

მაზაკვალი [mazaḳvali] *прич.*
 1. ведьма, колдунья 2. гадалка — 1. მზაკვარი, მჩხიბავი 2. მარჩიელი

მაზალი [mazali] *прич.*
 месящий, месильщик — დამზელი, მზელავი

მაზვა [mazva]
 лепешка (из муки и меда) — თაფლისა და ფქვილისაგან მომზადებული კვერი

მაზვი [mazvi]
 мазь — მალამო

მაზიმალი//მაზჷმალი [mazimali//mazəmali] *прич.*
 измеряющий; мерильщик — მზომელი

მაზირალი [mazirali] *прич.*
 сборщик (податей) — შემგროვებელი, გადასახადის ამკრეფი, არქაული: მეზვერე

მაზოლი [mazoli]
 мозоль — კორძი

მაზოჯალი [mazoǯali] *прич.*
 повелитель — მბრძანებელი

მაზურზულარი [mazurzulari] *прич.*
 рыдающий — მოზუზუნე, ხმამაღლა მოტირალი

მათასალი [matasali] *прич.*
 сеющий — მთესველი

მათარა [matara]
 сосуд (железный) для воды, дорожная кружка, фляга — მათარა; ტყავის სასმისი, სამგზავრო ჭიქა

მათრახი см. მართახი [matraxi см. martaxi]

მათუხალი [matuxali] *прич.*
 прядильщик, сучильщик — ძაფის დამრთველი, მძახველი

მათქუალი [matkuali] *прич.*
 говорящий — მთქმელი

მათხილარი [matxilari] *прич.*
 1. пастух, сторож 2. стерегущий — 1. მწყემსი 2. მოდარაჯე, ყარაული

მათხილე [matxile]
 пастух, сторож — მწყემსი

მათხირი см. მათხუალი [matxiri см. matxuali] *прич.*
 нищий — მათხოვარი

მათხოზინალი [matxozinali] *прич.*
 преследующий, преследователь — მდევარი

მათხოზინე/უ [matxozine/u] *прич.*
 преследователь — მდევარი

მათხორალი [matxorali] *прич.*
копающий — მთხრელი

მათხუალი [matxuali] *прич.*
1. просящий 2. нищий — 1. მთხოვნელი 2. მათხოვარი; გლახაკი

მათხუუ см. მათხუალი [matxuu см. matxuali]

მაიმუნი [maimuni]
обезьяна — მაიმუნი

მაინჯე см. მალინჯე ბორჯი[mainǯe см. malinǯe borǯi] *нареч.*
вечер (поздний), вечернее время — საღამო ხანი

მაინჯეთ [mainǯet] *нареч.*
вечером — საღამოს

მაკათური [maḳaturi] *прич.*
1. соучастник; причастный 2. участник; *перен.* член — 1. მოზიარე, მონაწილე 2. წევრი; *გადატ.* წევრი

მაკარიშე [maḳariše] *зоол.*
кабан — მამალი (დაუკოდავი) ღორი, ტახი

მაკითხე [maḳitxe] *прич.*
1. читающий 2. гадалка, ворожея 3. спрашивающий — 1. მკითხველი (დაწერილის) 2. მკითხავი, მისანი 3. მკითხველი ამბისა

მაკიკონალი [maḳiḳonali] *прич.*
клюющий — მკენკავი

მაკინდოლი [maḳindoli] *ботан.*
петрушка — ოხრახუში, მაკიდო

მაკიჟინალი [maḳižinali] *прич.*
кричащий — მყვირალი

მაკუჩხური см. კუჩხა [maḳučxuri см. ḳučxa] *прич.*

მალაზონი [malazoni]
монахиня — მონაზონი

მალათირე [malatire] *(сам.)*
сообщник — მოზიარე

მალალარი [malalari] *прич.*
лающий (о собаке) — მყეფარე, მყეფი (ძაღლი)

მალამა [malama] *(сам.)*
бальзам — მალამო

მალა-მალას [mala-malas]
часто, поминутно — მალიმალ

მალას [malas] *нареч.*
быстро — სწრაფად

მალაღური [malaɣuri] *зоол.*
жаворонок, иволга, ремез — მოლაღური

მალაყი [malaq̣i]
род танца; акробатическое движение (вверх ногами), прыжок кувырком — ცეკვის სახეობა; მალაყი (თავდაყირა)

მალახარი [malaxari] *прич.*
бьющий — გამლახველი, მცემელი

მალახია [malaxia] *зоол.*
1. мотылёк 2. крупная заразная муха — 1. ფარვანა 2. დიდი ბუზი, სნეულების გადამტანი

მალაჸაფე [malaʻape] *прич.*
1. играющий 2. игрок — მოთამაშე

მალიმური//მალგმური [malimuri//maləmuri] *прич.*
войн, воюющий — მეომარი, მებრძოლი

მა(ლ)ინჯე [ma(l)inǯe] *нареч.*
вечер — საღამო

მალინჯე ბორჯი см. მაინჯე [malinǯe borǯi см. mainǯe]

მალურია [maluria] *(сам.), ботан.*
персидская мимоза — ლენქორანული ალბიცია

მალუღია [maluɣia] *зоол.*
инжирник (птица), щур — მელელვიე (ჩიტი)

მამალას: ვალიშ მამალას [mamalas: vališ mamalas] *нареч.*
скоро, быстро ➢ быстро, как молния, молниеносно — მალე, ძალიან მალე, ელვის სისწრაფით ➢ ისე სწრაფად, როგორც ელვა

მამანგარა [mamangara]
силой с… чего-либо; такой сильный, как… — ისე ძლიერი, როგორც…

მამაღალა [mamaɣala]
высотой с…; такой высокий, как… — ისე მაღალი, როგორც…

მამ(ი)დასქუა [mam(i)daskua]
двоюродный брат, сестра (по отцовской линии) — მამიდაშვილი

მამონკა [mamonḳa]
тяжестью с, весом с…; такой тяжелый, как… — ისე მძიმე, როგორც…

მამული [mamuli]
родовое имение — მამული

მანათებელი [manatebeli] *прич.*
светящий — მანათებელი

მანათი: მანათობით [manati: manatobit]
рубль ➢ по рублю, рублями — მანეთი ➢ მანეთობით

მანათიანი [manatiani]
рублёвый — მანეთიანი

მანას см. მალას [manas см. malas] *нареч.*
быстро, скоро — მალე, სწრაფად

მანახვალი [manaxvali] *прич.*
прачка; стирающий — მრეცხავი

მანგარალი [mangarali] *прич.*
плачущий; плакальщик(ца) — დამტირებელი, მ(ო)ტირალი

მანგარას [mangaras] *нареч.*
крепко, твердо — მაგრად

მანგარაშე см. მანგარო [mangaraše см. mangaro]

მანგარი [mangari]
крепкий, прочный, сильный — მაგარი

მანგარინჯე/ა [mangarinǯe/a] *прич.*
плакса — მტირალა

მანგარო [mangaro] *нареч.*
крепко, сильно — მაგრად, ძლიერ

მანგარობა [mangaroba]
1. твердость 2. мужество — 1. სიმაგრე 2. ვაჟკაცობა

მანგაშე//მანგო [mangaše// mango] *нареч.*
вдоль, прямо — პირდაპირ, გასწვრივ

მანგი [mangi]
1. подобный 2. копия, лицо 3. правильный, прямой — 1. დარი, ნაირი 2. ფარდი, პირი 3.სწორი, შესაფერისი

მანგიერო [mangiero] *нареч.*	
вместо, взамен	მაგიერად, მაგივრად, სამაგიეროდ
მანგიორი [mangiori]	
заменяющий, взамен; заменитель	მაგიერი, სამაგიერო, სანაცვლო
მანგიორო см. მანგიერო [mangioro см. mangiero]	
მანგო: შარაში მანგო [mango: šaraši mango]	
вдоль ➤ вдоль дороги	გასწვრივ ➤ გზის გასწვრივ
მანგური [manguri]	
подобный	*მაგვარი, მსგავსი*
მანილი [manili] *прич.*	
опаленный (о куре, свинье)	გატრუსული, გარუჯული (ქათამი, ღორი)
მანუა [manua]	
опаливать (о куре, свинье)	ტრუსვა, (გა)რუჯვა (ქათმის, ღორის)
მანჩარიკა [mančariḳa] *ботан.*	
1. мочалка 2. люффа, мочальная тыква	1. ღრუბელი, ხრალი 2. ლუფა
მანჩურალი [mančurali] *(сам.), прич.*	
пловец; тот, кто плавает	მცურავი, მოცურავე
მანწყუალი [mançquali] *прич.*	
разрушающий; разрушитель	დამქცევი; დამანგრეველი
მანწყუ(უ): ხეში მანწყუუ [mançqu(u): xeši mançqu(u)]	
устраивающий, устроитель ➤ помогающий	მომწყობი ➤ ხელის გამმართველი; ხელის შემწყობი
მა(ნ)ჭარი [ma(n)çari]	
молодое вино	მაჭარი
მანჭ(ი/ჷ)კორა [manč̣(i/ə)ḳora] *ботан.*	
опёнок настоящий, опёнок березовый	მანჭკვალა სოკო
მანჯა [manǯa]	
запястье	მაჯა
მაონთხა см. მაანთხა [maontxa см. maantxa]	
მაოშა [maoša]	
сотый	მეასე
მაჟარნეჩა [mažarneča]	
сороковой	მეორმოცე
მაჟირა//მაჟჷრა [mažira//mažəra]	
второй	მეორე
მაჟირალი [mažirali] *прич.*	
очищающий ниву во второй раз	მეორედ გამთოხნელი (ყანის)
მაჟირელი [mažireli] *прич.*	
второй раз прополотая нива	მეორედ გათოხნილი (ყანა)
მაჟირუა: მაჟირანს, გომაჟირუუ [mažirua: mažirans, gomažiruu]	
полоть кукурузу (второй раз) ➤ он полет, он прополол	სიმინდის მეორედ გათოხნა (გამარგვლა) ➤ ის თოხნის მეორედ, მან გათოხნა მეორედ
მარა [mara] *союз.*	
но	მაგრამ
მარაგვინჯა [maragvinǯa] *прич.*	
бодливый	მარქენალი, მრჩოლელი
მარაკა [maraḳa]	
хлев для коз	ფარეხი, გომური თხებისათვის
მარანი [marani]	
винный погреб	მარანი

მარაშინა თუთა [marašina tuta] *(сам.)*
август — აგვისტო

მარაშონა [marašona] *(сен.), религ.*
Успение, *букв.* день Марии — მარიამობა

მარაჯალი [mara'ali] *прич.*
гонитель; гонящий — გამდენი, გამრეკი

მარგალი [margali]
мегрел; *перен.* крестьянин — მეგრელი; *გადატ.* გლეხი

მარგალიტი [margaliṭi]
жемчужина — მარგალიტი

მარგალური [margaluri]
мегрельский — მეგრული

მარგალური ნინა [margaluri nina]
мегрельский язык — მეგრული ენა

მარგალურო [margaluro] *нареч.*
по мегрельски — მეგრულად

მარგატელი [margaṭeli]
ножницы — მაკრატელი

მარგება [margeba]
укреплять — გამაგრება

მარგვი [margvi] *зоол.*
медвежонок — ბელი (დათვისა)

მარგულა см. მარგული [margula см. marguli]

მარგული [marguli] *(сам.), ботан.*
чернослив — შავი ქლიავი

მარდი [mardi]
благодать, милость, благодарность; *перен.* достаток, обилие — მადლი; *გადატ.* ბარაქა, სიუხვე

მარდიანი [mardiani]
благодатный, обильный — მადლიანი; ბარაქიანი

მარდობა//მადლობა [mardoba//madloba]
благодарность, признательность — მადლობა

მარდობელი [mardobeli]
благодарный, признательный — მადლობელი

მარდუალი [marduali] *прич.*
воспитатель(ница), кормилица — გამზრდელი, მკვებავი

მარებელი [marebeli]
сват, сваха — მაჭანკალი, შუამავალი

მარენჯი [marenǯi] *прич.*
существующий, находящийся — არსებული; მყოფი

მართალი [martali]
праведный, справедливый, невиновный — მართალი, სამართლიანი; უდანაშაულო

მართალო [martalo] *нареч.*
действительно, вправду — მართლა, ნამდვილად, ჭეშმარიტად

მართახი [martaxi]
кнут, плеть — მათრახი

მართვე [martve] *зоол.*
1. птенец 2. детеныш ➢ котенок, медвежонок, щенок... — 1. ბარტყი 2. ჩვილი ცხოველი ➢ ლეკვი, ბელი, კნუტი...

მართუ(უ) [martu(u)]
водоворот, омут — მბრუნავი; მორევი, წყალბორბალა

მართუალი [1] [martuali] *прич.*
делящий, разделяющий — გამყოფი (რამის)

მართუალი [2] [martuali] *прич.*
накрывающий (крыши домов); надевающий (шапку) — სახლის (გა)დამხურავი; დამბურავი, დამხურავი (ქუდის)

მარკივებელი [markivebeli] *прич.*
отыскивающий, выслеживающий; искатель — მძებნელი

მარკი(ლ)არი [marki(l)ari] *прич.*
кричащий — (მო)მკივანი, ვინც კივის

მარკინე [markine] *прич.*
борец — მოჭიდავე

მარმალი [marmali]
мрамор — მარმარილო

მარმალი, მარმალუა [marmali, marmalua]
мигание, моргание; мигать, моргать — ხამხამი (თვალის), დახამხამება

მარსა [marsa]
часть ткацкого станка – шпулька — მასრა

მარსხებელი [marsxebeli] *прич.*
избавитель, спаситель — გადამრჩენელი, (და)მხსნელი

მარტენჯი см. მარტინჯი [marṭenǯi см. marṭinǯi]

მარტვილი [marṭvili] *топон.*
Мартвили (название села и района) — მარტვილი (დაბისა და რაიონის სახელწოდება)

მარტი [marṭi]
март (месяц) — მარტი (თვე)

მარტინჯი [marṭinǯi] *(сам.)*
1. бегущий, убегающий *прич.* 2. беглец, беженец — 1. გამქცევი 2. გაქცეული, ლტოლვილი

მარტიში [marṭiši]
мартовский — მარტის(ა)

მარ(უ)ა [mar(u)a]
неделя — კვირა (შვიდი დღე)

მარულა [marula]
бега, скачки — მარულა

მარულე [marule] *прич.*
1. бегущий, бегающий 2. бегун — მორბენალი

მარუო см. მარუა [maruo см. marua] *(зугд.)*

მარუო//მაბრუა [maruo//mabrua]
восьмой — მერვე

მარქაფა [markapa] *(сен.)*
запасной (о коне) — სათადარიგო, თანმხლები (ცხენი)

მარქაფათ [markapat]
взамен (о лошади) — სათადარიგოდ (ცხენი)

მარქე/ინჯი [marke/inǯi] *(сам.)*
бодливый — მრქენელი, რქენია

მარქვა [markva] *(сам.)*
1. катушка 2. челнок (ткацкого станка) — 1. კოჭი 2. მაქო, ძაფის ჩასადები (საქსოვი დაზგის ნაწილი)

მარქვალი [markvali] *(сам.)*

яйцо   კვერცხი

მარქვალიშ გური [markvališ guri] *ботан.*

рыжик (гриб)   მჭადა-სოკო

მარქვი см. მარქვა [markvi см. markva]

მარღამი ср. მესერია ჭუკი [maryami: meseria čuki] *(сен.), зоол.*

летучая мышь   ღამურა

მარღი [maryi] *(сен.)*

1. с бельмом; слегка косоглазый 2. иноходец   1. მარღი, მცირედ ელამი 2. იორღა, თოხარიკი

მარჩია [marčia]

белый; такой белый, как…   თეთრი, ისე თეთრი, როგორც…

მარჩილი: მუთუნჷ-ქესა-მარჩილით [marčili: mutunə-kesa-marčilit]

10 копеек (И. Кипш.) ➤ никаким образом, никакой ценой   10 კაპიკი (ი. ყიფშ.) ➤ არაფრით, არავითარ ფასად

მარჩუალი [marčuali] *прич.*

грабитель   მძარცველი

მარჩქილე [marčkile] *прич.*

слушающий   მსმენელი

მარჩქილუუ см. მარჩქილე [marčkiluu см. marčkile]

მარჩქინე [marčkine] *прич.*

1. знающий 2. знаток   მცოდნე

მარჩხა [marčxa]

1. мелкий (о воде) 2. мель (о реке)   1. მარჩხი (წყალი) 2. მარჩხობი, თავთხელი (მდინარე)

მა(რ)ჩხვიალ/რი [ma(r)čxvial/ri] *прич.*

крикливый, мяукающий   მკივანი, მჩხავანი

მარცხას [marcxas] *нареч.*

მარცხო см. მარცხას [marcxo см. marcxas] *нареч.*

редко   იშვიათად

მარძგვანი [marʒgvani]

правый   მარჯვენა

მარძგვანიშე [marʒgvaniše] *нареч.*

справа   მარჯვნიდან

მარძგვი см. მორძგვი [marʒgvi см. morʒgvi]

მარწვენი [marçveni] *(сен.)*

мацони, простокваша   მაწონი

მარწვინი см. მარწვენი [marçvini см. marçveni] *(сам.)*

მარწკვენია см. მაწკვინტია [marçḳvenia см. maçḳvinṭia] *ботан.*

мыший тёрн, иглица   თაგვისარა

მარწკინაია [marçḳinaia] *энтом.*

светляк, светлячок (*букв.* сверкающий)   ციცინათელა (*სიტყვასიტყვით* მბრწყინავი)

მარწკინალი [marçḳinali]

совершающий омовение покойника   გამპატიოსნებელი (მიცვალებულისა)

მარწკინდი [marçḳindi]

кольцо, перстень   ბეჭედი

მარწკინდია см. მარწკინაია [marçḳindia см. marçḳinaia] *(сам.)*

მარწონი см. მარწვენი [marçoni см. marçveni]

მარწუხი [marçuxi]

1. *энтом.* оса, шмель 2. клещи   1. ბზიკი, კრაზანა, კელა 2. გაზი, მარწუხი

მარწუხია см. მარწუხი [marçuxia см. marçuxi] *энтом.*

მარჭიხოლი см. მაჭირხოლი [marčixoli см. mačirxoli]

მარხუალი [marxuali] *прич.*
продырявливающий   გამხვრეტი

მარჯგინალი [marǯginali] *прич.*
победитель   გამარჯვებული, მჯობნი

მასანგვალი [masangvali] *прич.*
бьющий, ударяющий (сильно)   გამრტყმელი (მაგრად)

მასარი [masari]
частокол, кол   მესერი

მასაქელა [masakela] *(сам.), зоол.*
трясогузка-желтобрюшко   ბოლოქანქარა, მაბზაკუნა

მასვანჯებელი см. მოსასვანჯე [masvanǯebeli см. mosasvanǯe]

მასკალია см. მაწირღია [masḳalia см. maçirɣia]

მასოფალი[1] см. მაწირღია [masopali см. maçirɣia]

მასოფალი[2] [masopali] *прич.*
рвущий   მგლეჯავი

მას(უ)მა [mas(u)ma]
третий   მესამე

მასუმენეჩა//მასუმონეჩა [masumeneča//masumoneča]
шестидесятый   მესამოცე

მასუმალალ/რი (ბადე) [masumalal/ri]
весельная, прямая сеть   მოსასმელი ბადე

მასქვამა [maskvama]
красотой с … ; такой красивый, как …   სილამაზისა; ისეთი ლამაზი, როგორც…

მასქილადაფარი//მასქჷლადაფარი [maskiladapari//maskəladapari] *прич.*
1. излечивающий 2. целебный   1. მომრჩენი 2. მარგებელი

მასქუალი (ქოთომი) [maskuali (kotomi)] *прич.*
несущая яйца (курица), несушка   კვერცხმდები (ქათამი)

მასქური [maskuri]
1. зефир, ветерок 2. *перен.* звезда, гороскоп   1. ნიავი, მასქური 2. *გადატ.* ვარსკვლავი; ჰოროსკოპი

მასქური-ბორია [maskuri-boria]
зефир   ჩრდილო-აღმოსავლეთის ნიავი

მასხაპალი [masxapali] *прич.*
1.прыгающий, танцующий 2. прыгун, танцор   1. გადამხტომელი 2. მოცეკვავე, მხტომელი

მასხუნალი [masxunali] *прич.*
1. отбирающий, выбирающий 2. гадалка   1. გამრჩევი, მრჩეველი 2. მარჩიელი

მატა [maṭa] *ботан.*
палочник широколистый (И. Кипш.)   ფართოფოთლიანი მცენარეა ერთგვარი (ი.ყიფშ.)

მატაროზაია [maṭarozaia] *энтом.*
божья коровка   ჭიამაია

მატახალი [maṭaxali] *прич.*
разламывающий, разбивающий   მტეხელი, მტვრეველი

მატვიტვალი [maṭviṭvali] *прич.*
выдергивающий, отщипывающий   ბღუჯა-ბღუჯად მგლეჯელი, მწიწკნელი

მატყურანჯე [maṭquranǯe] *прич.*
врун, лжец, обманщик   მატყუარა, ცრუპენტელა

მაულარი [maulari] *прич.*
тот, кто должен уйти; уходящий — წამსვლელი

მაფა: ტყაში მაფა [mapa: ṭqaši mapa]
царь, царица ➢ лесной царь — მეფე ➢ ტყის მეფე

მაფართა [maparta]
шириной с...; такой широкий, как... — სიფართოვისა; ისე ფართო, როგორც...

მაფობა [mapoba]
царствование — მეფობა

მაფატია см. მაჭკიდია [mapatia см. mačḳidia]

მაფულარი [mapulari] *прич.*
скрывающий — დამმალავი, დამფარავი

მაფუნაფალი [mapunapali] *прич.*
кипятивший, кипятящий; тот, кто кипятит — ამდუღებელი

მაფურჩონალი [mapurčonali] *прич.*
очищающий — გამფრცქვნელი

მაფშა(ლ)ია [mapša(l)ia] *зоол.*
соловей — ბულბული

მაფშალური [mapšaluri]
соловьиный — ბულბულისებური, ბულბულისნაირი

მაფშალურო [mapšaluro] *нареч.*
по-соловьиному — ბულბულისნაირად

მაქე [make] *(сам.)*
точильный камень — დანის სალეს(ავ)ი ქვა

მაქვენჯი см. მაქიმინალი [makvenǯi см. makiminali]
отелочная корова — ხბოს გამჩენი, მომგები (ძროხა)

მაქვერია [makveria] *(сам.) энтом.*
оса — ბზიკი, კრაზანა

მაქიმინალი [makiminali] *прич.*
1. делающий 2. воспроизводящий; отёлочный — 1. მკეთებელი 2. წარმომშობი; მომგები (*მაგ.*, ხბოსი)

მაქოსალი [makosali] *прич.*
1. выметающий 2. *перен.* истребляющий — 1.დამგველი 2. *გადატ.* გამანადგურებელი, მომსპობი

მაღაზა [maɣaza]
амбар, кукурузный амбар — ნალია, სასიმინდე

მაღალარი [maɣalari] *прич.*
1. несущий 2. носитель — წამღები

მაღალი [maɣali]
высокий — მაღალი

მაღაფალი [maɣapali] *прич.*
1. красильщик, маляр 2. красящий — მღებავი

მაღაჭალარი [maɣačalari] *прич.*
бранящийся, ругающийся — მყვირალი, მლანძღავი

მაღვარალი//მაღორალი [maɣvarali//maɣorali] *(сам.), прич.*
кричащий, крикун — მყვირალი

მაღირთალი//მაღჷრთალი [maɣirtali//maɣərtali] *прич.*
кричащий, крикун — ხმამაღლა მყვირალი, მყვირალა (კაცი)

მაღირღონალი [maɣirɣonali] *прич.*
грызущий; грызун — მღრღნელი, მხვრელი

მაღორებელი [maɣorebeli] *прич.*
обманывающий — მომტყუებელი

მაღუპალი [maγupali] *прич.*
губитель
დამღუპველი

მაღუპარი см. მაღუპალი [maγupari см. maγupali]

მაღურუ(უ): მაღურუუ რე [maγuru(u): maγuruu re] *прич.*
умирающий ➢ он находится при смерти
მომაკვდავი ➢ მომაკვდავი არის

მაღურჭულარი [maγurčulari] *прич.*
чирикающий
მოჭიკჭიკე

მაშა [maša]
кочерга, щипцы
გელა, მაშა, საკეცე, საჩხრეკი

მაშაია: ორქოშ მაშაია [mašaia: orkoš mašaia]
туфля без задников, шлепанцы ➢ золотые туфли без задников
ფოსტლები, ქოშები ➢ ოქროს ქოშები

მაშაფაჩირი [mašapačiri] *прич.*
замешанный (внутри)
შერეული (შიგნით)

მაშაფაჩუა [mašapačua]
замешивать, смешать (внутри чего-либо, между собою)
არევა, შერევა ერთმანეთში

მაშაფულუა [mašapulua]
таиться, скрываться (среди чего-либо или кого-либо)
ჩამალვა (ვიღაცეებს ან რაღაცეებს შორის)

მაშაყარალი [mašaqarali] *прич.*
1. собирающий 2. собиратель
შემგროვებელი, თავმომყრელი

მაშიბარი см. მაში(ე)ბელი [mašibari см. maši(e)beli]

მაში(ე)ბელი//მაშიბუ [maši(e)beli//mašibu] *прич.*
приобретатель, приобретающий
მშოვნელი

მაშუალი [mašuali] *прич.*
1. ткущий 2. ткач
მქსოველი

მაშულადარი [mašuladari] *прич.*
утомляющий, утомительный
დამღლელი

მაშუმალი [mašumali] *прич.*
пьющий
დამლევი, მსმელი

მაშუმარი см. მაშუმალი [mašumari см. mašumali]

მაშქვიდაფალი [maškvidapali] *прич.*
тот, кто топит
დამხრჩობი

მაშქვიდაფუ [maškvidapu] *прич.*
1. утопающий 2. тот, кто топит
1. წყალწაღებული 2. დამხრჩობი

მაშქვიდუუ//მაშქვიდაფუ [maškviduu//maškvidapu]

მაშქვითა [maškvita]
седьмой
მეშვიდე

მაშქურინჯა/ე [maškurinǯa/e] *прич.*
трус
ლაჩარი, მშიშარა

მაშხვა [mašxva]
толщиной с ... ; такой толстый, как...
სიმსხვილის; ისე მასხვილი, როგორც...

მაჩამალი [mačamali] *прич.*
кормящий
ის, ვინც აჭმევს, კვებავს

მაჩარკა см. მანჩარიკა [mačarḳa см. mančariḳa]

მაჩამენჯა [mačamenǯa] *прич.*
кусака, кусающий
მკბენარა, კბენია

მაჩამინჯე/ა [mačaminǯe/a] *прич.*
1. кусающий, кусачий 2. жалящий (змея, скорпион)
1. მკბენარი 2. მკბენი, მჩხვლეტი (გველი, მორიელი)

მაჩილა/ითაფარი [mačila/itapari] *прич.*
соблазнитель   შემცდენელი

მაჩინე [mačine] *прич.*
знаток, узнающий   მცნობი, მცნობელი

მაჩოლარი [mačolari] *прич.*
опоражнивающий   გამცლელი

მაჩუალარი [mačualari] *прич.*
1. сберегающий 2. хранитель, экономящий   1. შემნახველი 2. ეკონომიის გამწევი

მაჩხვიალი см. მარჩხვიალ/რი [mačxviali см. marčxvial/ri] *прич.*

მაჩხომა [mačxoma] *(сам.)*
достаточный   საკმარისი

მაჩხორა [mačxora]
девятый   მეცხრე

მაცალარი [macalari] *прич.*
косарь   მცელავი

მაცირალი [macirali] *прич.*
просеиватель; просеивающий   გამცრელი

მაცქვაფელა [mackvapela] *прич.*
хвастун   ბაქია, (თავის) მქებელი, ტრაბახა

მაძგვიტაია [maʒgviṭaia]
колкий, колючий   მჩხვლეტი, მჩხვლეტავი

მაძგვიტალი [maʒgviṭali] *прич.*
колющий   მჩხვლეტელი

მაძინე [maʒine] *прич.*
приобретающий   მომმატებელი, შემძენი, შემძენელი

მაძირაფალი (კითი) [maʒirapali(ḳiti)] *прич.*
указательный (палец)   საჩვენებელი (თითი)

მაძირაფუ [maʒirapu] *прич.*
посетитель   მნახველი

მაძირე см. მაძირაფუ [maʒire см. maʒirapu] *прич.*
видящий, посетитель; *перен.* гость   მნახველი; *გადატ.* სტუმარი

მაძიც(ინ)ე//მაძჷც(ინ)ე [maʒic(in)e//maʒəc(in)e] *прич.*
смеющийся   გამცინებელი

მაწვალებელი [maçvalebeli] *прич.*
мучитель   გამწვალებელი

მაწიალი [maçiali] *прич.*
пищащий   მწივანი, წრიპინა

მაწიალ/რი [maçial/ri] *прич.*
сборщик, сборщица   მკრეფავი

მაწიმინდალი [maçimindali] *прич.*
очищающий   მწმენდელი, მწმენდავი

მაწირალი//მაწჷრალი [maçirali//maçərali] *прич.*
процеживающий   (გა)მწურავი

მაწირღია см. მასკალია, მასოფალი[1] [maçirɣia см. masḳalia] *энтом.*
шершень; оса   კრაზანა, ბზიკი

მაწკა [maçḳa] *ботан.*
вид сливы ➢ культурный тёрн, тернослива   ღოღნოშო

მაწკვინტია см. მარწკვენია [maçḳvinṭia см. maçḳvenia]

მაწკუმო(ნ)ტალი [maçḳumo(n)ṭali] *прич.*
закручивающий
(და)მგრეხი

მაწუ(ვ)ალი [maçu(v)ali] *прич.*
сосущий
მწოველი

მაჭაბალი [maçabali] *прич.*
1. липкий, клейкий 2. вязкий, вязкость
1. მწებავი 2. ბლანტი, წებოვანი

მაჭალი [maçali]
портной; швея
მკერავი

მაჭარალი [maçarali] *прич.*
1. пишущий 2. писатель
1. დამწერი 2. მწერალი

მაჭარი [maçari]
мачари (молодое вино)
მაჭარი

მაჭაჭული [miçaçuli] *(сам.) ботан.*
абрикос
ჭერამი

მაჭვერია [maçveria] *энтом.*
блоха
რწყილი

მაჭითა [maçita]
красный (как что-либо); такой красный, как…
სიწითლისა; ისე წითელი, როგორც…

მაჭირხველი см. მაჭირხოლი [maçirxveli см. maçirxoli]

მაჭირხოლი [maçirxoli] *зоол.*
ласточка
მერცხალი

მაჭკადალი см. ჭკადუ [maçḳandali см. çḳadu] *прич.*
1. кующий 2. кузнец
მჭედელი

მაჭკიდია [maçḳidia] *ботан.*
остянка курчаволистная
მჭადა

მაჭკადალი см. ჭკადუ [maçḳandali см. çḳadu] *прич.*
1. кующий 2. кузнец
მჭედელი

მაჭკიდია [maçḳidia] *ботан.*
остянка курчаволистная
მჭადა

მაჭკირალი [maçḳirali] *прич.*
1. режущий 2. *перен.* жнец
1. მჭრელი 2. *გადატ.* მომკელი

მაჭკომალი [maçḳomali] *прич.*
едящий, едок
მჭამელი

მაჭოფალი [maçopali] *прич.*
ловящий
დამჭერი

მაჭუალი [maçuali] *прич.*
1. жгущий, пекущий 2. пекарь
1. მწველი 2. მცხობელი

მაჭჳ/ვალარი [maçw/valari] *прич.*
доярка
მწველავი, მწველელი

მაჭჳ/ვალუ [maçw/valu] *прич.*
дойный
მეწველი; რაც იწველება

მაჭყალი [maçqali] *прич.*
проклинающий
მაწყევარი, მწყევლელი

მაჭყანჭყალი [maçqançqali] *прич.*
давящий
(გა)მჭყლეტი, მჭყლეტელი

მაჭყიშალი [maçqišali] *прич.*
1. пастуший 2. пастух
1. მწყემსველი 2. მწყემსი

მაჭყოლადუ/ჷ [maçqoladu/ə] *прич.*
забывающий
დამვიწყებელი

მახალი [maxali] *прич.*
1. рождающий 2. роженица — 1. მშობელი, გამჩენი 2. მშობიარე (ქალი)

მახანა: ართ მახანა [maxana: art maxana]
1. сверстник, ровесник 2. одного возраста — 1. სწორი, ტოლი ხნის 2. ერთი ხნის

მახანტალი [maxanṭali] *прич.*
1. рисующий 2. художник — 1. მხატავი, მხატველი 2. მხატვარი

მახაჩქალი [maxačkali] *прич.*
1. мотыжащий 2. земледелец — 1. მთოხნელი 2. მიწათმოქმედი

მახენჯი см. მახინჯი [maxenǯi см. maxinǯi]

მახვამალი [maxvamali] *прич.*
молящийся — მლოცველი

მახვამილაფარი [maxvamilapari] *прич.*
похититель — გამტაცებელი

მახვარი [maxvari]
рука от плеча до кисти — ხელი მხრიდან მაჯამდე

მახვატალი [maxvaṭali] *прич.*
1. грызущий 2. грызун — 1. მტკვერელი, მხვრელი 2. მღრღნელი

მახვენჯი [maxvenǯi] *прич.*
сидящий — მჯდომარე

მახვეწარი [maxveçari] *прич.*
проситель — მახვეწარი, მვეწნელი

მახინწალი [maxinçali] *перен.*
поезд — გადატ. მატარებელი

მახინჯი см. მახენჯი [maxinǯi см. maxenǯi]
вор — ქურდი

მახირალი см. მახინჯი [maxirali см. maxinǯi] *прич.*
ворующий; вор — მპარავი; ქურდი

მახირანაფალი [maxiranapali] *(сам.), прич.*
1. то, чем нужно взмахнуть 2. *перен.* предприимчивый, смелый, шустрый — 1. (შე)სამართავი 2. შემმართველი, შემმართებელი; გადატ. გამბედავი, ყოჩაღი

მახირთინალი [maxirtinali] *прич.*
храпящий — მხვრინავი

მახიტონალი [maxiṭonali] *прич.*
грызущий (шумно, издавая звук) — მღრღნელი (ხმით)

მახოკალი: გვერიშ დუდიშ მახოკალი [maxoḳali: gveriš dudiš maxoḳali] *прич.*
бреющий ➢ *зоол.* стрекоза — გველის თავის მპარსავი ➢ ჭიაფა, ნემსიყლაპია

მახოლა [maxola]
близость; так близко, как…; такой близкий, как… — სიახლოვე; ისე ახლო, როგორც…

მახოლას [maxolas] *нареч.*
по близости — ახლოს, სიახლოვეს

მახონალი [maxonali] *прич.*
1. пашущий 2. пахарь — მხვნელი

მახორე [maxore] *(сам.)*
житель, обитатель — კომლი, მოსახლე

მახორო см. მახორე [maxoro см. maxore]

მახორობა [maxoroba]
хозяйство, дом; семья — სახლობა; ოჯახი

მახორუ см. მახორო [maxoru см. maxoro]

მახოხალი [maxoxali] *прич.*

ползающий — მხოხავი

მახუთა [maxuta]

пятый — მეხუთე

მაჯარღვალაია [maǯarɣvalaia] *ботан.*

подорожник — მრავალძარღვა

მაჯგირა [maǯgira]

хороший (как...); такой хороший, как… — ისე კარგი, როგორც…

მაჯერღვია см. მაჯარღვალაია [maǯerɣvia см. maǯarɣvalaia]

მაჯიკაფალი [maǯiḳapali] *прич.*

толкающий — მჯიკავებელი

მაჯინალი [maǯinali] *прич.*

смотрящий — მაყურებელი

მაჯინე см. მაჯინალი [maǯine см. maǯinali] *прич.*

1. смотрящий 2. охотник — 1. მაყურებელი 2. მონადირე

მაჯინობა [maǯinoba]

охота — ნადირობა

მაჯუმაფალი [maǯumapali] *прич.*

берущий с собой — თან წამყვანი; თან წამღები

მაჯღვიალი см. მა(რ)ჩხვიალი [maǯɣviali см. ma(r)čxviali]

მაცალაფა ср. მაცალე [ma'alapa ср. ma'ale]

подружиться, дружба — დამეგობრება, მეგობრობა

მაცალე [ma'ale]

1. сверстник, ровесник 2. ровный 3. друг — 1. კბილა, მოასაკე, ტოლი 2. სწორი, ასაკით თანაბარი 3. მეგობარი

მაცარე [ma'are]

шафер, дружка — მაყარი

მაცვარალი [ma'varali] *прич.*

кастрирующий — მკოდავი

მაცვენჯი [ma'venǯi] *прич.*

проводник — გამყოლი, მეგზური

მაცვილარი [ma'vilari] *прич.*

1. убивающий 2. убийца — მკვლელი

მაცვინთაფუ [ma'vintapu] *прич.*

1. дремлющий 2. ныряющий — 1. მთვლემი, მთვლემარე 2. მყვინთავი

მაციდე [ma'ide] *прич.*

покупатель — მყიდველი

მაცოთამალი [ma'otamali] *прич.*

1. теряющий, бросающий 2. стреляющий — 1. (და)მკარგავი, გადამგდები 2. მსროლელი

მაცონაფალი [ma'onapali] *прич.*

ведущий, везущий — წამყვანი

მაცუნაფალი см. მაცონაფალი [ma'unapali см. ma'onapali] *(сам.)*

მაჰამა [mahama]

такой вкусный, сладкий как… — ისე ტკბილი, გემრიელი, როგორც…

მეანგურე [meangure]

каменщик — კალატოზი, მეაგურე

მე- [me-] *прост. прев.*

მებარება [mebareba]
сдавать (на хранение), поручать — მიბარება

მებარებული [mebarebuli] *прич.*
сданный (на хранение) — მიბარებული

მებარუა см. მებარება [mebarua см. mebareba]

მებაღე [mebaɣe]
садовник — მებაღე

მებაღჩე [mebaɣče]
садовник — მებაღე, მებაღჩე

მებიჯგაფა [mabiǯgapa]
подпирать — მიბიჯება, ბიჯის მიდგმა

მებიჯგაფილი [mabiǯgapili] *прич.*
подпёртый — ბიჯმიდგმული, მიბჯენილი

მებულეკიე [mebulekie] *зоол.*
название птички — მებოლოკე (ჩიტის სახელი)

მეგამა [megama]
1. бить, ударять 2. играть (на музыкальном инструменте) — 1. გარტყმა, ცემა 2. დაკვრა (მუსიკალურ ინსტრუმენტზე)

მეგამილი [megamili] *прич.*
битый — დარტყმული

მეგაფა[1] [megapa]
выискивать, найти, находить — მიგნება, პოვნა

მეგაფა[2] [megapa]
дуть, веять — (შე)ბერვა, ქროლა

მეგვანაფილი [megvanapili]
(вместе) откормленный — რამესთან ერთად «შესუქებული»

მეგინე [megine]
телятник, пастух телят — მეხბორე, ხბოების მომვლელი (მწყემსი)

მეგურაფა [megurapa]
уподоблять; уподобление — მიმგვანება, მიმსგავსება

მეგურაფილი [megurapili] *прич.*
уподобленный — მიმგვანებული, მიმსგავსებული

მედანი [medani]
площадь — მოედანი

მედვალა [medvala]
прикладывать — მიდება (მაგ., თავის)

მედვალირი [medvaliri] *прич.*
приложенный; *перен.* растяпа, неловкий — მიდებული; *გადატ.* ლოყლაპია, უგერგილო; მოდუნებული

მედუქანე [medukane]
лавочник — მედუქნე

მე(ე)ნძელი [me(e)nʒeli]
хозяин — მასპინძელი

მე(ე)ნძელუა [me(e)nʒelua]
угощать, угощение, пир; принимать гостей — მასპინძლობა; გამასპინძლება

მე(ე)სი [me(e)si]
май — მაისი

მეზადაფა см. ზადაფა [mẹzadapa см. zadapa]

მეთება [meteba]
оканчивать, завершение
დამთავრება, მოთავება

მეთინა(ფა) [metina(pa)]
осмели(ва)ться (прийти)
გაბედვა (მისვლის)

მეთუხუა см. თუხუა [metuxua см. tuxua]

მეთხუმა// მეთხჷმა: მეთხუმა (ხეში) [metxuma//metxəma: metxuma(xeši)]
взять(ся)➢ брать (в руки)
მოკიდება ➢ მოკიდება (ხელის)

მეკენჩხალი [meḳenčxali] *ботан.*
клен
ნეკერჩხალი

მეკვათილი [meḳvatili] *прич.*
1. отсеченный, отрубленный 2. *перен.* назначенный (о времени)
1. მოჭრილი, წაჭრილი 2. *გადატ.* ზუსტი, დადგენილი (დროზე ითქმის)

მეკვათუა [meḳvatua]
отсекать, отрубить
მოჭრა

მეკვარჩხანე [meḳvarčxane]
левый, левша
მემარცხენე, ცაცია

მეკი/უნაფირი [meḳi/unapiri] *прич.*
протянутый туда
გაწეული, გაჭიმული იქით

მეკინელი [meḳineli] *прич.*
протянутый (туда)
მიწეული (იქით)

მეკიჟინი//მეკჷჟინი [meḳižini//meḳəžini]
кричать (туда), вдогонку кричать
ყვირილი, შეყვირება უკან დადევნებით

მეკირილი//მეკჷრილი [meḳirili//meḳərili] *прич.*
завёрнутый
გახვეული, შეხვეული

მეკირუა//მეკჷრუა [meḳirua//meḳərua]
завертывать, заворачивать
გახვევა, შეხვევა

მეკო- (<მე-კო-) [meḳo- (<me-ḳo-)] *слож. прев.*

მეკო(ნ)-მოკონი [meḳo(n)-moḳoni]
всякая всячина, кое-что
რაღაც-რაღაცა

მეკოტუე [meḳoṭue]
горшечник, гончар
მექოთნე

მეკუნა//მეკჷნა [meḳuna//meḳəna]
двигать(ся), тянуть (туда)
გაწევა

მეკუნირი//მეკჷნირი [meḳuniri//meḳəniri] *прич.*
подвинутый (туда); сдвинутый
გაწეული, მიწეული

მელა- (<მე-ლა-) [mela- (<me-la-)] *слож. прев.*

მელა [mela] *зоол.*
лиса
მელა, მელია

მელამოსე [melamose]
секретарь
მდივანი

მელანი [melani]
чернила
მელანი

მელაჭკუმაფუ//მელაჭკომაფუ [melačḳumapu//melačḳomapu]
пища, кушаньек основному блюду
მისატანებელი, მისაჭმელი; შეჭამანდი

მელახი// მელახჷ [melaxi//melaxə]
отдельный, отделенный
ცალკე, განცალკევებული

მელახო [melaxo] *нареч.*
отдельно
მარტო, ცალკე

მელე [mele] *нареч.*
на той стороне, на ту сторону — გაღმა, იქითა მხარეს

მელე-მოლე [mele-mole] *нареч.*
с обеих сторон — გაღმა-გამოღმა

მელენი [meleni]
потусторонний — გაღმელი, იმიერი

მელეხი см. მერეხი [melexi см. merexi]

მელიკუდა [meliḳuda] *ботан.*
щетинник рыжий — ყვითელი ძურწა

მელიშია [melišia] *ботан.*
черника — მოცვი

მელუღიე см. მალუღია [meluɣie см. maluɣia]

მელუშუა см. მელიშია [melušua см. melišia] *(сам.)*

მემაგამალი [memagamali] *прич.*
бьющий — დამრტყმელი

მემაჸუნაფალი [mema'unapali]
ведущий, приводящий — მიმყვანი

მემპოლუა см. მპოლუა [mempolua см. mpolua]
реветь — შეყვირება

მენაშენე [menašene]
строитель — მშენებელი

მენაჭარა [menaçara] *прич.*
написанный (туда), приписка — მინაწერი; მიწერილი

მენდი [mendi]
надежда — იმედი

მენდული: იში მენდული ქორექი/ჷდა, ჯგირო ნორღვე საქმე [menduli: iši menduli koreki/əda, ǯgiro norɣve sakme]
с надеждой, надеющийся ➢ если на него надеешься, не очень-то хорошо пойдут твои дела — მინდობილი, იმედად მყოფი ➢ იმისი იმედით (მოიმედე, იმედად მყოფი) თუ ხარ, კარგად გქონია საქმე

მენთხორუა [mentxorua]
прокопать (туда) — თხრა იქით, მითხრა

მენცარი см. მენწარი [mencari см. mençari]

მენიშოლე/ი [menišole/i]
лодочник — მენავე

მენძელი//მეენძელი [menʒeli/meenʒeli]
хозяин (в отношении гостя) — მასპინძელი

მენწარი см. მენცარი [mençari см. mencari]
ведьма; *перен.* знаток, ученый — ჯადოქარი; *გადატ.* მეცნიერი, მცოდნე

მენწყარე [mençqare]
водовоз — მეწყლე

მენწყერი [mençqeri]
оползень — მეწყერი

მენჭაფა [menčapa]
достигать, дотянуться (туда) — მიღწევა, მიწვდომა

მენჭაფირ/ლი [menčapir/li] *прич.*
достигнутый, достигший — მიღწეული, მიმწვდარი

მე(ნ)ჭირინაფა см. მენჭაფა [me(n) čirinapa см. menčapa]

მენჭირუა [menčirua]
терпеть, переносить (что-нибудь плохое) — მოთმენა, გადატანა (ცუდი რამის)

მენჯი[1] [menǯi] *(сен.)*
1. источник (минеральный) 2. *топон.* Менджи – место, где источник минеральной воды 3. соль — 1. მჟავე, მინერალური წყალი 2. მენჯი – ადგილი, სადაც მინერალური წყაროა 3. მარილი

მენჯი[2] [menǯi] *(сам.), анат.*
таз (часть тела) — მენჯი

მენჯირა [menǯira]
прилечь (туда) — მიწოლა (სადმე)

მეორინჯე [meorinǯe]
скотовод — მეჯოგე, მესაქონლე

მეორტვინე [meorṭvine]
огородник, садовник — მებოსტნე, მეტილე

მეპონირი [meponiri] *прич.*
прислоненный — მიყრდნობილი, მიყუდებული

მეპონუა [meponua]
прислонить (что-либо где-то) — მიყუდება (რამის)

მერაგვაფა [meragvapa]
броситься, наброситься — მივარდნა

მერაგვაფილი [meragvapili] *прич.*
набросившийся; заброшенный — დაძგერებული; მივარდნილი

მერას//მერაას [meras//meraas] *нареч.*
лениво, медленно — ზანტად, ნელა

მერაჸუა [mera'ua]
гнать (туда) — მირეკვა (იქით)

მერე [mere]
бассейн, озеро — აუზი, ტბა

მერეთ [meret] *нареч.*
насильно, силой — ძალით, ძალად; იძულებით

მერეთი [mereti]
необыкновенный, странный (о человеке) — უცნაური, საოცარი; არაჩვეულებრივი (კაცი)

მერეხი см. ვერეხი: მერეხი კოჩი [merexi см. verexi: merexi koči]
1. ливень 2. чудотворный ➢ чудесный человек — 1. ღელგმა, კოკისპირული წვიმა, მერეხი 2. სასწაულმოქმედი ➢ ძლიერი ადამიანი (კაცი)

მერზება [merzeba]
предложить — შეთავაზება

მერზებული [merzebuli] *прич.*
предложенный — შეთავაზებული

მერზია см. რზია [merzia см. rzia]

მერია см. მორია [meria см. moria]

მერიშია см. მელიშია [merišia см. melišia]

მერკე см. ნარკული [merḳe см. narḳuli]

მერკუდა [merḳuda] *(сен.), ботан.*
лисохвост — ჭანგაბალახი, თაგვის ყანა

მერულა [merula]
прибежать, бежать (туда) — მირბენა

მერღვაფა см. რღვაფა [merɣvapa см. rɣvapa]

მერჩქვანა [merčkvana]
привыкать — მიჩვევა

მერჩქვანილი [merčkvanili] *прич.*
привыкший — მიჩვეული

მერჩქინა [merčkina]
1. принимать за кого-то; считать кем-то, чем-то 2. определить, обратить внимание — 1. მიჩნევა, ჩაგდება 2. განსაზღვრა, ყურადღების მიპყრობა

მერჩქინელი [merčkineli] *прич.*
1. предназначенный, определенный 2. выбранный — 1. მიჩენილი, მიჩნეული; განკუთვნილი 2. შერჩეული

მერჩქინუა [merčkinua]
предназначать, считать — განკუთვნება, მიჩნევა

მესანთელე [mesantele]
свечник — მესანთლე

მესერია ჭუკი см. ბურბუ [meseria čuḳi см. burbu]

მესეფი, მესეფები [mesepi, mesepebi]
по народному поверью, божества в образе мужчины и женщины, повелевающие всем царством живот-ных, птиц и пресмыкаю-щихся; божества охоты (И. Кипш.) — ხალხის რწმენით, იყო ღვთაება კაცისა და ქალის სახით, რომლებიც განაგებდნენ ცხოველების, ფრინველებისა და მათ მიკედლებულ სამყაროს. ისინი წარმოადგენდნენ ნადირობის ღვთაებების (ი. ყიფშ.)

მესი см. მე(ე)სი [mesi см. me(e)si]

მესიშ ხოჭო [mesiš xočo] *(зугд.), зоол.*
майский жук — მაისის ღრაჭა, ცოფის ჭია (მავნებელი ხოჭოს ერთ-ერთი სახეობა)

მესოფირი [mesopiri] *прич.*
сорванный, оторванный — მოგლეჯილი, წაგლეჯილი

მესოფუა [mesopua]
сорвать (туда, в ту сторону) — მოგლეჯა, წაგლეჯა

მესტი [mesṭi]
чувяки (кожаные) — მესტიები

მესქვილი [meskvili] *прич.*
завязанный — განასკვული, შესკვნილი

მესქუაფა [meskuapa]
перевязать, привязать — გადაბმა, მიბმა

მესხაპუა [mesxaṗua]
прыгать (туда) — მიხტომა

მეტახუა [meṭaxua]
отламывать, отломать, обломать — მომტვრევა, მოტეხა

მეტება [meṭeba]
оставить, оставлять — მიტოვება

მეტი (მეს<*მეტს) [meṭi (mes<*mets)]
больше — მეტი (მეტს)

მეტიშ(ი) მეტო [meṭiš(i) meṭo] *нареч.*
чересчур, слишком — მეტისმეტად, უზომოდ

მეტო [meṭo] *нареч.*
1. очень, весьма 2. дольше — 1. მეტად, ფრიად, ძალიან 2. უფრო ხანგრძლივად

მეტურაფა [meṭurapa]
подкидать, подкидывать дрова в огонь — შეკეთება (შეშისა ცეცხლზე)

მეტყალე//მეტყარე [meṭqale//meṭqare]
лесовод — მეტყევე

მეტყებე [meṭqebe]
кожевенник — მეტყავე

მეტყობუა [meṭqobua]
красться (туда), подкрасться — მიპარვა

მეტყურე [meṭqure]
лжец, обманщик — მატყუარა, ცრუპენტელა

მეულირი [meuliri] *прич.*
пришедший, приехавший (туда) — მისული

მეურემე [meureme]
возщик арбы — მეურმე

მეფაიტონე [mepaiṭone]
фаэтонщик — მეფაიტონე

მეფურინუა [mepurinua]
летать (туда) — მიფრენა

მექეშუა см. ქეშუა [mekešua см. kešua]

მექინძუა [mekinʒua]
отрывать, оторвать, урвать быстро (внезапно) — უეცრად (სწრაფად) წაგლეჯა, წაცლა (*მაგ.*, თავის)

მექობალე [mekobale]
пекарь — მეპურე

მეღალა [meɣala]
принести (туда) — მიტანა

მეღალირი [meɣaliri] *прич.*
отнесенный, принесенный (туда) — მიტანილი

მეღეჯე [meɣeǯe]
свинопас, свинарка — მეღორე

მეღვეჟელუა см. ღვეჟელუა [meɣveželua см. ɣveželua]

მეღიუა см. ღიუა [meɣiua см. ɣiua]

მეშა- (<მე-შა-) [<me-ša-] *слож. прев.*

მეშარე [mešare]
идущий по дороге, путник — გზად (მი)მავალი, მგზავრი

მეშურბუმე [mešurbume]
молчаливый, безмолвный — მდუმარე (მუდამ)

მეშქუმალა [meškumala]
1. пускать (туда) 2. вбить, вбивать (*напр.*, гвоздь) — 1. მიშვება 2. მისობა (*მაგ.*, ლურსმნის)

მეშხვართუა см. შხვართუა [mešxvartua см. šxvartua]

მეშხიმუა//მეშხგმუა см. შხიმუა[1]//შხგმუა [mešximua//mešxəmua см. šximua//šxəmua]

მეშხურე [mešxure]
пастух (овечьего стада), овцевод — მეცხვარე

მეჩამა [mečama]
давать; подача — მიცემა

მეჩამილი [mečamili] *прич.*
отданный — მიცემული

მეჩანი/ელი [mečani/eli] *(сам.), прич.*
плодоносящий, плодоносный, несущий — მსხმოიარე, მობმული (ნაყოფი)

მეჩაფულე [mečapule]
делающий лапти, сапожник — მეწაღე

მეჩემებული [mečemebuli] *прич.*
излюбленный, избранный — ამორჩემებული, გამორჩეული

მეჩექმე [mečekme]
сапожник
მეჩექმე

მეჩილათირი [mečilatiri] *прич.*
ошибающийся, заблудшийся
შემცდარი

მეჩინელი [mečineli] *прич.*
сообщенное
შეთვლილი, შენათვალი

მეჩინუა [mečinua]
передавать (сообщение), извещать
შეთვლა, ცნობება

მეჩონგურე [mečongure]
чонгурист
მეჩონგურე

მეჩხომე [mečxome]
рыбак
მეთევზე

მეჩხურაფე [mečxurape] *(сам.), прич.*
зябкий, мерзляк
მცივანა

მეჩხურია//მეჩხურიე [mečxuria//mečxurie] *(сен.)*
зябкий, мерзляк, чувствительный к холоду
მცივანი, მცივანა

მეცაცუა см. **ცაცუა [mecacua** см. **cacua]**

მეცადინე [mecadine] *(сен.), прич.*
старательный, усердный
გულმოდგინე, მეცადინე

მეცქალატუა см. **ცქალატუა [meckalaṭua** см. **ckalaṭua]**

მეძობარე [meʒobare]
гончая, легавая (собака)
მეძებარი (ძაღლი)

მეძობელი [meʒobeli]
сосед
მეზობელი

მეწამალე [meçamale]
лекарь
მეწამლე

მეწვილი [meçvili] *прич.*
приглашенный
მიწვეული

მეწონებული [meçonebuli]
отмеченный, условленный
დაგულებული; მონიშნებული, შეპირობებული

მეწურაფა см. **წურაფა [meçurapa** см. **çurapa]**

მეჭაბილი//მეჭაბირი [meč̣abili//meč̣abiri]
приклеенный, прилепленный, прилипнувший
მიწებებული

მეჭარ-მოჭარუა [meč̣ar-moč̣arua]
переписка
მიწერ-მოწერა

მეჭარუა [meč̣arua]
писать (туда)
მიწერა

მეჭეჭამი [meč̣eč̣ami]
бородавчатый
მეჭეჭიანი

მეჭეჭი [meč̣eč̣i]
бородавка
მეჭეჭი

მეჭიშაფა [meč̣išapa]
поспеть, поспевать, догонать (туда)
მისწრება

მეჭკადურე см. **ჭკადუ [meč̣ḳadure** см. **č̣ḳadu]**
кузнец
მჭედელი

მეჭკუდე см. **მეჭკუჯე [meč̣ḳude** см. **meč̣ḳuǯe]**

მეჭკუჯე [meč̣ḳuǯe]
1. гончар, горшечник 2. *перен.* гробовщик
1. მეჭურჭლე; მეთუნე 2. *გადატ.* მეკუბოე

მეჭყვიდუა [meč̣q̇vidua]
1. прекращать 2. оторвать (голову) — 1. მოწყვეტა 2. წაწყვეტა (თავის)

მეხეხუნჯე ср. ხეხუნჯობა [mexexunǯe ср. xexunǯoba]
сборщик даров на празднестве «хехунджоба» — ამკრეფი საჩუქრისა ხეხუნჯობის დღესასწაულისათვის

მეხვალამა [mexvalama]
понимать, угадать, угадывать; догадливость — მიხვედრა, მიხვდომა

მეხვამილაფა см. მეხვალამა [mexvamilapa см. mexvalama]
1. понимать, понимание; догадаться 2. разумность, догадливость, смекалка — 1. მიხვედრა, გაგება 2. მიხვედრილობა, საზრიანობა

მეხვამილაფირი [mexvamilapiri] *прич.*
догадливый, понятливый; догадавшийся — მიხვედრილი

მეხვამუა [mexvamua]
поздравлять; поздравление — მილოცვა

მეხვილუა [mexvilua]
1. прижать 2. застать, поспеть — 1. მიმწყვდევა 2. მისწრება, წასწრება

მეხი [mexi]
гром — მეხი

მეხიკალი [mexiḳali] *ботан.*
клен полевой — ჩვეულებრივი ნეკერჩხალი

მეხოლაფა [mexolapa]
приближаться — მიახლება, მიახლოება

მეხუნა [mexuna]
присесть, присаживаться (к кому-либо) — მიჯდომა

მეხუნაფა [mexunapa]
усадить, подсадить (к кому-нибудь) — მიჯდომა, დასმა (ვინმესთან)

მეხǝ: ცაში მეხǝ [mexǝ: caši mexǝ]
против ➢ к небу (И. Кипш.) — მიმართ, წინააღმდეგ ➢ ცის მიმართ (ი. ყიფშ.)

მეჯინა [meǯina]
1. смотреть (туда), взглянуть (туда) 2. облик, рожа, физиономия — 1. ყურება, შეხედვა (იქით) 2. შესახედაობა, სიფათი

მეჯინუუ см. მეჯინა [meǯinuu см. meǯina]

მეჯირქუა [meǯirkua]
идти (напролом) — ჯლიგინით წასვლა

მეჯოგე [meǯoge]
табунщик, гуртовщик — მეჯოგე

მეჯოღორე [meǯoɣore]
собаковод — მეძაღლე

მეჯღონილი [meǯɣonili] *прич.*
посланный (туда), отправленный — გაგზავნილი (იქით), მიგზავნილი

მეჯღონუა [meǯɣonua]
посылать (туда к кому-нибудь) — გაგზავნა (იქით), მიგზავნა

მეჯღუნა см. ჯღუნა [meǯɣuna см. ǯɣuna]
подослать — მიგზავნა

მეჸვანე [me‘vane]
земледелец, крестьянин — მეყანე, მიწის მუშა, მხვნელ-მთესველი

მეჸვენჯი [me‘venǯi] *прич.*
сопровождающий (туда) — მიმყოლი

მეჸუნა [me‘una] *(сам.)*
сопровождать; следовать (за кем-нибудь) — გაყოლა (იქით), მიყოლა

მეჸუნაფა [me‘unapa] *(сам.)*
вести, везти (туда); довести
მიყვანა

მეჸუნაფილი [me‘unapili] *(сам.)*
приведенный (туда)
მიყვანილი

მი?: მიშა? მიშე? მიშო? [mi?: miša? miše? mišo?] *местоим.*
кто? ➤ к кому? от кого? для кого?
ვინ? ➤ ვისთან? ვისგან? ვისთვის?

მი- [mi-] *прост. прев.*

მიარე [miare]
многий, много, множество
მრავალი, ძალიან ბევრი

მიარო [miaro]
много, множество
მრავალი, ძალიან ბევრი

მიგიდა//მიგჷდა см. მიდგა [migida//migəda см. midga]

მიგიდენი [migideni] *местоим.*
кто-то
ვიღაც

მიდა- (<მე/ი-და-) [mida- (<me/i-da-)] *слож. прев.*

მიდარაჸუა [midara‘ua]
погнать, угнать, угонять (туда)
გარეკვა (იქით)

მიდარულა [midarula]
убегать (туда)
გაქცევა, სირბილი იქით

მიდაღალა [midaɣala]
отнимать
წართმევა

მიდაღალირი [midaɣaliri] *прич.*
отнятый
წართმეული

მიდატყობუა [midaṭqobua]
прокрасться, улизнуть (туда)
ჩუმად გაპარვა (იქით)

მიდაჩაკალაფა//მიდაჩაკალუა [midačaḳalapa//midačaḳalua]
подтащить, утаскивать, утащить
ბარბაცით წაყვანა, წათრევა (ძალით)

მიდაჩოჩუა [midačočua]
отползать, ползать (туда), незаметно двигать(ся)
გაჩოჩება, ჩოჩება (იქით)

მიდაჩქუმალა [midačkumala]
посылать, отправлять (туда)
გაგზავნა (იქით), წარგზავნა

მიდაჯარჯუა [midažaržua] *(сам.)*
плестись (туда), (по)тащиться
წაჩანჩალება, წახინხილება

მიდაჯუმალა //მიდაჯუმაფა [midažumala //midažumapa]
брать с собой (туда), вести, увести, уводить, увозить
თან წაყვანა, წამგზავრება (თან ვინმესი); წაღება (რისიმე)

მიდაჸონა//მიდაჸუნა [mida‘ona//mida‘una] *(сам.)*
брать, взять, захватить с собой, уводить
წაყვანა, წაყოლა (თან)

მიდაჸუნა [mida‘una]
отводить, захватить с собой
წაყოლა, წაყვანა

მიდგა [midga] *местоим.*
кто-то
ვიღაც

მიდ(ი)გა см. მიდგა [mid(i)ga см. midga]

მიდმაღალარი [midmaɣalari] *прич.*
отнимающий, лишающий
წამრთმევი

მიდნაღელი [midnaɣeli] *прич.*
отнесенный, отнятый (о предмете)
წართმეული

მიდულა [midula]
пойти, уйти, уходить — წასვლა

მიზანი [mizani]
1. цель 2. визам, турецкий солдат 3. войско 4. порядок (И. Кипш.) — 1. მიზანი 2. თურქი მებრძოლი 3. ლაშქარი, სპა 4. რიგი, წესი, წყობა (ი.ყიფშ.)

მიზეზი [mizezi]
причина; вина — მიზეზი; ბრალი

მიზინზორუა [mizinzorua]
двигаться (вяло); мямлить; канителиться — ზლაზვნა, ზოზინით რისამე კეთება, ჯახირობა

მით [mit] *местоим.*
кто — ვინც

მითა [mita] *местоим.*
никто — არავინ

მითა-ჟამ/ნს [mita-žam/ns] *нареч.*
никогда — არასოდეს

მითაჯინალი [mitaǯinali] *прич.*
щель; предназначенный чтобы смотреть вглубь чего-либо — შესაჭვრეტელი, შესახედავი (სიღრმეში)

მითახალე [mitaxale] *нареч.*
внутрь — შიგნით

მით(ი) [mit(i)] *местоим.*
кто — ვინც

მითინე см. მითინი[1] [mitine см. mitini[1]]

მითინეშა см. მითინეშახ [mitineša см. mitinešax]

მითინეშახ [mitinešax] *нареч.*
иногда — ზოგჯერ

მითინი [1] [mitini] *местоим.*
кто-либо, кто-то — ვინმე, ვიღაც

მითინი [2] [mitini] *местоим.*
никто — არავინ

მითო – (<მე/ი-თო-) [mito-(<me/i-to-)] *слож. прев.*

მითობარგუა [mitobargua]
расположить(ся) (внутри чего-либо) — დაწყობა, დალაგება (რაიმეს სიღრმეში)

მითობურსაფი [mitobursapi]
столкновение, удар, шум; шуметь, столкнуться (внутри чего-либо); бесноваться — ჯახება, შეხლა-შემოხლა, ხმაური (რამისა რაღაცის შიგნით, სიღრმეში); გაშმაგება

მითოდგუმა [mitodguma]
ставить (вглубь чего-либо) — შედგმა, შემოდგმა (სიღრმეში)

მითოდგუმირი [mitodgumiri] *прич.*
поставленный (вглубь) — შედგმული (სიღრმეში)

მითოზეპუა [mitozepua]
иметь много предметов под чего-либо или вглубь чего-либо; забросить (что-либо вглубь чего-либо) — რაიმის ან რაღაცის ქვეშ ბევრის ქონა (შეყრა)

მითოლაფა [mitolapa]
бросить, ввалить (вглубь чего-либо) — შევარდნა (შიგნით)

მითოლაცაფი [mitola‘api]
играть (вглубь чего-либо) — რაიმეს სიღრმეში თამაში

მითონთხორილი [mitontxorili] *прич.*
1. врубленный; подкопанный, подрытый 2. пещера — 1. შეთხრილი 2. გამოქვაბული

მითონთხორუა [mitontxuroa]
1. подрыть, подкопывать 2. выкопать, выкапывать вглубь под чем-либо — 1. სიღრმეში შეთხრა 2. შემოთხრა (რაიმის, რაღაცის სიღრმეში)

მითონწყუალა [mitonçquala]
разложить, раскладывать (вглубь под чем-либо) — დალაგება, შეწყობა (რაიმე სიღრმეში, შიგნით)

მითონჯირა [mitonʒ̆ira]
ложиться, лечь (в постель под чего-либо, *напр.*, под одеяло) — ლოგინში (შე)წოლა

მითორინა [mitorina]
находиться, стоять (под чем-либо или вглубь чего-либо) — რაიმე სიღრმეში ან ქვეშ დგომა

მითორულა [mitorula]
забежать, вбегать (вглубь) — შერბენა

მითოსვანჯა [mitosvanʒ̆a]
покоиться (под чем-либо или внутри) — დასვენება რამის ქვეშ ან სიღრმეში

მითოსვისვინუა [mitosvisvinua]
кокетничать (внутри чего-либо) — კეკლუცობა, პრანჭვა რამის ქვეშ ან რაიმეში

მითოსქილადა//მითოსქჷლადა [mitoskilada//mitoskəlada]
оставаться (внутри чего-либо); отставать — შიგნით დარჩენა; ჩამორჩენა

მითოტახილი [mitoṭaxili] *прич.*
взломанный (внутрь) — შემტვრეული

მითოტახუა [mitoṭaxua]
вломить(ся) — შემტვრევა შიგნით (სიღრმეში)

მითოტე(ე)ბა [mitoṭe(e)ba]
оставлять (внутри, вглубь) — შიგნით დატოვება (სიღრმეში)

მითოტურაფა [mitoṭurapa]
добавлять, подбрасывать дрова (в огонь) — შეშის შეკეთება (ცეცხლისათვის)

მითიტყობუა [mitoṭqobua]
прокрасться (под чего-либо) — რამის, რაღაცის ქვეშ (სიღრმეში) შეპარვა, მალულად შესვლა

მითოღალა [mitoɣala]
подносить (внутри под чего-либо) — შეტანა (შიგნით სიღრმეში)

მითოღურა [mitoɣura]
умирать (внутри, вглубь) — შიგნით სიღრმეში სიკვდილი

მითოშხიპუა [mitošxipua]
заливать (внутрь) — შესხმა, შეშხეფება შიგნით სიღრმეში

მითოცანცალი [mitocancali]
дрожать (внутри чего-либо) — რაღაცის სიღრმეში ცახცახი

მითოციკაფა [mitociḳapa]
втыкать, воткнуть (неустойчиво) — შესობა (ფომფლოდ)

მითოციკაფილი [mitociḳapili] *прич.*
неглубоко воткнутый — შესობილი (არაღრმად)

მითოცუნაფა [mitocunapa]
втыкать, воткнуть — შესობა

მითოცუნაფილი [mitocunapili] *прич.*
воткнутый — შესობილი

მითოჭკადუა [mitočḳadua]
прибить (внутрь) — შეჭედვა (შიგნით)

მითოჭუალა [mitočuala]
прижигать, сжигать (внутри) — დადაგვა, დაწვა (შიგ)

მითოხვალამა [mitoxvalama]
встретиться (внутри) — შიგნით შეხვედრა

მითოხოხილი [mitoxoxili] *прич.*
заползший (вглубь) — შიგნით შემძვრალი (ხოხვით)

მითოხოხუა [mitoxoxua]
заползать внутрь — ხოხვით შეძრომა

მითოხუნა [mitoxuna]
сидеть (внутри чего-либо) — ჯდომა შიგნით

მითოჯინუა [mitoǯinua]
подсматривать (внутрь и вглубь) — შეხედვა (შიგნით სიღრმეში)

მითოცოთამა [mito'otama]
забрасывать (внутрь и вглубь) — შეგდება (შიგნით სიღრმეში)

მითულა [mitula]
входить, влезать (внутрь) — შესვლა შიგნით

მიკაქუნალი [miḳakunali] *прич.*
1. одежда 2. предназначенный для одежды — 1. ტანსაცმელი 2. რაც ჩასაცმელადაა განკუთვნილი

მიკ(ი)-მიკი см. მუკი-მუკი [miḳ(i)-miḳi см. muḳi-muḳi]

მიკინატახა [miḳinaṭaxa] *прич.*
1. обломок; отломанный 2. место поломки — 1. ნამტვრევი 2. მოტეხის ადგილი, (მო)ნამტვრევი

მიკმაულარი [miḳmaulari] *прич.*
прохожий — გამვლელი

მიკმაქუნალი см. მომადვალარი [miḳmakunali см. momadvalari] *прич.*
одевающий — ჩამცმელი

მიკნატახა см. მიკ(ი)ნატახა [miḳnaṭaxa см. miḳ(i)naṭaxa]

მიკნაქუნა [miḳnakuna] *прич.*
ношенный, надеванный — (ჩა)ნაცვამი

მიკო- (<მე/ი-კო-) [miḳo- (<mi/e-ḳo-)] *слож. прев.*

მიკობახვაფა [miḳobaxvapa]
ударять, бить (издавая глухой шум) — რტყმა (ყრუ ხმის გამოცემით)

მიკობორუა [miḳoborua]
засыпать снежным вихрем — მინამქერება, ნამქრის მიყრა

მიკობუნა [miḳobuna]
1. привязать, привязывать; подвесить, подвешивать 2. чудить — 1. შებმა, ჩამოკიდება 2. ახირება, ახირებით ქცევა

მიკოთოლირი [miḳotoliri] *прич.*
выстроганный — ჩამოთლილი

მიკოთოლუა [miḳotolua]
выстрогать — ჩამოთლა

მიკოკაკუა [miḳoḳaḳua]
(по)стучать; *перен.* уступить; появиться — მიკაკუნება, მირაკუნება; *გადატ.* დათმობა; გამოჩენა

მიკოკარაფა [miḳoḳarapa]
допускать к себе, прикасаться — მიკარება

მიკოკვათუა [miḳoḳvatua]
высекать, отрубить, срезать — ჩამოჭრა, ჩამოკვეთა

მიკოკვალუა [miḳoḳvalua]
исчезать, исчезнуть (бесследно) — გაუჩინარება, გაქრობა (უკვალოდ)

მიკოკილუა [miḳoḳilua]
прикрывать, закрывать — მიკეტვა, მიხურვა

მიკოკირუა//მიკოკჷრუა [miķoķirua//miķoķərua]
привязывать, привязать
დაბმა, მიბმა

მიკოლაფა [miķolapa]
падать
ჩამოვარდნა

მიკოლაფირი [miķolapiri] *прич.*
упавший
ჩამოვარდნილი

მიკოლური [miķoluri]
прилечь (спать), прикорнуть
თავის მიდება დასაძინებლად, მიძინება, თვალის მოტყუება

მიკო(ნ)ჟვილუა [miķo(n)žvilua]
сдирать, содрать, сорвать
გაშვლეპა, გაძრობა, ჩამოგლეჯა

მიკონწყუალა [miķonçquala]
устраивать, раскладывать (у чего-либо)
მილაგება, მიწყობა (ლამაზად)

მიკონწყუმა//მიკონწყჷმა [miķonçquma//miķonçqəma]
1. снимать 2. раздеть, раздевать
1. ჩამოხსნა 2. გახდა, გაძრობა (ტანზე)

მიკონწყუმირი//მიკონწყჷმირი [miķonçqumiri//miķonçqəmiri] *прич.*
1. раздетый 2. снятый
1. გაძრობილი, გახდილი 2. ჩამოხსნილი

მიკონჭაფა [miķončapa]
подпускать; прикоснуться
მიკარება, მიშვება

მიკონჯირა [miķonǯira]
прилечь, лежать(около чего-либо)
მიწოლა, წამოწოლა

მიკოპონაფა [miķoponapa]
прислонять(ся)
მიყუდება

მიკოპონირი [miķoponiri] *прич.*
прислоненный, приставленный
მიყუდებული

მიკოპონუა см. მიკოპონაფა [miķoponua см. miķoponapa]

მიკორაჸაფა [miķora'pa]
касаться, коснуться, трогать
მიკარება, შეხება; ხელის ხლება

მიკორაჸუა//მუკორაჸუა [miķora'ua//muķora'ua]
выгнать (оттуда сюда)
გამორეკვა, გამოდენა (იქიდან აქეთ)

მიკორგუალა [miķorguala]
снимать траур, закончить оплакивание
გამოგლოვა; სამგლოვიარო ტანსაცმლის გახდა

მიკორთაფა [miķortapa]
поворачиваться
მიბრუნება, მობრუნება

მიკორთინაფა [miķortinapa]
поворачивать
მიბრუნება, მობრუნება

მიკორინა [miķorina]
подходить, стоять (при чем-либо.)
მიდგომა (სადმე)

მიკორინაფა [miķorinapa]
прислониться, приставлять
მიყრდნობა, მიყუდება

მიკორულა//მიკოლური [miķorula//miķoluri]
1. забегать 2. прикорнуть
1. წინ გარბენა, წარბენა 2. თავის მიდება დასაძინებლად, წაძინება

მიკორჩქინა//მუკორჩქინა [miķorčkina//muķorčkina]
1. обозначать(ся) (на чем-либо) 2. появляться (на чем-либо)
1. დანიშვნა 2. გამოჩენა

მიკოსოფუა [miķosopua]
подрывать, обрывать, оборвать
ჩამოგლეჯა; ჩამოფლეთა

მიკოსქანჩუა [miķoskančua]
привязывать(ся), привязать плотно
მიბმა, მაგრად (მკვრივად) მიკვრა

მიკოსხაპუა [miḳosxaṗua]
1. подскочить 2. выскочить, выпрыгнуть
1. მიხტომა 2. გამოხტომა

მიკოტახუა [miḳoṭaxua]
1. отломать, обломать 2. разбить друг о друге
1. მომტვრევა (ცოტასი) 2. მიმტვრევა (ერთმანეთთან)

მიკოტება [miḳoṭeba]
1. оставить часть от целого 2. *перен.* спасти, спасать (от смерти), лечить
1. ნაწილის მოტოვება 2. *გადატ.* გადარჩენა (სიკვდილს)

მიკოტყობუა [miḳoṭqobua]
1. скрываться (за чем-либо) 2. скрытно выходить
1. მიმალვა (რაღაცის უკან) 2. მალვით (პარვით) გამოსვლა

მიკოფორუა [miḳoporua]
прикрыть, прикрывать (близ чего-либо)
მიფარება

მიკოფურინუა//მუკოფორინუა [miḳopurinua//muḳopurinua]
1. облететь, полететь (возле чего-либо) 2. *перен.* ударять
1. გამოფრენა (რამის ახლოს) 2. *გადატ.* გაუშალა და გაარტყა; შემოკვრა

მიკოქვენჯი см. **მუკოქვენჯი** [miḳokvenǯi см. muḳokvenǯi]

მიკოქოსუა [miḳokosua] *(сам.)*
сгребать (около чего-либо); *перен.* погибнуть, исчезнуть
მიხვეტა; *გადატ.* გაუჩინარება, გადაკარგვა (ადამიანის)

მიკოქუნა [miḳokuna]
надевать (об одежде)
ჩაცმა (ტანსაცმლის)

მიკოქუნელი [miḳokuneli] *прич.*
надетый
ჩაცმული

მიკოღალა [miḳoɣala]
брать, вынимать (сбоку из чего-либо), выносить
გამოტანა

მიკოშირუა (ცას, გვალას) [miḳoširua (cas, gvalas)]
1. придавить (к горе, к небу) 2. изнурять
1. მისრესა, მიჭყლეტა (მთაზე, ცაზე ...) 2. დაუძლურება, ქანცის გაწყვეტა

მიკოშურუა [miḳošurua] *(сам.)*
обнюхать
დასუნვა, დაყნოსვა

მიკოჩანუა [miḳočanua]
расти (плод на чем-либо)
ბმა, სხმა (ნაყოფისა) დგმა (მცენარისა)

მიკოწაწაფა [miḳoçaçapa]
касаться, слегка дотрагиваться
მიკარება, ხელის შეხება

მიკოწიკვილი [miḳoçiḳvili] *прич.*
слегка запачканный
ოდნავ დასვრილი

მიკოწყუმა см. **მიკონწყუმა** [miḳoçquma см. miḳonçquma]

მიკოჭარაფა см. **მიკოჭარუა** [miḳoč̣arapa см. miḳoč̣arua]
приписать, сделать надпись на чего-нибудь
მიწერა, ნაწერის გაკეთება (რამეზე)

მიკოჭარილი [miḳoč̣arili] *прич.*
приписанный
მიწერილი

მიკოჭარუა [miḳoč̣arua]
приписывать; приписывание
მიწერა

მიკოჭკადუა [miḳoč̣ḳadua]
прибить, прибивать (к стене)
მიჭედება

მიკოხაკაფა [miḳoxaḳapa]
чокаться
მიკაკუნება; მიჯახუნება

მიკოხვილუა [miḳoxvilua]
припереть; застать
მიმწყვდევა, ჩიხში მოქცევა; მოხელება; წასწრება

მიკოხინჯაფა//მიკოხინჯუა [miḳoxinʒ̂apa//miḳoxinʒ̂ua]
делать засеку из срубленных деревьев — მიხიდვა, მიხერგვა

მიკოხიშტუა см. ხიშტუა [miḳoxišṭua см. xišṭua]

მი/უკო(ნ)ჯინა [mi/uḳo(n)ʒ̂ina]
смотреть (в гору); присматривать (за кем или чем-нибудь) — მიხედვა, ყურება

მიკოცოთამა [miḳo'otama]
1. сбросить, скинуть 2. причинить (горе), случиться (о несчастье) — 1. ჩამოგდება 2. დამართება, შეყრა (რაიმე ცუდის)

მიკოცონუა [miḳo'onua]
прививать (сбоку) — მიმყნობა

მიკოცუნა [miḳo'una]
следовать (вдаль чего-либо) — მიყოლა (რამის ირგვლივ)

მიკოცურჩელი [miḳo'určeli] *прич.*
съежившийся (о птицах) — მიყუჩებული, მიყუჟული (ფრინველი)

მიკულა[1] [miḳula]
1. заходить 2. проходить (о времени) — 1. გამოვლა 2. გასვლა (ითქმის დროზე)

მიკულა[2] см. მუკულა [miḳula см. muḳula]

მიკულა-მოკულა [miḳula-moḳula]
посещение, общение (взаимное) — მისვლა-მოსვლა

მიკუ-მოკუ [miḳu-moḳu] *нареч.*
вокруг — ირგვლივ

მილა- (<მე/ი-ლა- [mila- (<me/i-la-)] *слож. прев.*

მილაკილუა//მილაკვლუა [milaḳilua//milaḳəlua]
запереть (внутри чего-либо) — ჩაკეტვა (შიგნით)

მილარგიუნა [milargiuna]
катить (внутри), вкатить — გორება (შიგნით)

მილარენჯი [milarenʒ̂i] *прич.*
стоящий (внутри); стоянка, помещение — შიგნით სადგომი

მილახვილუა [milaxvilua] *(сам.)*
запереть, заточить — ჩამწყვდევა, საპყრობილეში ჩაგდება

მილახუნა [milaxuna]
сидеть (внутри чего-либо) — ჯდომა (შიგნით)

მიმალუ//მიმალვ [mimalu//mimalə] *прич.*
идущий (туда) — მიმსვლელი

მიმაჩამალი [mimačamali] *прич.*
отдающий — მიმცემი

მიმაცონაფალი [mima'onapali] *прич.*
ведущий, приводящий (туда) — მიმყვანი, მომყვანი

მიმინო [mimino] *зоол.*
сокол — მიმინო

მიმო- (<მი-მო- [mimo- (<mi-mo-)] *слож. прев.*

მინ см. მი [min см. mi]

მინაბარი [minabari] *прич.*
данное на хранение, доверившийся — მინაბარები, მიბარებული, მინდობილი

მინაგემი [minagemi] *прич.*
ударенный — (და)ნარტყამი

მინაგეფი [minagepi] *прич.*
битый, побитый — მინარტყამი

მინალუ//მინალგ [minalu//minalə] *прич.*
вход, переход — გადასასვლელი (წყალზე), გადასავალი, გადასასვლელი

მინაულარი [minaulari] *прич.*
1. входной 2. вход 3. переход — 1. შესასვლელი 2. გადასავალი, გადასასვლელი

მინაულერი [minauleri] *прич.*
пришедший — მოსული

მინაღელი//მგნაღელი [minaɣeli//mənaɣeli] *прич.*
отнесенный, принесенный (туда) — მიტანილი

მინაჩემი [minačemi] *прич.*
отданный — მინაცემი, მიცემული

მინდორი(ა) [mindori(a)]
поле — მინდორი

მინი см. მი [mini см. mi]

მინი [1] [mini] *нареч.*
внутрь (туда) — შიგნით

მინი [2] [mini] *местоим.*
некоторый — ზოგი

მინიშახ [minišax] *нареч.*
иногда — ზოგჯერ

მინიშახ..., მინიშახ [minišax..., minišax] *союз.*
то..., то — ხან...ხან; ზოგჯერ..., ზოგჯერ

მინო- (<მე/ი-ნო-) [mino- (<me/i-no-)] *слож. прев.*

მინოლაცაფი [minola'api]
играть (над чем-либо) — თამაში (რამეზე)

მინოლუ//მინოლგ см. მინალუ [minolu//minolə см. minalu] *прич.*
1. переход 2. входной — 1. გადასასვლელი 2. შემოსასვლელი

მინონწყუმა//მინონწყგმა [minonçquma//minonçqəma]
снимать (с чего-либо) — გადახდა, გადახსნა

მინორაცუა [minora'ua]
загнать, загонять — შერეკვა

მინორთაფა [minortapa]
перевернуть (туда) — გადაბრუნება

მინორინა [minorina]
находиться (внутри чего-либо); *перен.* жить в доме жены вместе с ее родителями — ჩამოღგომა; *გადატ.* ჩასიძება

მინორულა [minorula]
перебегать, вбегать (внутрь чего-либо) — გადარბენა (რამეზე); შერბენა

მინოსხაპუა [minosxapua]
вскакивать, вскочить (сюда на что-нибудь); наскакивать, наскочить — შემოხტომა, შეხტომა

მინოტახუა [minoṭaxua]
взламывать — შე(მო)ტეხვა; დამტვრევა, დატეხვა (თავზე)

მინოფურინუა//მგნოფურინუა [minopurinua//mənopurinua]
влететь (сверху внутрь) — შე(მო)ფრენა

მინოფუცხონუა [minopucxonua]
соскоблить, скрести (внутри чего-либо) — გადაფხეკა, გადაფხაჭნა

მინოქუნა [minokuna]
закрывать, закрыть; покрывание — (გა)დახურვა (*მაგ.*, საბნის)

მინოშქუმალა [minoškumala]
впускать, засылать (внутрь чего-либо) — შეშვება, შემოშვება

მინოჩურუა [minočurua]
1. переплыть 2. плыть (по поверхности) — 1. გადაცურვა 2. ცურვა (ზედაპირზე)

მინოყვილუა [mino'vilua]
убивать (в закрытом помещении), убивать (на чем-либо) — ჩაკვლა; დაკვლა (რამეზე ზევიდან)

მინოყოთამა [mino'otama]
бросать (внутрь чего-либо) — შემოგდება

მინოყუნა [mino'una]
сопровождать (внутрь) — შეყოლა (შიგნით)

მინუულა [minuula]
входить (во что-либо) — შესვლა; გადასვლა

მინწა [minça] *(сам.)*
1. земля 2. *перен.* навоз (удобрение) — 1. მიწა 2. *გადატ.* ნაკელი

მინჯე [minǯe]
хозяин — პატრონი

მიოგამალი [miogamali] *прич.*
орудие избиения — დასარტყმელი

მიოდგუმალი [miodgumali] *прич.*
приставной — მისადგმელი

მიოდვალარი [miodvalari] *прич.*
то, что надо подложить, приложить; подкладка, подставка — მისადები

მიოდინაფუ [miodinapu] *прич.*
предмет или место потери, гибели — დასაკარგავი, დასაღუპავი საგანი ან ადგილი

მიოზადაფალი см. მიოზადაფუ [miozadapali см. miozadapu]

მიოზადაფუ [miozadapu] *прич.*
предмет встречи — მისაგებებელი

მიოტყურაფალი [mioṭqurapali] *прич.*
приманка — მისატყუებელი, სატყუარი

მიოქოსაფალი [miokosapali] *прич.*
1. предмет для вытирания 2. полотенце, салфетка — 1. შესახოცი საგანი 2. სახოცი, პირსახოცი, ხელსახოცი

მიოჩამალი [miočamali] *прич.*
дар, даяние, подарок — მისაცემი, საჩუქარი

მიოჯინალი [mioǯinali] *прич.*
1. то, на что смотрят 2. *перен.* видный, представительный — 1. შესახედავი 2. *გადატ.* ახოვანი, ზორბა, წარმოსადეგი

მირთამ(ი) [mirtam(i)] *нареч.*
будто-бы, как-будто — ვითომ

მირკენჭია [mirkençia]
хрусталь; камушек; *перен.* зуб (И. Кипш.) — ბროლი; კენჭი; *გადატ.* კბილი (ი.ყიფშ.)

მირსობა [mirsoba] *религ.*
праздник в честь какого-то божества (И. Кипш.) — მირსობა (რელიგიური დღესასწაული) (ი. ყიფშ.)

მირსხალი [mirsxali]
мисхаль — მისხალი

მისქუაფა//მესქუაფა [miskuapa//meskuapa]
привязать, привязывать (туда) — მიბმა (იქით)

მიტეება [miṭeeba]
1. оставить, оставлять 2. отпускать; прощать — 1. მიტოვება 2. მიტევება

მიფაფია [mipapia]
ресницы (*букв.* мигалка) — წამწამი (*სიტყვასიტყვით* ციმციმა)

მიქამ-გარიო [mikam-gario] *религ.*
Михаил и Гавриил (архангелы) – синкретический образ в грузинском фольклоре — მიქაელ-გაბრიელი

მიღირილი [miɣirili] *прич.*
направленное (оружие)
მიღერებული (თოფი)

მიღირუა [miɣirua]
замахнуться
მიღერება, მოღერება

მიშა- (<მე/ი-შა-) [miša- (<mi/e-ša-)] *слож. прев.*

მიშაანგარიშებული [mišaangarišebuli] *прич.*
учтенный
დაანგარიშებული (შიგნით)

მიშაბოგუა [mišabogua]
проложить мост
გახიდვა

მიშაბურსუა [mišabursua]
вертеться, бороться (среди чего-либо)
შეხლა-შემოხლა; გაშმაგებით, გაცოფებით ტრიალი რაიმის შიგნით

მიშადგუმა//მიშადგგმა [mišadguma//mišadgəma]
вставить (среди чего-либо)
ჩადგმა, ჩაყენება (შუაში)

მიშადგუმილი//მიშადგგმილი [mišadgumili//mišadgəmili] *прич.*
вставной, вставленный
ჩადგმული, ჩაყენებული (რამეში)

მიშადვალა [mišadvala]
вкладывать (среди чего-либо)
ჩადება (რამეში)

მიშათინაფა [mišatinapa]
осмеливаться входить (куда-либо)
შესვლის გაბედვა (სადმე)

მიშალაფა [mišalapa]
1. впасть, упасть (в середину чего-либо) 2. терять сознание; эпилепсия, падучая болезнь
1. ჩავარდნა (რამეში) 2. ავი ზნე, ბნედა, გონის დაკარგვა

მიშალაფირი [mišalapiri]
1. упавший 2. сумасшедший; потерявший сознание
1. ჩავარდნილი (რამეში) 2. ავზნიანი, ბნედიანი, გონდაკარგული – ეპილეფსიით დაავადებული

მიშარაჸუა [mišaraʻua] *прич.*
загонять (вглубь чего-либо)
შერეკვა (შიგნით სიღრმეში)

მიშარინა [mišarina]
стоять, встать (в середине чего-либо)
შიგ ჩადგომა

მიშატყობუა [mišaṭqobua]
войти тайком, скрываться (внутри чего-либо)
ჩუმად შეპარვა (შიგნით)

მიშაღალა [mišaɣala]
вносить (посреди чего-либо)
შეტანა, შემოტანა (შუაში)

მიშახალე [mišaxale] *нареч.*
посередине, внутри
შიგ, შიგნით, შუა ადგილას

მიშახუნა [mišaxuna]
сидеть (посреди чего-либо, между кого-либо)
ჯდომა (შუაში)

მიშახუნაფა [mišaxunapa]
посадить (посреди чего-либо, между кого-либо)
ვინმეს შუაში დასმა, ჩასმა

მიშაჸოთამა [mišaʻotama]
забросить (в середину, посреди кого-либо или чего-либо)
ჩაგდება (ვილაცას ან რალაცას შორის), შემოგდება

მიშაჸუნა//მიშაჸუნალა [mišaʻuna//mišaʻunala]
1. войти в сопровождении (с кем-нибудь) 2. засунуть, всунуть
1. შეყოლა (სადმე შუაში) 2. შეჩრა, ჩაჩრა (შუაში)

მიშე(ე) [miše(e)] *нареч.*
среди
შიგნით; შუაში

მიშვიტია [mišviṭia]
остроконечный нос (*букв.* свистулька)
წვეტიანი ცხვირი, სტვენია (*სიტყვასიტყვით* სასტვენი)

მიში [miši] *местоим.*
чей ვისი

მიშულა [mišula]
заходить, войти (во что-либо) შესვლა (რამეში)

მიშულირი [mišuliri] *прич.*
вошедший შემოსული

მიშუშია [mišušia]
пыхтелка, т.е. горло; шипеть (И. Кипш.) მქშინავი, შიშინა; შიშინი (ი.ყიფშ.)

მიძგა [miʒga] *(сам.)*
кадка გეჯა

მიძგაფი [miʒgapi]
толкать, отталкивать (рукой) ბიძგება, ბიძგის მიცემა, ხელის კვრა

მიწო- (<მე/ი-წო-) [miço- (me/i- ço-)] *слож. прев.*

მიწოლაფა [miçolapa]
вскочить, вскакивать წამოვარდნა

მიწოჭვილი [miçočvili] *прич.*
прижженный (спереди) დამწვარი (წინ), წამწვარი

მიწოჭუალა [miçočuala]
1. поджечь (где-нибудь) 2. прижечь (спереди) 1. დაწვა (სადმე) 2. მოწვა (წინიდან)

მიხოლაფა [mixolapa]
приближаться მიახლოება

მიხოლაფირი [mixolapiri] *прич.*
приближенный მიახლოვებული

მო - [mo-] *прост. прев.*

მობირე//მაბირე [mobire//mabire]
певец მომღერალი

მობშა//მობშაფილი [mobša//mobšapili] *прич.*
полный, заполненный ავსებული, სავსე

მოგანუა см. განუა [moganua см. ganua]

მოგაფა [mogapa]
надеть, надевать (перстень, перчатки и др.) წამოცმა (ბეჭდის, ხელთათმნის და სხვ.)

მოგაფილი [mogapili] *прич.*
надетый, нанизанный (перстень) წამოცმული (ბეჭედი)

მოგვალი [mogvali]
круглый მრგვალი

მოგინაფილი [moginapili]
осведомленный (получивший сведения о человеке) შეტყობინებული

მოგინძე [moginʒe]
продолговатый მოგრძო

მოგონელი [mogoneli] *прич.*
выдуманный, изобретенный მოგონილი, გამოგონებული

მოგონუა [mogonua]
1. вспоминать, придумывать 2. притворяться 1. მოგონება, მოფიქრება 2. თვალთმაქცობა, თავის მოკატუნება

მოგორაფა [mogorapa]
наведаться о чем-либо, (по)искать მოკითხვა, მოძებნა

მოგურაფუ [mogurapu]
учащийся მოსწავლე

მოდგინერი [modgineri] *прич.*
1. толстяк 2. неуклюжий — 1. გაბერილი, მსუქანი 2. უხეში, ტლანქი; ზორზოხი

მოდვალა [modvala]
надевать (обувь) — ამოცმა, ჩაცმა (ფეხსაცმლის)

მოდვალირი [modvaliri] *прич.*
надетый (об обуви) — ამოცმული, ჩაცმული (ფეხსაცმელზე იტყვიან)

მოდირაკილი [modiraḳili] *прич.*
согнутый, изогнутый — მოდრეკილი, მოღუნული, მოხრილი

მოდირაკუა [modiraḳua]
сгибать, сгибаться, согнуть — მოდრეკა, მოღუნვა

მოდირიკელი//მოდირიკილი [modiriḳeli//modiriḳili] *прич.*
согнутый, изогнутый — მოდრეკილი, მოღუნული

მოდული [moduli]
сжатое, убранное кукурузное поле — სიმინდის მომკილი მინდორი

მოვალირი см. ვალირი [movaliri см. valiri]

მოზადაფა [mozadapa]
встречать, выходить на встречу — მოგებება წინ

მოზისხ(არ)ე [mozisx(ar)e]
кровный (враг) — მოსისხლე (მტერი)

მოზოჯი(თ)! [mozoǯi(t)!]
пожалуйте! извольте! пожалуйте (сюда)! — მობრძანდით! გთხოვთ! შეიძლება (აქეთ) მობრძანდეთ!

მოთა (мн.ч. მოთალ-ეფ-ი) [mota (мн.ч. motal-ep-i)]
внук(и) — შვილიშვილ(ებ)ი

მოთაშმოთა [motašmota]
правнук — შვილიშვილის შვილი

მოთელი//მორთელი [moteli//morteli]
правнук — შვილთაშვილი

მოთვინება: მოთვინებაშე გიშულა [motvineba: motvinebaše gišula]
терпение ➢ выходить из себя, терять терпение; злиться сильно — მოთმინება ➢ მოთმინების დაკარგვა; ძალიან გაბრაზება

მოთხილება [motxileba]
сберечь; осторожность, бережливость — მოფრთხილება, მორიდებულობა

მოთხილებური [motxileburi] *прич.*
осторожный, *перен.* бережливый — მოფრთხილებული, მორიდებული; *გადატ.* მომჭირნე

მოთხილი [motxili] *прич.*
потребованный, востребованный — მოთხოვნილი

მოთხუპორილი [motxuṗorili] *прич.*
измазанный — მოთხუპნილი

მოინალე [moinale]
слуга, прислуга — მომსახურე (პირი)

მოკაშუა (შურიში) [moḳašua (šuriši)]
переводить (дух) — სულის მოთქმა (მობრუნება)

მოკვანკუა [moḳvanḳua]
согнуть, скорчиться, съежиться — მოკაკვა; მოკუნტვა, მოკრუნჩხვა

მოკვანწილი [moḳvançili] *прич.*
разукрашенный, нарядный, украшенный — მოკაზმული, მორთული

მოკვეცუა [moḳvecua]
высекать огонь — გაკვესება, მოკვესვა

მოკითხა [mokitxa] *прич.*

привет

მოკითხვა

მოკინელი [mokineli]

придвинутый (сюда)

მოწეული (აქეთ)

მოკლე [mokle]

короткий

მოკლე

მოკმაქუნალი [mokmakunali] *прич.*

одевающий

ჩამცმელი (ტანსაცმლის)

მოკო- (<მო-კო-) [moko- (<mo-ko-)] *слож. прев.*

მოკო [moko]

пословица

ანდაზა

მოკოთ [mokot] *нареч.*

выразиться иносказательно

იგავურად, გადაკრულად თქმა

მოკონა см. მოკუნა [mokona см. mokuna]

მოკონაფირი [mokonapiri] *прич.*

подтянутый (сюда)

გამოწეული, გამოჭიმული

მოკონუა [mokonua]

тянуть (сюда)

მოწევა (აქეთ)

მოკუდალერი [mokudaleri]

лишенная хвоста (птица)

კუდმოცლილი, კუდმოკვეცილი (ფრინველი)

მოკუდელერო [mokudelero] *нареч.*

с поджатым хвостом

კუდმოკვეცილად

მოკუნა см. მოკონა [mokuna см. mokona]

тянуть, протягивать (сюда)

მოწევა

მოკუ(უ)ლა [moku(u)la]

идти (назад, обратно), возвращаться

გამოვლა; დაბრუნება

მოლა- (<მო-ლა-) [mola- (<mo-la-)] *слож. прев.*

მოლა//მოლართი [mola//molarti]

иди (сюда, в эту сторону)!

მოდი! წამოდი!

მოლაზოჯუა [molazoǯua]

пожаловать (сюда)

წამობრძანება

მოლათირე//მალათირე [molatire//malatire]

совладелец, сотоварищ

მფლობელობაში მონაცვალე, ამხანაგი

მოლანდუა [molandua]

померещиться, чудиться

მოლანდება

მოლარგინუა//მილარგინუა [molarginua//milarginua]

выкатить (наружу), закатить (внутри)

(გამო)გორება; შიგნით გორება

მოლართა: მოლართუ [molarta: molartu]

приходить (в эту сторону) ➢ он пошел

წამოსვლა ➢ ის წამოვიდა

მოლასირი [molasiri] *прич.*

1. стёртый 2. расстроенный, расшатавшийся, расшатанный (*напр.*, здоровье)

1. მოშლილი, წაშლილი 2. აშლილი, მორყეული (*მაგ.*, ჯანმრთელობა)

მოლასუა [molasua]

1. зачеркивать 2. *перен.* физическое уничтожение

1. მოშლა, წაშლა 2. *გადატ.* ფიზიკური განადგურება

მოლატყურაფა [molatqurapa]

заманить (сюда)

გამოტყუება, მოტყუებით წამოყვანა

მოლაფა [molapa]

сорваться; отпасть

მოვარდნა

მოლაფურინუა [molapurinua]
лететь (сюда), вылететь — გამოფრენა

მოლაღალა [molaɣala]
повезти, понести (сюда) — წამოღება

მოლაშქუმალა [molaškumala]
прислать, посылать (сюда) — გამოგზავნა

მო(ლა)ჩქუმალა [mo(la)čkumala]
посылать (сюда) — გამოგზავნა

მოლაჸუნა [mola'una]
привезти (сюда) — წამოყვანა

მოლე [mole] *нареч.*
по эту сторону, на этой стороне — ამ მხარეს, აქეთა მხარეს; გამოლმა

მოლება [moleba]
1. идти на пользу, помогать 2. быть впору — 1. მოხდენა, მოხდომა; შველა 2. კარგად მორგება

მოლენი [moleni]
посюсторонний — ამ მხარის, გამოღმელი

მოლერსე [molerse]
стихотворец, поэт — მელექსე, პოეტი

მოლონტყუა [molonṭqua] *(сам.)*
валяться (в грязи) — გორაობა, გორვა ტალახში

მოლულა [molula]
идти (сюда) — წამოსვლა

მომადვალარი см. მიკმაქუნალი [momadvalari см. miḳmakunali]

მომართუა [momartua]
заводить, налаживать, поправлять — მომართვა, გამართვა, მოგვარება

მომარიებე(ლ)ი [momariebe(l)i] *прич.*
победивший; победитель — გამარჯვებული, მომრევი

მომაჸუნალი//მომაჸუნაფალი [moma'unali//moma'unapali] *прич.*
ведущий (сюда), приводящий — მომყვანი

მომაჭანაფალი [momačanapali] *прич.*
призывающий — მომწოდებელი, მომხმობელი

მონა [mona]
раб — მონა

მონარტე [monarṭe] *прич.*
желающий — მომნატრებელი, მსურველი

მონასტერი [monasṭeri]
монастырь — მონასტერი

მონაწიი//მონაწირი [monaçii//monaçiri]
урожай — მოსავალი, მოწეული

მონდა см. მონჭა [monda см. monča]

მონდებული [mondebuli] *прич.*
предавшийся, преданный; прилежный — გულმოდგინე, ერთგული, თავდადებული; მონდომებული

მონია [monia] *(сен.)*
водоворот — მორევი

მო(ნ)ინალე [mo(n)inale]
служитель, слуга — მომსახურე (პირი)

მონირზე [monirze]
спорящий, соперничающий, состязающийся — მონიძლავე

მო(ნ)კა [mo(n)ḳa]
тяжелый; трудный — მძიმე

მონკათალა [mo(n)ḳatala]
беременность — ორსულობა, ფეხმძიმობა

მო(ნ)კათუ [mo(n)ḳatu]
беременная — ორსული, ფეხმძიმე

მონკობა [monḳoba]
тяжесть; отяжелеть — სიმძიმე; დამძიმება

მონო- (<მო-ნო-) см. მინო-[mono- (<mo-no-) см. mino-]

მონობა [monoba]
рабство — მონობა

მონტალება [monṭaleba]
1. загореться; зажечь 2. погнаться (за кем-либо) — 1. მოკიდება (ცეცხლისა) 2. გამოკიდება

მონტება см. მონტალება [monṭeba см. monṭaleba]

მონტებული [monṭebuli] *прич.*
зажженный — მოკიდებული (ცეცხლი)

მონტყორი [monṭq̣ori]
шерсть — მატყლი

მონძღვარი [monʒɣvari]
священник; батюшка — მოძღვარი; მღვდელი, ხუცესი

მონწყუალა[1] [monçq̣uala]
срывать, разрушать — მოთხრა, მოწყდომა; დანგრევა, დარღვევა, დაქცევა

მონწყუალა[2] [monçq̣uala]
1. устраивать; снаряжать 2. оседлать (лошадь) — 1. გამართვა, მოწყობა 2. შეკაზმვა (ცხენის)

მო(ნ)წყილი [mo(n)çq̣ili] *прич.*
1. устроенный 2. наряженный — 1. მოწყობილი 2. მორთული, მოკაზმული

მონწყუმა [monçq̣uma]
отвязывать, снимать — მოხსნა

მონჭა [monč̣a]
спелый — მწიფე

მონჭაფა [monč̣apa]
1. назревать, созревать 2. стремиться, достигать (сюда) — 1. მომწიფება 2. სწრაფვა (აქეთ), მოღწევა

მონჭაფილი [monč̣apili] *прич.*
1. достигший, поступивший 2. спелый (фрукт) — 1. მოღწეული, მოსწრებული 2. მწიფე (ხილი)

მო(ნ)ჭვა [mo(n)č̣va] *зоол.*
наседка — კრუხი

მონჭირა [monč̣ira]
сдавливать, сжимать — მოჭერა

მონჭირელი [monč̣ireli] *прич.*
1. тесный, сжатый 2. *перен.* густой (о цвете) — 1. მოჭერილი 2. *გადატ.* მუქი ფერი

მონჯარიე [monǯarie]
завистник — მოშურნე

მონჯირა [monǯira]
налечь, напирать (сюда) — მოწოლა

მონჯირელი [monǯireli] *прич.*
подступивший (сюда) — მოწოლილი

მოპროლუა [mop̣rolua]
настилать (пол) — იატაკის დაგება

მოპუროხილი [mop̣uroxili] *(сам.), прич.*
согнутый, сгорбленный — მოკაკული, მოკუზული, მოხრილი

მოპუროხუა [mopuroxua]
сгибать, согнуть	მოკუზვა, მოხრა

მორაგადაფა [moragadapa]
1. договориться 2. договор	1. მოლაპარაკება 2. ხელშეკრულება

მორაგადე [moragade] *прич.*
1. говорящий 2. рассказчик	1. მოლაპარაკე 2. მთხრობელი, მოამბე

მორაწკილი//მოროწკილი [moraçḳili//moroçḳili] *прич.*
вымощенный, мощенный	მოკირწყლული, მომწკრივებული

მორაჸუა [mora‘ua]
пригонять (сюда)	მორეკვა

მორგვი [morgvi] *(сам.)*
1. колесная матица арбы; основа спиц арбы 2. клубок	1. მორგვი (ურმის ბორბლის ნაწილი, ურმის ჩხირის საფუძველი) 2. მორგვი (ძაფის)

მორდება [mordeba] *(зугд.)*
благоговение, благоговеть, стесняться	მოკრძალება, მორიდება, მოწიწება

მორდებუანი [mordebuani] *(сам.)*
благоговейный, стеснительный	მოკრძალებული, მორიდებული, მოწიწებული

მორდია [mordia]
крестный отец, крестная мать	ნათლია, ნათლიდედა, ნათლიმამა

მორდილი [mordili] *прич.*
1. крещенный; крестник 2. воспитанный	1. (მო)ნათლული 2. გაზრდილი

მორდუ [mordu]
воспитатель, воспитывающий (муж кормилицы)	გამზრდელი მამა, მამამტე, მამამძუძე

მორე (<მუ ორე) [more(<mu ore)]
загадка; (*букв.* что есть?)	გამოცანა (*სიტყვასიტყვით* რა არის?)

მორთა (ფერიშ) см. მორთალა [morta (periš) см. mortala]

მორთალა [mortala]
линять, выцвести, выцветать	გახუნება, ფერის დაკარგვა

მორთელი см. მოთელი [morteli см. moteli]

მორთი! [morti] *межд.*
1. давай-ка! 2. иди (сюда)!	1. მოდი რა! 2. მოდი (აქ)!

მორთინაფა [mortinapa]
перегонять сивуху; перегонять (вторично) самогон	რახის გადაბრუნება არყის მისაღებად

მორთინაფილი [mortinapili] *прич.*
1. перегнанный (о самогоне) 2. *перен.* вне себя, перевернутый	1. გადაბრუნებული (მეორედ გამოხდილი) რახი 2. *გადატ.* მობრუნებული

მორთ(უ)ალა см. მორთალა [mort(u)ala см. mortala]

მორია [moria]
осилить, одолевать, побороть	მორევა

მორიალე [moriale] *зоол.*
скорпион	მორიელი

მორიკული [moriḳuli]
удивительный, сказочный	გასაოცარი, ზღაპრული, საარაკო

მორკება [morḳeba]
сбавить, убавить, уменьшить	მოკლება

მორკებული [morḳebuli] *прич.*
1. уменьшенный 2. *перен.* похудевший	1. მოკლებული 2. *გადატ.* გამხდარი

მორო [moro] *част.*
хотя, действительно, в самом деле, по другому — განა, თუმცა, ნამდვილად, სხვაგვარად

მოროწკილი см. მორაწკილი [moroçḳili см. moraçḳili]

მორსება [morseba]
1. испытывать, пробовать 2. *перен.* уничтожить — 1. გასინჯვა, გამოცდა 2. *გადატ.* მოსპობა

მორსხიპილი [morsxiṗili] *прич.*
обтянутый; затянутый — შემოსალტული; შემოჭერილი

მორტყაფა см. რტყაფა [morṭqapa см. rṭqapa]

მორუმე [morume]
темноватый — მობნელო, მომუქო

მორუუ(ლ)ი [moruu(l)i] *прич.*
побежденный — დამარცხებული, მორეული

მორქია [morkia]
взмах; взмахивать, взмахнуть; *перен.* поскакать — მოქნევა, *გადატ.* ცხენის გაჭენება

მორქინაფა [morkinapa]
взмахнуть — მოქნევა

მორქინაფილი [morkinapili] *прич.*
то, чем замахнулись — მოქნეული

მორქუალა см. მორქია [morkuala см. morkia]

მორღვაფილი [morɣvapili] *прич.*
рассыпанный — მოფანტული, მოყრილი

მორღე//მოღე [morɣe//moɣe]
годный, пригодный; *перен.* средство — მაქნისი; *გადატ.* საშუალება

მორღია//მოღია [morɣia//moɣia]
рассвет, утренняя заря — განთიადი, პირველი სხივი

მორჩე//მორჩელე [morče//morčele]
беловатый — მოთეთრო

მორჩელო см. მორჩე [morčelo см. morče]

მორჩქილა [morčkila]
выслушать, заслушать — მოსმენა

მორჩქილაფა [morčkilapa]
выслушивать — მოსმენა

მორჩხა см. მარჩხა [morčxa см. marčxa]
мелкая вода; речка — მარჩხობი; თხელი წყალი

მორძგვას [morʒgvas] *нареч.*
успешно, с успехом, метко — მარჯვედ, წარმატებით

მორძგვი [morʒgvi]
1. ловкий, бойкий, меткий 2. удобный, удачный, шустрый — 1. მარჯვე 2. მარდი, ცქვიტი

მორძგვიშე [morʒgviše] *нареч.*
1. направо 2. на правую сторону — 1. მარჯვნივ, მარჯვნისაკენ 2. მარჯვენა მხარეს

მორძგუა//(გო)მორძგუა [morʒgua//(go)morʒgua]
побеждать — გამარჯვება

მორწყუალა см. რწყუალა [morçquala см. rçquala]

მორხენა [morxena]
веселиться — მოლხენა

მორხინილი (ყამა) [morxinili (qama)]
воздвигнутый, поднятый (кинжал) — ამართული, აწეული; შემართული, შეყენებული (ყამა-დანა)

მოსა, მოსუა [mosa, mosua]
1. ткань 2. паутина — 1. ქსოვილი 2. ობობას ქსელი

მოსაბადე [mosabade]
невод — მოსასმელი ბადე, სათხეველი

მოსაიფი [mosaipi]
беседа — მუსაიფი

მოსართე [mosarte]
подпруга (седла) — მოსართავი (უნაგირის)

მოსარიკაფალი см. მოსარიკებელი [mosariḳapali см. mosariḳebeli]

მოსარიკებელი [mosariḳebeli]
сказочный, удивительный — არაჩვეულებრივი, ზღაპრული, საარაკო

მოსარკალერი [mosarḳaleri] *прич.*
1. ясное (о небе) 2. гладкая (о поверхности воды) — 1. ბრწყინვალე, მოწმენდილი (ცა) 2. გლუვი, სწორი, უმქისო (ითქმის წყლის ზედაპირზე)

მოსარკილი см. გოსარკილი [mosarḳili см. gosarḳili]

მოსარსარელი [mosarsareli] *прич.*
1. гладкий 2. скользкий — 1. სრიალა, გლუვი 2. მოლიპული, მოსრიალებული

მოსასვანჯი/ე [mosasvanʒ̂i/e] *прич.*
предназначенный для отдыха (предмет, место) — მოსასვენებელი (ადგილი, საგანი)

მოსაწონე [mosaċone]
достойный одобрения, похвальный — მოსაწონი; მოწონების, ქების ღირსი

მოსახვარე [mosaxvare] *прич.*
пригодный (для…) — მოსახმარებელი

მოსეფალა [mosepala]
беседовать, беседа — მუსაიფი, საუბარი

მოსვანჯა [mosvanʒ̂a]
покой, отдых — მოსვენება

მოსვანჯილი [mosvanʒ̂ili] *прич.*
отдохнувший, спокойный — მოსვენებული

მოსვანჯილო [mosvanʒ̂ilo] *нареч.*
спокойно, успокоившись — მშვიდად, მოსვენებულად

მოსვასვილი//მოსვასვირი [mosvasvili//mosvasviri] *прич.*
наряженный, красиво, элегантно одетый — მორთული, მოკაზმული; კოხტად, მოხდენილად, ფაქიზად ჩაცმული

მოსკვილი [mosḳvili] *прич.*
завязанный — გამოსკვნილი, შეკრული (*მაგ.*, ტომრის თავი)

მოსოფილი [mosopili] *прич.*
оторванный, сорванный — მოგლეჯილი

მოსოფუა [mosopua]
оборвать, сорвать, срывать (сюда) — მოგლეჯა

მოსუა [mosua]
ткать — მოქსოვა

მოსუათ//მოსვით ღოხუნა [mosuat//mosvit doxuna] *нареч.*
садиться подбирая под себя ноги (по турецки) — ფეხების მოკეცვით, მორთხმით (და)ჯდომა

მოსუმალა [mosumala]
1. мазать 2. погладить, проводить, провести (рукою) — 1. მოსმა, წასმა 2. ხელის მოსმა

მოსქ/კუალა см. გოსკუალა [mosk/ḳuala см. gosḳuala]
завязать узел — გამოსკვნა, ნასკვის გაკეთება

მოსხაპუა [mosxapua]
врываться к кому-нибудь➤ прыгать (сюда) — მოხტომა

მოტიბუუ [moṭibuu]
тепловатый | მოთბო

მოტყობუა [moṭqobua]
подкрасться, подкрадываться (сюда) | მოპარვა, შეუმჩნევლად მოსვლა

მოულა//მუ(უ)ლა [moula//mu(u)la]
приход (сюда) | მოსვლა

მოუჩა//მოუჩე [mouča//mouče]
черноватый | მოშავო

მოფარაფა [mopapara]
прикрыться, прикрывать (сюда) | მოფარვა, მოხურვა

მოფერაფა см. ფერაფა [moperapa см. perapa]

მოფერდა (არდგილი) [moperda (ardgili)]
пологий (о месте) | დამრეცი, დაქანებული (ადგილი), მოფერდო

მოფიცვინაფილი [mopi'vinapili] *прич.*
удрученный, обеспокоенный | დაღვრემილი, შეწუხებული

მოფშა [mopša]
достаточно полный | საკმარისად ავსებული, სავსე

მოქანჩაფა [mokančapa]
дёргать, притянуть (сюда) | მოქაჩვა

მოქეფე [mokepe]
гуляка, любитель кутить | მოქეიფე

მოქეფება см. ქეფება [mokepeba см. kepeba]

მოქვი [mokvi] *топон.*
Мокви (село) | მოქვი (სოფელი)

მოქუარი [mokuari]
1. моквский (предмет) 2. моквинец | 1. მოქვური (საგანი) 2. მოქველი

მოქირანჯე [mokiranǯe] *прич.*
тот, кто нанимает, наемщик | დამქირავებელი

მოქოსილი [mokosili] *прич.*
подметенный | მოგვილი, მოხვეტილი

მოქოსუა [mokosua]
1. выгребать, подметать 2. вытирать (нос) | 1. მოგვა, (გა)მოხვეტა 2. მოწმენდა (ცხვირის)

მოღალა [moɣala]
приносить, принести | მოტანა

მოღალატე [moɣalaṭe]
изменник | მოღალატე

მოღალირი [moɣaliri] *прич.*
принесенный | მოტანილი

მოღე [moɣe]
пригодный, полезная вещь | მაქნისი; გამოსადეგი საგანი

მოღვეზუა см. მოღუზუა [moɣvezua см. moɣuzua]

მოღია [moɣia]
заря | აისი, რიჟრაჟი

მოღუზუა//მოღვეზუა [moɣuzua//moɣvezua]
1. изогнуть, согнуть 2. *перен.* хмуриться | 1. მოღუნვა 2. გადატ. მოღუშვა, შუბლის შეკვრა

მოღულა [moɣula]
кривоватый | მომრუდო, ოდნავ გაღუნული

მოღულიზილ/რი [moɣulizil/ri] *прич.*
согнутый   მოღუნული, მოხრილი

მოღულიზუა см. მოღულოზუა [moɣulizua см. moɣulozua]

მოღულოზუა//მოღუზუა [moɣulozua//moɣuzua]
сгибать, согнуть   მოდრეკა, მოღუნვა, მოხრა

მოღურუ//მოღურუუ [moɣuru// moɣuruu] *прич.*
умирающий   მომაკვდავი

მოყვინთელე [moq̇vintele]
желтоватый   მოყვითალო

მოშარე//მეშარე [mošare//mešare]
спутник, путник   თანამგზავრი, მგზავრი

მოშინაფა [mošinapa]
1. упоминать 2. докладывать   1. მოხსენიება 2. მოხსენება

მოშინაფილი [mošinapili] *прич.*
1. упомянутый 2. доложенный   1. მოხსენიებული 2. მოხსენებული

მოშინელი [mošineli] *прич.*
доложенный   მოხსენებული

მოშორება [mošoreba]
разлука; разлучить, удалять   მოშორება, განშორება

მოშქირინაფა [moškirinapa]
проголодаться   მოშივება

მოშქუმალა [moškumala]
1. пускать (сюда) 2. открутить болт   1. მოშვება 2. მოშვება (ჭანჭიკის)

მოშხუე [mošxue]
толстоватый   მომსხო

მოჩამა [močama]
давать (сюда)   მოცემა

მოჩამილი [močamili] *прич.*
отданный (сюда)   მოცემული

მოჩანაფა [močanapa]
1. плодоносить; давать плоды 2. показать, показаться   1. გამოსხმა (ნაყოფის) 2. გამოჩენა

მოჩანაფილი//მეჩანელი [močanapili//mečaneli] *прич.*
несущий (плоды); нанизанный   გამობმული; გამოსხმული (ნაყოფი)

მოჩვიგინაფა см. გომოჩვიგინაფა [močviginapa см. gomočviginapa]
ошеломление, одурение, оцепенение   გამოშტერება; შეცბუნება

მოჩვიგინაფილი [močviginapili] *прич.*
ошеломленный, одурелый, оцепеневший   გამოშტერებული; მოღუნებული

მოჩილათა [močilata]
разлука; отрыв (от дела)   დაშორება; მოცდენა

მოჩინა [močina]
извещение   შემოთვლა

მოჩინუა см. მოჩინა [močinua см. močina]
известить (сюда), велеть передать известие   დაბარება (აქეთ), შემოთვლა

მოჩქუმალე/ირი//მოჩქვაფილი [močkumale/iri//močkvapili] *прич.*
посланный (сюда)   მოგზავნილი

მოციკაფა [mocikapa]
надевать, насадить, нанизывать   წამოცმა

მოციკაფირი [mocikapiri] *прич.*
надетый, нанизанный   წამოცმული

მოცილუა [mocilua]
1. мешать 2. отвязаться — 1. ხელის შეშლა 2. მოცილება

მოცუნაფილი [mocunapili] *прич.*
надетый, нанизанный — წამოცმული

მოცქვაცქვალე [mockvackvale]
1. бегающий, бегун 2. *перен.* шакал, лиса — 1. მოცუნცულე 2. *გადატ.* მელა, ტურა

მოძვანძვალე [moʒvanʒvale]
1. бегущий (неуклюже) 2. *перен.* медведь — 1. მოძუნძულე 2. *გადატ.* დათვი

მოძინელი [moʒineli] *прич.*
увеличенный, увеличивающийся — მომატებული

მოძინუა [moʒinua]
прибавлять — მომატება

მოძირაფა [moʒirapa]
мерещиться, почудиться, показаться — მოჩვენება

მოძირაფილი [moʒirapili] *прич.*
показной, причудившийся — მოჩვენებული

მოძიცე//მოძჷცე [moʒice//moʒəce] *прич.*
смеющийся — მოცინარი

მოწამალერი [moc̣amaleri] *прич.*
отравленный — მოწამლული

მოწამალუა см. დოწამალუა [moc̣amalua см. doc̣amalua]

მოწაწილი см. წაწუა [moc̣ac̣ili см. c̣ac̣ua] *прич.*
наполненный (до отказа); *перен.* нарядный — მაგრად ავსებული (ბოლომდე, თავამდე); *გადატ.* კოხტად, მოკაზმული, ჩაცმული

მოწაწუა см. წაწუა [moc̣ac̣ua см. c̣ac̣ua]
наряжать, нарядить — მოკაზმვა, მორთვა

მოწია [moc̣ia]
собирать (урожай); *перен.* осень — მოსავლის აღება; *გადატ.* შემოდგომა

მოწირხუა//მოწირიხუა [moc̣irxua//moc̣irixua]
накручивать, скрутить — მოგრეხვა

მოწიკვილი [moc̣iḳvili] *прич.*
запачканный — გასვრილი

მოწკურუა см. წკურუა [moc̣ḳurua см. c̣ḳurua]

მოწო- (<მო-წო-) см. წუმო [moc̣o- (<mo-c̣o-) см. c̣umo] *слож. прев.*

მოწონაფა [moc̣onapa]
понравиться, одобрить — მოწონება

მოწუ(უ)ლი [moc̣u(u)li] *прич.*
1. приглашенный 2. собранный (урожай) — 1. მოწვეული 2. მოწეული (მოსავალი)

მოწყინაფა [moc̣q̇inapa]
заскучать, соскучиться — მოწყენა; მოწყინება

მოწყინაფილი [moc̣q̇inapili] *прич.*
огорченный, обиженный, опечаленный — ნაღვლიანი, ნაწყენი, მოწყენილი

მოწყინაფილო [moc̣q̇inapilo] *нареч.*
скучно, печально, огорченно — მოწყენილად, ნაღვლიანად

მოჭადრაკელი [moč̣adraḳeli]
выстроенный в шахматном порядке — ჭადრაკივით ჩამწკრივებული

მოჭანაფა [moč̣anapa]
звать (сюда), пригласить — მოწვევა

მოჭანაფილი см. ჭანაფილი [moçanapili см. çanapili]	
მოჭარაფილი [moçarapili] *прич.*	
удостоенный; достойный	ღირსეული, ღირსი
მოჭარილი [moçarili] *прич.*	
написанный (сюда)	მოწერილი
მოჭარუა [moçarua]	
1. писать (сюда) 2. подписать(ся)	1. მოწერა (აქეთ) 2. ხელის მოწერა
მოჭითა [moçita]	
красноватый	მოწითალო
მოჭითული [moçituli] *(сам.)*	
коричневый, рыжий	მიხაკისფერი, ყავისფერი
მოჭირინაფა [moçirinapa]	
притянуть (сюда)	მოზიდვა; მოწვდენა, მოწვდომა
მოჭიშაფა [moçišapa]	
подоспеть, успевать, поспевать (сюда), достичь; дожить	მოსწრება
მოჭიშაფილ/რი [moçišapil/ri] *прич.*	
подоспевший, достигший, подросший; взрослый, зрелый	მოსწრებული, მოზრდილი, მომწიფებული (ასაკით)
მოჭკირილი//მოჭკჷრილი [moçḳirili//moçḳərili] *прич.*	
срезанный	მოჭრილი
მოჭკირუა//მოჭკჷრუა [moçḳirua//moçḳərua]	
1. срубить, срезать 2. *перен.* приходить, настать (о времени)	1.მოჭრა 2. *გადატ.* მოსწრება, დადგომა, მორგება; მოღწევა (დროის)
მოჭკირუა//მოჭკჷრუა (ბოში) [moçḳirua//moçḳərua (boši)]	
среднего роста, коренастый (мальчик)	საშუალო ტანის, ტანმორჩილი (ბიჭი)
მოჭუალა см. ჭუალა [moçuala см. çuala]	
მოჭყუდუ [moçqudu] *(сен.)*	
невеста, новобрачная	პატარძალი
მოჭყუნდი см. მოჭყუდუ [moçqundi см. moçqudu]	
მოხამუზი//მუხუმუზი [moxamuzi//muxumuzi]	
шпора	დეზი
მოხანათე [moxanate]	
изменник, враг	მტერი, მუხანათი
მოხანდე [moxande] *(сам.)*	
труженик	მშრომელი
მოხე(ლ)ე [moxe(l)e]	
занимающийся чем-либо; чиновник	მოხელე
მოხვალამა [moxvalama]	
1. попасть, попадать 2. случаться	1. მოხვედრა 2. მოხვდომა, შემთხვევა
მოხვალამირი [moxvalamiri] *прич.*	
случившийся, происшедший	მომხდარი, შემთხვეული
მოხვამილაფა [moxvamilapa]	
попадать, попасть	მოხვედრა, შემთხვევა
მოხვარა [moxvara]	
помогать; оказание помощи	დახმარების გაწევა, მოხმარება
მოხვარე [moxvare]	
помогающий	მომხმარე, დამხმარე
მოხიშტილი [moxišṭili]	
наряженный, нарядный	მოკაზმული, მორთული

მოხოლებული [moxolebuli] *прич.*
приблизившийся, приближающийся — მოახლოებული

მოხორხოშუა см. ხორხოში [moxorxošua см. xorxoši]
приходить с хохотом — ხარხარით, ხორხოცით მოსვლა

მოხოტაფა [moxoṭapa]
чесать — მოფხანა

მოხუშირი см. ხუშუა [moxuširi см. xušua] *прич.*
1. подметенный 2. собранный в одном месте — 1. მოგვილი 2. მოხვეტილი, ერთად თავმოყრილი

მოხუჯაფა см. ხუჯი [moxuǯapa см. xuǯi]
сойтись; найти общий язык — დაახლოება, მხრის ამბა, საერთო ენის გამონახვა

მოხუჯური [moxuǯuri]
1. удобный 2. соответствующий, подходящий — 1. მოსახერხებელი 2. შესაფერისი, საკადრისი

მოხუჯურო [moxuǯuro] *нареч.*
удобно — მოხერხებულად

მოჯამანგირე [moǯamangire]
батрак — მოჯამაგირე

მოჯგირალა [moǯgirala]
сближаться, сдружиться, подружиться — დამოყვრება, დანათესავება, დამეგობრება

მოჯგირე [moǯgire]
доброжелатель, приятель, родственник — კეთილმოსურნე, მოკეთე, ნათესავი

მოჯვეშებული [moǯvešebuli] *прич.*
устаревший — მოძველებული

მოჯღონილი//მოჯღონელი [moǯɣonili//moǯɣoneli] *прич.*
присланный (сюда) — გამოგზავნილი, მოგზავნილი

მოჯღო/უნუა [moǯɣo/unua]
посылать (сюда) — გამოგზავნა, მოგზავნა

მოყვენჯი [mo‘venǯi] *прич.*
сопровождающий — მომყოლი, თან მხლები

მოყვინთალე [mo‘vintale]
желтоватый — მოყვითალო

მოყინი/ერი [mo‘ini/eri] *прич.*
подмерзший — მოყინული

მოყინუა [mo‘inua]
подмерзнуть — მოყინვა

მოყუნაფა: გურიშ მოყუნაფა [mo‘unapa: guriš mo‘unapa] *(сам.)*
приводить ➢ злиться, рассердить — მოყვანა ➢ გულის მოსვლა; გაბრაზება

მოყუნაფილი [mo‘unapili] *прич.*
приведенный; *перен.* стройный — მოყვანილი; *გადატ.* მოყვანილი, ტანადი

მოჰამა//მაჰამა[mohama//mahama]
сладковатый; такой сладкий, как… — მოტკბო; ისეთი ტკბილი, როგორც…

მპოლუა [mpolua]
реветь, зареветь — ბღავილი, ღრიალი, ღმუილი

მპულა см. პულა [mpula см. pula]

მჟავანა см. სასტი [mžavana см. sasṭi]

მჟაველა [mžavela] *ботан.*
щавель — მჟაუნა

(მ)რგვალი см. რგვალი [(m)rgvali см. rgvali]

მტყილი см. ტყილი [mṭqili см. ṭqili]

მუ мн. ч. მუნეფი [mu мн. ч. munepi] *местоим.*
1. что? 2. сам — 1. რა? 2. თვით, მას

მუ- [mu-] *прост. прев.*

მუანთილი ср. დიანთილი [muantili ср. diantili]
свекор; тесть — მამათილი; სიმამრი

მუარხე [muarxe]
слуга, служанка — მოახლე

მუგდენი [mugdeni] *местоим.*
что-то — რაღაც

მუგვარი? [mugvari] *местоим.*
какой? — როგორი?

მუგიდა см. მუდ(ი/ე)გა [mugida см. mud(i/ə)ga]

მუდა? [muda] *местоим.*
сколько? — რამდენი?

მუდაშა(ხ)? [mudaša(x)] *нареч.*
сколько раз? — რამდენჯერ?

მუდ(ი/ე)გა [mud(i/ə)ga] *местоим.*
что-то — რაღაც, რაღაცა

მუდოს? [mudos] *нареч.*
когда? — რა დროს?

მუდუ, მუდო [mudu, mudo] *зоол.*
крот — თხუნელა

მუზარბიი [muzarbii]
Музарби (имя сказочного царя) — მუზარბი (ზღაპრული მეფის სახელი)

მუზ(ი/ე)მა [muz(i/ə)ma] *местоим.*
сколько? — რამდენი?

მუთ(ი) [mut(i)] *местоим.*
что — რაც

მუთა [muta] *местоим.*
ничто, никто — არაფერი, ვერაფერი

მუთო- (<მუთ-ო-) см. მითო [muto- (<mu-to) см. mito-]

მუთუ? [mutu] *местоим.*
как? каким образом? чем? — როგორ? რით?

მუთუნი [mutuni] *местоим.*
1. что-либо, что-то; какой-нибудь 2. ничего, ничто — 1. რაიმე, რაღაც 2. არარა, არაფერი

მუთუნი ჟანს [mutuni žans] *нареч.*
когда-то — ერთ დროს, როდისმე

მუთუნნერი [mutunneri]
какой-нибудь; никакой — რამენაირი; არავითარი, ვერავითარი

მუთუნნერო [mutunnero] *нареч.*
как-нибудь — რამენაირად

მუია//მუჸია [muia//mu‘ia] *ботан.*
ежевика — მაყვალი

მუკალუაფუ//მიკალუაფუ [muḳaluapu//miḳaluapu]
обход — შემოსავლელი (ადგილი)

მუკაქუნალი//მიკაქუნალი [muḳakunali//miḳakunali]
одежда — ჩასაცმელი (ტანზე)

მუკი [muḳi] *нареч.*
кругом ირგვლივ

მუკი(ი)-მუკი [muḳi(i)-muḳi] *нареч.*
вокруг ირგვლივ

მუკნახუა (დიხა) [muḳnaxua (dixa)]
обвал ჩამონაშალი, ჩამონაქცევი (მიწა)

მუკო- (<მუ-კო) см. მიკო- [muḳo- (<mu-ḳo-)] см. miḳo-

მუკობუმაფა//მიკობუმაფა [muḳobumapa//miḳobumapa]
повесить, подвесить, привешивать ჩამოკიდება (რამის)

მუკოდვალა//მიკოდვალა [muḳodvala//miḳodvala]
прикладывать, положить, приложить მიდება (რამის)

მუკოდვალირი//მიკოდვალირი [muḳodvaliri//miḳodvaliri] *прич.*
приложенный მიდებული

მუკოკირუა//მუკოკგრუა [muḳoḳi/ərua//muḳoḳərua]
привязывать, обвязывать (вокруг) მიბმა (რამეზე)

მუკოლაფა//მიკოლაფა [muḳolapa//miḳolapa]
упасть (с боку), падать (сверху) გამოვარდნა (რაიმესგან აქეთ); ჩამოვარდნა

მუკოლუაფა//მიკოლუაფა [muḳoluapu//miḳoluapu]
1. обойти 2. ухаживать за больным 1. შემოვლა (გარშემო) 2. მოვლა (ავადმყოფის)

მუკორთა//მიკორთა [muḳorta//miḳorta]
1. обернуться, повернуть 2. проходить (о времени) 1. მობრუნება 2. გასვლა (დროის)

მუკორთელი//მიკორთელი [muḳorteli//miḳorteli] *прич.*
возвращенный; повернутый მობრუნებული

მუკორინა//მიკორინა [muḳorina//miḳorina]
находиться (при чем-либо); пристать (к чему-либо); стоять на откосе მიდგომა

მუკორულა//მიკორულა [muḳorula//miḳorula]
подбегать (к чему-либо), забегать сзади; *перен.* заснуть, уснуть ახლოს გარბენა; გადატ. მიძინება

მუკორქუალა//მიკორქუალა [muḳorkuala//miḳorkuala]
обмахивать(ся); замахнуться ოდნავ გაკვრა, გაქნევა

მუკოსქილადა//მიკოსქილადა [muḳoskilada//miḳoskilada]
поправляться; оставаться где-нибудь გადარჩენა; დარჩენა (სადმე)

მუკოტე(ე)ბა//მიკოტე(ე)ბა [muḳoṭeeba//miḳoṭe(e)ba]
1. избавлять 2. излечить; спасти 1. გადარჩენა 2. განკურნება, დახსნა, შველა

მუკოფულუა//მიკოფულუა [mukopulua//mikopulua]
скрываться (у чего-либо) მიმალვა (რაღაცის იქით)

მუკოქვენჯი см. მიკოქვენჯი [mukokvenǯi см. mikokvenǯi]
одежда ტანისამოსი, ჩასაცმელი

მუკოქუნა//მიკოქუნა [muḳokuna//miḳokuna]
одеваться, надевать (о платье) ჩაცმა (ტანზე)

მუკოქუნელი//მიკოქუნელი [muḳokuneli//miḳokuneli] *прич.*
одетый ჩაცმული

მუკოღურა//მიკოღურუა [muḳoɣura//miḳoɣurua] *(сам.)*
самоотверженно работать მიკვდომა, თავდადებული შრომა

მუკოწყუმა//მიკოწყუმა [muḳoçquma//miḳoçquma]
1. отвязаться 2. снимать (одежду); раздеваться 1. ჩამოხსნა 2. გახდა (ტანსაცმლის)

მუკოხვილირი//მიკოხვილირი [muḳoxviliri//miḳoxviliri] *прич.*
прижатый, припертый მიმწყვდეული

მუკოხვილუა//მიკოხვილუა//[muḳoxvilua//miḳoxvilua]
прижать, припирать (приставать) მიმწყვდევა

მუკოხუალა//მიკოხუალა [muḳoxuala//miḳoxuala]
обваливаться, обвалиться
ჩამორღვევა

მუკოხუნა//მიკოხუნა [muḳoxuna//miḳoxuna]
сидеть (сбоку возле чего-либо), подсесть, подсадить
მიჯდომა, გვერდით ჩამოჯდომა, ჯდომა (მაგიდასთან)

მუკულა//მიკულა [muḳula//miḳula]
1. проходить (о времени) 2. обход 3. появление (о пятне)
1. გასვლა (დროზე) 2. შემოვლა 3. ლაქის გამოჩენა

მუკუნა(ნ)წყვი//მიკინა(ნ)წყვი [muḳuna(n)çqvi//miḳina(n)çqvi]
обвал
ჩამონაშვავი, ჩამონარღვევი, ჩამონანგრევი

მულა- (<მუ-ლა-) см. მელა- [mula- (<mu-la-) см. mela]

მულაკილუა//მულაკგლუა [mulaḳilua//mulaḳəlua]
запираться (в помещении)
ჩაკეტვა (შიგნით)

მულანწყვილი//მილანწყვილი [mulançqvili//milançqvili] *прич.*
провалившийся (внутри, вглубину)
ჩანგრეული, ჩაქცეული (შიგნით სიღრმეში)

მულანწყუალა [mulançquala]
провалиться, проваливаться (внутрь)
ჩანგრევა, ჩაქცევა (შიგნით)

მულარენჯი: მულარენჯი ცუდე [mularenǯi: mularenǯi 'ude]
жилой ➤ жилище
სამყოფელი, საცხოვრებელი ➤ ბინა, სადგომი

მულარინა//მილარინა [mularina//milarina]
стоять внутри (чего-либо)
შიგნით დგომა

მულარინაფა//მილარინაფა [mularinapa//milarinapa]
поселить
ვისიმე დაბინავება, დაყენება, ჩასახლება (შიგნით)

მულასხაპუა//მილასხაპუა [mulasxapua//milasxapua]
вскакивать
შეხტომა

მულაღალა//მილაღალა [mulaγala//milaγala]
1. ввести 2. внести 3. занести, (сюда)
შემოტანა

მულახალე//მილახალე [mulaxale//milaxale] *нареч.*
внутри
შიგნით

მულახვილაფა// მილახვილაფა [mulaxvilapa//milaxvilapa]
застать; встретить(ся)
თავს წამოდგომა, მოხელება; შეხვედრა, დანახვა (შიგნით)

მულირი [muliri] *прич.*
пришедший
მოსული

მუმა мн.ч. მუმალეფი [muma мн.ч. mumalepi]
отец
მამა

მუმალამი[mumalami]
имеющий отца
მამიანი

მუმამი см. მუმალამი [mumai см. mmumalami]

მუმალუ/ჵ [mumalu/ə]
идущий (сюда)
მომავალი (აქეთ)

მუმატაცებელი//მიმატაცებელი [mumaṭacebeli//mimaṭacebeli] *прич.*
похититель, похищающий
მომტაცებელი

მუმაულარი//მიმაულარი [mumaulari//mimaulari] *прич.*
идущий (сюда); *перен.* молодеж
მომსვლელი; *გადატ.* ახალგაზრდობა

მუმაღალარი//მიმაღალარი [mumaγalari//mimaγalari] *прич.*
несущий, принесший, приносящий
მომტანი

მუმაჩაფირი [mumačapiri]
приемный отец
მამობილი

მუმაცონერი см. მუმაცონირი [muma'oneri см. muma'oniri]

მუმაცონირი [muma‘oniri]
отчим მამინაცვალი

მუმული [mumuli] *зоол.*
1. петух 2. самец 1. მამალი 2. მამალი ცხოველი (საერთოდ)

მუმულია [mumulia] *зоол.*
петушок მამლაყინწა, ყვინჩილა

მუნაულა//მუნაულა [minaula//munaula] *прич.*
пришедший (сюда), побывавший მოსული, მომსვლელი (აქეთ), ნამყოფი

მუნაფა [munapa]
облако ღრუბელი

მუნაფილი [munapili] *прич.*
облачный, пасмурный მოღრუბლული

მუნაწ(ე)ი//მუნაწიი [munaç(e)i//munaçii]
урожай მონაწევი, მოსავალი (საერთოდ)

მუნდი [mundi]
задница უკანალი

მუნდიღიჭა [mundiɣiča]
с безобразным задом უკანალღია

მუნერი? [muneri] *местоим.*
какой? რანაირი?

მუნერით [munerit] *местоим.*
какой როგორი

მუნერო [munero] *нареч.*
каким образом, как რანაირად, როგორ

მუნი [muni] *нареч.*
туда, внутрь, внутри იქით, შიგნით

მუნო- (<მუ-ნო-) см. მინო- [muno- (<mu-no-) см. mino-]

მუნობუმა//მინობუმა [munobuma//minobuma]
обливать (сверху вниз) დასხმა ზევიდან, გადასხმა

მუნოდგუმა//მენოდგმა (ონაგერეში) [munodguma//mənodgəma (onagereši)]
оседлать უნაგირის დადგმა

მუნოკურთხა см. კურთხუა [munokurtxa см. kurtxua]

მუნონთხაფა//მინონთხაფა [munontxapa//minontxapa]
упасть сверху; падать друг на друга ზევიდან დაცემა; ერთმანეთზე დაცემა

მუნორთაფა//მინორთაფა [munortapa//minortapa]
перевернуть (сюда) გადაბრუნება, გადმობრუნება

მუნორთინაფილი//მინორთინაფილი [munortinapili//minortinapili]
перевернутый გადაბრუნებული

მუნოხი//მუნოხე [munoxi//munoxə] *нареч.*
сюда, в эту сторону აქეთ, აქეთ მხარეს

მუნოცუნაფა//მინოცუნაფა [muno‘unapa//mino‘unapa]
1. выводить, высиживать 2. выводить (птенцов) 1. გადმოყვანა 2. გამოჩეკა (წიწილების)

მუნტური [munṭuri]
1. червь 2. гусеница 1. მატლი 2. მუხლუხი

მუნულა//მინულა [munula// minula]
заходить (в сторону говорящего) შემოსვლა

მუ(ნ)ჩქვი [mu(n)čkvi] *зоол.*
барсук მაჩვი

მუნწი [munçi]
какое-то маленькое лесное животное (И. Кипш.) — რაღაც პატარა ტყის ცხოველი (ი. ყიფშ.)

მუნჭი [munči]
1. кулак 2. *перен.* скряга, скупой — 1. მუჭი 2. *გადატ.* ხელმოჭერილი, ძუნწი, წუწურაქი

მუნჭირელი//მონჭირელი [munčireli//mončireli] *прич.*
сжатый — მოჭერილი

მუნჭირუა//მონჭირუა [munčirua//mončirua]
сжимать — მოჭერა

მ(უ)ოთ? [m(u)ot] *нареч.*
зачем? для чего? — რად? რატომ?

მუ-ჟამიშა(ხ) [mu-žamiša(x)] *нареч.*
до каких пор? — რა დრომდე? როდემდე?

მუჟანს? [mužans] *нареч.*
когда? — როდის?

მუჟანსით(ი)//მუჟანსეთ(ი) [mužansit(i)//mužansət(i)] *союз.*
когда — როდესაც, როცა

მურამბა [muramba]
варенье — მურაბა

მურგვა [murgva] *(сам.)*
полный, откормленный; *перен.* человек с тяжелым характером — ძალზე მსუქანი; *გადატ.* უხასიათო, ცუდი ხასიათის კაცი

მურგვი//მურგი [murgvi//murgi]
клубок — მორგვი ძაფის

მურთაგა//მუთაქა [murtaga//murtaka]
диванный валик — მუთაქა

მურიცხამი [muricxami]
звёздный — ვარსკვლავიანი

მურიცხი [muricxi]
звезда — ვარსკვლავი

მურსაფა: გამურსანს [mursapa: gamursans]
разрывать, терзать ➢ он разрывает — გახევა, გაგლეჯა, გაწიწკნა ➢ მუსრავს ის მას

მურუცხი см. მურიცხი [murucxi см. muricxi]

მურღი [murɣi] *ботан.*
земляника садовая — ბაღის მარწყვი

მურღულია [murɣulia] *зоол.*
большая муха, слепень — ბუზანკალი

მურძგა [murʒga] *(сам.)*
деревянная маленькая кружка — ხის პატარა ტოლჩა

მუსეფი [musepi]
беседа — მუსაიფი

მუსხი? [musxi] *местоим.*
сколько? — რამდენი?

მუსხილი? [musxili] *местоим.*
сколько? — რამდენი?

მუულა см. მოლება [muula см. moleba]

მუ(უ)ლა: გურიშ მულა, გურიშ მულაშახ [mu(u)la: guriš mula, guriš mulašax]
приходить; приход ➢ сердиться, разозлиться; доходить до злости — მოსვლა ➢ გულის მოსვლა, გაბრაზება; გაბრაზებამდე მისვლა

მუ(უ)ლირი [mu(u)liri] *прич.*
пришедший (сюда) — მოსული

მუქთახორა [muktaxora]
дармоед	მუქთახორა, მუქთამჭამელი

მუყი см. მუცი [muqi см. mu'i]

მუშა- (<მუ-შა-) см. მიშა- [muša- (<mu-ša-) см. miša-]

მუშა?: მუშა მორთი? [muša?: muša morti?] *нареч.*
зачем? ➢ зачем пришел?	რატომ? ➢ რატომ მოხველი?

მუშა [muša]
рабочий, работник	მუშა

მუშართაფა//მიშართაფა [mušartapa//mišartapa]
свернуть с дороги	შეხვევა, შემოხვევა (გზაზე)

მუშება [mušeba]
работать	მუშაობა

მუშენ(ი)? [mušen(i)] *нареч.*
почему? зачем?	რატომ?

მუშენი-და [mešeni-da]
потому-что	რატომ და...

მუში [muši] *местоим.*
1. его 2. свой	1. მისი 2. თავისი

მუშით [mušit]
сам по себе, собой	თავისით

მუშიანი [mušiani]
родственники, близкие (в отношении к 3-му лицу)	თავისიანი, ნათესავი

მუშ-(მ)უში [muš-(m)uši]
свой (о множестве лиц)	თავიანთი, თავთავისი

მუშუში см. მუშ-მუში: დუთირუათ მუშუში საქვარით [mušuši см. muš-muši: dutiruat mušuši sakvarit]
по своим делам ➢ поменяемся своими делами	თავთავისი ➢ შევენაცვლოთ ჩვენ ჩვენი საქმით

მუ-წო-//წუ-მო- см. მიწო-//წიმო- [mu-ço-//çu-mo- см. mi-ço-//çi-mo-] *слож. прев.*

მუჭო? [mučo] *местоим.*
как? каким образом?	როგორ?

მუჭოგიდა [mučogida] *местоим.*
как-нибудь	როგორღაც

მუჭოთი [mučoti] *местоим.*
как, подобно тому, как	როგორც

მუჭომი? [mučomi] *местоим.*
какой?	როგორი?

მუხამუზი см. მოხამუზი [muxamuzi см. moxamuzi]

მუხვი ср. ფუღუ [muxvi ср. puɣu] *зоол.*
крот	თხუნელა

მუხუდო [muxudo] *(сам.), ботан.*
соя, бобы (соевые)	მუხუდო

მუხური [muxuri]
край, уголок; *перен.* страна	მხარე, კუთხე; გადატ. ქვეყანა

მუცე см. მუცი [mu'e см. mu'i]

მუცი(ა) [mu'i(a)] *ботан.*
ежевика	მაყვალი (ნაყოფი)

მუჰამბი [muhambi]
Мухамб (сказочное имя)	მუჰამბი (ზღაპრული სახელი)

მჩხვერი см. ჩხვერი [mčxveri см. čxveri]

მჭვახე см. ჭვახე [mčvaxe см. čvaxe]

მჭოფე-მჭაფე см. ჭიფე-ჭიფე [mčope-mčape см. čipe-čipe]

мелочь — წვრილი რამ, წვრილ-წვრილი

(მ)ჭუ [(m)ču]

поясница — წელი

მხუჯი см. ხუჯი [mxuǯi см. xuǯi]

ნ

ნაამშვარი [naamšvari]

шестая часть

მეექვსედი, ნაექვსარი

ნაანთხალი см. ნაოთხალი [naantxali см. naotxali]

четверть

მეოთხედი, ნაოთხალი

ნაანო [naano]

наано! (припев)

ნაანო! (მისამღერი სიტყვა)

ნაბადამი [nabadami]

одетый в бурку, с буркой

ნაბდიანი

ნაბადი [nabadi]

бурка

ნაბადი

ნაბადია см. ნაბადი [nabadia см. nabadi] *уменьш.*

(сделанный) из бурки, подобный бурке

ნაბდის მსგავსი რამ

ნაბეტანი [nabeṭani]

1. излишний, чрезмерный 2. *нареч.* слишком, чрезвычайно

1. მეტისმეტი, ნამეტანი 2. მეტისმეტად, ძლიერად

ნაბეტანს [nabeṭans] *нареч.*

чересчур, слишком, очень

მეტისმეტად, ძალიან

ნაბიჯი [nabiǯi]

шаг

ნაბიჯი

ნაბონა [nabona] *прич.*

(вода) после мытья

ნაბანი, ნაბანები (წყალი)

ნაბორუუ см. ბორია [naboruu см. boria]

занесенный ветром

ნაქარი, ნაქარალი

ნაბურშელა см. ბურში [naburšela см. burši]

внебрачный ребенок (сын)

ნაბიჭვარი

ნაბურძღონა [naburʒɣona]

объедки; вымученный, состряпанный

ნასუფრალი; ნაცოდვილარი

ნაბურჭულა см. ბურჭული [naburčula см. burčuli]

иссеченный секирой

ნაწალდარი, წალდანაკრავი

ნაგვანეფი [nagvanepi] *прич.*

1. уподобившийся 2. упитанный, откормленный

1. მიმსგავსებული 2. ნასუქი

ნაგვი [nagvi]

сор; навоз

ნაგავი, ნეხვი

ნაგორა [nagora] *прич.*

найденный, отысканный

ნაძებნი, მოძებნილი

ნაგურგინი/ა [nagurgini/a] *прич.*

обвенчанный, повенчанный

გვირგვინდადგმული, ჯვარდაწერილი

ნაგურეფი [nagurepi] *прич.*

образованный, наученный; *перен.* ученый

ნასწავლი; *გადატ.* მეცნიერი

ნადგიმობა//ნადგგმობა [nadgimoba//nadgəmoba]

строение, постройка

მშენებლობა, ნაგებობა

ნადინეფი [nadinepi] *прич.*

потерянный, пропавший; потеря, утрата

დაკარგული, დანაკარგი

ნადირი [nadiri]

1. зверь 2. дичь

1. მხეცი, ნადირი 2. გარეული ფრინველი

ნადირუა см. ჯინუა [nadirua см. ǯinua]
охота
ნადირობა

ნადოხორი/უ см. ნოხორი [nadoxori/u см. noxori]

ნადუღი [naduɣi]
творог
ნადუღი; ხაჭო

ნავარი [navari]
1. грабитель, разоряющий 2. шалун; проклятый
1. დამრბევი, დამქცევი 2. ონავარი, ოხერი, ტიალი; წყეული

ნაზალამუ [nazalamu] *прич.*
обещанный
დანაპირები, ნასურვები

ნავითალი [navitali]
одна десятая
მეათედი

ნაზიმა [nazima] *прич.*
измеренный
ნაზომი, გაზომილი

ნაზირა [nazira] *прич.*
накопленный, собранный
ნაგროვი, შეგროვებული

ნაზისხარი//ნაზჷსხარი [nazisxari//nazəsxari] *прич.*
кровавый (след)
ნასისხლარი

ნაზისხირალი//ნაზჷსხირალი [nazisxirali//nazəsxirali] *(сам.)*
добытый ценой крови и пота
სისხლის ფასად მოპოვებული

ნაზოკულა [nazoḳula] *прич.*
преподанное наставление (И. Кипш.)
დანარიგები; ნარჩევი, რჩევამინაცემი (ი. ყიფშ.)

ნაზოჯა [nazoǯa] *прич.*
1. приказанный 2. сказанный
1. ნაბრძანები 2. ნათქვამი

ნათასა [natasa] *прич.*
посеянный, засеянный; засев
ნათესი; დათესილი

ნათახვა [nataxva]
пахтанный; *перен.* кислое молоко, сыворотка
დღვებით მიღებული, ნადღვები; *გადატ.* დო; შრატი, წაქი

ნათესე [natese]
родственник
ნათესავი

ნათელი [nateli]
светлый
ნათელი

ნათი [nati]
место талии на одежде; шов
წელის ადგილი ტანსაცმლზე; ნაკერი

ნათილი [natili] *прич.*
крестник, крестница
(მო)ნათლული

ნათოლა [natola] *прич.*
то, что натесали; выстроганный; тёс, стружки
ნათალი

ნათოლე(ე) [natole(e)] *прич.*
сглаженный (<сглазить)
გათვალული

ნათუა [natua]
1. крестить 2. светить, освещать
1. ნათლვა 2. (გა)ნათება

ნათხერი см. ნათხიირი [natxeri см. natxiiri]

(ნა)თხიირი [(na)txiiri] *прич.*
1. выпрошенный 2. сосватанная
1. ნათხოვარი 2. ნათხოვი (ცოლი)

ნათხოზა см. ნათხოზინა [natxoza см. natxozina]

ნათხოზინა [natxozina] *прич.*
гонимый, изгнанный; преследуемый
დევნილი, ნადევნი

ნათხორა [natxora] *прич.*
1. выкопанный 2. яма, ров | 1. (ამო)ნათხარი, ამოთხრილი 2. თხრილი, ორმო

ნათხუა [natxua] *прич.*
1. выпрошенный, прошенный 2. та, которую взяли в жены; сосватанная | 1. ნათხოვნი, ნათხოვარი 2. ნათხოვი (ცოლი)

ნაია! [naia] *ласк.*
мама! мамочка! (обращение) | დედა! დედილო! (მიმართვა)

ნაკა [naḳa]
ровное место, поле | სწორი ადგილი, მინდორი

ნაკაბეტა: ნაკაბეტა დიხა [naḳabeṭa: naḳabeṭa dixa]
земля под паром ➢ залежная земля | მიწა, რომელიც ნასვენია ➢ ნასვენი მიწა

ნაკათეფი [naḳatepi] *прич.*
соединенный, смешанный; смесь | ნარევი, შერეული

ნაკაკა-თოლი [naḳaḳa-toli] *анат.*
зрачек; зеница ока | გუგა (თვალისა); თვალისჩინი

ნაკაკალი/უ [naḳaḳali/u] *прич.*
закусивший | ნასაუზმები, წანახემსები, წახემსებული

ნაკარუ//ნაკარə [naḳaru//naḳarə]
место, где стоял шатер или шалаш | ადგილი, სადაც ადრე კარავი იდგა, კარვის ნადგომი

ნაკელა (ჭვე) [naḳela (čve)] *прич.*
обмолоченный (рожь) | ნალეწი (ჭვავი)

ნაკელუა [naḳelua]
удобрять почву навозом, навозить; *перен.* выругать (сильно) | ნაკელის შეტანა, დანაკელება; *გადატ.* გალანძღვა (მაგრად)

ნაკერუა//ნაკვერუა [naḳerua//naḳverua]
добирать (урожай зерновых) | ნარჩენი მოსავლის სულ მთლად აკრეფა, მონაგრება

ნაკვათა [naḳvata] *прич.*
нарезанный, срубленный | ნაჭერი, გაჭრილი

ნაკვალი/უ см. კვალი [naḳvali/u см. ḳvali]
колея, след | ნაკვალევი

ნაკვაჩხირი//ნაკვაჩხəრი [naḳvačxiri//nakvačxəri]
головня, головешка; горящий уголь | მუგუზალი; ნაკვერცხალი

ნაკიანი: ნაკიანი წანა [naḳiani:naḳiani çana]
високосный ➢ високосный год | ნაკიანი ➢ ნაკიანი წელიწადი

ნაკითხერი//ნაკითხირი [naḳitxeri//naḳitxiri] *прич.*
начитанный; прочитанный | ნაკითხი; წაკითხული

ნაკითხირი [naḳitxiri] *прич.*
спрошенный, прочитанный | ნაკითხი; წაკითხული

ნაკიკონა см. კიკონუა [naḳiḳona см. ḳiḳonua] *прич.*
заклеванный | ნაკენკი

ნაკირტონა [naḳirṭona] *(сам.)*
пух | ბუმბული; ნაკრტენი

ნაკიჩა//ნაკəჩა [naḳiča//naḳəča]
складка, изгиб | ნაკეცი

ნაკუ [naḳu] *анат.*
мизинец | ნეკი

ნაკუა (შურიშ) [naḳua (šuriš)]
испускать (дух); *перен.* смерть | სულის ამოშვება; *გადატ.* სულის დალევა, სიკვდილი

ნალახარუ [nalaxaru]

перенесший болезнь, недавно выздоровевший

ავადმყოფობაგამოვლილი, ნაავადმყოფარი

ნალეხუ см. ნალახარუ [nalexu см. nalaxaru] *прич.*

переболевший

ნაავადმყოფარი

ნალი [nali]

подкова

ნალი

ნამაცალე, ნამაცალუ/გ [nama‘ale, nama‘alu/ə]

бывший товарищ

ნაამხანაგარი, ამხანაგყოფილი

ნამდვილი см. ნანდული [namdvili см. nanduli]

ნამოჯგირუ [namoǯgiru]

бывший друг или родственник

ნამოყვრალი

ნამუ мн.ч. ნამუნ-ეფ-ი [namu мн.ч. namun-ep-i] *местоим.*

который? какой?

რომელი?

ნამუგიდა [namugida] *местоим.*

какой-то, некто, нечто

რომელიღაც, ვიღაც, რაღაც

ნამ(უ)და [nam(u)da] *союз*

что

რომ

ნამუთი [namuti] *местоим.*

и который, который же

რომელიც

ნამუთინი [namutini] *местоим.*

никто, ни один

არავინ, არც ერთი

ნამუსი см. სინდისი [namusi см. sindisi]

совесть

ნამუსი, სინდისი

ნამუშები см. ნამუშერი [namušebi см. namušeri]

ნამუშერი см. ნამუშები [namušeri см. namušebi] *прич.*

1. выработанный 2. *перен.* урожай, продукт работы

1. ნამუშევარი 2. *გადატ.* მოსავალი, პროდუქტი

ნამუშვანს [namušvans] *нареч.*

когда, в который раз

როდესაც, რა დროსაც

ნანა [1] [nana]

колыбельная песня – «Нана»

იავნანა

ნანა [2] [nana]

мама! (обращение)

დედა! (მიმართვა)

ნანაგე: აკა, ნანაგე! [nanage: aḳa nanage!]

дитятко! детка! (обращение детям)

შვილიკო! (ბავშვისადმი მიმართვა)

ნანათა [nanata]

крестник, крестница

ნათლული

ნანაია [nanaia] *уменьш.-ласк.*

матушка! мамочка!

დედიკუნა!

ნანარტი//ნანატრი [nanarṭi//nanaṭri] *прич.*

1. желанный 2. желание

1. ნანატრი; ნატრული 2. სურვილი

ნანასქუა [nanaskua]

дитя! (обращение матери к ребенку)

შვილო! (*სიტყვასიტყვით* დედა-შვილო) – ასე მიმართავს დედა შვილს

ნანახვა [nanaxva] *прич.*

вымытый, выстиранный (белье)

(გა)ნარეცხი, გარეცხილი (თეთრეული)

ნანგერე [nangere] *(сам.)*

самосейка, самосевка; *перен.* низкого сорта, некачественный

დაუთესავად აღმოცენებული; *გადატ.* ნაგერალი

ნანდული [nanduli]

настоящий, действительный

ნამდვილი

ნანდულო [nandulo] *нареч.*
  действительно ნამდვილად

ნანება [naneba]
  раскаяние, (со)жалеть (о неодушевленном) (და)ნანება

ნანთხორა//ნათხორა [nantxora//natxora] *прич.*
  раскопанный, яма ნათხარი, ორმო

ნანია [nania]
  кукурузник, кукурузный амбар სასიმინდე

ნანინა см. ნანა[1] [nanina см. nana]

ნანოქური см. ნოქური [nanokuri см. nokuri]
  след; по стопам ნაკვალევი; კვალდაკვალ

ნა(ნ)ჭყოლა [na(n)č̣q̇ola] *прич.*
  нарезанный; раненый (о человеке) დაჭრილი

ნანძგუმა [nanʒguma] *прич., вульг.*
  кал, экскременты განავალი

ნაობახტი [naobaxṭi]
  тюрьма, темница, гауптвахта საპატიმრო, ციხე

ნაოთხალი [naotxali]
  четверть მეოთხედი, ნაოთხალი

ნაოსერშებენს [naoseršebens] *нареч.*
  после ужина (время) ნავახშმევს

ნაპატჷნუ [napaṭənu] (сам.)
  1. рябой 2. бывший господин 1. ნაყვავილარი; ჩოფურა 2. ნაბატონარი, ბატონყოფილი

ნაპატონუ см. ნაპატჷნუ [napaṭonu см. napaṭənu] *(сен.)*

ნაჟირალი//ნაჟირელა [nažirali//nažirela]
  один из двойных предметов; близнец ნაორალი; ტყუპის ცალი

ნაჟირელა см. ნაჟირალი//ნაჟირალა [nažirela см. nažirali//nažirala]

ნაჟირუა [nažirua]
  родить двойню, двойня; близнецы ტყუპი; ტყუპის ცალი

ნარაგადუ//ნარაგადჷ [naragadu//naragadə] *прич.*
  сказанный ნათქვამი

ნარგა//ნარგი [narga//nargi] *прич.*
  насаждение; то, что было посажено ნარგავი

ნარგისი [nargisi]
  род сосуда; чаша თასი

ნარდი[1] [nardi]
  нарды (игра) ნარდი (სათამაშო)

ნარდი[2] [nardi] *прич.*
  1. выращенный 2. воспитанник 1. ნაზარდი 2. გაზრდილი

ნარენჯი [narenǯi] *прич.*
  побывавший ნამყოფი

ნარინჯი см. ნარენჯი [narinǯi см. narenǯi]

ნარკე(ბი) [narḳe(bi)] *прич.*
  неполный; дефектный ნაკლული; დეფექტური

ნარკიებუ см. ნარკი(ლ)ა [narḳiebu см. narḳi(l)a] *прич.*
  1. отысканный; выслеженный 2. кричавший 1. ნაკვლევი, ნაპოვნი, მიკვლეული, მიგნებული 2. ნაკივლი

ნარკი(ლ)ა [narḳi(l)a] *прич.*
то, о чем кричали 1. ნაკივლი 2. ნაყვირი

ნარკული см. ნარკე(ბი), მერკე [narḳuli см. narḳe(bi), merḳe]

ნარმა [narma]
бязь ნარმა, უხეში მიტკალი

ნარტება//ნარტუა [narṭeba//narṭua]
желать ნატვრა

ნარტენჯი [narṭenǯi] *прич.*
1. бежавший 2. беглец, беженец 1. გაქცეული 2. ლტოლვილი

ნარტი см. ნარტება [narṭi см. narṭeba]

ნარტინუ//ნარტინə [narṭinu//narṭinə] *прич.*
бежавший; беглец გაქცეული

ნარტუა см. ნარტება [narṭua см. narṭeba]
желать ნატვრა

ნარულა см. რულა [narula см. rula] *прич.*
много бегавший, набегавшийся ნარბენი

ნარულარი см. რული//ლური [narulari см. ruli//luri] *(зугд.), прич.*
сонный, заспанный ნამძინარევი

ნარულენჯი//ნარულეფი [narulenǯi//narulepi] *прич.*
заспанный ნამძინარევი

ნარული см. ნარულენჯი [naruli см. narulenǯi]
спавший, заспанный ნამძინარევი

ნარქი [narki] *анат.*
язычок (urula) ნაქი

ნარღი [narɣi]
печаль, горе ნაღველი, სევდა

ნარღება [narɣeba]
печалиться; сожаление დანაღვლიანება, (და)ღონება

ნარღინი см. ნარღება [narɣini см. narɣeba]

ნარჩა (კუჩხიში)//ნარჩაკუჩხი [narča(ḳučxiši)// narča ḳučxi]
ступня, подошва ფეხისგული, ტერფი; ლანჩა

ნარჩაკუჩხი см. ნარჩა [narčaḳučxi см. narča]

ნარჩვი [narčvi] *прич.*
1. ограбленный 2. награбленный 1. გაძარცვული 2. ნაძარცვი

ნარჩხი [narčxi] *прич.*
постиранный, промытый ნარეცხი, გარეცხილი

ნარცვი [narcvi] *прич.*
слезший (о коже, волосе) ნაცვენი (თმა, კანი)

ნარჯგინა [narǯgina] *прич.*
побежденный ნაჯობნი

ნასანგვა [nasangva] *прич.*
битый მაგრად ნაცემი

ნასაქვარი//ნასაქვარə [nasakvari//nasakvarə] *прич.*
отработанный, сделанный; работа (результат работы) ნაკეთები, ნამუშევარი, ნაქნარი

ნასერგელა [nasergela] *прич.*
затасканный, истасканный ნათრევი

ნასვიმონუ [nasvimonu]
место обвала ნამეწყრალი

ნასისხერი [nasisxeri] *прич.*

заимствованный, одолженный   ნასესხები

ნასოფა [nasopa] *прич.*

обрывок   ნაგლეჯი

ნასოფერა [nasopera] *прич.*

оторванный; кусок   (მო)ნაგლეჯი, ნახევი

ნასოფი//ნოსოფი [nasopi//nosopi] *прич.*

клочок, клок   ნაფლეთი

ნასუმორი [nasumori]

треть, третья доля   მესამედი

ნასქვი [naskvi] *прич.*

1. связанный 2. узел, узелок   1. გაკვანძული 2. კვანძი, ნასკვი

ნასქილედი//ნასქჷლედი [naskiledi//naskəledi] *прич.*

1. оставленный 2. рожавшая   1. დატოვებული, თავმინებებული 2. ნამშობიარევი

ნასქუალი//ნასქუალეფი [naskuali//naskualepi] *прич.*

усыновленный   ნაშვილები

ნასხაპა [nasxaṗa]

1. прыжок 2. *прич.* сплясанный; сплясавший   1. ნახტომი 2. ნაცეკვი

ნასხუნა [nasxuna] *прич.*

1. решение 2. избранный   1. გადაწყვეტილება 2. ნარჩევი, რჩეული

ნატკვარა [naṭḳvara] прич.

разгрызенный   დაღრღნილი

ნაულერი см. ულა [nauleri см. ula]

след   კვალი, ნავალი

ნაფეთქა см. ფეთქი [napetka см. petki]

совершенно молодое вино (*букв.* брожение вина)   მაჭარი (*სიტყვასიტყვით* ნაფეთქი)

ნაფთი [napti]

керосин   ნავთი

ნაფოლე [napole]

след копыта   ჩლიქის კვალი, ნაჩლიქარი

ნაფრა [napra] *религ.*

название какого-то божества (И. Кипш.)   რომელიღაც ღვთაების სახელწოდება (ი. ყიფშ.)

ნაფუნეფი [napunepi] *прич.*

1. кипячённый 2. творог   1. ნადუღარი 2. ნადუღი

ნაფურნახა см.ნაფრა [napurnaxa см. napra]

ნაფურტინა см. ფურტინი [napurṭina см. purṭini]

плевок   ფურთხი, ნაფურთხი

ნაქიმინა [nakimina] *прич.*

сделанный   ნაქნარი, ქმნილი

ნაქომონჯი/უ (ოსური) [nakomonǯi/u (osuri)]

вдова   ნაქმარევი ქალი, ქვრივი

ნაქომონჯი/უ (კოჩი) [nakomonǯi/u (ḳoči)]

бывший муж   ნაქმარევი კაცი, ქმრადნამყოფი

ნაქუა [nakua] *прич.*

помол, перемолотый   ნაფქვი, დაფქული

ნაქურე/ი//ნაქურიი см. ქური [nakure/i//nakurii см. kuri]

след, оставленный от пятки   ნაკვალევი, ნაქუსლარი, ნატერფალი

ნაღვარი [naɣvari]
поток — ნაკადი

ნაღვენდა [naɣvenda]
отхлестанный ремнем, веревкой — ნაწკეპი, გამათრახებული

ნაღვენდეფი [naɣvendepi] *прич.*
исхлестанный — მაგრად ნარტყამი, გამათრახებული, ნაწკეპი

ნაღმელი см. ნე[2] [naɣmeli см. ne]
желчь — ნაღველი

ნაღო [naɣo] *(сам.)*
ответвление, развилка речки — განშტოება, განტოტება (ღელის); განატოტი

ნაღობერა [naɣobera]
дрова (из старых изгородей) — ღობიდან აღებული შეშა (ნაღობარი)

ნაღოლემი [naɣolemi] *прич.*
сделанный, содеянный, учиненный — ნაქნარი, ნაკეთები; გაკეთებული

ნაღურა [naɣura] *прич.*
1. умерший 2. что-либо оставшееся после умершего — 1. გარდაცვლილი 2. მკვდრისაგან დარჩენილი რაიმე

ნაშარა//ნაშარუ [našara//našaru]
место, где шла дорога — ადგილი, სადაც ადრე იყო გზა, შარა (ნაშარალი)

ნაშაყარა [našaq̇ara] *прич.*
собранный — ნაგროვები

ნაშიბა см. ნაშიბუ//ნაშიბჷ [našiba см. našibu, našibə]

ნაშიბუ//ნაშიბჷ [našibu//našibə] *прич.*
приобретенный — ნაშოვნი

ნაშუა [našua] *прич.*
вязанный — ნაქსოვი

ნაშულედი [našuledi] *прич.*
усталый, уставший — დაღლილი

ნაშუმა [našuma] *прич.*
напившийся, пьяный — ნასვამი

ნაშურა [našura] *прич.*
понюханный, обнюханный — ნაყნოსი, ნასუნები, დასუნული

ნაშქვითალი [naškvitali]
седьмая часть — მეშვიდედი

ნაშქურინეფი [naškurinepi] *прич.*
пуганный, напуганный — დანაშინები, დაშინებული

ნაჩალი//ნაჩალუ [načali//načalu] *(сам.)*
1. остатки (жатвы) 2. место бывшей жатвы — 1. ნაჩალევი 2. მომკილი ადგილი

ნაჩამა//ნაჩამი [načama//načami] *прич.*
накормленный — ნაჭმევი

ნაჩამინა [načamina] *прич.*
укус, укушенный — ნაკბენი

ნაჩვაგალა [načvagala] *прич.*
наговоривший вздор, вздорная речь — სულელურად ნათქვამი, ნაროში, ნაყრანტალები

ნაჩილი/უ (კოჩი) [načili/u (ḳoči)]
бывший ранее женатым — ნაცოლარი

ნაჩილი/უ (ოსური) [načili/u (osuri)]
бывшая замужем женщина; бывшая — ნაცოლარი (ქალი), ცოლადნამყოფი, ცოლყოფილი

ნაჩინა [načina] *прич.*
порученный, сообщенный, оповещение — დანაბარები, დაბარებული (გადასცემად), ნაცნობები (ამბავი)

ნაჩინებუ [načinebu] *прич.*	
знакомый	ნაცნობი
ნაჩინი//ნაჩინუ [načini//načinu]	
поручение, порученный	დანაბარები, დაბარებული
ნაცაკეკია [nacaḳeḳia]	
бездельник; *букв.* роющийся в золе	ნაცარქექია, უსაქმური
ნაცაკიკია см. ნაცაკეკია [nacaḳiḳia см. nacaḳeḳia]	
ნაცალა [nacala] *прич.*	
скошенный	ნათიბი, ნაცელი (ცელით)
ნაცა-ტუტა ср. ტუტაწყარი [naca-ṭuṭa ср. ṭuṭaçqari]	
1. щелочь; горячая зола 2. зольная, золистая вода	1. ნაცარ-ტუტა 2. წყალში მოდუღებული ნაცარი, ნაცრიანი წყალი
ნაცაცხელი см. ნაციცხალი [nacacxeli см. nacicxali]	
ნაცახვა [nacaxva] *(сам.), прич.*	
намолотый, намолоченный, толчёный	გალეწილი, გაცეხვილი, ნაცეხვი
ნაციმა//ნაცგმა [nacima//nacəma] *прич.*	
рассыпанный	ნაყარი, ნაცვენი
ნაციცხალი [nacicxali]	
1. горящий уголь 2. искра	1. ნაკვერჩხალი 2. ნაპერწკალი
ნაძილახუ [naʒilaxu]	
зеленая (земля)	მწვანე (მიწა)
ნაძინა//ნაძინუა [naʒina//naʒinua] *прич.*	
1. прирост 2. приобретенный	1. ნამატი 2. შენაძენი
ნაძინუამი [naʒinuami]	
рентабельный, прибыльный	ნამატიანი, შემოსავლიანი
ნაძინუამო [naʒinuamo] *нареч.*	
прибыльно, рентабельно	ნამატიანად, შემოსავლიანად
ნაძირა [naʒira] *прич.*	
виданный, увиденный	ნანახი, ნახული
ნაძირეფი см. ნაძირა [naʒirepi см. naʒira]	
ნაწი [naçi]	
1. сычуг 2. соленый и копченый желудок козы, овцы, поросенка, свиньи, теленка или коровы; настойку из желудка добавляют в молоко для сворачивания и получения сыра (И. Кипш.)	1. ღვრიტა, კვეთი, მაჭიკი 2. თხის, ღორის, გოჭის, ცხვრის, ხბოს ან ძროხის დამამხული ან გაჭვარტლული კუჭის ნაყენს ყველის ამოსაყვანად რძეს ამატებენ (ი. ყიფშ.)
ნაწირა [naçira] *прич.*	
1.отслуженный (об одежде) 2. отжатый, выжатый	(გა)ნაწური (ჩასაცმელი); გაწურული
ნაწკიტონა//ნაწკიტონეფი [naçḳiṭona//naçḳiṭonepi] *прич.*	
ущипнутый	ნაპწკენი, ნაჩქმეტი
ნაწყარიშა [naçqariša]	
разбавленный (о вине, водке); разведенный	გაჯერებული, წყალგარეული (ღვინო, არაყი)
ნაწყარუ//ნაწყარგ [naçqaru//naçqarə]	
место, где была вода; бывшее русло	ადგილი, სადაც იყო წყალი; წყალნავალი ადგილი
ნაჭა[1] [nača] *прич.*	
1. сшитый 2. шов	შეკერილი; ნაკერი
ნაჭა[2] ср. ლარჭა [nača ср. larča]	
цепь над очагом кухни для котла	საკიდელი კერიაზე, ჯაჭვი (ქვაბისა)

ნაჭანეფი [načanepi] *прич.*
званный, приглашенный — მოწვეული, დაბარებული

ნაჭარა [načara] *прич.*
1. написанный 2. письменность — 1. ნაწერი 2. მწერლობა

ნაჭვა см. ნაჭვი [načva см. načvi]

ნაჭვალა [načvala] *прич.*
удой, надоенное молоко — ნაწველი (რძე)

ნაჭვი [načvi] *прич.*
1. загорелый 2. сожженный — 1. მზემოკიდებული, მზისაგან დამწვარი 2. ნაწვი, დამწვარი

ნაჭკირა//ნაჭკგრა [načḳira//načḳəra]
1. шоссе 2. *прич.* резанный — 1. გზატკეცილი, შარაგზა 2. განაჭერი

ნაჭკომა//ნაჭკუმა [načḳoma//načḳuma]

ნაჭკუმა [načḳuma] *(сам.), прич.*
поевший, съеденный — ნაჭამი

ნაჭყანჭყა [načqančqa] *прич.*
раздавленный — გასრესილი, ნასრესი, განაჭყლეტი

ნაჭყუდერი [načquderi] *прич.*
данное в приданое — ნამზითევი

ნაჭყოლოფუ [načqolopu] *прич.*
дарованный, пожалованный; подарок — ნაწყალობები; საჩუქარი

ნახა [naxa] *прич.*
1. рожденный 2. чадо — 1. ნაშობი 2. შვილი

ნახანდა [naxanda] *прич.*
результат труда; труд — შრომის ნაყოფი, ნაშრომი

ნახანდილა см. ნახანდა [naxandila см. naxanda]

ნახარჯი [naxarǯi] *прич.*
расходованный, потраченный — დახარჯული, ნახარჯი

ნახაფული [naxapuli]
щепка — ნაფოტი

ნახაჩქა [naxačka] *прич.*
отработанный мотыгой, прополотый — ნათოხნი

ნახება [naxeba]
хранить — შენახვა

ნახელე [naxele]
сделанный, приготовленный — ნახელავი

ნახვამეფი см. ხვამა [naxvamepi см. xvama] *прич.*
(по)молившийся — ნალოცი

ნახვარებუ//ნახვარებგ [naxvarebu//naxvarebə] *прич.*
использованный — გამოყენებული

ნახვარი [naxvari] *прич.*
подержанный, поношенный — ნახმარი

ნახვაწა см. ნახოწა [naxvaça см. naxoça] *(сам.)*

ნახვენჯი [naxvenǯi] *прич.*
сидевший — ნაჯდომი

ნახვერი [naxveri]
1. нечистоты 2. навоз — 1. ნაგავი, უსუფთაობა, უწმინდურობა 2. ნაკელი, ნეხვი, პატივი

ნახვეწები [naxveçebi] *прич.*

1. просивший 2. выпрошенный

1. ნახვეწარი 2. გამონათხოვი, გამოთხოვილი

ნახვთა//ნახუთა [naxvta//naxuta] *(сам.), абхаз.*

недоуздок

ავშარა

ნახვირიტა [naxviriṭa] *прич.*

продырявленный

გახვრეტილი

ნახირა см. ნოხირი [naxira см. noxiri]

ნახონა [naxona] *прич.*

вспаханный

ნახნავი, მოხნული

ნახორხა [naxorxa] *прич.*

опилки

ნახერხი

ნახოწა//ნახვაწა [naxoça//naxvaça]

1. кожура, шелуха 2. очистки (*напр.*, яблока, картофеля) 3. корочка гоми (на котле)

1. ქერქი, კანი 2. ნაფცქვენი (*მაგ.*, ვაშლის, კარტოფილის) 3. ღომის ქერქი (ქვაბში)

ნახუა [naxua]

стирать (белье)

(გა)რეცხვა (თეთრეულის)

ნახუთა см. ნახვთა [naxuta см. naxvta]

ნახუთალი [naxutali]

пятая часть

მეხუთედი

ნახუნა [naxuna] *прич.*

(по)сидевший в тюрьме; отсидевший

ნაჯდომი

ნახუშა [naxuša]

1. *прич.* собранный 2. сор, мусор

1. ნაგროვები; (და)გროვილი 2. ნაგავი

ნახირიტა//ნახჷრიტა [naxiriṭa//naxərita]

потроха; внутренности

შიგნეული, შიგნეულობა; კუჭმაჭი, ჯიგარი

ნაჯგირიი [naǯgirii] *прич.*

доброта; то, что было хорошим, годным

ის, რაც კარგი, ვარგისი იყო

ნაჯიკეფი [naǯiḳepi] *прич.*

толкнутый

ნაბიძგები, ნაჯიკავები

ნაჯინა [naǯina] *прич.*

виденный

ნაყურები

ნაჯინჯა [naǯinǯa]

рожки, остаток корня

ნაძირალი, ნაძირი

ნაჯღონა [naǯɣona] *прич.*

высланный, посланный

(წინ) (გა)გზავნილი

ნაჸაფი ср. წანერა [na‘api ср. çanera] *зоол.*

боров

დაკოდილი ტახი, ქოსმენი

ნაჸვილა [na‘vila] *прич.*

убитый

მოკლული

ნაჸიდა [na‘ida] *прич.*

купленный

ნასყიდი, ნაყიდი

ნაჸიდერი см. ნაყიდა [na‘ideri см. na‘ida]

ნაჸოთემი [na‘otemi] *прич.*

отстреленный, брошенный

ნასროლი, ნატყორცნი

ნაჸოფი [na‘opi]

1. нива бывшая 2. привитое (дерево)

1. ნაყანევი, ყოფილი ყანა 2. ნამყენი (ხე)

ნაჸოროფუ [na‘oropu] *прич.*

любимый (в прошлом)

ის, ვინც ადრე უყვარდა (ნაყვარები)

ნგარა [ngara]
плакать
ტირილი

(ნ)გარებული [(n)garebuli] *прич.*
заплаканный
ატირებული

ნგარებულო [ngarebulo] *нареч.*
плаксиво
ატირებულად

(ნ)გერი [(n)geri] *зоол.*
волк
მგელი

ნდარი [ndari]
узкий, тесный
ვიწრო

ნდება [ndeba]
1. доверие, доверять 2. щадить
1. ნდობა 2. შებრალება, შეწყალება

ნდემი см. დემი[1] [ndemi см. demi]

ნდიი см. დიი//ნდემი [ndii см. dii//ndemi]
дэв
დევი

ნდო см. დო[1] [ndo см. do]

ნდოლო//დოლო [ndolo//dolo] *ботан.*
зеленый луг, лужок
მდელო

ნდომა [ndoma]
желание
სურვილი, ნდომა

ნდურაფა [ndurapa]
недовольство, ропот, роптать
დამდურება, (მო)მდურება

ნდურება см. ნდურაფა [ndureba см. ndurapa]

ნდურილი [ndurili] *прич.*
недовольный
მომდურებული

ნდღა см. დღა [ndɣa см. dɣa]

ნდღვალირი [ndɣvaliri] *(сам.) прич.*
взбитый
ადღვებილი, ათქვეფილი

ნდღვალუა [ndɣvalua] *(сам.)*
взбивать
ადღვება, ათქვეფა

(ნ)დღულაფა [(n)dɣulapa]
плавить, плавиться
დნობა, ლღობა

ნდღულაფირი [ndɣulapiri] *прич.*
растаявший; расплавленный
გადნობილი; გალღობილი

ნე[1] см. ტკვილი [ne см. ṭkvili]
сладкий виноградный сок
მაჭარი, ტკბილი

ნე[2] см. ნაღმელი [ne см. naɣmeli]
желчь; селезенка
ნაღველი

ნება [neba]
воля, свобода
თავისუფლება, ნება, სურვილი, უფლება

ნეზვი [nezvi]
самка (животного)
ნეზვი; დედალი ღორი, თხა ან ცხვარი

ნეზი см. ნეძი [nezi см. neʒi]

ნე(მ)ბიერი [ne(m)bieri]
своевольный, изнеженный
ნებიერი; განაზებული, გასათუთებული

ნენძი см. ნეძი [nenʒi см. neʒi]

ნერათ [nerat] *нареч.*
медленно, потихоньку
მდორედ, ნელა, ნელ-ნელა

ნერას см. ნერათ [neras см. nerat] *нареч.*

ნერჩი[1] [nerči] *(сам.)*
пол (земляной); основание, подошва — მიწის იატაკი; ძირი, ფუძე

ნერჩი[2] [nerči]
покровитель домашнего очага, семьи — ოჯახის, კერის მფარველი

ნეჩქვი см. ლეჩქვი [nečkvi см. lečkvi]

ნეძი [neʒi] *ботан.*
орех (грецкий) — კაკალი (ხე და ნაყოფი)

ნეძონა [neʒona]
место, где много ореховых деревьев — ადგილი, სადაც ბევრი კაკლის ხე დგას

(ნ)თაქი см. აქი [(n)taki см. aki]

(ნ)თირუა[1]//(ნ)თგრუა[(n)tirua//(n)tərua]
волочить, тащить, таскать — თრევა

(ნ)თირუა[2]//(ნ)თგრუა [(n)tirua//(n)tərua]
менять — (გა)ცვლა

ნთქალუა (შურიში): შურს ნთქალუნს [ntkalua (šuriši): šurs ntkaluns]
дышать (с трудом) ➢ еле-еле дышит — ძლივს სუნთქვა, სულის ღაფვა ➢ სულს ღაფავს

ნთქარუა см. ნთქალუა [ntkarua см. ntkalua]

(ნ)თხაფა [(n)txapa]
падать, пасть — (და)ვარდნა, დაცემა

(ნ)თხაფა (შურიში) [(n)txapa (šuriši)]
понюхать (кого-нибудь или что-нибудь); доноситься (о запахе) — (და)სუნვა, (და)ყნოსვა

(ნ)თხება [(n)txeba]
пугаться, испугаться — (და)ფრთხობა, შეშინება

(ნ)თხებული [(n)txebuli] *прич.*
запуганный, испуганный — დამფრთხალი, შეშინებული

(ნ)თხიილი см. (ნა)თხიირი [(n)txiili см. (na)txiiri]

ნთხორუა см. თხორუა [ntxorua см. txorua]

(ნ)თხუაფა (შურიში) [(n)txuapa (šuriši)]
нюхать, обнюхать — დასუნვა, დაყნოსვა

ნიგა//ნგგა [niga//nəga]
подойник, ведро (дойное) — სათლი, ხის საწველი ვედრო

ნივთი [nivti]
вещь — ნივთი

ნიკვი [niḳvi]
кулак — მუშტი

ნიკი [niḳi] *анат.*
клитор (С.С. Орбелиани) — მიკი, ციკი (ს.ს. ორბ.)

ნიკუ//ნიკგ [niḳu//niḳə] *анат.*
подбородок — ნიკაპი

ნინა [nina] *анат.*
язык — ენა

ნინა-დაჩხირი [nina-dačxiri]
пламя — ალი

ნინალა [ninala]
служба — სამსახური, მსახურება

ნინა-მასიმინაფალი//მასგმინაფალი [nina-masiminapali//-masəminapali]
доносчик, ябеда (*букв.* распространитель языка) — დამბეზღებელი, ენის მიმტანი (*სიტყვასიტყვით* ენა-მავრცელებელი)

ნი(ნ)ძგვი//ნჷ(ნ)ძგვი [ni(n)ʒgvi//nə(n)ʒgvi]
1. клюв 2. рыло
1. ნისკარტი 2. დინგი

ნიორი [niori] *ботан.*
чеснок
ნიორი

ნირგა//ნჷრგა [nirga//nərga] *(сам.)*
1. невежа 2. лукавый
1. ბრიყვი, უზრდელი 2. ეშმაკი, სატანა

ნირზება//ნჷრზება [nirzeba// nərzeba] *(сам.)*
держать, заключать пари; спорить
(და)ნიძლავება, სანაძლეოს დადება; ქიშპობა

ნირზი//ნჷრზი [nirzi// nərzi] *(сам.)*
1. пари, спор 2. соревнование
1. ნიძლავი, ქიშპი 2. ქიშპობა, შეჯიბრი

ნირსამი [nirsami]
туманный
ბურუსიანი, ნისლიანი

ნირსელი//ნჷრსელი см. ნირსამი [nirseli//nərseli см. nirsami]

ნირსი//ნჷრსი [nirsi//nərsi]
туман
ბურუსი, ნისლი

ნირტა [nirṭa]
кувшинчик
ლიტრა

ნისა см. ნოსა [nisa см. nosa] *(сен.)*

ნისორი [nisori] *(сен.)*
корыто
ხის დიდი გობი, გეჯა, თაბახი

ნიტე см. ნოტე [niṭe см. noṭe] *(сен.)*

ნიტრა см. ნირტა [niṭra см. nirṭa]

ნიქითი см. ნი(ნ)ძგვი [nikiti см. ni(n)ʒgvi]
морда; нос, рыло
დინგი, ცხვირი

ნიყვი см. ლიყვი [niq̇vi см. liq̇vi] *ботан.*
царский гриб (вид гриба), рыжик
ნიყვი

ნიშანი//ლიშანი [nišani//lišani]
1. родимое пятно 2. знак
1. ხალი 2. ნიშანი

ნიში//ნჷში [niši//nəši]
лодка
ნავი

ნიჩვი см. ლეჩქვი [ničvi см. lečkvi]
1. губа 2. морда, рыло, рыльце (свиньи)
1. ბაგე, ტუჩი, ლაში 2. დინგი, დრუნჩი ღორისა

ნიძგი//ნჷძგჷ см. ნი(ნ)ძგვი//ნჷ(ნ)ძგვი [niʒgi//nəʒgə см. ni(n)ʒgvi//nə(n)ʒgvi]

ნიჭი [niči]
способность, дарование
ნიჭი, ნიჭიერება, უნარი

ნიჭიორი [ničiori]
способный, талантливый
ნიჭიერი, უნარიანი

(ნ)კორუა [(n)ḳorua]
жевать
ღეჭვა, ცოხნა

ნოგიმერი см. გიმუა [nogimeri см. gimua]
осень (*букв.* после жатвы, т.е. после октября)
შემოდგომა (*სიტყვასიტყვით* მკის შემდეგ, ე.ი. ოქტომბრის შემდეგ)

ნოგორე//ნოგორი [nogore//nogori]
искомый (то, что искали)
საძიებელი, ძიებადი

ნოდი [nodi]
работа всем миром (И. Кипш.); бескорыстная помощь
ნადი; დამხმარე მუშა (უსასყიდლოდ) (ი. ყიფშ.)

ნოდია [nodia] *(сам.)*
1. трусливый, трус 2. кляча (лошадь) 3. фамилия
1. მხდალი 2. ბახი, ნელმავალი, ჯაგლაგი (ცხენი) 3. გვარი

ნოთე [note]
лучина
მკვარი, ჩირაღდანი

ნოთირი//ნოთჷრი [notiri//notəri] *прич.*
замененный, употребленный, использованный
(გამო)ნაცვალი

ნოკვეთი см. ნოჭკერი [noḳveti см. noč̣ḳeri] *прич.*
1. отрезанный 2. отрезок
1. ნაჭერი 2. (მო)ნაკვეთი

ნოლი ср. ბირცხაში ნოლი [noli ср. bircxaši noli]
десна
ღრძილი

ნოლიმერი//ნოლჷმერი см. ლიმა//ლჷმა [nolimeri//noləmeri см. lima//ləma]
послевоенное время
ნაომარი; ომის შემდგომი დრო

ნოლიმერს//ნოლჷმერს [nolimers//noləmers] *нареч.*
после войны, битвы
ომის შემდგომ

ნო(ნ)წკერია [no(n)ç̣ḳeria] *(сам.)*
лучина
ნაკვარი; ნაფოტი; სიგრძივ ნაპობი შეშა

ნორგო//ნეგრო [norgo//negro]
1. разиня, растяпа 2. саженец
1. დოყლაპია, ბოთე 2. ნარგავი, ნერგი

ნორღვა [norɣva]
зола (горячая)
ნაღვერდალი, ღველფი

ნორჩალი [norčali] *прич.*
1. постеленный 2. постель
1. დაგებული 2. ლოგინი, ქვეშაგები

ნორცხვა [norcxva]
уголь (горящий), жар
გავარვარებული ნახშირი, ნაღვერდალი

ნოსა мн.ч. ნოსალ-ეფ-ი см. ნისა [nosa мн.ч. nosal-ep-i см. nisa]
невестка
რძალი

ნოსადი [nosadi]
1. тетя (жена дяди) 2. мать невестки
1. ბიცოლა 2. რძლის დედა

ნოსოფი//ნასოფა [nosopi//nasopa]
клок, клочок, обрывок, оторванный
ნაგლეჯი, ნაფლეთი

ნოტე [noṭe]
хоть бы, о, если бы
ნეტა(ვ), ნეტავი

ნოტეხი [noṭexi]
кусок, обломок, ломтик
ნატეხი

ნოტყელი [noṭq̣eli]
зверь, дичь
მხეცი, ნადირი, ტყიური

ნოფული [nopuli] *прич.*
тайный
საიდუმლო, ფარული

ნოფულო [nopulo] *нареч.*
тайно, скрытно, тайком
მალულად

ნოქური см. ნაქურე/ი [nokuri см. nakure/i] *(сен.)*

ნოღა см. ნოღო [noɣa см. noɣo]

ნოღო [noɣo] *(сам.)*
1. ответвление, рукав реки 2. низина
1. მდინარის ტოტი 2. დაბლობი

ნოშკვერი см. ნოშქერი [noškveri см. noškeri]

ნოშო [nošo]
1. ветвь с сухими листьями 2. листва (сухая) на земле
1. ტოტი გამხმარი ფოთლებით 2. მიწაზე დაყრილი გამხმარი ნეშო, ფოთოლი

ნოშქერი//ნოშქვერი [noškeri//noškveri]
уголь
ნახშირი

ნოჩაფულია [nočapulia] *(сам.)*	
чуваки (изодранные), дрань (лопотная)	დაგლეჯილი, დაფლეთილი წუღა
ნოჩეჩი [nočeči] *прич.*	
1. расчесанный, чесанный 2. пепел	1. ნაჩეჩი 2. ფერფლი
ნოწირი: ნოწირენს [noçiri:noçirens] *прич.*	
обедня ➢ по-обедне, после обедни	წირვა ➢ ნაწირავს, წირვის შემდეგ
ნოწირუენი [noçirueni]	
время после обедни	ნაწირავი (დრო), წირვის შემდეგი დრო
ნოწირუენს//ნოწირენს [noçiruens//noçirens] *нареч.*	
по обедне	ნაწირევს, წირვის შემდეგ
ნოწკერი [noçķeri]	
1. полено 2. обрубок, кусок (дрова)	1. ნაკოდალი, ნაპობი (შეშა) 2. ნაჭერი (შეშის)
ნოწკერია [noçķeria] *уменьш.*	
маленькое полено	შეშის პატარა ნაჭერი (ნაპობი)
ნოჭი [noçi] *прич.*	
сосна	ფიჭვი
ნოჭკერი [noçķeri]	
кусок, обрезок	ნაჭერი
ნოხაჩქუერი [noxačkueri]	
плата (за мотыжание)	თოხნის საფასური, გასამრჯელო
ნოხეი//ნოხიი [noxei//noxii] *(сам.)*	
1. скорлупа (яйца) 2. чешуя	1. ნაჭუჭი (კვერცხის) 2. ქეცვი, ქიცვი (თევზის)
ნოხეჭი [noxeçi] *(сам.)*	
скорлупа (ореха)	ნაჭუჭი (თხილის, კაკლის)
ნოხი [noxi]	
ковёр	ნოხი
ნოხიი см. ნოხეი [noxii см. noxei]	
ნოხირი [noxiri] *прич.*	
краденный	მოპარული, ნაქურდალი
ნოხორი//ნოხორიი [noxori//noxorii]	
место, где раньше стоял дом, усадьба	ნასახლარი
ნოჯვეშია [nožvešia]	
старье	ძველმანი, ხარახურა
ნოჸ(ვ)ელა [no'(v)ela]	
1. ветка (срезанная) 2. отросток	1. ხის ტოტი 2. შტო
ნოჸონიი см. ნაჸონა [no'onii см. na'ona]	
ნოჸორი [no'ori] *анат.*	
глотка, зев, пасть, рот	პირი, ხახა, ხახის პირი
ნოჸორ-ქიქა: ნოჸორი უქიქანს [no'or-kika: no'ori ukikans]	
с открытой пастью ➢ пасть у него открыта	პირდაფჩენილი, პირდაღებული ➢ პირი აქვს დაფჩენილი
ნოჸორჩა [no'orča]	
обжора	გაუმაძღარი, მსუნაგი, ღორმუცელა
ნოჸუდია [no'udia] *уменьш.*	
лачуга, домишко	ქოხმახი, პატარა სახლი
ნოჸური [no'uri] *(сам.)*	
шелуха	ჩენჩო
ნტერი см. ტერი [nțeri см. țeri]	

ნტვერი см. ტვერი [nṭveri см. ṭveri]

ნტინა см. რტინა [nṭina см. rnṭina] *(сам.)*
бежать; бегство   გაქცევა

ნტინაფილი см. რტინაფილი [nṭinapili см. rṭinapili] *(сам.)*
бежавший, беглец, беженец   გაქცეული, ლტოლვილი

(ნ)ტირუა [(n)ṭirua]
1. пронести (через), пролезть 2. помещаться   1. (გა)ტევა 2. (და)ტევა

(ნ)ტყოლუა [(n)ṭqolua]
нежиться в грязи, валяться   ლაფში, ტალახში ტოპვა; ტალახში გორვა

ნუზონი//ნუზონა [nuzoni//nuzona]
ельник   ნაძვნარი

ნუზუ [nuzu] *ботан.*
ель, елка   ნაძვი

ნუზუში ჯა [nuzuši ǯa]
ель   ნაძვის ხე

ნუკუ//ნჷკჷ [nuḳu//nəḳə]
подбородок   ნიკაპი

ნუმ(უ), ნჷმ(ჷ): ნჷმჷ ბღოლა! [num(u), nəm(ə): nəmə bɣola] *отриц. част.*
не ➢ не делай мне!   ნუ ➢ ნუ მიზამ!

ნუძუ см. ნუზუ [nuʒu см. nuzu]

ნუჲუ ср. ჲა^2 [nu'u ср. 'a]
сук, сучок   კოპი, ნუჟრი, როკი

ნქალუა (შურიშ) [nkalua (šuriš)]
1. дышать 2. испускать (дух)   1. სუნთქვა 2. ქოშინი; სულის ლაფვა

(ნ)ქილუა [(n)kilua]
1. растерзать 2. *перен.* слоняться, бродить   1. დაგლეჯა 2. *გადატ.* ხეტიალი

ნჩურუა см. ჩურუა [nčurua см. čurua]

ნცორუა см. ცორუა: ნცორუნს, ნცორუ [ncorua см. corua: ncoruns, ncoru]
прыгать ➢ он прыгает, он прыгнул; *перен.* выкрик   (გადა)ხტომა ➢ ის ხტება, ის გადახტა; *გადატ.* წამოძახილი

ნძალი [nʒali]
сила   ძალა

ნძალიერი [nʒalieri]
сильный   ძლიერი

ნძალო [nʒalo] *нареч.*
силой, насильно   ძალით

ნძგილუა: გენძგილუა, გონძგილუა [nʒgilua: genʒgilua, gonʒgilua]
1. держать (в зубах) 2. расщепление   1. (გა)ჩრა; (კბილებში) 2. გახლეჩა

ნძგუმა [nʒguma]
опорожнение (caccare)   დეფეკაცია, მოსაქმება

ნძგუმილი [nʒguma] *прич.*
опорожненный (caccatu)   მოსაქმებული

ნძორი см. ძორი [nʒori см. ʒori] *(сам.)*

ნწალუა (დიხაში) [nçalua (dixaši)]
сотрясаться; землетрясение   მიწისძვრა, ძვრა (მიწისა)

(ნ)წალუა (შურიში) [(n)çalua (šuriši)]
испускать (дух); *перен.* смерть   სულის დალევა; *გადატ.* სიკვდილი

ნწარას [nçaras] *нареч.*
горько — მწარედ

ნწარე [nçare]
горький — მწარე

ნწარება [nçareba]
огорчать, огорчение — (გა)მწარება

(ნ)წკარუა см. წკარუა [(n)çḳarua см. çḳarua]
раскладывать — დალაგება, დამწკრივება, დაწყობა

ნწკვარამი см. წკვარამი [nçḳvarami см. çḳvarami]

ნწკირილი см. წკირილი [nçḳirili см. çḳirili] *прич.*
треснувший, лопнувший — გაპობილი, გახლეჩილი

ნწკირუა см. წკგრუა [nçḳirua см. çḳərua]
разрубить, расколоть — (გა)პობა, (გა)ჩეხ(ვ)ა

ნწოლა см. წოლა [nçola см. çola]

(ნ)წყვილი [(n)çqvili] *прич.*
погруженный, провалившийся — ჩაძირული, ჩაქცეული

(ნ)წყუალა[1] [(n)çquala]
1. погружаться, проваливаться 2. разрушаться 3. гибнуть, губить — 1. ჩაძირვა, ჩაქცევა 2. დაქცევა, დანგრევა 3. დაღუპვა, განადგურება

(ნ)წყუალა[2]// (ნ)წყუაფა [(n)çquala// (n)çquapa]
1. устраивать 2. раскладывать 3. наряжать(ся); накрывать (стол) — 1. მოწყობა, გამართვა 2. დალაგება, დაწყობა 3. გამოწყობა; გაწყობა (მაგიდის)

(ნ)წყუაფა (დუდიშ) [(n)çquapa(dudiš)]
нырять (головой) — (ჩა)ყვინთვა (თავის)

(ნ)წყუ/იმა//(ნ)წყგმა [(n)çqu/ima//(n)çqəma]
1. открывать, развязывать 2. объяснять — 1. (გა)ხსნა 2. ახსნა

(ნ)ჭაფა [(n)čapa]
достигать — (მი)წვდომა

(ნ)ჭირა: გენჭირა [(n)čira: genčira]
наступать (ногой), поддавить, поддавливать — დადგმა, დაწოლა დაჭერა (ფეხის); დაჭირება

(ნ)ჭირინაფა [(n)čirinapa]
1. протягивать; передавать 2. достигать — 1. გადაცემა, მიწვდენა 2. მიწვდომა

(ნ)ჭუაფა [(n)čuapa]
торопиться, стремиться — (მი)სწრაფება; შურება

ნჭუაფილი [nčuapili] *прич.*
торопливый; устремленный — აჩქარებული; მისწრაფებული (რამისაკენ)

ნჭუაფილო [nčuapilo] *нареч.*
стремительно, торопливо, быстро — აჩქარებულად, სწრაფად

(ნ)ჯამა [(n)ǯama]
отворять, открывать — გაღება

ნჯაპი см. ჯა(მ)პი [nǯap̣i см. ǯa(m)p̣i]

ნჯარალა [nǯarala] *(сам.)*
сборище; празднество — ჯარიანობა; ჯარობანა (თამაში)

ნჯარაფა [nǯarapa]
завидовать — შურვა, შურვება

(ნ)ჯარი//ჯარი [(n)ǯari//ǯari]
1. войско 2. народ, толпа — 1. ჯარი 2. ხალხი

ნჯგვილუა [nǯgvilua]
дубасить, колотить — (მი)ბეგვა, მუჯლუგუნით ცემა

ნჯილაგარი [nǯilagari]
Нджилагар (сказочное имя) — ნჯილაგარი (ზღაპრული სახელი)

(ნ)ჯილო [(n)ǯilo]
огромный, толстый, сильный — მსხვილი, უზარმაზარი, ძლიერი

(ნ)ჯირა [(n)ǯira]
лежать; спать — წოლა; ძილი

ო

ობანდალაია [obandalaia]
шатающийся; *букв.* место для шатания — ბარბაცა; *სიტყვასიტყვით* საბარბაცო (ადგილი)

ობარეში [obareši]
кузнечный мех — საბერველი

ობაღილე [obaɣile]
корзина для амбара — სასიმინდე კალათი

ობედი [obedi]
трут (гриб на дереве) — აბედი

ობინეხე [obinexe]
виноградник — ვენახი, ზვარი

ობირგულე [obirgule]
наколенник; по колено (высотой), до колена — სამუხლე; მუხლამდე

ობირე [obire]
песня — სიმღერა

ობირეში [obireši] *прич.*
песенный; песня — სასიმღერო; სიმღერა

ობიშხა см. ჭითა ობიშხა [obišxa см. č̣ita obišxa]
пятница; *религ.* красная пятница — პარასკევი; წითელი პარასკევი

ობონალი [obonali] *прич.*
место и средство для мытья, купальня — საბანაო (*მაგ.*, ოთახი)

ობორკალი//ობორკუე [oborḳali//oborḳue] *прич.*
кандалы — 1. საბორკავი 2. ბორკილი

ობორკუე см. ობორკალი [oborḳue см. oborḳali]

ობოხუე см. ოჩობოხო [oboxue см. očoboxo]

ობჟალეში см. ოჯალეში [obžaleši см. oǯaleši]

ობჟინაფუ [obžinapu] *прич.*
место, где проветривают ➢ то, что проветривают — გასამზეურებელი

ობრი [obri] *зоол.*
белоголовый сип — ორბი

ობუმალი [obumali] *прич.*
что следует вылить — გადასასხმელი

ოგაფა см. აგაფა [ogapa см. agapa]

ოგაფური [ogapuri] *прич.*
налог — გადასახადი

ოგვამე [ogvame]
место для навоза, свалка (навоза) — სანაგვე, სანაკელე

ოგვაჯე [ogvaǯe]
гнездо; корзина для вывода цыплят — ბუდე; საბუდარი

ოგინე [ogine]
телятник — სახბორე

ოგორალი [ogorali] *прич.*
искомый — საძებარი

ოგორუ//ოგორგ [ogoru//ogorə] *прич.*
предмет поиска — საძებარი, საძებნი, საძებნელი

ოგურაფუ [ogurapu] *прич.*
предмет учения — სასწავლებელი

ოგურიეთ [oguriet] *нареч.*
на авось; наугад — ალალბედზე, ალალბედად

ო-და! [o-da!]
о-да! (припев в песне) — ო-და! (მისამღერი)

ოდა [oda]
дощатый дом — ფიცრული სახლი, ოდა

ოდა-სარაია [oda-saraia]
большой дом, дворец — სასახლე

ოდაჩხირე//ოდაჭხვრე [odačxire//odač̣xəre]
очаг, место очага — საცეცხლე (ადგილი), კერია

ოდგიში [odgiši]
шило — სადგისი

ოდებელი [odebeli] *прич.*
тяжебный, спорный — სადავო

ოდიარაფალი [odiarapali] *прич.*
1. объект кормления 2. *перен.* пастбище — 1. გამოსაკვები 2. *გადატ.* საბალახო, საძოვარი

ოდიარაფალო [odiarapalo]
для кормления; чтобы пасти — დასაპურებლად; საბალახოდ, საძოვრად

ოდიარე [odiare]
трава — ბალახი

ოდინაფუ: ოდინაფუ შარა [odinapu: odinapu šara]
гибельный ➢ гибельная дорога — დასაკარგავი ➢ დასალუპავი, დასაქცევი გზა

ოდირიკალი [odiriḳali] *прич.*
складной, сгибный, сгибаемый — (მო)სადრეკი, (მო)სახრელი

ოდიშარი [odišari]
одишец, житель Одиши — ოდიშელი, ოდიშში მაცხოვრებელი

ოდიში [odiši] *топон.*
одиши (название низменной части Мегрелии) — ოდიში, სამეგრელოს დაბლობი ადგილის სახელწოდება

ოდო[1] [odo] *частиц.*
ну и… — ჰოდა

ოდო[2] см. (ს)ონდარო [odo см. (s)ondaro] *союз*

ოზგილატაია [ozgilaṭaia]
скользкий, липкий — ლიპი, მოლიპული, სრიალა

ოზე [oze]
двор — ეზო

ოზი(ლ)ატალი см. ოზგილატაია [ozi(l)aṭali см. ozgilaṭaia]
скользкий — მოლიპული, სრიალა

ოზიმალი//ოზჷმალი [ozimali//ozəmali]
1. мера, мерило; то, чем измеряют 2. *прич.* измерительный прибор — 1. საზომი; ის, რითაც ზომავენ 2. გასაზომი (ხელსაწყო)

ოზირალი [ozirali] *прич.*
предмет сбора; то, чем собирают — დასაგროვებელი

ოთანაფე [otanape]
пасхальный — სააღდგომო

ოთანაფეთ [otanapet] *нареч.*
на пасху, к пасхе
სააღდგომოდ განკუთვნილი

ოთასუ//ოთასალი [otasu//otasali] *прич.*
предмет посева; то, что сеют
სათესი, დასათესი

ოთახუ//ოთახჷ [otaxu//otaxə]
комната
ოთახი

ოთიფურე [otipure]
(сенный) покос
სათიბი

ოთუხალი [otuxali] *прич.*
1. предмет пряжи 2. орудие для прядения
1. დასართავი 2. დასართავი იარაღი, ხელსაწყო

ოთქუალი [otkuali] *прич.*
то, что надо сказать
სათქმელი

ოთხალე [otxale]
овчарня (место для коз)
სათხე

ოთხი: ოთხო [otxi: otxo]
четыре ➢ на четыре части
ოთხი ➢ ოთხად (ნაწილად)

ოთხიკალი [otxiḳali]
около четырех
ოთხიოდე

ოთხ(ი)კუჩხამი [otx(i)ḳučxami]
четвероногий
ოთხფეხა, ოთხფეხიანი

ოთხილარი [otxilari] *прич.*
то, что надо пасти или кого надо пасти; пастуший
სადარაჯო; სამწყემსო

ოთხილუ/ჷ [otxilu/ə]
то, что надо оберегать; то, что надо пасти
(მო)საფრთხილებელი; სამწყემსავი, სამწყემსი

ოთხ-ოთხი: ოთხოთხო [otx-otxi: otxotxo]
по четыре (*букв.* четыре - четыре)
ოთხ-ოთხი; ოთხოთხად

ოთხირე [otxire]
орешник
თხილნარი

ოთხოლო (<ოთხ-ხოლო) [otxolo (<otx-xolo)]
четверо, вчетвером
ოთხივე

ოთხონეჩდოვითი [otxonečdoviti]
девяносто
ოთხმოცდაათი

ოთხონეჩი [otxoneči]
восемьдесят
ოთხმოცი

ოთხუალი [otxuali] *прич.*
просьба; предмет просьбы
თხოვნა; სათხოვარი

ოთხუარი см. ოთხუალი [otxuari см. otxuali]

ოთხუაფარი [otxuapari] *прич.*
1. предмет одолжения 2. на выданье (женщина)
1. სათხოვებელი 2. გასათხოვარი (ქალი)

ოთხუუ см. ოთხუალი [otxuu см. otxuali]

ოინჯუა см. ონჯუა [oinǯua см. onǯua]

ოკა [oḳa]
три фунта
ოყა

ოკათაფუ [oḳatapu] *прич.*
1. место слияния двух рек или речки 2. распутье, перекресток
1. ორი ღელის ან მდინარის შეერთების ადგილი
2. გზაჯვარედინი

ოკაკალი [oḳaḳali] *прич.*
то, что толкут; то, что нужно (можно) толочь
(და)სანაყი, დასანაყავი

ოკაკილე//ოკაკგლე ქუა [oḳaḳile//oḳaḳəle kua]
пестик, пест | სანაყი ქვა, ქვასანაყი, ფილთაქვა

ოკალეში [oḳaleši]
гумно, ток | კალო

ოკალმახე [oḳalmaxe]
место, где водится форель | საკალმახე (ადგილი)

ოკანკალი [oḳanḳale] *прич.*
жевательная резина; *перен.* еда | სალეჭი კევი; *გადატ.* საჭმელი

ოკაპუნე [oḳaupne]
жертвенная свинья для идола Капуниа | საკაპუნე, ღორი, განკუთვნილი კერპ კაპუნიასთვის შესაწირად

ოკარია см. ოკარიე [oḳaria см. oḳarie]

ოკარიე [oḳarie]
курятник | საქათმე

ოკეთებელი [oḳetebeli] *перен.*
предмет делания, работы | საკეთებელი

ოკელეში см. ოკალეში [oḳeleši см. oḳaleši]

ოკვათალი [oḳvatali] *прич.*
1. предмет рубки, сечки 2. орудие рубки (секатор), резец | 1. (და)საჭრელი 2. საჭრელი იარაღი

ოკვამური см. ოკუმოლი [oḳvamuri см. oḳumoli]

ოკვანწია [oḳvançia] *(зугд.)*
качели | საქანელა, საქანელი

ოკვანწეშია см. ოკვანწ(ილ)აია [oḳvançešia см. oḳvanç(il)aia]

ოკვანწ(ილ)აია [oḳvanç(il)aia] *(сам.)*
качели | საქანელა, საქანელი

ოკითხე//ოკითხერი [oḳitxe//oḳitxeri] *прич.*
1. предмет чтения 2. вопрос; вызывающий вопрос | 1. საკითხავი (*მაგ.*, წიგნი) 2. საკითხი; შესაკითხი

ოკითხირი см. ოკითხე [oḳitxiri см. oḳitxeri]

ოკიკონალი [oḳiḳonali] *прич.*
корм для птиц (зёрна) | საკენკი

ოკილარი//ოკგლარი [oḳilari//oḳəlari]
предмет запирания; замок | საკეტი

ოკინალი//ოკგნალი [oḳinali//oḳənali] *прич.*
то, что надо растянуть, протянуть (туда) | (გა)საწევი, (გა)საჭიმი

ოკირალი//ოკგრალი [oḳirali//oḳərali] *прич.*
завязка | (და)საბმელი, (შე)საკრავი

ოკირუე//ოკირუუ [oḳirue//oḳiruu]
1. предмет привязывания (о скоте) 2. место привязи | 1. (და)საბმელი (საგანი), საბმელი (საქონლის) 2. დასაბმელი ადგილი

ოკოდგუმილი [oḳodgumili] *прич.*
приставленный (друг к другу) | ერთმანეთთან მიდგმული

ოკოკირილი//ოკოკგრილი [oḳoḳirili//oḳoḳərili]
связанный, привязанный друг к другу (о руках, ногах) | შეკრული ერთად, ერთმანეთთან (*მაგ.*, ხელები, ფეხები)

ოკოკირუა//ოკოკგრუა [oḳoḳirua//oḳoḳərua]
связывать (вместе) | შეკვრა (ერთად)

ოკონდა [oḳonda]
1. хотя бы 2. если он/она хочет | 1. თუნდაც 2. თუ მას უნდა

ოკონთხაფა [oḳontxapa]
столкнуться — შეჯახება

ოკონჭარა//ოკონჭირა [oḳončara//oḳončira]
вскакивать, срываться (с места) — (ადგილიდან) მოწყდომა, წამოვარდნა, წამოჭრა

ოკორთანა [oḳortana] *(зугд.)*
рассвет — რიჟრაჟი

ოკოსერილი [oḳoserili]
1. время перед закатом 2. сумерки — 1. შეღამებული 2. მწუხრი, დაისი

ოკოსერუა [oḳoserua]
наступление ночи — ღამება, შეღამება

ოკოტახილი [oḳoṭaxili] *прич.*
разломанный — დამტვრეული, გატეხილი

ოკოტახუა [oḳoṭaxua]
разламывать; *перен.* разменивать (деньги) — გატეხვა, დამტვრევა; *გადატ.* დახურდავება (ფულისა)

ოკოხა/ორცქილი см. ხორცქილი [oḳoxa/orckili см. xorckili]

ოკუმაფუ [oḳumapu]
1. ладан 2. смола (жевательная) — 1. საკმეველი 2. სალეჭი ფისი

ოკუმოლი [oḳumoli]
дымоход — საკვამლე

ოკუ(რ)ჩხანე [oḳu(r)čxane] *(сам.), нареч.*
изножье — ფეხის მხარე (საწოლში)

ოკუ(რ)ჩხანეს [oḳu(r) čxanes]
у изножья — ფეხის მხარეს, ფერხთით (საწოლში)

ოკუ(რ)ჩხანეშე см. ოკუ(რ)ჩხანეს [oḳu(r)čxaneše см. oḳu(r)čxanes]

ოკუჭალი [oḳuč̣ali] *прич.*
затычка, пробка — საცობი

ოლაგე [olage]
1. перелаз (на заборе) 2. порог у ворот — 1. გადასაბიჯი (ღობეზე) 2. ალაგე

ოლანძღალი [olanʒɣali] *прич.*
надлежит обругать (одушевленный или неодушевленный) — (გა)სალანძღავი

ოლასირალი [olasirali]
1. *прич.* точило, точильный (камень) 2. предмет штукатурки; то, что надо отштукатурить — 1. სალესავი (ქვა) 2. გასალესი (*მაგ.*, კედელი)

ოლაჭვათირე//ოლაჭვათერე [olač̣vatire//olač̣vatəre]
площадь вокруг дома, куда падают дождевые капли с крыши — სახლის ირგვლივ ადგილი, სადაც ეცემა წვიმის წვეთები, საწვეთელა

ოლაყაფე [olaʻape] *прич.*
1. игральный (*напр.*, карты) 2. игрушка — 1. სათამაშო (*მაგ.*, კარტი) 2. სათამაშო

ოლაყაფინაფალი [olaʻapinapali]
1. инструмент (игры) 2. игрушка — 1. თამაშისათვის განკუთვნილი (იარაღი, ხელსაწყო) 2. სათამაშო

ოლე [ole]
сушилка для гоми, проса — ღომის, ფეტვის საშრობი

ოლე [ole] *нареч.*
рядом — გვერდით

ოლე-კეტი [ole- ḳeṭi]
засов, длинная палка — ოლეს ჯოხი

ოლეტკანდარი [oleṭḳandari]
судно (небольшого размера), катер — (მომცრო) კატარღა, კატერი

ოლიმუ//ოლგმე [olimu//oləme]
боевое (орудие) — საბრძოლო (იარაღი)

ოლიმური//ოლგმური [olimuri//oləmuri]
боевое, воинское, военное (орудие) — საბრძოლო (იარაღი)

ოლონტყე [olonṭqe]
болото, грязь — ლაფი, საფლობი, ტალახი

ოლონტყეში [olonṭqeši]
лужа грязная — საფლობი, ტლაპო

ოლუ//ოლგ [olu//olə] *прич.*
1. то, что надо пройти 2. путь — 1. სავალი 2. გზა

ოლურაფალი [olurapali] *прич.*
1. место для сна; спальня 2. усыпляющий; снотворное — 1. საძინებელი 2. ძილის მომგვრელი

ომანე [omane]
берлога, нора — ბუნაგი, სორო

ომალურე [omaɣure]
самоотверженный — თავგანწირული

ომალურეთ [omaɣuret] *нареч.*
самоотверженно — თავგანწირვით

ომბალე//ომბალო [ombale//ombalo] *ботан.*
мята луговая — ომბალო

ომბოლი [omboli]
сирота — ობოლი

ომბოლობა [omboloba]
сиротство — ობლობა

ომირსე (ღეჯი) [omirse (ɣeǯi)] *религ.*
жертвенная свинья, предназначенная божеству Мирса (в феврале, в четверг перед началом Великого поста) — შესაწირავად განკუთვნილი ღორი მირსის ღღეს თებერვალში, დიდმარხვის დაწყებამდე, ხუთშაბათ დღეს

ომორსებელი//ომორსებუ [omorsebeli//omorsebu] *прич.*
испытуемый, проверяемый; то, что подлежит испытанию, проверке — (გამო)საცდელი; (შე)სამოწმებელი

ომპა [omṗa]
верхнее бревно крыши дома — სახლის სახურავის თავხე

ომური *(сен.)* см. ცუმური [omuri см. ʿumuri]

ომუშებელი [omušebeli] *прич.*
1. работа 2. рабочий, рабочее (предмет, орудие) — 1. სამუშაო 2. დასამუშავებელი (იარაღი)

ომგნე см. ომანე [oməne см. omane]

ონაგირი см. ონა(ნ)გერი [onagiri см. ona(n)geri]

ონა(ნ)გერამი [ona(n)gerami]
оседланный — უნაგირიანი, უნაგირდადგმული

ონა(ნ)გერი [ona(n)geri]
седло — უნაგირი

ონაშენებელი [onašenebeli] *прич.*
1. предмет строительства 2. предмет разведения (птицы, животные, фруктовые деревья) — 1. საშენებელი 2. მოსაშენებელი (ფრინველის, ცხოველის, ხეხილის)

ონბალე см. ომბალე [onbale см. ombale]

ონგალი [ongali]
основа (арбы) — ხელნა

ონგარალი [ongarali] *прич.*
плачевный, оплакиваемый — სატირალი

ონგარუ//ონგარე [ongaru//omgarə]
оплакивание; плач — სატირალი, ტირილი; დატირება

ონდარო см. სონდარო [ondaro см. sondaro] *союз*
пока, покамест, до каких пор; прежде чем — ვიდრე; სანამდე, სანამ

ონდე [onde] *нареч.*
еле, чуть — ოდნავ, ძლივს

ონდეთ [ondet] *нареч.*
слабо, чуть — ოდნავ, ძლივძლივობით

ონდვალუ [ondvalu]
топкое, болотистое место — საფლობი, ჭაობიანი ადგილი

ო(ნ)დიარე см. ოდიარე [o(n)diare см. odiare]

ონდღე [ondɣe] *нареч.*
полдень — შუადღე

ონდღეგური [ondɣeguri]
полдень (*букв.* сердце полдня) — შუადღე (*სიტყვასიტყვით* შუადღის გული)

ონდღერი [ondɣeri]
полуденный, полдник — შუადღისა

ონდღულაფარი [ondɣulapari] *прич.*
1. расплавляемый, оплавляемый; то, что подлежит плавке 2.предмет плавки — 1. გასადნობი, გასალღობი 2. რაც უნდა გადნეს, გალღვეს

ონდღური см. ონდღერი [ondɣuri см. ondɣeri]

ონიშოლი [onišoli]
1. место остановки лодки; порт, гавань 2. плата за перевоз — 1. ნიშის (ნავის) დასაყენებელი ადგილი, ნავსაყუდელი 2. ნავით გადაზიდვის საფასური

ონიჯუა см. ონჯუა [onižua см. onžua]

ონკეეში ср. ონკელეში [onḳeeši ср. onḳeleši]
гумно — კალო

ონკელეში см. ოკალეში [onḳeleši см. oḳaleši]

ონოღიე [onoɣie] *(сам.)*
сырое место — ნოტიო (ტენიანი) ადგილი

ო(ნ)ტკა [o(n)ṭḳa] *русск.*
водка — არაყი

ო(ნ)ტოლე [o(n)ṭole] *анат.*
пах; железа — საზარდული; ჯირკვალი

ო(ნ)ტოფო [o(n)ṭopo]
1. нерестилище 2. *топон.* Онтопо, название села в Абашском районе — 1. ქვირითის საყრელი ადგილი 2. სოფელი აბაშის რაიონში

ონტყოლაშე [onṭqolaše]
грязная, запруженная вода; лужа, болотистое место — გუბე, საფლობი, ჭაობიანი ადგილი

ონწარე [onçare]
болото — ჭაობი

ონწე [onçe]
люлька — აკვანი

ონწყვალი [onçqvali] *прич.*
1. пропасть 2.топь — 1. უფსკრული 2. საფლობი, ჭანჭრობი

ო(ნ)ჯახი [o(n)žaxi]
семья — ოჯახი

ო(ნ)ჯირალი [o(n)ǯirali]	
постель	(და)საწოლი
ო(ნ)ჯირუ(უ) ср. ო(ნ)ჯირალი [o(n)ǯiru(u) ср. o(n)ǯirali]	
ложе, кровать; кушетка, тахта	სარეცელი, საწოლი, ტახტი
ონჯუა [onǯua]	
вечер	საღამო
ონჯუას [onǯuas] *нареч.*	
вечером	საღამოს
ონჯღორე [onǯɣore]	
стыд	სირცხვილი
ონჯღორიანი [onǯɣoriani]	
стыдливый	მორცხვი, სირცხვილიანი
ოორუე [oorue]	
тенистый; *перен.* север	საჩრდილობელი; *გადატ.* ჩრდილოეთი
ოპრიალაია [oprialaia]	
блестящий, сверкающий; *перен.* очень чистый	მბრწყინავი; *გადატ.* პრიალა, კრიალა
ორაგადე [oragade]	
то, о чем надо говорить; разговорный	სალაპარაკო
ორაგული [oraguli] *зоол.*	
лосось	ორაგული
ორაჸალი [oraʻali] *прич.*	
1. предмет преследования, погоняло 2. орудие сбивания (фруктов)	1. გასარეკი 2. ჩამოსაყრელი, ჩამოსაფერთხი (ხილის)
ორაჸარი см. ტახანა [oraʻari см. ṭaxana]	
ორგაშე [orgaše]	
рассада, саженец	ნერგი
ორგია [orgia]	
1. плечо, мера длины (размер руки) 2. вид плавания	1. მხარი (სიგრძის საზომი) 2. ცურვის სახეობა
ორდო//ოდრო [ordo//odro]	
1. заря, утро (раннее) 2. *нареч.* рано	1. დილა; ცისკარი, რიჟრაჟი 2. ადრე
ორე! [ore] *межд.*	
стой, хватит!	გაჩერდი!
ორენჯი [orenǯi]	
1. приют, обитель 2. то, что нужно разводить в будущем (птица, скот)	1. სადგომი, სავანე 2. მომავალში მოსაშენებელი (საქონელი, ფრინველი)
ორეშე см. ორო [oreše см. oro]	
ორზა см. ორიზა [orza см. oriza]	
ორზოლი [orzoli]	
дорожный завтрак, путевая провизия	საგზალი
ორთა(ა)ბი см. ორთ(ვ)ალი [orta(a)bi см. ort(v)ali]	
ორთ(ვ)ალი см. ორთა(ა)ბი [ort(v)ali см. orta(a)bi]	
мера (земли) равная 900 кв. саженей	ქცევა, უდრიდა 900 კვ. საჟენს
ორთალი [ortali]	
предмет дележа	გასაყოფი
ორთაშე [ortaše]	
род корзины (*букв.* то, что подлежит делению; то, чем делят)	კალათის ერთ-ერთი სახეობა (*სიტყვასიტყვით* გასაყოფი, რითაც ყოფენ)
ორთვალი [ortvali]	
крыша	სახურავი

ორთუ//ორთუუ [ortu//ortuu]
1. разделение, развилка 2. перекресток — 1. გასაყარი 2. გზაჯვარედინი

ორთუალი см. ოფორალი [ortuali см. oporali] *прич.*
1. предмет для покрытия 2. покрывало, покров, кров — 1. გადასახურ(ავ)ი; სახურავი 2. საბურველი, საფარი

ორთუმალე [ortumale] *(сам.)*
изголовье — სასთუმალი

ორთუმალეს [ortumales] *(сам.), нареч.*
у изголовья — სასთუმალთან

ორთუმელი см. ორთუმალე [ortumeli см. ortumali]

ორთუ-შარა см. შარაორთუ [ortu-šara см. šaraortu]

ორიზა//ორზა//ორჷზა [oriza//orza//orəza] *ботан.*
рис — ბრინჯი

ორინალი [orinali]
обитель, приют, жилище — სადგომი, სავანე, სამყოფი, სამყოფელი

ორი(ნ)ჯი [ori(n)ǯi]
скот — პირუტყვი, საქონელი

ორკე [orḳe] *прич.*
дыра, дырочка, отверстие (И. Кипш.) — ნაპრალი; სარკმელი; ღრიჭო (ი. ყიფშ.)

ორკიებელი [orḳiebeli] *прич.*
объект поиска, изыскания; искомый, исследуемый — (გა)სარკვევი; საკვლევი

ორკი(ლ)არი см. ორკი(ლ)ე [orḳi(l)ari см. orḳi(l)e]

ორკი(ლ)ე [orḳi(l)e] *прич.*
предмет протяженного крика — საკივლელი

ორკინე [orḳine]
(площадка) для борьбы — საჭიდაო (მოედანი)

ორკოლამი [orḳolami]
имеющий кувшин — დოქიანი

ორკოლი [orḳoli]
кувшин (небольшой, 2-3 литра) — დოქი

ორნა: ქიდგჸიოთი ორნა! [orna: kidgʻioti orna] *(сам.)*
1. грохот 2. глотка; голос ➢ заткнись! заткни глотку! — 1. ზათქი, დიდი ხმა 2. ყელი, ხახა; ხმა ➢ გაჩუმდი! ხმა ჩაიკმინდე!

ორო [oro]
тень — ჩრდილი

ოროიანი [oroiani]
тенистый — ჩრდილიანი

ორომე [orome]
яма — ორმო

ორომო см. ორომე [oromo см. orome]

ო(რ)სატი [o(r)saṭi]
мастер — ოსტატი

ორსხუაფუ [orsxuapu]
сустав — სადრეკი; სახსარი

ორტვინი [orṭvini]
огород — ბოსტანი

ორტვინია [orṭvinia] *уменьш.*
огородик — პატარა ბოსტანი

ორტვინულობა [orṭvinuloba] *собир.*
овощи, зелень — ბოსტნეულობა, მწვანილეულობა

ორტილი см. ორტვინი [orṭili см. orṭvini]

ორტილურობა см. ორტვინულობა [orṭiluroba см. orṭvinuloba]

ორტყაფუ: ცაშ(ი) ორტყაფუ; ჳუდეში ორტყაფუ [orṭqapu: caš(i) orṭqapu; ‘udeši orṭqapu]
пояс ➢ радуга; часть дома — სარტყელი ➢ ცისარტყელა; სახლის ნაწილი (სარტყელი)

ორულაფუ [orulapu] *топон.*
Орулапу (гора) — ორულაფუ (მთა)

ორულუ [orulu] *прич.*
беговой — სარბენი

ორუმე см. ორომე [orume см. orome]
темнота; темное место — სიბნელე; ბნელი (ადგილი)

ორქი [orki]
пар — ორთქლი

ორქო: ორქო ჩილამური [orko: orko čilamuri]
золото ➢ золотая слеза — ოქრო ➢ ოქროს ცრემლი

ორქოში [orkoši]
золотой — ოქროსი

ორღანი [orγani]
шарманка — არღანი

ორღვაფალი [orγvapali] *прич.*
предмет для высыпания — გადასაყრელი

ორშვინალი [oršvinali]
предмет свиста; *прич.* свисток — სასტვენი

ორჩანი [orčani]
упрямый, непослушный; ленивый — ოჩანი, ურჩი, ჯიუტი; ზარმაცი

ორჩვალი [orčvali] *прич.*
предмет грабежа — გასაძარცვ(ავ)ი

ორჩინელი [orčineli]
старость — მოხუცებულობა, სიბერე

ორჩინუე//ორჩინუუ [orčinue//orčinuu]
старость — მოხუცებულობა, სიბერე

ორჩქილარი [orčkilari] *прич.*
1. предмет слушания 2. орган слуха — 1. (მო)სასმენი 2. სასმენი ორგანო

ორჩხე [orčxe]
ножны, футляр — ქარქაში

ორჩხეში//ორჩხიში [orčxeši//orčxiši]
1. орудие для мытья больших винных кувшинов 2. футляр, ножны — 1. ქვევრის სარეცხი იარაღი, სარცხი 2. ქარქაში

ორცა [orca]
косой, косвенный — ალმაცერი, ირიბი

ორცება [orceba]
1. изумление, удивление 2. искоса смотреть — 1. (გა)ოცება, განცვიფრება 2. ალმაცერად ყურება

ორცხონდი см. ორცხონჯი [orcxondi см. orcxonǯi]

ორცხონჯი [orcxonǯi]
гребень, гребенка, расческа — სავარცხელი

ორხვაშე [orxvaše]
бурав — ბურღი, სახვრეტი, სახვრეტელი

ორწკინაია [orçkinaia]
1. яркий; светящийся 2. *перен.* светлячок — 1. ბრწყინვალე, კაშკაშა; საბრწყინი 2. გადატ. ციცინათელა

ორხუუ [orxuu]
ковер без ворса и с ворсом
ფარდაგი, ნოხი, ხალიჩა; ორხოვა (ს.ს. ორბელიანი)

ორჯი см. ორი(ნ)ჯი [orǯi см. ori(n)ǯi] *(сен.)*

ორჯგინალი [orǯginali] *прич.*
орудие и предмет для победы
საჯობნელი

ოსანგვალი [osangvali] *прич.*
предмет и орудие для удара (сильно)
(გა)სარტყმელი (მაგრად)

ოსარე [osare]
1. рубаха, рубашка 2. часть арбы
1. პერანგი 2. ურმის ნაწილი

ოსარსალაია [osarsalaia]
скользкий; ровный и скользкий
ლიპი, სრიალა; სწორი და სრიალა

ოსეთი [oseti] *топон.*
осетия
ოსეთი

ოსერიშე//ოსერჷშე [oseriše//oserəše]
ужин
ვახშამი

ოსერიშობა//ოსერჷშობა [oserišoba//oserəšoba]
время ужина
ვახშმობა, ვახშმობის დრო

ოსე-სადილი [ose-sadili]
обед и ужин
სადილი და ვახშამი

ოსი [osi]
осетин
ოსი

ოსიმიდე [osimide]
кукурузник
სასიმინდე

ოსინდალე [osindale]
семья (жениха)
სასიძო (ოჯახი)

ოსოგითე //ოსოგჷთე [osogite//osogəte] *(сам.), нареч.*
постоянно, непрерывно
მუდამ, უწყვეტლივ

ოსოკოთე [osoḳote] *(сен), прич.*
постоянно
მუდამ, უწყვეტლივ

ოსორიშე см. ოსერიშე [osoriše см. oseriše]

ოსორიშო см. ოსერიშე [osorišo см. oseriše]

ოსოფა [osopa] *(сен.)*
род погоды
ამინდის სახეობა

ოსტატი [osṭaṭi]
мастер
ოსტატი

ოსურამი [osurami]
женатый
ცოლიანი

ოსური [osuri]
женщина, жена
ქალი; ცოლი

ოსურ(ი)სქუა [osur(i)squa]
дочь
ქალიშვილი

ოსურპატონი [osurpaṭoni]
госпожа
ქალბატონი

ოსქალე//ოსკალე [oskale//osḳale]
пасека, пчельник
საფუტკრე

ოსქვებური//ოსკვებური [oskveburi//osḳveburi] *(сам.), прич.*
1. подобающий, достойный 2. приличный
1. შესაფერისი, ღირსეული 2. საკადრისი

ოსქილად(არ)ი//ოსქჷლად(არ)ი [oskilad(ar)i//oskəlad(ar)i] *прич.*
1. предмет и средство для лечения, питания 2. то, что надлежит оставить
1. მოსარჩენი (ავადმყოფობისაგან); სამყოფი (საჭმელად) 2. დასარჩენი, დასატოვებელი

ოსქირაფალი//ოსქვრაფალი [oskirapali//oskərapali]
предмет и орудие для высушивания; сушилка | (გა)საშრობი, საშრობი (მანქანა)

ოსქუ//ოსქვ см. ოღეჯე [osku//oskə см. oɣeǯe]
свинарник, свинарня | საღორე

ოსხაპალი [osxapali] *прич.*
1. место для танца, пляски 2. место для прыжков | 1. საცეკვაო (ადგილი) 2. (გადა)სახტომი

ოსხაპუე: ოსხაპუე ხუჯიში [osxapue: osxapue xuǯiši] *прич.*
танцевальный, хоровод (большой) | საცეკვაო, ფერხული

ოსხაპური [osxapuri]
плясовая (музыка) | საცეკვაო (მუსიკა)

ოსხირი//ოსხვრი [osxiri//osxəri] *(сам.)*
фундамент, основание, центральная балка (основа дома) | საფუძველი, საძირკველი (სახლისა)

ოსხუნალი [osxunali] *(сам.), прич.*
то, что подлежит отбору, очистке; | ასარჩევი, სარჩევი

ოსხუნური [osxunuri] *прич.*
1. избранный 2. предпочтительный | 1. (გამო)რჩეული 2. სამჯობინო, უპირატესი

ოტახუ//ოტახვ [oṭaxu//oṭaxə] *(сам.)*
1. долото 2. предмет ломки | სატეხი, საჭრეთელი

ოტობაია [oṭobaia]
1.тина, топь 2. *топон.* Отобаиа (село) | 1. საფლობი, ჭენჭყი 2. ოტობაია (სოფელი)

ოტყალუ//ოტყალვ [oṭqalu//oṭqalə]
охота; охотничий | ნადირობა; სანადირო

ოტყობინაფალი [oṭqobinapali] *прич.*
то, что надо спрятать | დასამალ(ავ)ი

ოტყობინე//ოტყობინჯე [oṭqobine//oṭqobinǯe] *(сам.), прич.*
тайник | სამალავი ადგილი

ოულარი [oulari] *прич.*
тот, кто должен уйти | წასასვლელი

ოფარე [opare] *анат.*
спина | ზურგი

ოფეთაში//ოფეთაშე [opetaši//opetaše] *(сам.)*
чесалка, трепалка (шерсти) | საჩეჩელი (მატყლის)

ოფეთეში см. ოფეთაში [opeteši см. opetaši]

ოფეჩო см. ოფოჩვე [opečo см. opočve]

ოფიორე [opiore]
качели | საქანელა

ოფირქებელი [opirkebeli] *прич.*
предмет размышления | საფიქრალი

ოფნი см. ლანჯი [opni см. lanǯi] *ботан.*
ясень | იფანი

ოფორალი [oporali] *прич.*
крышка, покров | (და)საფარავი, საფარველი, ხუფი

ოფოფი [opopi] *зоол.*
удод | ოფოფი

ოფოჩვე [opočve]
кожа или кора дерева (обычно черешни), служащая крышей для винных кувшинов | ხის (ჩვეულებრივ ბლის) კანი, ანუ ქერქი, რომელსაც იყენებენ ღვინის ქვევრების სახურავად

ოფსი см. ოსი [opsi см. osi]

ოფულარი [opulari] *прич.*
1. то, что надлежит скрыть 2. сокровенный, тайна, секрет — 1. (და)სამალ(ავ)ი, სამალი 2. საიდუმლო

ოფუჩაფალი [opučapali] *прич.*
предмет клятвы; то, чем клянутся (*напр.*, икона) — (და)საფიცარი; რაზედაც იფიცებენ (*მაგ.*, ხატი)

ოქართე [okarte]
загон (летний) — ბაკი

ოქიმინალი [okiminali] *прич.*
дело, работа; то, что нужно делать — საქმე; საკეთებელი

ოქოთომე см. ოკარიე [okotome см. oḳarie]

ოქონა см. ოქონე [okona см. okone]

ოქონე см. საქონე [okone см. sakone]

ოქოსალი [okosali]
метла — ცოცხი

ოღალარი [oɣalari] *прич.*
то, что надо унести — წასაღები

ოღალე [oɣale]
ноша — ტვირთი

ოღაფალი [oɣapali] *прич.*
то, что надо красить, красильный; краска — შესაღებავი; საღებავი

ოღეჯე [oɣeǯe]
свинарник — საღორე

ოღვალო [oɣvalo] *ботан.*
дикий щавель — ღოლო

ოღონ(დ) [oɣon(d)] *союз*
1.только 2. пусть — ოღონდ

ოღონს см. ოღონ(დ) [oɣons см. oɣon(d)]
только, лишь бы — ოღონდ, ოღონდ კი

ოღუპალი [oɣuṗali] *прич.*
предмет и орудие гибели — (და)საღუპავი

ოღურალი [oɣurali]
смертельный — სასიკვდილო

ოღურინაია [oɣurinaia]
1. род детской игрушки (юла) 2. волчок — 1. ღვრიალა (ბავშვთა სათამაშო) 2. ბზრიალა, ციბრუტი

ოყებურე [oqebure]
место очага — საკერიო (ადგილი), ყვერბი

ოშა-გოშა [oša-goša] *нареч.*
иногда — ალაგ-ალაგ, ზოგჯერ, ხანდახან

ოშე [oše] *нареч.*
в центре, середина — შიგნით, შუა ადგილას, ცენტრში

ოშვიტინაია [ošviṭinaia]
свисточек (игрушка) — სასტვენი (სათამაშო)

ოშვიტინალი [ošviṭinali] *прич.*
свисток; орудие свиста — სასტვენი

ოშიანი [ošviani]
содержащий сто — ასიანი

ოშიბელი см. ოშიბუ [ošibeli см. ošibu]

ოშიბუ [ošibu] *прич.*
предмет приобретения, заработок — საშოვარი, საშოვნი, საშოვნელი

ოში [oši]
сто   ასი

ოშინეთ [ošinet] *нареч.*
для памяти; для напоминания, памятка   (გა)სახსენებლად

ოშინერი [ošineri]
стократный   ასნაირი

ოშოფეხე см. ოჩეფეხე [ošopexe см. očepexe]

ოშოშა [ošoša] *ботан.*
будра   ოშოშა, ოშოში

ოშ-ოში [oš-oši]
по сто   ას-ასი

ოშ-ოშო [oš-ošo] *нареч.*
по сто   ას-ასობით

ოშუალე см. ოშუალი [ošuale см. ošuali]

ოშუალი [ošuali] *прич.*
1. ткацкий станок 2. предмет для тканья   1. საქსოვი დაზგა 2. საქსოვი (საგანი)

ოშუმალი [ošumali] *прич.*
1. напиток 2. питьевой   1. სასმელი 2. დასალევი

ოშ(უ)მეშამი//ოშ(ე)მეშამი [oš(u)mešami//oš(ə)mešami]
усатый   ულვაშიანი, ულვაშებიანი

ოშ(უ)მეში//ოშ(ე)მეში [oš(u)meši//oš(ə)meši]
усы   ულვაშები

ოშურე см. შური^{1} [ošure см. šuri]
дыхательное горло; духовой   სასულე

ოშურეთი [ošureti]
загробный мир (*букв.* место для душ)   საიქიო (*სიტყვასიტყვით* სასულეთი)

ოშფა [ošpa] *ветер.*
листовик (большой желудок жвачных животных)   ასფა (ასკეცი), ასფურცელა, წიგნარა (მცოხნავი საქონლის მესამე კუჭი)

ოშფუთიანი [ošputiani]
стопудовый   ასფუთიანი

ოშქარი//ოშკარი [oškari//oškari]
средний   საშუალო, შუათანა

ოშქვიდაფალი//ოშქვიდაფუ [oškvidapali//oškvidapu] *прич.*
1. тот, кто (или то, что) подлежит повешению или утоплению 2. орудие повешения   1. დასახრჩობი (ვინც უნდა დაახრჩონ) 2. იარაღი, რითაც უნდა დაახრჩონ

ოშქვიდაფუ [oškvidapu]
виселица   სახრჩობელა

ოშქურანჯი см. ოშქურენჯი [oškuranǯi см. oškurenǯi]

ოშქურენჯი [oškurenǯi] *прич.*
страшный, опасный   საშინელი, საშიში

ოშწანერი [oščaneri]
столетний   ასი წლის, ასწლიანი

ოშხურე [ošxure]
овчарня   საცხვრე (ადგილი)

ოჩაგა [očaga] *зоол.*
козлёнок (подросший), козел (молодой)   მამალი თხა (ერთ წლამდე)

ოჩამალი [očamali] *прич.*
кормовой, преназначеный для кормления   საჭმელი

ოჩამ(უ)რე см. ჩამური [očam(u)re см. čamuri]

1. род сарая, сарайчик, в котором помещается посудина для молотьбы гоми (И. Кипш.) 2. молотильное корыто

1. საცეხველი (ადგილი) (ი. ყიფშ.) 2. საცეხველი როფი

ოჩამჩირე [očamčire] *топон.*

очамчири

ოჩამჩირე

ოჩე [oče]

большое поле

დიდი მინდორი

ოჩეფეხე [očepexe]

1. ходули 2. род сандалий

1. ოჩოფეხები 2. ხამლის სახეობა

ოჩეჩე [očeče]

род деревянного устройства, чесалка для вышелушивания кукурузы из початок

საჩეჩელი, სიმინდის საფშვენელი მოწყობილობა (ხის)

ოჩი [oči] *зоол.*

козел

ვაცი

ოჩი-კოჩი см. ოჩო-კოჩი [oči-ḳoči см. očo- ḳoči]

ოჩილათუ//ოჩილათჷ [očilatu//očilatə] *прич.*

подлежать соблазну; соблазняемый

შესაცდენი

ოჩიტოლი см. ოჩიტორი [očoṭoli см. očiṭori]

ოჩიტორი [očiṭori]

гнездо

ბუდე; საჩიტე

ოჩობოხო см. ობოხუე [očoboxo см. oboxue] *(сен.)*

ходули, ходуля

ოჩოფეხები

ოჩო-კოჩი [očo-ḳoči]

сказочное чудовище (*букв.* человек-козел)

ზღაპრული არსება, (*სიტყვასიტყვით* ვაც-კაცი)

ოჩუქებელი [očukebeli] *прич.*

предмет награждения; подарок, гостинец

საჩუქებელი; საჩუქარი

ოჩხანუე//ოჩხანუეში [očxanue//očxanueši]

солнечное место; *перен.* юг

მზიანი (ადგილი), სამზეო; *გადატ.* სამხრეთი

ოჩხაპალი [očxapali] *прич.*

лейка, брызгалка

სასხურებელი, სარწყული, საშხეფი

ოჩხომუ//ოჩხომულე [očxomu//očxomule]

место для ловли рыбы; рыбалка, рыбное (место)

თევზიანი (ადგილი), სათევზაო (ადგილი)

ოჩხომური [očxomuri]

1. *топон.* Очхомури (река) 2. рыболовное место

1. ოჩხომური (მდინარე) 2. სათევზაო ადგილი

ოჩხოტუ//ოჩხოტუე [očxoṭu//očxoṭue] *зоол.*

цыпленок (подросший)

მოზრდილი წიწილა

ოჩხოულე//ოჩხუ(უ)ლე [očxoule//očxu(u)le]

коровник

საძროხე

ოჩხუპური [očxupuri] *прич.*

предмет спора, спорный

საჩხუბარი

ოცქვაფალი [ockvapali] *прич.*

славный, достойный; объект похвалы; похвальный

საქები, საქებარი; საქებელი

ოცქვაფური см. ოცქვაფალი [ockvapuri см. ockvapali]

ოცხენე [ocxene]

конюшня

საცხენე (ადგილი)

ოცხვაცხვინაია [ocxvacxvinaia]

чешуя колосьев хлебных растений

პურის თავთავის ნემსები

ოცხო(ნ)ტალი [ocxo(n)ṭali] *прич.*

1. секатор, садовый нож 2. объект срезания

1. სასხლავი 2. გასასხლავი

ოძინე//ოძინუე [oʒine//oʒinue]
предмет приобретения, прибавления მოსამატებელი, შესაძენი
ოძირაფალი [oʒirapali] *прич.*
зримый; то, что надо увидеть სანახავი
ოძირაფალი (კითი) [oʒirapali (ḳiti)] *прич.*
указательный палец მისათითებელი, საჩვენებელი (თითი)
ოძირაფალო [oʒirapalo] *нареч.*
для смотра, напоказ (და)სანახავად, საჩვენებლად
ოძირაფუ [oʒirapu] *прич.*
зрелище სანახაობა
ოძიცე [oʒice] *прич.*
смешной, забавный სასაცილო
ოწამალუ [oçamalu] *прич.*
лечебный; предмет лечения სამკურნალო, საწამლო
ოწვალებუუ [oçvalebuu]
предмет, орудие, место мучения საწვალებელი (საგანი, იარაღი, ადგილი)
ოწიმახიანი//ოწგმახიანი [oçimaxiani//oçəmaxiani]
прежний უწინდელი, წინანდელი
ოწოხოლე [oçoxole] *нареч.*
вперед; раньше წინ; უწინ
ოჭალი [očali] *прич.*
шитье, швейный საკერავი
ოჭანაფალი [očanapali] *прич.*
подлежать приглашению; пригласительный მოსაწვევი
ოჭარალი [očarali] *прич.*
писчий; предмет для письма; пишущий предмет საწერი, დასაწერი (საგანი)
ოჭვალი [očvali] *прич.*
то, что надо сжечь; горючее; горючий (о материале) დასაწვავი; საწვავი (მასალა)
ოჭინახუ//ოჭგნახგ [očinaxu//očənaxə]
давило, давильня (для давки винограда) საწნახელი; საწნეხი
ოჭინუვე//ოჭინე [očinuve//očine]
местность с мелким лесом; мелколесье საწკნელე (ადგილი)
ოჭირინაფუ [očirinapu] *прич.*
достижимый, доступный; необозримый თვალსაწვდომი, თვალსაწვდენელი; თვალმიუწვდომელი
ოჭიში [očiši] *анат.*
поясница წელი
ოჭიშიშ მაზიმალი [očišiš mazimali] *зоол.*
червь, гусеница მუხლუხო
ოჭკადალი [očḳadali] *прич.*
подлежать ковке; то, что подлежит ковке (და)საჭედი
ოჭკადურე//ოჭკადგრე//ოჭკადგრეში [očḳadure//očḳadəre//očḳadəreši]
кузница, кузня; кузнечный სამჭედლო
ოჭ(კ)იჭკიტიე [oč(ḳ)ičḳiṭie]
муравейник ჭიანჭველას ბუდე
ოჭკო/უმალი [očḳo/umali]
еда, пища საჭმელი
ოჭკო/უმალო [očḳo/umalo]
на съедение საჭმელად

ოჭკო/უმალობა [oč̣ḳo/umaloba] *собир.*
еда, провизия   ბევრი საჭმელი (ერთად)

ოჭკორიე [oč̣ḳorie]
окно   სარკმელი

ოჭოფალი [oč̣opali] *прич.*
то, что подлежит задержанию, поимке   დასაჭერი

ოჭუალი [oč̣uali] *прич.*
предмет сжигания и жарки   (და)საწვავი, შესაწვავი

ოჭუმარე [oč̣umare]
утро   დილა

ოჭუმარეს [oč̣umares] *нареч.*
по утру, утром   დილით

ოჭყაფუ [oč̣q̇apu]
начало   (და)საწყისი

ოჭყენჭყე см. ოჭყონჭყე [oč̣q̇enč̣q̇e см. oč̣q̇onč̣q̇e]

ოჭყვადალი [oč̣q̇vadali] *прич.*
то, что подлежит истреблению; истребляемый   ამოსაწყვეტი

ოჭყონჭყე [oč̣q̇onč̣q̇e] *(сам.)*
болото   ჭანჭრობი, ჭაობი, ჭყანტობი

ოჭყუდური [oč̣q̇uduri]
приданое   საპატარძლო, მზითევი

ოხაკაია [oxaḳaia]
деревянный, молоточек (при жернове), клепало   სარაკუნო, სარეკელა (წისქვილის ნაწილი)

ოხარკალაია [oxarḳalaia]
бренчащий, дребезжащий   საჟღარუნო, სარაკუნო, საჩხარუნო

ოხერი [oxeri]
1. заброшенный 2. проклятый   1. ვერანი, ტიალი 2. შეჩვენებული, წყეული

ოხერო [oxero] *нареч.*
обильно   ოხრად, ძალიან ბევრი

ოხვალი [oxvali] *прич.*
предназначенный для расстрела   დასახვრეტი

ოხვამე [oxvame]
1. церковь; часовня 2. *перен.* кладбище   1. ეკლესია, სალოცავი; საყდარი 2. *გადატ.* სასაფლაო

ოხვამერი [oxvameri]
1. молитва в честь бога 2.жертва   1. სალოცავი 2. შესაწირი (ღმერთისადმი)

ოხვამეშ(ი)ჭუკი см. მესერია [oxvameš(i)č̣uḳi см. meseria] *зоол.*
летучая мышь (*букв.* церковная мышь)   ღამურა

ოხვამილაფუ [oxvamilapu] *прич.*
1.похищаемый 2. место хищения   1. დასატაცებელი 2. მოსატაცებელი (ადგილი)

ოხვენჯი [oxvenǯi]
1. место для сидения 2. сиденье; седалище   1. საჯდომი 2. დასაჯდომი ადგილი

ოხვეწებელი [oxveçebeli] *прич.*
просьба; просительный   სავედრებელი, სახვეწარი, სახვეწნი, სახვეწნელი

ოხიორალი см. ოხიორუუ [oxiorali см. oxioruu] *прич.*
предмет и орудие просеивания, сито   სანიავებელი (საგანი და იარაღი); სამტკიცი

ოხიორუუ см. ოხიორალი [oxioruu см. oxiorali]

ოხირუ(უ) [oxiru(u)] *прич.*
предмет или место кражи   საპარავი, საქურდალი (ადგილი და საგანი)

ოხიტონალი [oxiṭonali] *прич.*
то, что нужно грызть — საღრღნელი, სახვრელი

ოხობიჯი [oxobiǯi]
подпорка, подставка (для арбы) — ურმის შესაბიჯი, შესადგამი

ოხოკალი [oxoḳali] *прич.*
1. бритва 2. бритвенный — 1. საპარსავი დანა 2. საპარსავი

ოხოლასქილ/რი [oxolaskil/ri]
шурин, свояченица; деверь, золовка — ცოლისდა, ცოლისძმა; მაზლი, მული

ოხოლასქირსქუა [oxolaskirskua]
дочь или сын деверя, или золовки — მაზლისწული, მულიშვილი

ოხომე[1] см. ოხვამე [oxome см. oxvame]

ოხომე[2]//ოხვიმე [oxome//oxvime]
место, где много хурмы (фруктовое дерево) — სახურმე (ადგილი)

ოხონალი [oxonali] *прич.*
пахотный; пашня — სახნავი

ოხონუე см. ოხონალი [oxonue см. oxonali]

ოხონური [oxonuri]
песня (пахотная) — ხვნის დროს სამღერი (სიმღერა)

ოხორასქილი см. ოხოლასქილ/რი [oxoraskili см. oxolaskil/ri] *(сам.)*

ოხორე [oxore] *(зугд.)*
1. жилище, жилье 2. усадьба — 1. სახლი, სადგომი 2. კარ-მიდამო

ოხორი см. ოხორე [oxori см. oxore]

ოხორუ [oxoru]
усадебное место, усадьба — კარ-მიდამო, სამოსახლო ადგილი

ოხორხალე [oxorxale]
козлы (для пилки) — სახერხი; ხარაჩო

ოხორხალი ср. ოხორხალე [oxorxali ср. oxorxale]
лесопилка, лесопильный завод — სახერხი ქარხანა

ოხოჯე [oxoǯe] *топон.*
Оходже (река) — ოხოჯე (მდინარე), სიტყვასიტყვით➢ სახარე

ოხრება: იოხრებუ [oxreba: ioxrebu]
опустошить➢ он опустошается — (გა)ოხრება ➢ ოხრდება ის

ოხუშალი [oxušali] *прич.*
предмет и орудие для выгребания — საგროვებელი; სახვეტი

ოხეხუნჯე [oxexunǯe] *религ.*
свинья (жертвенная святому Соломону) — ხეხუნჯობის დღესასწაულზე წმ. სოლომონისადმი შესაწირი ღორი

ოხუჯეში [oxuǯeši]
пляска хороводная — საფერხულო (ცეკვა), მხრის მხარზე მიდებით ცეკვა

ოხუჯური [oxuǯuri]
хоровод (большой) — ფერხული

ოჯალეში [oǯaleši] *ботан.*
оджалеши (сорт винограда) — ოჯალეში

ოჯახი//ონჯახი [oǯaxi//onǯaxi]
семья — ოჯახი

ოჯიმოლი//ოჯიმური [oǯimoli//oǯimuri]
солонка — სამარილე

ოჯინუ см. ჯინუა [oǯinu см. ǯinua]
1. зримый 2. охотничье место — 1. სანახავი, საყურებელი 2. სანადირო ადგილი

ოჯინჯალე см. ჯინჯი[ožinžale см. žinži]	
родовой удел	საგვარეულო მამული
ოჯინჯალი [ožinžali]	
1. сорт лозы 2. перекладина	1. ვაზის სახეობა 2. განივ გადებული ლატანი, კადონი
ოჯიჯი//ოჯიჯე [ožiži//ožiže]	
сеть для ловли ястребов	მიმინოს დასაჭერი ბადე
ოჯოღორე [ožoɣore]	
конура (собаки)	საძაღლე, ძაღლის ხუხულა
ოჯუმალე см. ოჯიმოლი [ožumale см. ožimoli]	
ოჯუმაფალი [ožumapali] *прич.*	
для взятия с собой (одушевленный, неодушевленный)	თან წასაყვანი; წასატანი, წასაღები
ოჯუმაშხური//ნერჩიში ხვამა [ožumašxuri//nerčiši xvama] *(сам.), религ.*	
молитва (на среду)	ნერჩის (ოთხშაბათის) სალოცავი
ოჸალე [o‘ale]	
воротник	საყელო
ოჸალეში см. ოჸალე [o‘aleši см. o‘ale]	
ოჸე [o‘e]	
рожок, труба	ბუკი, საყვირი
ოჸვარალი [o‘varali] *прич.*	
то, что подлежит кастрации; предназначенный для кастрации	(და)საკოდავი, საყვერი
ოჸვილარი [o‘vilari] *прич.*	
1. то, что подлежит убиению; предназначенный для убиения (скот) 2. орудие убийства	(მო)საკლავი
ოჸვილარო [o‘vilaro] *нареч.*	
на убой	(და)საკლავად
ოჸია [o‘ia] *частиц.*	
согласие, соглашение	კი, დიახ, ჰო!
ოჸიდე [o‘ide]	
покупной	საყიდელი
ოჸოთამალი [o‘otamali] *прич.*	
1. оружие (стрелковое) 2. орудие для бросания	1. სასროლი 2. გადასაგდები
ოჸოფალი [o‘opali] *прич.*	
достаточный	საკმარისი, საკმაო
ოჸოფური [o‘opuri]	
обильный, плодородный	ბარაქიანი, მოსავლიანი, უხვი
ოჸულე [o‘ule]	
затылок	კეფა, კინჩხი, ქეჩო
ოჸუნაფალი//ოჸონაფალი [o‘unapali, o‘onapali] *(сам.), прич.*	
тот, кого надо увести; тот, кого надлежит увести	წასაყვანი
ოჸუჯე [o‘uže]	
серьга	საყურე

პ

პაზანა [pazana] *(сам.)*
жировое отложение около почек, между мышцами и под кожей (птицы) — შიგნეულის ცხიმი, შიგნეულის ცხიმ-ქონი (ფრინველისა)

პაზანამი [pazanami] *(сам.)*
жирная (о птице) — ცხიმ-ქონიანი (ფრინველი)

პალო [palo]
кол — პალო, სარი

პალუა [palua] *(сам.)*
1. иметь (одушевленный и неодушевленный) 2. находить 3. существовать — 1. ქონა, ყოლა 2. პოვება, პოვნა 3. არსებობა

პანტე [panțe] *ботан.*
лесная дикая груша — პანტა

პანტე-უშქური [panțe-uškuri] *ботан.*
лесное, мелкое яблоко — მაჟალო

პანტუა [panțua] *(сам.)*
разбрасывать — ფანტვა

პა(ნ)ღური: პანღური ქოჩინთუ [pa(n)γuri: pa(n)γuri kočintu]
пинок ➢ он пнул его ногой — პანღური, პანჩური, ჭიტლაყი ➢ პანღური ამოჰკრა

პანჯი [panǯi]
1. яд, отрава 2. пена (из пасти, рта) 3. неизлечимая болезнь — 1. შხამი 2. დუჟი 3. მოურჩენელი ავადმყოფობა

პაპა [papa]
священник — მღვდელი

პაპალობა [papaloba]
быть, служить священником — მღვდლობა

პაპანა [papana]
род головного убора (мужской) — ფაფანაკი

პაპანწყვილი//პაპანწყური [papançqvili//papançquri]
1. *топон.* название озера 2. водяная яма — 1. ტბის სახელი 2. წყლიანი ორმო

პაპა-ღვინი-გემიტეე [papa-γvini-gemițee] *ботан.*
одуванчик (И. Кипш.) — ბაბუაწვერა (ი. ყიფშ.)

პაპუ [papu]
прадед — ბაბუის, პაპის მამა

პარახი [paraxi] *зоол.*
овчарка, длинношерстная собака — ბანჯგვლიანი, გრძელბეწვიანი ძაღლი, პარეხი

პარკალი (ნინაში) [parķali (ninaši)]
болтовня — ენის ტარტარი, ლაყბობა, ყბედობა

პარკაფი [parķapi]
упасть, падать как кокон — პარკივით დავარდნა, დაცემა

პარკი [parķi]
кокон — პარკი (აბრეშუმის ჭიის)

პარპალი [parpali]
1. быстрое движение 2. болтовня 3. мигание (глаз) — 1. სწრაფი მოძრაობა 2. ყბედობა, ბაქიაობა 3. თვალების ხშირი ხამხამი

პარპალუა см. პარპალი [parpalua см. parpali]
1. болтать 2. двигаться быстро 3. моргать, глазами
1. ლაყლაყი 2. სწრაფი მოძრაობა 3. ხამხამი თვალებისა

პარტახი [partaxi]
1. запущенное место, пустырь 2. разоренное имение 3. запущенный, заброшенный
1. აოხრებული ადგილი 2. განადგურებული (მამული) 3. მიტოვებული, გაუერანებული, პარტახი

პარტახუა [partaxua]
разорять, разрушать
აოხრება, განადგურება, გატიალება, გაპარტახება

პარტყალი [partqali]
бурчание, клокотание
ბუყბუყი, თუხთუხი

პასუხი [pasuxi]
ответ
პასუხი

პატენი см. პატონი [pateni см. patoni]

პატი [pati]
честь, уважение
პატივი

პატინი//პატჷნი см. პატონი [patini//patəni см. patoni]

პატიოსანი [patiosani]
1. честный 2. драгоценный
1. პატიოსანი 2. ძვირფასი, ძვირადღირებული

პატირჟანი [patiržani] *ботан.*
баклажан
ბადრიჯანი

პატიშცემა [patišcema]
уважение
პატივისცემა

პატიჯი//პაიჯი [patiǯi//paiǯi]
приглашение
პატიჟი, დაპატიჟება

პატონეფი [patonepi]
1. оспа 2. заболевания (инфекционные)
1.ბატონები – ყვავილი, წითელა 2. ინფექციური დაავადებები

პატონი [patoni]
господин, барин
ბატონი

პატონ(ი)სქუა [paton(i)skua]
барин, князь
ბატონიშვილი, თავადი

პატონჭკორალა [patončkorala]
крепостничество
ბატონყმობა

პატრიჯანი см. პატრიჟანი [patriǯani см. patrižani]

პაღურა [paɣura]
ретивый, прилежный; верный
ბეჯითი, ერთგული, თავგამოდებული, მუყაითი

პაღური//პანღური [paɣuri//panɣuri]
пинок
პანღური, პანჩური

პაჭა [pača]
восковой
ცვილის ნაწური

პაჭიჭი [pačiči]
гамаши (шерстяные)
პაჭიჭი

პაჭკუ̂ალი [pačkwali]
моргать, подмигивать (глазами)
პაჭუნი (*მაგ.*, თვალისა)

პახვაფი [paxvapi]
1. шлёпнуться 2. красиво, легко идти
1. მსუბუქად დაცემა 2. კოხტად სვლა

პახუა [paxua]
1. лакомиться 2. садиться (легко) 3. красиво, грациозно идти
1. ტკბილად ჭამა, ჩატკბარუნება 2. კოხტად, მსუბუქად დაჯდომა 3. (წა)სვლა კოხტად და მსუბუქად

პ(ე)ირი//პირი [p̣(e)iri//p̣iri]
цветы (на деревьях) — ყვავილი (ხეებზე)

პე(ნ)ტუა см. შქვილუა [p̣e(n)ṭua см.škvilua]
трепать (хлопок, шерсть, лен) — (და)პენტვა (ბამბის, მატყლის, სელის)

პენჭი см. პაჭიჭი [p̣enč̣i см. p̣ač̣ič̣i]

პეპი [p̣ep̣i]
мать бабушки, *перен.* предок — ბებიის დედა; *გადატ.* წინაპარი

პეროჟი [p̣eroži]
пена, накипь — პერი, ქაფი

პერტობა [p̣erṭoba] *религ.*
день Петра, Петров день — პეტრობა

პეტელი [p̣eṭeli]
блеяние (козы) — კიკინი (თხის)

პეული см. პ(ე)ირი//პირი [p̣euli см. p̣(e)iri//p̣iri]

პიკვალი [p̣iḳvali]
выпученный, красиво вздутый (почки на деревьях; женские груди) (И. Кипш.) — გამობურცული, გამობერილი (კოკორი ხეებზე; ქალის მკერდი) (ი. ყიფშ.)

პინტი см. პინტია [p̣inṭi см. p̣inṭia]
1. тряпка, бинт 2. клок материи — 1. ბინტი, ჩვარი, ჭინჭი 2. მატერიის ნაფლეთი

პინტია [p̣inṭia] *уменьш.*
небольшая, маленькая тряпочка — პატარა ჭინჭი

პინტუ-პანტუ [p̣inṭu-p̣anṭu]
мелочь — წვრილმანი

პინტუა см. პე(ნ)ტუა [p̣inṭua см. p̣inṭua]

პიორუა [p̣iorua]
цвести — ყვავილობა

პიპინი, პიპინაფა [p̣ip̣ini, p̣ip̣inapa]
наливать до краев — გალიცლიცება, პირამდე ავსება

პირველი [p̣irveli]
первый — პირველი

პირი см. პიორუა [p̣iri см. p̣iorua]
цветок, цветы на деревьях — ყვავილი, ყვავილები ხეებზე

პირსელი [p̣irseli]
кума — ნათლიდედა

პირტოლირი [p̣irṭoliri] *прич.*
поломанный, разбитый — დამსხვრეული, დამტვრეული

პირტოლუა//პურტოლუა [p̣irṭolua//p̣urṭolua]
1. рубить, рассекать 2. разламывать, разбивать — 1. ჩეხა, პობა 2. მტვრევა, მსხვრევა

პირუა [p̣irua]
1. точить 2. почкование, цвести — 1. პირვა (გამოპირვა) 2. კვირტვა (კვირტის გამოღება), ყვავილობა

პირჩე [p̣irče]
белоротый, белолицый, белолобый (о скоте) — პირთეთრი (პირუტყვი)

პირჭალი (თოლი) [p̣irč̣ali (toli)]
крупные, широкие (глаза) — ფართო, ღია, გახელილი (თვალი)

პიტინე [p̣iṭine] *ботан.*
мята — პიტნა

პიშქოსალი [p̣iškosali]
полотенце — პირსახოცი

პიჩვა//პიჩუა [p̣ičva//p̣ičua] *религ.*
поститься
მარხვა, მარხულობა

პიჩვანი [p̣ičvani] *религ.*
пост
მარხვა

პიჯალა [p̣iǯala]
условие, договор
პირობა

პიჯვარი [p̣iǯvari]
крестное знамение
პირჯვარი

პიჯი [p̣iǯi]
1. рот 2. лицо 3. берег, край 4. копия
1. პირი 2. პირსახე 3. ნაპირი 4. პირი (ნაბეჭდის, ნაწერის, ნახატის და სხვ)

პიჯ(ი)ეკე см. პიჯ(ი)ეშე [p̣iǯ(i)eḳe см. p̣iǯ(i)eše]

პიჯ(ი)ეშე [p̣iǯ(i)eše] *нареч.*
лицом наверх
პირაღმა, პირი ზევით

პიჯისახე [p̣iǯisaxe]
лицо
პირსახე

პიჯო [p̣iǯo] *нареч.*
по лицу, на лицо, лицом
პირით

პიჯქოქო [p̣iǯkoko]
ротозей; *перен.* обжорливый
ღოყლაპია, პირღია; *გადატ.* გაუმაძღარი

პოლიმანდი [p̣olimandi]
разноцветный (И. Кипш.)
სხვადასხვაფერი, ფერადი (ი. ყიფშ.)

პონტო//პრონტი [p̣onṭo//p̣ronṭi]
глуповатый (о человеке), разиня
მოსულელო, ჩერჩეტი

პონტოია//პრონტოია [p̣onṭoia//p̣ronṭoia]
глупый (человек), бестолковый
სულელი, ჩურჩუტი (ადამიანი)

პონუა [p̣onua]
прислонить, прислонять
(მი)ყუდება, (მი)ყრდნობა

პოპინაფა см. პიპინი, პიპინაფა [p̣op̣inapa см. p̣ip̣ini, p̣ip̣inapa]

პოპორი[1] [p̣op̣ori]
волна; пучина, омут
ტალღა; ზვირთი, მორევი

პოპორი[2]: პოპორიში რღვაფა [p̣op̣ori: p̣op̣oriši rɣvapa]
колос ➢ колоситься
თავთავი ➢ თავთავის გაკეთება (ყრა)

პოპრ(ი)კა [p̣opr(i)ḳa] *русск.*
пробка
საცობი

პოტიკი [p̣oṭiḳi]
1. пустяк 2. чепуха, пустяковый 3. суета
1. უბრალო რამ, უმნიშვნელო, ფუჭი 2. იოლი, ადვილი 3. ამაოება, არარაობა

პოტიკია (კოჩი) [p̣oṭiḳia (ḳoči)]
занятый пустяками человек; ветреный, никчемный
უმაქნისი (კაცი), ქარაფშუტა, ჩიტირეკია

პოტიკუა [p̣oṭiḳua]
1. говорить ерунду 2. делать (неуклюже), нескладно 3. суетиться
1. ჩმახვა, მიღებ-მოღება 2. უთავბოლოდ, უხეშად, ტლანქად (რაიმეს კეთება) 3. მოუსვენრობა, ფართიფურთობა, ფაციფუცობა

პოტინუა [p̣oṭinua]
соваться, трогать, хватать, бросаться на что-то
ფათური, წატანება (ხელისა)

პოჭოკი [p̣oč̣oḳi]
голень (птицы, животного)
პოჭოკი; კანჭი, წვივი

პრანჭია [p̣ranč̣ia]
жеманный, кривляка
გრეხია, მანჭია, პრანჭია

პრანჭუა [pranč̣ua]
жеманиться, кривляться — გრეხა, მანჭვა, პრანჭვა

პ(რ)იანება [p(r)ianeba]
захотеть, пожелать; быть угодным — (მო)პრიანება, (მო)სურვება

პრიველი см. პირველი [p̣riveli см. p̣irveli]

პრიველო [p̣rivelo] *нареч.*
сначала — პირველად

პ(რ)ოლი [p̣(r)oli] *(сам.), русск.*
пол — იატაკი

პრონკა см. პოპრ(ი)კა [pronḳa см. popr(i)ḳa]

პუაფა см. პიორუა [p̣uapa см. p̣iorua]

პუზინი [p̣uzini]
pedere, пускать газы (громко) — ჰაერის გაშვება (ხმამაღლა)

პულა [p̣ula]
пар — ორთქლი

პუმპულა [p̣ump̣ula] *ботан.*
колоцинт, вид виноградной лозы — ვაზის ერთ-ერთი სახეობა

პურასკია см. პურასქია [p̣uraskia см. p̣uraskia]

პურასქია [p̣uraskia] *ботан.*
лук-поррей, поррей — პრასი

პუროხუა [p̣uroxua] *(сам.)*
сгибаться, сгибать; согнуть, согнуться — მოგრეხა, მოღუნვა, მოდრეკა

პურტოლირი см. პირტოლირი [p̣urṭoliri см. p̣irṭoliri]

პურტოლუა см. პირტოლუა [p̣urṭolua см. p̣irṭolua]

პურჭინი [p̣urč̣ini]
пускать газы (тихо) — ჰაერის გაშვება (დაბალ ხმაზე)

პუტინი [p̣uṭini]
1. говорить (невнятно) 2. бормотать, шептаться 3. лепетать — 1. გაურკვეველი ლაპარაკი 2. ბუტბუტი, ჩურჩული 3. ლუღლუღი

პუტირი [p̣uṭiri] *прич.*
ощипанный — გაპუტული

პუტონუა см. პუტორუა [p̣uṭonua см. p̣uṭorua]

პუტორუა//პუტუა [p̣uṭorua//p̣uṭua]
1. драть, рвать (*напр.*, траву) 2. щипать (*напр.*, курицу) — 1. გლეჯა (ბალახის) 2. პუტვა (ქათმის)

პუტუა [p̣uṭua]
щипать, ощипывать — გაპუტვა

პუპულე см. ფუფულე [p̣up̣ule см. pupule]
веред, нарыв с нагноением — მუწუკი

პუხა [p̣uxa]
горбун, горбач — კუზიანი

პუხმეტახილა [p̣uxmeṭaxila]
1. со сломанным горбом 2. *перен.* прозвище муравья (табу) — 1. კუზ(ზურგ)მოტეხილი 2. *გადატ.* ჭიანჭველა (ტაბუ)

პუხუ [p̣uxu]
горб — კუზი

პუხუამი [p̣uxuami]
горбатый — კუზიანი

პუხურუა [p̣uxurua]
горбатый — კუზიანი, კუზისმქონე

ჟ

ჟამი [žami]	
время	დრო, ჟამი
ჟაჟირი [žažiri] *прич.*	
1. мятый 2. избитый, крепко побитый	1. დაბეჟილი, დაჟეჟილი 2. გალახული, მაგრად ნაცემი
ჟაჟუა [žažua]	
мять, избивать	1. ბეჟვა, ჟეჟვა 2. ცემა (მაგრად)
ჟარნაშო [žarnašo] *ботан.*	
неясыть, филин	ზარნაშო
ჟარნეჩი [žarneči]	
сорок	ორმოცი
ჟარჟალუა: გამაჟარჟალუ [žaržalua: gamažaržalu]	
дрожь ➢ меня охватила дрожь	ჟრჟოლა, ჟრუანტელის დავლა ➢ ჟრუანტელი მივლის
ჟაშხა //ჟეშხა <*ბჟაშ-დღა [žašxa//žešxa<-bžaš-dɣa]	
воскресенье (*букв.* день солнца)	კვირა (დღე) (*სიტყვასიტყვით* მზის დღე)
ჟგერთი [žgerti] *(сам.)*	
жердь	ლატანი, შოლტი
ჟგერთუა [žgertua]	
лупить, хлестать	ლატნით, შოლტით ცემა
ჟე см. ბჟე [že см. bže]	
кислый	მჟავე
ჟეშხა см. ჟაშხა: მუთაჟეშხა, ჸურუჟეშხა, აიაჟეშხა, ბაიაჟეშხა [žešxa см. žašxa: mutažešxa, ‘uružešxa, aiažešxa, baiažešxa]	
название великопостных воскресных дней ➢ ничего воскресенье, глупое (глухое) воскресенье, аия-воскресенье, баия-воскресенье (И. Кипш.)	დიდი მარხვის კვირა-დღეების სახელები ➢ არაფერიკვირა, შტერი(ყრუ)კვირა, აიაკვირა, ბაიაკვირა (ი. ყიფშ.)
ჟვაბუ [žvabu] *зоол.*	
лягушка, жаба	ბაყაყი, გომბეშო
ჟვატალი [žvaṭali]	
молоть, городить (о разговоре), болтать впустую	ბჟუტური, როშვა, როტვა; ჩმახვა
ჟვეპურამი [žvep̣urami]	
пенистый	ქაფიანი
ჟვეპური [žvep̣uri]	
1. пена 2. пена (животного)	1. ქაფი 2. დორბლი, დუჟი
ჟვერი [žveri]	
1. трава (мокрая) 2. высокая и плохая трава	1. სველი ბალახი 2. სხვადასხვანაირი, მაღალი და ცუდი ბალახი
ჟი [ži] *нареч.*	
наверх, наверху	ზევით, მაღლა
ჟიდოჟი [židoži] *нареч.*	
выше и выше	ზევით და ზევით
ჟიდოხშე [židoxše] *нареч.*	
сверху	ზევიდან

ჟითუო [žituo] *нареч.*
1. на ногах, стоя 2. полностью, целиком — 1. ზეზეულად 2. მთლიანად, მთლად

ჟინაფა см. ბჟინაფა [žinapa см. bžinapa] *(сам.)*
1. проветривать, выносить на солнце 2. вянуть — 1. გამზეურება 2. ჭკნობა

ჟინთოლია [žintolia]
нерасторопный, неловкий — უგერგილო, არამარჯვი

ჟინი [žini]
верхний — ზედა; ზევითა, ზემო

ჟინ(ი)ბორია [žin(i)boria]
восточный ветер (*букв.* верхний ветер) — აღმოსავლეთის ქარი (*სიტყვასიტყვით* ზემო ქარი)

ჟინმალუ [žinmalu]
ходящий высоко — ზემავალი, ზევით მავალი

ჟინოსქუა [žino-skua]
дворянин — აზნაური

ჟინ-ჟინი [žin-žini]
верхний и верхний — ზევითა-ზევითა

ჟინტი//ჟინტუ [žinṭi//žinṭu] *зоол.*
гусенок — ბატის ჭუკი, ბჟიტი

ჟიჟირი см. ჟირ-ჟირი [žižiri см. žir-žiri]

ჟირბორკამი [žirborḳami]
1. двуногий 2. *перен.* человек — 1. ორფეხიანი, ორფეხა 2. *გადატ.* ადამიანი

ჟირი//ჟჳრი [žiri//žəri]
два — ორი

ჟირო [žiro] *нареч.*
на две (части) — ორად (ორ ნაწილად)

ჟირ(ი)დღარი//ჟიჳრდღერი [žir(i)dɣari//žiərdɣeri]
двух дневный — ორი დღისა

ჟირი ვარა [žiri vara]
около двух — ორიოდე

ჟირიკალი//ჟჳრიკალი [žiriḳali//žəriḳali]
около двух — ორიოდე

ჟირ(ი)კუჩხამი см. ჟირბორკამი [žir(i)ḳučxami см. žirborḳami]

ჟირ(ი)ნერი//ჟჳრ(ი)ნერი [žir(i)neri//žər(i)neri]
двоякий — ორნაირი

ჟირ(ი)პიჯი [žir(i)piǯi]
двуличный, двурушник — ორპირი; ორპირა

ჟირ(ი)ფა [žir(i)pa]
в два слоя, в два ряда — ორფა, ორპირი

ჟირიშა(ხ) [žiriša(x)] *нареч.*
два раза — ორჯერ

ჟირ(ი)ხოლო [žir(i)xolo]
оба, вдвоем — ორივე

ჟირმანგი [žirmangi]
двойной — ორმაგი

ჟიროში(<ჟირ-ოში) [žiroši(<žir-oši)]
двести — ორასი

ჟირ-ჟირი//ჟიჟირი [žir-žiri//žižiri]
по два — ორ-ორი

ჟიფუა [žipua]
колотить, дубасить — ბეგვა, მაგრად ცემა, ტყეპა

ჟიშე [žiše] *нареч.*
сверху — ზევიდან

ჟოლო [žolo] *(сен.)*
1. глупец 2. *перен.* несмелый, бесхребетный (человек) — 1. სულელი, ტუტუცი, ჩერჩეტი 2. *გადატ.* გაუბედავი, უხერხემლო

ჟურუ [žuru]
глупец, разиня, бестолковый — სულელი,უჭკუო, ჩერჩეტი

ჟღარტი [žɣarṭi]
птенец; *перен.* ребенок — ბარტყი, ბღარტი, მართვე; *გადატ.* ბავშვი

ჟღარუ ср. ჯღარუ [žɣaru ср. ǯɣaru]
голубой — მტრედისფერი, ცისფერი

ჟღვარტალი [žɣvarṭali]
1. делать что-либо плохо, некачественно, халтурить 2. тряска неплотного предмета (*напр.*, мяса) — 1. უხარისხოდ რამის გაკეთება 2. არამკვრივი საგნის, რბილი რამის (*მაგ.*, ხორცის) რხევა

ჟღვინტამი [žɣvinṭami]
сопливый — ჟღვინტლიანი, ცინგლიანი, წვინტლიანი

ჟღვინტი [žɣvinṭi]
сопля — ჟღვინტი, წვინტლი

ჟღინაფილი см. ჟღირაფილი [žɣinapili см. žɣirapili]
увядший; *перен.* обессиленный человек — დამჭკნარი; *გადატ.* დაუძლურებული (ადამიანი)

ჟღინაფა см. ჟღირაფა [žɣinapa см. žɣirapa]

ჟღირაფა//ჟღგრაფა [žɣirapa//žɣərapa]
вянуть, увядать — ჭკნობა

ჟღირაფილი//ჟღგრაფილი [žɣirapili//žɣərapili]
увядший; *перен.* побледневший — დამჭკნარი; *გადატ.* გაფერმკრთალებული

ჟღიფუა [žɣipua]
1. бросать(ся) 2. шлепнуть, отшлепать, побить — 1. თხლეშა; კვეთება, მივარდნა 2. (მი)ტყეპა

რ

რაბადი: თოფიში რაბადი [rabadi:topiši rabadi] *(сен.), (зугд.)*
грохот ➢ грохот пушки; пальба из ружья
გრიალი, ზათქი ➢ ქვემეხის გრიალი

რაგადებული [ragadebuli] *прич.*
сказанный
თქმული, ნათქვამი

რაგადი [ragadi]
разговор
თქმა, ლაპარაკი

რაგვაფი [ragvapi]
1. наброситься 2. бодать
1. (და)ტაკება, (და)ძგერება 2. რქენა

რაგვი [ragvi]
западня, капкан
მახე, ხაფანგი

რაგვინი см. რაგვაფი [ragvini см. ragvapi]

რადგანს [radgans] *союз*
так как, ибо, раз
რადგანაც, რადგანაც

რაკვალი[1] [raḳvali]
разговор (громкий и невнятный)
ლაპარაკი (ხმამაღალი და გაურკვეველი), რატრატი

რაკვალი[2] [raḳvali] *(сам.)*
дрожь, дрожание; трепет
ბაბანი, კანკალი; ცახცახი

რანგი [rangi]
напиток (медовый), медовуха
თაფლის სასმელი, თაფლუჭი

რანტალი [ranṭali]
1. скакать (козликом) 2. болтать
1. ბოდიალი, ხტომით სიარული 2. ლაყბობა, როშვა

რანწკალი [ranç̣ḳali] *(зугд.)*
скрип
ჭრაჭუნი, ჭრიალი

რანჯაფი [ranǯapi]
грохот (ударов), шум от сильного удара
ბრაგუნი, რახუნი, ძლიერი დარტყმის ხმა

რაღან(ს)//რახან(ს) см. რადგანს [raɣan(s)//raxan(s) см. radgans] *союз.*

რაში [raši]
пегас, скакун; сказочный конь
რაში

რაჩხალი [račxali] *(сам.)*
журчанье (воды)
რაკრაკი (წყლის), ჩუხჩუხი, ჩხრიალი

რაწკი [raç̣ḳi] *(сам.)*
строй, ряд
მწკრივი, რიგი; წყობილება

რაწკილი [raç̣ḳili] *прич.*
вымощенный, уложенный
დამწკრივებული, დაწყობილი

რაწკუა [raç̣ḳua] *(сам.)*
положить, укладывать; уложить
დალაგება, დამწკრივება, დაწყობა

რახან см. რაღან(ს) [raxan см. raɣan(s)]

რახტი [raxṭi]
кнут (без рукоятки), ременный жгут
ლახტი

რაჸაფა см. რაჸუა [raʻapa см. raʻua]

რაჸილი [raʻili] *прич.*
угнанный (скот)
გარეკილი (საქონელი)

რაცუა [ra'ua]
гнать (скот) | (გა)ლალვა, გარეკვა

რგაფა [rgapa]
подходить (по размеру) | მორგება

რგება [rgeba]
годиться, быть полезным | გამოდგომა

რგვალი [rgvali]
круглый | მრგვალი

რგილაფა [rgilapa]
1. охлаждать 2. простужаться | 1. გაგრილება 2. გაცივება

რგილაფირი [rgilapiri] *прич.*
1. простуженный 2. охлажденный | 1. გაცივებული 2. გაგრილებული

რგილი[1] [rgili]
холодный, прохладный | გრილი, ცივი

რგილი[2] [rgili]
посаженный (о растении) | დარგული (მცენარე)

რგინაფა [rginapa]
катать; катание | გორება

რგინაფილი [rginapili]
прокатанный | გაგორებული

რგინუა [rginua]
катить | გორება

რგუალა[1] [rguala]
1. оплакивать 2. скорбить | გლოვა

რგუალა[2]//რგუაფა: ორგუანს, დაარგუუ [rguala//rguapa: orguans, daarguu]
сажать➤ он сажает, он посадил | (და)რგვა➤ ის რგავს, მან დარგო

რდილი [rdili] *прич.*
1. выращенный 2. воспитанный | 1. გაზრდილი 2. აღზრდილი

რდო см. დრო [rdo см. dro]

რდუალა [rduala]
1. растить (растение) 2. воспитывать(ся) | 1. გაზრდა (მცენარის) 2. აღზრდა

რეგუა [regua]
избить, колотить (сильно) | გამეტებით ცემა, (მი)ბეგვა, ქექვა

რეიზი [reizi]
капитан, моряк | კაპიტანი; მეზღვაური

რეიცა [reica]
рельс | რელსი

რეკა см. რეყე [reḳa см. reqe]

რეკუა [reḳua]
звонить | (და)რეკვა

რეფუა: ქუას ქუურეფუანს [repua: kuas kuurepuans]
ударять(ся), бить(ся)➤ бьет камнем | (და)რტყმა (მაგრად), დრუზვა, თხლეშა, ხეთქა➤ ქვას ურტყამს

რეყე [reqe]
1. булыжник, галька 2. берег реки (с галькой) | 1. რიყე, რიყის ქვა 2. მდინარის ნაპირი წვრილი ქვებით

რეჭა [reča] *(сен.)*
галька (на берегу) | მდინარის ნაპირზე კენჭები (ქვები)

რეჭე//რეჭეკი [reče//rečeḳi]
галька (на берегу реки)
კენჭები, პატარა ქვები (მდინარის ნაპირზე)

რზამა [rzama]
зажигать; зажигание
ანთება; დანთება

რზამილი см. ზრამილი [rzamili см. zramili] *прич.*
горящий; зажженный
ანთებული; დანთებული

(რ)ზენი [(r)zeni] *(сен.)*
долина, равнина
დაბლობი, ველი

რზვენი см. ზვენი [rzveni см. zveni]

რზია//რძია [rzia//rʒia]
давать
მიცემა

რზიალი//რძიალი [rziali//rʒiali]
задаток, залог
ბე, მძევალი (კვერცხი)

რთალა см. რთაფა [rtala см. rtapa]

რთაფა [rtapa]
1. вертеть(ся), крутить(ся) 2. *перен.* заразить(ся) (болезнью)
1. ბრუნვა, ტრიალი 2. *გადატ.* გადაღება (სენის, რაიმე ავადმყოფობის)

რთვილი [rtvili] *(сен.), прич.*
1. покрытый 2. *перен.* строение
1. გადახურული 2. *გადატ.* ნაგებობა

რთინა(ფა) см. რთაფა [rtina(pa) см. rtapa]

რთინაფილი [rtinapili] *прич.*
1. повёрнутый 2. *перен.* зараженный
1. შებრუნებული 2. *გადატ.* დასნეულებული, სენგადადებული

რთუალა [rtuala]
1. делить 2. покрыть
1. (გა)ყოფა 2. (გადა)ხურვა (სახლისა)

რთუმა//რთჷმა [rtuma//rtəma]
делать
ქმნა

რთუმალა [rtumala]
покрывать; надевать (шапку)
(და)ხურვა (*მაგ.*, ქუდისა)

რთუმე см. თურმე [rtume см. turme]

რთქაფუა: ღეჯი რთქაფუნს [rtkapua: ɣeǯi rtkapuns]
жадно кушать, трескать ➢ свинья трескает
თქვლეფა, ხარბად ჭამა ➢ ღორი თქვლეფს

რია [ria]
одолеть, одолевать
(მო)რევა; ჯობნა

რია (გურიშ) [ria (guriš)]
тошнить
რევა (გულის)

რიება см. რია [rieba см. ria]

რინა [rina]
1. жизнь 2. быть, бытие
1. სიცოცხლე 2. ყოფნა, ყოფიერება

რინტუ//რჷნტჷ [rinṭu//rənṭə] *(зугд.)*
1. *перен.* коза; 2. ветреный, несерьезный
1. *გადატ.* თხა 2. თავქარიანი, სულელი, შტერი

რიო! [rio] *межд.*
подзывание (собаки)
ძაღლის მოხმობა

რიონი [rioni] *топон.*
Рион (река)
რიონი (მდინარე)

რირა! [rira] *межд. звукоподраж.*
карр! кр-кр!
რირა!

რისალი [risali]
некрасивый, с торчащими зубами (человек)
ულამაზო, კბილებგადმოყრილი (პიროვნება)

რისინაფა: ორისინუანს, ორისინუუ [risinapa: orisinuans, orisinuu]
1. скалить зубы, клыки ➢ он скалит зубы, клыки, он оскалил зубы 2. распахнуть (сильно)
1. კბილების კრეჭა ➢ კრეჭს კბილებს, კრიჭა კბილები 2. ძლიერ გასივება; გასუქება

რისონუა см. რიცონუა [risonua см. riconua]

რისქონუა//რჷსქონუა: რი/ჷსქონუნს, დორი/ჷსქონუ [riskonua//rəskonua: ri/əskonuns, dori/əskonu]
грызть ➢ он грызет, он разгрыз
ღრღნა, ხვრა ➢ ის ღრღნის, მან დაღრღნა

რიცონუა [riconua] *(сам.)*
1. очищать, чистить (плод от кожуры) 2. обгладывать (кость)
1. ფცქვნა (ხილის, კანის) 2. ღრღნა, ხვრა (*მაგ.*, ძვლის)

რიცხვი [ricxvi]
число
რიცხვი

რიჸალი: რიჸალი კისერამი [ri‘ali: [ri‘ali ḳiserami] *(зугд.)*
длинный (о человеке, дереве) ➢ с длинной шеей
აყლაყუდა ➢ (უშნოდ) გრძელკისრიანი

რკაალა см. რკიება [rḳaala см. rḳieba]

რკება [rḳeba]
убавление
(მო)კლება

რკვანუა ср. ზადუა [rḳvanua ср. zadua]
заправлять, приправлять (о еде); пробовать еду на вкус
შეკმაზვა, შენელება, გასინჯვა (საჭმლისა)

რკია [rḳia]
крик, кричать протяжно (пронзительно)
კივილი

რკიალა/ი см. რკია [rḳiala/i см. rḳia]

რკიაფი см. რკია(ლ)ა, რკია [rḳiapi см. rḳia(l)a, rkia]

რკიება [rḳieba]
выслеживать, идти по следу, отыскивание
კვალის მიგნება, მიკვლევა

რკიილი [rḳiili] *прич.*
выслеженный, отысканный
მოძებნილი, მონახული, კვალმიგნებული

(რ)კინა [(r) ḳina]
железо
რკინა

რკინება// რკინაფა//რკინი [rḳineba// rḳinapa//rḳini]
сойтись в бой; борьба; бороться
შერკინება

(რ)კუ//(რ)კჷ [(r)ḳu//(r)ḳə]
желудь
რკო

რობა см. იწორობა [roba см. içoroba]

რობო [robo]
яма
ორმო

რობუ [robu]
овраг, ров
ხევი, ხრამი

როკა см. ფირწალი [roḳa см. pirçali] *(сам.)*

როკაპი [roḳapi]
1. ведьма 2. баба-яга
1. გრძნეული, კუდიანი, ჯადოქარი 2. როკაპი (ზღაპრებში)

როკი [roḳi]
пень
კუნძი, ჯირკვი

რონდიში [rondiši] *топон.*
Рондиши (село)
რონდიში (სოფელი)

როფე [rope] *(сен.)*
глубокое деревянное корыто (для воды и корма скота)
ხის გეჯა, როფი (პირუტყვისათვის განკუთვნილი წყლისა და საჭმლის ჩასაყრელად)

როფი см. როფე [ropi см. rope]

როშაპი [rošapi]
Рошапи (имя сказочного героя) როშაპი (ზღაპრული გმირის სახელი)

როშაფი: როშანს, როშუ; ოროშაფუანს [rošapi: rošans, rošu; orošapuans]
кричать, орать, болтать➤ он кричит, орет; он кричал, орал; он заставляет его кричать როშვა, ყვირილი, ღრიალი ბღავილი ➤ ის ყვირის, ღრიალებს; მან იყვირა, იღრიალა; ის მას აყვირებს, აღრიალებს, აროშვინებს

როშუა см. როშაფი [rošua см. rošapi]

როწკუა см. რაწკუა [roçkua см. raçkua]

როჭიკი [ročiki]
мелкие повинности; мирские сборы (И. Кипш.) ქირა, ჯამაგირი, საერო (საამქვეყნო) ულუფა (ი. ყიფშ.)

რჟიალი: ირჟიალუ, დიირჟიალუუ [ržiali: iržialu, diiržialuu]
1. дрожь 2. шум, звон; шуметь, звучать➤ он звучит, звенит; он прозвучал 1. ჟრჟოლა 2. ჟრიალი, ჟივილი, ჟღერა, შხუილი ➤ ის ჟღერს, წკარუნებს; მან იჟღერა, იწკარუნა

რჟღიფუა//ჟღიფუა [ržɣipua//žɣipua] *(сам.), (сен.)*
залепить оплеуху სილის გაწვნა, გასილაქება

რსინი [rsini]
pedere, пускать газы ჰაერის გაშვება

რსიოლი: დუდიშ რსიოლი [rsioli:dudiš rsioli]
вращение, кружение ➤ головокружение ბრუნვა, ტრიალი ➤ თავის ბრუალი, თავბრუ, რეტი

რსქინაფა см. რსქინი [rskinapa см. rskini]
угрожать მუქარა

რსქინი [rskini]
угроза მუქარა

რსხა(ლა) см. რსხება [rsxa(la) см. rsxeba]

რსხება [rsxeba]
1. выручать; избавить; спасать 2. *перен.* помогать 1. დახსნა, გადარჩენა 2. *გადატ.* შველა, შეწევნა

რსხებული [rsxebuli] *прич.*
спасенный დახსნილი

რსხილუა [rsxilua] *(сам.)*
1. подрезать виноград 2. очистить от лишних корней 1. გასხლვა ვაზის 2. მცენარისათვის გარე ფესვის მოცილება

რსხინი [rsxini] *этног.*
скоромная пища; мясоед სახსნილო, ხსნილი

რსხიპილი [rsxipili] *прич.*
облегающий (об одежде) შემოტმასნილი (ტანსაცმელი)

რტინა см. ნტინა [rṭina см. nṭina]

რტინაფილი см. ნტინაფილი [rṭinapili см. nṭinapili]

რტყაფა [rṭqapa] *(сен.)*
1. опоясывать 2. окружать 1. ქამრის შემორტყმა 2. გარშემორტყმა, შემოვლება

რულა: ირულე, ირულუ [rula: irule, irulu]
бежать, бегство➤ он побежит, он (по)бегал რბენა, სირბილი➤ ის ირბენს, მან ირბინა

რულაია см. რულა [rulaia см. rula]

რულა(ია)თ [rula(ia)t] *нареч.*
бегом სირბილით, სირბილ-სირბილით

რულა-რულათ [rula-rulat] *нареч.*
бегом სირბილით

რულაფა[1] [rulapa]
1. гнать (лошадь) 2. бега, джигитовка
1. ჭენება (ცხენისა) 2. რბენა, რბენინება

რულაფა[2] [rulapa]
спать; сон
დაძინება, ძილი

რული см. ლური [ruli см. luri]

რუმე [rume]
1. темнота 2. тёмный
1. სიბნელე 2. ბნელი

რუმუა [rumua]
1. затемнять, темнеть 2. *перен.* разгромить, уничтожить
1. დაბნელება 2. *გადატ.* განადგურება, მოსპობა

რუნგა [runga]
глупый, глуповатый
შტერი

რუო [ruo]
восемь
რვა

რუოში (<რუო-ოში) [ruoši (<ruo-oši)]
восемьсот
რვაასი

რუსეთი [ruseti] *топон.*
Россия
რუსეთი

რუსი//რისი//რ ჷსი [rusi//risi//rəsi]
русский
რუსი

რუსული [rusuli]
русский
რუსული

რუფი [rupi]
имя сказочного героя
ზღაპრული გმირის სახელი

რუწკუა [ruc̣ḳua]
осушить (бокал и др.)
(გამო)წრუპვა, წრუპვით შესმა

რუხი [ruxi] *топон.*
Рухи (река и крепость)
რუხი (მდინარე, ციხე-სიმაგრე)

რუხუ [ruxu] *ботан.*
род пшеницы
ზანდური

რუხული [ruxuli]
рухец, рухский
რუხელი, რუხის მცხოვრები

რქვიი//რქვილი [rkvii//rkvili]
вдова, вдовец
ქვრივი

რქია(ლა) см. რქუალა [rkia(la) см. rkuala]

რქუალა [rkuala]
махать, замахиваться
(მო)ქნევა

(რ)ღვაფა [(r)γvapa]
1. бросать, сыпать 2. продевать (*напр.*, нитку в иголку)
1. გადაყრა 2. გაყრა (*მაგ.*, ძაფისა ნემსში)

(რ)ღვაფა (ქვირითიში) [(r)γvapa (kviritiši)]
метание (икры)
ქვირითის ყრა

რღვაფილი [rγvapili] *прич.*
1. рассыпанный 2. проделанный (*напр.*, нитка в иголку)
1. გადაყრილი 2. გაყრილი (*მაგ.* ძაფის)

რღვინჯაფა: ირღვიჯებუ, გეერღვინჯუ [rγvinǯapa: irγvinǯebu, geerγvinǯu]
сердиться ➢ он сердится, он рассердился
გაბრაზება ➢ ის ბრაზობს, ის გაბრაზდა

რღია [rγia]
подмышка
იღლია

(რ)ღოლი: ღოლი ჯა [(r)γoli: γoli ǯa]
дупло ➢ дуплистое дерево
ფუტურო, ფუღურო ➢ ფუღურო ხე

რყება [rq̣eba]
1. сотрясение, шатание; трясти, шатать 2. расставание, разлучение — 1. ნჯღრევა, რყევა, რხევა 2. გაშორება, დაცილება

რყინტუა см. ყინტუა [rq̣inṭua см. q̣inṭua]

რშვილი [ršvili] *прич.*
вязанный, вытканный; *перен.* распространенная (*напр.*, болезнь) — (მო)ქსოვილი; *გადატ.* გავრცელებული, მოდებული (*მაგ.*, რაიმე ავადმყოფობა)

რშვინი [ršvini]
свист — სტვენა

რშვინუა [ršvinua]
свистеть — სტვენა

რშიალი [ršiali]
шелест, шум — შრიალი

(რ)შუალა [(r)šuala]
ткать — ქსოვა

რშხიპუა [ršxipua] *(сам.)*
лакать — სვლეპა

რჩაფა [rčapa]
стлать, стелить, постелить — (და)გება, (და)ფენა (რამის), გაშლა

რჩება [rčeba]
1. бодать, боднуть 2. вредить — 1. რქენა, რჩოლა 2. დაშავება, ვნება

რჩია [rčia]
советовать — რჩევა

რჩინა//რჩჷნა [rčina//rčəna]
стареть — დაბერება, სიბერე

რჩინუ//რჩჷნჷ [rčinu//rčənə]
1. постаревший 2. старик 3. старый — 1. დაბერებული 2. ბებერი 3. ძველი

რჩინუა см. რჩი/ჷნა [rčinua см. rči/əna]

(რ)ჩიონუა [(r)čionua] *(сам.)*
чихать — ცხვირის (და)ცემინება

რჩუალა [rčuala]
грабить; грабеж — ძარცვა

რჩქვანა [rčkvana]
привыкнуть; привычка — დაჩვევა, მიჩვევა; ჩვევა

რჩქილა [rčkila]
слушать — სმენა, მოსმენა

(რ)ჩქინა [(r)čkina]
1. обнаруживать 2. показывать 3. уведомлять 4. знать — 1. აღმოჩენა 2. (და)ნახვება, ჩვენება 3. ცნობება 4. ცოდნა

(რ)ჩქონი [(r)čkoni]
1. остров (на реке) 2. маленький лес, кустарник — 1. კუნძული (მდინარეში) 2. ბუჩქნარი, პატარა ტყე

რჩქონილი [rčkonili] *прич.*
перепаханный — ოშილი, (გადა)ხნული

რჩქონუა [rčkonua]
перепашка — აოშვა, ხელმეორედ გადახვნა

(რ)ჩხვიაფი [(r)čxviapi]
визжать, кричать — კივილი, ყვირილი

რჩხიაფი [rčxiapi]
каркать — ჩხავილი, ჭყავილი

(რ)ჩხინა см. ლარტყა [(r)čxina см. larṭq̣a]
рейка — ლარტყა

რჩხუალა [rčxuala]
мыть; стирать
რეცხვა

რცუ [rcu]
1. ложный 2. лжец, лгунишка
1. ცრუ 2. მატყუარა, ცრუპენტელა

რცუალა [rcuala]
1. снимать (кожуру) 2. сходить, слезать (о коже)
1. (გა)ცლა, (გა)ქუცვა (კანის, თმის) 2. ცვენა (კანის), ფცქვნა

რცქინაფა [rckinapa] *(сам.)*
угрожать, страшить
დამუქრება, (და)ქადნება, ქადილი

რცქინაფილი [rckinapili] *прич.*
пригрозивший; запуганный
დამუქრებული, დაქადნებული; დაშინებული

რცხა см. რსხება [rcxa см. rsxeba]

რცხვანე см. ცხვანე [rcxvane см. cxvane]

რცხონილი [rcxonili] *прич.*
причесанный
დავარცხნილი

რცხონუა [rcxonua]
причесываться
(და)ვარცხნა

რძალა см. რზია [rʒala см. rzia]

რძაფა см. ზაფრა [rʒapa см. zapra]

რძია см. რზია [rʒia см. rzia]

რძიალი см. რზიალი [rʒiali см. rziali]

რძღაფა: ო-რძღან-ს [rʒɣapa: o-rʒɣan-s]
насыщать(ся)➢ насыщает
(გა)ძღომა ➢ აძღობს ის მას

რძღაფილი [rʒɣapili] *прич.*
насыщенный
გამძღარი

რძღელი [rʒɣeli]
сытый
გამძღარი, მაძღარი

რძღირკაფა см. ძღირკაფა [rʒɣirḳapa см. ʒɣirḳapa]

(რ)წვანე [rçvane]
зеленый
მწვანე

რწკინაფი [rçḳinapi]
блеск
ბრწყინვა

რწკინუა: რწკინჷნც [rçḳinua: rçḳinənc]
1. блестать, мерцать➢ он мерцает 2. чествование; чествовать усопшего (ритуал подготовки усопшего к похоронам)➢он чествует
1. ციმციმი, ბრწყინვა ➢ ის ბრწყინავს 2. გაპატიოსნება (მკვდრისა)➢ ის აპატიოსნებს

რწომი//წრომი [rçomi//çromi] *зоол.*
филин
ჭოტი

რწულე [rçule]
тесный, узкий
ვიწრო

რწუმება [rçumeba]
уверять; веровать
(და)რწმუნება; რწმენა

რწყება: ორწყე [rçqeba: orçqe]
видеть➢ он видит
ხედვა, ნახვა ➢ ის ხედავს

რწყვა(რ)თუა [rçqva(r)tua]
висеть, уложить красиво и изящно (о волосах у женщин)
თავზე თმის გრძლად და ლამაზად დაწყობა, დაკიდება, (იტყვიან ქალზე)

რწყიება [rçqieba]
рвота; стошнить
რწყევა

რწყუალა [rçquala]
орошать — რწყვა

რჭელი//ჭარგა [rčeli//čarga]
пестрый (полосатый) — ჭრელი (თმა)

რჭემი см. ჭემი [rčemi см. čemi]
pubes - волосы на детородных органах — თმა სასქესო ორგანოების ირგვლივ

რჭვიალი [rčviali]
свист — სტვენა

რჭიპაფი см. რჭიფაფი [rčipapi см. rčipapi]

რჭიფაფი [rčipapi]
растягивать — ძლიერ (გა)წევა, (გა)ჭიმვა

რხვილი [rxvili]
1. продырявленный 2. дыра — 1. გახვრეტილი 2. ხვრელი

რხვილი ჩხვინდიში [rxvili čxvindiši]
ноздря — ცხვირის ნესტო (ხვრელი)

რხიალი [rxiali]
шум, звук издаваемый от осыпания орехов, зерен и т.п. — მარცვლეულის, კაკლის, თხილის ცვენისას გამოცემული ხმაური (ხმა)

რხიანი [rxiani]
миловидный, прелестный — ეშხიანი, ტურფა

რხინაფა [rxinapa]
1. возвышаться, гордиться 2. взводить, взвести курок (оружия) — 1. ამაღლება, ამაყობა, განდიდება 2. ჩახმახის შემართვა

რხინი [rxini]
1. веселье 2. пир — 1. ლხინი 2. ქეიფი

(რ)ხუალა [(r)xuala]
1. продырявливать; просверливать 2. расстреливать — 1. გახვრეტა (ბურღით) 2. დახვრეტა

რჯგინა [rǯgina]
1. одолевать, побеждать 2. превосходить — 1. დამარცხება, მორევა, ჯობნა 2. დაძლევა

რჯგინაფა [rǯginapa]
одолевать, побеждать — დამარცხება, მორევა, ჯობნა

რჯგინაფილი [rǯginapili] *прич.*
побежденный — დამარცხებული; ნაჯობნი

რჯგინელი [rǯgineli]
побежденный — დამარცხებული

რჯული [rǯuli]
вера, религия — რწმენა, რელიგია

რჯღიმუა [rǯɣimua]
1. ворошить 2 . мять, растирать, тереть — 1. რევა, ქექვა; ხელის კვრა რამეში 2. სრესა; ჭმუჭნა

ს

საარ(ი)კო ср. არიკი [saar(i)ḳo ср. ariḳi]
1. сказочный 2. чудо
1. საარაკო; ზღაპრული 2. საოცარი

სააფხანაკო [saapxanaḳo]
товарищеский
საამხანაგო

საბატონი [sabaṭoni]
суббота
შაბათი

საბზადი//სამზადი [sabzadi//samzadi]
кухня
სამზადი, სამზარეულო

საგანი [sagani]
роговая стрела
(რქის) ისარი

საგესქუო [sageskuo]
кухня
სამზარეულო

სადაა [sadaa]
тяжба; спорный
დავა; სადავო

სადავე см. სადიო [sadave см. sadio]

სადაფი [sadapi]
перламутр
სადაფი

სადიარო [sadiaro]
брачный
საქორწილო

სადილი [sadili]
обед
სადილი

სადიო [sadio]
поводья, вожжи
სადავე

სადლათი [sadlati]
солдат
ჯარისკაცი

სადლათუა [sadlatua]
служба (солдатская)
სამსახური (ჯარისკაცის)

სავარჭო: ოვარჭებელო [savarčo: ovarčebelo]
торговля ➢ для торговли
სავაჭრო ➢ ვაჭრობისათვის, სავაჭროდ განკუთვნილი

სათან(ა)ჯო [satan(a)ǯo] *топон.*
Сатанджо (название горы и крепости в Самурзакано)
მთისა და ციხის სახელი სამურზაყანოში

სათე см. სანთა [sate см. santa]
основа (крыши)
სახურავის საფუძველი, დირე

სათი [sati]
1. часы 2. час
საათი

სათითი [satiti]
наперсток
სათითური

სათუთუმო [satutumo]
1. табакерка 2. трубка
1. სათუთუნე 2. ჩიბუხი

სათ(უ)მო [sat(u)mo] *(сам.)*
1. кисет (табачный) 2. табакерка
1. თამბაქოს ქისა 2. სათუთუნე, თამბაქოს კოლოფი

სათფალო см. თახვანტია [satpalo см. taxvanṭia] *(сен.), (сам.)*

საიანგე(ე) [saiange(e)]
1. необыкновенный 2. спесивый, дерзкий, наглый
1. არაჩვეულებრივი, საუცხოო 2. ზვიადი, თავხედი, უტიფარი, შეუპოვარი

საიანგე(ე)ბა [saiange(e)ba]
дерзость, наглость
კადნიერება, თავხედობა

საიმენდო [saimendo]
надежный
საიმედო

საკაკალო: წისქვილიში საკაკალო [saḳaḳalo: çiskvilisi saḳaḳalo]
мельничный желоб
კრიჭა (წისქვილის)

საკაკალო [saḳaḳalo]
закуска
საუზმე

საკამი см. საკი: საკამი კოჩი [saḳami см. saḳi: saḳami ḳoči]
с мешком ➢ человек с мешком
ტომრიანი ➢ ტომრიანი კაცი

საკაპუნო ср. ოკაპუნე [saḳapuno ср. oḳapune] *религ.*
молитва в честь божества Капунна
ღვთაება კაპუნიას საპატივცემულო ლოცვა

საკი [saḳi]
мешок
ტომარა

საკვეცი [saḳveci]
огниво
კვესი

საკოკია [saḳoḳia] *ботан.*
род растения (ворсянка, щиточки) (И. Кипш.)
გოქშო (ი. ყიფშ.)

სალავათი [salavati]
1. энергия 2. поручитель
1. ცხოველ(მო)ქმედება 2. თავდები

სალათა [salata]
салат
სალათა

სალამი [salami]
привет
მოკითხვა, სალამი

სალაყაფო [sala'apo]
игрушка
სათამაშო

სა(ლ)ი см. სოლი [sa(l)i см. soli]
1. спица колеса 2. клин
სოლი

სამაგა(ლ)ითო [samaga(l)ito]
чрезвычайный, примерный
საგანგებო, სამაგალითო

სამანჯელი [samanǯeli]
повод; предлог; причина
საბაბი; მიზეზი

სამანძი [samanʒi]
браслет
სამაჯური

სამარდო [samardo]
нуждающийся в милости, благодеянии
სამადლო

სამართებელი см. ოხოკალი [samartebeli см.oxoḳali]
бритва
სამართებელი, საპარსი

სამაფო [samapo]
царство, царский
სამეფო

სამგარიო [samgario] *религ.*
молитва (в честь Архангелов Михаила и Гавриила)
ლოცვა მთავარანგელოზების მიქაელისა და გაბრიელისადმი

სამვარი [samvari]
самовар
სამოვარი

სამო(ნ)წყალო [samo(n)çqalo]
милостыня; предмет милосердия
სამოწყალო, მოწყალება

სამო(ნ)წყალოთ [samo(n)çqalot] *нареч.*
на милость
სამოწყალოდ

სამუარხო [samuarxo] *ист.*
людская (комната) — სამოახლო, საფარეშო (ოთახი)

სამუთხე//სამეთხე [samutxe//samətxe]
рай — სამოთხე

სამურზაყანო [samurzaqano] *топон.*
Самурзакано (северо-западная часть Мегрелии) — სამურზაყანო (სამეგრელოს ჩრდილო-დასავლეთი ნაწილი)

სამშურე см. შამშურე [samšure см. šamšure] *ботан.*
базилик (огородный) — რეჰანი

სანაკი см. სენაკი [sanaḳi см. senaḳi]

სანაკური [sanaḳuri]
сенакский — სენაკელი, სენაკური

სანამუსო [sanamuso]
секретный, тайный — სანამუსო, საიდუმლო

სანარტი//სანარტელი [sanarṭi//sanarṭeli]
желанный — სანატრელი

სანგარო [sangaro]
дурной, негодный — გლახა, ოხერი, ცუდი, სატიალო

სანგვირი [sangviri] *прич.*
битый, ударенный; *перен.* плотно закрытая (дверь) — ნაგვემი, ნაცემი; *გადატ.* მაგრად დაკეტილი

სანგუა [sangua]
бить, ударить; *перен.* плотно закрыть (дверь) — გვემა, (და)რტყმა, ცემა; *გადატ.* მაგრად დაკეტვა (კარის)

სანდალი [sandali]
1. лодка, парусное судно 2.сандалия — 1. ნავი 2. ფლოსტი, ხამლი

სანდო [sando]
надежный — სანდო

სანდრაკია [sandraḳia] *ботан.*
водяной перец, гречиха перечная — წალიკა

სანთა см. ომპა [santa см. ompa]
опорное бревно крыши — სახურავის დირე, ვაცა

სანოსალო [sanosalo]
невеста (для сына) — სარძლო

სანსალა [sansala]
обнаженный; *перен.* выявленный, проявленный — გატიტვლებული, გაშიშვლებული; *გადატ.* გამომჟღავნებული, გამჟღავნებული

სანჩხირე см. საცხირე [sančxire см. sacxire]
стойки арбы (на боках) — ურმის ჭალები გვერდებზე

სა(ნ)ძალოთ [sa(n)ʒalot] *нареч.*
насильно — ძალით

სანძელი [sanʒeli]
мякинник, саманник — საბზელი, საბძელი

სანძო [sanʒo]
подхвостник — სადუე, ცხენის კუდის ამოსადები

სანძღვარი [sanʒɣvari]
граница — საზღვარი

სანძღო//სანძღუ [sanʒɣo//sanʒɣu]
граница — საზღვარი

სა(ნ)წყალი [sa(n)çqali] *(сам.)*
жалкий; *перен.* бедный
საცოდავი, საწყალი; *გადატ.* ღარიბი, ღატაკი

სანჭუაფოთ [sančuapot] *(сен.), нареч.*
поспешно
სასწრაფოდ, საჩქაროდ

საონჯღორო[1] [saonǯɣoro]
срамные (органы)
სარცხვინელი, სასირცხვილო (ორგანოები)

საონჯღორო[2] [saonǯɣoro]
постыдный, позорный
სასირცხვო, სასირცხვილო

საორინჯი ср. ორენჯი [saorinǯi ср. orenǯi]
1. породистый (конь, бык) 2. коровник
1. საჯიშო, სანაშენე (ცხენი, ძროხა, ხარი) 2. ბოსელი

საპიჩო ср. პიჩვანი [sapičo ср. pičvani]
постная пища (предназначенная для поста)
სამარხვო

საპიჯო [sapiǯo]
чехол, обивка
საპირე

საპონი [saponi]
мыло
საპონი

საპუნი см. საპონი [sapuni см. saponi]

სარაია: სარაია კაბა [saraia: saraia ḳaba]
лоток, навес ➢ простое (платье)
ფარდული ➢ უბრალო (კაბა)

სარალო [saralo]
жалкий, несчастный
საბრალო

სარანჯი [saranǯi]
соты (с медом)
ფიჭა (თაფლით)

სარგალაფა//სარგალუა [sargalapa//sargalua]
волочить, таскать
თრევა

სარგალი см. სერგელი [sargali см. sergeli]

სარზი см. არზი [sarzi см. arzi]

სარკალი см. სარკუა [sarḳali см. sarḳua]

სარკე ср. ორკე [sarḳe ср. orḳe]
стекло; зеркало
მინა; სარკე

სარკეში [sarḳeši]
стеклянный, зеркальный
მინის, სარკის

სარკილი [sarḳili] *прич.*
ясный, безоблачный; ясное небо
მოწმენდილი, ნათელი; უღრუბლო (ცა)

სარკუა [sarḳua]
становиться ясным, безоблачным
მოწმენდა (ცისა)

საროტი [saroṭi] *(сам.)*
тропа
ბილიკი

სარსალი[1] [sarsali]
мялка, мяло (инструмент)
საპენტელი, საწეწელი

სარსალი[2] [sarsali]
1. ползание, скольжение; скользить; *перен.* плавное хождение 2. разговор (быстрый)
1. სრიალი, სხლეტა; *გადატ.* ნარნარი სიარული 2. სწრაფი ლაპარაკი

სარსალია [sarsalia]
1. скользкий 2. мялка (инструмент)
1. სრიალა, მოლიპული 2. საწეწელი, საპენტი (ხელსაწყო)

სარსხალი см. სხარსხალი [sarsxali см. sxarsxali]
галдеж, шум и гам; суета
ქრიამული, ჟივილ-ხივილი, ღრიანცელი; მოუსვენრობა, ფუსფუსი

სარღა см. ნისორი [sarɣa см. nisori] *(сам.), (сен.)*

სარჩო [sarčo]
пропитание, средство к жизни, содержание
სარჩო

სარწკველი см. ოსხირი [sarçḳveli см. osxiri]

სარწუმალო [sarçumalo]
мелочный (товар)
საწვრილმანო

სარჯელი [sarǯeli]
1. наказание; страдание 2. труд
1. სასჯელი, ტანჯვა 2. შრომა

სა(რ)ხოს [sa(r)xos] *нареч.*
близко, поблизости
ახლოს, ახლო-მახლო

სასაფლო [sasap)lo]
1. кладбище 2. могила
1. სასაფლაო 2. საფლავი

სასინათო [sasinato]
светильник
სანათებელი

სასინჯო [sasinǯo]
жених, будущий зять
სასიძო

სასტაული [sasṭauli]
чудо
სასწაული

სასტი [sasṭi] *(сам.), ботан.*
кислица
მჟაველა

სასუმარო [sasumaro]
гостиница
სასტუმრო

საფორი [sapori] *(сен.)*
прикрытие, засада, место засады
საფარი

საფულე(ე) [sapule(e)]
могила
საფლავი

საქვარი [sakvari]
дело
საქმე

საქვარუა [sakvarua]
1. делать 2. деятельность
1. კეთება 2. საქმიანობა

საქვირო (ჭკუჯი) [sakviro (čḳuǯi)]
предназначенное для муки (посуда)
საფქვილე (ჭურჭელი)

საქომონჯე/ო [sakomonǯe/o]
жених
საქმრო

საქონე см. ოქონე [sakone см. okone]
сосуд для жира
საქონე, ჭურჭელი ქონის შესანახად

საქონელი [sakoneli]
1. добро, богатство 2. скот
1. დოვლათი, ქონება 2. პირუტყვი, საქონელი

საღორონთო [saɣoronto]
божий; принадлежащий, посвященный богу
საღვთო, საღმერთო, საღმრთო

საშურე см. შური[1] [sašure см. šuri]
1. дыхательное горло 2. отдушина
სასულე

საშუ(უ)ლეთ [sašu(u)let] *нареч.*
1. сообща, совместно 2. пополам
1. ერთად; თანაზიარად 2. სანახევროდ

საშქურანჯი см. ოშქურანჯი [saškuranǯi см. oškuranǯi] *прич.*
опасный
საშიში

საჩიარი [sačiari]
разговор, рассказ; беседа
თქმა, მოთხრობა; საუბარი

საჩილო: საჩილოთ [sačilo: sačilot]
невеста ➢ в жены — საქორწილო, საცოლე ➢ საცოლედ

საცალო [sacalo]
равномерный, соразмерный — თანაბარი, თანაზომიერი

საცოდარი [sacodari]
несчастный — საცოდავი

საცხირე см. სანჩხირე [sacxire см. sančxire]

საძბელე см. საწბელი//საწიბელი [saʒbele см. saçbeli//saçibeli]

საძიცო [saʒico]
смешной — სასაცილო

საწბელი//საწიბელი [saçbeli//saçibeli]
подливка, соус — საწებელი; წვენი (პამიდვრის, ტყემლის)

საწიმოხონოთ(ი)//საწჷმოხონოთი [saçimoxonoti//saçəmoxonoti] *нареч.*
впредь, на будущее время — სამერმისოდ, სამომავლოდ

საწირე [saçire]
жертва — შესაწირი

საწ(კ)იწკარი [saç(ḳ)içḳari]
омерзительный, отвратительный — საზიზღარი

საწმოხონოთ см. საწიმოხონოთ(ი) [saçmoxonot см. saçimoxonot(i)]

საწყინო //საწყინი [saçqino//saçqini]
предмет печали, досадный — საწყენი

საჭირება [sačireba]
нужда — საჭიროება

საჭირო [sačiro]
нужный — საჭირო

სახანო [saxano]
ханство — სახანო

სახარჯო [saxarǯo]
предназначенный на расход, расходный — სახარჯავი, სახარჯო

სახარჯოთ [saxarǯot] *нареч.*
на расходы — სახარჯოდ

სახე [saxe]
лицо, образ; подобие — სახე; მგვანობა, მსგავსება

სახელი: სახელო [saxeli: saxelo]
имя ➢ по имени — სახელი ➢ სახელად

სახელიშმოლათირე [saxelišmolatire]
прозвище — მეტსახელი

სახელუანი [saxeluani]
известный, славный — სახელოვანი

სახელუშინუ//სახელუშინაფუ [saxelušinu//saxelušinapu]
с непроизносимым именем (табу ➢ медведь, змея) — სახელუხსენებელი (ტაბუ ➢ დათვი, გველი)

სახიოლი [saxioli]
радостный, увеселительный — სამხიარულო

სახწორი [saxçori]
весы — სასწორი

საჯგეგო [saǯgego] *религ.*
моление (в честь Св. Георгия) — წმინდა გიორგის სალოცავი

საჯება [saǯeba]
наказывать, присудить — დასჯა, მისჯა

საჯენი [saǯeni]
сажень — საჟენი
საჯენიანი [saǯeniani]
саженный (от сажень) — საჟენიანი
საჯილი [saǯili] *прич.*
наказанный — დასჯილი
საჯიმალო [saǯimalo]
1. братский 2.братство — საძმო
საჯოლე (ჯა) см. ჯოლა [saǯole(ǯa) см. ǯola] *(сам.)*
дерево, которое надо выволочь из леса — გამოსათრევი ხე
საცალე см. ცალა [sa'ale см. 'ala]
1. вызывающий бешенство; упрек, укоризна 2. жалоба — 1. გასაცოფებელი; საყვედური 2. ჩივილი
საცვენდური [sa'venduri]
выговор, упрёк — საყვედური
სგვინჭი [sgvinči] *(сам.)*
узел — კვანძი, ნასკვი
სგვინჭუა [sgvinčua] *(сам.)*
завязывать (узел) — გაკვანძა, (გამო)ნასკვა
სევდა см. სერდა [sevda см. serda]
печаль, грусть, горе — დარდი, ნაღველი, სევდა
სეკუა [seḳua]
набивать(ся); *перен.* наедаться — გავსება, გატენა; *გადატ.* მაგრად გაძღომა
სელეგინი//სელეგგნი [selegini//selegəni]
сулугуни — სულგუნი, სულუგუნი
სენაკი//სანაკი [senaḳi//sanaḳi] *топон.*
Сенаки — სენაკი
სენაკური//სანაკური [senaḳuri//sanaḳuri]
1. сенакец 2. сенакский — 1. სენაკელი 2. სენაკური
სენამი: ქვარასენამი [senami: kvarasenami]
больной ➢ с больным животом — ავადმყოფი ➢ მუცელსენიანი
სენი [seni]
1. тарелка, поднос 2. болезнь (вообще) — 1. თეფში, საინი 2. ავადმყოფობა (ზოგადად)
სერგელა [sergela] *(зугд.)*
таскающийся, волочащийся — ზანტი, თრევია
სერგელაფა [sergelapa]
волочить, тащить — თრევა
სერგელერი [sergeleri] *(сам.), прич.*
утащенный, истасканный — ნათრევი (თრეული)
სერგელი см. გიმასერგელი, გჷმასერგელი [sergeli см. gimasergeli, gəmasergeli]
волочить(ся); тащить(ся); волочь, вытащить — თრევა, გამოთრევა
სერდა см. სევდა [serda см. sevda]
სერი[1] [seri]
1. гуляние 2. забава, зрелище — 1. სეირი; სეირნობა 2. სანახაობა; თავის შექცევა
სერი[2]: სერიშა(ხ) [seri: serišax]
ночь ➢ *нареч.* до ночи — ღამე ➢ ღამემდე
სერით [serit] *нареч.*
ночью — ღამით
სერ-სერს//სერ-სერით [ser-sers//ser-serit] *нареч.*
по ночам — ღამ-ღამ//ღამ-ღამე, ღამ-ღამით, ღამღამობით

სერუა [serua]
темнеть, наступать (о ночи, темноте) — დაბნელება, დაღამება

სეხნია [sexnia]
тезка — სეხნია

სვანჯა [svanǯa]
отдыхать — დასვენება, (მო)სვენება

სვანჯაფა [svanǯapa]
вынос (покойника), ставить (икону) — (გადა)სვენება (მკვდრის, ხატის)

სვანჯი [svanǯi]
покой, отдых — (და)სვენება, მოსვენება

სვასუა [svasua] *(сам.)*
наряжаться, нарядиться; прихорашиваться — მოკაზმვა, მორთვა, ფაქიზად ჩაცმა; კოხტაობა

სვე [sve] *(сам.), зоол.*
гриф — სვავი

სვეტი см. სიმეტი//სəმეტი [sveṭi см. simeṭi//səmeṭi]

სვიმონი [svimoni]
лавина, обвал, снежная завал — შვავი, ზვავი (თოვლისა)

სვისვინი [svisvini]
скромничать, кокетничать, кокетничает, молчание; кокетство — თავმდაბლობა, მდუმარება; კოპწიაობა

სვირთა: ჩხვინდი სვირთა [svirta: čxvindi svirta]
долговязый ➢ длинноносый — აწოწილი ➢ გრძელცხვირა

სვირთალი (ჩხვინდი) [svirtali(čxvindi)]
длинный и некрасивый(нос) — გრძელი და ულამაზო (ცხვირი)

სვირინი [svirini]
1. выделяться (среди чего-либо) 2. торчать , прислонить(ся) где-нибудь — 1. გამორჩევა რაიმეში (გარემოში) 2. აყუდება სადმე

სვისვინუა: ისვისვინანს [svisvinua: isvisvinans]
скромничать ➢ скромничает — კეკლუცობა, კოპწიაობა ➢ ნაზად იყურება, კეკლუცობს

სიბოშე: სიბოშეთ [siboše: sibošet]
молодость ➢ по молодости — ახალგაზრდობა, სიჭაბუკე ➢ სიჭაბუკით

სიგანა [sigana]
ширина — სიგანე

სიგინძა//სიგირძა [siginʒa//sigirʒa]
длина — სიგრძე

სიდე? [side?] *нареч.*
где? — სად?

სიდეთი [sideti] *нареч.*
где — სადაც

სიდიდა [sidida]
величина — სიდიდე

სიზ(ი)მარი//სიზ(ə)მარი [siz(i)mari//siz(ə)mari]
сон — სიზმარი

სითინჩე//სითəნჩე [sitinče//sitənče]
покой, тишина — სიჩუმე, სიწყნარე

სილეგინი см. სელეგინი [silegini см. selgini] *(сен.)*

სილოგინი//სილოგəნი см. სელეგინი//სელეგəნი [silogini//silogəni см. selegini//selegəni]

სიმა//სəმა [sima//səma]
слышать — გაგონება, სმენა

სიმალე [simale]
быстрота — სიმარდე, სიჩქარე

სიმაფა//სჷმაფა см. გოსიმაფა//გოსჷმაფა [simapa//səmapa см. gosimapa//gosəmapa]
распространять (слух); разглашать — გავრცელება, დარხევა (ხმისა); გათქმა, გახმაურება

სიმაღალა [simaɣala]
высота — სიმაღლე

სიმეტი//სჷმეტი [simeṭi//səmeṭi]
столб, колонна — ბოძი, სვეტი

სიმონკა [simonḳa]
тяжесть — სიმძიმე

სინათე [sinate]
свет — სინათლე

სინდალუა//სინჯალუა [sindalua//sinǯalua]
быть зятем — სიძეობა

სინდაცა//სინჯაცა мн.ч. სინდაცალეფი [sinda'a//sinǯa'a мн.ч. sinda'lepi]
свояк — ქვისლი

სინდისი см. ნამუსი [sindisi см. namusi]

სი(ნ)თელე [si(n)tele]
здоровье — (ჯანის) სიმრთელე, ჯანმრთელობა

სინთუანი [sintuani]
светлый; *перен.* здоровый — ნათელი; *გადატ.* ჯანმრთელი

სინჯალამი [sinǯalami]
имеющий зятя — სიძიანი, სიძის მყოლი

სიონტი//ზიო(ნ)ტი [sionṭi//zio(n)ṭi] *(сам.)*
скользкий — ლიპი, მოლიპული, სრიალა

სიპუა//სლიპუა [sipua//slipua]
1. неожиданно толкать куда-нибудь (рукой, ногой) 2. есть грубо, лакать — 1. ფეხის, ხელის მოულოდნელად სადმე ტაკება 2. სვლეპა

სირმა [sirma]
канитель (золотошвейная нитка) — ოქრომკერდი, სირმა

სიროტუა [siroṭua]
1. давить, раздавить 2. *перен.* истреблять — 1. (გა)სრესა, (გა)ჭყლეტა 2. *გადატ.* მოსპობა

სიროტილი [siroṭili] *прич.*
1. раздавленный 2. *перен.* истребленный; уничтоженный — 1. გასრესილი, გაჭყლეტილი 2. *გადატ.* განადგურებული, მოსპობილი

სირსოლუა [sirsolua]
1. растирать, натирать 2. *перен.* шипеть (языком) — 1. სრესა 2. *გადატ.* სრიალი, სისინი (ენისა)

სირქუა: გოსირქილი [sirqua:gosirkili]
лизать ➢ *прич.* облизанный — ლოკვა, სლექა; ტლეკა ➢ გალოკილი, გატლეკილი

სირჩინუე [sirčinue]
старость — სიბერე

სისერა [sisera]
темнота; ночь — სიბნელე; ღამე

სის(ი)მარი//სის(ჷ)მარი см. სიზმარი [sis(i)mari//sis(ə)mari см. sizmari]

სისონდი//სისონუა: ვესისონ(დ)უ [sisondi//sisonua: vesison(d)u] *(сам.)*
шорох ➢ ни души нет — ჩამი-ჩუმი, ჭაჭანება ➢ არავინ ჭაჭანებს

სისქვამე/ა [siskvame/a]
красота — სილამაზე

სისხება [sisxeba]
заимствовать, одалживать
სესხება

სისხი [sisxi]
долг, заем, ссуда
სესხი

სიტიბა//სუტუბა//სჷტჷბა [siṭiba//suṭuba//səṭəba]
тепло
სითბო

სიტობა //სიტუბა [siṭoba//siṭuba] *(сен.), (сам.)*
глубина
სიღრმე

სიტყვა см. ზიტყვა [siṭqva см. ziṭqva] *(сам.)*

სიღულე [siɣule]
1. кривизна; кривда 2. *перен.* ложь, несправедливость
1. სიმრუდე 2. *გადატ.* ტყუილი, უსამართლობა

სიშერა [sišera]
глупость, тупость
1. სიგიჟე, სიშტერე 2. გონებაჩლუნგობა

სიშორა [sišora]
дальность, расстояние
სიშორე

სკა//სქა [sḳa//ska]
пчела
ფუტკარი

სკალატი [sḳalaṭi]
сукно
მაუდი

სკამი [sḳami]
стул
სკამი

სკვანჩი [sḳvanči] *(сам.)*
двигаться (грациозно)
კოხტად სიარული

სკვანჩუა//სქვანჩუა [sḳvančua//skvančua]
1. соединять; связывать 2. хватать (рукой)
1. გასკვნა, შებოჭვა, (შე)კვრა 2. ხელის ტაცება, წავლება (დასაჭერად)

სკვირი [sḳviri] *прич.*
завязанный
გაკვანძული, განასკული

სკოროდა//სკოვაროდკა [sḳoroda//sḳovarodḳa] *русск.*
сковорода, сковородка
ტაფა

სკუალა [sḳuala]
завязывать
კვანძვა, (გა)სკვნა

სნება [sneba]
чувство, понятие; сознание
გაგება, გრძნობა; გონი

სო? [so?] *нареч.*
где?
სად?

სოგ(ი)და [sog(i)da]
где-то
სადღაც

სოგიდენი [sogideni] *нареч.*
где-то; какой-то
სადღაც; რომელიღაც

სოდე? [sode?] *нареч.*
где?
სად?

სოდეთ(ი) [sodet(i)] *нареч.*
где
სადაც

სოდ(ი)გა см. სოგ(ი)და [sod(i)ga см. sog(i)da]

სოთ(ი) [sot(i)] *нареч.*
где, где бы
სადაც

სოთინი [sotini] *нареч.*
1. нигде 2. где-то, куда-то
1. არსად 2. სადღაც

სოიშა(ხ) //სოიშა//სოშა? [soiša(x)//soiša//soša]
1. *нареч.* куда? *союз* до какого-то места? 2. покамест — 1. საით? სადამდე? 2. სანამ, სანამდე; ვიდრე

სოკო [soḳo] *ботан.*
гриб — სოკო

სოკოიანი [soḳoiani]
грибной (о месте) — სოკოიანი (ადგილი)

სოკო(ლ)ამი [soḳo(l)ami]
грибной — სოკოიანი

სოლე? [sole?] *нареч.*
куда? откуда? — საით(კენ)? საიდან?

სოლეგიდ(გ)ა [solegid(g)a] *нареч.*
повсюду, везде — სადაც, სადაც გინდა

სოლედიგა см. სოლეგიდა [solediga см. solegida]

სოლეშე? [soleše] *нареч.*
откуда? — საიდან? რა ადგილიდან?

სოლეჸურე [sole'ure] *нареч.*
откуда? с какой стороны? — საიდან? რომელი მხრიდან?

სოლი см. სალი [soli см. sali]
клин — სოლი

სოლოგინი//სოლოგჷნი см. სილეგინი [sologini//sologəni см. silegini]
сулугуни (сыр) — სულგუნი, სულუგუნი

სომხითარი [somxitari]
армянин — სომეხი

სონა [sona] *ботан.*
сельдерей — ნიახური

(ს)ონდარო [sondaro] *союз.*
пока, до каких пор — ვიდრე, სანამ, სანამდე

სონი? [soni?]
откуда (из какого края)? — სადაური?

სორგილი [sorgili] *прич.*
обильный, нагроможденный — უხვი, დახვავებული

სორგუა [sorgua]
1. громоздить(ся) 2. изобиловать — (და)ხვავება

სორო [soro]
нора — ბუნაგი, სორო

სოტოლია [soṭolia] *ботан.*
ботва, листья свеклы — წითელი მხალი

სოურე [soure] *нареч.*
откуда? — საიდან?

სოტე(ლ)ია см. სოტოლია [soṭe(l)ia см. soṭolia] *(сен.)*

სოფაფი см. სოფუა [sopapi см. sopua]

სოფელი [sopeli]
деревня — სოფელი

სოფილი [sopili] *прич.*
рваный, порванный — გახეული; დაგლეჯილი

სოფინი [sopini]
бурление, волнение, дергать энергично туда-сюда, ерзание — ბორგვა, შფოთვა; ენერგიული ქაჩვა აქეთ-იქით, ცმუკვა

სოფუა [sopua]
рвать გლეჯა

სოქიშახ(ი) см. სო(ი)შახ [sokišax(i) см. so(i)šax]

სოხი//სორხი [soxi//sorxi] *(сам.), ботан.*
шарлот, шарлотка (род дикого лука) ჭლაკვი (უთავო ხახვი)

სპუალა [spuala]
истреблять, истребляться, уничтожить მოსპობა

სრულაშე [srulaše] *нареч.*
целиком, полностью მთლიანად, სრულიად

სრული [sruli]
совершенный, полноценный სრული, სრულყოფილი

სტამბოლი [sṭamboli] *топон.*
Стамбул (город) სტამბოლი (ქალაქი)

სტამფილო [sṭampilo]
морковь посевная სტაფილო

სუ! мн.ч. სუთჷ! [su! мн.ч. sutə!] *междом.*
тс! ➢ молчать! სუ! ➢ გაჩუმდით!

სუ см. ფსუ [su см. psu]

სუ(ვ)ა (мн.ч. სუა-ეფ-ი//სუალ-ეფ-ი)//ფსუა [su(v)a (мн.ч. sua-ep-i//sual-ep-i)//psua]
1. крыло, перо 2. каждый из равных участков нивы (борозда, гряда) 1. ფრთა 2. სვე, სვრელი, კვალი, ხნული

სუკი см. ესუკია [suḳi см. esuḳia]
возвышенность, маленький холмик ბორცვი

სულელი см. სუნელი[2] [suleli см. suneli]

სუმალა [sumala]
мазать, намазывать (масло на хлеб) წასმა, (წა)ცხება

სუმალირი [sumaliri] *прич.*
намазанный წასმული

სუმარი : სუმარო [sumari:sumaro]
гость ➢ в гости სტუმარი ➢ სტუმრად

სუმენეჩი см. სუმონეჩი [sumeneči см. sumoneči]
шестьдесят სამოცი

სუმი: სუმო [sumi: sumo]
три ➢ натрое, на три части სამი ➢ სამად, სამ ნაწილად

სუმიდღერი [sumidɣeri]
трёхдневний სამი დღისა

სუმიკალი [sumiḳali]
около трех სამიოღე

სუმ(ი)შა(ხ) [sum(i)ša(x)] *нареч.*
три раза, трижды სამჯერ

სუმ(ი)წანერი [sum(i)çaneri]
трехлетний სამი წლის

სუმ(ი)ხოლო [sum(i)xolo]
трое, втроем სამივე

სუმკუჩხი [sumḳučxi]
тренога, треножник; топчан სამფეხა, სამფეხიანი; ზედადგარი

სუმონეჩი см. სუმენეჩი [sumoneči см. sumeneči]

სუმ-სუმი//სუსუმი [sum-sumi//susumi]
по-три სამ-სამი

სუმღუჯა [sum'uǯa] *ботан.*
клевер, трилистник — სამყურა

სუნელი[1] [suneli]
приправа, пряности — სუნელი, სანელებელი

სუნელი[2] [suneli]
дурак, невежа, разиня — ბოთე, ბრიყვი, სულელი, შტერი

სუნელობა: სუნელობაშე [suneloba: sunelobaše]
глупость ➢ по глупости — ბრიყვობა, სისულელე, ტუტუცობა ➢ სიბრიყვით, სისულელით

სუნჯი см. ცუნჯი [sunǯi см. cunǯi]

სუნჯამი [sunǯami]
росистый — დაცვარული, ნამიანი, ცვრიანი

სურათი [surati]
картина, портрет — სურათი

სურდილი [surdili] *прич.*
одетый (в траур) — შავად მოსილი, შესუდრული

სურდუ [surdu]
насморк — სურდო

სურდუა [surdua] *(сам.)*
покрывать (саваном) — სუდარით შემოსვა, (შე)სუდვრა

სურება [sureba]
1. гостить 2. погасить долг — 1. სტუმრობა 2. გასტუმრება (ვალის)

სურო см. ცურუ [suro см. curu]

სურსუ [sursu]
лишай — სირსველი, სირსვილი

სურული [suruli]
желание — სურვილი

სუსტი [susṭi]
слабый — სუსტი

სუფთა [supta]
чистый, опрятный — სუფთა

სქა//სკა [ska//sḳa]
пчела — ფუტკარი

სქანი: სქანი ჭირიმა [skani:skani č̣irima] *местоим.*
твой ➢ твоя болезнь мне; *перен.* сделай милость! — შენი ➢ შენი ჭირიმე!

სქანობურათ [skanoburat] *нареч.*
по-твоему — შენებურად

სქასერი см. შქასერი [skaseri см. škaseri]

სქე(ლ)ი [ske(l)i]
густой; толстый (о плоскости) — სქელი

სქვამაია [skvamaia] *уменьш.*
красивенький, прелестный — ლამაზმანი; ტურფა

სქვამას [skvamas] *нареч.*
красиво — კოხტად, ლამაზად

სქვ(ამ)ება [skv(am)eba]
украшать, похорошеть; соответствовать, уподобиться; принимать благосклонно — გალამაზება; შეფერება

სქვამი [skvami]
красивый — ლამაზი, მშვენიერი

სქვერი [skveri] *зоол.*
серна
შველი

სქვერი-თხირი [skveri-txiri] *ботан.*
род мелкого ореха
თხილის ერთგვარი ჯიში

სქვირი [skviri] *прич.*
завязанный, связанный
(გამო)სკვნილი, განასკული

სქიბუ//სქჷბუ [skibu//skəbu]
жернов
დოლაბი

სქიბუშფერი//სქჷბუშფერი [skibušperi//skəbušperi]
серый
რუხი

სქილადა//სქჷლადა [skilada//skəlada]
1. лечить, питать 2. оставаться, оставлять
1. (გან)კურნება, (მო)რჩენა 2. დარჩენა

სქილადირი [skiladiri] *прич.*
1. вылеченный 2. оставленный
1. მორჩენილი 2. დარჩენილი

სქილადუა см. სქილადა [skiladua см. skilada]

სქილედი//სქჷლედჷ [skiledi//skəledə]
живое существо
ცოცხალი არსება

სქილი//სქჷლი//სქირი [skili//skəli//skiri]
1. дитя ➢ сын, преемник 2. снесенный (о яйце)
1. მემკვიდრე, შვილი, ძე 2. დადებული (კვერცხი)

სქილიდაფა см. სქილადა [skilidapa см. skilada]

სქილიდაფა//სქჷლიდაფა [skilidapa//skəlidapa]
1. лечить 2. спасать
1. წამლობა 2. გადარჩენა

სქირაფა//სქჷრაფა: სქირუ, გოსქირუ; გაასქირუუ [skirapa//skərapa: skiru, goskiru; gaaskiruu]
1. сушить 2. сохнуть ➢ он сохнет, он высох; он высушил его
1. (გა)მშრალება 2.შრობა, ხმობა ➢ ის შრება, ის გაშრა; მან ის გააშრო

სქირუ//სქჷრჷ [skiru//skərə]
1. сухой 2. *перен.* суша
1. მშრალი, ხმელი 2. *გადატ.* ხმელეთი

სქუა мн.ч. სქუალ-ეფ-ი [skua мн.ч. skual-ep-i]
дитя, ребенок
შვილი

სქუალა: სქუნს კვერცხის [skuala: skuns ḳvercxis]
1. нести (яйца), нестись ➢ несёт яйца 2. завязывать
1. კვერცხის დადება ➢ კვერცხს დებს 2. (გა)კვანძა, (გა)ნასკვა

სქუალამი: სქუალამო [skualami: skualamo]
имеющий детей ➢ с детьми
შვილიანი ➢ შვილიანად

სქუალაფა [skualapa]
усыновлять, удочерять
შვილება

სქუალაფირი [skualapiri] *прич.*
усыновленный, удочеренный
(მი)შვილებული, ნაშვილები (ბიჭი, გოგო)

სქუალირი [skualiri] *прич.*
снесенное яйцо
დადებული კვერცხი

სქუალობა [skualoba]
быть сыном, дочерью
შვილობა, შვილად ყოფნა

სქუამი см. სქუალამი [skuami см. skualami]

სქუაფა [skuapa]
привязывать, запрягать
შებმა (უღელში)

სქუაფირი [skuapiri] *прич.*
запряженный, привязанный
შებმული (უღელში)

სქუაჩაფილ/რი [skuačapil/ri]
усыновленный, удочеренный (*букв.* выбранное дитя)
შვილობილი, შვილად აყვანილი

სქუბოჭილი [skuaboc̣ili] *прич.*
скрученный | დაგრეხილი

სქუბოჭუა//სქვბოჭუა [skuboc̣ua//skəboc̣ua]
1. скручивать (сильно), заплетать рукой 2. делать сыр | 1. (და)გრეხ(ვ)ა, (და)წვნა (ხელით) 2. დაწნული ყველის გაკეთება

სხაპი [sxapi]
силок, силки (для птиц) | კაკანათი, ჩიტის დასაჭერი მახე

სხაპუა [sxapua]
1. прыгать, скакать 2. танцевать | 1. (გადა)ხტომა 2. ცეკვა

სხარსხალი см. სარსხალი [sxarsxali см. sarsxali]

სხი(ლ)ი [sxi(l)i]
такой, такой величины | ოდენი, ტოლი, ფარდი

სხული [sxuli] *ботан.*
груша | მსხალი

სხუნაფა [sxunapa]
предпочитать, предпочесть | რჩევა, უპირატესობის მინიჭება

სხუნირი [sxuniri] *прич.*
перебранный; очищенный | გამორჩეული; დარჩეული, გაწმენდილი

სხუნუა [sxunua]
1. очищать, перебирать (зерно) 2. совет; советовать, дать совет | 1. (გა)წმენდა, გადარჩევა 2. რჩევა, რჩევის მიცემა

სხუპაფა//სხუპინი [sxupapa//sxupini]
брать в охапку, схватить в охапку | (მო)ჭიდება, ხელის (ჩა)ვლება; ხელში აყვანა, ატატება

სხუპაფირი [sxupapiri] *прич.*
взятый (на руки) | ხელში აყვანილი, ატატებული

სხუპინი [sxupini]
брать (на руки) | (ჩა)ჭიდება, ხელის ჩავლება

სგლეგინი см. სელეგინი [sələgini см. selegini]

ტ

ტაბაკი [ṭabaḳi]
столик (низкий) — დაბალი მაგიდა, ტაბლა

ტაბაკოლ/ნა [ṭabaḳol/na] *(сен.), топон.*
Табакона, плоскогорье (севернее Сенаки) — ტაბაკონა, ზეგანი სენაკის ჩრდილოეთით

ტაბაკუა см. ჭაბაკუა [ṭabaḳua см. čabaḳua]
утрамбовать; трамбовать — ტკეპნა, ზერგნა

ტაბა(ნ)ჩა [ṭaba(n)ča]
пистолет (старинный) — დამბაჩა (ძველებური)

ტაბიკი см. ტაბუკი [ṭabiḳi см. ṭabuḳi]

ტაბუკი [ṭabuḳi] *(сам.)*
шкворень — ტაბიკი

ტაკაფა см. ტაკინუა [ṭaḳapa см. ṭaḳinua]

ტაკვია [ṭaḳvia]
левша — ცაცია

ტაკინაფა см. ტაკინუა [ṭaḳinapa см. ṭaḳinua]

ტაკინი см. ტაკინუა [ṭaḳini см. ṭaḳinua]

ტაკინუა [ṭaḳinua]
набрасываться, сталкиваться — (და)ძგერება, (შე)ტაკება, (შე)ჯახება

ტალება см. ტეება [ṭaleba см. ṭeeba]

ტალიკე [ṭaliḳe] *(сам.)*
голый, нагой — ტიტველი, შიშველი

ტალღა [ṭalɣa]
волна — ტალღა

ტალყა см. ტალღა [ṭalqa см. ṭalɣa]

ტამბაჩა см. ტაბა(ნ)ჩა [ṭambača см. ṭaba(n) ča]

ტანი: ტანო ჩეჯა [ṭani: ṭano čeǯa]
стан, тело, туловище ➢ *перен.* рост — ტანი ➢ ტანად (სიმაღლით) ალვის ხის მსგავსი; გადატ. სიმაღლე

ტან(ი)საშვალი [tan(i)sašvali]
среднего роста — საშუალო სიმაღლის (ტანის)

ტანტალი [ṭanṭali]
бродить, скитаться — წანწალი, ხეტიალი

ტანტალი (ნინაში) [ṭanṭali (ninaši)]
болтать (языком); *перен.* плести — როშვა, ტარტალი (ენის); გადატ. ჩმახვა

ტანჯა [ṭanǯa]
мучение, страдание — ტანჯვა

ტანჯება [ṭanǯeba]
мучить, страдать — ტანჯვა

ტარება: ატარენს, გაატარუ; ატარინე [ṭareba: aṭarens, gaaṭaru; aṭarine]
водить, вести ➢ он его ведет, он его проводит; он его провел; он может его вести — ტარება ➢ ის ატარებს, მან გაატარა, მას შეუძლია ის ატაროს

ტარი [ṭari]
1. початок кукурузы 2. рукоятка — 1. ტარო (სიმინდის) 2. სახელური, ტარი

ტარი-ლატი см. ტარი [ṭari-laṭi см. ṭari]

ტარკალე см. ტალიკე [ṭarḳale см. ṭaliḳe]

ტარკალი ნინაში [ṭarḳali ninaši]
болтать языком — ენის ტარტალი, ყბედობა

ტაროზი [ṭarozi]
хорошая погода — დარი, კარგი ამინდი; ტაროსი

ტაროზ-მატაროზ(ა)ია [ṭaroz-maṭaroz(a)ia] *энтом.*
божья коровка — ჭია-მაია

ტატალი [ṭaṭali]
1. гирлянда 2. цикорий — 1. ყვავილწნული 2. ვარდკაჭაჭა

ტაფანჩა см. ტაბა(ნ)ჩა [ṭapanča см. ṭaba(n)ča]

ტაფე(ე) [ṭape(e)]
сковорода — ტაფა

ტახა: დუდიშ ტახა [ṭaxa: dudiš ṭaxa]
1. ломать, разбивать 2. боль ➢ головная боль — 1. მტვრევა 2. ტკივილი ➢ თავის ტკივილი

ტახანა см. ლაკვატა [ṭaxana см. laḳvaṭa]
палка (метательная) — სასროლი ჯოხი, ჭოლოკი

ტახილი [ṭaxili] *прич.*
сломанный, ломанный — გატეხილი

ტახირი см. ტახილი [ṭaxiri см. ṭaxili]

ტახტი [ṭaxṭi]
престол, трон — ტახტი

ტახუა см. ტახა [ṭaxua см. ṭaxa]
1. ломать 2. молотить кукурузу — 1. ტეხვა 2. ლეწვა სიმინდის, ღომის

ტები [ṭebi]
дебри — ტევრი, უღრანი

ტეება [ṭeeba]
оставлять — დატოვება

ტერი [ṭeri]
враг — მტერი

ტე(რ)კუა (ნინაში) см. ტარკალი ნინაში [ṭe(r) ḳua (ninaši) см. ṭarḳali ninaši]
болтать (языком) — ლაყბობა, ტარტარი (ენის)

ტვანტვალა [ṭvanṭvala]
пустомеля, пустобай — ქოსატყუილა, ცრუპენტელა, ყბედი

ტვანტვალი [ṭvanṭvali]
болтовня; говорить, нести чепуху — მიეთმოეთობა, როტვა; ჩმახვა

ტვატვი см. ტოტი [ṭvaṭvi см. ṭoṭi]

ტვენტვერე [ṭvenṭvere]
дурень, болван — ბრიყვი, შტერი, ხეპრე

ტვენი см. ტვინი [ṭveni см. ṭvini]

ტვერი [ṭveri]
пыль — მტვერი

ტვეფუა [ṭvepua]
лупить (по голове с гулким звуком); залепить оплеуху — მაგარი საგნის (ხმის გამოცემით) ძლიერი დარტყმა (თავზე)

ტვინგა [ṭvinga]
бестолочь, безмозглый — უტვინო

ტვინგალი см. ტვინგა [ṭvingali см. ṭvinga]

ტვინი [ṭvini]

мозг — ტვინი

ტვიტვილი [ṭviṭvili] *(сам.), прич.*

ощипанный (о птице) — გაპუტული (ფრინველი)

ტვიტუა [ṭviṭua]

1. ощипывать (о траве, сорняке; птице) 2. выдергивать — 1. (გა)პუტვა, პოტნა (ბალახის, ფრინველის) 2. ამოგლეჯა, ამოწიწკნა

ტიამი [ṭiami]

вшивый — ტილიანი

ტიანი [ṭiani]

гроздь (виноградная) — მტევანი (ყურძნის)

ტიბაფა: (გა)ატიბუ, გოტიბაფუ [ṭibapa: (ga)aṭibu, goṭibapu]

греться ➢ согрелось у него, оказывается у него согрелось — გათბობა ➢ გაუთბა ის მას, გასთბობია ის მას

ტიბაფილი [ṭibapili] *прич.*

согретый — გამთბარი

ტიბინაფა//ტჲბინაფა [ṭibinapa//ṭəbinapa]

1. согревать 2. оказывать благодеяние, милость — 1. გათბობა 2. მადლის ქმნა, წყალობა

ტიბინი/ტჲბინი [ṭibini//ṭəbini]

согревание, тепло — გათბობა, სითბო

ტიბუ[1]/ტჲბჲ [ṭibu//ṭəbə]

теплый — თბილი

ტიბუ[2] [ṭibu]

лечебный отвар (больной принимал в теплем виде) — თბილად მისაღები სამკურნალო ნახარში

ტიბუტი [ṭibuṭi] *уменьш.*

тепленький — თბილი, თბილუკა

ტივი [ṭivi]

плот — ტივი

ტი(ი) мн.ч. ტი-ეფ-ი [ṭi(i) мн.ч. ṭi-ep-i]

вошь — ტილი

ტინტილა см. ხვილარი [ṭinṭila см. xvilari] *(сам.), зоол.*

ящерица (мелкая) — ხვლიკი

ტირკონი см. ტრიკონი [ṭirḳoni см. ṭriḳoni]

бежать поспешно (с шумом) — გამალებით სირბილი (ხმის გამოცემით)

ტირკონუა//ტჲრკონუა [ṭirḳonua//ṭərḳonua]

1. бежать без оглядки, мчаться (с шумом) 2. *перен.* говорить (грубо и быстро) — 1. სირბილი ფეხის ხმის გამოცემით (უკან მოუხედავად) 2. გადატ. ლაპარაკი (უხეშად და სწრაფად)

ტირკუა//ტჲრკუა [ṭerḳua//ṭərḳua]

всовывать, совать (руки во что-нибудь, во что-либо) — ღურთვა, (ჩა)ყოფა, ტუცვა (ხელისა რამეში)

ტირხუა [ṭirxua]

ломаться — ტყდომა

ტიტინაფა [ṭiṭinapa]

набивать, наполнить (сильно) — გავსება, გაპიპინება

ტიტინაფილ/რი [ṭiṭinapil/ri]

набитый, наполненный (тесно) — გავსებული, გაპიპინებული

ტიტონი: ტიტონუნს, გოტიტონუ [ṭiṭoni: ṭiṭonuns, goṭiṭonu]

щипать (траву) ➢ он щипает, он ощипал — კორტნა, წიწკნა (ბალახის) ➢ ის წიწკნის, მან მოწიწკნა (ბალახი)

ტიტონირი [ṭiṭoniri] *прич.*
ощипанный (о траве, о курице)
გაკორტნილი, გაწიწკნილი (ბალახი, ქათამი)

ტიშონი см. ტიშონუა [ṭišoni см. ṭišonua]

ტიშონუა//ტიჩონუა: ტიშონუნს, იტიშონუნს [ṭišonua//ṭičonua: ṭišonuns, iṭišonuns]
искать у себя на теле или в одежде вшей, очиститься, чистить ➢ он чистит, он чистит себя
გაწმენდა თავის ტილისაგან, მკბენარის მოშორება ➢ ასუფთავებს, ისუფთავებს (ტილს, წილს)

ტკარტკალი [ṭkarṭkali]
1.болтовня 2. двигаться (толпой шумно и нескладно)
1. ბევრი ლაპარაკი, ლაყბობა 2. ბრბოს არეულად (ხმაურით) სიარული

ტკატკუა см. ტკეტკუა [ṭkaṭkua см. ṭkeṭkua]

ტკარჩალი [ṭkarčali]
1. треск (огня) 2. бегать толпой
1. ტკრციალი (ცეცხლის) 2. ბევრის ერთად სირბილი

ტკაჩაფი [ṭkačapi]
1. шлепание, щелкание 2. бить сильно
1. ტკაცანი, ტკაცუნი 2. ხელის მაგრად გარტყმა (ხმის გამოცემით)

ტკაჩუა [ṭkačua]
ударять, бить сильно
გარტყმა (ხმის გამოცემით), ცემა

ტკბილი//ტკვილი [ṭkbili//ṭkvili]
сладкий
ტკბილი

ტკეტკუა//ტკატკუა [ṭkeṭkua//ṭkaṭkua]
1. бить несильно с шумом обнаженное место на теле 2. *перен.* истаскать, износить
1. ტანის შიშველ ადგილას არაძლიერი დარტყმა 2. გადატ. გაცვეთა, დაძონძვა

ტკეჩილი//ტკიჩილი [ṭkečili//ṭkičili]

ტკეჩუა см. ტკაჩუა [ṭkečua см. ṭkačua]

ტკეცი[1] [ṭkeci]
1. лыко 2. клёпка (плетут корзину)
1. ნორჩი ლაფანი, ქერქი 2. ტკეჩი, რომლითაც კალათს წნავენ

ტკეცი[2] [ṭkeči]
клёпка
ტკეჩი

ტკეცუა[1] [ṭkecua]
сдирать, снимать (лыко)
ნორჩი ხრალის (ქერქის) აძრობა

ტკეცუა[2] см. ტკიცუა [ṭkecua см. ṭkicua]

ტკვა [ṭkva]
деревянная лестница (переносная)
კიბე

ტკვარი [ṭkvari] *топон.*
Кура (река)
მტკვარი (მდინარე)

ტკვარილი [ṭkvarili] *прич.*
разгрызанный, изъеденный (мышью, молью)
დაღრღნილი (თაგვის მიერ), დახრული; დაკრკილული (ჩრჩილის მიერ)

ტკვარტკვალი [ṭkvarṭkvali]
1. хруст, треск (хвороста) 2. грохот ружья
1. ფიჩხის ტკაცუნი 2. თოფის გრიალი

ტკვარუა [ṭkvarua]
грызть
კვნეტა, ტკვერა, ხვრა

ტკვარჩალუა [ṭkvarčalua]
хрустеть
ტკრციალი

ტკვარჩელი[1] [ṭkvarčeli] *топон.*
Ткварчели
ტყვარჩელი

ტკვარჩელი[2] [ṭkvarčeli]
складка
ნაკეცი, ნაოჭი

ტკვარჩელია см. ტუტყუცია [ṭḳvarčelia см. ṭquṭqucia]

ტკვაჩილი [ṭḳvačili] *прич.*
1. сложенный 2. утрамбованный
1. დაკეცილი 2. დატკეპნილი

ტკვაჩუა [ṭḳvačua]
1. складывать (плотно) 2. трамбовать 3. залепить оплеуху
1. მჭიდროდ დაწყობა, დატკეცა 2. ტკეპნა, ზერგნა 3. სილის გაწვნა, გასილაქება

ტკვაცი см. ტყვაცი [ṭḳvaci см. ṭqvaci]

ტკვილი [ṭḳvili]
1. сладкий 2. сладкий виноградный сок
1. ტკბილი 2. ყურძნის ტკბილი წვენი., ბადაგი

ტკიბირამი [ṭḳibirami]
с решетом; *перен.* легко нагруженный
საცრიანი; *გადატ.* მსუბუქად დატვირთული

ტკიბირი [ṭḳibiri]
решето, сито
საცერი, სამტკიცი

ტკილამი [ṭḳilami]
известняковый, каменистый, скалистый
კირქვიანი

ტკილი//ტკირი [ṭḳili//ṭḳiri]
1. известняк, скала 2. спрессованная (утрамбованная) почва
1. კირქვა, ფიქალი 2. დაწნეხილი ნიადაგი, ტკილი

ტკიპა см. ბაჭა [ṭḳipa см. baça] *зоол.*
клещ
ტკიპა

ტკირტკინი ср. ტკურტკინი [ṭḳirṭḳini ср. ṭḳurṭḳini]
треск, хруст
ტკაცანი, ჭახანი, ჭახაჭუხი

ტკიჩილი//ტკეჩილი [ṭḳičili//ṭḳečili] *прич.*
спрессованный, утрамбованный, сложенный (плотно)
დაპრესილი, დაწყობილი (მჭიდროდ)

ტკიჩუა [ṭḳičua]
1. спрессовать, утрамбовать 2. сложить, разместить, расположить (тесно)
1. (და)პრესვა 2. დაწყობა (მჭიდროდ)

ტკიცილი//ტკეცილი [ṭḳicili//ṭḳecili] *прич.*
лопнувший; рассеченный
გამსკდარი, გაპობილი; ატკეცილი

ტკიცუა [ṭḳicua]
1. ударять 2. рассекать, разрывать, трескаться
1. გარტყმა 2. გაპობა, გაგლეჯა, გაბზარვა

ტკ(ო)უ [ṭḳ(o)u]
пядь, пядень (расстояние между мизинцем и большим пальцем)
მტკაველი

ტკუბი см. ნაჟირუა [ṭḳubi см. nažirua]
близнецы, двойня
ტყუბი, ტყუპი

ტკუიანი [ṭḳuiani]
величиной с пядень
მტკაველიანი

ტკურტკინი ср. ტკირტკინი [ṭḳurṭḳini ср. ṭḳirṭḳini]
1. хрустеть 2. падать одновременно (о фруктах, зерновых) 3. шелест, треск (крыльев птиц)
1. ტკაცანი, ჭახანი, ჭახაჭუხი 2. ხილეულის, მარცვლეულის ერთბაშად ცვენა 3. ფრინველთა მიერ ფრთების ერთბაშად შემოკვრა

ტკუტკუბია [ṭḳuṭḳubia]
крепко, плотно сдвинутые ноги
ფეხების შეტყუბება, შეტყუპებული (ფეხები)

ტკუტკუბირი [ṭḳuṭḳubiri]
сильно сдвинутые (прижатые друг другу) ноги
შეტყუპებული (ფეხები)

ტკუტკუბირო [ṭḳuṭḳubiro] *нареч.*
идти, прыгать одновременно обеими ногами сильно прижатыми друг другу
ტყუპად, ფეხებმიდგმული (ხტომა)

ტკუუ см. ტკ(ო)უ [ṭḳuu см. ṭḳ(o)u]

ტობა см. ტომბა [ṭoba см. ṭomba] *(сен.)*

ტომბა [ṭomba] *(сам.)*
1. озеро 2. глубокий — 1. ტბა 2. ღრმა

ტოლი [ṭoli]
1. равный, подобный 2. сверстник — 1. თანაგვარი, ტოლი 2. თანატოლი (ასაკით)

ტომარე [ṭomare]
мешок — ტომარა

ტორი [ṭori]
1. лапа 2. нога (животного) — 1. თათი; ტოტი 2. ფეხი (ზოგიერთი ცხოველის)

ტოროზ-მატოროზაია см. ტაროზ-მატაროზაია [ṭoroz-maṭorozaia см. ṭaroz-maṭarozaia]

ტორონჯი [ṭoronǯi] *зоол.*
голубь — მტრედი

ტორპანტი [ṭorp̣anṭi] *(сам.)*
сверло, коловорот — ბურღი, ციბრუტი

ტოტი см. ტორი [ṭoṭi см. ṭori]
1. лапа 2. *перен.* большие руки — 1. თათი; ტორი (მხეცის წინა ფეხები) 2. *გადატ.* დიდი ხელები

ტოფუ[1] [ṭopu] *(сам.)*
заводь (с обилием рыбы) — ყურე (თევზით სავსე)

ტოფუ[2]//ტოფი [ṭopu//ṭopi] *зоол.*
род рыбы (типа форели) — მდინარის, ტბის გობი

ტოფუა [ṭopua] *(сам.)*
нереститься, метать икру — ტოფობა, თევზის მიერ ქვირითის დაყრა

ტოფური [ṭopuri] *ботан.*
клевер, трилистник, дятлина — სამყურა

ტოცორო [ṭocoro]
тучный и толстый; набухший (о плодах, яйцах); *перен.* молодёжь — გაჯირჯვებული; გასიებული, დასიებული (ხილი, კვერცხი); *გადატ.* ახალგაზრდა კაცი ან ქალი

ტოხაფი [ṭoxapi]
стук, сильный удар (с шумом) — ბრახუნი, ძლიერი დარტყმა (ხმაურით)

ტოხუა [ṭoxua]
1. бить, ударять 2. выломать долотом 3. ломота в костях — 1. მაგრად დარტყმა 2. სატეხით ამოტეხვა 3. ტეხა (ძვლებში)

ტრაბახალა [ṭrabaxala]
хвастовство — ტრაბახი, ტრაბახობა

ტრაპეზი [ṭrap̣ezi]
алтарь — საკურთხეველი

ტრაპიზონი [ṭrap̣izoni] *топон.*
Трапезунд (Трабзон) — ტრაპიზონი

ტრიკონი//ტრიკონუა см. ტირკონი ср. თრიქონუა [ṭriḳoni//ṭriḳonua см. ṭirḳoni ср. trikonua]

ტრუფა [ṭrupa]
прекрасный, милый — ტურფა

ტუ//ტჯ [ṭu//ṭə]
вымя — ცური

ტუბუ см. ტიბუ[2] [ṭubu см. ṭibu]
суп (пшенный, просяной со стручковым перцом) — ხორბლის სუფი (წიწაკიანი)

ტუკუ см. ტუნკი [ṭuḳu см. ṭunḳi]

ტულუ см. დულუ [ṭulu см. dulu]

ტუნგა см. ტვინგა [ṭunga см. ṭvinga]

ტუნკი см. ტუკუ//ტურკი [ṭunḳi см. ṭuḳu//ṭurḳi]
дубина — დიდი ჯოხი

ტურა [ṭura]
1. *зоол.* шакал 2. *перен.* хитрец — 1. ტურა 2. გადატ. ეშმაკი

ტურა-აცაბაცა [ṭura-acabaca]
шакал-бродяга — მოხეტიალე ტურა

ტურა-ფორცხოლი см. ფორცხოლი [ṭura-porcxoli см. porcxoli]

ტურაშ ცუჯი [ṭuraš ‘uǯi] *ботан.*
кирказон грузинский — ძირმწარა

ტურინი [ṭurini]
мчаться; нестись; летать (шумно) — გადახტომა (სწრაფად); ქროლა, რბენა (სწრაფად); ფრენა (ხმის გამოცემით)

ტურკი см. ტუნკი [ṭurḳi см. ṭunḳi]

ტურპანტი см. ტორპანტი [ṭurpanṭi см. torpanṭi]

ტურტურუა см. ტურტურუე [ṭurṭurua см. ṭurṭurue]

ტურტურუე [ṭurṭurue] *(сам.), зоол.*
горлица, тетерев — გვრიტი, როჭო

ტუტა [ṭuṭa]
зола — ნაცარი

ტუტამი [ṭuṭami]
с золой, зольный — ნაცრიანი

ტუტაშ ფერი [ṭuṭaš peri]
серый, цвет золы — ნაცრისფერი

ტუტაწყარი [ṭuṭaçqari]
щелок, вода с золой — ნაცარწყალი, ნაცრიანი წყალი, თუთქი

ტუტელი [ṭuṭeli]
голый — ტიტველი, შიშველი

ტუტ(უ/ე)ლა [ṭuṭ(u/ə)la]
1. ласковое обращение к ребенку 2. тыква (дикая) 3. черпалка (сосуд) — 1. ბავშვისადმი საალერსო მიმართვა 2. გარეული გოგრა, კვახი 3. ხაპი (ჭურჭელი)

ტუცირი [ṭuciri] *прич.*
1. ошпаренный 2. опаленный — გატრუსული, გაფუფქული, გარუჯული

ტუცუა [ṭucua]
1. ошпаривать, опаливать 2. внезапно совать (руку во что-либо) — 1. (გა)ტრუსვა, (გა)ფუფქვა, (გა)რუჯვა 2. უეცრად ჩაყოფა (რამეში ხელის)

ტფუ! [ṭpu] *межд.*
тьфу! — ფუ!

ტყა мн.ч. ტყალ-ეფ-ი [ṭqa мн.ч. ṭqal-ep-i]
1. лес 2. трава — 1. ტყე 2. ბალახი

ტყაბარუა [ṭqabarua]
сдирать (кожу, шкуру, кожуру) — გატყავება, გაძრობა (კანის, ტყავის, ქერქის)

ტყადოტყას [ṭqadotqas]
лесами, по лесам — ტყე და ტყე

ტყალონი [ṭqaloni] *(сам.)*
1. кустарник 2. лесистое, травянистое место — 1. ბუჩქნარი 2. ტყიანი (ბალახიანი) ადგილი

ტყაპი [ṭqaṗi]
пастила (из фруктов), высушенная тонким слоем фруктовая паста — ტყლაპი, ხილის თათარა

ტყაბითხირი//ტყარითხილი [ṭqabitxiri//ṭqaritxili] *ботан.*
лещина | გარეული თხილი, დათვისთხილა

ტყარი [ṭqari]
1. лесной 2. дикий | 1. ტყიური 2. გარეული

ტყარ(ი)თხირი см. ტყაბითხირი [ṭqar(i)txiri см. ṭqabitxiri]

ტყარ(ი) კატუ [ṭqar(i) ḳaṭu] *зоол.*
дикая (лесная) кошка | გარეული (ტყის) კატა

ტყარიკვატა ср. ტყაშ(ი)კვატა [ṭqariḳvaṭa ср. ṭqaš(i)ḳvaṭa] *зоол.*
коростель | გარეული იხვი, ღალღა

ტყარ(ი) ქოთომი [ṭqar(i) kotomi] *зоол.*
фазан | ტყის ქათამი, ხოხობი

ტყარ(ი) ღეჯი [ṭqar(i) ɣeǯi] *зоол.*
дикая свинья, кабан | გარეული ტყის ღორი, ტახი

ტყაური [ṭqauri]
лесистый, лесной | ტყიანი, ტყისა

ტყაუჩა [ṭqauča] *ботан.*
пасел дикий, род травы | ძაღლყურძენა – брусника (დ. ჩუბინ.)

ტყაშ(ი)კვატა см. ტყარ(ი)კვატა [ṭqaš(i)ḳvaṭa см. ṭqar(i)ḳvaṭa]

ტყაშ(ი)კოჩი [ṭqaš(i)ḳoči]
леший | ოჩოპინტრე, ტყის კაცი, ქაჯი

ტყაშ(ი) მაფა [ṭqaš(i) mapa]
существо с магической сутью (*букв.* царь леса) | ტყის მეფე, ჯადოქარი

ტყაშ(ი) ქოთომი см. ტყარ(ი) ქოთომი [ṭqaš(i) kotomi см. ṭqari kotomi] *зоол.*
рябчик | ტყის ქათამი

ტყაშ(ი) ღეჯი см. ტყარ(ი) ღეჯი [ṭqaši-ɣeǯi см. ṭqar(i) ɣeǯi]

ტყაჩუ [ṭqaču]
лесник, лесничий | ტყის მცველი

ტყები [ṭqebi]
шкура, кожура | ტყავი

ტყებუჩა [ṭqebuča]
чернокожий | შავკანიანი, შავტყავა

ტყვაპალი [ṭqvapali]
1. болтаться, трястись (о яйце) 2. *перен.* бурчание, ворчание | 1. ლაყლაყი (კვერცხის) 2. გადატ. ბურტყუნი, გაურკვეველი ლაპარაკი

ტყვაპარა [ṭqvapara]
тухлый | ლაყე

ტყვაპიე см. ტყვაპარა [ṭqvapie см. ṭqvapara]

ტყვაპუა [ṭqvapua]
бултыхаться, шлёпнуться | ტლაპოში ჩავარდნის დროს გამოცემული ხმა, ტყაპანი

ტყვაჟაფა см. ტყვაჟინაფა [ṭqvažapa см. ṭqvažinapa]
неэффективный, пустой; издавать пустой звук (из ружья) | თოფის უშნო სროლა, ჩხაკუნი

ტყვაჟინაფა см. ტყვაჟაფა [ṭqvažinapa см. ṭqvažapa]

ტყვარჩელია [ṭqvarčelia] *ботан.*
дряква веменняя | ქართული ყოჩივარდა

ტყვაცაფი [ṭqvacapi]
треск | ტკაცანი, ტკაცუნი

ტყვაცი см. მეხი [ṭqvaci см. mexi]
1. гром, удар грома 2. грохот — 1. (მეხის) ქუხილი 2. გრიალი

ტყვაცუა [ṭqvacua]
1. трещать, щелкать 2. гроза, раскаты грома — 1. შეშის ტკაცანი 2. ჭექა-ქუხილი

ტყვია: ზარბაზანიშ ტყვია [ṭqvia: zarbazaniš ṭqvia]
1. свинец 2. пуля ➢ снаряд пушки — 1. ტყვია 2. ტყვია ➢ ქვემეხის ჭურვი

ტყვინა(ფა) [ṭqvina(pa)]
дать знать, узнавать; известить — გაგება; შეტყობა, შეტყობინება

ტყიბური см. ყებური [ṭqiburi см. qeburi] *(сам.)*

ტყილი//მტყილი [ṭqili//mṭqili]
1. селезенка 2. крупное, большое родимое пятно (красное, черное) — 1. ელენთა, ტყირპი 2. დიდი ხალი (წითელი, შავი)

ტყობას [ṭqobas] *нареч.*
тайно, скрытно — მალულად

ტყობაშე см. ტყობიშე [ṭqobaše см. ṭqobiše]

ტყობინაფა [ṭqobinapa]
1. скрывать 2. извещать, сообщать — 1. (და)მალვა 2. (შე)ტყობინება

ტყობინაფილი [ṭqobinapili] *прич.*
скрытый — (და)მალული

ტყობინელი [ṭqobineli] *прич.*
спрятавшийся — დამალული

ტყობიშე [ṭqobiše] *нареч.*
скрытно, тайком — მალულად, ჩუმად, შეუმჩნევლად

ტყობუა [ṭqobua]
1. скрываться, таиться 2. красться — 1. (და)მალვა, (და)ფარვა 2. (მი)პარვა

ტყორინი [ṭqorini]
pedere, испускать ветры — ჰაერის გამოშვება

ტყუნაფა [ṭqunapa]
обвинять — (გა)მტყუნება

ტყუნაფილი [ṭqunapili] *прич.*
обвиненный — ბრალდადებული, გამტყუვნებული

ტყუპი см. ტკუბი [ṭqupi см. ṭkubi]

ტყურა [ṭqura]
вранье, ложь — ტყუილი

ტყურათ [ṭqurat] *нареч.*
напрасно, тщетно — ტყუილად

ტყურაია [ṭquraia]
напрасный, ложный — უბრალო, ცრუ

ტყურალათ см. ტყურათ [ṭquralat см. ṭqurat]

ტყუ(რ)აფა [ṭqu(r)apa]
обманывать; приманить — მიტყუება

ტყურელო [ṭqurelo] *нареч.*
напрасно, зря — ტყუილად, ტყუილ-უბრალოდ

ტყუტყუცია см. ტკვარჩელია [ṭquṭqucia см. ṭkvarčelia]

უ

უბა см. ლუბა [uba см. luba]	
пазуха	უბე
უბადო [ubado]	
1. дурной, несчастный 2. злой	1. უბედო, უბედური, უკუღმართი 2. ბოროტი, ცუდი
უბედურობა [ubeduroba]	
несчастье	უბედურება
უბერი [uberi]	
глава, предводитель (деревни, села)	(სოფლის) თავკაცი
უბინეხე [ubinexe]	
без виноградной лозы, без виноградника	უვენახო
უბირული [ubiruli]	
глухое (место)	დაუსახლებელი (ადგილი)
უბონუ [ubonu] *прич.*	
немытый	დაუბანელი
უგაღე [ugaɣe] *прич.*	
неразумный, бессмысленный	არასაზრიანი, გაუგებარი, უჭკუო
უგვანილაში [ugvanilaši]	
наиболее упитанный, откормленный	ნაპატივები, ძლიერ მსუქანი, უმსუქნესი
უგემური [ugemuri]	
безвкусный	უგემო
უგვარე [ugvare] *(сам.), зоол.*	
краснопёрка (рыба)	ფრთაწითელი (თევზი)
უგურაფუ/ვ [ugurapu/ə] *прич.*	
невежественный, необразованный	უვიცი, უმეცარი, უსწავლელი
უგურთუ [ugurtu] *прич.*	
неразделенный, неделимый	გაუყოფელი
უგურთუო [ugurtuo] *нареч.*	
нераздельно	გაუყოფლად
უგუუფაჩუ [uguupaču] *прич.*	
нерасцветший, нераскрывшийся	გაუშლელი
უდაბუნო [udabuno]	
пустыня, пустырь	უდაბნო, დაუსახლებელი ადგილი
უდამური [udamuri]	
дремучий (лес)	უღრანი (ტყე)
უდარდელი [udardeli] *прич.*	
беспечный	უდარდელი
უდაბნო см. უდაბუნო [udabno см. udabuno]	
უდაჩხირე [udačxire]	
без огня	უცეცხლო
უდგუმუ//უდგვმუ [udgumu//udgəmu] *прич.*	
непоставленный	დაუდგმელი
უდიდე [udide]	
без матери, не имеющий матери	უდედო

უდიდოლი см. უდიდე [udidoli см. udide]

უ(ჰ)ამაში см. ჰამო [u(h)amaši см. hamo]
сладчайший, приятнейший — უტკბილესი

უდირაკუ [udiraḳu] *прич.*
несгибаемый — უდრეკი, მოუხრელი

უდუდე [udude]
тупоголовый *букв.* без головы; *перен.* бестолковый — გონებაჩლუნგი, უთავო; *გადატ.* ჩერჩეტი

უდუპეჯებელი [udupeǯebeli] *прич.*
неприглашенный, незванный — დაუპატიჟებელი

უდურულაფუ [udurulapu] *прич.*
не спящий; бессоный — დაუძინებელი; უძილო, ძილგამკრთალი

უდუუჯერებელი[uduuǯerebeli] *прич.*
непослушный — გაუგონარი, დაუჯერებელი

უდუღალებელი [uduɣalebeli] *прич.*
не устающий — დაუღლელი

უდღეური [udɣeuri]
недоносок, недоношенный, слабый — უდღეური, უსუსური

უეფაშო [uepašo] *нареч.*
очень дешево, намного дешевле — უიაფესად

უზოგალი [uzogali] *прич.*
1. беспощадный, нещадный 2. небрежный — დაუზოგავი, დაუზოგველი

უზოგალო [uzogalo] *нареч.*
беспощадно — დაუზოგავად

უზომე [uzome]
безмерный — უზომო

უთებუ [utebu] *прич.*
нескончаемый, незаконченный — გაუთავებელი

უთინუ [utinu] *прич.*
непрямой — არასწორი, გაუმართავი

უთირე [utire]
бесснежный — უთოვლო

უთოლე [utole]
безглазый — უთვალო

უთოჸუჯე [uto‘uǯe]
невнимательный — უყურადღებო

უთუთე [utute]
безлунная (ночь) — უმთვარო (ღამე)

უთუ(უ)რი [utu(u)ri]
с тяжелым характером; упрямый — უხასიათო; ჯიუტი

უთხულე [utxule] *(сам.)*
колючий кустарник — ეკლიანი ბუჩქნარი (ჩირგვნარი)

უთუხულე [utuxule] *прич.*
не пряденный — დაურთავი

უკასუ (თოფი…) [uḳasu(topi…)] *прич.*
незаряженное (ружье) — დაუტენავი (თოფი)

უკახალე [uḳaxale] *нареч.*
назад — უკან, უკანა მხარეს

უკახალენი [uḳaxaleni]
1. задний 2. последний — 1. უკანა 2. უკანასკნელი

უკვათი/ჷრი [uḳvati/əri]
тупой
ჩლუნგი

უკვალეთ [uḳvalet] *нареч.*

უკვალო [uḳvalo]
бесследный
უკვალო

უკვალოთ см. უკვალეთ [uḳvalot см. uḳvalet] *нареч.*
бесследно
უკვალოდ

უკიბირე [uḳibire]
беззубый
უკბილო

უკითე [uḳite]
без пальца
უთითო

უკილუ//უკჷლუ [uḳilu//uḳəlu]
незапертый
დაუკეტავი

უკ(ი)ნუ(უ)ჯინუო//უკჷნუ(უ)ჯინუო [uk(i)nu(u)ǯinuo//ukənu(u)ǯinuo] *нареч.*
без оглядки
უკან მოუხედავად

უკირუ//უკჷრჷ [uḳiru//uḳərə]
незавязанный
შეუკრავი

უკმაკური [uḳmaḳuri]
неправильный, непорядочный; извращенный
არაწესიერი, უკუღმართი; გარყვნილი

უკოჩური [uḳočuri]
безлюдный
უკაცრიელი, უკაცური

უკოჩურო [uḳočuro] *нареч.*
не по мужски
არაკაცურად

უკოხოლე см. უკახალე [uḳoxole см. uḳaxale]

უკოხოლენი см . უკახალენი [uḳoxoleni см. uḳaxaleni]

უკტება: უკტებაში უშქური [uḳṭeba: uḳṭebaši uškuri]
бессмертие ➤ яблоко бессмертия молодильное яблоко (в сказках)
უკვდავება ➤ უკვდავების ვაშლი

უკუდელე [uḳudele]
бесхвостый, куцый
უკუდო

უკულაში [uḳulaši]
1. младший 2. менее, меньше
1. უმცროსი 2. ნაკლები, უფრო პატარა (ცოტა)

უკული [uḳuli] *нареч.*
после, потом, спустя, через
შემდეგ, შემდგომ, მერე, მერმე

უკულიანი[1] [uḳuliani]
1. последний 2. будущий, последующий
1. უკანასკნელი 2. მერმინდელი, მომდევნო, შემდგომი

უკულიანი[2] [uḳuliani]
прошедший, прошлое
გავლილი, წარსული

უკულინე см. უკული [uḳuline см. uḳuli]

უკულინეში/ე [uḳulineši/e] *нареч.*
затем, потом, в конце концов
მერე, მერმე, შემდეგ, შემდგომ, ბოლოს და ბოლოს

უკ(უ/ჷ)მელა [uḳ(u/ə)mela]
тьма, сумерки
ბინდი, სიბნელე, წყვდიადი

უკურთე [uḳurte]
без кальсон
უნიფხვო

უკუ(უ)ლა см. ეკუ(უ)ლა [uḳu(u)la см. eḳu(u)la]

ულა [ula]
идти, ходить
სვლა, წასვლა

ულა-დღა [ula-dɣa]
день ухода
წასვლის დღე

ულიმური//ულჷმური [ulimuri//uləmuri]
без войны, не воевавший, не воюющий
უომო, უომარი, უბრძოლველი

ულიმურო//ულჷმურო [ulimuro//uləmuro] *нареч.*
без войны, мирно
უომრად, უბრძოლველად, მშვიდობიანად

ულირი [uliri] *прич.*
ушедший
წასული

ულურაფუ [ulurapu] *прич.*
бессонный, не спящий, недремлющий
უძინარი

ულური [uluri]
неиссякаемый (*напр.*, имущество)
ულევი, ულეველი (*მაგ.*, ქონება)

ულუუ//ულიუ [uluu//uliu]
неисчерпаемый
ულეველი

უმარდული [umarduli]
неблагодарный
უმადური

უმარჩხაში [umarčxaši] *(сам.)*
мелкий (о воде), мелководье
მეჩხერი, წყალმეჩხერობა

უმარჯვაში [umarǯvaši]
ловчайший
უმარჯვესი

უმაღალაში [umaɣalaši]
высший, высочайший
უმაღლესი

უმბელო [umbelo]
неоседланный (о коне)
უბელო, შეუკაზმავი (ცხენი)

უმეტაში [umeṭaši]
еще больше, больший
უფრო მეტი, უმეტესი (ნაწილი)

უმეტაშო [umeṭašo] *нареч.*
большей частью, особенно часто
უმეტესად, უმეტეს წილად

უმეუხვამილაფუ//უმეუხვამილე [umeuxvamilapu//umeuxvamile] *прич.*
недогадливый
მიუხვედრელი, მიუხვედრებელი

უმინჯური [uminǯuri]
бесхозный, беспризорный
უპატრონო

უმინჯურო [uminǯuro] *нареч.*
бесхозно, беспризорно
უპატრონოდ

უმკუქუნუ [umḳukunu] *прич.*
неодетый
ჩაუცმელი

უმკუქუნუო [umḳukunuo] *нареч.*
не одеваясь
ჩაუცმელად

უმოლე [umole]
1. беспомощный, беззащитный 2. бездельник
1. უმწეო 2. არაფრის მკეთებელი

უმონდუ//უმონდჷ [umondu//umondə] *прич.*
недозревший, недозрелый
უმწიფარი

უმოსი [umosi]
более, больше
უმეტესი, უფრო მეტი

უმოსო [umoso] *нареч.*
более, больше, большей частью
უმეტესად, უფრო მეტად

უმუმალო [umumalo]
не имеющий отца, без отца; сирота
უმამო; ობოლი

უმუმე//უმუმო см. უმუმალო [umume//umumo см. umumalo]

უმუმო //უმუმე см. უმუმალო [umumo см. umume см. umumalo]

უმუსვანჯაფუ//უმუსვანჯებუ [umusvanǯapu//umusvanǯebu] *прич.*
беспокойный მოუსვენარი

უმუშო [umušo]
без него (нее) უმისოდ, მის გარეშე

უმუჩილათუ [umučilatu] *прич.*
неразлучный განუყრელი

უმუხუჯურო см. უხუჯურო [umuxuǯuro см. uxuǯuro]

უნაგერი см. უნანგერი [unageri см. unangeri]

უნამუსო [unamuso]
бессовестный უნამუსო, უსინდისო

უნანგერი см. ანა(ნ)გერი//ანანგირი [unangeri см. ana(n)geri//anangiri]
седло უნაგირი

უნებულება [unebuleba]
нежелание უნდომობა, უსურველობა

უნებურო [uneburo] *нареч.*
невольно უნებურად

უნელო [unelo] *нареч.*
немедленно, мгновенно მყის, უმალ, უცბად, უცებ

უნთო [unto]
утюг უთო

უნინო [unino]
немой მუნჯი, უენო

უ(ნ)ჩაშალა [u(n)čašala]
старшинство უფროსობა

უ(ნ)ჩაში [u(n)čaši]
старший უფროსი

უ(ნ)ჩაშობა [u(n)čašoba]
старшинство უფროსობა

უნძალაში [unʒalaši]
сильнейший უძლიერესი

უნწი см. მუნწი [unçqu см. munçi]

უნწყუ [unçqu] *прич.*
непотопляемый დაუნთქმელი, ჩაუძირავი

უნჭაფუ [unç̌apu] *прич.*
недостижимый, недосягаемый მიუწვდომელი

უონჯღორე [uonǯɣore]
бесстыдный უსირცხვილო

უოსურე см. უჩილე [uosure см. učile]

უპაპური [uṗaṗuri]
без священника უმღვდლო

უპიჯო [uṗiǯo]
необязательный (о человеке), не сдержавший слова უპირო

უჟღირაფუ [užɣirapu] *прич.*
неувядаемый, неувядающий უჭკნობი, (და)უჭკნობელი

ურა [ura]
необъезженная лошадь (გა)უხედნავი, ურა (ცხენი)

ურაგადუო [uragaduo] *нареч.*
несказанно (обрадовался) — გამოუთქმელად (გაუხარდა)

ურუგადუ(უ) [urugadu(u)] *прич.*
несказанный — უთქმელი

ურგილაფუ [urgilapu] *прич.*
неохлажденный — გაუგრილებელი

ურდუ [urdu] *прич.*
невоспитанный — (გა)უზრდელი

ურემი [uremi]
арба — ურემი

ურთა [urta] *топон.*
Урта (название горы) близ села Цаиши — ურთა (მთა სოფ. ცაიშის ახლოს)

ურია [uria]
еврей — ებრაელი, ურია

ურნაბი [urnabi] *ботан.*
китайский финик, ююба — უნაბი

ურო [uro]
молот (деревянный) — ხის ურო

ურულუობა [uruluoba]
бессонница — უძილობა

ურუმია [urumia]
кличка собаки — ძაღლის სახელია

უ(რ)ქალე [u(r)kale]
безрогий — ურქო

ურჩუ [urču] *прич.*
неограбленный — გაუძარცვავი

ურჩქენჯი//ურჩქინჯი [určkenǯi//určkinǯi]
невежда, несведущий — უცოდინარი

ურჩქინჯი [určkinǯi]
1. неслушающий, непослушный 2. невежда — 1. ურჩი, შეუპუებელი 2. უცოდინარი

ურჩქინჯო [určkinǯo] *нареч.*
без ведома, не зная — უცოდინრად

ურჩხუ/გ [určxu/ə] *прич.*
нестиранный — გაურეცხავი

ურცხო [urcxo]
чужой — უცხო

ურცხო სუნელი [urcxo suneli]
приправа — საკმაზი, სანელებელი

ურძღაფე/ულა [urʒɣape/ula] *(сам.)*
ненасытный, обжорливый — გაუმაძღარი, უძღები

ურწამი см. ურწ(კ)უმი [urçami см. urç(ķ)umi] *(сен.)*

ურწ(კ)უმი ср. ვერწემი [urç(ķ)umi ср. verçemi]
1. дремучий (лес) 2. темный, глубокий 3. огромный, громадный, невероятный — 1. უღრანი, დაბურული (*მაგ.*, ტყე) 2. ბნელი, ღრმა 3. ვეებერთელა, უშველებელი

ურწუმო [urçumo]
неверующий, безбожник — ურწმუნო

უ(რ)ხუ [u(r)xu] *прич.*
непродырявленный, непрорезавшийся — გაუხვრეტავი, (გა)უხვრეტელი

უსაქვარო [usakvaro]
бездельный, бездельник, лодырь — უსაქმური, მაწანწალა

უსახელე [usaxele]
безымянный — უსახელო

უსვინდისეთ [usvindiset] *нареч.*
бессовестно — უსინდისოდ

უსთა [usta]
плотник — ხურო

უსურსქუა см. ოსურ(ი)სქუა [usurskua см. osur(i)skua]

უსქანეთ [uskanet] *нареч.*
без тебя — უშენოდ

უსქე [uske]
бездетный — უშვილო

უსქვამაში [uskvamaši]
красивейший — ულამაზესი

უსქვამელა [uskvamela]
некрасивый — ულამაზო

უსქვამური [uskvamuri]
некрасивый — ულამაზო

უსქილადუ/ჷ [uskiladu/ə] *прич.*
неизлечимый — მოურჩენელი

უსქუ [usku] *прич.*
незавязанный; незапряженный — (შე)უსკვნელი; შეუბმელი

უსქუდარი [uskudari]
платок — სახოცი, ცხვირსახოცი

უტახუ/ჷ [uṭaxu/ə] *прич.*
неломающийся — (გა)უტეხი, გაუტეხელი

უტიბაში//უტჷბაში [uṭibaši//uṭəbaši]
теплейший — უთბილესი

უფი см. უფუ [upi см. upu] *(сам.)*

უ(ფ)სუო [u(p)suo]
бескрылый; *перен.* неумелый, неискусный — უფრთო; *გადატ.* უფხო

უფსქე см. უსქე [upske см. uske]

უფუ [upu] *(сен.)*
пот — ოფლი

უფუამი [upuami] *(сен.)*
потный — ოფლიანი

უფუნაფუ [upunapu] *прич.*
некипяченный — (ა)უდუღარი, (ა)უდუღებელი

უფ(უ/ჷ)რაში [up(u/ə)raši]
худший, хуже — უარესი

უფუჩხური/უ (<უფუ-ჩხური/უ) [upučxuri/u (<upu-čxuri/u)]
озноб — შეციება; ცივი ოფლი

უქვი [ukvi]
праздник, праздничный день — უქმე, დღესასწაული

უჴვიდღა см. დღა(რ)ხუ [uqvidγa см. dγa(r)xu]
праздник — დღესასწაული, უქმე დღე

უქვინჯე [ukvinǯe]
1. бездонный 2. пропасть, бездна — 1. უფსკერო 2. უფსკრული

უქმას [ukmas] *нареч.*
даром, напрасно, праздно — უქმად, უსაქმოდ

უქმი см. უქვი [ukmi см. ukvi]

უქობალეთ [ukobalet] *нареч.*
без хлеба — უპუროდ

უქონებე [ukonebe]
неимущий — უქონებო, ქონების უქონელი

უღაფუ [uγapu] *прич.*
некрашенный — შეუღებავი

უღონე [uγone]
бессильный, слабый — უღონო

უღონო [uγono]
бедный, без средств — უქონელი, ღარიბი

უღორონთე [uγoronte]
безбожный — უღმერთო

უღორონთეთ [uγorontet] *нареч.*
безбожно — უღმერთოდ

უღუ [uγu]
1. ярмо 2. пара (волов) — უღელი

უღუამი: უღუამი ღეჯი [uγuami: uγuami γeǯi]
с ярмом ➢ свинья с ярмом — უღლიანი ➢ უღლიანი ღორი

უღული [uγuli]
1. упряжка (быков) 2. парный — 1. უღლეული 2. წყვილი, წყვილეული

უღურალი [uγurali] *прич.*
бессмертный — უკვდავი

უყი//უი [uq̇i//ui] *(сен.)*
залежная, необрабатываемая (земля); целина — ყამირი, დაუმუშავებელი მიწა

უშულადუ [ušuladu] *прич.*
неустанный — დაუღლელი

უშულებერი [ušuleberi]
1. слабый; *перен.* больной 2. невозможный — 1. სუსტი; *გადატ.* უღონო, უძლური, ავადმყოფი 2. შეუძლებელი

უშუმური [ušumuri] *прич.*
не пивший — უსმელი

უშქიდარი [uškidari]
недостойный — უკადრებელი

უშქირატუ/ე [uškiraṭu/ə] *прич.*
неугасаемый — უშრეტი, ჩაუქრობელი

უშქურანჯი [uškuranǯi] *прич.*
бесстрашный — უშიშარი

უშქურატამა [uškuraṭama] *ботан.*
персик скрещенный с яблоком, нектарин — ვაშლატამა

უშქური [uškuri] *ботан.*
яблоко, яблоня — ვაშლი (ხე და ნაყოფი)

უშხუაში [ušxuaši]
толстейший — უმსხვილესი

უჩა [uča]
1. черный 2. *перен.* траур — 1. შავი 2. *გადატ.* შავები, ძაძა

უჩათ [učat] *нареч.*
в черном; *перен.* в трауре
შავად; *გადატ.* სამგლოვიარო შავებში

უჩარება//უჩორება [učareba//učoreba]
чернить; чернеть
(გა)შავება

უჩაფულე [učapule]
безлапотный, без обуви
უფეხსაცმელო

უჩაღართამი [učaɣartami] *зоол.*
перен. змея (*букв.* в черной чохе)
გველი (*სიტყვასიტყვით* შავჩოხიანი)

უჩილე [učile] *прич.*
неженатый, холостой, холостяк
უცოლო (კაცი)

უჩინებუ/ჷ [učinebu/ə]
1. незнакомый 2. неизвестный
უცნობი

უჩუნაფუ [učunapu] *прич.*
высушенный; недопеченый (гоми)
(გამო)მშრალი; ჩაუშუშებელი (ღომი)

უჩურცხ(ებ)ელი [učurcx(eb)eli] *прич.*
неотступный, неотвязный
მოუშორებელი, (ჩა)მოუცილებელი

უჩქიმეთ [učkimet] *нареч.*
без меня
უჩემოდ

უჩხონჩხე [učxončxe]
слабый, тощий (*букв.* без печени); *перен.* трусливый, нерешительный
სუსტი, ჯანდაგი; (*სიტყვასიტყვით* უღვიძლო, უჯიგრო); *გადატ.* არაგულადი, გაუბედავი

უცბაშე [ucbaše] *(сам.), нареч.*
вдруг, внезапно
უეცრად, უცბად, უცებ

უცებ(უ) [uceb(u)] *нареч.*
вдруг, нечаянно; внезапно
უეცრად, უცბად, უცებ

უცფათ см. უცბაშე [ucpat см. ucbaše] *нареч.*
вдруг, внезапно; сразу
ანაზდად, უეცრად, მოულოდნელად

უცფას см. უცფათ [ucpas см. ucpat] *нареч.*

უცხენე [ucxene]
безлошадный
უცხენო

უძირაფუ [uʒirapu] *прич.*
1. незаметный 2. невиданный; необычный
1. შეუმჩნეველი 2. არაჩვეულებრივი, უნახავი

უწამო [uçamo]
неверующий
ურწმუნო

უწიფული [uçipuli] *прич.*
1. незрелый, невозмужалый 2. *перен.* девственница, девица
1. მოუმწიფებელი, შეუღერებელი 2. *გადატ.* უბიწო, უმანკო (ქალი)

უწუკინდებუო [uçuķindebuo] *нареч.*
безмятежно, спокойно
მშვიდად, უშფოთველად, წაუკიდებლად

უწუნდური [uçunduri]
1. нечистый; поганый 2. *перен.* медведь
1. უწმინდური 2. *გადატ.* დათვი

უწუნდურო [uçunduro] *нареч.*
нечисто
უწმინდურად

უწყარე [uçqare]
безводный
უწყლო

უწყარეთ [uçqaret] *нареч.*
без воды
უწყლოდ

უჭარუ [uçaru] *прич.*
ненаписанный
დაუწერელი

უჭვარუ/ə [uč̣varu/ə] *прич.*
неочищенный (под ниву) გაუახოებელი, გაუწმენდელი საყანე ადგილი

უჭირალო [učiralo] *нареч.*
без нужды, беззаботно უდარდელად, გაუჭირვებლად

უჭკირუ/ə [uč̣ḳiru/ə] *прич.*
не резанный გაუჭრელი

უჭკომური//უჭკუმური [uč̣ḳomuri//uč̣ḳumuri] *прич.*
не едящий უჭმელი

უჭკუე [uč̣ḳue]
безумный, глупый უჭკუო

უჭკუო [uč̣ḳuo]
тупой, глупый ბრიყვი, უჭკუო, ჩლუნგი

უჭუ [uč̣u] *прич.*
нежаренный შეუმწვარი

უხალაში სм. უხოლაში [uxalaši см. uxolaši]

უხამეთ [uxamet] *нареч.*
без ножа უდანოდ

უხანეთ [uxanet] *нареч.*
безвременно უდროოდ

უხაფუ [uxapu] *прич.*
нетель, телка დეკეული, უშობელი

უხაშუ [uxašu] *прич.*
неварённый უხარშავი

უხენო [uxeno]
беременная ორსული, ფეხმძიმე

უხენობა [uxenoba]
беременность ორსულობა, ფეხმძიმობა

უხეცე [uxece] *прич.*
не поевший, не едъящий დაუნაყრებელი, უჭმელი

უხეცეთ [uxecet] *нареч.*
натощак დაუნაყრებლად, უჭმელად; უხემსად

უხოკუ [uxoku] *прич.*
небритый (გა)უპარსავი

უხოლაში [uxolaši]
ближайший უახლოესი

უხონარე [uxonare]
беззвучный უხმო

უხონარეთ [uxonaret] *нареч.*
беззвучно უხმოდ, უხმაუროდ

უხონუ [uxonu] *прич.*
невспаханный (მო)უხნავი

უხუმოთ//უხəმოთ [uxumot//uxəmot] *нареч.*
бесшумно უხმაუროდ

უხუნაფუ см. ხუნაფა [uxunapu см. xunapa] *прич.*
не посаженный, не пересиженный გადაუსმელი

უხუუ см. უხაფუ [uxuu см. uxapu]
нетель, (*букв.*, не рожденный) უშობელი

უხუჯური [uxuǯuri]
1. неудобный 2. недружный 1. უმარჯვო, უხერხული 2. არამეგობრული

უხუჯურო [uxuǯuro] *нареч.*	
1. неудобно, несподручно 2. неловко	1. არახელსაყრელად, უხერხულად 2. საჩოთიროდ
უჯგუში [uǯguši]	
лучший	უკეთესი
უჯგუშო [uǯgušo] *нареч.*	
лучше	უკეთესად
უჯერო [uǯero]	
непослушный	დაუჯერებელი
უჯიმოლუ/ჷ [uǯimolu/ə]	
несоленый	დაუმარილებელი, უმარილო
უჸვაიჭარე [uʻvaiçare]	
несчастный, злосчастный	უბედო, უბედური; ბედკრული, საცოდავი
უჸვილუ/ჷ [uʻvilu/ə] *прич.*	
неубитый	მოუკვლელი
უჸი [uʻi] *(сам.)*	
целинная земля	ყამირი
უჸუდობა [uʻudoba]	
неимение дома, быть без крова; *букв.* бездомье	უსახლობა
უჰამაში [uhamaši]	
сладчайший, вкуснейший	უტკბესი

ფ

ფაიტონი [paiṭoni]
фаетон — ეტლი, ფაიტონი

ფალადი [paladi]
сталь — ფოლადი

ფალაგე [palage]
1. глушь рядом с домом 2. заросль рядом с домом — 1. მივარდნილი ადგილი სახლის გვერდით 2. სახლის გვერდით შამბნარი

ფალაქი // ფულაქი [palaki // pulaki]
пуговица — ფოლაქი

ფალო см. ფალ(უ)ო [palo см. pal(u)o]
1. одиноко, только 2. в сухомятку — 1. მარტო, მხოლოდ 2. უმისაჭმლოდ, ცარიელა, ხმელა (ჭამა)

ფალ(უ)ო см. ფალო [pal(u)o см. palo] *нареч.*
в сухомятку — ცარიელა

ფალუა [palua]
цвести — აყვავება, (გა)ხარება (მცენარის)

ფანდური [panduri]
гусли, бандури — ბარბითი, ფანდური

ფანია [pania] *(сам.)*
1. родня (в целом) 2. семейство — 1. ჯალაბი 2. ოჯახი (მთლიანად)

ფანჩატური [pančaṭuri]
1. беседка (из виноградной лозы) 2. навес для отпевания покойника — 1. ვაზის ფანჩატური 2. გარდაცვლილის წესის აგების ფარდული

ფარა: აფარენს, გააფარუ [para: aparens, gaaparu]
деньги ➢ превращает в деньги, он превратил в деньги — ფული ➢ ის აფულებს, მან გააფულა

ფარამი [parami]
денежный, с деньгами — ფულიანი

ფარანი: შხვა ფარანს [parani: šxva parans]
время ➢ в другое время — დრო, ხანი ➢ სხვა დროს

ფარაღათი [paraɣati]
понос — ფაღარათი

ფართას см. ფართაშე [partas см. partaše] *нареч.*
широко — ფართოდ

ფართაშე [partaše] *нареч.*
настежь — მთლად ღიად

ფართო [parto]
широкий — ფართო

ფართქალი [partkali]
дрожать, трепетать — თრთოლა, კანკალი

ფართხალი [partxali]
барахтание — ფართხალი, ფრთხიალი

ფართხუა: ფართხუა ჸუჯიში [partxua: partxua ʻuǯiši]
вытряхивать ➢ (*букв.* трясти ухом) обращать внимание — ფერთხვა (*სიტყვასიტყვით* ყურის ფერთხვა), ყურადღების მიქცევა

ფარონი [paroni] *(сам.)*
1. лес 2. наклонное место — 1. ტევრი, უღრანი ტყე 2. დაქანებული ადგილი

ფარსაკი см. ფარცაკი [parsaḳi см. parcaḳi] *(сен.)*
годный, добрый, хороший — კარგი, კეთილი, საოცარი, ფარსაგი

ფარსალუა см. ფარწალუა (შურიში) [parsalua см. parçalua (šuriši)]
быть при смерти, быть на последнем из дыхании; *перен.* смерть — სულის ლაფვა, განტევება; *გადატ.* სიკვდილი

ფარფალი(ა) см. ფაფრალია [parpali(a) см. papralia] *зоол.*
бабочка, мотылек — პეპელა

ფარფალიკა [parpaliḳa] *зоол., уменьш.*
бабочка, мотылек — პეპელა

ფარფალუა [parpalua]
1. парить (о бабочке) 2. подмигивать — 1. ნავარდი, ფრენა (პეპელაზე) 2. თვალით ნიშნება

ფარჩა [parča]
парча — ფარჩა, ძვირფასი ქსოვილი

ფარცაკი см. ფარსაკი [parcaḳi см. parsaḳi]

ფარცხი [parcxi]
борона — ფარცხი

ფარწალუა (შურიშ) [parçalua (šuriš)]
испускать дух, быть на последнем издыхании; *перен.* умереть — სულის განტევება (ლაფვა), *გადატ.* სიკვდილი

ფასი [pasi]
цена — ფასი

ფასიანი [pasiani]
ценный — ფასეული, ფასიანი

ფატანა [paṭana]
прядь (шерсти), прядево из шерсти — ფთილა

ფატარი [paṭari]
рыхлый, рыхлая (земля); сыпучий — ფაშარი, ფხვიერი (მიწა)

ფატი [paṭi]
просо — ფეტვი

ფაფალა [papala] *(сам.)*
обрыв, овраг, пропасть — უფსკრული, ხრამი

ფაფალამი [papalami]
обрывистый — ხრამიანი (ადგილი)

ფაფარი [papari]
грива — ფაფარი

ფაფაფა см. ფაფაფი [papapa см. papapi]
колебание, колебать — ნძრევა; რხევა

ფაფაფი [papapi]
1. махать, моргать 2. колебаться, качаться (на воде) — 1. ქნევა; თვალის ჩაკვრა, თვალით (მი)ნიშნება 2. რხევა, რწევა, ტივტივი (წყალზე)

ფაფირი см. ფითქი [papiri см. pitki]

ფაფრალია см. ფარფალია [papralia см. parpalia]
бабочка — პეპელა

ფაფრიკა [papriḳa]
фабрика — ფაბრიკა

ფაქარი см. ფატარი [pakari см. paṭari]

ფაშა [paša] *ист.*
паша — ფაშა

ფაშატი [pašaṭi] *зоол.*

кобыла — ფაშატი

ფაში [paši]

брюхо; пузо — ფაშვი; ღიპი

ფაშქილი [paškili] *прич.*

лопнувший — გამსკდარი

ფაშქუა [paškua]

расщеплять — (გა)სკდომა, (გა)პობა, გახეთქა (ხმაურით)

ფაჩალი [pačali]

шелест, шорох — ფაჩუნი

ფაჩაფა [pačapa]

смешивать, смешаться; помешать — არევა, (შე)რევა; შეზავება

ფაჩილი//ფაჩირი [pačili//pačiri] *прич.*

распустившийся, раскрывшийся (о цветах и т.д.), расцветший — გაფურჩქნილი, გაშლილი (ყვავილები)

ფაჩუა [pačua]

1. распускаться (цветы) 2. сорвать, расстроить (дело) — 1.გაშლა, გაფურჩქნა (ყვავილის) 2. აშლა, ჩაშლა (საქმისა)

ფაცურუა [pacurua]

суетиться — მოუსვენრობა, ფაციფუცი, ფუსფუსი

ფაცხა [pacxa]

хижина плетенная, изба — ფაცხა

ფაჭაჭი [pačači] *ласк.*

грива, чуб, хохол — ფაფარი, ქოჩორი

ფაცხი см. ფეცხი [pacxi см. pecxi]

ფაჭაჭია [pačačia] *уменьш.*

хохолок — პატარა ქოჩორი

ფეთუა [petua]

чесать, трепать (хлопок, шерсть) — ჩეჩა, ძენძა, წეწა (ბამბის, მატყლის)

ფეთქუა [petkua]

1. биться (о жидкости) 2. биение пульса — 1. ფეთქვა (სითხის, *მაგ.*, მაჭრის) 2. მაჯისცემა

ფელამუში [pelamuši]

кисель из виноградного сока (сусла) и муки — თათარა, ფელამუში

ფელანოში см. ფელამუში [pelanoši см. pelamuši]

ფენჯგირე [penǯgire] *ботан.*

метлица, сорго веночная — ცოცხის სორგო

ფერაფა [perapa]

ласкать — (მო)ფერება

ფერდი [perdi]

косогор, скат, склон — ფერდობი

ფერთხი см. ფირთხი: ჸუჯიშ ფერთხი // ფირთხი; ჩხვინდიში ფირთხი [pertxi см. pirtxi: 'uǯiš pertxi // pirtxi; čxvindiši pirtxi] *(сен., сам.)*

тонкий ➢ ушная мочка; ноздря; хрящ — თხელი; ყურის ბიბილო, ცხვირის ნესტო; კაკნატელა

ფერი [peri]

цвет — ფერი

ფერ(ი) [per(i)]

такой — ისეთი

ფერმორთელი [permorteli] *прич.*

полинявший — გახუნებული, ფერშეცვლილი

ფაშატი [pašaṭi] *зоол.*
кобыла
ფაშატი

ფაში [paši]
брюхо; пузо
ფაშვი; ღიპი

ფაშქილი [paškili] *прич.*
лопнувший
გამსკდარი

ფაშქუა [paškua]
расщеплять
(გა)სკდომა, (გა)პობა, გახეთქა (ხმაურით)

ფაჩალი [pačali]
шелест, шорох
ფაჩუნი

ფაჩაფა [pačapa]
смешивать, смешаться; помешать
არევა, (შე)რევა; შეზავება

ფაჩილი//ფაჩირი [pačili//pačiri] *прич.*
распустившийся, раскрывшийся (о цветах и т.д.), расцветший
გაფურჩქნილი, გაშლილი (ყვავილები)

ფაჩუა [pačua]
1. распускаться (цветы) 2. сорвать, расстроить (дело)
1.გაშლა, გაფურჩქნა (ყვავილის) 2. აშლა, ჩაშლა (საქმისა)

ფაცურუა [pacurua]
суетиться
მოუსვენრობა, ფაციფუცი, ფუსფუსი

ფაცხა [pacxa]
хижина плетенная, изба
ფაცხა

ფაჭაჭი [pačači] *ласк.*
грива, чуб, хохол
ფაფარი, ქოჩორი

ფაცხი см. ფეცხი [pacxi см. pecxi]

ფაჭაჭია [pačačia] *уменьш.*
хохолок
პატარა ქოჩორი

ფეთუა [petua]
чесать, трепать (хлопок, шерсть)
ჩეჩა, ძენძა, წეწა (ბამბის, მატყლის)

ფეთქუა [petkua]
1. биться (о жидкости) 2. биение пульса
1. ფეთქვა (სითხის, *მაგ.*, მაჭრის) 2. მაჯისცემა

ფელამუში [pelamuši]
кисель из виноградного сока (сусла) и муки
თათარა, ფელამუში

ფელანოში см. ფელამუში [pelanoši см. pelamuši]

ფენჯგირე [penǯgire] *ботан.*
метлица, сорго веночная
ცოცხის სორგო

ფერაფა [perapa]
ласкать
(მო)ფერება

ფერდი [perdi]
косогор, скат, склон
ფერდობი

ფერთხი см. ფირთხი: ყუჯიშ ფერთხი // ფირთხი; ჩხვინდიში ფირთხი [pertxi см. pirtxi: ʻuǯiš pertxi // pirtxi; čxvindiši pirtxi] *(сен., сам.)*
тонкий ➢ ушная мочка; ноздря; хрящ
თხელი; ყურის ბიბილო, ცხვირის ნესტო; კაკნატელა

ფერი [peri]
цвет
ფერი

ფერ(ი) [per(i)]
такой
ისეთი

ფერმორთელი [permorteli] *прич.*
полинявший
გახუნებული, ფერშეცვლილი

ფერფლი [perpli]	
пепел	ფერფლი
ფერშალი [peršali]	
фельдшер	ფერშალი
ფერჩხი см. ფირჩხი//ფიჩხი [perčxi см. pirčxi //pičxi] *(сам.)*	
хворост	ფიჩხი
ფერცხელი [percxeli]	
вертеться; кататься, кувыркаться	გორვა, გორება; ტრიალი
ფერცხინია [percxinia]	
сухарь	ორცხობილა; ღადარზე შეფიცხული მჭადი, ღომი
ფერწო [perço]	
улитка	ლოკოკინა
ფერჭკომი см. ფერჭკუმი [perčkomi см. perčkumi]	
угорь на лице	ფერისმჭამელი
ფერჭკუმი [perčkumi] *(сам.)*	
ფერჭკუმამი [perčkumami] *(сам.)*	
угристое лицо	ფერისმჭამელიანი (სახე)
ფერჭო [perčo] *(сен.)*	
веснушки	ჭორფლი
ფერჭუამი [perčuami] *(сен.)*	
веснушчатый	ჭორფლიანი
ფერხვი см. ფორხვი [perxvi см. porxvi]	
ფესვა см. ფოსვე [pesva см. posve]	
корень	ფესვი
ფეშერი ср. ფერჩხი [pešeri ср. perčxi] *(сам.)*	
1. куст 2. срезанная ветвь, хворост	1. ბუჩქი 2. ფიჩხი
ფეშერონა [pešerona]	
место, где много упавших листьев; *перен.* опушка (леса)	ადგილი, სადაც ბევრი ნეშოა; *გადატ.* ტყის პირი
ფეშერონი [pešeroni]	
кустарник	წვრილი ბუჩქნარი
ფეშქვერე [peškvere]	
пухлый, пышный	პუტკუნა; ფუნთუშა
ფეშქვინია [peškvinia]	
жаренные зёрна кукурузы, попкорн	ბატიბუტი, მოხალული წვნიკი სიმინდი, კანდახეთქილი და თეთრად გულგადაშლილი
ფეშქუა см. ფაშქუა [peškua см. paškua]	
1. расщеплять 2. вспучивание, вспучиться (о коже)	1. (გა)სკდომა 2. (ამო)ბურცვა (კანის)
ფეცხანია ср. ფაცხა [pecxania ср. pacxa]	
плетёнка (для листьев)	ფიჩხით მოწნული
ფეცხი см. ფაცხი [pecxi см. pacxi]	
сучек, хворост	ფიჩხი
ფეხვეია [pexveia] *ботан.*	
фейхоа	ფეიხოა
ფეხვერია см. ბეხვერია [pexveria см. bexveria]	
1. упитанный 2. пышный (хлеб, кукурузная лепешка)	1. მსუქანი 2. ფუნთუშა, ფუნჩულა (პური, მჭადი)
ფთხილი [ptxili]	
осторожный	ფრთხილი
ფია [pia] *(сам.)*	
1. клочок, кусок 2. бяка (обращение к ребенку)	1. ნაგლეჯი, ნაჭერი 2. ხიხია (ბავშვებისადმი მიმართვა)

ფია-ფიათ [pia-piat] *нареч.*
в клочки, на кусочки — ნაჭერ-ნაჭერ, ძალზე დაქუცმაცებულად

ფიარი см. **ლაფათქია** [piari см. lapatkia]

ფითქი см. **ფაფირი** [pitki см. papiri]
каша (из молочной сыворотки) — ფაფა (წაქისაგან)

ფილარი [pilari]
беглец, разбойник — ფირალი

ფილაღი [pilaɣi]
1. бородка петуха 2. отвислый подбородок — 1. მამლის ღაბაბი 2. ჩამოკიდებული ღაბაბი

ფილთა (თოფი) [pilta (topi)]
дробовик — ფილთა (თოფი)

ფილიკა см. **ფილუკა** [piliḳa см. piluḳa] *(сам.)*
лодка — ნავი

ფილუკა см. **ფილიკა** [piluḳa см. piliḳa] *(сам.)*

ფიმული см. **ფ(რ)იმუ(ლ)ი** [pimuli см. primuli]
борода — წვერი

ფიმფი [pimpi] *(сен.)*
бахрома кукурузных початков — სიმინდის ტაროს ფოჩვი

ფინა [pina] *зоол.*
моська (собачка) — ფინია (ძაღლი)

ფინახარი см. **ფინახორი** [pinaxari см. pinaxori]
ясли для корма животных в коровнике — საქონლის საკვების (თივა, ჩალა) უძირო (მოწნული ან ფიცრული) ჩასაყრელი

ფინახორი см. **ფინახარი** [pinaxori см. pinaxari]

ფინთი [pinti]
скверный — ფინთი

ფინია //ფინა [pinia//pina] *зоол.*
собачонка, дворняжка — გოშია, ფინია, ცუგა

ფინიე//ფინია [pinie//pinia]

ფინუა [pinua]
стлать, стелить — (გა)ფენა, (გა)შლა

ფიორაფა см. **ფიორუა** [piorapa см. piorua]

ფიორუა см. **ფიორაფა** [piorua см. piorapa]
1. качать(ся), крутить 2. провеять, развевать; порхать (легкий предмет) 3. легко уносить — 1. ქანაობა, ტრიალი 2. (გა)ნიავება; ფრიალი, ფარფატი 3. ფრენა (მსუბუქი საგნისა)

ფიოში [pioši] *(сам.)*
1. крестьянин 2. *перен.* незаконнорожденный — 1. გლეხი 2. *გადატ.* ბუში, ნაბიჭვარი

ფიჟვი см. **ფირტვი** [pižvi см. pirṭvi] *анат.*
легкое (человека, животного) — ფილტვი

ფირა см. **ფიჩა** [pira см. piča]
широкий — განიერი, ფართო

ფირთხი см. **ფერთხი** [pirtxi см. pertxi]

ფირსა [pirsa] *греч.* πισσά
смола древесная — ფისი

ფირსამი [pirsami] *(сам.)*
смолистый — ფისიანი

ფირტვი см. **ფიჟვი** [pirṭvi см. pižvi] *анат.*
легкое (птицы) — ფილტვი (ფრინველის)

ფირტოლირი см. პურტოლირი [pirṭoliri см. purṭoliri]

ფირტ-ხვალი [pirṭ-xvali]
туберкулез (*букв.* лёгкое-кашлять) — ტუბერკულიოზი (*სიტყვასიტყვით* ფილტვ-ხველება)

ფირუზი [piruzi]
бирюза; бирюза и рубин — ფირუზი; ფირუზ-ლალი

ფი(რ)ფინაფა [pi(r)pinapa] *(сам.)*
1. ощетиниться 2. вставать торчком — 1. აბურძგნა, ბურძგის აშლა 2. შვერილად (წამო)დგომა

ფირქება [pirkeba]
думать, мыслить; предполагать, считать — ფიქრი, (გა)ფიქრება

ფირქი [pirki]
дума, мысль — ფიქრი

ფირჩხი см. ფერჩხი [pirčxi см. perčxi] *(сен.)*

ფირწა(ლ)ი [pirça(l)i] *(сен.)*
веяло, вилы — ფიწალი

ფიტი см. ვალი² [piṭi см. vali]

ფიტილა [piṭila] *(сен.)*
1. фитиль 2. вспыльчивый (о человеке) — 1. პატრუქი 2. ფიცხი, ფხუკიანი (კაცი)

ფიფი [pipi] *ботан.*
омела — ფითრი

ფიფინაფა см. ფი(რ)ფინაფა [pipinapa см. pirpinapa]

ფიფინი [pipini]
1. раскрывать, развертывать 2. *перен.* смотреть (косо, обидчиво) — 1. გადალელა, გადაშლა, ფაფუკად აშლა 2. *გადატ.* ირიბად (ფხუკიანად) მზერა, ყურება, ცქერა

ფიქრი см. ფირქი [pikri см. pirki]

ფიშქვალი [piškvali] *(сам.)*
1. пышный 2. распустившаяся как роза — 1. გაფუებული 2. გა(და)შლილი ვარდივით

ფიშქვინაფა [piškvinapa]
1. полнеть 2. поспевать — 1. გავსება, გათქვირება 2. დამწიფება

ფიშქვინი [piškvini]
быть в теле; полнеть (о женщинах) — გასუქება (ქალის შესახებ)

ფიშქვინია [piškvinia]
пышная, полная (женщина) — გავსებული, გათქვირული; პირმსუქანი (ქალი)

ფიშქინი [piškini]
1. шум работы веретена ткацкого станка 2. *перен.* казаться большим, надуваться — 1. დგიმის ხმაური 2. *გადატ.* დიდად მოჩვენება, გაბერვა

ფიჩა см. ფირა: ჸუჯი-ფიჩა [piča см. pira: ʻuǯi piča]
широкий ➢ широкоухий — განიერი, ფართო ➢ ფართოყურიანი

ფიჩხოლუა см. ფუჩხოლუა [pičxolua см. pučxolua] *(сам.)*
разламывать (сухой хворост), искрошить, крошить — დამტვრევა (მშრალი ფიჩხებისა), დაფშვნა, დაფხვნა

ფიცარი [picari]
доска — ფიცარი

ფიცარია [picaria] *уменьш.*
дощечка — ფიცარი

ფიცი [pici]
крошка; частичка, заноза — ნამცეცი; ხიწვი, ხიჭვი

ფიცოლუა [picolua]
размельчать, кромсать — დაქუცმაცება, წვრილად დაჭრა

ფიჭა [piça]
соты (без меда) — ფიჭა (უთაფლო)

ფიჭვი см. **ქაქაბი** [pičvi см. kakabi]

1. *ботан.* сосна 2. веко	1. ფიჭვი 2. ქუთუთო

ფიცვინაფა [pi'vinapa]

ежиться, нахмуриться	(მო)ბუზვა, (მო)ფუყვა, (მო)ღუშვა

ფოთოლი см. **ფურცელი** [potoli см. purceli]

лист дерева	ფოთოლი

ფოთქ(ვ)ი [potk(v)i]

гнездо (рыб под корягой, обрывистым берегом реки), заводь, нора	ბუდე თევზების, ბეჩო, ჩიბე

ფოკვა/ი см. **ფოცვა** [poḳva/i см. po'va] *(сен.)*

плесень	ობი

ფოკვინაფა [poḳvinapa]

заплесневеть, плесневеть	ობის მოკიდება, დაობება

ფოკვინაფილი [poḳvinapili] *прич.*

заплесневелый	დაობებული

ფოლი [poli] *анат.*

парное копыто	ჩლიქი

ფოლო [polo] *анат.*

1. стопа 2. нижняя часть ноги	1. ტერფი 2. ფეხის ქვედა ნაწილი

ფონი [poni]

брод	ფონი

ფორა [pora]

1. конец 2. вред, недостаток	1. ბოლო 2. ზადი, ზიანი, ნაკლი

ფორილი [porili] *прич.*

покрытый	დაფარული

ფორონჯი [poronǯi] *зоол.*

осётр	ზუთხი

ფორუა [porua]

покрывать, скрыть	დაფარვა, ფარვა

ფორფოტი [porpoṭi] *(сам.)*

порхание, легкое кружение	ფარფატი

ფორჩა [porča]

парча	ფარჩა

ფორჩი см. **ფოჩვი** [porči см. počvi]

ფორცხოლი [porcxoli] *зоол.*

рысь	ფოცხვერი

ფორხვი//ფორხუ [porxvi//porxu]

хромой	დაფეხვილი, კოჭლი

ფოსვე [posve] *(сам.)*

1. корень 2. обод колеса	1. ფესვი, ძირი 2. ფერსო

ფოს(ვ)ი см. **ფოსვე** [pos(v)i см. posve]

ფოფორი [popori] *(сам.)*

грива	ფაფარი

ფოქვა ср. **ბეჩა** [pokva ср. beča]

пещера	გამოქვაბული

ფოჩვი см. **ფორჩი** [počvi см. porči]

кисть, бахрома	ფოჩვი

ფოცუა: ფოცენს, აფოცენს; გააფოცუ [pocua: pocens, apocens; gaapocu]

беспокоиться, суетиться; смущать, смутить(ся)➢ он беспокоится; он беспокоит; он обеспокоил	(და)ფეთება, (შე)ცბუნება, შეშინება, შეშფოთება ➢ ის შფოთავს, ის აშფოთებს; მან შეაშფოთა

ფოცხვერი см. ფორცხოლი [pocxveri см. porcxoli] *зоол.*

ფოცხო-ტურა см. ტურა-ფორცხოლი [pocxo-ṭura см. ṭura-porcxoli]

рысь	ტურა-ფოცხვერი (პატარა ტურა)

ფოხალი [poxali]

большой, глиняный кувшин с ручкой (вмещает 24 литра)	კოკა (24 ლიტრა ჩადის)

ფოყვა см. ფოკვა [po'va см. poḳva]

ფრაველი [praveli]

пепел	ფერფლი

ფრევალი [prevali]

февраль	თებერვალი

ფრიალე [priale] *ботан.*

осина	ვერხვი

ფ(რ)იმულამი [p(r)imulami]

бородатый	წვერიანი

ფ(რ)იმუ(ლ)ი [p(r)imu(l)i]

1. борода 2. кисть кукурузного початка	1. წვერი 2. სიმინდის ტაროს წვერი (ფოჩვი)

ფრუველი [pruveli]

птица	ფრინველი

(ფ)სალი см. სალი [(p)sali см. sali]

ფსე(ლ)ა [pse(l)a]

моча	შარდი

ფსილა [psila]

песок	სილა

(ფ)სკა [(p)sḳa] *(сен.)*

пчела	ფუტკარი

(ფ)სუ [(p)su] *ботан.*

лён	სელი

ფსუა см. სუ(ვ)ა [psua см. su(v)a]

(ფ)სუამი [(p)suami]

крылатый	ფრთიანი

ფსუმა [psuma]

мочиться	მოშარდვა, მოფსმა

ფსქა см. (ფ)სკა [pska см. (p)sḳa] *(сам.)*

ფსქელი см. სქე(ლ)ი [pskeli см. ske(l)i]

ფსქი(ი) [pski(i)] *(сен.)*

потомство, потомок	შთამომავლობა, შვილი

ფსხივი [psxivi] *(сен.)*

луч	სხივი

ფუალა [puala]

кипеть	დუღება

ფუთი [puti] *топон.*

1. Поти (город) 2. пуд	1. ფოთი (ქალაქი) 2. ფუთი

ფუთიანი [putiani]

пудовый	ფუთიანი

ფუთური мн.ч. ფუთარ-ეფ-ი [puturi мн.ч. putar-ep-i]

1. потийский 2. потиец	1. ფოთური 2. ფოთელი

ფუთქურამი [putkurami]

1. мшистый 2. с пушком (*напр.*, кожура персика)	1. ხავსიანი 2. ბუსუსიანი (*მაგ.*, ატმის კანი)

ფუთქური [putkuri]
1. мох 2. пушок (на кожуре плодов, *напр.*, на персике) — 1. ხავსი 2. ხილის ბუსუსი (*მაგ.*, ატმის კანზე)

ფუი! [pui!] *межд.*
тьфу! — ფუი!

ფულანდამი [pulandami]
стальной — ფოლადიანი

ფულანდი [pulandi]
сталь — ფოლადი

ფულანდიში [pulandiši]
стальной — ფოლადისა

ფულირი [puliri]
спрятанный; потаенный, скрытый — (და)მალული, (და)ფარული

ფულუა [pulua]
прятать, скрывать — (და)მალვა, (და)ფარვა

ფუნა[1] см. ფუნაფა [puna см. punapa]

ფუნა[2] [puna]
навоз — ფუნა

ფუნაფა [punapa]
кипятить; кипеть — ადუღება; დუღება

ფუნაფირი [punapiri] *прич.*
1. вскипяченный 2. перебродившее вино — 1. ადუღებული 2. დადუღებული (ღვინო)

ფუ(ნ)ჩხოლირი [pu(n)čxoliri] *прич.*
раскрошенный — დანამცეცებული, დაფშვნილი

ფუ(ნ)ჩხოლუა [pu(n)čxolua] *(сен.)*
крошить — დანამცეცება, დაფშვნა

ფურა см. ფურაფა [pura см. purapa]
нагревать; нагрев — გაცხელება, გახურება

ფურაფა [purapa]
раскалять, нагревать, накалять — გაცხელება, (გა)ხურება

ფურაფილი [purapili] *прич.*
калёный, накалённый — გაცხელებული, გახურებული

ფურე [pure]
горячий, раскалённый — ცხელი, გახურებული; მხურვალე

ფური [puri]
1. плохой 2. злой — 1. ცუდი 2. ავი

ფურინელი [purineli] *прич.*
улетевший — გაფრენილი

ფურინუა [purinua]
(у)лететь, лететь — (გა)ფრენა

ფურკი [purḳi]
(густой) дым — კვამლი

ფურნე [purne]
пекарня — ფურნე

ფურო ср. ფური [puro ср. puri] *нареч.*
плохо — ცუდად

ფურტინი [purṭini]
плевок — ფურთხი

ფურტინუა [purṭinua]
плевать — ფურთხება

ფურშალა [puršala]
1. сухие листья 2. кизяк — 1. გამხმარი ფოთლები 2. წივა

ფურჩა [purča]
шелуха (кукурузы) — სიმინდის ნაქურჩალი, ფუჩეჩი

ფურჩონილი [purčonili] *прич.*
очищенный (от шелухи) — ფუჩეჩგაცლილი, გაფცქვნილი

ფურჩონუა [purčonua]
очищать (от шелухи, листьев) — (გა)ფცქვნა (ფუჩეჩისაგან, ნაქურჩალისაგან)

ფურცელამი [purcelami]
лиственный — ფოთლიანი, ფოთლოვანი

ფურცელი [purceli]
лист — ფოთოლი

ფურცინა [purcina]
сюсюкающий, шепелявый — ჩიფჩიფა

ფურცინუა [purcinua]
1. сюсюкать; шамкать 2. шепелявить — 1. ენის მოჩლექა 2. ჩიფჩიფი

ფუ(რ)ცქინი [pu(r)ckini]
шептать, шепот — ჩურჩული

ფურცქინუა [purckinua]
шептать, шептаться; *перен.* подсказать — ჩურჩული; *გადატ.* ჩუმად კარნახი

ფურხი [purxi] *ботан.*
павловния — ხებუერა

ფურხონი [purxoni]
1. суетня, суетиться 2. хвастовство — 1. ფაცაფუცი, ფაციფუცი, ფუსფუსი 2. ფაფხური, ტრაბახი

ფუტი[1] см. ფურკი [puṭi см. purḳi]

ფუტი[2] [puṭi] *(зугд.)*
червоточина (в кукурузе) — ჭიანაჭამი (იტყვიან სიმინდზე)

ფუტოლირი [puṭoliri] *(сам.)*
неуклюже, некачественно сделанный; *напр.*, ощипанный — უხარისხოდ (უშნოდ) გაკეთებული რამე საერთოდ; *მაგ.*, გაბრდღვნილი

ფუტოლუა [puṭolua] *(сам.)*
1. прясть 2. неуклюже делать (что-нибудь); *напр.*, ощипывать, стряпать — 1. (და)რთვა 2. უშნოდ კეთება რამის; *მაგ.*, ბრდღვნა, საჭმლის კეთება

ფუტორუა см. პუტორუა [puṭorua см. puṭorua]
трепать, драть, общипывать, рвать (волосы, траву) — გაწეწვა (თმის, ბალახის), გლეჯა

ფუტუკი[1] [puṭuḳi]
1. лишайник, мелкий мох (на камнях или гнилых деревьях) 2. чучело (*в село Джвари*) — 1. თხელი ხავსი (ქვებზე ან დამპალ ხეებზე) 2. ფიტული (*სოფ. ჯვარში*)

ფუტუკი[2] [puṭuḳi] *зоол.*
пчела — ფუტკარი

ფუტური [puṭuri] *этном.*
личинка; червь — მატლი; ჭია

ფუტურელი [puṭureli] *прич.*
1. червивый (плод) 2. червоточина, трухлявое дерево — 1. დაჭიანებული (ნაყოფი) 2. ფუტურო, ჭიით შეჭმული ხე

ფუტურუა [puṭurua]
червоточение — დამატლიანება, დაჭიანება

ფუტუტია см. ბუტუტია [puṭuṭia см. buṭuṭia] *энтом.*
мошка (садящаяся на вино); пушок — მუმლი; ქინქლი

ფუფულამი [pupulami]
вередливый, прыщавый — მუწუკიანი

ფუფული//ფუფულე [pupuli//pupule]
волдырь; веред, прыщ — ბებერა, მუწუკი

ფუღუ [puɣu] *зоол.*
крот — თხუნელა

ფუშაფა [pušapa]
1. охать, стонать 2. ткнуть, тыкать (*напр.*, кинжал, нож) — 1. ოხვრა, კვნესა 2. ტაკება (*მაგ.*, დანის, ხანჯლის)

ფუჩაფა [pučapa]
клясться — (და)ფიცება

ფუჩაფილი [pučapili] *прич.*
поклявшийся — დაფიცებული

ფუჩეჩი [pučeči]
шелуха — ნაქურჩალი, ფუჩეჩი

ფუჩი [puči]
клятва — ფიცი

ფუჩონუა//ფუჩონი [pučonua//pučoni]
1. тереть, гладить 2. проводить (рукой), ласкать — 1. ხელის სმა 2. ხელის გაყოლება, (მო)სმა მიალერსების მიზნით; მიალერსება

ფუჩხა [pučxa]
крошка — ნამცეცი, ნაფშვენი

ფუჩხა-ფუჩხათ [pučxa-pučxat] *нареч.*
в крошки, на кусочки — ნამცეცებად, ნაჭერ-ნაჭერ

ფუჩხოლირი [pučxoliri] *прич.*
раскрошенный, рыхлый — დაფშვნილი, დაფხვნილი

ფუჩხოლუა см. ფიჩხოლუა [pučxolua см. pičxolua]

ფუცორუა [pucorua]
суетиться — ფაციფუცი, ფაცური, ფუსფუსი

ფუცქინი см. ფურცქინი [puckini см. purckini]

ფუცხოლუა см. ფუცხონუა [pucxolua см. pucxonua]
идти быстро, карабкаться, цепляться — ჩქარი სიარული; ფუცხუნი

ფუცხონუა [pucxonua] *(сам.)*
1. скоблить 2. карабкаться — 1. (გადა)ფოცხვა, (გადა)ფხეკა 2. ცოცვით სიარული

ფუჭე [puče]
плохой — ფუჭი, ცუდი

ფუხი [puxi] *ботан.*
вид гриба (кукурузы) — სიმინდის სოკო

ფუხურუა [puxurua] *(сам.)*
1. пухлый, пышный (о предмете) 2. бутуз — 1. გათქვირებული, გაფუებული 2. ბუთხუზა

ფუჯი//ფუჯია [puǯi//puǯia]
1. самка (крупного рогатого скота) 2. *перен.* корова — 1. დედალი მსხვილი რქოსანი საქონელი 2. *გადატ.* ძროხა

ფუჯგინი [puǯgini]
тёлка — დედალი ხბო, დეკეული, უშობელი

ფშალე [pšale] *ботан.*
хмель — სვია

ფშალი см. ფშალა/ფშალე [pšali см. pšala/pšale]

ფშაფა [pšapa]
наполнять — (ა)ვსება

ფშინაფა см. შინაფა [pšinapa см. šinapa]
пухнуть, распухнуть — გასივება, შეშუპება

ფშქერი см. შქერი [pškeri см. škeri] *ботан.*
рододендрон — შქერი

ფშხირას [pšxiras] *нареч.*
часто — ხშირად

ფშხირი [pšxiri]
частый — ხშირი

ფხუჯი см. ხუჯი [pxuǯi см. xuǯi]
плечо — მხარი

ქ

ქა (<ქალ) [ka(<kal)]
рог — რქა

ქა(ა)მი см. ქალამი [ka(a)mi см. kalami]

ქაანა//ქეანა//ქივანა//ქიანა//ქეჸანა//ქიჸანა [kaana//keana//kivana//kiana// ke‘ana//ki‘ana]
страна, мир — ქვეყანა

ქაბარკა [kabarḳa]
хлев для коз, овчарня — ფარეხი

ქაბ(უ)ლა//ქაბჷლა [kab(u)la//kabəla]
(однолетний) теленок — უშობელი

ქადაგი [kadagi]
проповедник, прорицатель — ქადაგი

ქალამი см. ქამი [kalami см. kami]
рогатый — რქიანი

ქალაქი//ქაჲაქი [kalaki//kajaki]
город — ქალაქი

ქალი (შურიში) [kali (šuriši)]
дыхание; перевести дух — სუნთქვა; სულის მოთქმა

ქამანია см. ქამენია [kamania см. kamenia] *ботан.*
ромашка — გვირილა

ქამარი [kamari]
пояс — ქამარი

ქამა-სოკო [kama-soḳo] *ботан.*
шампиньон — ქამა-სოკო

ქამენია см. ქამანია [kamenia см. kamania]

ქამი см. ქალამი [kami см. kalami]

ქამფარი [kampari] *(сам.)*
овраг — ხევი, ხრამი

ქანჩაფი [kančapi]
тряска; дергать — ნჯღრევა; ქაჩვა

ქანჩუა [kančua]
1. сильно перевязать 2. сильно хватать руку — 1. რამის ძლიერ შეკვრა 2. ხელის ძლიერ ჩავლება

ქანცაფი [kancapi]
тряска, качание; кивание головой — რწევა, რხევა; ქანაობა, თავის ქნევა

ქანცალი см. ქანცაფი [kancali см. kancapi]

ქარა [kara] *(сам.)*
шип, колючка — ეკალი

ქარგუა [kargua]
вышивать — ქარგვა

ქარბორია [karboria]
ураган — ქარბუქი

ქარება: აქარენს, გააქარუ [kareba: akarens, gaakaru]
1. пускать на ветер➢ он пустил на ветер 2. *перен.* уничтожать ➢ он уничтожает — 1. ქარისთვის გატანება➢ ის ქარს ატანს, მან ქარს გაატანა 2. გადატ. განადგურება, მოსპობა ➢ ის ანადგურებს, ის სპობს

ქარვასა [karvasa]
караван-сарай, гостиный двор; дворец — ქარვასლა

ქართა см. ოქართე [karta см. okarte]
хлев (летний); загон — საზაფხულო გომური, ქართა

ქართი [karti] *топон.*
Тбилиси — თბილისი

ქარი [kari]
ветер — ქარი

ქარქაში[1] [karkaši]
ножны — ქარქაში

ქარქაში[2]//ქარქაშუა [karkaši//karkašua]
ходить без цели, шататься — უმიზნოდ სიარული, ხეტიალი

ქარღადი см. ქაღარდი [karɣadi см. kaɣardi]
бумага — ქაღალდი

ქასაგანი [kasagani]
стрела (из рога) — რქის ისარი

ქას(ი)ლაში//ქაცილაში [kas(i)laši//kacilaši]
(маленький) бурдюк — ტიკჭორა

ქატო [kaṭo]
отруби — ანაცერი, ქატო

ქაფური [kapuri] *ботан.*
камфора — ქაფური

ქაფჩა [kapča]
строительный инструмент ➢ терка штукатурщика, лопаточка у каменщиков — სამშენებლო ხელსაწყო ➢ ქაფჩა

ქაქაბი [kakabi]
1. ресница 2. накипь — 1. წამწამი 2. პერი, ქაფი

ქაქალა [kakala]
1. изящный, красивый 2. *перен.* легкого поведения — 1. კოხტა, ლამაზი 2. მსუბუქი ყოფაქცევის (პიროვნება)

ქაქალი [kakali]
1. колыхание; колыхаться (о траве) 2. веяние ветра (слабое) — 1. ბიბინი 2. ნელი ბერვა ქარისა; ნიავება

ქაქალუა [kakalua]
веять, дуть — ნიავება, ქარის ბერვა

ქაქანა [kakana] *(сам.)*
болтун, болтунья — ყბედი, ყბედი ქალი

ქაღარდი [kaɣardi]
1. бумага, письмо 2. *перен.* грамота — 1. ქაღალდი, წერილი 2. გადატ. წერა-კითხვის ცოდნა, წიგნიერება

ქაშქვილი (<*ქაშ-შქვილი) [kaškvili (<*kaš-škvili)]
лук (из рога) — რქის მშვილდი

ქაცა-გუდა//ქოცა-გუდა [kaca-guda//koca-guda] *(сам.)*
бурдючок — ტიკჭორა

ქაცარი [kacari] *зоол.*
козленок — თიკანი, ციკნი (თხის შვილი)

ქაც(ი)ლაში см. ქას(ი)ლაში [kac(i)laši см. kas(i)laši]

ქაცუ [kacu]
терн; шипы тернового растений — ქაცვი

ქაჯი [kaǯi]
бес, кадж, леший — ქაჯი

ქაჯეთი [kaǯeti]
каджети: страна каджов, бесов — ქაჯთა ქვეყანა, ქაჯეთი

ქეანა//ქეცანა см. ქაანა[keana//ke‘ana см. kaana]

ქე(ი)ფი [ke(i)pi]
пир, банкет — ქეიფი

ქელამუში см. ფელანოში [kelamuši см. pelanoši] *(сам.)*
паста из виноградного сока — ფელამუში

ქენქი [kenki] *(сам.)*
клок, клочок; пепел — ნაფლეთი; ფერფლი

ქენჩიე [kenčie]
скакун — მხტომელი, ხტომის მოყვარული

ქენჩუა [kenčua]
прыгать (лихо); скакать — მარჯვედ (გადა)ხტომა; ადგილზე ხტომა

ქერეთა [kereta] *(сен.)*
завистливый — შურიანი, მოშურნე

ქერეთი [kereti]
сильная жара, зной — ძლიერი სიცხე, პაპანაქება

ქერი [keri] *ботан.*
ячмень — ქერი

ქე(რ)სა см. ქესა [ke(r)sa см. kesa] *(сам.)*
кисет — ქისა

ქერქი см. ნახვაწა [kerki см. naxvaça]
кора; корка на дне котла после приготовления каши (гоми) — ქერქი; ქერქი, რომელიც რჩება ქვაბში ღომის გაკეთების შემდეგ

ქერცი[1] см. ქირცა [kerci см. kirca]
перхоть — ქერტლი

ქერცი[2] [kerci]
чешуя — ქერცლი

ქერცუა[1] [kercua]
отсекать разом, отсечь (*напр.*, голову) — სწრაფად მოჭრა, წაკვეთა (*მაგ.*, თავის)

ქერცუა[2] [kercua] *(сам.)*
шелушиться — ქერცვლა

ქესა [kesa]
киса, кисет — ქისა

ქეფალა//ქეფულა [kepala//kepula]
кутить; кутеж; пир, пировать — ქეიფი; ქეიფობა

ქეფება см. ქეფალა [kepeba см. kepala]

ქესადგუმე [kesadgume]
подпорка арбы — ურმის ქვესადგამი

ქექე [keke] *(сам.)*
легкий (о вещах) — მსუბუქი, მჩატე

ქექეჭკუამი [kekečḳuami]
легкомысленный — მჩატე ჭკუისა

ქექუა[1] [kekua]
ковырять(ся) — ქექვა, ჩიჩქნა

ქექუა[2] [kekua]
1. резать, отсекать 2. *перен.* убегать, удаляться — 1. (მო)ჭრა, (წა)ჭრა 2. *გადატ.* სწრაფად გაქცევა, გაცლა

ქეშ(უ)ა [keš(u)a]
вздыхать — ქშენა, (ამო)ხვნეშა

ქეჯეჯი см. ქი(ნ)ჯილოჯე [keǯeǯi см. ki(n)ǯiloǯe]

ქვაბი [kvabi]
котел — ქვაბი

ქვათალი см. ქვაცალი [kvatali см. kvacali]
двигаться вокруг (подхалимски), подхалимничать, льстить — (კუდის) ქიცინი, ლაქუცი, მლიქვნელობა

ქვათილა [kvatila] *анат.*
курдюк (овцы) — დუმა (ცხვრის)

ქვალონი [kvaloni]
1. каменистое место 2. *топон.* село (Хобский район) — 1. ქვიანი ადგილი 2. სოფელი (ხობის რაიონი)

ქვამი [kvami]
каменистый — ქვიანი

ქვა(ნ)თილა см. ქვათილა [kva(n)tila см. kvatila]

ქვარა//ქორა [kvara//kora] *(сам.), анат.*
живот — მუცელი

ქვარა-სენამი [kvara-senami]
с больным животом — მუცელსენიანი

ქვარა(შ)სინთელე [kvara(š)sintele]
дизентерия — დიზენტერია, სისხა

ქვარა-ფიხალი [kvara-pixali]
толстопузый, пузатый — დიდმუცლიანი, ღიპიანი

ქვარა-ხინდამი [kvara-xindami]
с больным животом — მუცელსენიანი

ქვაქვათანა [kvakvatana]
маленький медный котел — სპილენძის პატარა ქვაბი

ქვაქვალი [kvakvali]
ходить легко, ловко и элегантно — კოხტად, მოხდენილად და მსუბუქად სიარული

ქვაცალი [kvacali] *(сам.)*
1. махать хвостом; семенить (о мелких животных) 2. подхалимничать, двигаться (подхалимски) — 1. კუდის ქიცინი; ცუნცული 2. მლიქვნელობა, ქლესაობა, მლიქვნელურად მოძრაობა

ქვეთარი см. კვეთარი [kvetari см. ḳvetari] *(сам.)*
сычуг — ღვრიტა, მაჭიკი

ქვენა см. ქუნა [kvena см. kuna]

ქვერი см. ქვირი [kveri см. kviri]

ქვერსემი [kversemi]
огромный, громадина, громадный — ვეებერთელა

ქვერსემია უჩათ [kversrmia učat]
чтобы провалиться в ад (проклятие) — ქვესკნელში; ჯოჯოხეთად იქცეს (წყევლა)

ქვერჩხი [kverčxi]
куст — ბუჩქი, ჩირგვი, ჯაგი

ქვერცხი [kvercxi]
хворост (кустарника) — ფიჩხი

ქვეჩერე//ქვეჩერია [kvečere//kvečeria]
нахохлившийся; вихрастый (человек, дерево, волосы, лес) — აქოჩრილი; ქოჩორა (ადამიანი, ხე, თმა, ტყე)

ქვეცერე [kvecere] *анат.*
сычужок — მაჭიკი

ქვიბი [kvibi]
1. ямя, котловина 2. глиняный сосуд (для хранения муки), кувшин типа амфоры — 1. ქვაბი-ადგილი; ქვაბური 2. თიხის ჭურჭელი (ფქვილის შესანახავად)

ქვიითი [kviiti]
пеший — ქვეითი

ქვილითამი [kvilitami]
имеющий икру — ქვირითიანი

ქვი(ლ)ითი [kvi(l)iti]
молоки, икра — ქვირითი, ხიზილალა

ქვინტკერი [kvinṭḳeri]
каменное строение — ქვითკირი

ქვი(ნ)ჯე [kvi(n)ǯe]
ступка — როდინი

ქვინჯი [kvinǯi]
дно, донышко (сосуда, ущелья) — ფსკერი

ქვინჯიშა(ხ) [kvinǯiša(x)] *нареч.*
до дна — ფსკერამდე, ძირამდე

ქვირა [kvira] *зоол.*
жеребенок — კვიცი

ქვირამი [kvirami]
1. мучной 2. с жеребенком — 1. ფქვილიანი 2. კვიციანი

ქვირთუუ [kvirtuu]
вор — ქურდი

ქვირი [kviri]
мука — ფქვილი

ქვიშა [kviša]
песок — სილა, ქვიშა

ქვიშილი [kvišili]
свояк — ქვისლი

ქვიშნა [kvišna] *ботан.*
вишня — ალუბალი

ქვიშნა-ბული см. ქვიშნა [kvišna-buli см. kvišna]

ქიანა//ქიყანა см. ქაანა [kiana//ki'ana см. kaana]

ქი(ლ)ა[1] [ki(l)a]
1. газырь 2. деревянный сосуд для зерна — 1. მასრა 2. მარცვლეულის ხის ჭურჭელი

ქი(ლ)ა[2] [ki(l)a]
пуд — 1. ფუთი (მარცვლეული) 2. ფქვილეულის საზომი ერთეული

ქ(ი)ლიბი [k(i)libi]
напильник — ქლიბი

ქილიქი [kiliki]
внешний угол деревянного дома, образуемый излишками пересекающихся в углу досок двух смежных стен; крест (бревно дома) — ფიცრების ნასკვი სახლის კუთხეში – ქილიქი

ქილონი//ქილონუა см. ქირონი [kiloni//kilonua см. kironi]
зевать — მთქნარება

ქი(ლ)ორი//ქჷლორი [ki(l)ori//kəlori] *зоол.*
фазан — ხოხობი

ქიმა//ქჷმა [kima//kəma] *(сам.)*
воронка — ძაბრი

ქიმინუა [kiminua]
делать — კეთება, ქმნა

ქინისთე [kiniste]
булавка — ქინძისთავი

ქინქილი [kinkili]
1. мошка (куриная) 2. пушок у подростков и малышей — 1. მუმლი, ქინქლა 2. ბუსუსი, ღინღლი (ახალგაზრდების ლოყაზე)

ქინჩოლ/რამი [kinčol/rami]
густоволосый загрывок свиньи (кабана) — ღორის ხშირთმიანი ქეჩო

ქინჩოლუა [kinčolua]
трепать (волосы); взять за шиворот — გაჩეჩა (თმის), (მო)ქაჩვა; ქეჩოში ხელის წავლება

ქინძი [kinʒi] *ботан.*
кинза — ქინძი

ქი(ნ)ჯილოჯა//ქიჯილოჯე [ki(n)ǯiloǯa//kiǯiloǯe] *ботан.*
морковь дикая — გარეული სტაფილო

ქიონუა//ქიონი [kionua//kioni]
1. зевать 2. качаться — 1. მთქნარება 2. ქანაობა, ქნევა

ქირა [kira]
плата — ქირა

ქირაფა: ქირუენს [kirapa: kiruens]
нанимать ➢ он нанимает — (და)ქირავება ➢ ის ქირაობს

ქირი[1]//ქგრი [kiri//kəri] *зоол.*
ястреб — ქორი

ქირი[2] см. ქვირი [kiri см. kviri]

ქირინი [kirini]
махать, замахнуться — აქნევა, მოქნევა

ქირონი//ქგრონი см. ქილონი [kironi//kəroni см. kiloni] *(сам.)*
зевать — მთქნარება

ქირონუა см. ქირონი [kironua см. kironi]

ქი(რ)სე [ki(r)se] *религ.*
Рождество — შობა (დღესასწაული)

ქი(რ)სე თუთა [ki(r)se tuta]
декабрь — დეკემბერი, ქრისტეშობისთვე

ქირსიანი/ე [kirsiani/e]
христианин — ქრისტიანი

ქირქე//ქგრქე [kirke//kərke] *(сам.)*
1. расщелина, обрыв 2. крутизна; крутой, отвесный — 1. ნაპრალი, ხრამი 2. ფრიალო, ციცაბო (ადგილი)

ქირცა//ქერცა//ქგრცა [kirca//kerca//kərca] *(сам.)*
1. чешуя 2. перхоть — 1. ქერცლი 2. თებო, ქერტლი

ქისა см. ქესა [kisa см. kesa]

ქისე//ქირსე [kise//kirse] *религ.*
Рождество — ქრისტეშობა, შობა

ქისე დო კალანდა [kise do kalanda]
Рождество и Новый год — შობა და ახალი წელი

ქიტა [kiṭa]
количество шерсти с одной овцы — ერთი ცხვრის ნაპარსი

ქიტირი [kiṭiri] *прич.*
перевязанный — შეფუთული, შეხვეული

ქიტუა//ქგტუა: ქიტუნს, გოქიტუ; ოქიტაფუანს [kiṭua//kəṭua: kiṭuns, gokiṭu; okiṭapuans]
перевязывать ➢ он перевязывает, он перевязал; он заставляет его перевязать — (შე)ფუთვა, შეხვევა ➢ ის ახვევს, მან გაახვია; ის ახვევინებს

ქიფური [kipuri]
простокваша, которая готовится в маленьком бурдюке (И. Кипш.) — მაწონი, რომელიც მზადდება პატარა გუდაში (ი. ყიფშ.)

ქიქინაფა//ქიქნაფა [kikinapa//kiknapa]
разинуть, раскрывать (рот) — გაღება, პირის დაფჩენა

ქიღუ//ქჷღჷ [kiɣu//kəɣə] *энтом.*
1. вошь (куриная) 2. мошка, мошкара — 1. ქათმის ტილი 2. მუმლი

ქიცა см. ლეჩექი [kica см. lečeki]
1. косынка 2. вуаль — 1. თავსაფარი, ხილაბანდი 2. ლეჩაქი, პირსაბური, პირბადე

ქიჯილოჯე см. ქი(ნ)ჯილოჯა [kiǯiloǯe см. ki(n)ǯiloǯa]

ქო [ko] *утвер. част.*
да, так — კი, დიახ

ქობალამი [kobalami]
хлебный, с хлебом — პურიანი

ქობა(ლ)ი [koba(l)i] *ботан.*
1. пшеница 2. хлеб (пшеничный) — 1. პური (ნათესი) 2. გამომცხვარი პური (საჭმელი)

ქოვარა (<ქო ვარა) [kovara (<ko vara)]
хотя бы, да но... — კი მაგრამ, კი მაინც

ქო-თი//ქო-თჷ [ko-ti//ko-tə]
и в самом деле, и действительно, даже — ...ც, კი, კიდეც

ქოთი...ქოთი... [koti...koti...]
и...и... — კიდეც... კიდეც...

ქოთომი [kotomi] *зоол.*
курица — ქათამი

ქოლო [kolo]
кадка — გეჯა

ქომოლი [komoli]
1. мужчина 2. *перен.* мужественный, гордый, доблестный — 1. მამაკაცი 2. *გადატ.* გულადი, მამაკაცური, მამაცი

ქომოლი: აბა ქომოლი! [komoli: aba komoli!]
эй пошел! (зов к волам при проходе через трудное место) — აბა გამბედავო! (შეძახება ხარებისადმი რთულ ადგილას გასვლის დროს)

ქომოლი-პატონი [komoli-paṭoni]
господин — ვაჟბატონი

ქომოლი-სქუა [komoli-skua]
сын — ვაჟიშვილი

ქომოლ-კათა [komol-ḳata]
мужчины — მამაკაცები

ქომოლ-კოჩანა [komol-ḳočana]
удаль, мужество — გულადობა, მამაკაცობა, მამაცობა

ქომოლ-კოჩი [komol-ḳoči]
добрый молодец, храбрец — გულადი, ვაჟკაცი, მამაცი

ქომოლობა [komoloba]
мужество, мужественность — ვაჟკაცობა, მამაცობა

ქომოლ-სქუა см. ქომოლი-სქუა [komol-skua см. komoli-skua]

ქომოლური [komoluri]
мужественный — ვაჟკაცური

ქომოლურო [komoluro] *нареч.*
мужественно — ვაჟკაცურად

ქომონჯალა [komonǯala]
быть мужем, выполнять обязанности мужа — ქმრობა

ქომო(ნ)ჯი [komo(n)ǯi]
муж | ქმარი

ქომონჯობა см. ქომონჯალა [komonǯoba см. komonǯala]

ქონება [koneba]
богатство, состояние | ქონება

ქონი [koni]
жир, сало | ქონი

ქონქი [konki] *анат.*
пах, подыхало; селезенка | ელენთა, ტყირპი; საზარდული, ფენთხი

ქორა см. ქვარა [kora см. kvara]

ქორგა [korga]
зонтик | ქოლგა

ქორთუ [kortu]
грузин | ქართველი

ქორთული [kortuli]
грузинский | ქართული

ქორთული პირი [kortuli piri] *ботан.*
чернобровка | ქართული პირი

ქოროფე [korope] *ботан.*
лебеда садовая | თათაბო

ქორსა [korsa]
безбородый | ქოსა

ქო(რ)ქა [ko(r)ka]
дупло, полость, пустое пространство | ფუღურო, ღრუ; სიღრუე

ქოსუა [kosua]
1. мести, вытирать 2. *перен.* похищать, истреблять | 1. ღაგვა, (და)ხვეტა 2. გადატ. გატაცება; მოსპობა, გაჟლეტა

ქოფე [kope]
улей | ბუკი, გეჯი, სკა, როგო

ქოჩორამი [kočorami]
хохлатый | ქოჩრიანი

ქოჩორი [kočori]
чуб, хохол | ქოჩორი

ქუა мн.ч. ქუალ-ეფ-ი [kua мн.ч. kual-ep-i]
камень | ქვა

ქუალა [kuala]
молоть | ფქვა

ქუალამი [kualami]
каменистый | ქვიანი

ქუა-რგილი [kua-rgili]
холодный камень тебе! т. е. ничего не дам (*букв.* камень холодный) | ცივი ქვა შენ! ე.ი. არაფერს მოგცემ

ქუა-ფიცარი [kua-picari]
скалистый, каменистый | ქვის ფიცარი (ქვა-ფიცარი)

ქუაში [kuaši]
каменный | ქვისა

ქუაშმარხვალი [kuašmarxvali] *зоол.*
ерш (рыба) | ქვის მხვრეტელი, ჩიქვი (თევზი)

ქუაშღორჯო см. ღორჯო [kuašɣorǯo см. ɣorǯo] *зоол.*
подкаменщик, головач, бычок (рыба)
ქვის ღორჯო

ქუდი [kudi]
шапка
ქუდი

ქუთეში [kuteši] *топон.*
Кутаиси
ქუთაისი

ქუთეშური мн.ч. ქუთეშარ-ეფ-ი [kutešuri мн.ч. kutešar-ep-i]
кутайсский; кутаисец, кутаисцы
ქუთაისური; ქუთაისელი, ქუთაისელები

ქუთია см. ქუტია [kutia см. kuṭia]

ქულა [kula]
хромой
კოჭლი

ქულამორი см. ქულამური [kulamori см. kulamuri]

ქულამური [kulamuri]
наковальня, горн
გრდემლი, ქურა

ქულუა [kulua]
хромать
კოჭლობა

ქუმოლი см. ქომოლი [kumoli см. komoli]

ქუმუ [kumu]
лен обыкновенный, толокно (еда)
დაუფქვავი სელის მარცვალი

ქუმუში კაკალი [kumuši ḳaḳali]
зерно толокна
ქუმელის თესლი

ქუმუშქური [kumuškuri] *(сам.)*
род яблока (дерево)
ქუმელა (ვაშლის ხე)

ქუნა [kuna]
покрывать
(და)ფარვა, (და)ხურვა

ქუნჩი//ქჷნჩი, შხურიშ ქუნჩი [kunči//kənči, šxuriš kunči]
накидка (кожаная), овечья накидка
მოსასხამი (ტყავისა), ცხვრის მოსასხამი

ქუნცი см. ბურცხი [kunci см. burcxi]

ქურანი [kurani] *топон.*
Иран
ირანი, სპარსეთი

ქუ(რ)თოლუა // ქუ(რ)თოლაფა [ku(r)tolua // ku(r)tolapa]
1. угождать 2. подхалимничать, льстить
1. გულის მოგება, სიამოვნება 2. მლიქვნელობა

ქური [kuri]
1. *анат.* пятка 2. часть сохи
1. ქუსლი 2. კავის ნაწილი, ქუსლი

ქურია [kuria]
колокольчик
ზანზალაკი

ქურსი см. ქურცი [kursi см. kurci]

ქურქული [kurkuli]
стон, стонать; рыдать, рыдание
კვნესა; ქვითინი

ქურცი ср. ქური:ქურციშ მეგამა [kurci ср. kuri: kurciš megama]
1. каблук 2. удар пяткой, лягание
1. ქუსლი 2. წიხლის (ჩა)რტყმა, (ჩა)წიხლვა

ქურცხონი//ქჷრცხონი см. ქუცი [kurcxoni//kərcxoni см. kuci]
место, где много колючего растения (облепихи) растет
ადგილი, სადაც ბევრი ქაცვი ხარობს

ქუტია [kuṭia] *ботан.*
род какого-то белого цветка (И. Кипш.)
რომელიღაც თეთრი ყვავილი (ი. ყიფშ.)

ქუქურუა [kukurua]
1. малюсенький, миниатюрный 2. щеголиха, кокетка
1. პაწაწინა 2. კოპწია, კეკლუცა, მოკეკლუცო

ქუჩუჩი [kučuči]
кисть, кисточка; бахрома — ფოჩი

ქუჩუჩია: ქუჩუჩია თომა [kučučia: kučučia toma]
кудрявый, курчавый ➢ курчавые волосы — ხუჭუჭი ➢ ხუჭუჭი, ხვეული (თმა)

ქუცი [kuci] *ботан.*
облепиха (колючее растение) — ქაცვი

ქუცუცამი см. ძღაბ ქუცუცამი [kucucami см. ǯγab kucucami]
колючий, покрытый колючкой — ეკლიანი, მჩხვლეტი; ეკლით დაფარული

ქუცუცი см. ქუცი [kucuci см. kuci] *ботан.*

ღ

ღაბირი см. ღარიბი [ɣabiri см. ɣaribi]

ღადარი [ɣadari]

зола (тлеющая)
ღველფი

ღაზურუა: ღაზურანს, დოღაზურუუ, უღაზურანს см. ხა(ნ)ტუა [ɣazurua: ɣazurans, doɣazuruu, uɣazurans см. xa(n)ṭua]

чертить➤ он чертит, он начертил; он для него чертит
ხაზვა ➤ ის ხაზავს, მან დახაზა; ის მას უხაზავს

ღალა [ɣala]

1. брать, нести 2. *перен.* владение, имущество, состояние
1. წაღება 2. *გადატ.* სიმდიდრე, ქონება

ღალატება [ɣalaṭeba]

изменять
ღალატი

ღალატი [ɣalaṭi]

вражда, измена
მტრობა, ღალატი

ღალაფი [ɣalapi]

рвать; блевать, облеваться
პირიდან ნთხევა, რწყევა, ღებინება

ღალი см. ღალუ [ɣali см. ɣalu]

ღალიერი [ɣalieri]

богач, зажиточный, имущий
მდიდარი, ქონების მქონე

ღალიძგა [ɣaliʒga] *топон.*

Галидзга (река)
ღალიძგა (მდინარე)

ღალუ//ღალჷ мн.ч. ღალუ-ეფ-ი [ɣalu см. ɣalə мн.ч. ɣalu-ep-i]

1. ручей, ложбина, низменность между гор 2. овраг
1. ღელე 2. (პატარა) ხევი

ღანდა [ɣanda] *(сам.)*

забор; стена, плетень
კედელი; ღობე, ხარიხა

ღანდალა [ɣandala] *(сам.)*

клоп
ბაღლინჯო

ღანკი ср. საგანი [ɣanki рм. sagani]

мишень, цель
მიზანი, ნიშანი (სასროლი)

ღანძგია см. ღვანძგი(ლ)ა [ɣanʒgia см. ɣvanʒgi(l)a]

1. сорняк 2. трещина, щель между (или снизу) пальцами ног
1. ღვარძგლი 2. ნაპრალი ფეხის თითების ქვეშ ან თითებს შორის

ღანჯა см. ღანჯი [ɣanǯa см. ɣanǯi] *ботан.*

1. сорняк, плевел 2. ржавчина
1. ღვარძლი (მაწყინარი ხორბალი) 2. ჟანგი

ღანჯამი см. ჯანგამი [ɣanǯami см. ǯangami]

ржавый
ჟანგიანი

ღანჯი [ɣanǯi]

ржавчина, окись
ჟანგი

ღართამი [ɣartami]

одетый в черкеску
ჩოხიანი

ღართი [ɣarti] *(сам.)*

черкеска, чоха
ჩოხა

ღართი დო კაბა [ɣarti do ḳaba] *(сам.)*

чоха-архалук
ჩოხა-ახალუხი

ღარიბას//ღარგბას [ɣaribas//ɣarəbas] *нареч.*
бедно — ღარიბად

ღარიბება: აღარიბენს, გააღარიბუ, გუუღარიბებუ [ɣaribeba: aɣaribens, gaaɣaribu, guuɣaribebu]
делать бедным кого-либо, обеднеть ➢ он делает его бедным; он сделал его бедным; оказывается он сделал его бедным — (გა)ღარიბება ➢ ის აღარიბებს მას, მან გააღარიბა ის, მას გაუღარიბებია ის

ღარიბი//ღარგბი [ɣaribi//ɣarəbi]
бедный, бедняк — ღარიბი

ღარიბო//ღარგბო см. ღარიბას [ɣaribo//ɣarəbo см. ɣaribas] *нареч.*
бедно — ღარიბად

ღარღა [ɣarɣa] *зоол.*
дергач, коростель — ღალღა

ღარღალი: ღარღალანს, ღარღალუუ [ɣarɣali: ɣarɣalans, ɣarɣaluu]
болтовня; бестолковый разговор ➢ он болтает, он (по)болтал — ლაყბობა ➢ ის ლაყბობს, მან ილაყბა

ღარღალი [ɣarɣali]
граница, межа, межевой знак (И. Кипш.) — მიჯნა, სამანი (ი.ყიფშ.)

ღარღილი [ɣarɣili]
крупный помол — ღერღილი

ღარღუა [ɣarɣua]
молоть (крупно) — ღერღვა

ღაფილი [ɣapili] *прич.*
крашенный — შეღებილი

ღაფალი [ɣapali]
говорить громко и весело (приятно) — ხმამაღალი და მხიარული (სასიამოვნო) ლაპარაკი

ღაფალუა см. ღაფალი [ɣapalua см. ɣapali]

ღაფუა: ღაფუნს, (დო)ღაფუ, უღაფუნს; იღაფუუ [ɣapua: ɣapuns, (do)ɣapu, uɣapuns; iɣapuu]
красить ➢ он красит, он покрасил, он ему красит; красится — ღებვა ➢ ის ღებავს, მან შეღება, ის მას უღებავს; ის იღებება

ღაღაბი [ɣaɣabi] *араб.*
подбородок (двойной), второй подбородок — ღაბაბი

ღაღირი [ɣaɣiri] *прич.*
разведенный (огонь) — დანთებული (ცეცხლი)

ღაღუა [ɣaɣua]
разводить, развести (огонь) — დანთება (ცეცხლის)

ღაჭალი//ღაჭალუა см. ძგაძგალი: ღაჭალანს, ღაჭალუუ; უღაჭალგ [ɣaçali// ɣaçalua см. ʒgaʒgali: ɣaçalans, ɣaçaluu; uɣaçalə]
ругань; громко кричать ➢ он ругается, он ругался; он ругает его — გინება, ლანძღვა, ხმამაღლა ყვირილი ➢ ის ყვირის (ლანძღავს), მან იყვირა (ილანძღა); ის მას უყვირის (ლანძღავს)

ღაჭაჭია [ɣaçaçia] *(сам.) зоол.*
краб — კიბორჩხალა

ღაჭუა[1]: ღაჭუნს [ɣaçua: ɣaçuns]
жевать ➢ он жует — ღეჭვა ➢ ის ღეჭავს

ღაჭუა[2]: ღაჭუნს, (გო)ღაჭუ. [ɣaçua: ɣaçuns, goɣaçu]
стричь, резать (волосы) ➢ он стрижет, он состриг — კრეჭა ➢ ის კრეჭს, მან გაკრიჭა

ღერზე [ɣerze]
ось (колеса) — ღერძი (ბორბლის)

ღერზი см. ღერზე [ɣerzi см. ɣerze]

ღერი [ɣeri]
1. ствол, стебель 2. солома 3. штука — 1. ღერო 2. ჩალის ღერო 3. ცალი

ღერღეტი см. ღორღონჯი [ɣerɣeṭi см. ɣorɣonǯi]

ღერღუა[1] см. ღარღუა [ɣerɣua см. ɣarɣua]

ღერღუა[2]: გოღერღუნს, გოღერღუ [ɣerɣua: goɣerɣuns, goɣerɣu]
быстро убежать, удрать ➤ быстро убежит, быстро убежал, удрал
გაქცევა (სწრაფად) ➤ ის სწრაფად გაიქცევა, ის სწრაფად გაიქცა, მოკურცხლა

ღეტამა [ɣeṭama] *(сам.)*
шкворень (ярма)
ტაბიკი

ღეჭკეტი (<ღეჯიშ-კეტი) [ɣečḳeṭi (<ɣeǯiš-ḳeṭi)] *ботан.*
гречка пальчатая, сухумка
ლაკარტია

ღეჯი [ɣeǯi] *зоол.*
свинья
ღორი

ღეჯიშ(ი) დოლო [ɣeǯiš(i) dolo] *ботан.*
ромашка
გვირილა

ღეჯიშ(ი) კეტი см. ღეჭკეტი [ɣeǯiš(i) ḳeṭi см. ɣečḳeṭi]

ღვა мн.ч. ღვალ-ეფ-ი [ɣva мн.ч. ɣval-ep-i]
щека
ლოყა, ღაწვი

ღვალა см. ღალა, ღგმალა [ɣvala см. ɣala, ɣəmala]

ღვალო [ɣvalo] *ботан.*
дикий щавель
ღოლო

ღვამიჩა [ɣvamiča] *(сам.)*
1. толстощекий 2. *зоол.* род утки
1. სქელლოყება 2. იხვის სახეობა

ღვანდალი//ღვანდაფი [ɣvandali//ɣvandapi]
1. изгибаться; извиваться 2. *перен.* лицемерие
1. მოქნილად კლაკნა, მიმოხრა 2. *გადატ.* პირმოთნეობა, ლაქუცი

ღვანდაფი [ɣvandapi]
1. брызгаться (в воде) 2. стекать (о свече) 3. *перен.* притаиваться
1. პკურება, სხურება, შხეფება 2. ღვენთვა (სანთელზე) 3. *გადატ.* განაბვა

ღვანკალი [ɣvanḳali] *(сам.)*
извиваться, еле-еле ходить
კლაკნა, კლაკნით სიარული, ლასლასი, ღანღალი

ღვანკალია [ɣvanḳalia]
1. извивающийся 2. еле шевелящийся
1. კლაკნია 2. ოდნავ მკლაკნელი

ღვანკუა [ɣvanḳua]
извиваться
კლაკნა

ღვანძგი(ლა) [ɣvanʒgi(la)] *ботан.*
сорняк, плевел
ღვარძლი

ღვანწკა [ɣvançḳa]
с провалившимися щеками
ჩავარდნილი ლოყებით

ღვანწკი см. ღვა [ɣvançḳi см. ɣva]
щека
ლოყა, ღაწვი

ღვარა [ɣvara] *(сам.)*
1. кричать 2. крик, рев
ყვირილი

ღვარალა თუთა [ɣvarala tuta]
1. дождливый (месяц) 2. *перен.* сентябрь
1. წვიმიანი თვე 2. *გადატ.* სექტემბერი

ღვარაფი см. ღვარა, ღორა [ɣvarapi см. ɣvara, ɣora]
крик
ყვირილი

ღვართქაფი [ɣvartkapi]
поток, проливной дождь
ნიაღვარი, თქეში

ღვარი [ɣvari]
поток; проливной дождь, ливень
ღვარი; კოკისპირული წვიმა

ღვარკალი [ɣvarḳali]
извиваться, барахтаться
კლაკნა, ფართხალი

ღვარღვალი[1] [ɣvarɣvali]
1. сильное течение, поток 2. кипение; кипеть
1. ძლიერი დინება, ღვარი 2. დუღილი, ქაფქაფი

ღვარღვალი[2] [ɣvarɣvali] *(зугд.)*
1. крюк (деревянный) 2. ручка соломенной корзины
1. ხის კაუჭი 2. გიდლის კაკვი, კაუჭი

ღვარღვაცი [ɣvarɣvaci]
водоворот, омут
მორევი

ღვარღვინი [ɣvarɣvini]
ходить толпой, толпиться, кишеть
გროვად ერთად სიარული; ხალხის რევა, ფუთფუთი

ღვაფა см. **რღვაფა** [ɣvapa см. rɣvapa]

ღვაღუ см. **ღვა** [ɣvaɣu см. ɣva] *уменьш., ласк.*
щечка
პატარა ლოყა

ღვაჭა [ɣvača]
заболевания коровы во рту ➢ наросты внутри щеки, мешающий пастисья
ძროხის პირის ღრუს დაავადება ➢ ლოყების შიგნით უჩნდება ხორცმეტები, რაც ბალახობას უშლის

ღვაჭვიჭვალი [ɣvačvičvali]
румяные щеки
ლაწვმლევიარი

ღვაჭითა [ɣvačita]
краснощекий
ლოყაწითელი, წითელლოყება

ღვედი [ɣvedi]
ремень
ღვედი

ღვეზელი см. **ღვეზილი** [ɣvezeli см. ɣvezili]

ღვეზილი [ɣvezili]
пирог, пирожок
ღვეზელი

ღვეზუა[1] см. **ღვიზინუა** [ɣvezua см. ɣvizinua]

ღვეზუა[2] см. **ღუზუა**[2] [ɣvezua см. ɣuzua]

ღვენა [ɣvena]
иметь (о неодушевленном)
ქონა (უსულო საგანი)

ღვენდელ/რე [ɣvendel/re]
гибкий, эластичный
მოქნილი

ღვენდუა [ɣvendua] *(сам.)*
хлестать (ремнем, плетью)
(გა)შოლტვა, (გა)წკეპა

ღვენ(წ)კი см. **ღვენწკი** [ɣven(ç)ḳi см. ɣvençḳi]

ღვენწკი [ɣvençḳi] *(сам.)*
дождевик, червь (дождевой)
ჭია, ჭიაყელა

ღვეჟელი [ɣveželi]
громкий крик, плач; причитание
ხმამაღალი ტირილი, გოდება

ღვეჟელუა: ღვეჟელანს, ღვეჟელუუ [ɣveželua: ɣveželans, ɣveželuu]
громко плакать, причитать, кричать ➢ он кричит, причитает; он крикнул
ხმამაღალი ტირილი, გოდება, ყვირილი ➢ ის გოდებს, ტირის; მან იტირა

ღვერღვუ [ɣverɣvu]
злой, лукавый, хитрый
ბოროტი, ცბიერი, ეშმაკი

ღვერწკი см. **ღვენწკი** [ɣverçḳi см. ɣvençḳi]

ღვერჯუა [ɣverǯua] *(сам.)*
извиваться, колыхать; ерзанье, ерзать
კლაკნა, ტოკვა, რხევა

ღვეღვერია [ɣveɣveria]
пышный, мягкий
გაფუებული, ფუმფულა

ღვია см. ღ(ვ)იაფი [ɣvia см. ɣ(v)iapi]
1. мяукать, выть (о кошке, шакале) 2. *ботан.* арча, можжевельник (в горах) — 1. კნავილი, ღნავილი, ჩხავილი (კატის, ტურის) 2. ღვია

ღ(ვ)იაფი [ɣ(v)iapi]
мяукать — კნავილი, ღნავილი

ღვიზინაფა см. ღვიზინუა [ɣvizinapa см. ɣvizinua]
насупливаться, насупиться — (მო)ღუშვა, შუბლის შეკვრა

ღვიზინუა: ოღვიზინანს, იღვიზინუუ [ɣvizinua: oɣvizinans, iɣvizinuu]
хмуриться ➢ он хмурится, он нахмурился — კოპების, შუბლის შეკვრა; ბღვერა ➢ ის იბღვირება, მან (და)იბღვირა

ღვინამი [ɣvinami]
винный, с вином — ღვინიანი

ღვინი [ɣvini]
вино — ღვინო

ღვინკა [ɣvinḳa]
горбатый, кривой (нос) — კეხიანი ცხვირი

ღვინკაფი: ღვინკანს [ɣvinḳapi: ɣvinḳans]
визг; визжать ➢ визжит — ჭყვირილი (გოჭის) ➢ ის ჭყვირის

ღვინტაფი см. ღვინკაფი [ɣvinṭapi см. ɣvinḳapi]

ღვინტუა [ɣvinṭua]
хрюканье — ღრუტუნი

ღვინჯა [ɣvinǯa] *(сам.)*
1. очень спелый, переспелый 2. *ботан.* род груши — 1. ძალიან მწიფე 2. მსხლის ჯიში

ღვიღვა(ლი) см. ღვეღვერია [ɣviɣva(li) см. ɣveɣveria]
пухлый (об одеяле), пышный — ძლიერ რბილი, ფაფუკი, ფუმფულა

ღვიღვინაფა [ɣviɣvinapa]
разбухать, растолстеть — გასქელება, გასუქება, გათქვირება, გაფუნჩულება

ღილატირი [ɣilaṭiri] *прич.*
оборванный, ободранный — გაღლეტილი, გატყავებული, ჩამოფლეთილი

ღილიტუა [ɣiliṭua]
разорваться, драться (одежда и т.д.) — გლეჯა, ფლეთა, ღლეტა

ღინჯგინი [ɣinǯgini]
зубоскалить, смеяться некрасиво; гримасничать — კრეჭა, ღრეჭა, ღრეჯა

ღიორაფა [ɣiorapa]
1. шляться, слоняться 2. *перен.* болтаться — 1. ღოღიალი, ყიალი 2. *გადატ.* წანწალი, ხეტიალი

ღიჟინი//ღჷჟინი см. კჷჟინი [ɣižini//ɣəžini см. ḳəžini]
крик, вопль — ღრიალი, ყვირილი

ღირაკილი [ɣiraḳili] *(сен.), прич.*
скрученный; сгорбленный — (და)გრეხილი; დაღრეკილი, მოხრილი

ღირაკუა см. ღიროკუა//ღირიკუა [ɣiraḳua см. ɣiroḳua//ɣiriḳua]
скрутить, скручивать, согнуть — გრეხა, კაკვა, კლაკნა, ღრეცა

ღირება//ღჷრება: მუ ღირუ/ჷ? [ɣireba//ɣəreba: mu ɣiru/ə?]
стоимость; стоить ➢ сколько стоит? — ღირება ➢ რა ღირს?

ღირზე//ღჷრზე см. ღერზე [ɣirze//ɣərze см. ɣerze] *(сам.)*

ღირთაფი//ღჷრთაფი [ɣirtapi//ɣərtapi] *(сам.)*
говорить (громко), реветь — ხმამაღალი ლაპარაკი, ღრიალი

ღირთუა//ღჷრთუა [ɣirtua//ɣərtua] *(зугд.)*
ворчать, брюзжать, реветь — ღრენა, ღრიალი

ღირთონუა [ɣirtonua]
терзание, обдирать
გლეჯა, ღლეტა

ღირიკუა [ɣiriḳua] *(сам.)*
изгибаться, извиваться
კაკვა, კლაკნა, ღრეცა, ღუნვა

ღირინი [ɣirini]
ворчание, ворчать
ღრენა

ღირკოლუა//ღჷრკოლუა [ɣirḳolua//ɣərḳolua] *(зугд.)*
извиваться
კლაკნა, კრუნჩხვა

ღიროკილი//ღჷროკილი [ɣiroḳili//ɣəroḳili] *(сам.)*
скрученный, крученный
(და)გრეხილი, (და)კლაკნილი, (და)ღვლარჭნილი

ღიროკუა//ღჷროკუა [ɣiroḳua//ɣəroḳua]
искривляться, скрючиваться
(და)გრეხა, (და)კლაკნა, (გა)ღუნვა

ღირსი см. ღრისი [ɣirsi см. ɣrisi]

ღირღონილი [ɣirɣonili] *(сам.), прич.*
изгрызенный
დაღრღნილი

ღირღონუა [ɣirɣonua]
грызть, точить
ღრღნა

ღირწკინი//ღჷრწკინი [ɣirçḳini//ɣərçḳini]
скрип; скрипеть; стрекотание
ჭრიალი, ჭრიჭინი

ღირძგინუა [ɣirʒginua]
ворчать
ჯიყჯიყი, ჯიჯღინი; ჯუჯღუნი

ღირძგონუა [ɣirʒgonua]
кромсать (тупым орудием)
ღირძგნა, ღიჯნა (ბლაგვი იარაღით)

ღიუა: ღიანს, მიოღიანს [ɣiua: ɣians, mioɣians]
плач слабым голосом, крик➢ кричит, заплачет (в его сторону)
სუსტი ხმით ტირილი, ღნავილი ➢ ღნავის, მიაღნავებს

ღიუ-ღაუ [ɣiu-ɣau] *(сен.)*
заря, рассвет
რიჟრაჟი, განთიადი

ღიღონუა см. ხიხონუა [ɣiɣonua см. xixonua]

ღიჭა [ɣiča]
1. открытый, раскрытый 2. кривляка, с гримасой
1. კრეჭია, ღრეჭია 2. მანჭია, პრანჭია

ღიჭინი [ɣiçini]
1. скалиться; оскал 2. хрюканье; хрюкать
1. ღრეჯა, ღრეჭა 2. ღრუტუნი (ღორის)

ღიჯგინი [ɣiǯgini]
зубоскалить, смеяться (показывая зубы)
ღრეჭა, სიცილი (კბილების ჩენით)

ღლამი [ɣlami] *зоол.*
сом
ლოქო, ღლავი

ღმალა см. ღჷმალა [ɣmala см. ɣəmala]

ღობერი [ɣoberi]
плетень
ღობე

ღობუა [ɣobua]
плести (плетень)
ღობვა

ღოლამა//ღოჲამა [ɣolama//ɣojama]
делать, причинять; делаться; *перен.* случиться, стрястись
კეთება; *გადატ.* დამართება, შემთხვევა (რამის)

ღოლამირი [ɣolamiri] *прич.*
сделанный, приготовленный
გაკეთებული, გამზადებული

ღოლი [ɣoli]
дупло
ფუღურო, ღრუ

ღოლიჯა [ɣoliǯa]
дупло, дуплистое дерево
ფუტურო, ფუტურო ხე

ღოლუა см. ღოლამა [ɣolua см. ɣolama]

ღონიერი [ɣonieri]

сильный — ღონიერი

ღონძგო: ღონძგო ბოში [ɣonʒgo: ɣonʒgo boši] *(сам.)*

скряга, скупой ➢ скупой мальчик; индивидуалист (ребенок) — ძუნწი ➢ ძუნწი ბიჭი; ინდივიდუალისტი (ბავშვი)

ღორა см. ღვარა [ɣora см. ɣvara]

ღორე [ɣore] *(сам.)*

1. жолоб; жёлоб (мельничный) 2. деревянная запруда — 1. კრიჭა, ღარი წისქვილისა 2. ხის საგუბარი

ღორება [ɣoreba]

обманывать, подводить — (მო)ტყუება, (მო)ღორება

ღორებული [ɣorebuli] *прич.*

обманутый, подведенный — მოტყუებული, მოღორებული

ღორონთი [ɣoronti]

бог — ღმერთი

ღორონთიგე!//ღორონთგე//ღორონდგიე [ɣorontige!//ɣorontəge//ɣorondgie]

ради бога! заклинаю (тебя) богом! — ღმერთი თუ გწამს! ღმერთს გაფიცებ!

ღორონთუმე!//ღორონთგმე [ɣorontume!//ɣorontəme]

клянусь богом! (божиться) — ღმერთს ვფიცავ! ღმერთმანი!

ღორღონჯი [ɣorɣonǯi] *(сам.), зоол.*

гусь — ბატი

ღორჯო [ɣorǯo] *зоол.*

бычок (рыба) — ღორჯო

ღოღო [ɣoɣo] *зоол.*

буйволенок — ზაქი

ღოძგო см. ღონძგო [ɣoʒgo см. ɣonʒgo] *(зугд.)*

ღრისი см. ღირსი [ɣrisi см. ɣirsi]

достойный — ღირსი

ღრისუანი [ɣrisuani]

достойный — ღირსეული

ღუ(უ) мн.ч. ღუ-ეფ-ი [ɣu(u) мн.ч. ɣu-ep-i] *зоол.*

сова — ბუ

ღუბელო//ღუფელო [ɣubelo//ɣupelo] *нареч.*

мгновенно — მყის, სწრაფად, წამში

ღუზა [ɣuza]

якорь — ღუზა

ღუზაფა [ɣuzapa]

1. уцепиться за спину 2. браться (за дело) — 1. ზურგზე მოჭიდება 2. ჩაჭიდება საქმეზე

ღუზილი [ɣuzili] *прич.*

согнутый — გაღუნული, მოხრილი

ღუზირი см. ღუზილი [ɣuziri см. ɣuzili]

ღუზუა[1] [ɣuzua]

сгибать, согнуть — (გა)ღუნვა, (მო)ხრა

ღუზუა[2] [ɣuzua]

пить (жадно, залпом) — დალევა, (შე)სმა (ხარბად, ერთბაშად)

ღულა [ɣula]

1. кривой 2. неверный 3. *перен.* виноватый — 1. მრუდი 2. არასწორი; *გადატ.* დამნაშავე, მტყუანი

ღულას [ɣulas] *нареч.*

криво; несправедливо — მრუდად; უსამართლოდ

ღულერი см. კაკუტი [ɣuleri см. ḳaḳuṭi]

ღულოწკირი ср. ღიროკირი [ɣuloç̣ḳiri ср. ɣiroḳiri]

скрученный, крученный

(და)გრეხილი, კლაკნილი, დაღვლარჭნილი

ღულოწკუა ср. ღიროკუა [ɣuloç̣ḳua ср. ɣiroḳua]

скручивать, крутить, сгибать

გრეხა, კლაკნა, ღვლარჭნა

ღუმა [ɣuma] *нареч.*

ночью, вчера ночью

წუხელ, წუხელ ღამე

ღუმანერი [ɣumaneri]

(с) прошлой ночи; со вчерашней ночи (*букв.* последненочный)

წუხანდელი

ღუმანიჯი см. ღუმა [ɣumaniǯi см. ɣuma]

ღუმენ(ი)ჯი см. ღუმანიჯი [ɣumen(i)ǯi см. ɣumaniǯi]

ღუმინი [ɣumini]

выть, реветь; шумиха

ღმუილი; ხმაური

ღუმპუა см. ღუპუა [ɣumṗua см. ɣuṗua]

ღუმუ [ɣumu] *ботан.*

1. гоми, итальянское просо 2. блюдо, приготовленное из гоми, мамалыга

1. ღომი (მცენარე) 2. ღომი (ფქვილის, ღერღილის)

ღუმურიში [ɣumuriši] *топон.*

Гумуриши (село в Самурзакано)

ღუმურიში (სოფელი სამურზაყანოში)

ღუნა см. ღვენა [ɣuna см. ɣvena]

ღუნილი [ɣunili] *прич.*

согнутый, изогнутый

მოღუნული

ღუნჭუა [ɣunç̣ua]

хватать горстью, зажать (в руке, в кулаке)

ბღუჯით (და)ჭერა, (ჩა)ბღუჯვა

ღუპუა: ღუპუნს, დოღუპუ; უღუპუნს, იღუპუუ, დიიღუპუ [ɣuṗua: ɣuṗuns, doɣuṗu; uɣuṗuns, iɣuṗuu, diiɣuṗu]

губить ➢ он губит, он погубил; губит для него, он погибает, он погиб, у него погибает

დაღუპვა ➢ ის ღუპავს, მან დაღუპა; ის მას უღუპავს, ის იღუპება, მას ეღუპება

ღურა [ɣura]

смерть

სიკვდილი

ღურადღა [ɣuradɣa]

смертный день

სიკვდილის დღე (სიკვდილი-დღე)

ღურელი [ɣureli]

мертвый

მკვდარი

ღურზული [ɣurzuli] *(сен.)*

сорняк

სარეველა ბალახი

ღურუ(უ) [ɣuru(u)]

смерть

სიკვდილი

ღურუა см. ღურა: ღურუ, დოღურუ, უღურუ [ɣurua см. ɣura: ɣuru, doɣuru, uɣuru]

умирать, умереть ➢ он умирает, он умер, он умирает у него

სიკვდილი, კვდომა ➢ ის კვდება, ის მოკვდა, ის მას უკვდება

ღურძული ср. ღურზული [ɣurʒuli ср. ɣurzuli]

1. чума 2. несчастье

1. შავი ჭირი 2. უბედურება

ღურჭული [ɣurç̣uli]

1. пение, петь 2. чирикать, щебет, щебетание

1. გალობა; სიმღერა 2. ჭიკჭიკი; ჟღურტული

ღურჭულუ(უ) [ɣurç̣ulu(u)]

певчий, чирикающий

მგალობელი, მოჭიკჭიკე

ღურჯოლ/ნუა //ღუ(რ)ჟოლუა [ɣurǯol/nua//ɣu(r)žolua] *(сам.)*

обниматься, лобызаться, лобзаться (дружески)

ამბორი, კოცნა, (შემო)ხვევა; ხვევნა

ღუტინუა [γuṭinua]
хрюкать, хрюканье — ტრუხუნი, ღრუტუნი

ღუფა//ღუფუა: ღუფუნს [γupa//γupua: γupuns]
хлебать➢ он хлебает — სვლეპა, ხვრეპა ➢ ის ხვრეპს

ღუფელო გოდინუა [γupelo godinua]
исчезать мгновенно — სწრაფად (მეყსეულად) გადაკარგვა

ღუფილი [γupili] *прич.*
выхлебанный — ახვრეპილი

ღუღინი: ღუღინუნს, ღუღინუ [γuγini: γuγinuns, γuγinu]
1. воркование, ворковать➢ он воркует, он поворковал 2. *перен.* смирный сон — 1. ღუღუნი ➢ ის ღუღუნებს, მან იღუღუნა 2. *გადატ.* მშვიდი ძილი

ღუწილი [γuçili] *прич.*
выпитый (смачно, с аппетитом) — გემრიელად დალეული, შეყლურწული

ღუწუა [γuçua]
1. осушить (стакан вина) 2. пить (с аппетиом, смачно, залпом) — 1. (გამო)ცლა (ჭიქის), მადლიანად დალევა 2. ყლურწვა, ყლურჭვა

ღუჭუა [γuçua]
скомкать, плотно сжать в руках — (და)ბლუჯვა, (და)ჭმუჭნა

ღჷმალა см. ღმალა [γəmala см. γmala]
владение; царство — სიმდიდრე, ქონება; სამეფო

ღჷრთაფი см. ღირთაფი [γərtapi см. γirtapi]

ღჷრთუა [γərtua]
кричать; крик, рев — ყვირილი

ღჯილო [γǯilo]
заводь, рыбная яма, рытвина, выбоина — ჯილე

ყ

ყაბული [qabuli] *(сам.)*
согласие — თანხმობა

ყაბარი//ყავარი [qabari//qavari]
дранка, дрань — ყავარი

ყაბულუა [qabulua] *(сам.)*
соглашаться — (და)თანხმება

ყავა [qava]
кофе — ყავა

ყავარი см. ყაბარი [qavari см. qabari]

ყაზაყალა см. ყაზახალა [qazaqala см. qazaxala]

ყაზაყი см. ყაზახი, ჸაზახი [qazaqi см. qazaxi, ʿazaxi]

ყაზახალა//ყაზაყალა [qazaxala//qazaqala]
1. доблесть, мужество, смелость 2. сила — 1. ვაჟკაცობა, გამბედაობა, გულადობა 2. ძალა

ყაზახი см. ყაზაყი ср. მარგალი [qazaxi см. qazaqi ср. margali] *(сам.)*
1. крестьянин, мужик 2. здоровый, могучий — 1. გლეხი 2. ღონიერი; ძლიერი, ჯანმრთელი

ყაზახ(ი)-სქუა [qazax(i)-skua]
крестьянский сын, крестьянин — გლეხი, გლეხის შვილი

ყაზახური [qazaxuri] *(сам.)*
мужицкий, крестьянский — გლეხური

ყაზახურო [qazaxuro] *нареч.*
молодецки, по крестьянский — გლეხურად

ყაზნაყი [qaznaqi]
крючок (для вязания) — ყაისნაღი

ყალა [qala]
бешенный — ცოფიანი

ყალიონი [qalioni]
трубка (курительная) — ყალიონი, ჩიბუხი

ყამა [qama]
кинжал — ყამა

ყამბარი см. ყაბარი [qambari см. qabari]

ყანთარი [qantari]
лиф, женская одежда — ლიფი, ქალის ჩასაცმელი

ყანწი [qançi]
рог для питья вина — ყანწი

ყარება см. ჸარება [qareba см. ʿareba]

ყარუ(უ)ლი [qaru(u)li]
сторож — ყარაული

ყარუ(უ)ლობა [qaru(u)loba]
сторожить — ყარაულობა

ყაყაბი [qaqabi] *(сам.)*
деревянные туфли (на высоких каблуках) — ხის ქოში

ყაყალი: ქვაბუ ყაყალანს [qaqali: žvabu qaqalans]
гоготанье; кваканье ➢ лягушка квакает | ყიყინი ➢ ბაყაყი ყიყინებს

ყაყაფი[1] см. ყაყაბი [qaqapi см. qaqabi]

ყაყაფი[2] [qaqapi]
1. валяться 2. таскаться, тащиться | 1. გდება 2. თრევა; წალასლასება

ყებური см. კებური [qeburi см. ḳeburi]
1. (сам.) очаг 2. место близ очага | 1. კერა 2. ადგილი კერასთან

ყევარი см. ყავარი, ყამბარი [qevari см. qavari, qambari]

ყენტი см. ყინტი [qenṭi см. qinṭi] (сам.)
1. глоток, капля 2. малейший звук (слова) | 1. ყლუპი, წვეთი 2. კრინტი

ყერწი [qerçi]
черешок, стебель (листа); плодоножка | ნაყოფის ყუნწი; ფოთლის ყუნწი

ყვალანდარი [qvalandari] *ботан.*
род травы ➢ райграс английский | (ინგლისური) კოინდარი

ყვანტუა см. ცვანტუა [qvanṭua см. ʻvanṭua]

ყვარია см. კვარია [qvaria см. ḳvaria]

ყვარილი см. ცვარილი [qvarili см. ʻvarili]

ყვარუა см. ცვარუა [qvarua см. ʻvarua]

ყვაყვა [qvaqva] *анат.*
живот | მუცელი

ყვაყვალი [qvaqvali]
тявкать, гавкать (о человеке); *перен.* бесконечный разговор | კავკავი, წკავწკავი; *გადატ.* გაუთავებელი ლაპარაკი

ყვაყვირე [qvaqvire]
свинка (болезнь) | ყბაყურა (ავადმყოფობა)

ყვაყვირი [qvaqviri] *прич.*
сильно намоченный, размоченный | გალუმპული, გაწუწული, ძალიან სველი

ყვაყუა [qvaqua]
1. мокнуть 2. оставлять без внимания 3. старательно, охотно кушать | 1. (გა)ლუმპვა, (გა)წუწვა, ძლიერ დასველება 2. უყურადღებოდ დაგდება, დატოვება 3. მონდომებით ჭამა

ყვია см. ცვია [qvia см. ʻvia]

ყვინთელი [qvinteli]
желтый | ყვითელი

ყია [qia] *анат.*
живот | მუცელი

ყიაფი ср. ყაყალი [qiapi ср. qaqali]
кваканье | ყიყინი

ყინტი [qinṭi]
глоток | ყლუპი, წვეთი

ყინტუა см. ცინტუა [qinṭua см. ʻintua]
глотать | ყლაპვა

ყირზინი см. ცირზინი [qirzini см. ʻirzini]
1. таращить (глаза) 2. обалдеть | 1. თვალის ჭყეტა 2. გაშტერება

ყირტუა//ყგრტუა ср. ყინტუა: ყირტუნს [qirṭua//qərṭua ср. qinṭua: qirṭuns]
глотать ➢ он глотает | ყლაპვა ➢ ის ყლაპავს

ყირყიმელი//ყგრყგმელი [qirqimeli//qərqəmeli]
глотка, горло, зев | ყანყრატო, ყელი, ხახა

ყირყონტი [qirqonṭi]
глотка, гортань — ყანყრატო, ხორხი

ყიყინი [qiqini]
1. таращить (глаза) 2. бурчать, ворчать, гоготание — 1. თვალის ჭყეტა 2. ბურტყუნი, ყიყინი

ყმე(ნ)დი [qme(n)di]
болтун — ყბედი

ყმე(ნ)დობა [qme(n)doba]
болтовня — ყბედობა

ყორში [qorši]
башня — კოშკი

ყორყელი [qorqeli]
глотка, горло — ყანყრატო, ყელი, ხორხი

ყო(რ)ში см. ღორში [qo(r)ši см. 'orši]

ყულე [qule] *топон.*
Куле (город на берегу Черного моря) — ყულევი (ქალაქი შავი ზღვის ნაპირზე)

ყუნწი [qunçi]
ушко (игольное); проушина — ყუნწი (ნემსის)

ყურდგელი см. ღურდგელი [qurdgeli см. 'urdgeli]

ყურზენი см. ღურძენი [qurzeni см. 'urʒeni]

ყურია [quria] *(сен.)*
очень черный — ყარყუმი, ძლიერ შავი

ყურუმი [qurumi]
черный круглый камень — მრგვალი შავი ქვა

ყურშუა см. ღურჩუა [quršua см. 'určua]

ყურძენი см. ღურძენი [qurʒeni см. 'urʒeni]

ყურწი см. ყუნწი [qurçi см. qunçi]
1. ушко (иглы) 2. росток, побег — 1. ყუნწი (ნემსის) 2. ღივი, ყლორტი

ჸ

ჸა[1], ჸა- ჸა ['a, 'a-'a] *межд.*

1. вот! 2. не, не...

1. აი! 2. არა, არა...

ჸა[2] мн.ч. ჸალ-ეფ-ი ['a мн.ч.'al-ep-i]

ветвь (на дереве)

ტოტი, შტო

ჸაბული см. ყაბული ['abuli см. qabuli]

согласие

თანხმობა

ჸაბულუა ['abulua]

дать согласие

თანხმობის მიცემა, დათანხმება

ჸავავა! ['avava] *межд.*

причитание ➢ ававаи!

გოდება ➢ ავავაი!

ჸაზახალა см. ყაზახალა ['azaxala см. qazaxala]

1. быть крестьянином 2. *перен.* мужественность, мужество, храбрость

1. გლეხად ყოფნა, გლეხობა 2. *გადატ.* ვაჟკაცობა, მამაცობა

ჸაზახი см. ყაზახი ['azaxi см. qazaxi]

1. крестьянин, мужик 2. *перен.* доблестный, храбрый мужчина

1. გლეხი 2. *გადატ.* ვაჟკაცი, მამაცი

ჸალა ['ala] *(сам.)*

бешенный, сумасшедший; сходить с ума

ცოფიანი; გიჟი; გაგიჟება

ჸალება ['aleba] *(сам.)*

беситься

გაცოფება

ჸალი ['ali]

1. шея 2. горлышко (сосуда)

1. ყელი 2. ჭურჭლის ყელი

ჸალიონი см. ყალიონი ['alioni см. qalioni]

ჸანჭი ['anči] *зоол.*

червь (шелкопрядный)

აბრეშუმის ჭია, ყაჭი

ჸარება см. ყარება ['areba см. qareba]

движение, тряска

მოძრაობა, რყევა

ჸებური см. ყებური//ებური ['eburi см. qeburi//keburi]

ჸევე ['eve]

козел вожак

წინამძღოლი მამალი თხა

ჸერწი см. ყერწი ['erçi см. qerçi]

черешок

ყუნწი

ჸვა ['va]

лоб

შუბლი

ჸვაბალა ['vabala]

болтун, трепач

მოლაყბე, ყბედი

ჸვაბალი ['vabali]

городить (чушь)

ლაყბობა, როშვა

ჸვაიჭარა ['vaičara]

судьба

ბედისწერა

ჸვა(ლ)ი ['va(l)i]

сыр

ყველი

ჸვალ(ი)მი(ნ)თა ['val(i)mi(n)ta] *ботан.*

мята

პიტნა

ჸვანა ['vana]

нива

ყანა

ჸვანალა ['vanala]

время (сезон) обработки нивы

ყანის დამუშავება, ყანობა

ჸვანტუა ['vanṭua]

1. взбивать (яйцо) 2. болтать 3. наклонить, перевесить 4. косить глаза

1. ღლვება, თქვეფა (კვერცხის) 2. ლაყბობა, როშვა 3. გადაწონვა, გადახრა 4. თვალების ბრეცა

ჸვარა ['vara]

лентяй, ленивый

ზარმაცი

ჸვარადა см. ჸორადა//ჸორ(ა/ი)დუა ['varada см. 'orada//'or(a/i)dua] *(сам.)*

гнить, разлагаться

ლპობა

ჸვარადილი //ჸორადილი ['varadili 'oradili] *(сам.), прич.*

гнилой, сгнивший

დამპალი

ჸვარადუა см. ჸორიდუა ['varadua см. 'oridua]

ჸორადილი см. ყვარადილი ['oradili см. q̇varadili]

ჸორადა см. ჸვარადა ['oradua см. 'varada]

ჸორიდუა: ჸორიდუნს, ჸორდუ ['oridua: 'oriduns, 'ordu]

гноить, гнить ➢ он гноит, он гниёт

ლპობა ➢ ის ალპობს, ის ლპება

ჸვარია см. ყვარია//კვარია ['varia см. q̇varia//ḳvaria] *зоол.*

ворона

ყვავი

ჸვარილი ['varili]

каплун

ყვერული

ჸვარუა см. ყვარუა ['varua см. q̇varua]

кастрировать (о животных)

(და)კოდვა, (და)ყვერვა

ჸვარჩე ['varče]

белолобый, с белым пятном на лбу (о животном)

შუბლთეთრი, თეთრშუბლიანი (ცხოველი)

ჸვასაღარა ['vasaɣara]

белолобая (лошадь)

შუბლთეთრი (ცხენი)

ჸვაფანია ['vapania]

белолобый (о скоте)

შუბლთეთრი (საქონელი)

ჸვაჯა ['vağa]

грыжа

თიაქრიანი, ტრიკიანი, ტრიკა

ჸვაჯამი ['vağami]

самец (собаки)

ყვერიანი

ჸვაჯი ['vaği]

шулятное яйцо (И. Кипш.)

ყვერი (ი. ყიფშ.)

ჸვებერე ['vebere] *(сам.)*

ротозей, разиня

ღოყლაპია

ჸვენა см. ჸუნა ['vena см. 'una]

ჸვენგერე ['vengere]

глупый, дурак

ბრიყვი, რეგვენი, სულელი, შტერი

ჸვერე ['vere]

слепой

ბრმა

ჸვერება ['vereba]

слепнуть; ослепление, слепота

დაბრმავება, სიბრმავე

ჸვია ['via]

мяуканье

კნავილი

ჸვიბა ['viba]
глупый (на лицо), туповатый
მოსულელო; შტერი

ჸვიბალი ['vibali]
с большим подбородком
დიდი ნიკაპის მქონე, დიდნიკაპა

ჸვილირი ['viliri] *прич.*
убитый
მოკლული

ჸვილუა ['vilua]
убивать
(მო)კვლა

ჸვილუა (დუდიში) ['vilua (dudiši)]
самоубийство
თავის მოკვლა

ჸვინგალი ['vingali]
дурак
სულელი, შტერი

ჸვინგი ['vingi]
висок
საფეთქელი

ჸვინთაფი: აჸვინთუუ ['vintapi: a'vintuu]
1. нырять, погружаться (в воде) 2. клевать (носом), дремать ➢ ему дремлется
1. ყვინთვა, ჩაყურყუმელავება, ყურყუმალაობა (წყალში) 2. თვლემა, რულის მოსვლა ➢ ეყვინთება

ჸია ['ia]
кукарекать; мяукать
ყივილი; კნავილი

ჸიდირებული ['idirebuli] *прич.*
купленный
ნაყიდი

ჸიდირი: ჸიდულ/რენს, იჸიდუ, უჸიდირუ ['idiri: 'idul/rens, i'idu, u'idiru]
купля, покупка ➢ он покупает, он купил, оказывается он купил
ყიდვა ➢ ის ყიდულობს, მან იყიდა, უყიდია მას

ჸილო ['ilo] *зоол.*
тигр; лев
ვეფხვი; ლომი

ჸინერი ['ineri] *прич.*
мёрзлый; лед
გაყინული; ყინული

ჸინი ['ini]
1. лёд, холод 2. холодный
1. ყინული, სიცივე 2. ცივი

ჸინტუა//ჸჷნტუა см. ჸირტუა ['inṭua//'əntua см. 'irṭua]

ჸინუა ['inua]
мёрзнуть, морозить
ყინვა

ჸინჩი ['inči] *(сам.)*
1.морозный; суровый 2. *перен.* бесхарактерный, бесчувственный (о человеке)
1. მკაცრი, ცივი 2. *გადატ.* გულგრილი, უხასიათო (კაცი)

ჸიონი ['ioni]
кукареканье, петь (о петухе)
ყივილი (მამლის)

ჸიონუა см. ჸია ['ionua см. 'ia]
1. кукарекать (петух) 2. кричать
1. ყივილი (მამლის) 2. ყვირილი

ჸირზინი см. ყირზინი ['irzini см. qirzini]

ჸირტუა//ჸჷრტუა см. ჸინტუა ['irṭua//'ərṭua см. 'inṭua]
1. глотать 2. *перен.* реветь, мычать
1. ყლაპვა 2. *გადატ.* ბღავილი; ყროყინი

ჸოთამა ['otama]
1. бросать 2. терять
1. გადაგდება, სროლა 2. (და)კარგვა

ჸოთამილი ['otamili] *прич.*
1. брошенный 2. потерянный
1. გადაგდებული 2. დაკარგული

ჸოთამჷ ['otamə]
бросающий, стрелок
მსროლელი

ჸოთინაფა [ʻotinapa]
1. резко отрубить (голову) 2. прислушаться 3.стрелять 4. терять
1. გაგდებინება (თავის) 2. (და)გდება (ყურის) 3. სროლა 4. დაკარგვა

ჸოლე [ʻole]
мужской половой орган
მამაკაცის სასქესო ორგანო

ჸომური см. ჸუმური [ʻomuri см. ʻumuri] *(сам.)*

ჸონა см. ჸვანა [ʻona см. ʻvana] *(сен.)*

ჸონაფა//ჸუნაფა [ʻonapa//ʻunapa] *(сен.)*

ჸონიერი [ʻonieri]
стройный, здоровенный
მოყვანილი; დიდი, მოსული (ტანი)

ჸონირი [ʻoniri] *прич.*
1. привитый 2. *перен.* пасынок; падчерица
1. დამყნობილი 2. *გადატ.* გერი

ჸონუა [ʻonua]
прививать
მყნობა

ჸორადილი см. ჸვარადილი [ʻoradili см. ʻvaradili]

ჸორადუა см. ჸვარადა[ʻoradua см. ʻvarada]

ჸორი [ʻori]
самка
დედალი

ჸორიდუა: ჸორიდუნს, ჸორდუ [ʻoridua: ʻoriduns, ʻordu]
гноить, гнить ➢ он гноит, он гниёт
ლპობა ➢ ალპობს, ლპება

ჸოროფა [ʻoropa]
любить, любовь
სიყვარული, (შე)ყვარება

ჸოროფილი [ʻoropili]
возлюбленный, влюбленный
საყვარელი, შეყვარებული

ჸორღეჯი [ʻorɣeǯi]
свиноматка
დედალი ღორი

ჸო(რ)ში [ʻo(r)ši]
башня, замок
კოშკი

ჸოფა [ʻopa]
быть
ყოფნა

ჸოფირი [ʻopiri]
бывший
ყოფილი

ჸუა [ʻua]
1. обух (топора) 2. горбушка (хлеба)
1. ყუა (ნაჯახის) 2. პურის ყუა

ჸუბერი [ʻuberi]
незрелый виноград, виноградина
უმწიფარი ყურძენი, ყურძნის მარცვალი

ჸუდე: ჸუდეშა, ჸუდეშახ [ʻude: ʻudeša, ʻudešax]
дом ➢ домой, до дома
სახლი ➢ სახლში, სახლამდე

ჸუდეკარი см. კუდეკარი [ʻudeḳari см. ḳudeḳari]

ჸუდეშარეფი [ʻudešarepi]
домочадцы, домашние
ოჯახის (სახლის) წევრები, შინაურები

ჸუმენი: ჸუმენით ღურუ [ʻumeni: ʻumenit ɣuru]
жаждать, жажда ➢ умирает от жажды
წყურვილი ➢ წყურვილით კვდება

ჸუმური см. ჸომური [ʻumuri см. ʻomuri]
дикая слива, ткемали
ტყემალი

ჸუნა [ʻuna]
1. иметь (об одушевленном предмете) 2. сопровождать (идти вместе)
1. ყოლა 2. თან გაყოლა, გაცილება, წაყოლა

ცუნაფა [ʻunapa] *(сам.)*
вести, везти (об одушевленном предмете); посылать с кем-нибудь что-нибудь; отправиться с кем-нибудь; взять с собой — გატანება (რაიმის); გაყოლება ვინმესთან ერთად; წაყვანა; წაყოლა

ცუნგა [ʻunga]
глухой — ყრუ

ცუნგა-მუნჯი [ʻunga-munǯi]
глухонемой — ყრუ-მუნჯი

ცურა [ʻura]
выть (о собаке), реветь — ყმუილი (ძაღლის), ღმუილი

ცურაფი [ʻurapi]
вой (волка, собаки); выть — ყმუილი (ძაღლის)

ცურდგელი [ʻurdgeli] *зоол.*
заяц — კურდღელი

ცურე [ʻure]
край, сторона — მხარე, ყურე

ცურზენი см. ცურძენი [ʻurzeni см. ʻurʒeni]

ცურსალი см. ცურცალი [ʻursali см. ʻurcali]

ცურუ [ʻuru]
1. глупый, болван 2. глухой — 1. სულელი, შტერი 2. ყრუ

ცურუა ср. ცურა [ʻurua ср. ʻura]
выть — ყმუილი

ცურშუა [ʻuršua]
гнездиться, затихать, идти спать (о птицах) — დაბუდება, მიყუჩება (ფრინველის)

ცურჩუა см. ცურშუა [ʻurčua см. ʻuršua]

ცურცალი [ʻurcali]
похититель (человека), разбойник — ადამიანის გამტაცებელი, ავაზაკი, ყაჩაღი

ცურძენი [ʻurʒeni] *ботан.*
виноград — ყურძენი

ცურწი[ʻurçi]
ушко (иглы) — ყუნწი (ნემსის)

ცუცინი [ʻucini]
приседать (на корточки) — (ჩა)ყუნცვა, (ჩა)ცუცქება

ცუცუა [ʻucua]
сидеть (на корточках, на задних лапах) — (ჩა)ყუნცვა, (ჩა)ცუცქება

ცუჯა [ʻuǯa]
1. большеухий 2. *перен.* неуч, несмышленый — 1. დიდყურებიანი, ფართოყურებიანი 2. გადატ. ბრიყვი, უყურადღებო

ცუჯელი [ʻuǯeli]
большой горшок, большая банка — ყურიანი დიდი ქოთანი, დიდი ქილა

ცუჯი [ʻuǯi]
ухо — ყური

ცუჯიშფერთხი [ʻuǯišpertxi]
перепонка; ушная мочка — აპკი; ყურის ბიბილო

ცუჯიფირა [ʻuǯipira]
1. широкоухий 2. *перен.* лопоухий — 1. ფართოყურ(ებ)იანი 2. გადატ. ღოყლაპია, შტერი

ცუჯიფიჩა [ʻuǯipiča]
широкоухий — ფართოყურ(ებ)იანი

ცუჯ(ი)ბალიში [ʻuǯ(i)bališi]
думка (маленькая подушка, подушечка) — ყურთბალიში

შ

შავარდენი см. შარდენი [šavardeni см. šardeni] *зоол.*

შალვარი см. ძიქვა [šalvari см. ʒikva]

შამბი [šambi]

квасцы — შაბი

შამშურე см. შაშ(ქ)ურამი [šamšure см. šaš(k)urami]

შანა//შარნა [šana//šarna] *(сам.)*

1. знак (обручальный), предбрачный залог 2. зарубка — 1. დასანიშნი, საქმროს საჩუქარი (ნიშანი) 2. ჭდე; ჩაჭდევა

შანგი: შანგიშ ფერი [šangi: šangiš peri]

черный, брюнет ➢ черного цвета — შავი ➢ შავი ფერის

შანგულია [šangulia]

всеядный — ყოვლის მჭამელი

შანილი [šanili] *прич.*

1. обрученный 2. помолвленный — დანიშნული, დაწინდული

შანუა//შარნუა [šanua//šarnua] *(сам.)*

1. обручать(ся); обручение, помолвка 2. делать засечку, зарубку — 1. დანიშვნა; ნიშნობა 2. ჭდის დადება ხეზე, დაჭდევა

შანქარამი [šankarami]

с сахаром — შაქრიანი

შანქარი [šankari]

сахар — შაქარი

შარა [šara]

большая дорога, шоссе — შარა-გზა

შარაორთუ [šaraortu]

перекресток — გზაჯვარედინი

შარდა [šarda]

моча — შარდი

შარდენი [šardeni] *зоол.*

сокол — შევარდენი

შარდინი см. შარდენი [šardini см. šardeni]

შარვალი [šarvali]

штаны, брюки — შარვალი

შა(რ)ნა см. შანა [ša(r)na см. šana]

1. задаток, подарок (жениха) 2. родимое пятно 3. насечка, зарубка — 1. საქმროს საჩუქარი (ნიშანი), დასანიშნი 2. ხალი 3. ნაჭდევი, ჭდე

შა(რ)ნილი см. შანილი [ša(r)nili см. šanili]

შარტე-პატონეფი [šarṭe-paṭonepi] *медиц.*

ветрянка, ветряная оспа, сыпь (болезнь) — ჩუტყვავილა (ავადმყოფობა), წითურა

შარყა см. შერყა [šarqa см. šerqa]

შაური [šauri]

пятикопеечная монета — შაური (ხუთი კაპიკი)

შაურიანი [šauriani]

пятикопеечная монета — შაურიანი, ხუთკაპიკიანი

შაყარელი [šaqareli] *прич.*
собранный — ერთად მოგროვილი, შეკრებილი

შაყარუა [šaqarua]
собирать, накопить — მოგროვება, შეკრება

შაშ(ქ)ურამი [šaš(k)urami] *ботан.*
базилик — რეჰანი

შახმატი [šaxmaṭi]
шахматы — ჭადრაკი

შე- [še-] *прост. прев.*

შეიარაღებული [šeiaraɣebuli]
вооруженный — შეიარაღებული

შელება [šeleba]
мощь, мочь — შეძლება

შელებიანი [šelebiani]
сильный, мощный — ღონიერი,შეძლებული, ჯანიანი

შელებუანი [šelebuani]
могучий, сильный — ღონიერი, ძალოვანი

შელებური [šeleburi]
ржаной или кукурузный хлеб с примесью сыра (И. Кипш.) — ჭვავის ან სიმინდის ფქვილის ნამცხვარი ყველით (ი. ყიფშ.)

შელორსა [šelorsa]
заговор; воздействовать заговором — შელოცვა

შელორსილი [šelorsili] *прич.*
заговоренный — შელოცვილი

შელორსება см. შელორსა [šelorseba см. šelorsa]

შენება [šeneba]
строить — შენება

შერი [šeri]
дурак, глупый, глупец — რეგვენი, სულელი, შტერი

შერიგება [šerigeba]
примириться — შერიგება

შერყა [šerqa]
собрание, сход — კრება, შეყრა

შერში [šerši] *(зугд.)*
грязь — ტალახი, ჭუჭყი

შერშამი [šeršami] *(зугд.)*
грязный — ტალახიანი, ჭუჭყიანი

შეტყვინაფა [šeṭqvinapa]
осведомлять, уведомить — შეტყობინება

შეტყვინაფილი [šeṭqvinapili] *прич.*
осведомленный, уведомленный — შეტყობინებული

შეფა [šepa]
навес (длинный) временный, палатка (большая) — სეფა

შეფაში თუ [šepaši tu] *зоол.*
молочный поросенок — სეფის გოჭი

შეწორეთ [šeçoret] *нареч.*
сообща, поровну — თანაბრად, თანაზიარად, თანასწორად

შეჭყოლადა [šeč̣qolada]
забыть, позабыть — დავიწყება

შეჭყოლადირი [šeč̣q̇oladiri] *прич.*
забытый
დავიწყებული

შეხვალამა [šexvalama]
встретить, встречаться
შეხვედრა

შეხვამილაფა [šexvamilapa]
1. достаться 2. встречаться
1. შეხვდომა 2. შეხვედრა

შეჸერი [šeʻeri] *ботан.*
молодой побег, стебель
დუყი, ღერწი, ნორჩი ყლორტი

შეჰებული [šehebuli]
измученный, стесненный
დატანჯული, შევიწროებული; დაჩაგრული

შვაბარუა//შვებერუა [švabarua//šveberua]
драть (лыко)
ლაფნის გაძრობა (ხისათვის)

შვანდა см. სვანჯა [švanda см. svanǯa]

შვანი: ართ შვანს [švani: art švans]
время, раз ➢ однажды
დრო ➢ ერთ დროს

შვაშვალი: იშვაშვალჷ [švašvali: išvašvalə]
волнение; волноваться, колыхаться (о посевах) ➢ он колышется
რწევა, რხევა, ქანაობა, ღელვა (ნათესის, ჯეჯილის) ➢ ის ღელავს

შვები [švebi]
лыко (древесное)
ნორჩი ლაფანი (ხისა)

შვე(ე) [šve(e)]
лавина (снежная)
ზვავი (თოვლისა), შვავი

შვებერუა см. შვაბარუა [šveberua см. švabarua]

შველა[1]//შვეჲა [švela//šveja] *зоол.*
уж
ანკარა, ძლოკვი

შველა[2] [švela]
помощь
დახმარება, შველა

შვენება [šveneba]
краса, красота; украшать, украсить; подходить (быть подходящим)
სილამაზე; მორთვა, შემკობა; შეფერება (იყოს შესაფერისი)

შვენიორი// მშვენიერი [šveniori//mšvenieri]
прекрасный
მშვენიერი

შვიდებით! [švidebit]
до свиданья!
მშვიდობით!

შვიტინუა [šviṭinua]
свистеть
სტვენა

შიბა: იშიინს, იშუუ [šiba: išiins, išuu]
доставать, добывать, приобретать ➢ он достанет, он достал
შოვნა ➢ ის იშოვის, მან იშოვა

შიბაქი [šibaki]
отводная трубка (в люльке)
შიბაქი

შიბილი [šibili] *прич.*
коса (волос), заплетенный; плетенка
ნაწნავი; წნული

შიბირი [šibiri] *прич.*
1. приобретенный 2. сплетенный
1. ნაშოვნი 2. (და)წნული

შიბუა [šibua]
1. вязать, заплетать (о косе) 2. сплетенная (коса)
1. წვნა 2. დაწნული (თმა)

შიბუათომა [šibuatoma]
коса волос, сплетенные волосы
ნაწნავი, დაწნული (თმა)

შიგანუა [šiganua]
потрошить — (გამო)შიგნვა

ში(ი)ბა см. შიბა [ši(i)ba см. šiba]
добыть, добывать; достать, доставать; зарабатывать — შოვნა

შიკინი [šiḳini]
икота; икать — სლოკინი

შილი см. შირი [šili см. širi]

შიმბუა см. შიბუა [šimbua см. šibua]

შინა(ფა)[1] [šina(pa)]
вспоминать, помнить — მოგონება, ხსოვნა

შინაფა[2]: ოშინუანს; დოშინდუ; უშინდჷ [šinapa: ošinuans; došindu; ušində]
пухнуть ➢ он заставляет его пухнуть; он распух; у него распухает(ся); *перен.* растолстеть, полнеть — (გა)სივება ➢ ისასივებს მას; ის გასივდა, ის მას უსივდება; *გადატ.* გასუქება, გათქვირება

შინდი [šindi] *ботан.*
кизил — შინდი

შინერუა: ვა შინერს [šinerua: va šiners]
приличествовать, подобать ➢ не дозволено — გება (ეგების), შეფერება, შეხვდომა, შესაფერისობა➢ არ ეგების, არ იხსენიება

შინკა [šinḳa] *ботан.*
дыня — ნესვი

შინო [šino]
элегантность — ლაზათი, სიკოხტავე, შნო

შინუა [šinua]
наговаривать, припоминать; упоминать (о ком-либо плохое) — ხსენება, მოხსენიება

შიო [šio] *межд.*
шио! (для отпугивания птиц) — აქშა! ქშიო! (ფრინველთა გასადენი შეძახილი), აქშევა

შიონახებელი: შიონახებელი კოლოფი [šionaxebeli: šionaxebeli ḳolopi] *прич.*
что надо спрятать, шкатулка для сохранения — შესანახ(ავ)ი; შესანახი კოლოფი

შიოხვამილაფარი [šioxvamilapari] *прич.*
встречаемый — შესახვედრებელი

შირი [širi] *прич.*
вязанный — მოქსოვილი

შირილი//შგრილი [širili//šərili] *прич.*
изношенный — გაცვეთილი, ხმარებით დალეული

შირუა//შგრუა [širua//šərua] *прич.*
изнашивать — (გა)ცვეთა

შირშინი//შგრშინი [širšini//šəršini] *(зугд.)*
шелест, шипение (любое) — შრიალი

შიშებული [šišebuli] *прич.*
испуганный — შეშინებული

შიშებულო [šišebulo] *нареч.*
испуганно — შეშინებულად

შიშველი [šišveli]
голый — ტიტველი, შიშველი

შიში [šiši]
боязнь, страх — შიში

შიშიანი [šišiani]
трусливый — მშიშარა

შლიპუა [šliṗua] *(зугд.)*
1. есть (чавкая), как свинья 2. *перен.* врезать, ударить
1. ღორულად, ხვრეპით ჭამა 2. *გადატ.* (და)რტყმა; (შე)სობა

შოლერი//შოლირი [šoleri//šoliri] *прич.*
мокрый, мочёный
სველი, დასველებული

შოლუა: შოლუნს, დოშოლუ; იშოლუუ, დიიშოლუ [šolua: šoluns, došolu; išoluu, diišolu]
мочить ➢ он мочит его, он намочил его; он мокнет, он намок
სველება ➢ ის ასველებს მას, მან დაასველა ის; ის სველდება, ის დასველდა

შომბორილი [šomborili] *(зугд.)*
щель
ნაპრალი

შონეთი [šoneti] *топон.*
Сванетия
სვანეთი

შონი [šoni]
сван
სვანი

შონური [šonuri]
1. сванский 2. *ботан.* сорт винограда «сванури»
1. სვანური 2. ვაზის სახეობა (ჯიში)

შორება: აშორენს, მოაშორუ, ეშორებუ, მეეშორუ [šoreba: ašorens, moašoru; ešorebu, meešoru]
удаление, отдалить, разлучать ➢ он отдаляет, разлучает; он отдалил, разлучил; он удаляется от него, он удалился от него
დაშორება ➢ ის აშორებს; მან გააშორა, მოაშორა; ის შორდება მას; ის გაშორდა, მოშორდა მას

შორი [šori]
1. даль 2. дальний
1. შორი (ადგილი) 2. შორეული

შორიშე [šoriše] *нареч.*
издали
შორიდან

შორიში [šoriši]
дальний
შორეული

შორო: ტვერი-შორო [šoro: ṭveri šoro]
подобно, как ➢ подобно пыли
ვით, როგორც, მსგავსად ➢ მტვერივით

შორს [šors] *нареч.*
далеко, вдали, вдаль
შორს

შორტი^{1} [šorṭi] *(зугд.)*
кожура растения (для обмотки лозы)
მცენარის ქერქი, შოლტი (ვაზის ასაკრავი)

შორტი^{2}: შორტი ტყები [šorṭi: šorṭi ṭqebi]
хлыст, плеть ➢ кожаная плеть (полоса кожи, применяемый в качестве бича)
წკეპლა, მათრახი ➢. ტყავის შოლტი (შოლტად გამოყენებული ტყავის ზოლი)

შოშია [šošia] *зоол.*
скворец
შოშია

შპარტი: შპარტი ბაწარი [šṗarṭi: šṗarṭi baçari] *(сам.)*
бечевка, шпагат ➢ тонкая крепкая веревка
ხეზი ➢ ხეზის თოკი

შრეში [šreši]
клей (кожаный)
შრეში

შუ//შჷ [šu// šə]
влажный, сырой
ნოტიო, სველი

შუკა [šuḳa]
переулок, узкая улица
შუკა

შულადა [šulada]
уставать
დაღლა

შულადირი [šuladiri] *прич.*
уставший, усталый
დაქანცული, დაღლილი

შულადირო [šuladiro] *нареч.*
устало, утомленно
დაქანცულად, დაღლილად

შუმა [šuma]
пить
სმა

შუმა (თუთუმიშ) [šuma(tutumiš)]
курить, закурить
წევა (თამბაქოსი)

შუმაფა: ოშუმუანს, დააშუმუუ [šumapa: ošumuans, daašumuu]
пьянеть, опьянить ➢ он пьянит его, он опьянил его
დათრობა ➢ ათრობს ის მას, დაათრო მან ის

შუმილი [šumili] *прич.*
пьяный
მთვრალი

შუმირია [šumiria]
пьяница, пьянчуга
ლოთი

შურამი [šurami]
вонючий, пахучий
სუნიანი

შურბადო [šurbado]
жадный; обжора
გაუმაძღარი; მსუნაგი

შურბუმობა [šurbumoba]
молчание
დუმილი, მდუმარება

შურგე! [šurge]
ласкательно-клятвенное обращение
სულს გაფიცებ, სულის ჩინო!

შურგი [šurgi] *(сен.)*
стрела
ისარი

შურგილი [šurgili]
прохладное время
სიგრილის დრო

შურგი-შქვილი [šurgi-škvili]
лук и стрела
მშვილდ-ისარი

შურუბუმუო [šurubumuo] *нареч.*
молча, безмолвно
უსიტყვოდ, უხმოდ, ჩუმად

შურდგუმა [šurdguma]
жизнь
სიცოცხლე (სულ(ის)დგმა)

შურდგუმას [šurdgumas] *нареч.*
при жизни
სიცოცხლეში, სულდგმაში

შურდგუმირი//შურდგმირი [šurdgumiri//šurdgəmiri]
живой, одушевленный
სულდგმული, სულიერი, ცოცხალი

შურდუმი [šurdumi]
праща
შურდული

შურებით [šurebit] *нареч.*
вполне, полностью, совсем, совершенно
სრულებით

შური[1] [šuri]
1. душа, дух 2. запах
1. სული 2. სუნი

შური[2] [šuri]
зависть
შური

შური-გური [šuri-guri]
душа и сердце
სული და გული

შურ(ი)დგუმა см. შურდგუმა [šur(i)dguma см. šurdguma]
жить, существовать
სულდგმა, სულისდგმა

შურიკია [šuriḳia]
душенька
სულიკო

შურ(ი)მალაფუ [šur(i)malapu]
умирающий — ვინც სულსა ლევს, სულთმობრძავი

შურო(თ)//შუროთი [šuro(t)//šuroti] *нареч.*
вовсе, совсем — სრულებით, სრულიად; სრულიადაც; სულ

შურუა [šurua]
1. нюхать 2. (ис)поганить (запахом) — 1. სუნვა, (და)ყნოსვა 2. ბილწვა (სუნით)

შურუბადო см. შურბადო [šurubado см. šurbado]
1. злой дух 2. жадный; обжора — 1. ავ(ი)სული 2. გაუმაძღარი, მსუნაგი; ძუნწი

შურხე [šurxe]
жадный, обжора — მსუნაგი, წუწკი

შუფი [šupi]
пика, копье — ლახვარი, შუბი

შუქი [šuki]
блеск, луч, свет — სინათლე, სხივი, შუქი

შუშელი см. შიშველი [šušeli см. šišveli]

შუშხუ см. შხუშხუ [šušxu см. šxušxu]

შქა [ška] *нареч.*
1. середина 2. пол-; средне- — 1. შუა 2. ნახევარ(ი)

შქა(ა)ბანია [ška(a)bania] *нареч.*
середина — შუა, შუა ადგილას

შქა(ა)ბანს см. შქააბანდიხა [ška(a)bans см. škaabandixa] *нареч.*
посередине, посреди — შუა ადგილას, შუაში

შქააბანდიხა [škaabandixa] *нареч.*
в середине — შუა ადგილი

შქაგური [škaguri]
середина, центр — შუაგული

შქადღა [škadɣa]
полдень — შუადღე

შქა(თ)აბანია [ška(t)abania]
середина — შუა ადგილი; შუაგული

შქაკითი [škaḳiti]
средний палец — შუათითი

შქაკოჩანა [škaḳočana]
возмужалость; *перен.* посредничать — დავაჟკაცება, შუაკაცობა; *გადატ.* შუამავლობა

შქართუნი [škartuni]
одеяло — საბანი

შქას: მუ შქას ვორეთ? [škas:mu škas voret?] *нареч.*
1. среди, между 2. посередине, пополам ➢ причем мы здесь? — 1. შუა, შორის 2. შუა ადგილას ➢ რა შუაში ვართ?

შქასერი [škaseri]
полночь — შუაღამე

შქასერს [škasers] *нареч.*
в полночь, в середине ночи — შუაღამეს, შუაღამისას

შქაღვინი [škaɣvini]
вино (среднего качества), *букв.* среднее вино — საშუალო ხარისხის ღვინო; *სიტყვასიტყვით* შუა ღვინო

შქაშარა [škašara]
полпути — შუაგზა

შქაშმალუ [škašmalu]
посредник — შუამავალი

შქაშუმალუ [škašumalu]
1. посредник 2. сват; сваха
1. შუამავალი 2. მაჭანკალი; მაჭანკალი ქალი

შქერი см. **ფშქერი** [škeri см. pšķeri]

შქვართუა см. **შხვართუა** [škvartua см. šxvartua]

შქვერთი [škverti]
кожура дерева
ხის ტყავი გრძლად ახსნილი

შქვიდა см. **შქვიდა(ფა)** [škvida см. škvida(pa)]

შქვიდა(ფა) [škvida(pa)]
1. утонуть; утопить 2. вешать, повесить, удавить
1. დანთქმა, (და)ხრჩობა 2. ჩამოხრჩობა, დაშთობა

შქვიდაფირი [škvidapiri] *прич.*
1. задушенный 2. утопленный
1. მოშთობილი 2. დახრჩობილი, დამხრჩვალი

შქვიდერი [škvideri] *прич.*
1. повешенный 2. утопленник
1. ჩამოხრჩობილი 2. დამხრჩვალი

შქვითი [škviti]
семь
შვიდი

შქვითოში [škvitoši]
семьсот
შვიდასი

შქვითული [škvituli] *религ.*
родовая молитва после сбора урожая; семерка, семеро
საგვარეულო ლოცვა; შვიდეული

შქვითხოლო [škvitxolo]
семеро, всемером
შვიდივე, შვიდივე ერთად

შქვილ დო საგანი [škvil do sagani]
лук и стрела
მშვილდ-ისარი, მშვილდი და ისარი

შქვილერი [škvileri] *прич.*
взбитый (хлопок, шерсть); спряденный; приложенный
დაპენტილი (ბამბა, მატყლი); დართული

შქვილი [škvili]
1. лук (орудие) 2. инструмент для взбивания (хлопка, шерсти), чесалка
1. მშვილდი (ხელსაწყო) 2. საპენტავი, საჩეჩელი (ბამბის, მატყლის)

შქვილიშ//შქვინდიშ ხორხი [škviliš//škvindiš xorxi]
пила (род пилы)
გაბმულმშვილდიანი ხერხი, სირო ხერხი

შქვილუა [škvilua]
1. стрелять (из лука) 2. сбивать хлопок с помощью лука
1. მშვილდიდან სროლა 2. მშვილდით პენტვა (ბამბის)

შქვინდი см. **შქვილი** [škvindi см. škvili] *(сен.)*

შქვირინელი [škvirineli] *прич.*
испуганный
შეშინებული

შქიდაფა: იშქიდანს, იშქიდუუ [škidapa: iškidans, iškiduu]
подобать, приличествовать ➢ он будет считать для себя приличным, он счел для себя приличным
კადრება, შეფერება ➢ იკადრებს ის მას; იკადრა მან ის

შქიდირაფა см. **შქიდაფა** [škidirapa см. škidapa]

შქიდირი [škidiri] *прич.*
посметь, позволять нечто неподобающее
კადრება

შქირატილი//შქჷრატილი [škiraṭili//škəraṭili] *прич.*
угасающий, погасший
დაშრეტილი, ჩამქრალი

შქირატუა//შქჷრატუა: შქირიტუნს, შქირტუ, დოშქირტუ [škiraṭua//škəraṭua: škiriṭuns, škirṭu, doškirṭu]
гаснуть ➢ он гасит; он погас, угас
(და)შრეტა, (ჩა)ქრობა➢ ის აქრობს; ის ქრება, ის ჩაქრა

შქირენა//შქჷრენა: შქირენს, მააშქირენუ [škirena//škərena: škirens, maaškirenu]
голодать ➢ ему голодно, он проголодался
შიმშილი, შიმშილობა ➢ ჰშია მას; მოშივდა მას

შქირენი//შქჷრენი [škireni//škəreni]
голод
შიმშილი

შქირენული//შქჷრენული [škirenuli//škərenuli] *прич.*
голодный
მშიერი

შქირენულო//შქჷრენულო [škirenulo//škərenulo] *нареч.*
голодно
მშივრად

შქირთონი [škirtoni]
1. шелестеть, шуршать; ходить в высокой траве издавая шум 2. делать (неряшливо)
1. შრიალი; მაღალ ბალახში ენერგიულად (ხმის გამოცემით) სვლა 2. კეთება (უსუფთაოდ)

შქირიტუა см. შქირატუა//შქჷრატუა: დოშქირიტუ [škiriṭua см. škiraṭua// škəraṭua: doškiriṭu]
гаснуть ➢ он погасил
(და)შრეტა; ქრობა ➢ მან ჩააქრო

შქირონი//შქირენი [mškironi//škireni]
голод ➢ голодать
შიმშილი, შიმშილობა

შქირუ [škiru] *(сам.)*
серый, облезлый (цвет)
ლეგა, რუხი, მუქი ნაცრისფერი

შქორთი [škorti] *(зугд.)*
высокорослый; высокая (трава)
ტანმაღალი; მაღალი (ბალახი)

შქიშქილი [škiškili] *(сам.)*
свежий, парной (трава, мясо)
ლორთქო, ნორჩი (ბალახი, ხორცი)

შქუმალა см. ჩქუმალა [škumala см. čkumala]
1. посылать 2. отпускать 3. вбивать, ткнуть
1. გაგზავნა 2. გაშვება 3. დასობა, (და)რჭობა

შქუმალირი см. ჩქუმალირი [škumaliri см. čkumaliri] *прич.*
посланный
გაგზავნილი

შქურანჯა см. შქურინჯა [škuranǯa см. škurinǯa]

შქურდონი [škurdoni]
1. рогатка 2. праща
შურდული

შქურინა см. შქურინჯა [škurina см. škurinǯa]
боязливый, трусливый
მშიშარა

შქურინაფილი [škurinapili] *прич.*
испуганный
შეშინებული

შქურინი [škurini]
страх, боязнь
შიში

შქირიტელი см. შქირატილი//შქჷრატილი [škiriṭeli см. škiraṭeli//škəraṭili]

შქურინჯა [škurinǯa] *прич.*
трусливый, трус
მშიშარა

შხამი [šxami]
яд
შხამი

შხამიანი [šxamiani]
злой; ядовитый
ავი, ბოროტი; შხამიანი

შხაფილი [šxapili] *прич.*
разъяренный
გააფთრებული, გამძვინვარებული

შხაფუა [šxapua]
разъяриться
გააფთრება, გამძვინვარება

შხაშხი [šxašxi]
ветчина
შაშხი

შხერაჯი см. თუნთიში სხული [šxeraǯi см. tuntiši sxuli] *ботан.*
берека, берек
თამელი

შხვა [šxva] *местоим.*
другой, иной, чужой
სხვა

შხვადო [šxvado] *нареч.*	
в другом месте	სხვაგან, სხვა ადგილას
შხვადოშე [šxvadoše] *нареч.*	
из другого места	სხვა ადგილიდან
შხვადოშხვა [šxvadošxva]	
разный, различный	სხვადასხვა
შხვადოშხვანერი [šxvadošxvaneri]	
разнообразный, различный	სხვადასხვანაირი
შხვანერი [šxvaneri]	
иной, другой	სხვანაირი
შხვანერო [šxvanero] *нареч.*	
иначе, по иному, по другому	სხვანაირად
შხვათუა [šxvatua] *(сам.)*	
1. носить красиво (одежду) 2. запутать(ся), оказаться в запутанной ситуации 3. отделять сою, фасоль от кожуры	1. ტანსაცმლის კოხტად ტარება 2. გახლართვა (რაიმე ვითარებაში) 3. ფშვნა, (გა)ფცქვნა (სოიის, ლობიოს)
შხვართუა [šxvartua]	
развалиться, растянуться	გაშოტვა, გაშხვართვა, გაშხლართვა
შხვაფერი [šxvaperi]	
другой, иной	სხვანაირი
შხვაფერო [šxvapero] *нареч.*	
иначе, иным способом, по иному	სხვანაირად, სხვაფრად
შხვაში [šxvaši]	
чужой	სხვისი
შხვაშო [šxvašo]	
для другого	სხვისთვის
შხილინი//შხჷლინი [šxilini//šxəlini]	
1. шум, шумиха 2. бег, бегать как ветер	1. ხმაური, შხუილი 2. სრბოლა (ქარივით)
შხიმილი [šximili]	
шум (дождя)	შხუილი
შხიმუა[1]//შხჷმუა [šximua//šxəmua]	
1. обступать кругом; вторгнуться, набрасываться, нападать 2. висеть (во множестве)	1. შემოხვევა, შესევა 2. კიდება (ბევრისა)
შხიმუა[2] [šximua] *(сен.)*	
брызгаться	შხაპუნი; შხეფება
შხირას [šxiras] *нареч.*	
часто	ხშირად
შხირი [šxiri]	
частый	ხშირი
შხოშხორია [šxošxoria] *(сам.)*	
1. шероховатый 2. плодородный, плодоносная земля	1. ხორკლებიანი 2. მოსავლიანი (მიწა)
შხუ [šxu] *(сам.)*	
1. толстый; крупный 2. густой (гоми, каша)	1. მსხვილი 2. სქელი (ღომი, ფაფა)
შხუდუდამი [šxududami]	
большеголовый, крупноголовый	მსხვილთავა, მსხვილთავიანი
შხუმინი [šxumini]	
шум, шумиха	ხმაური
შხუნა [šxuna]	
целина	ყამირი

შხური [šxuri] *зоол.*

овца — ცხვარი

შხურიში ჭუ/ჷ [šxuriši ču/ə] *ботан.*

ломонос, дикоград — კატაბარდა

შხურშხინი [šxuršxini]

шипение, кипение (масла, шашлыка) — შიშინი, შიშხინი (ზეთის, მწვადის)

შხუ-შხუ [šxu-šxu]

крупный-крупный, толстый-толстый — მსხვილ-მსხვილი

შხუშხუ см. შუშხუ [šxušxu см. šušxu]

крупный, толстый — მსხვილი

ჩ

ჩაბახუა [čabaxua]

1. топтать 2. делать (неуклюже, неумело) — 1. (გა)თელვა; (და)ტკეპნა 2. უშნოდ, უხეშად გაკეთება რამის

ჩათხინაფა [čatxinapa]

отделять, отойти, отбить; покидать, удалить — ჩამოცილება, ჩამოშორება; დატოვება

ჩაი [čai] *ботан.*

чай — ჩაი

ჩაისმენი [čaismeni]

Чаисмен (имя сказочного героя) — ჩაისმენი (ზღაპრული გმირის სახელი)

ჩაიში [čaiši]

чайный — ჩაის

ჩაკა [čaḳa]

род корзины; большая корзина с острым дном (носят на спине) — სწორფუძიანი, ზურგით საზიდი დიდი კალათი

ჩაკა-ზიდი [čaḳa-zidi]

таскающий, носящий на спине корзину («чака») — ჩაკას (კალათი) ზურგით მზიდველი

ჩაკალაფა [čaḳalapa]

1. шатать(ся) 2. тащить (насильно) — 1. ბარბაცი, ბორძიკით სიარული 2. თრევა; წათრევა (ძალის გამოყენებით)

ჩაკალუა [čaḳalua]

1. тащиться, шататься; шатание 2. тащить, потащить (одушевленный предмет) — 1. ბარბაცი, ტორტმანი 2. წათრევა (სულიერი არსების)

ჩაკვირაფა//ჩაკვირება [čaḳvirapa//čaḳvireba]

недоумевать; колебаться; сомневаться — გაკვირვება, ყოყმანი; შეფიქრიანება

ჩაკრუა [čaḳrua]

притеснять, превосходить кого-либо; угнетать — (და)ჩაგვრა, შევიწროვება

ჩალამ-კალამი [čalam-ḳalami] *ботан.*

тростник — ლერწამი, ჩალამკალამი

ჩალიანი см. ალიანი [čaliani см. aliani]

ჩამა//ელაჩამა: ელმუჩანს, ელუჩუ [čama//elačama: elmučans, eluču]

советовать, подсказывать, обращать внимание, выбирать ➢ он ему советует; он ему посоветовал — რჩევა-დარიგების მიცემა; ყურადღების მიქცევა ➢ ის მას ურჩევს, მან მას ურჩია

ჩალირი//მოჩალირი [čaliri//močaliri] *прич.*

1. заторможенный 2. *перен.* туповатый — 1. შეფერხებული 2. *გადატ.* გონებაჩლუნგი, მოსულელო

ჩალუა [čalua]

1. тормозить 2. одурачивать — 1. შეფერხება, ხელის შეშლა 2. გასულელება

ჩამა: ჩამა გურიში: უჩანს გურს, ქუუჩუ გური [čama: čama guriši: učans gurs, kuuču guri]

догадываться, понимать ➢ он догадается, поймет; он догадался, понял — გაგება, მიხვედრა ➢ ის მიხვდება; ის მიხვდა

ჩამადი [čamadi] *(сам.)*

далёкий предок — შორეული წინაპარი ➢ პაპის მამა

ჩამინი: აჩენს//აჩამუ, ქააჩუ [čamini: ačens//ačamu, kaaču]

1. кусать ➢ он укусит; он укусил 2. чесать — 1. კბენა ➢ უკბენს ის, მან უკბინა 2. ფხანა, ქავილი

ჩამირი [čamiri] *прич.*

накормленный — ნაჭმევი

ჩამური [čamuri]

большая каменная ступка для молотьбы гоми (итальянское просо), молотильное корыто — საცეხველი (ღომისა)

ჩამფა//ჩამფ(ვ)ა [čampa] *ботан.*

высокогорный клен (белый) — მაღალმთის ბოკვი

ჩამფარი [čampari]

ходить (медленно, степенно) — ნელა, დარბაისლურად სიარული

ჩამჰვა см. ჩამფა//ჩამფ(ვ)ა [čamhva см. čamp(v)a] *(сам.), абхаз., ботан.*

клён (белый) — მაღალმთის ბოკვი

ჩანა [čana]

стоять (о дереве); привиться (о растении) — დგომა (დგას ხე); გახარება (მცენარის)

ჩანაფა [čanapa]

1. сажать, прививать (о растении) 2. совать, сунуть (руку) — 1. (და)რგვა, (გა)ხარება 2. ჩაყოფა (*მაგ.*, ხელისა)

ჩანგალა [čangala]

копна, связка (кукурузы и др.) — ზვინი, ზვინული; აკიდო, კონა (სიმინდისა და სხვა.)

ჩანგალი [čangali] *(сен.)*

крюк (крупный) — ჩანგალი

ჩანგულია [čangulia]

тупой, неострый — ბლაგვი, ჩლუნგი

ჩანელი [čaneli] *прич.*

растущий — აღმოცენებული, მზარდი, ზრდადი, გახარებული (მცენარე)

ჩანუა: ქა გეჩანს, კიბირი ვა ჩანს [čanua: ka gečans, ḳibiri va čans]

1. висеть, быть привязанным 2. ставить, плодоносить, нести плоды ➢ у него есть рога; у него нет зубов — 1. გამობმა, გამოსხმა 2. დგმა, მსხმოიარობა ➢ მას ადგას რქა; მას არა აქვს კბილები

ჩან(ჯი)კითი [čan(ǯi)ḳiti]

большой палец — ცერი თითი, დიდი თითი

ჩარგუა см. ჩაკრუა [čargua см. čaḳrua]

ჩარდახი [čardaxi]

лестница — კიბე, ჩარდახი

ჩართი [čarti]

1. лестница (при кукурузнике) при «ода» 2. круг из виноградной лозы для установки котла — 1. სახლის, სასიმინდის კიბე 2. ვაზისაგან გაკეთებული წრე ქვაბის დასადგმელად

ჩარტი см. ჩერტი [čarṭi см. čerṭi]

ჩართუა [čartua]

утаптывать (путь в снегу) — ბეკნა, ტკეპნა (თოვლში გზისა)

ჩარტი [čarṭi] *(сен.)*

1. борона (плетеная) 2. плетенка (для выращивания шелкопряда) — 1. დაწნული ფარცხი 2. ჩელტი აბრეშუმის ჭიისათვის

ჩარტუა [čarṭua]

боронить; протоптать (путь в снегу) — ფარცხვა; გატკეპნა (თოვლში გზისა)

ჩარქალი [čarkali]

шататься, ковылять (о человеке); споткнуться, спотыкаться — ბარბაცი, ტორტმანი; წაბორძიკება

ჩარცხა [čarcxa]

расставаться, разлучиться; избавляться — დახსნა, დაშორება, მოშორება

ჩაფა см. ელაჩაფა [čapa см. elačapa]

советовать, подсказывать; обращать внимание — რჩევა, რჩევის მიცემა; ყურადღების მიქცევა

ჩაფანუა [čapanua]

дубасить, побить, выпороть — (მი)ბეგვა; (გა)ჯოხვა

ჩაფარე//ჩაფარია [čapare//čaparia]
доскообразная плетенка (для шелковичных червей)
აბრეშუმის ჭიის დასასმელი ჩელტი, ლასტი

ჩაფია см. ჩაფულა[1] [čapia см. čapula]

ჩაფილი [čapili] *этногр.*
приемный (мать, отец, сын, дочь)
მაგიერად მილებული, მოგებული, ნაცვალი (დედა, მამა, შვილი), დედობილი, მამობილი, შვილობილი

ჩაფირი см. ჩაფილი [čapiri см. čapili]

ჩაფლალუღი [čaplaluɣi] *ботан.*
род инжира
ლეღვის ერთ-ერთი სახეობა

ჩაფ(უ)ლა[1] [čap(u)la]
лапоть; чувяки
ქალამანი; წუღები

ჩაფულა[2] [čapula]
нижняя часть сохи
კავის ქუსლი (მასზე წამოეგება სახნისი)

ჩაფულა ქორთული [čapula kortuli]
чувяки, тапочки
წუღები (ქართული)

ჩაფულუა//მეჩაფულუა: ქემიოჩაფულუუ საქმე [čapulua//mečapulua: kemiočapuluu sakme]
замять дело ➢ он замял дело
საქმის მიფუჩეჩება, მიჩქმალვა ➢ საქმე მიაფუჩეჩა, მიჩქმალა

ჩაქუჩი [čakuči]
молоток
ჩაქუჩი

ჩაყვა [čaqva]
деревянная посуда для простокваши
ხის დიდი ჯამი (მაწვნისათვის)

ჩაჩაბი [čačabi]
детский тюфяк из осоки
საბავშვო ლეიბი (ისლისა)

ჩაჩუა [čačua]
молотить, молотьба
ლეწვა, ცეხვა

ჩახვი [čaxvi]
мешочек, сумка, узел
პატარა ტომარა, ტომსიკა, ჩანთა

ჩახვია [čaxvia]
узелок
ბოხჩა, ტომსიკა

ჩახმახი [čaxmaxi]
курок
ჩახმახი

ჩე [če]
белый
თეთრი

ჩე გოთანა [če gotana] *нареч.*
заря
განთიადი (თეთრი გათენება)

ჩელა [čela]
беленький
თეთრი, თეთრონი

ჩელაია [čelaia]
1. беленький (общее имя белых по масти животных, птиц) 2. *зоол.* лобан (рыба)
1. თეთრონი (თეთრი ფერის ცხოველთა, ფრინველთა ზოგადი სახელი) 2. კეფალი (თევზი)

ჩელამი-კალამი см. ჩალამ-კალამი [čelami-ḳalami см. čalam-ḳalami]
круглая деревянная чашка для питья вина
ჩალამკალამის (შალაფას) დიდი თასი ღვინის დასალევად

ჩემება [čemeba]
1. останавливать(ся) 2. заупрямиться, упорствовать 3. изумить, удивить
1. გაჩერება, შეჩერება 2. გაჯიუტება, ჟინიანობა 3. გაოცება, განცვიფრება

ჩემქჾა ср. აჩამგქუა [čemkwa ср. ačaməkua] *(абх.)*
кукурузная каша (с молоком и сыром), пюре
ყველითა და რძით გაკეთებული ღომი

ჩემჰვა см. ჩემქ̂ვა//ჩემქვა [čemkwa//čemhva см. čemkva]

ჩენჩი [čenči]
шелуха
ნაქურჩალი, ჩენჩო

ჩე(ნ)ჯა [če(n)ǯa] *ботан.*
тополь (*букв.* белое дерево)
ალვის ხე (*სიტყვასიტყვით* თეთრი ხე)

ჩერია [čeria]
веретено
თითისტარი

ჩერტი см. ჩარტი [čerṭi см. čarti]
1. борона 2. ивовая плетенка (доскообразная)
1. ფარცხი 2. ტირიფის ჩელტი, ლასტი

ჩერტუა см. ჩარტუა [čerṭua см. čarṭua]

ჩერქეზი [čerkezi]
черкес, адыгеец
ადიღელი, ჩერქეზი

ჩერჩელა [čerčela]
«белка» (прозвище белых животных)
თეთრა (თეთრი ცხოველების ზედწოდება)

ჩერჩეტი [čerčeṭi]
неотесанный, глупец, остолоп
შტერი, ჩერჩეტი, ხეპრე

ჩექმა [čekma]
сапог
ჩექმა

ჩეში [češi] *ботан.*
сорт винограда (белый и ранний)
ვაზის ჯიში (თეთრი და ადრეული)

ჩეჭიფეში [čeçipeši] *ботан.*
сорт белого винограда с мелкими виноградинами
თეთრი ვაზის ჯიში, წვრილმარცვლიანი

ჩეჯა см. ჩე(ნ)ჯა [čeǯa см. če(n)ǯa]

ჩვაბარუა см. ცხაბარუა [čvabarua см. cxabarua]
царапать, скрести
ფხაჭნა, ფხეკა

ჩვაგალი [čvagali]
говорить вздор, болтать
სისულელის ლაპარაკი; ლაყბობა, როშვა

ჩვაგაფა [čvagapa]
1. ударить (слабо), ударить легким предметом 2. идти бесцельно
1. მსუბუქად (ჩა)რტყმა, ჩლუნგი, მსუბუქი რამის (ჩა)რტყმა 2. უმიზნოდ წასვლა, წახეტება

ჩვამა см. ჩვემა [čvama см. čvema] *(сен.), зоол.*
1. цапля 2. *перен.* обжора
1. თევზიყლაპია, ყანჩა 2. *გადატ.* გაუმაძღარი, მსუნაგი

ჩვა(ნ)გაფი см. ჩვა(ნ)გუა [čva(n)gapi см. čva(n)gua]

ჩვა(ნ)გუა [čva(n)gua]
1. ударять (тупым орудием) 2. идти бесцельно, бестолково
1. ჩლუნგი რამით დარტყმა 2. უმიზნოდ წასვლა, წახეტება

ჩვაპალი [čvapali]
говорить некрасиво, болтать
როშვა, ყბედობა, ულამაზოდ ლაპარაკი

ჩვაპუა [čvapua]
бацнуть, шлепать
თხლაშუნი, ტყაპუნი

ჩვარა [čvara]
пустой, полый
გულცარიელი, ფშუტე, ჩუტე

ჩვარჩვალი [čvarčvali]
болтовня
ყბედობა

ჩვაჩვაბამი [čvačvabami] *(сам.)*
пузатый, толстобрюхий
დიდმუცელა, ღიპიანი

ჩვაჩვაბე [čvačvabe] *ботан.*
бузок, бузина
დიდგულა

ჩვაჩვაბი [čvačvabi] *(сам.)*
брюхо, пузо — ფაშვი, ღიპი

ჩვეგერე [čvegere]
лентяй, неловкий, неуклюжий, увалень — დონდლო, ზანტი, მოუქნელი; უუნარო

ჩვემა см. ჩვამა [čvema см. čvama] *(сам.)*

ჩვიგა// ჩვი(ნ)გა [čviga//čvi(n)ga] *(сам.)*
тупица, остолоп, разиня; дряблый, вялый — ყეყეჩი, ჩლუნგი, ხეპრე; დუნე, დოყლაპია

ჩვი(ნ)გალი//ჩვინგა [čvingali//čvinga]
тупой, остолоп, разиня — ჩლუნგი, დოყლაპია

ჩვი(ნ)გინი [čvi(n)gini]
смотреть (тупо) — გამოთაყვანებული, გამოშტერებული ყურება

ჩიბე [čibe]
яма, рыбная яма — ბეჩო, ჩიბე (თევზის ბუდე)

ჩივანი см. ჩუვანი [čivani см. čuvani] *(сен.)*
котел (чугунный) — თუჯის ქვაბი

ჩიება [čieba]
говорить, разговор, рассказывать — ლაპარაკი, მბობა, საუბარი; მოყოლა

ჩიკი см. ჩიკუ [čiḳi см. čiḳu]

ჩიკინაფა [čiḳinapa]
выпячиваться, выпрямляться; вздыматься, становиться на дыбы — (გა)ბღენძა, (გა)სწორება, (გა)ფშეკა, (გა)შეშება; ყალყზე დგომა

ჩიკორე [čiḳore]
род корзины — კალათის სახეობა

ჩიკუ//ჩიკი [čiḳu//čiḳi]
подбородок — ნიკაპი

ჩილა [čila] *(сам.)*
фрукты (сушеные) — ჩირი

ჩილათა [čilata]
1. спасаться, избавляться 2. промахиваться 3. ошибаться 4. соблазнять, искушать 5. помешать 6. заблудиться, заблуждаться — 1. გადარჩენა, თავის დახსნა (დაღწევა) 2. აცდენა, (და)ცილება 3. შეცდომის დაშვება 4. შეცდენა, ცდუნება 5. ხელის შეშლა 6. დაბნევა, გზის არევა

ჩილათირი [čilatiri] *прич.*
1. сбившийся 2. промахнувшийся — 1. შემცდარი 2. აცილებული, აცდენილი

ჩილამი [čilami]
женатый — ცოლიანი

ჩილამო [čilamo]
с женой — ცოლიანად

ჩილამური [čilamuri]
слеза — ცრემლი

ჩილამურიში თუდო [čilamuriši tudo]
в слезах — აცრემლებული

ჩილ დო სქუა [čil do skua]
жена и дети — ცოლი და შვილი

ჩილ დო ქიმონჯი [čil do kimonǯi]
жена и муж — ცოლი და ქმარი

ჩილდოქომონჯალა [čildokomonǯala]
супружество — ცოლქმრობა

ჩილ(ი) [čil(i)]
жена — ცოლი

ჩილობ(უ)ა [čilob(u)a]
женитьба, замужество — ცოლობა

ჩილორთი [čilorti]
родственники (жены), семья жены — ცოლის ოჯახი, ცოლეური

ჩინა: ოჩინანს, ოჩინუ [čina: očinans, očinu]
известить, поручать ➢ он поручает, он поручил — (და)ბარება, შეთვლა ➢ ის აბარებს, მან დააბარა

ჩინაფა см. **ჩინა [činapa** см. **čina]**
передавать, сообщать, уведомить через кого-нибудь — დაბარება, შეთვლა

ჩინგა(ლი) [činga(li)] *(сам.)*
неуклюже высокий, долговязый — უშნოდ მაღალი, აწოწილი

ჩინება// ჩინებ(უ)ა [čineba//čineb(u)a]
узнавать, опознать — გამოცნობა, ცნობა

ჩინებული [činebuli] *прич.*
известный, узнаваемый — ცნობილი, ცნობადი

ჩინეფა см. **ჩინება [činepa** см. **čineba]**

ჩინთი [činti]
ситец — ჩითი

ჩინი см. **ჩინება [čini** см. **čineba]**

ჩინჩი[1] [činči]
1. мелкий 2. *энтом.* моль 3. *перен.* маленькие дети — 1. წვრილი 2. ჩრჩილი 3. *გადატ.* ბავშვები

ჩინჩი[2] [činči]
1. шелуха 2. перхоть — 1. ჩენჩო 2. ქერტლი

ჩი(ნ)ჩოლუა см. **ჩიჩოლუა [či(n) čolua** см. **čičolua]**

ჩიონი [čioni]
чихание — ცხვირცემინება

ჩიონუა [čionua]
чихать, чихнуть — დაცემინება (ცხვირის)

ჩირდილი [čirdili]
тень (неживого) — ჩრდილი

ჩირე//ჩჷრე [čire//čəre] *(сам.)*
лужа; топь — გუბე; საფლობი

ჩირი [čiri]
восковая свеча, воск — თაფლის სანთელი, ცვილი

ჩირქინაფა [čirkinapa]
вздыбить(ся), взъерошить, дыбиться, становиться на дыбы (о волосах) — აბურძგნა, აჩეჩა, აწეწა, (თმის) ყალყზე დგომა

ჩირქოლი [čirkoli] *(сам.)*
тереть; трение; чистить (поверхностно) — გლესა, სრესა, ხეხვა (ზედაპირულად)

ჩირქონუა см. **ჩირქინაფა [čirkonua** см. **čirkinapa]**
взлохматить(ся), лохматить(ся) — (ა)ჩეჩა, (ა)წეწა, (ა)ბურძგნა

ჩირქუ см. **ჩორქო [čirku** см. **čorko]**

ჩირღინა см. **ჯირღინა [čiɣina** см. **ǯirɣina]** *(сам.)*
бодрый, бойкий, шустрый — მხნე, მარჯვე, ყოჩაღი

ჩირღინი см. **ჯირღინი [čirɣini** см. **ǯirɣini]**
бодрость, бойкость — სიმხნევე, სიმარჯვე, სიყოჩაღე

ჩიტი: ჩიტიცალო [čiṭi: čiṭicalo]
птичка ➢ подобно птичке — ჩიტი ➢ ჩიტივით

ჩიქვი [čikvi] *зоол.*
кедровка, сойка (И. Кипш.) — ჩხიკვი, ჩხართვი (ი. ყიფშ.)

ჩიყვაყ(ვ)ი [čiq̣vaq̣(v)i]
зоб птицы — ჩიჩახვი

ჩიყვი [čiq̣vi]
зоб (болезнь) — ჩიყვი (ავადმყოფობა)

ჩიჩია см. ჩიჩიე [čičia см. čičie]

ჩიჩიე [čičie]
1. плохой 2. нищий, убогий 3. *перен.* дурачок, чудак — 1. გლახა, ცუდი 2. ღარიბი, ღატაკი 3. *გადატ.* ახირებული, უცნაური; ბრიყვი, სულელი

ჩიჩილაკი [čičilaḳi] *этног.*
палочка со стружками украшенный сладостями и фруктами (в некоторых уголках Грузии в качестве новогодней елки) — ჩიჩილაკი, ბურბუშელაათლილი ჯოხი, მორთული ტკბილეულითა და ხილით (საახალწლოდ საქართველოს ზოგიერთ კუთხეში)

ჩიჩიხი//ჩჷჩჷხი [čičixi//čəčəxi]
хлопкоочиститель (инструмент для очистки хлопка-сырца) — ჩიხრიხი; ხელსაწყო, რომელიც ბამბას აცლის კურკებს

ჩიჩიხუა//ჩჷჩჷხუა [čičixua//čəčəxua]
очищать (хлопок-сырец) — ჩიხრიხით ბამბის თესლების გაცლა

ჩიჩოლი [čičoli]
крошить кукурузу — ფშვნა სიმინდისა

ჩიჩოლირი [čičoliri] *прич.*
накрошенный — დაფშვნილი

ჩიჩოლუა//ჩინჩოლუა [čičolua//činčolua]
крошить, молотить (кукурузу) — დაფშვნა (სიმინდის)

ჩიხილი [čixili] *(сам.), прич.*
запруда — საგუბარი, წყლის საწრეტი

ჩიხუ//ჩჷხჷ [či/xu//čəxə] *зоол.*
поросенок (подросший) — ბურვაკი

ჩოგანი см. ხვარჩინი [čogani см. xvarčini]
деревянная лопата для вынимания из котла гоми — ჩოგანი (ქვაბიდან ღომის ამოსაღები)

ჩოგანია [čogania] *уменьш.*
маленькая деревянная лопатка для вынимания из котла гоми — პატარა ჩოგანი

ჩოლამა: ჩოდუ [čolama: čodu]
иметь время, удосужиться ➤ у него есть время — მოცლა ➤ მას სცალია

ჩოლერი [čoleri] *прич.*
1. порожный; пустой 2. досужий — 1. გაცლილი; ცარიელი 2. მოცლილი

ჩოლუა: ჩოლანს, გოჩოლუუ; იჩოლუუ, გიიჩოლუ [čolua: čolans, gočoluu; ičoluu, giičolu]
опоражнить ➤ он опоражняает, он опорожнил; он опоражняется, он опорожнился — (გა)ცლა, (და)ცლა ➤ ის ცლის, მან გაცალა; ის იცლება, ის გაიცალა

ჩონგური [čonguri]
чонгур — ჩონგური

ჩონჩი [čonči]
ветошь, непригодный (морально) — უვარგისი (მორალურად), ძველმანი

ჩონჩორი [čončori]
помет (лошади, осла), навоз — ვირის, ცხენის განავალი, ჩონჩორიკი

ჩორომა [čoroma]
огромный (о сосуде), чаша (большая) — დიდი მოცულობის სასმისი, ფიალა

ჩორქო [čorko]
копыто (непарное) — ფლოქვი, ჩლიქი

ჩორჩხოია [čorčxoia] *ботан.*
заразиха — კელაპტარა

ჩოუ [čou] *межд.*
но! (понукание лошади) — აჩუ! (შეძახილი ცხენისადმი)

ჩოურცხალი см. უჩურცხ(ებ)ელი [čourcxali см. učurcx(eb)eli]

ჩოქინი см. ჩოქუა [čokini см. čokua]

ჩოქუა [čokua]
поставить на колени, преклонять колено — (და)ჩოქება

ჩოჩიკე [čočike] *зоол.*
ослёнок — ჩოჩორი

ჩოჩორი [čočori] *(сен.), зоол.*
ослёнок — ჩოჩორი

ჩოჩუა [čočua]
ползать — ფორთხვა, ჩოჩვა

ჩუალა [čuala] *(сам.)*
беречь, прятать, скрывать, сохранять — (და)მალვა, (და)ფარვა, შენახვა

ჩუალირი [čualiri] *(сам.), прич.*
защищенный, сохранённый, скрытый, укрытый — (და)მალული, (და)ფარული, დაცული, შენახული

ჩუ(ვ)ანი [ču(v)ani] *(сам.)*
котел (чугунный) — თუჯის ქვაბი

ჩუვანია [čuvania] *уменьш.*
котелок (чугунный) — თუჯის პატარა ქვაბი

ჩუთუ [čutu]
импотент — ცვედანი

ჩუნაფა [čunapa]
доводить, увариться, преть (о гоми) — შუშება, დაშუშება, ჩაშუშება (ღომის)

ჩუნაფილი [čunapili]
уваренный (гоми) — ჩაშუშული, ჩახარშული ღომი

ჩუნგა см. ჩვი(ნ)გა [čunga см. čvi(n)ga]
остолоп — სულელი, ჩლუნგი

ჩუპა см. ჭიპე [čupa см. çipe] *(сам.)*
пуп — ჭიპი

ჩუპატარა [čupaṭara] *зоол.*
окунь (речной), рыба, красноватый (внизу) — ქორჭილა

ჩუპეში [čupeši] *ботан.*
сорт винограда — ვაზის სახეობა

ჩური [čuri]
1. вымя (vulva) 2. женский половой орган — 1. ცური 2. ქალის სასქესო ორგანო

ჩურპეტერი [čurpeṭeri] *(сам.), зоол.*
лобан — კეფალი

ჩურუა: ჩურუნს, გოჩურუ [čurua: čuruns, gočuru]
плавать ➢ он плавает, он поплыл — ცურვა ➢ ის ცურავს, მან გაცურა

ჩუქება: აჩუქენს, ქაჩუქუ [čukeba: ačukens, kačuku]
дарить ➢ он дарит ему, он подарил ему — ჩუქება ➢ ის აჩუქებს მას მას, მან აჩუქა მას ის

ჩუჩელა [čučela]
чучело — ფიტული

ჩუჩი//ჩუჩა [čuči//čuča]
залупа, крайняя плоть детородного органа, praepotium (*уменьш.* от ჩური [čuri]) — კანის ნაოჭი მამაკაცის სასქესო ორგანოს ბოლოში, ჩუჩა

ჩუჩუბამი [čučubami]
пузатый, полный (о человеке), толстобрюхий
ღიპიანი, ქეშელა, დიდმუცლიანი

ჩუჩუბი [čučubi]
1. полнота (на животе, на шее, теле) 2. пузо, брюшко
1. სისავსე, გავსილობა (მუცელზე, კისერზე, ტანზე) 2. ღიპი, ქეშელა მუცელი

ჩუჩუპა [čučup̣a]
пузо, отвислый живот
ჩუპე (ჩუმპე), ჭიპის ქვემოთ მუცლის რბილი ნაწილი; დაშვებული მუცელი

ჩქარას [čkaras] *нареч.*
быстро
სწრაფად, ჩქარა

ჩქარი [čkari]
быстрый
სწრაფი, ჩქარი

ჩქაჩქუა [čkačkua]
некрасиво откусывать
ულამაზოდ (მო)კბეჩა

ჩქვ(//ჸ̂)ა мн.ч. ჩქვალ-ეფ-ი [čkv(//w)a мн. ч. čkval-ep-i]
клык
ეშვი

ჩქვ(//ჸ̂)ამი [čkv(//w)ami] *(сам.)*
клыкастый
ეშვიანი

ჩქვაფა[1] [čkvapa]
превращать, сделаться
გადაქცევა, გახდომა

ჩქვაფა[2] см. ჩქუმალა [čkvapa см. čkumala]
посылать (о человеке)
გაგზავნა (ადამიანის)

ჩქვაფაფი: ჩქვაფუნს, ჩქვაფუ; გითოჩქვაფაფი [čkvapapi: čkvapuns, čkvapu; gitočkvapapi]
трескать, лакать ➢ он лакает, он (по)лакал; лакать под чем-либо
თქვლეფა ➢ ის თქვლეფს, მან (ა)თქვლიფა; თქვლეფა რამის ქვეშ

ჩქვაფინი см. ჩქვაფაფი [čkvapini см. čkvapapi]

ჩქვაჩქუა [čkvačkua]
раздроблять
(და)ჩეჩქვა

ჩქვაჩქვირი [čkvačkviri] *прич.*
раздробленный
დაჩეჩქვილი

ჩქი//ჩქჷ [čki//čkə] *местоим.*
мы
ჩვენ

ჩქიმი [čkimi] *местоим.*
мой
ჩემი

ჩქიმითური [čkimituri]
родные, кровные родственники
ჩემიანი, ჩემი ახლობელი (სისხლით)

ჩქიმ(ი)ჯგურა [čkim(i)ǯgura]
подобный мне
ჩემნაირი, ჩემი მსგავსი

ჩქიმობუათ [čkimobuat] *нареч.*
от моего имени, моим именем
ჩემი სახელით

ჩქინა см. (რ)ჩქინა [čkina см. (r)čkina]
1. знание, знать 2. думать, полагать 3. показать; проявить, появление
1. ცოდნა 2. ფიქრი 3. (გამო)ჩენა

ჩქინებურა мн.ч. ჩქინებურ-ეფ-ი [čkinebura мн.ч. čkinebur-ep-i]
свойственный нам, по-нашему
ჩვენებური

ჩქინი//ჩქჷნი [čkini//čkəni] *местоим.*
наш
ჩვენი

ჩქინობურა//ჩქჷნობურა//ჩქინებურა [čkinobura//čkənobura//čkinebura]
из наших краев, по-нашему, свойственный нам
ჩვენებური

ჩქი/ვნობური [čki/ənoburi]
наш, нашенский — ჩვენებური

ჩქიფი [čkipi]
вилка — ჩანგალი

ჩქიჩქოლი [čkičkoli]
галдеть; галдеж; шум, гам — ღრიანცელი, ყაყანი

ჩქიჩქონუა//ჩქიჩქონუნს [čkičkonua//čkičkonuns]
1. рыть ➢ он роет 2. перен. некрасиво есть — 1. უშნოდ თხრა, ჩიჩქნა ➢ ის ჩიჩქნის, იჩიჩქნება 2. გადატ. უშნოდ ჭამა

ჩქიჩქუ//ჩქვჩქვ мн.ч. ჩქიჩქუ-ეფ-ი [čkičku//čkəčkə мн.ч. čkičku-ep-i]
1. дитя, ребенок 2. мягкий, свежий, нежный — 1. ჩვილი ბავშვი 2. ახალი, ნედლი, ჩვილი

ჩქონი [čkoni]
остров — კუნძული

ჩქუმალა ср. ჩქვაფა[2] [čkumala ср. čkvapa]
посылать (человека) — გაგზავნა (ადამიანისა)

ჩქუმალირი [čkumaliri] *прич.*
посланный (об одушевленном) — გაგზავნილი (ადამიანზე ითქმის)

ჩხანა ср. ბჟა[2] [čxana ср. bža]
солнце — მზე

ჩხანაფა: გეუჩხანუანს, გეუჩხანუუ [čxanapa: geučxanuans, geučxanuu]
жариться на солнце, палить ➢ он опалит, он опалил — მზეზე მიფიცხება, მზით დაწვა ➢ ის დაწვავს, მან დაწვა

ჩხაპალი: ჩხაპალანს, ჩხაპალუუ [čxapali: čxapalans, čxapaluu]
брызгать; крапать, кропить ➢ он брызгает, он крапает; дождь брызнул, крапнул — პკურება, წინწკვლა ➢ ის აპკურებს, ის წინწკლავს; მან აპკურა, (წვიმამ) იწინწკლა

ჩხაპი [čxapi]
брызг, брызги — შხაპი, წვიმის შხეფი

ჩხაპუა [čxapua]
взбрызнуть, брызгать, брызнуть; окропить — (მო)სხურება, (შე)სხურება, (შე)შხეფება

ჩხარჩხალი [čxarčxali]
журчание — ჩხრიალი, ჩუხჩუხი

ჩხარჩხალუა [čxarčxalua]
1. журчать 2. клокотать, побрякивать — 1. ჩხრიალი 2. ჩუხჩუხი

ჩხაჩხუტელა [čxačxuṭela]
очень пестрый — ჭრელაჭრულა

ჩხაჩხუტელი [čxačxuṭeli] *(сам.), прич.*
испещренный; *перен.* усыпанный — აჭრელებული; გადატ. დახუნძლული

ჩხე [čxe]
горячий — ცხელი

ჩხეტუტა [čxeṭuṭa]
горячая зола — ლველფი, ცხელი ნაცარი

ჩხეფი см. ჩხაპი [čxepi см. čxapi]

ჩხეშა [čxeša] *анат.*
круп (лошади); бедро — გავა (ცხენის); თეძო

ჩხე-ჩხე [čxe-čxe]
прегорячий, очень горячий — ცხელ-ცხელი

ჩხე-ხურება [čxe-xureba] *(сам.)*
горячка, лихорадка — ციებ-ცხელება

ჩხვარონი [čxvaroni] *(сам.)*
местонахождение хвороста, валежник — ნაცეხვი; ფიჩხნარი, ადგილი, სადაც ბევრი ფიჩხის (ნაცეხვი მასის) ნაყარია

ჩხვარუა [čxvarua]
молотить (гоми) — ცეხვა (ღომის)

ჩხვეკი [čxveḳi]
хворост — ფიჩხი

ჩხვერი [čxveri]
1. пшено; просо 2. зернышко, гоми (итальянское просо) — 1. ფეტვი, ფეტვის ბურღული 2. წვრილი მარცვალი (ღომის, ფეტვის)

ჩხვე(რ)კი см. **ჩხვეკი** [čxve(r)ḳi см. čxveḳi]

ჩხვიაფი см. **(რ)ჩხვიაფი** [čxviapi см. (r)čxviapi]

ჩხვიკი [čxviḳi] *зоол.*
сойка — ჩხიკვი

ჩხვინდამი [čxvindami]
носатый, с носом — ცხვირიანი

ჩხ(ვ)ინდი: ჩხვინდი მუკორთელი [čx(v)indi: čx(v)indi muḳorteli]
нос ➤ с загнутым носом — ცხვირი ➤ ცხვირმოქცეული

ჩხვინდიშ ფირთხი [čxvindiš pirtxi]
ноздря — ნესტო

ჩხვინდიშ ხვირი см. **ჩხვინდიშ ფირთხი** [čxvindiš xviri см. čxvindiš pirtxi]

ჩხვინდსვირთა [čxvindsvirta]
носатый — ცხვირა, გრძელცხვირა

ჩხვინჩხვი[1] [čxvinčxvi] *(сам.)*
корень (дерева) — ფესვი, ძირი (მცენარის)

ჩხვიჩხვი[2] [čxvičxvi] *(сен.)*
верхушка растения (*напр.*, кукурузы) — სიმინდის კატარი

ჩხვიტუა [čxviṭua]
колоть — ჩხვლეტა

ჩხილიტი: ცხენქ ჩხილიტი კინიიკათუუ; ჩხომქე ჩხილიტი კინიიკათუუ წყარს [čxiliṭi: cxenk čxiliṭi ḳiniiḳatuu; čxomkə čxiliṭi ḳiniiḳatuu çqars]
1. звякать, побрякивать; шум, плеск воды 2. споткнуться ➤ лошадь споткнулась, рыба шлепнулась в воду — 1. ჩხარუნი, ხმაური, შხაპუნი წყლისა 2. წაბორძიკება (ამ დროს გამოცემული ხმა) ➤ ცხენი წაბორძიკდა (ჩხრიალი გაადინა); თევზმა თქაფანი გაადინა წყალში

ჩხინკოლირი [čxinkoliri] *прич.*
перебитый, разбитый (о стекле) — დალეწილი, (და)მსხვრეული

ჩხინკოლუა [čxinḳolua]
ломать, разбивать (стекло, тарелки); перебить — (და)მტვრევა, (და)მსხვრევა; (და)ლეწვა

ჩხირკელი [čxirḳeli] *прич.*
вырытый, расковырянный — გამოჩხრეკილი, გამოჩხიკნილი

ჩხირკუა: ჩხირკანს [čxirḳua: čxirḳans]
ковырять(ся), копать(ся) ➤ он копает(ся) — ქექვა, ჩხრეკვა ➤ ის ჩხრეკს

ჩხომი [čxomi] *зоол.*
рыба — თევზი

ჩხომიში მაჭოფალი [čxomiši mačopali]
рыбак, рыболов — მეთევზე, თევზის დამჭერი

ჩხონაფა: ოჩხონუანს, ოჩხონუუ; ჩხონდუუ, ჩხონდუ [čxonapa: očxonuans, očxonuu; čxonduu, čxondu] *религ.*
блаженство; блаженный; спасение (души), спасать ➤ он спасает его, он спас его; он спасается, он спасся — ცხონება ➤ ის აცხონებს მას, მან აცხონა ის, ცხონდება ის, ის ცხონდა

ჩხონაფილი [čxonapili] *прич., религ.*
блаженный; спасенный, усопший — ცხონებული

ჩხონჩხამი [čxončxami]
мужественный; *перен.* боевой, храбрый — ვაჟკაცი, ჯიგრიანი, *გადატ.* გულადი, მამაცი

ჩხონჩხი [čxončxi] *анатом.*
печень — ღვიძლი, ჯიგარი

ჩხორთოლი [čxortoli] *топон.*
Чхортоли (село) — ჩხორთოლი (სოფელი)

ჩხორია [čxoria]
луч — სხივი

ჩხორო [čxoro]
девять — ცხრა

ჩხორო ფა [čxoro pa]
девять слоев — ცხრაფა, ცხრა ფენა

ჩხოროში [čxoroši]
девятьсот — ცხრაასი

ჩხოროწყუ [čxoroçqu] *топон.*
Чхороцку (название поселка и района; *букв.* девять источников, девять колодцев) — ჩხოროწყუ (დაბა, რაიონი; სიტყვასიტყვით ცხრაწყარო, ცხრაჭა)

ჩხოტირი [čxoṭiri] *прич.*
уколотый — დაჩხვლეტილი

ჩხოტირია [čxoṭiria]
человек с раздвоенной (заячьей) губой — ბაგეგაპობილი

ჩხოტუა [čxoṭua] *(сен.)*
1. колоть, расколоть 2. ранить — 1. პობა, ხეთქა 2. (და)კოდვა, დაჭრა

ჩხოუ мн.ч. ჩხოულ-ეფ-ი [čxou мн.ч. čxoul-ep-i]
корова — ძროხა

ჩხუპი//ჩხუბი [čxupi//čxubi]
1. драка, ссора 2. война — 1. შფოთი, ჩხუბი 2. ომი

ჩხური [čxuri]
холодный — ცივი

ჩხურუ см. ჩხური [čxuru см. čxuri]

ჩხუჩეში [čxučeši] *ботан.*
сорт винограда — ვაზის ჯიში

ც

ცა [ca]

1. небо 2. нёбо — 1. ზეცა 2. სასა

ცადა [cada]

1. попытка, пытаться, стараться, старание 2. ждать — 1. მცდელობა, ცდა 2. ლოდინი, ცდა, მოცდა

ცადამაყვანა [cadamaq̣vana] *ботан.*

мухомор (И. Кипш.) — შხამა სოკო, ციდამაყვანა (ი. ყიფშ.)

ცადება см. ცადა: ცადენს [cadeba см. cada: cadens]

1. ждать 2. пытаться, стараться ➢ он старается — 1. (მო)ცდა 2. ცდა ➢ ის ცდის (ცდილობს)

ცადინი см. ცადა [cadini см. cada]

ცაკვაია [caḳvaia]

дорожная сумка, саквояж — სამგზავრო ჩანთა, საკვოიაჟი

ცაკვალა [caḳvala]

семенящий, ходящий маленькими шажками — ცუნცულით მოსიარულე, მოცუნცულე

ცაკვალი [caḳvali]

семенить — ცუნცული

ცალი [cali]

1. один из двух разных предметов, штука 2. тюк — 1. ცალი 2. ბარდანა, ფუთა

-ცალი: სქანიცალი [-cali: skanicali]

подобный ➢ подобный тебе — ნაირი, მსგავსი ➢ შენისთანა, შენნაირი

ცალიორი [caliori]

пустой — ცარიელი

ცალი ხე: ცალიხე დიხა [cali xe: calixe dixa] *(сам.)*

одна рука; *перен.* немного, горсть, горсточка ➢ немного земли — ერთი ხელი; *გადატ.* ხელის ოდენა ➢ ერთი მუჭა მიწა

ცალუა см. ცელი: ცალუნს, დოცალუ [calua см. celi: caluns, docalu]

косить ➢ он косит, он скосил — ცელვა ➢ ის ცელავს, მან მოცელა

ცაშხა [cašxa]

четверг — ხუთშაბათი

ცამულერი [camuleri] *прич.*

искромсанный на мелкие куски — წვრილად, ნაკუწებად დაჭრილი

ცამულუა [camulua]

кромсать, резать на куски — დანაკუწება, წვრილად (და)ჭრა

ცამცუმი см. ციმცამი [camcumi см. cimcami]

ცანდი [candi] *(сен.)*

1. часть ноги от колена до ступни, голень 2. крученый прут — 1. ფეხი მუხლის ქვემოთ 2. დაგრეხილი წნელი, ლვლერჭი

ცანცალი: ცანცალანს, დიიცანცალუ [cancali: cancalans, diicancalu]

дрожать ➢ он дрожит, он (за)дрожал — კანკალი, ცანცალი ➢ ის კანკალებს, მან იკანკალა

ცარცილი [carcili] *(сам.), прич.*

разрыхленная земля — გაფხვიერებული, ფხვიერი მიწა

ცარცუა [carcua]

рыхлить, разрыхление — გაფხვიერება

ცაში ორტყაფუ [caši orṭq̣apu]

радуга — ცისარტყელა

ცაშკარი [cašķari]

заря
ცისკარი

ცაშფერი [cašperi]

голубой
ცისფერი

ცამეტი [cameṭi] *(сам.)*

цемент
ცემენტი

ცაცაფა [cacapa] *(сам.)*

прикасаться (слегка), дотрагиваться, гладить рукой ласково
ცაცება, ცაცუნი, შეხება

ცაცაფი [cacapi]

1. ходить на цыпочках 2. дотрагиваться ласково, гладить рукой ласково
1. ფეხაკრეფით სიარული 2. ცაცუნი (ხელის)

ცაცინი см. ცაცაფი [cacini см. cacapi]

ცაცუა [cacua]

ходить на цыпочках; подкрадываться (незаметно); семенить
ფეხაკრეფით სიარული; შეუმჩნევლად მიპარვა, მიცუნცულება

ცაცუნა [cacuna]

род сливок
ნაღების სახეობა

ცაცხუ см. ც(ხ)აცხუ [cacxu см. c(x)acxu]

ცახვაფი [caxvapi]

тыкать пальцем, всунуть палец
თითის ჩაყოფა (ჩაჩრა); ჩხიკინი

ცახო(რ)ცი [caxo(r)ci]

платок
თავსაფარი, ხილაბანდი

ცახუა [caxua] *(сам.)*

1. выбивать зерна (из гоми), толочь (зерно) 2. втереть, молотить (гоми)
1. ცეხვა (ღომის მარცვლის) 2. ჩაზელა ღომის

ცეკა см. ჩაკა [ceķa см. čaķa]

род большой корзины
დიდი გოდრის სახეობა

ცელი см. ცალუა [celi см. calua]

коса
ცელი

ცერგული: იცერგულუ [cerguli: icergulu]

балагурство; балагурить ➢ он балагурит
ლაზღანდარობა, მასხარაობა ➢ ის ლაზღანდარობს, მასხრობს

ცერგულია [cergulia]

балагур, шутник
ლაზღანდარა, მასხარა, ოხუნჯი

ცეროცო см. ცოროცე//ცოროცო [ceroco см. coroce//coroco] *ботан.*

укроп огородный
კამა, ცერეცო

ცეროცი [ceroci] *ботан.*

полынь однолетняя
უჯანგარი, აბზინდა

ცი//ცჷ [ci//cə] *(сам.), ботан.*

вяз, ильм
თელა

ციბ-ციბ! [cib-cib] *межд.*

кис-кис!
ციფ-ციფ!

ციბა//ცჷბა [ciba//cəba] *зоол., ласк.*

киска
ფისო, ფისუნია

ციბუნია [cibunia] *зоол., уменьш.*

котёночек; котенок
კატუნია; კნუტი

ციგანი [cigani]

цыган
ციგანი

ციგანუა//ციგანობა [ciganua//ciganoba]
1. шутить; острить 2. безобразничать — 1. ხუმრობა 2. უშვერი ქცევა

ციება [cieba]
лихорадка — ციება, ციებ-ცხელება

ციკი [ciḳi]
1. часть дома 2. *анат.* клитор — 1. სახლის ნაწილი 2. ქალთა ასო რამ (საბა), ციკი

ციკინაფილი см. ეციკინაფილი [ciḳinapili см. ecikinapili] *прич.*
1. торчащий 2. выдвинутый — 1. გამოშვერილი, გამობზეკილი 2. გამოწეული

ციკინაფა [ciḳinapa]
1. торчать (о мелких предметах) 2. задрать верх (голову, пальцы) — 1. (გამო)შვერა (წვრილი რამისა) 2. მაღლა აწევა, აშვერა (თავის, თითების)

ცი(ლ)ა [ci(l)a]
белок (яичный) — ცილა (კვერცხის)

ცილორია//ცჷლორია [ciloria//cəloria] *(сам.)*
пролезать, пролезть со скрежетом — ღრჭიალით გამოსვლა

ციმა//ცჷმა см. ცუმა//ცჷმა [cima//cəma см. cuma//cəma]
1. сыпаться, падать 2. лезть (о волосах); осыпаться; падение — 1. ცვენა 2. დაცვენა (თმების)

ციმბალი см. ცინდალი [cimbali см. cindali]

ციმუ//ცჷმუ [cimu//cəmu]
жир; тук — ქონი; ცმელი, ცხიმი

ციმუა см. ციმ(ჸ)ვა//ცჷმ(ჸ)ვა [cimua см. cim(')va//cəm(')va] *ботан.*
земляника — მარწყვი

ციმულუღი//ცჷმულუღი [cimuluɣi//cəmuluɣi] *ботан.*
род инжира (маленький и очень сладкий) — ლეღვის სახეობა (პატარა და ძალიან ტკბილი)

ციმცამი [cimcami] *(сам.)*
звук (слабый), шумок — ჩამიჩუმი

ციმ(ჸ)ვა//ცჷმ(ჸ)ვა см. ციმუა//ცჷმუა [cim(')va//cəm(')va см. cimua//cəmua]

ცინდა [cinda] *(сен.)*
пядень (расстояние между концом указательного и большого пальца) — ციდა

ცინდალი [cindali] *(сен.), зоол.*
котенок — კნუტი (კატისა)

ციორი [ciori]
1. сплетня, толки, распускать слух 2. падать (о снеге), снежить (мелко), порошить 3. шептать, шептаться — 1. ჭორი, მითქმა-მოთქმა, ხმის დარხევა 2. წვრილად თოვა, ფიფქვა 3. ჩუმად ლაპარაკი, ჩურჩული

ციორუა: დოციორუ [ciorua: docioru] *(сен.)*
есть (понемногу) ➢ он немного поел — რამის ცოტა ჭამა ➢ მან ცოტა (შე)ჭამა

ციჟაფი//ცჷჟაფი: ცჷჟანს (ჭვიმა) [cižapi//cəžapi:cəžans (čvima)]
моросить (дождь) ➢ моросит — ცრია, ჟინჟღვლა ➢ წვრილად წვიმს

ცირა//ცჷრა [cira//cəra]
девица, девушка (незамужняя) — გაუთხოვარი გოგონა, ქალიშვილი

ცირასქუა мн.ч. ცირასქუალ-ეფ-ი [cira-skua мн.ч. ciraskual-ep-i]
дочь, барышня — ქალიშვილი

ცირილი//ცჷრილი [cirili//cərili] *прич.*
просеянный — გაცრილი

ცირობა [ciroba]
девичество — ქალიშვილობა

ცირუა//ცჷრუა [cirua//cərua]
1. просеивать 2. моросить (дождь) — 1. (გა)ცრა 2. წვრილად წვიმა ცრა, ჟინჟღვლა

ციტუ//ცჷტჷ [ciṭu//cəṭə] *зоол.*

малёк (рыбы)

ლიფსიტა, ჭიჭყინა

ცილვალი: ცილვალი ბოში [ciɣvali: ciɣvali boši]

худощавый ➢ худой мальчик

პატარა და სუსტი ➢ გამხდარი

ცილვაფი [ciɣvapi] *(сам.)*

колоть (мелким орудием, *напр.*, маленьким ножом)

წვრილი იარაღით (*მაგ.*, პატარა დანით) ჩქარ-ჩქარი დარტყმით ჩხვლეტა

ცილუ: ცილუს ქოგუ თე ბაღანა [ciɣu: ciɣus kogu te baɣana]

белка ➢ этот ребенок похож на белку

ციყვი ➢ ციყვს ჰგავს ეს ბავშვი

ციყვი [ciqvi] *зоол.*

белка

ციყვი

ციცანა [cicana] *ботан.*

род гоми

ღომის სახეობა

ციცარი [cicari] *(сам.), зоол.*

цесарка

ციცარი

ციცხვი [cicxvi] *(зугд.)*

большая деревянная ложка

ხის დიდი კოვზი, ციცხვი

ციცხა! [cicxa] *межд.*

брысь!

აცხა! ციცხა!

ციხე см. ჯიხა [cixe см. ǯixa]

тюрьма, крепость

ციხე, ციხესიმაგრე

ციხუა//ცჷხუა [cixua//cəxua]

прокалывать (чем-нибудь мелким)

ჩხვლეტა (წვრილი რამით)

ციჸუა см. ყინტუა//ყირტუა: ციჸუნს, გეციჸუ [ci‘ua см. qinṭua//qirṭua: ci‘uns, geci‘u]

некрасиво глотать ➢ он глотает, он проглотил

უშნოდ ყლაპვა ➢ ის ყლაპავს, მან გადაყლაპა

ცოდა: ჩქიმი ცოდა! [coda: čkimi coda!]

1. грех 2. жалость ➢ горе мне!

1. ცოდვა 2. სიბრალული ➢ ჩემი ცოდვა!

ცოდება: ცოდენს, შეცოდუ; ოცოდუ, ეცოდებუ//შეეცოდუ [codeba: codens, šecodu; ocodu, ecodebu//šeecodu]

грешить; жалеть ➢ он грешит, он согрешил; ему жаль его//ему стало жаль его

შეცოდება; ცოდება ➢ ის ცოდავს, მან შეცოდა; მას ეცოდება ის//მას შეეცოდა ის

ცოდილი [codili]

грешник

ცოდვილი

ცოდილუა [codilua]

мучиться, надрываться, трудиться

ცოდვილობა, წვალება, წელში გაწყდომა

ცომი [comi]

тесто

ცომი

ცორობე см. ცოცუ [corobe см. cocu]

ცოროცე//ცოროცო см. ცეროცო [coroce//coroco см. ceroco]

ცორუა см. ნცორუა [corua см. ncorua]

ცოცო см. ცოცუ [coco см. cucu]

кувшинчик

ქოცო, პატარა ქოთანი; სურა

ცოცუ [cocu]

горшок (малый)

პატარა ქოთანი

ცოჸუა [co‘ua] *(сам.)*

подпрыгивать, скакать (на одной ноге)

ერთ ფეხზე ხტომა, ასკინკილა; მსუბუქად ხტომა, შეხტომა

ცუდება [cudeba]

1. делать пустым; испортить 2. не исполнять, невыполнение

1. (გა)ცუდება, გაფუჭება 2. შეუსრულებლობა

ცუმა//ცჷმა: ცენს [cuma//cəma: cens] *(сен.)*
сыпаться; осыпаться ➢ он сыпиться
ცვენა; ცვივნა ➢ ის ცვივა

ცუნაფა [cunapa]
всовывать, просовывать
გაყრა, (შე)რჭობა; (შე)სობა, (შე)ჩრა

ცუნდი см. ცუნჯი [cundi см. cunǯi]
роса; капля
ნამი, ცვარი

ცუნდუა [cundua] *(сам.)*
покрываться росой
დანამვა

ცუნჯამი [cunǯami] *прич.*
росистый
დანამული, ნამიანი

ცუნჯი [cunǯi] *(сен.)*
роса
ნამი, ცვარი

ცურუ [curu] *ботан.*
плющ
სურო

ცურღუტი [curɣuṭi]
1. бездельник, лодырь, ветреный 2. паршивый, презренный
1. ქარაფშუტა, ცუღლუტი 2. საზიზღარი, საძაგელი

ცუღუ [cuɣu] *(сен.)*
бездельник, ветреный, несерьезный
ცუღლუტი, ქარაფშუტა

ცუცქა [cucka] *(сам.), зоол.*
жучка, маленькая собачка
პატარა ძაღლი, მურია

ცუხი [cuxi]
1. необработанный воск 2. мошенник, проходимец, лжец
1. ფიჭა 2. გაიძვერა, გაქნილი, თაღლითი, ვიგინდარა, თვალდათვალ მატყუარა

ცუჸუ см. ცუღუ [cu‘u см. cuɣu]

ცუჸუა см. ჸუცუა [cu‘ua см. ‘ucua]

ცქებზი//ცქებზჷ [ckebzi//ckebzə]
конусообразный кусок сыра, который помещался в середине особо приготовленного из кукурузной муки хлеба (И. Кипш.)
კონუსის მოყვანილობის ყველი, რომელიც იდებოდა მჭადის ფქვილისაგან გამომცხვარ პურში (ი. ყიფშ.)

ცქალატუა [ckalaṭua]
быстро отсекать (*напр.*, голову)
სწრაფად მოჭრა (*მაგ.*, თავის)

ცქვაფა: დუდიშ ცქვაფა [ckvapa: dudiš ckvapa]
хвалить, хвастаться ➢ он хвастается
ქება, თავის ქება ➢ ის თავს იქებს

ცქვაფილი [ckvapili] *прич.*
хваленный, славный
ქებული

ცქვერინი//ცქვირინი: იცქვირინანს, ჸუჯეფი გააცქვერინუუ [ckverini//ckvirini: ickvirinans, ‘uǯepi gaackverinuu]
1. смотреть, оглядываться по сторонам (напряженно) ➢ смотрит, оглядывается по сторонам напряженно 2. *перен.* прислушиваться; навострить уши ➢ навострил уши
1. დაძაბულად ყურება აქეთ-იქით ➢ აქეთ-იქით გამალებით იყურება 2. *გადატ.* ყურების ცქვეტა ➢ დაცქვიტა ყურები

ცქირატილი [ckiraṭili] *(сам.), прич.*
мятый, раздавленный
გაჭყლეტილი

ცქირატუა [ckiraṭua] *(сам.)*
давить, раздавить, раздавление
(გა)ჭყლეტა

ცქიცქონუა//ცქჷცქონუა [ckickonua//ckəckonua]
ковырять; щипать
ციცქნა

ცქუმალა см. ცქვაფა [ckumala см. ckvapa]

ცქუმუტური см. ცხუმუტური [ckumuṭuri см. cxumuṭuri]

ცხაბარელი [cxabareli] *прич.*

поцарапанный
გაკაწრული

ცხაბარუა: ცხაბარანს, გოცხაბარუუ [cxabarua: cxabarans, gocxabaruu]

царапать (колючкой, когтями, стеклом)➢ он царапает, он поцарапал
კაწრვა (ეკლით, შუშით, კლანჭებით)➢ ის კაწრავს, მან გაკაწრა

ცხადება [cxadeba]

объявлять
გამოცხადება

ცხადება [cxadeba]

опаздывать
დაგვიანება, დროის გადაცილება

ცხაკუა[1] [cxaḳua] *(сам.)*

проклёвывать (яйцо изнутри), клевать слегка
ჩანისკარტება კვერცხისა შიგნიდან; მსუბუქი ჩხაკუნი ნისკარტით

ცხაკუა[2]: ცხაკუ, გეცხაკუ [cxaḳua: cxaḳu, gecxaḳu]

1. задеть (слегка) 2. сидеть легко (о мелких предметах)➢ он сидит легко, он сел легко
1. მსუბუქად წამოკვრა 2. დავარდნა მსუბუქის, დაჯდომა მსუბუქად ➢ ის მსუბუქად ზის, ის დაჯდა მსუბუქად

ცხალი [cxali] *ботан.*

клен красивый
ქორაფი

ცხაცხვი см. ცაცხუ [cxacxvi см. cacxu]

ც(ხ)აცხუ [c(x)acxu] *ботан.*

липа
ცაცხვი

ცხემური см. ცხიმური [cxemuri см. cximuri]

ცხენამი [cxenami]

1. всадник 2. конный
1. მხედარი 2. ცხენიანი

ცხენამო [cxenamo] *нареч.*

вместе с лошадью
ცხენიანად

ცხენდოცხენ [cxendocxen] *нареч.*

верхом (на лошади)
ცხენდაცხენ

ცხენენჯი [cxenenʒ̆i]

всадник
ცხენოსანი

ცხენი [cxeni] *зоол.*

лошадь
ცხენი

ცხენიშ მაკიბორაია [cxeniš maḳiboraia] *ботан.*

белоцветник летний
ცხენისკბილა

ცხენიწყარი [cxeniçq̇ari] *топон.*

Цхенисцкали (река)
ცხენისწყალი (მდინარე)

ცხვანე [cxvane]

седой
მხცოვანი, ჭაღარა

ცხვანტალი [cxvanṭali]

1. возня, суета 2. шустрый, живой
1. გაწამაწია, მოუსვენრობა, ფაცაფუცი, ფუსფუსი 2. მარდი, ცქვიტი; ცოცხალი

ცხვანტი [cxvanṭi]

1. беспокойный; суетливый 2. бойкий, резвый
1. მოუსვენარი, ფუსფუსა 2. ანცი, მკვირცხლი, ცქვიტი, ყოჩაღი

ცხვაცხვირი [cxvacxviri] *прич.*

уколотый
დასვრეტილი, დაჩხვლეტილი

ცხვაცხუა [cxvacxua] *(сен.)*

1. колоть (мелко и часто) 2. жалить (о крапиве)
1. ჩხლეტა 2. სუსხვა (ჭინჭრის)

ცხვეკი//ჩხვეკი [cxveḳi//čxveḳi]
хворост | ფიჩხი

ცხვენი//ცხვინი [cxveni//cxvini] *(сен.), (сам.)*
чердак | სხვენი

ცხვინი см. ცხვენი [cxvini см. cxveni]

ცხვინჯა [cxvinǯa]
носатый | დიდცხვირა, ცხვირა

ცხვიტაფი [cxviṭapi] *(зугд.)*
колоть | ჩხვლეტა

ცხიკორა [cxiḳora]
кал свиньи | ღორის განავალი

ცხილატირი [cxilaṭiri]
попавшая в дыхательное горло крошка | სასულეში გადავარდნილი, გადაცდენილი (ნამცეცი)

ცხილატუა [cxilaṭua]
поперхнуться | გადავარდნა, გადაცდენა (ლუკმის ან სხვა რაიმის) სასულეში

ცხიმური [cximuri] *(зугд.), ботан.*
граб | რცხილა

ცხინცხალი [cxincxali] *(сам.)*
искра | ნაპერწკალი

ცხირა//ცხჷრა [cxira//cxəra]
чурек (тонкий) | თხელი მჭადი

ცხირი [cxiri] *топон.*
Цхири (село в Самурзакано) | ცხირი (სოფელი სამურზაყანოში)

ცხი(რ)კონუა [cxi(r)ḳonua]
клевать | კენკვა

ცხიროკილი [cxiroḳili] *прич.*
1. опаленный 2. скрюченный 3. *перен.* скупой | 1. შეტრუსული 2. მოკაკული 3. *გადატ.* ძუნწი

ცხიროკუა [cxiroḳua]
опалять | (შე)ტრუსვა

ცხო(ვ)რება: ცხოვრენს, იცხოვრუ [cxo(v)reba: cxovrens, icxovru]
жизнь, жить ➤ он живет; он пожил | ცხოვრება ➤ ის ცხოვრობს, მან იცხოვრა

ცხონი [cxoni]
молозиво | ხსენი

ცხო(ნ)ტილი//ცხო(ნ)ტირი [cxo(n) ṭili//cxo(n)ṭiri] *прич.*
обрезанное (дерево) | გასხეპილი (ხე)

ცხო(ნ)ტუა//გილა-ცხონტუა [cxo(n)ṭua//gila- cxonṭua] *(сен.)*
обрезать, срезать (ветви сверху вниз) | (ჩამო)ბელვა, (ჩამო)კაფვა, (ჩამო)სხეპა

ც(ხ)ო(რ)ცხალი [c(x)o(r)cxali]
живой | ცოცხალი

ცხორცხება: იცხორცხებუ [cxorcxeba: icxorcxebu]
1. воскресить 2. *перен.* мучиться ➤ он мучается (И. Кипш.) | 1. გაცოცხლება 2. *გადატ.* წვალება, წვალებით სიცოცხლე ➤ ის ცოცხლდება, წვალობს (ი. ყიფშ.)

ცხოტუა см. ცხონტუა [cxoṭua см. cxonṭua]

ცხურცხინი [cxurcxini] *(сам.)*
шипение (молодого, шампанского вина) | შიშხინი, შუშხუნი (მაჭრის, შამპანური ღვინისა)

ცხუმუტური [cxumuṭuri] *ботан.*
мушмула | ზღმარტლი

ძ

ძაგვარი [ʒagvari]
щетина — ჯაგარი

ძაკა [ʒaḳa]
простой — მარტივი, უბრალო

ძაკა-ტურა [ʒaḳa-ṭura] *зоол.*
худощавый, исхудалый шакал — გამხდარი, გაძვალტყავებული ტურა

ძალო [ʒalo] *нареч.*
насильно — ძალად, ძალით

ძანძა [ʒanʒa]
мешковина — ძაძა, ძაძის ტომარა

ძახალი//ზახალი [ʒaxali//zaxali]
родители мужа и жены свояк, свояченица — მძახალი

ძარწუფა [ʒarçupa] *ботан.*
калина — ძახველი

ძგა мн.ч. ძგალ-ეფ-ი [ʒga мн.ч. ʒgal-ep-i]
1. берег, край 2. ребро, косяк 3. угол — 1. კიდე, ნაპირი 2. გვერდი, წიბო 3. კუთხე, მხარე

ძგაბუა [ʒgabua]
есть (неохотно, без аппетита) с трудом прожевывая (пищу) — უმადოდ (უგულოდ) ჭამა, ძლივს ლეჭვით ჭამა, ლოღნა

ძგაში [ʒgaši]
береговой — განაპირა; კიდისა

ძგაძგალი см. ღაჭალი [ʒgaʒgali см. ɣač̣ali]

ძგვიბალი [ʒgvibali]
некрасивый; с всклоченными волосами — უშნო, ულამაზო; თმაგაბურძგნული

ძგვინტალი [ʒgvinṭali]
длинноносый и гордый (человек) — ცხვირგრძელი და ამაყი (კაცი)

ძგვირინი: ძგვირონდუ, გეძგვირონდუ [ʒgvirini: ʒgvirondu, geʒgvirondu]
дрожать, вздрагивать, оторопеть, опешить, встать на дыбы ➢ оторопел, встал на дыбы — გაოგნება, (შე)კრთომა; ყალყზე შედგომა ➢ გაოგნდა, ყალყზე შედგა

ძგვიტაფი [ʒgviṭapi]
колоть — ჩხვლეტა

ძგვიტაფილი [ʒgviṭapili] *прич.*
проколотый — დაჩხვლეტილი

ძგიბუა [ʒgibua]
1. набивать 2. конопатить; набивать — 1. (და)გმანვა, (და)ტენვა 2. ჩურთვა

ძელი см. ძეძი [ʒeli см. ʒeʒi]

ძერა//ძერო см. ცოროცო [ʒera//ʒero см. coroco]

ძეში-ძეშა [ʒeši-ʒeša]
до дна — ძირის ძირამდე

ძეძი [ʒeʒi]
мякоть (мяса) — რბილი (ხორცი)

ძვენა [ʒvena]
1. лежать 2. существование (о предметах) — 1. დება (ყრა) 2. არსებობა (უსულო საგანი)

ძია [ʒia]
бусы
მძივი

ძიგირი//ძჷგირი [ʒigiri//ʒəgiri] *(сам.)*
1. шип розы 2. *ботан.* павой
1. ვარდის ეკალი 2. ეკალღიჭა

ძიგირონი [ʒigironi]
тернистое место
ეკლიანი ადგილი, ეკალნარი

ძი/ჷმარი [ʒi/əmari]
уксус
ძმარი

ძირხვი [ʒirxvi]
луковица (редиса, моркови)
ბოლქვი (ბოლოკის, სტაფილოს)

ძიუდოღურათ [ʒiudoɣurat] *нареч.*
едва, еле-еле
ძლივძლივობით

ძიქვა [ʒikva]
брюки (галифе) с сужением к низу
შარვალი (გალიფე); ბამბის შარვალი ვიწრო ქვედა ნაწილით

ძიცა [ʒica]
смеяться; смех
სიცილი

ძიცებული [ʒicebuli] *прич.*
рассмеявшийся
გაცინებული

ძიძე [ʒiʒe]
кормилица, няня
ძიძა

ძიძვინი [ʒiʒvini] *(сам.)*
выглядеть слишком полным, упитанным
ზომაზე მეტად გაბერილად, გასუქებულად გამოყურება

ძიხვი [ʒixvi] *зоол.*
тур
ჯიხვი

ძოკი(ა) [ʒoḳi(a)] *(сам.)*
1. буйволица 2. теленок (подросший); *перен.* маленькая свинья
1. ფურკამეჩი 2. ბოჩოლა; *გადატ.* პატარა ღორი

ძორი [ʒori]
труп; падаль
მძორი

ძუნა//ძჷნა см. ძვენა [ʒuna//ʒəna см. ʒvena]

ძღაბალა [ʒɣabala]
девичество
გოგოობა, ქალიშვილობა

ძღაბქურცამი [ʒɣabkurcami] *зоол.*
ёж
ზღარბი

ძღაბქუცუცამი см. ძღაბქურცამი [ʒɣabkucucami см. ʒɣabkurcami] *зоол.*
ёж
ზღარბი

ძღაფურცხამი см. ზღაბქურცამი, ძღაბქურცამი [ʒɣapurcxami см. zɣabkurcami, ʒɣabkurcami]

ძღვა(ნ)ძღვილი [ʒɣva(n)ʒɣvili] *прич.*
промокший
გაწუწული

ძღვიძღვა [ʒɣviʒɣva]
замухрышка
ავთვალადი, პატარა და უშნო (შესახედაობით)

ძღი(რ)კაფა [ʒɣi(r)ḳapa] *(сам.)*
1. брать (на руки, спину, плечи) 2. *перен.* схватить женщину с целью обесчестить
1. კიდება, ატატება (ხელში), ჭიდება (ზურგზე) 2. ხელის ჩავლება (მოჭიდება) ქალისათვის გაუპატიურების მიზნით

წ

წა- [ça-] *прост. прев.*

წააჸუნებელი [çaa'unebeli] *прич.*
то, что подлежит порче
გასაფუჭებელი, წასახდენი

წაბი [çabi]
бровь
წარბი

წადილო [çadilo] *нареч.*
охотно, с желанием; настойчиво
მონდომებით, ხალისით, ხალისიანად; დაჟინებით

წაბ(რ)ი см. წაბი [çab(r)i см. çabi]

წაკარტი см. წარკა(ნ)ტი [çaḳarṭi см. çarḳa(n)ṭi]

წაკურთხია [çaḳurtxia] *религ.*
крещение, водосвятие
ნათლისღება, წყლის კურთხევა, წყალკუთხევა

წალამი [çalami] *ботан.*
1. тростник 2. сорго дикое
1. ლერწამი 2. შალაფა

წალამკალამი [çalamḳalami]
перо (тростниковое)
ლერწმის კალამი

წალენჯიხა [çalenǯixa] *топон.*
Цаленджиха (районный центр)
წალენჯიხა (დაბა და რაიონული ცენტრი)

წალიკე [çaliḳe]
болезнь вроде чумы
ჟამის, ჭირის მსგავსი ავადმყოფობა

წალიკონი см. ჭა(ლ)იკონი [çaliḳoni см. ča(l)iḳoni]
буря
ქარიშხალი

წამალი [çamali]
1. лекарство 2. яд
1. წამალი 2. საწამლავი

წამალუა [çamalua]
1. лечить(ся) 2. опрыскивать (лозу)
1. მკურნალობა, წამლობა 2. შეწამვლა (ვაზის)

წამაჸონებელი//წამაჸონარი [çama'onebeli//çama'onari] *прич.*
портящий
გამფუჭებელი

წამი [çami]
1. миг 2. секунда
წამი

წამოწანა см. წანამოწანა [çamoçana см. çanamoçana]
год (двенадцать месяцев)
წელიწადი

წამოწანელი//წანმოწანელი [çamoçaneli//çanmoçaneli]
годовалый, годичный
ერთი წლის; წლიანი

წანა [çana]
год
წელი

წა(ნა)მოწანა [ça(na)moçana]
один год (*букв.* годами-год, по годам)
ერთი წელი (*სიტყვასიტყვით* წლითიწლობით)

წანდილი [çandili]
кутья
წანდილი

წანერა [çanera] *зоол.*
боров, (годовалый) поросенок
ბურვაკი (ერთი წლისა)

წანერი: ვითოშქვითი წანერი [çaneri: vitoškviti çaneri]
однолетний ➢ семнадцатилетний
ერთი წლის; წლის ➢ ჩვიდმეტი წლის

წა(ნ)მოწანას [ça(n)moçanas] *нареч.*	
в течении года	(ერთი) წლის მანძილზე
წართუმა см. წაულა [çartuma см. çaula]	
წარკა(ნ)ტი [çarķa(n)ţi] *(сам.)*	
кирка	წერაქვი
წარჩე [çarče] *топон.*	
Царче (село в Самурзакано)	წარჩე (სოფელი სამურზაყანოში)
წარწალი [çarçali]	
метаться; носиться	ბორგვა, შფოთვა; წანწალი, წრიალი
წაულა [çaula] *(сен.)*	
порча; портиться	გაფუჭება, წახდენა
წაულირი [çauliri] *прич.*	
испорченный, порченный	გაფუჭებული, წამხდარი
წაქა [çaka]	
сыворотка (после приготовления сыра)	შრატი, წაქი (ყველის ამოღების შემდეგ ნარჩენი სითხე)
წაჩხურა [çačxura] *топон.*	
название реки (Мартвильский район)	მდინარე მარტვილის რაიონში
წაწიბელი [çaçibeli]	
подлива, соус	საწებელი, წვენი
წაწირი [çaçiri] *(сен.), прич.*	
спрессованный	დაწნეხილი
წაწახუა [çaçaxua]	
прессовать	(და)წნეხა
წაწუა [çaçua]	
наполнить до отказа; *перен.* нарядить	თავამდე ავსება, გაპიპინება; *გადატ.* მოკაზმვა, მორთვა
წაჸუნებული [ça'unebuli] *прич.*	
испорченный	გაფუჭებული
წეარი//წიარი [çeari//çiari] *зоол.*	
борзая (собака)	მწევარი
წებრი//წებრა [çebri//çebra] *(сам.), зоол.*	
щука	ქარიყლაპია
წეწილი [çeçili] *прич.*	
растрепанный	დაწეწილი
წეწუა [çeçua]	
трепать, терзать	წეწვა
წვანდი//წვანჯი [çvandi//çvanǯi]	
1. вершина, верхушка 2. острие 3. *перен.* клюв	1. კენწერო, წვერი 2. წვეტი 3. *გადატ.* ნისკარტი
წვანერი//წვანელი [çvaneri//çvaneli] *(сам.)*	
зелень (употребляемая в пищу)	მწვანილი
წვერა см. წვერენდი [çvera см. çverendi]	
წვერამი [çverami] *(сам.)*	
бородатый	წვერიანი
წვერენდი [çverendi] *зоол.*	
усач (рыба)	წვერა
წვინარი //წვინორი [çvinari//çvinori] *(сам.), зоол.*	
выдра	წავი

წვირე [çvire]
жижа (навозная) — ნეხვის წუნწუხი

წვიწვილი [çviçvili] *прич.*
растрепанный — გაწეწილი

წვიწვინი [çviçvini] *(сам.)*
1. миловидность 2. кокетничать, нежничать — 1. სანდომიანი ყურება 2. კეკლუცობა, ნაზობა

წია//მოწია [çia//moçia]
собирать (урожай) — მოწევა, მოსავლის აღება

წია//წილა [çia//çila]
писк — წივილი, ჭყივილი

წიარი//წეარი [çiari//çeari]

წითელე [çitele]
краснуха, корь — წითელა (ბატონები)

წი(ი)ლი//წიირი [çi(i)li//çiiri] *прич.*
1. высосанный 2. сорванный; собранный — 1. გამოწოვილი 2. მოკრეფილი

წიკვილი [çiḳvili] *прич.*
запачканный — ჭუჭყიანი

წიკუა [çiḳua]
марать, пачкать — (გა)სვრა, თხუპნა

წილამური [çilamuri]
стружки (кудряшки на чичилаки, на новогодней елке в Грузии, символ бороды Святого Василия, покровителя животных) — ბურბუშელა; ჩიჩილაკის ხუჭუჭა ნათალი

წილი [çili]
доля, часть — წილი

წილირი// წი(ი)ლი ср. წიირი [çiliri// çi(i)liri ср. çiiri] *(сен.), прич.*
сорванный (о растении) — მოკრეფილი (მცენარე)

წილიხუა см. წილოხუა: წილიხანს, გოწილიხუ [çilixua см. çiloxua: çilixans, goçilixu]
сжимать, выжимать ➢ он выжимает, он выжал — (გა)წურვა ➢ ის წურავს, მან გაწურა

წილოხუა//წჷლოხუა [çiloxua//çəloxua] *(сам.)*
выжимать (закручивая), выкручивать белье — წურვა (ხელით), (გამო)წურვა (თეთრეულის)

წილუა [çilua]
срывать, собирать (о растении) — კრეფა (ნაყოფის, მცენარეულის)

წიმოკვათილი//წჷმოკვათილი [çimoḳvatili//çəmoḳvatili] *прич.*
подрезанный (спереди) с кончика — წაჭრილი

წიმაკითხე//წჷმაკითხე [çimaḳitxe//çəmaḳitxe] *прич.*
читатель — (წა)მკითხველი

წიმახ(ი)//წჷმახ(ი)//წიმუხ(ი)//წჷმუხ(ი) [çimax(i)//çəmax(i)//çimux(i)// çəmux(i)] *(сам.), нареч.*
прежде, раньше — უწინ

წიმახიანი//წჷმახიანი [çimaxiani//çəmaxiani]
прежний — უწინდელი, წინანდელი

წიმდა см. წიმინდე [çimda см. çiminde]

წიმდა//წინდა [çimda//çinda]
грязь — მწიკვლი, ჭუჭყი

წიმდამი//წინდამი [çimdami//çindami]
грязный — ჭუჭყიანი

წიმი(ი) [çimi(i)] *нареч.*
1. вперед 2. после, потом — 1. წინ 2. მერმე, შემდეგ

წიმინდე [çiminde]
чистый — სუფთა, წმინდა

წიმინდუა [çimindua]
чистить — გასუფთავება, წმენდა

წიმნაბადი//წჷმნაბადი [çimnabadi//çəmnabadi] *прич.*
родившийся (на кончике чего-либо) — დანაბადი (რამის წინ, რამის წვერზე)

წიმო- см. მიწო- [çimo- см. miço-]

წიმოდგინა//წჷმოდგინა [çimodgina//çəmodgina]
привстать — წამოდგომა

წიმოდჳალა//წჷმოდჳალა [çimodwala//çəmodwala]
класть (впереди) — წინ დადება

წიმოკუნა//წჷმოკუნა //წიმოკონა [çimoḳuna//çəmoḳuna //çimoḳona]
выдвинуть; подтягивать (впереди) — წამოწევა (წინ)

წიმოლაფა//წჷმოლაფა [çimolapa//çəmolapa]
вскакивать — წამოვარდნა

წიმონჯირა(ფა)//წჷმონჯირა(ფა) [çimonǯira(pa)//çəmonǯira(pa)]
прилечь — წამოწოლა

წიმონჯირელი//წჷმონჯირელი [çimonǯireli//çəmonǯireli] *прич.*
прилегший — წამოწოლილი

წ(ი)მორთი//წ(ჷ)მორთი [ç(i)morti//ç(ə)morti] *анат.*
икра (ноги) — ნაკუთალი (წვივისა)

წიმორინა//წჷმორინა [çimorina//çəmorina]
1. подниматься (на ноги) 2. стоять бесцельно — 1. წამოდგომა 2. სადმე დგომა უმიზნოდ

წიმოფაფუა//წჷმოფაფინი: ხარხი მინდორს წიმი(ი)ფაფუ(უ) [çimopapua//çəmopapini: xarxi mindors çimi(i)papu(u)]
кишеть, толпиться ➤ народ толпится на площади — ბევრის ერთად თავმოყრა, ფუთფუთი, რევა ➤ ხალხი თავს იყრის (ირევა) მოედანზე

წიმოყირტუა//წჷმოყირტუა [çimoqirṭua//çəmoqirṭua]
1. глотать на открытом месте (в поле, на балконе) 2. некрасиво выкрикивать; рев ➤ рев буйвола — 1. ყლაპვა ღია ადგილზე (მინდორზე, აივანზე) 2. წამოყვირება; ყროყინი ➤ კამეჩის ყროყინი

წიმოცუმა//წჷმოცჷმა [çimocuma//çəmocuma]
вскакивать, вскочить (о многих) — წამოცვენა (ბევრისა), წამოცვივნა

წიმოძახინი//წჷმოძახინი [çimoʒaxini//çəmoʒaxini]
1. воскликнуть, прикрикивать 2. *перен.* попрекнуть, упрекнуть — 1. წამოძახება, წამოძახილი 2. *გადატ.* დაყვედრება

წიმოძვენა//წჷმოძვენა [çimoʒvena//çəmoʒvena]
лежать (впереди чего-либо) — წინ დება (რამის)

წიმოწკურინაფა//წჷმოწკურინაფა [çimoçḳurinapa//çəmoçḳurinapa]
вырывать, выкалывать (глаза) — დათხრა, დავსება (თვალის)

წიმოჭირინაფა//წჷმოჭირინაფა [çimoçirinapa//çəmoçirinapa]
1. протягивать руку (вперед) 2. предлагать — 1. წაწვდენა (ხელისა) 2. მირთმევა, შეთავაზება

წიმოჭუალა//წჷმოჭუალა [çimoçuala//çəmoçuala]
поджигать (спереди); обжечь (*напр.*, руку от мороза) — წინიდან დაწვა (რამის), წაწვა (*მაგ.* სიცივისაგან ხელისა)

წიმოხვილაფა//წჷმოხვილაფა [çimoxvilapa//çəmoxvilapa]
1. увидеть впереди 2. заста(ва)ть — 1. წინ დანახვა 2. თავს დადგომა, წასწრება

წიმოხ(ი)//წჷმოხ(ი) см. წიმახ(ი) [çimox(i)//çəmox(i) см. çimax(i)]

წიმოხოხუა//წჷმოხოხუა [çimoxoxua//çəmoxoxua]
выползать (вперед) — გამოძრომა, გამოხოხება, წამოხოხება

წიმოხუაფა// წჷმოხუაფა [çimoxuapa//çəmoxuapa]
лежать, опрокинуться на открытом месте (о крупных предметах) — წინ პირქვე დამხობა ღია ადგილას (რაიმე საგნისა)

წჷმოჯიკაფა//წჷმოჯიკაფა [çimoǯiḳapa//çəmoǯiḳapa]
выталкивать, толкать (вперед)
ხელის კვრა, ჯიკავი (წინ წასაწევად), წაჯიკავება

წიმულა [çimula]
выходить (вперед)
წინ (სადმე) წასვლა

წინდა [çinda] ср. წიდა *(др. груз.)* [çida]
грязь (на теле, коже)
ჭუჭყი (კანზე, ტანზე)

წინდამი [çindami]
грязный (о коже, теле)
ჭუჭყიანი (კანი, ტანი)

წირადილი//წჷრადილი [çiradili//çəradili] *прич.*
отжавшийся, выжатый
გამოწურული, დაწრეტილი

წირადუა//წჷრადუა [çiradua//çəradua]
1. отжать, отжиматься (от влаги) 2. цедить(ся); цежение
1. (გა)წურვა 2. (და)წრეტა

წირიდუა [çiridua]
цедить
წრეტა, წურვა

წიროხილი//წი(ლ)ოხილი [çiroxili//çi(l)oxili] *(сен.), прич.*
выкрученный, выжатый (выкручивая)
გრეხით დაწურული, გამოწურული

წიროხუა см. წილოხუა [çiroxua см. çiloxua] *(сен.)*

წირს(უ)ფალი [çirs(u)pali]
1. заботящийся (о ком, чем-либо) 2. родитель, родственники
1. მზრუნველი, მშობელი 2. პატრონი, ჭირისუფალი

წირუა//წჷრუა [çirua//çərua]
отжимать, процеживать
(გა)წურვა

წირღვი [çirɣvi] *(сам.)*
голень (животного)
წვივი, კანჭი

წირღუ//წჷრღუ//წირღჷ [çirɣu//çərɣu//çirɣə] *(сам.)*
1. плетка 2. *ботан.* ломонос
1. დაგრეხილი წნელი, ღვლერჭი 2. კატა-ბარდა

წიფი [çipi] *ботан.*
растение (типа льна)
წიფელი

წიფური [çipuri] *ботан.*
бук (дерево)
წიფელი

წიწიმ/ნდა/ერა ср. ციმუა [çiçim/nda/era ср. cimua] *(сам.), (сен.), ботан.*
земляника
მარწყვი

წიწკაზი [çiçḳazi] *(сам.)*
1. заглушка, скрепляющая оси (арбы) со ступицей 2. регулятор (бандуры, чонгура)
1. ჭანჭიკი; ურმის ბორბლის მორგვში ღერძის დასამაგრებელი 2. ფანდურის, ჩონგურის სიმის სარეგულირებელი

წიწმარიტი [çiçmariṭi] *(сам.)*
перен. вспыльчивый
ფიცხი, ფხუკიანი

წიწმარიტა//წჷწმარჷტა [çiçmariṭa//çəçmarəṭa] *(сам.), ботан.*
цицмати, кресс-салат
წიწმატი

წკა мн.ч. წკალ-ეფ-ი [çḳa мн.ч. çḳal-ep-i]
косточка (плода)
კურკა

წკანტილი [çḳanṭili] *прич.*
1. аккуратный (о человеке); опрятный 2. чистый (о вещах, руках)
1. ზედმიწევნით კოხტა 2. ძალიან სუფთა, წმინდა, ფაქიზი (საგნები, ხელი)

წკანტუა [çḳanṭua] *(сам.)*
1. быть аккуратным, опрятным 2. *перен.* уладить, устроить (дело)
1. ზედმიწევნით სუფთად და კოხტად გაკეთება რამის 2. გადატ. საქმის მოკვარახჭინება

წკაპუა [çḳapua]
1. выстроить 2. чавкать 3. тесать дерево теской
1. გამწკრივება 2. წკაპანი, ხრაშუნი 3. თლა ➢ ხის თლა ნაჯახით

წკაპულუა [çḳapulua]
изрезать на мелкие куски; расщеплять   წვრილად (გა)პობა, (და)ჭრა

წკარუა см. (ნ)წკარუა [çḳarua см. (n)çḳarua]

წკარწკალი [çḳarçḳali]
1. блеск, блестеть, сверкать 2. журчание   1. ბრწყინვა, პრიალი, კრიალი 2. წკანწკარი (წყლის)

წკაფანი [çḳapani] *(сам.)*
скулить, визжать (о собаке)   წკმუილი, წკმუტუნი (ძაღლის)

წკვარამი [çḳvarami]
1. пропасть, расщелина 2. ужасно тёмный   1. უფსკრული, წკვარამი, ნაპრალი 2. საშინლად ბნელი

წკვენთერე см. წკვენტერე [çḳventere см. çḳvenṭere]

წკვენტერე [çḳvenṭere] *(сам.)*
остроконечный   წვეტიანი

წკვინტა [çḳvinṭa]
заостренный   წამახული, წაწვეტიანებული

წკვირინი [çḳvirini]
смотреть угрюмо, обиженно   კუშტად, წყენით ყურება

წკიდუა [çḳidua]
плотно класть, нагромождать   მჭიდროდ დაწყობა, დაზვინვა

წკიმაიანი//წკჷმაიანი [çḳimaiani//çḳəmaiani]
находящийся (близ, у, при чем-либо)   მყოფი (ახლოს ვინმეს ან რამეს)

წკიმონტილი//წკჷმონტილი//წკუმონტირი [çḳimonṭili//çḳəmonṭili //çḳumonṭiri] *прич.*
скрученный   დაგრეხილი

წკიპირი [çḳipiri] *прич.*
наряженный   მოკაზმული, მორთული

წკიპუა [çḳipua]
наряжать(ся)   (მო)კაზმვა, (მო)რთვა

წკირი//წკჷრი [çḳəri//çḳəri]
1. вертел (деревянный) 2. шип 3. палочка (очень маленькая)   1. წვრილი ჯოხი, შამფური 2. ეკალი 3. ჩხირი

წკირილი//წკჷრილი [çḳirili//çḳərili] *прич.*
(раз)рубленный, расколотый   გაპობილი, დაჩეხილი

წკირუა//წკჷრუა: წკირუნს, დოწკირუ [çḳirua//çḳərua: çḳiruns, doçḳiru]
колоть, рубить ➢ он рубит; он разрубил, нарубил   პობა ➢ ის აპობს, მან დააპო

წკიტონი [çḳiṭoni]
щипать   ჩქმეტა, ბწკენა

წკიტონუა: წკიტონუნს, უწკიტონუანს [çḳiṭonua: çḳiṭonuns, uçḳiṭonuans]
щипать ➢ он щиплет, он его щиплет   ჩქმეტა ➢ ის ჩქმეტს, ის უჩქმეტს მას

წკიფი [çḳipi] *(зугд.)*
мережа (вроде корзины для ловли рыбы)   ბადე, ფაცერი

წკიწკი [çḳiçḳi]
1. нежный 2. отвращение   1. აზიზი 2. ზიზღი

წკიწკონუა [çḳiçḳonua]
есть (мало и брезгливо), кромсать; отщипывать мелкие кусочки   ციცქნა, წიწკნა

წკულეტი [çḳuleṭi] *(сам.)*
прут (скрученный)   დაგრეხილი წნელი, ლვლერჭი, წნული

წკუმონტირი//წკჷმონტირი [çḳumonṭiri//çḳəmonṭiri] *прич.*
закрученный   (და)გრეხილი, (და)ლვლარჭნილი

წკუმონტუა//წკჷმონტუა [çḳumonṭua//çḳəmonṭua] *(сам.)*
закручивать   (და)გრეხა, (და)ლვლარჭნა

წკუ(ნ)წკი [çḳu(n)çḳi]
1. падкий 2. скряга — 1. მსუნაგი 2. წუწკი, ძუნწი, წუწურაქი

წკუ(ნ)წკობა [çḳu(n)çḳoba]
1. падкость 2. скупость — 1. მსუნაგობა 2. ძუნწობა

წკურილი [çḳurili] *прич.*
1. зажмуренные (глаза) 2. скрещенные (руки) — 1. მოჭუტული (თვალები) 2. გადაჭდობილი (ხელები)

წკურინი//წკუნირაფა см. წკვირინი [çḳurini//çḳurinapa см. çḳvirini]
1. зажмурить (глаза) 2. вырывать, выкалывать (глаза) 3. угрюмо смотреть — 1. თვალის დახუჭვა, მოჭუტვა 2. თვალების დათხრა, დავსება 3. კუშტად ყურება

წკურუა [çḳurua] *(сам.)*
зажмури(ва)ть, закрывать (глаза) — ჭუტვა, ხუჭვა (თვალის)

წკურუმი см. წკვარამი [çḳurumi см. çḳvarami] *(сам.)*
1. тьма, темень, темнота 2. пучина, пропасть — 1. სიბნელე, წყვდიადი 2. უფსკრული

წკგრუა см. ნწკგრუა [çḳərua см. nçḳərua]

წოზადუა//იწოზადუა [çozadua//içozadua]
встречать (перед чем-либо) — წინ დახვედრა, შეხვედრა

წოლა [cola]
сажа — მური

წონაფა [çonapa]
предполагать, рассчитывать — (და)გულება, ვარაუდი

წონება [çoneba]
1. одобрять 2. не одобрять — 1. მოწონება 2. დაწუნება

წონირი [çoniri] *прич.*
взвешенный — აწონილი

წონუა [çonua]
1. взвешивать 2. сравнивать — 1. აწონა 2. შედარება

წორეთ [çoret] *нареч.*
как раз; именно, точь в точь — სწორედ

წორი [çori]
1. ровный, равный 2. правильный — 1. თანაბარი, სწორი, ტოლი 2. სწორი, წესიერი

წორო [çoro] *(сен.), нареч.*
1. вместе 2. поровну; одинаково — 1. ერთად 2. ერთნაირად, თანაბრად, თანასწორად

წორო-წორო [çoro-çoro] *нареч.*
попарно, наравне с кем-нибудь — თანაბრად, თანასწორად

წოხ(ო)ლე [çox(o)le] *нареч.*
1. вперед, впереди 2. раньше — 1. უწინ, წინ 2. ადრე

წოხოლენი [çoxoleni]
1. передний 2. прежний, предыдущий — 1. წინა 2. უწინდელი, წინანდელი

წოხოლეშე [çoxoleše] *нареч.*
спереди — წინიდან

წოწინარი [çoçinari]
рычаг для поднимания тяжести или черпания воды из колодца — ოწინარი

წრომი см. რწომი [çromi см. rçomi] *зоол.*

წუ//წგ [çu//çə]
мякина, солома измельченная — ბზე

წუკალი//წუკალე [çuḳali//çuḳale]
котел (маленький) — პატარა ქვაბი

წუმილი//წიმილი [çumili//çimili] *прич.*
разлитый, пролитый — დაქცეული, დაღვრილი

წურაფა [çurapa] *(сен.)*
1. поручать (дело) 2. указывать (дорогу) — 1. დავალება, დასაქმება 2. მითითება, ჩვენება (გზისა)

წურაფილი [çurapili] *прич.*
1. направленный, указанный 2. порученный — 1. მითითებული, მიმართული 2. დანავალები

წურეხი см. ჭკულეტი [çurexi см. çkuleṭi]

წურუა [çurua]
1. (вы)жать, выжимать, цедить 2. проводить полосу на поле 3. *перен.* надсекать, надрезать (уши) — 1. (და)წურვა 2. კვალი, კვლების გაკეთება 3. სერის დადება (ყურზე), (და)სერვა

წ(უ/ე)რუქი//წრუქი [ç(u/ə)ruki//çruki]
сыворотка — შრატი (ყველის ამოყვანის შემდეგ ნარჩენი), წაქა

წურწუმანობა [çurçumanoba]
мелочность, мелочный — წვრილმანობა

წურწუფა [çurçupa] *(сен.)*
сера — გოგირდი

წუღაზი мн.ч. წუღაზ-ეფ-ი [çuɣazi мн.ч. çuɣaz-ep-i]
чувяки — წუღა

წყა(ვ)ი см. წყოლი [çqa(v)i см. çqoli] *ботан.*
лавровишня — წყავი

წყა(ე)ი см. წყა(ვ)ი [çqa(e)i см. çqa(v)i]

წყათილი [çqatili] *прич.*
засоленный; *перен.* завышенная (цена) — დამარილებული, მარილწყალმოსხურებული; *გადატ.* ფასმომატებული

წყათუა [çqatua]
засаливать, засолка — დამარილება, მარილიანი წყლის მოსხურება

წყალ-მარჩხი [çqal-marčxi]
отмель — მარჩხობი

წყარილი [çqarili] *прич.*
орошенный — მორწყული

წყარმართუ [çqarmartu]
водоворот — მორევი

წყარუა [çqarua]
орошать; *перен.* уметь плавать — მორწყვა; *გადატ.* ცურვის ცოდნა

წყე(ი) см. წყა(ვ)ი [çqe(i) см. çqa(v)i]

წყენა [çqena]
обижать(ся), обидеть, огорчать — წყენა, წყენინება

წყვარამი см. ჭკვარამი [çqvarami см. çkvarami]

წყითე [çqite]
рассол; *перен.* соленый — მარილწყალი; *გადატ.* მარილიანი

წყითუ//წყეთუ//წყითე [çqitu//çqətu//çqite] *(сам.)*
1. соленый 2. *перен.* дороговизна, дорогой (о цене) — 1. მწუთხე, მარილიანი 2. *გადატ.* სიძვირე; ძვირი

წყითუ-კვარი//წყეთუ-კვარი [çqitu-ḳvari//çqitu-ḳvari] *(сам.)*
соленая лепешка — მარილიანი კვერი

წყიი см. წყე(ი)//წყ(ე)ი [çqii см. çqe(i)//çq(e)i] *(сам.)*

წყილოტირი см. ჭყილო(ნ)ტილი [çqiloṭiri см. čqilo(n)ṭili] *прич.*
раздавленный — გასრესილი, გაჭყლეტილი

წყილოტუა см. ჭყილო(ნ)ტუა [ç̣q̣iloṭua см. č̣q̣ilo(n)ṭua]
давить (выжимая жидкость); мять — სრესა, ჭყლეტა

წყ(ი)ნარი [ç̣q̣(i)nari]
тихий — წყნარი

წყინაფა//წყჷნაფა [ç̣q̣inapa//ç̣q̣ənapa]
1. скучать, испытывать скуку 2. огорчить — 1. მოწყენა 2. წყენინება

წყინაფილი [ç̣q̣inapili] *прич.*
огорченный, опечаленный, скучный — დაღონებული, მოწყენილი, ნაწყენი

წყირი//წყჷრი [ç̣q̣iri//ç̣q̣əri] *энтом.*
блоха — რწყილი

წყირტაფი см. ჭყირტაფი [ç̣q̣irṭapi см. č̣q̣irṭapi]

წყოლი см. წყავი [ç̣q̣oli см. ç̣q̣avi] *(сен.)*

წყორილი [ç̣q̣orili] *(сен.), прич.*
1. смешанный 2. разбавленный — 1. ნარევი 2. გაზავებული

წყორუა [ç̣q̣orua] *(сен.)*
1. смешивать 2. разбавлять — 1. გარევა 2. გაზავება

წყუაფა см. (ნ)წყუალა[1] [ç̣q̣uapa см. (n)ç̣q̣uala]

წყუნაფა [ç̣q̣unapa]
вызвать боль, заболеть, делать больно — ატკივება, ტკენა

წყუნაფილი [ç̣q̣unapili] *прич.*
больное место (на теле) — ატკივებული, ნატკენი (ადგილი ტანზე)

წყურგილი/ე [ç̣q̣urgili/e]
родник — წარო

წყურგულე см. წყურგილი [ç̣q̣urgule см. ç̣q̣urgili]

წყურიში//წყურუში [ç̣q̣uriši//ç̣q̣uruši]
прясло (деталь веретена) — კვირისტავი (თითისტარის ნაწილი)

წყურკუჩხი [ç̣q̣urḳučxi] *(сам.)*
лодыжка — კოჭი

წყურუში *(сам.)* см. წყურიში [ç̣q̣uruši см. ç̣q̣uriši]

წყუწუტი см. წყურკუჩხი [ç̣q̣uç̣uṭi см. ç̣q̣urḳučxi]

ჭ

ჭა мн.ч. ჭალ-ეფ-ი [ç̣a мн.ч. ç̣al-ep-i]
солома, мякина — ბზე, ჩალა

ჭაბაკე/ილი [ç̣abaḳe/ili] *прич.*
потоптанный, утрамбованный — დატკეპნილი

ჭაბაკუა [ç̣abaḳua]
топтать, попирать, трамбовать — დატკეპნა; გათელვა

ჭაბილი [ç̣abili] *прич.*
склеенный — დაწებებული

ჭაბუ [ç̣abu]
клей — წებო

ჭაბუა [ç̣abua]
клеить — წებვა

ჭაკუნი [ç̣aḳuni]
лапта (игра), хоккей деревянной клюшкой — ჩოგან-ბურთი, ჰოკეის მსგავსი თამაში მოკაუჭებული ხის ჩოგნით

ჭალა [ç̣ala]
шить — კერვა

ჭალავარი//ჭალაყვალი [ç̣alavari//ç̣ala'vali]
только что сгустившийся молодой сыр — ახლადშედედებული ყველი

ჭალე [ç̣ale]
лужайка (у реки), роща (прибрежная) — ჭალა (მდინარის პირას), სანაპირო ჭალა

ჭალენჯიხა см. წალენჯიხა [ç̣alenǯixa см. çalenǯixa]

ჭა(ლ)იკონი [ç̣aliḳoni]
буря — ქარიშხალი

ჭანაფა: ჭანაფულენს//იჭანუანს, ქიმიჭანუუ [ç̣anapa: ç̣anapulens//iç̣anuans, kimiç̣anuu]
звать, приглашать ➢ он зовет, приглашает; он призвал, пригласил — (და)ბარება, (მო)წვევა ➢ ის იწვევს, იბარებს; მან მოიწვია, დაიბარა

ჭანაფილი [ç̣anapili] *прич.*
званный, приглашенный — დაბარებული, მოწვეული

ჭანდაკი [ç̣andaḳi]
плетень; прут — ღვლერჭი, წნული

ჭანდი см. ჭანჯი [ç̣andi см. ç̣anǯi] *энтом.*
муха — ბუზი

ჭანური [ç̣anuri] *(сам.)*
котел (медный) — სპილენძის ქვაბი

ჭა(ნ)ჭყირი [ç̣anç̣qiri] *прич.*
мятый — დაჭეჭყილი, დაჭყლეტილი

ჭა(ნ)ჭყუა [ç̣a(n)ç̣qua]
давить, мять — (და)ჭეჭყვა, ჭყლეტა

ჭანჯი см. ჭანდი [ç̣anǯi см. ç̣andi] *(сен.)*

ჭაპანი [ç̣aṗani] *(сам.)*
пуп — ჭიპი

ჭაპურია [č̣ap̣uria] *(сам.)*
мамалыга (с сыром) — ყველიანი ღომი

ჭარაფა: აჭარუუ [č̣arapa: ač̣aruu]
удостаивать(ся) ➤ он удостоится — ღირსება ➤ მას ეღირსება

ჭარაფილი [č̣arapili] *прич.*
удостоившийся — ღირსებული

ჭარგა [č̣arga]
пестрый, разноцветный — ფერად-ფერადი, ჭრელი

ჭარდაკი [č̣ardaḳi]
шахматы — ჭადრაკი

ჭარკანუა [č̣arḳanua]
быть усыпанным, покрывать (сплошь), густо покрываться (плодами) — დახუნძვლა (ნაყოფით)

ჭარუა-კითხირი [č̣arua-ḳitxiri]
грамота — წერა-კითხვა

ჭარჭულერი [č̣arč̣uleri] *прич.*
испещренный, орнаментированный, пятнистый, узорчатый — აჭრელებული, დაწინწკლული, ნაყშიანი, წინწკლებიანი

ჭაფურია [č̣apuria] *ботан.*
1. род травы (очень сладкий) 2. *перен.* сладкий, вкусный (о еде) — 1. მთის ბალახი (ძალიან ტკბილი) 2. *გადატ.* ტკბილი, გემრიელი (იტყვიან საჭმელზე)

ჭაჭა^1 [č̣ač̣a]
1. виноградные выжимки (для самогона) 2. *перен.* водка, чача — 1. ჭაჭა (გამოწურული ყურძნის ნარჩენი) 2. *გადატ.* არაყი

ჭაჭა^2 мн.ч. ჭაჭ-ეფ-ი [č̣ač̣a мн.ч. č̣ač̣-ep-i]
почка, почки — თირკმელი, თირკმელები

ჭაჭირი [č̣ač̣iri] *прич.*
нанизанный — ასხმული, აცმული

ჭაჭუა [č̣ač̣ua]
нанизывать, нанизать — ასხმა, აცმა

ჭაჭუტელი [č̣ač̣uṭeli]
1. пестрый 2. *прич.* некрасиво скатанный комок (*напр.*, тесто) — 1. ჭრელი 2. უშნოდ დაგუნდავებული (*მაგ.*, ცომი)

ჭახანი см. ჭეხანი [č̣axani см. č̣exani]
немного времени; недолгий, кратковременный — ცოტა ხანი; ხანმოკლე

ჭახანს [č̣axans] *нареч.*
недолго — ცოტა ხანს

ჭე см. ჭიჭე [č̣e см. č̣ič̣e]

ჭემი см. რჭემი [č̣emi см. rč̣emi]

ჭენჭყი//ჭენჭყო [č̣enč̣q̇i//č̣enč̣q̇o] *(сам.)*
болотистое место — ჭანჭრობი, ჭაობი, ჭაობიანი ადგილი

ჭერი [č̣eri] *прич.*
шитый — შეკერილი

ჭერჭე [č̣erč̣e] *(сен.)*
пестрый — ჭრელი

ჭეს [č̣es] *нареч.*
немного — ცოტას

ჭეჭეთობა [č̣eč̣etoba] *религ.*
Чечетоба (праздник) — ჭიაკოკონობა

ჭეხანი см. ჭახანი [č̣exani см. č̣axani]

ჭეხანს см. ჭახანს [ç̣exans см. ç̣axans]

ჭვათაფი [ç̣vatapi]

капанье | წვეთება

ჭვათუა [ç̣vatua]

капать | წვეთა; წვეთება

ჭვაკაფი [ç̣vaḳapi]

передвигаться (неуклюже), перешагнуть | უშნოდ გადანაცვლება, გადაწევა, გადადგმა (ფეხის)

ჭვალა [ç̣vala]

1. удой 2. молочный продукт (сыр, молоко) с одного удоя | 1. წველა 2. ერთი მოწველის რძის პროდუქტი (რძე, ყველი)

ჭვალიკი//ჯღვალიკი [ç̣valiḳi//ǯɣvaliḳi] *(сам.), (сен.)*

коготь | კლანჭი, ჭანგი

ჭვალუა [ç̣valua]

доить | (მო)წველა

ჭვარი см. ჭვარუა [ç̣vari см. ç̣varua]

ჭვარილი [ç̣varili] *прич.*

1. срезанный 2.очищенный (под ниву) | 1. გაკაფული 2. ყანისათვის (საყანედ) მოახოებული ადგილი

ჭვარუა [ç̣varua]

1. срезать (секирой) 2. очищать место (под ниву) | 1. (გა)კაფვა 2. ადგილის საყანედ გამზადება, ტყე-ჯაგისაგან (გა)წმენდა

ჭვარჭვალი[1] [ç̣varç̣vali]

1. моргнуть, подмигивать 2. мигать (глазами) | 1. თვალით ნიშნება 2. თვალების დახამხამება, ხამხამი

ჭვარჭვალი[2]: იჭვარჭვალუ [ç̣varç̣vali: iç̣varç̣valu]

сочиться плеск, брызги ➢ брызгает | დენა, ჟონვა, ღვენთება, წვეთა; შხეფება ➢ შხეფებს ყრის

ჭვახე [ç̣vaxe] *(сам.)*

кислый | მჟავე

ჭვე(ე) [ç̣ve(e)] *ботан.*

рожь обыкновенная | ჩვეულებრივი ჭვავი

ჭველა//ჭვეა [ç̣vela//ç̣vea]

куст подрастающих деревьев | ახლადაღმოცენებული ხეების ბუჩქი

ჭვემა//ჭვიმა [ç̣vema//ç̣vima] *(сам.)*

дождь | წვიმა

ჭვია см. ჭვე(ე) [ç̣via см. ç̣ve(e)] *(сам.)*

ჭვილთი//ჭვირთი [ç̣vilti//ç̣virti]

острога | ბარჯი, ჭვილთი

ჭვილი//ჭვირი [ç̣vili//ç̣viri] *прич.*

сожженный | შემწვარი

ჭვი(ნ)ტი/ღლური [ç̣vi(n)ṭi/əluri] *ботан.*

белый сорт винограда | თეთრი ყურძნის (ვაზის) ჯიში

ჭვირგუა: ქოძირ ქუმოჭვირგუნს [ç̣virgua: koʒir kumoç̣virguns]

мчаться (мощно), мчится, несется (быстро и мощно) ➢ увидел, что мчится быстро | მეტად სწრაფი მოძრაობა, შურდულივით ქროლა ➢ ნახა, რომ მოქრის

ჭვირაფი [ç̣virapi]

1. двигаться (резко вперед) 2. погружаться (резко) 3. неожиданно появляться | 1. მკვეთრად წაწევა წინ 2. უეცრად ჩაძირვა 3. მოულოდნელად გამოჩენა

ჭვირთი[1] [ç̣virti]

1. острога 2. *перен.* резкий (о человеке) 3. *перен.* быть подвижным (о человеке) | 1. ბარჯი, ჭვილთი 2. გადატ. მკვეთრი, მძაფრი (ადამიანი) 3. გადატ. ცქვიტი, ცოცხალი (კაცი)

ჭვირთი² [çvirti]
груз ტვირთი

ჭვირი [çviri] *прич.*
сожженный დამწვარი

ჭვიტაფი [çviṭapi]
чирикание, щебетание ქლურტული, ჭიკჭიკი, ჭროკინი

ჭვიტე [çviṭe]
щель, щель в стене ნაპრალი (ჭვრიტე) კედელში, ჭუჭრუტანა

ჭვინტუა см. ჭუტუა [çvinṭua см. çuṭua] *(сен.)*

ჭვიშთარი [çvištari] *(сам.)*
чурек (с сыром) ყველისგულიანი მჭადი

ჭი//ჭჷ¹ [çi//çə]
кишка, кишечник ნაწლავი

ჭი//ჭჷ² см. (მ)ჭუ [çi//çə см. (m)çu]

ჭია [çia] *энтом.*
1. глист 2. червь (земляной) 1. მუცლის ჭია 2. ჭია (მიწის), ჭია-ლუა

ჭია მარია [çia maria] *зоол.*
божья коровка ჭია-მაია

ჭიდა//ჭჷდა ср. კიდა(ლა) [çida//çəda ср. ḳida(la)] *(сам.)*
1. перегородка; стена 2. *перен.* обида 1. (გადა)ტიხრული კედელი 2. *გადატ.* წყენა

ჭიეჭიეთ [çieçiet] *нареч.*
понемногу, постепенно თანდათან, ცოტ-ცოტა

ჭითა დიხა [çita dixa]
краснозем, глинозём წითელი მიწა

ჭითა ობიშხა [çita obišxa] *религ.*
пятница перед пасхой (*букв.* Красная пятница); распятие წითელი პარასკევი, აღდგომის წინა პარასკევი; ჯვარცმა

ჭითაში [çitaši] *ботан.*
читаши (сорт винограда) წითელი ვაზის ერთ-ერთი ჯიში

ჭიკუ სხული [çiḳu sxuli] *ботан.*
груша (лесная) პანტა მსხალი

ჭილა [çila]
шелуха (зеленая у грецкого ореха) წენგო (კაკლის მწვანე კანი)

ჭი(ლ)ეფი [çi(l)epi]
цыновка ჭილობი

ჭილი см. ჭოლი [çili см. çoli] *ботан.*
ситник ჭილი

ჭიმოშუა//ჭჷმოშუა [çimošua//çəmošua]
скручивать (листья табака) (და)გრეხა, თამბაქოს ფოთლის დახვევა, (და)წმახნა

ჭინკა//ჭინკე [çinḳa//çinḳe]
бес, бесенок ჭინკა

ჭინუ//ჭჷნუ [çinu//çənu]
прут, сук წნელი, წკნელი

ჭინჭა//ჭჷნჭა [çinça//çənça] *зоол.*
крапивник ღობემძრალა, ჭინჭრაქა

ჭიპე см. ჩუპა [çipe см. čupa]

ჭირაკილი [çiraḳili] *прич.*
1. морщинистое (лицо), сморщенный 2. морщина 1. დამჭკნარი, დანაოჭებული 2. ნაკეცი, ნაოჭი

ჭირაკუა [ç̣iraḳua]
1. морщиться 2. топорщиться
1. დანაოჭება 2. (და)ჭკნობა

ჭირამი [ç̣irami]
1. чумной 2. *перен*. болезненный, дефектный 3. червивый (фрукт)
1. ჭირიანი 2. *გადატ.* ავადმყოფი 3. ჭიანი (ხილი)

ჭირება [ç̣ireba]
быть в нужде
ჭირება, (და)ჭირვება

ჭირი: უჩა ჭირი [ç̣iri: uča ç̣iri]
мор; чума
შავი ჭირი

ჭირიმა (<ჭირი მა): სქანი ჭირიმა! [ç̣irima (<ç̣iri ma): skani ç̣irima]
беда, горе мне ➢ *букв*. твое горе (беда) мне!
ჭირი ➢ შენი ჭირიმე!

ჭირინაფა: ქუჭირინუუ [ç̣irinapa: kuç̣irinuu]
достигать, достичь ➢ он достал
(მი)წვდომა, (მი)წვდენა, (მი)ღწევა ➢ მისწვდა

ჭირო [ç̣iro]
к несчастью
ჭირად

ჭირობუა [ç̣irobua]
1. чума 2. нужда, горе
1. ჭირიანობა 2. გაჭირვება, მწუხარება, საჭიროება

ჭირპი [ç̣irp̣i]
гной (в глазу)
წირპლი

ჭირფა [ç̣irpa] *зоол.*
осетр
ზუთხი

ჭირქა [ç̣irka]
стакан
ჭიქა

ჭირჭინი//ჭჷრჭინი [ç̣irç̣ini//ç̣ərç̣ini]
трещать, трещание; скрипеть; стрекотание
ჭრიალი, ჭრიჭინი

ჭირხინი [ç̣irxini]
ржание
ჭიხვინი

ჭირხონუა [ç̣irxonua]
щебетать (о ласточке)
ჭიკჭიკი (მერცხლის)

ჭიტლ(ო)ური [ç̣iṭl(o)uri] *ботан.*
род виноградной лозы
ვაზის ერთ-ერთი სახეობა

ჭიფანა//ჭჷფანა мн.ч. **ჭიფან-ეფ-ი//ჭჷფან-ეფ-ი** [ç̣ipana//ç̣əpana мн.ч. ç̣ipan-ep-i//ç̣əpan-ep-i]
мелкий (о многом)
პატარ-პატარა, წვრილ-წვრილი

ჭიფანა//ჭჷფანა см. **ს/ცხული** [ç̣ipana//ç̣əpana см. s/cxuli]
груша (мелкая)
წვრილი მსხალი

ჭიფას [ç̣ipas] *нареч.*
мелко, тонко
თხლად, წვრილად

ჭიფე//ჭჷფე [ç̣ipe//ç̣əpe]
1. узкий 2. тонкий 3. мелкий
1. ვიწრო 2. წვრილი, მაღალი 3. წვრილ-წვრილი

ჭიფე- ჭიფე [ç̣ipeç̣ipe]
множество чего-либо мелкого
წვრილ- წვრილი

ჭიშაფა [ç̣išapa]
поспевать
(მი)სწრება, (მო)სწრება

ჭიშაფილი [ç̣išapili] *прич.*
подоспевший
მოსწრებული

ჭიშკარი [ç̣išḳari]
ворота
ჭიშკარი, ბჭის კარი

ჭიჭა/ელობა [ç̣iç̣a/eloba]
младенчество, детство
ბავშვობა (პერიოდი)

ჭიჭე мн.ч. ჭიჭელ-ეფ-ი [çiçe мн.ч. çiçel-ep-i]
1. маленький 2. немного — 1. პატარა 2. ცოტა

ჭიჭეთ [çiçet] *нареч.*
мало, немного — ცოტა, ცოტაოდენად

ჭიჭე კითი [çiçe ḳiti]
мизинец — ნეკი, პატარა თითი

ჭიჭიბი [çiçibi]
1. обмотка 2. *энтом*. стрекоза — 1. პაჭიჭი 2. ჭრიჭინა

ჭიჭილაკი//ჭიჭჷლაკი см. წიწკაზი [çiçilaḳi//çiçəlaḳi см. çicḳazi]
1. колышки (чонгура) 2. ступица оси (на колесе) 3. прут (со стружкой), новогодняя елка — 1. საკრავის (ფანდურის, ჩონგურის) სიმების მოსაჭერი 2. დასაცობი ბორბლის ღერძზე, - ჭანჭიკი 3. ჩიჩილაკი ბურბუშელით

ჭიჭკარი см. ჭიშკარი [çiçḳari см. çišḳari]

ჭიჭოლი//ჭირჭოლი [çiçoli//çirçoli]
1. гвалт, шум и гам 2. возня, суета — 1. ქრიამული, ქივილ-ხივილი 2. ფაცაფუცი, ფუსფუსი

ჭიჭონი [çiçoni] *ботан.*
ива — ტირიფი

ჭკადირი [çḳadiri] *прич.*
выкованный — (გამო)ჭედილი

ჭკადუ [çḳadu]
кузнец — მჭედელი

ჭკადუა [çḳadua]
1. ковать 2. прибивать — 1. ჭედვა 2. მიჭედვა

ჭკაჭკირი [çḳaçḳiri] *прич.*
1. искромсанный 2.прищемленный — 1. დაქუცმაცებული, დაჭეჭკილი 2. დაძეძკილი, დაწეწკილი

ჭკაჭკუა [çḳaçḳua]
1. кромсать 2. прищемлять — 1. დანაკუწება; (და)კუწვა, დაქუცმაცება 2. (და)წეწკვა

ჭკვერას [çḳveras] *нареч.*
умно — ჭკვიანად

ჭკვერაშე [çḳveraše] *нареч.*
умно — ჭკვიანად

ჭკვერულო [çḳverulo] *нареч.*
умно — ჭკვიანურად

ჭკვ(ი)ერი [çḳv(i)eri]
умный — ჭკვიანი

ჭკვინჭკვი [çḳvinçḳvi]
помол (крупный) — ღერღილი (მსხვილი)

ჭკიდი//ჭკჷდი [çḳidi//çḳədi]
1. лепешка из кукурузы 2. *ботан.* просо — 1. მჭადი 2. ფეტვი

ჭკიდიშ ჭკიდი см. ჭკიდი [çḳidiš çḳidi см. çḳidi] *ботан.*
просо обыкновенное (растение и плод; продукт) — მჭადის მჭადი (მცენარე და ნაყოფი; პროდუქტი), ფეტვი

ჭკილი [çḳili] *(зугд.)*
глыба (камня) — ლოდი (ქვისა)

ჭკირი [çḳiri] *энтом.*
гнида — წილი

ჭკირილი//ჭკჷრილი [çḳirili//çḳərili] *прич.*
нарезанный; раненный — დაჭრილი

ჭკირუა//ჭკგრუა [č̣ḳirua//č̣ḳərua]
резать, рубить — ჭრა, მოჭრა; კაფვა

ჭკირჭკინი//ჭკგრჭკგნი [č̣ḳirč̣ḳini//č̣ḳərč̣ḳəni] *(сам.)*
1. скрип 2. стрекотать; стрекотание — 1. ჭრიჭინი 2. ჭრიალი, ჭრაჭუნი

ჭკიჭკიტია//ჭკგჭკგტია [č̣ḳič̣ḳiṭia//č̣ḳəč̣ḳəṭia] *энтом.*
муравей — ჭიანჭველა

ჭკიჭკინაფა [č̣ḳič̣ḳinapa]
скалить (зубы) — კრეჭა (კბილების)

ჭკოლა [č̣ḳola]
тощий, худой — მჭლე

ჭკომილი [č̣ḳomili] *прич.*
съеденный — შეჭმული

ჭკომუა см. ჭკუმუა [č̣ḳomua см. č̣ḳumua]
есть, кушать — ჭამა

ჭკომური [č̣ḳomuri]
1. едок 2. *перен.* рак (болезнь) — 1. მჭამელი 2. *გადატ.* კიბო (ავადმყოფობა)

ჭკორალა см. პატონჭკორალა [č̣ḳorala см. paṭonč̣ḳorala]
рабство — მონობა

ჭკორი [č̣ḳori]
раб — მონა

ჭკუა [č̣ḳua]
ум — ჭკუა

ჭკუდი см. ჭკუჯი [č̣ḳudi см. č̣ḳuǯi]

ჭკუმილი см. ჭკომილი [č̣ḳumili см. č̣ḳomili] *(сам.)*

ჭკუმუა см. ჭკომუა [č̣ḳumua см. č̣ḳomua]

ჭკუტა უშქური [č̣ḳuṭa uškuri] *(сам.), ботан.*
дичек (яблоня) — პატარა ვაშლი (ჯიშია ასეთი)

ჭკუტი [č̣ḳuṭi] *(сам.), ботан.*
ягода — კენკრა

ჭკუჯი [č̣ḳuǯi]
1. сосуд 2. корабль, судно 3. *перен.* гроб — 1. ჭურჭელი 2. გემი, ნავი 3. *გადატ.* კუბო

ჭობი[1] [č̣obi]
волос, шерсть — ბეწვი, ბალანი; მატყლი

ჭობი[2] см. წაბი [č̣obi см. c̣abi]

ჭოკა [č̣oka]
шест, жердь — ლატანი, ჭოკი

ჭოლი//რჭოლი см. ჭილი [č̣oli//rč̣oli см. č̣ili]

ჭონტორო [č̣onṭoro] *(сам.)*
миловидная (о девчонке) — ეშხიანი, სანდომიანი; ქორფა

ჭონჭილი [č̣onč̣ili] *прич.*
залатанная одежда — დაკონკილი (ჩასაცმელი)

ჭონჭუა [č̣onč̣ua]
латать, чинить (старьем по старому) — ძველზე მრავალჯერ დაკერება, კონკების შეკერვა

ჭო(ნ)ჭყო [č̣o(n)č̣q̇o] *(сен.)*
1. болото 2. трясина, грязь — 1. ჭაობი 2. ჭანჭრობი, ჭაობიანი ადგილი, ტალახი

ჭოპრამი//ჭორპამი [č̣oprami//č̣orpami] *(сам.)*
веснушчатый — ჭორფლიანი

ჭოპრი//ჭორპი [čopri//čorpi]
веснушки ჭორფლი
ჭორთი [čorti]
отрасль дерева, хворостина (длинная) მურყნის გრძელი შიმალი
ჭოროფა [čoropa]
период дождей, сырость გაბმული ავდარი, წვიმიანობა
ჭოროფილ/რი [čoropil/ri] *прич.*
сырой, водяной ნესტიანი, წყლიანი
ჭოტილია см. ჩხოტირია [čoṭilia см. čxoṭiria]
заячегубый, заячья губа ბაგეგახლეჩილი, ტუჩგაპობილი
ჭოფილი[čopili] *прич.*
захваченный, пойманный; связанный დაჭერილი; შეკრული
ჭოფუ ср. ჭოპრი [čopu ср. čopri] *(сен.)*
веснушка ჭორფლი
ჭოფუა [čopua]
ловить, хватать (და)ჭერა, პყრობა; ტაცება (ხელისა)
ჭოფურელი [čopureli] *(сен.)*
веснушчатый ჭორფლიანი
ჭუა [čua]
1. боль 2. жжение 3. изжога 1. ტკივილი; შეჭირვება 2. წვა 3. ძმარვა
ჭუალა [čuala]
1. гореть, жечь 2. *перен.* испечь, печь (*напр.*, мчади) 1. წვა; ტკივილი 2. *გადატ.* (გამო)ცხობა (*მაგ.*, მჭადის)
ჭუკაფი [čuḳapi]
чириканье, щебетание ჟღურტული, ჭიკჭიკი
ჭუკი [čuḳi] *зоол.*
1. мышь 2. птенец (утки, индейки, гуся) 1. თაგვი 2. იხვის ჭუკი, ინდაურის, ბატის (ბარტყი)
ჭუკი ოხვამეში см. ოხვამეში ჭუკი [čuḳi oxvameši см. oxvameši čuḳi] *зоол.*
ჭუმანერი [čumaneri]
завтрашний ხვალინდელი
ჭუმანი [čumani] *нареч.*
завтра ხვალ
ჭუმენერი см. ჭუმანერი [čumeneri см. čumaneri]
ჭუმესერი [čumeseri] *нареч.*
завтра ночью ხვალ ღამე
ჭუმეშ გეღანი [čumeš geɣani] *нареч.*
после послезавтра მაზეგ, ხვალის ზეგ, ზეგის იქით
ჭუმინი [čumini]
свист (пули, хлыста) ზუზუნი, წუილი; სტვენა (ტყვიის, ქარის, წნელის)
ჭურა [čura]
1. *ботан.* кубышка 2. черпалка, черпало (тыквенная) 1. აყირო, ყელიანი გოგრა 2. ორშიმო, ხრიკა (გოგრის)
ჭურიტი [čuriṭi] *(сам.)*
остроги ჭვილთი
ჭურჭული[1] [čurčuli]
1. крапинка 2. точка 1. პატარა ბუშტუკები, წინწკალი 2. წერტილი
ჭურჭული[2] [čurčuli]
щебетание ჟღურტული, ჭიკჭიკი
ჭურჭული[3] ср. ჭვარჭვალი [čurčuli ср. čvarčvali]
глазное яблоко თვალის გუგა

ჭუტუა см. ჭვიტუა [čʻuṭua см. čʻviṭua]
щурить (глаза) — ჭუტვა, ხუჭვა (თვალის)

ჭუქაფი [čʻukapi]
щебетание (дрозда) — ქლურტული, ჭიკჭიკი (შაშვის)

ჭუჭელე/ი [čʻučʻele/i] *ботан.*
крапива — ჭინჭარი

ჭუჭუა [čʻučʻua]
целовать (на языке детей) — კოცნა (ბავშვთა ენა)

ჭყალა: ჭყალენს//ჭყენს [čʻqala: čʻqalens//čʻqens]
проклинать ➢ он проклинает — წყევლა ➢ ის წყევლის

ჭყანა: ჭყანა ვამიღუ [čʻqana: čʻqana vamiɣu]
сила, мощь, мочь ➢ сил нет (у меня) — არაქათი, სიმძლავრე, სიმხნევე, შეძლება, ძალ-ღონე ➢ ძალა არა მაქვს

ჭყანი[1] [čʻqani] *(сен.), перен.*
питательность (о продуктах) — სიყუათე, ყუათიანი (პროდუქტი)

ჭყანი[2] [čʻqani] *перен.*
предел, граница — ზღვარი, კიდე

ჭყანჭყირი [čʻqančʻqiri] *прич.*
раздавленный — გასრესილი, გაჭყლეტილი

ჭყა(ნ)ჭყუა см. ჭა(ნ)ჭყუა [čʻqa(n)čʻqua см. čʻa(n)čʻqua]

ჭყაპუა [čʻqapua]
шлепать (по воде) — ტყაპუნი, თხლაშუნი (წყალში)

ჭყაპური см. ჭყაპუტი [čʻqapuri см. čʻqapuṭi]

ჭყაპუტი [čʻqapuṭi]
1. купаться, плескаться 2. всплеск, плескание — 1. ჭყუმპალაობა 2. შხაპუნით დენა, თქაფუნი

ჭყარაპოტი см. ჭყოროპოტი [čʻqarapoṭi см. čʻqoropoṭi]

ჭყაფა [čʻqapa]
начинать — დაწყება, შედგომა (საქმეზე)

ჭყელი//ჭყერი [čʻqeli//čʻqeri] *прич.*
проклятый — დაწყევლილი, წყეული

ჭყე(ნ)ჭყი ср. ჭენჭყი [čʻqe(n)čʻqi ср. čʻenčʻqi]
болото, топь — ჭაობი, ჭანჭრობი

ჭყერია [čʻqeria] *(зугд.), ботан.*
береза — არყის ხე

ჭყერუ [čʻqeru] *ботан.*
можжевельник казацкий — ტვია

ჭყეში см. ჭყიში [čʻqeši см. čʻqiši] *(сен.)*

ჭყეშუა см. ჭყიშუა [čʻqešua см. čʻqišua] *(сен.)*

ჭყვადილი [čʻqvadili] *прич.*
искоренившийся — ამოქლეტილი, ამოწყვეტილი

ჭყვადუა [čʻqvadua]
1. искоренить(ся), истреблять(ся) 2. разрывать(ся) — 1. (ამო)ქლეტა, (ამო)ძირკვა, (ამო)წყვეტა 2. (გა)გლეჯა, (გა)სკდომა, (გა)წყვეტა

ჭყვანტალა[1] [čʻqvanṭala]
1. говорящий (мягко) 2. изящная (о женщине) — 1. რბილად მოლაპარაკე 2. კოხტა, ლაზათიანი (ქალი)

ჭყვანტალა[2] [čʻqvanṭala]
незрелый — უმწიფარი

ჭყანჭყვირი [č̣q̇vanč̣q̇viri] *прич.*
раздавленный; измятый, скомканный — დაჭყლეტილი; დაჭმუჭნილი, დაჭიჭყნილი

ჭყანჭყუა [č̣q̇vanč̣q̇ua]
комкать, измять — ჭყლეტა, ჭმუჭნა

ჭყართაფი [č̣q̇vartapi]
1. побрызгать, брызганье 2. визг хлыста — 1. შხეფება, სხურება 2. შოლტის ტლაშუნი

ჭყართი [č̣q̇varti]
длинные и красивые пальцы — გრძელი და ლამაზი, შოლტა თითები

ჭყართილი [č̣q̇vartili] *прич.*
выпрямленный, распластавшийся, растянутый — გამართული, გასწორებული; გაშოლტილი

ჭყართუა [č̣q̇vartua]
класть как бич; выпрямлять, растягивать — შოლტივით (და)წოლა; გამართვა, (გა)სწორება, (გა)შოტვა, (გა)ჭიმვა

ჭყარტალი [č̣q̇varṭali] *(сен.)*
бурлить — თუხთუხი

ჭყარტალუა [č̣q̇varṭalua]
брызгать, бурлить — ბობოქრობა, დუღილი შხეფების ყრით; თუხთუხი, ფუხფუხი

ჭყარტი [č̣q̇varṭi] *(сам.)*
брызг воды, крап — შხეფი, წინწკალი

ჭყენტერე ср. წკენტერე (ჩხვინდი) [č̣q̇venṭere ср. c̣ḳvenṭere (čxvindi)]
острый нос, остроносый — ცხვირწაწვეტებული, ცხვირწაწვეტილი

ჭყერი см. ჭყვირი [č̣q̇veri см. č̣q̇viri] *(сам.)*, *зоол.*
коза (матка) — დედალი თხა, დედათხა

ჭყიდილი [č̣q̇vidili] *прич.*
1. разорванный 2. истребленный — 1. გაწყვეტილი, გამსკდარი 2. გაჟლეტილი, გაჟუჟული

ჭყიდირაფა [č̣q̇vidirapa]
выносить, испытывать что-то плохое — გადატანა, განცდა

ჭყიდუა см. ჭყადუა [č̣q̇vidua см. č̣q̇vadua]

ჭყინდუა ср. ზღვინდუა [č̣q̇vindua ср. zɣvindua]
хлестать (звонко) — მაგრად (ხმის გამოცემით) დარტყმა (მათრახის), შოლტვა, წკეპლვა

ჭყირგალი [č̣q̇virgali]
статный — ბრგე, ტანადი

ჭყირი [č̣q̇viri] *(сам.)*
овцематка — დედაცხვარი, ნეზვი

ჭყია(ლი) см. ჭყიაფი [č̣q̇ia(li) см. č̣q̇iapi]

ჭყიაფი [č̣q̇iapi]
визжать, пищать — კნავილი; ჭყივილი, ჭყვირილი

ჭყილატირი [č̣q̇ilaṭiri] *прич.*
раздавленный — გასრესილი, გაჭყლეტილი

ჭყილიტუა [č̣q̇iliṭua]
давить, раздавить — (გა)სრესა, (გა)ჭყლეტა

ჭყილო(ნ)ტირი см. ჭყინტოლირი [č̣q̇ilo(n)ṭiri см. č̣q̇inṭoliri] *(сен.)*

ჭყილო(ნ)ტუა см. ჭყინტოლუა [č̣q̇ilo(n)ṭua см. č̣q̇inṭolua] *(сен.)*

ჭყინტოლირი [č̣q̇inṭoliri]
мятый (о сыре) — დაჭყლეტილი

ჭყინტოლუა [č̣q̇inṭolua]
1. мять (о молодом сыре) 2. тереть глаза — 1. (და)ჭყლეტა (ყველის) 2. ფშვნეტა, თვალის სრესა

ჭყინტუ//ჭყგნტგ [č̣q̇inṭu//č̣q̇ənṭə]
сыр (мягкий, молодой, свежий) — ჭყინტი (ყველი)

ჭყინჭყოლი см. ჭყინჭყოლუა [č̣q̇inč̣q̇oli см. č̣q̇inč̣q̇olua]

ჭყინჭყოლირი [č̣q̇inč̣q̇oliri] *(сам.), прич.*
мятый — დასრესილი, დაჭმუჭნილი

ჭყინჭყოლუა [č̣q̇inč̣q̇olua] *(сам.)*
мять; *перен.* тереть глаза — სრესა, ჭმუჭნა; *გადატ.* თვალის სრესა, ფშვნეტა

ჭყიპუა: ჭყიპუნს, გოჭყიპუ [č̣q̇ipua: č̣q̇ipuns, goč̣q̇ipu]
1. набивать 2. раздуваться от выпитого ➤ он раздувает, он раздул вином — 1. ჭყეპა 2. (გა)ბერვა, (გა)ტენა (ზომაზე მეტად) ➤ ის ჭყეპს, მან გაჭყიპა (ღვინით)

ჭყი(რ)თა [č̣q̇i(r)ta]
локоть (мера длины) — წყრთა (სიგრძის საზომი)

ჭყირტაფი см. წყირტაფი [č̣q̇irṭapi см. ç̣q̇irṭapi]
треснуть, лопнуть сжимая рукой (о фруктах) — (ხილის) სკდომა ხელის მოჭერით

ჭყიში//ჭყგში [č̣q̇iši//č̣q̇əši] *(сам.)*
пастух — მწყემსი

ჭყიშუა//ჭყგშუა [č̣q̇išua//č̣q̇əšua] *(сам.)*
пасти — მწყემსვა

ჭყოლადა [č̣q̇olada]
забываться — დავიწყება

ჭყოლიდაფა см. ჭყოლადა [č̣q̇olidapa см. č̣q̇olada]

ჭყოლიდუა [č̣q̇olidua]
забывать — დავიწყება

ჭყოლირი [č̣q̇oliri] *прич.*
раненный — დაკოდილი, დაჭრილი

ჭყოლოფირი [č̣q̇olopiri] *прич.*
1. дарованный, пожалованный 2. помилованный — 1. ბოძებული, ნაწყალობევი 2. შეწყალებული

ჭყოლოფუა [č̣q̇olopua]
1. милость 2. жаловать, миловать — 1. წყალობა 2. ბოძება, წყალება

ჭყოლუა [č̣q̇olua]
ранить — (და)კოდვა, დაწყლულება, დაჭრა

ჭყონა//ჭყონონა [č̣q̇ona//č̣q̇onona]
дубняк, дубрава, дубовая роща — მუხნარი

ჭყონდარი [č̣q̇ondari] *религ.*
чкондидский (епископ) — ჭყონდიდელი

ჭყონი [č̣q̇oni] *ботан.*
дуб — მუხა

ჭყონიში ჯა [č̣q̇oniši ǯa] *ботан.*
дубовое дерево — მუხის ხე

ჭყონტორო [č̣q̇onṭoro]
1. парень, юноша 2. девица, девушка — 1. ყმაწვილი 2. ქალწულობაში შესული გოგონა

ჭყორი [č̣q̇ori] *зоол.*
перепел — მწყერი

ჭყორინელი [č̣q̇orineli] *прич.*
разгневанный — (გა)მწყრალი

ჭყორინი [č̣q̇orini]
гнев, гневаться — წყრომა

ჭყორინჯა [č̣q̣orinǯa]
гневный, злюка — ანჩხლი, ბრაზიანი, წყრომია

ჭყოროპოტი [č̣q̣oropoṭi]
веяло; вилы — ორთითი, ფიწალი

ჭყორტოტი [č̣q̣orṭoṭi] *ботан.*
росичка, мохарь — მწყერფეხა

ჭ(ყ)ოჭყო [č̣(q̣)oč̣q̣o]
болото, болотистое место — ჭაობი, ჭაობიანი ადგილი

ჭყუალა см. ჭყალა [č̣q̣uala см. č̣q̣ala]

ჭყუდა [č̣q̣uda]
приданое — მზითევი

ჭყუდუა [č̣q̣udua]
1. наделять приданым 2. *перен.* выдавать замуж — 1. გამზითვება, მზითვის მიცემა 2. *გადატ.* გათხოვება

ჭყუმო(ნ)ტირი [č̣q̣umo(n)ṭiri] *прич.*
сдавленный (рукой) — გასრესილი, დაჭყლეტილი (ხელით)

ჭყუმო(ნ)ტუა [č̣q̣umo(n)ṭua]
выжимать, сдавливать (рукой) — სრესა, ჭყლეტა (ხელით)

ხ

ხა [xa]
1. остов змеи 2. кожа рыбы (чешуя); остов рыбы — 1. გველის ძვალი (ჩონჩხი) 2. თევზის ქერცლი (ქაცვი), ძვალი (ჩონჩხი)

ხაბაკი [xabaḳi] *(сам.)*
скарб, вещи — ბარგი-ბარხანა, ხაბაკი,ხაბაკ-ხუბაკი, ხარა-ხურა

ხაბალაკი см. **ჯიგერი [xabalaḳi** см. **ǯigeri]**
ливер, субпродукты, потроха — გულ-ღვიძლი, კუჭმაჭი, შიგნეული, ჯიგარი

ხაბარდა [xabarda] *межд.*
берегись! дорогу! — გზა! ხაბარდა! მომეცალე!

ხაბა(რ)კუა [xaba(r)ḳua] *(сам.)*
стучать; шуметь; стук — ბრახუნი; ხმაური

ხაბო [xabo] *(сен.)*
круча, овраг, обрыв, утёс — კბოდე, ფლატე, ციცაბო, ხევი, ხრამი

ხაბრუზაკი см. **ხაბურზაკი [xabruzaḳi** см. **xaburzaḳi]**

ხაბურზაკი//ხაბჷრზაკი [xaburzaḳi//xabərzaḳi] *ботан.*
арбуз — ჩვეულებრივი საზამთრო

ხაზინა//ხაზჷნა [xazina//xazəna]
1. казна 2. клад — 1. ხაზინა 2. განძი, საუნჯე

ხაზირი//ხაზჷრი [xaziri//xazəri]
готовый — მზა, გამზადებული

ხაზირო//ხაზჷრო [xaziro//xazəro] *нареч.*
в готовом виде — მზად, გამზადებულად

ხაზირუა//ხაზჷრუა [xazirua//xazərua]
готовить, запасаться

ხათე [xate] *нареч.*
сразу, тотчас — მაშინვე, მყისვე, უმალ, უცებ

ხათეცი см. **მოჭყუდუ [xateci** см. **moç̣qudu]** *(сам.)*
невеста, невестка; новобрачная — პატარძალი; ახალდაქორწინებული

ხათებოლო [xatebolo] *нареч.*
тотчас же, сразу — მაშინათვე, მაშინვე, უცებ

ხათ(ი)რი [xat(i)ri]
почтение, уважение — ხათრი

ხაკარუა [xaḳarua]
скоблить — ფხეკა

ხაკაფი [xaḳapi]
стук — კაკუნი, რაკუნი, ხაკუნი

ხაკუა [xaḳua]
стучать (со звоном) — ჩაკაკუნება, ჩარტყმა (ხმის გამოცემით)

ხალა [xala]
родить, рождать; рождение — გაჩენა, შობა

ხალათი [xalati]
халат — ხალათი

ხალამი [xalami]
с родинками | ხალიანი

ხალი [xali]
родинка, родимое пятно | ხალი

ხალირი [xaliri] *прич.*
жаренный, жженый, обжаренный | მოხალული; მოხრაკული, შემწვარი

ხალიჩა [xaliča]
ковер (стенной) | ხალიჩა

ხალუა: ხალუნს [xalua: xaluns]
обжаривать, жарить ➢ он жарит | წვა, ხალვა, ხრაკვა ➢ ის ხრაკავს

ხალხი см. კათა [xalxi см. ḳata]
люди, народ | ხალხი

ხამი [xami]
нож | დანა

ხამუ см. ხამი [xamu см. xami]

ხანათი [xanati]
вражда, измена | მტრობა, ღალატი

ხანგა [xanga]
глупый; псих, сумасшедший | ბრიყვი; გიჟი, გადარეული, უჭკუო

ხანდა [xanda]
труд (тяжелый) | შრომა, ჯაფა

ხანდარა [xandara]
ненастье, плохая погода | ავდარი

ხანდილი см. ნახანდილა [xandili см. naxandila]
трудиться, труд; плод (труда) | მძიმე შრომა, ჯაფის გაწევა

ხანდუა [xandua]
трудиться | გარჯა, შრომა, ჯაფის გაწევა

ხანი [xani]
1. хан 2. время | 1. ხანი 2. დრო

ხან(ი)ერი [xan(i)eri]
пожилой | ხნიერი

ხანობა [xanoba]
время | დრო, ხანი

ხანტი см. ხატი [xanṭi см. xaṭi]

ხა(ნ)ტირი//ხა(ნ)ტილი [xa(n)ṭiri//xa(n)ṭili] *прич.*
написанный, нарисованный | დახატული

ხა(ნ)ტუა [xa(n)ṭua]
рисовать | ხატვა

ხანტურელი [xanṭureli]
разрисованный | დახატული (ლამაზად)

ხანჭ(ი)კოლა// ხაჯ(ნ)კოლა//ხაჯკოლა [xanč(i)ḳola// xa(n)ǯ̣ḳola//xaǯ̣ḳola] *ботан.*
1. люпин белый 2. *перен.* старьё 3. худой, слабый | 1. თეთრი ხანჭკოლა 2. გადატ. ძველმანი 3. გამხდარი, სუსტი

ხაპა [xapa]
большой, неуклюжий | დიდი და უხეში, ტლანქი

ხაჟო [xažo] *зоол.*
жулан, сорокопут | ღაჟო

ხარაზი [xarazi]
сапожник | ხარაზი

ხარახი/ჷნი см. **გაბარიშ ღობერი** [xaraxi/əni см. gabariš ɣoberi] *(сам.)*
вид ограды, плетня — ადგილის შემოსაზღუდი სახეობა ➢ ღობე, ყანის ხირხალი

ხარბება [xarbeba]
завидовать — დახარბება, შეშურება

ხარბი [xarbi]
алчный; жадный — გაუმაძღარი, ხარბი

ხარგა [xarga]
вьюк, ноша — საპალნე, ტვირთი

ხარგელი [xargeli] *прич.*
1. груженный 2. навьюченный — დატვირთული

ხარგუა [xargua]
грузить — (და)ტვირთვა

ხარება[1] [xareba] *религ.*
Благовещение — ხარება

ხარება[2] [xareba]
радовать(ся) — გახარება, ხარება

ხარზენი//ხარზინი [xarzeni//xarzini] *ботан.*
зимовик, морозник — ხარისძირა

ხართა [xarta]
мешок из шкуры животного — ხალთა

ხართილი [xartili] *прич.*
запутанный — აბურდული, დახლართული

ხართუა [xartua]
запутать, спутать, путать — ხლართვა

ხარი [xari]
шаг; расстояние между широко расставленными ногами — ნაბიჯი; მანძილი გაშლილ ფეხებს შორის

ხარი см. **ხარ-ხარაიათ** [xari см. xar-xaraiat]

ხარკალაფა [xarḳalapa]
бренчать, дребезжать — ქღარუნი, ჩხარუნი, ხრიგინი რიგმული

ხარკალი [xarḳali]
глухой стук, стуканье; *перен.* деревянное ведро — კაკუნი, რახუნი (ყრუ); *გადატ.* ხის ვედრო

ხარლკალი/ე [xarlkali/e]
лубок — არტაშანი, არტახი

ხარუა [xarua] *(сен.)*
1. прокладывать дорогу (по снегу) 2. выпотрошить (*напр.*, рыбу) — 1. თოვლში გზის გაკვალვა 2. (გამო)შიგნვა (*მაგ.*, თევზის)

ხარცქა см. **ხორცქა** [xarcka см. xorcka]

ხარცქილი [xarckili] *прич.*
лопнувший, разорванный — გამსკდარი, გაგლეჯილი

ხარცქუა см. **გოხარცქუა** [xarckua см. goxarckua]

ხარჭალაფა//ხარჭალი [xarč̣alapa//xarč̣ali]
бряцание; бренчать, бряцать — ქღერება; ქღარუნი, ჩხარუნი

ხარხალი [xarxali]
1. галдить 2. гвалт — 1. ქივილ-ხივილი 2. ღრიანცელი

ხარ-ხარაიათ [xar-xaraiat] *нареч.*
расставив ноги — ფეხებგაშლილად

ხარხაცი [xarxaci]
хохот ხორხოცი

ხარხენი см. ხარხინი [xarxeni см. xarxini]

ხარხი^{1} [xarxi]
ограда из поленьев მესერი ხის ნაპობისაგან

ხარხი^{2} см. ხალხი [xarxi см. xalxi]

ხარხინი [xarxini]
пресс წნეხი, ხარხინი

ხარხინუა [xarxinua]
выжимать, выжать сок ხარხინით წურვა; გამოწურვა

ხარჯი [xarǯi]
расход(ы) ხარჯი

ხარჯუა [xarǯua]
тратить ხარჯვა

ხას(ი/ჷ)ლა [xas(i/ə)la] *анат.*
бок, ребро გვერდი, ნეკნი

ხასილას//ხასჷლას [xasilas//xasəlas] *нареч.*
на боку, рядом გვერდით

ხასილაშე//ხასჷლაშე см. ხასილას//ხასჷლას [xasilaše//xasəlaše см. xasilas//xasəlas]

ხასილაშ(ი) ძვალი//ხასჷლაშ(ი) ძვალი [xasilaš(i) ʒvali// xasəlaš(i) ʒvali] *анат.*
ребро ნეკნი, გვერდის ძვალი

ხატი [xaṭi]
икона ხატი

ხაფა см. ხალა [xapa см. xala]

ხაფილი [xapili] *прич.*
отелившаяся корова ხბომოგებული

ხაფულუა [xapulua]
расщеплять ნაფოტებად დაჭრა, დანაფოტება

ხაშილ/რი [xašil/ri] *прич.*
варенный მოხარშული

ხაშუა [xašua]
варить ხარშვა

ხაჩქუა [xačkua]
мотыжить, полоть თოხნა

ხაცეცი см. ხათეცი [xaceci см. xateci]

ხაციცი [xacici]
новогодний или рождественский завтрак საახალწლო ან შობის დილის საუზმე, ხაციცი

ხაწა [xaċa] *(сам.)*
закваска для простокваши (мацони) მაწვნის დედა

ხაწიწი см. ხაციცი [xaċiċi см. xacici]
новогодний завтрак საახალწლო საუზმე

ხაჭარუა [xač̣arua]
скоблить ფხეკა

ხაჭო ср. ა-ხაჭა [xač̣o ср.a-xač̣a] *(сам.), абх.*
творог ხაჭო

ხახუა: ხახუნს, გოხახუ [xaxua: xaxuns, goxaxu]
потрошить ➢ от потрошит, он распотрошил (გამო)შიგნვა, (გამო)წლვა: ის შიგნავს, მან გამოშიგნა

ხაჯალური [xaǯaluri]	
цепь (большая), цепь рабства	ყმების დასაბმელი ჯაჭვი
ხაჯი [xaǯi] *ботан.*	
боб(ы)	ცერცვი
ხაჯკოლა [xaǯḳola] *ботан.*	
люпин белый, бобы волчьи	თეთრი ხანჭკოლა
ხე мн.ч. **ხელ-ეფ-ი//ხე-ეფ-ი [xe** мн.ч. **xel-ep-i//xe-ep-i]**	
рука	ხელი
ხეამი//ხელამი [xeami//xelami]	
с ручкой	ხელიანი
ხებული [xebuli] *прич.*	
затронутый, тронутый	შეხებული
ხეგოფაჩილი [xegopačili]	
щедрый	ხელგაშლილი, უხვი
ხე დო კუჩხი [xe do ḳučxi] *анат.*	
конечности (*букв.* рука и нога)	ხელ-ფეხი, ხელი და ფეხი
ხეერი[1] [xeeri]	
выгода, польза	ხეირი
ხეერი[2] [xeeri] *прич.*	
рожденный	ნაშობი, შობილი
ხეთე см. **ხათე [xete** см. **xate]**	
ხეკუა: თინა ხეკუნს [xeḳua: tina xeḳuns]	
скобление; скоблить ➢ он скоблит	ფხეკა ➢ ის ფხეკს
ხე-კულე [xe-ḳule]	
однорукий, с поврежденной рукой	ცალხელა; ხელ-გაფუჭებული
ხელერდი [xelerdi]	
ливень	კოკისპირული წვიმა
ხელუა [xelua]	
ремесло, специальность	ხელობა
ხემანწყუ [xemançqu]	
1. способствующий 2. пособник	1. ხელის გამმართავი 2. შემწე, ხელშემწყობი
ხემოჭარილი [xemočarili]	
подписанный	ხელმოწერილი
ხემხუ [xemxu] *ботан.*	
хемху (сорт винограда)	ვაზის ჯიში
ხენდუა [xendua]	
объезжать, выезжать (*напр.*, лошадь)	(გა)წვრთნა, (გა)ხედნა (*მაგ.*, ცხენის)
ხენწი [xençi] *(сен.)*	
заноза	ხიწვი
ხენწიფალა//ხენწგფალა [xençipala//xençəpala]	
царствование; *перен.* царство	მეფობა, ხელმწიფობა; *გადატ.* სამეფო
ხენწიფე//ხენწგფე [xençipe//xençəpe]	
царь	ხელმწიფე
ხერზაფე [xerzape] *ботан.*	
хенна, хна	ნამღვილი ინა
ხერზელი//ხირზელი [xerzeli//xirzeli]	
трезвый	ფხიზელი
ხერთე см. **ხათე [xerte** см. **xate]**	

ხერი//ხეერი [xeri//xeeri]
добро, польза, выгода — სარგებლობა, სარგო, ხეირი

ხერიანი [xeriani]
годный, добрый, полезный — კეთილი, მადლიანი; სასარგებლო

ხერკე см. ხირკე [xerḳe см. xirḳe]
черпак из бутылочной тыквы, горлянки — კოპე, სახაპელა; ორშიმო მწარე კვახისაგან (აყიროსაგან) გაკეთებული

ხერხალი [xerxali]
кол, подпорка для виноградной лозы, фасоли — უტოტო სარი, ჭიგო, მარგილი ვაზისათვის, ლობიოსათვის

ხერხება [xerxeba]
умудриться, ухитриться — მოხერხება

ხეფორჩა//ხეფურჩა [xeporča//xepurča]
рукав — (ტანსაცმლის) სახელო

ხეშელ/რი [xešel/ri] *прич.*
сложенный, намотанный — დაგრაგნილი, დაკეცილი, დახვეული

ხეში ოფარუ/ე [xeši opare/u/]
тыльная сторона руки — ხელის ზემო ნაწილი, ხელის ზურგი

ხეშკეტი [xešḳeṭi]
дубина, палка — ხელკეტი

ხეშ მოჭარუა [xeš moč̣arua]
подпись — ხელმოწერა

ხეშუა [xešua]
наматывать (на руку), складывать — დახვევა (ხელზე); დაგრაგნა, დაგორგლვა

ხეშქაგური [xeškaguri]
ладонь — ხელისგული, ნები

ხეშქოსალი [xeškosali]
салфетка — ხელსახოცი

ხეცა [xeca]
крошка (хлеба) — ნამცეცი, ნაფხვენი, პატარა რამ (*მაგ.*, პურის)

ხეცაფა //ხეცუა [xecapa//xecua]
закусить — წახემსება

ხეჭეთი//ხიჭეთი [xeč̣eti//xič̣eti] *(сам.)*
сливки — ნაღები

ხეხომულა [xexomula] *(сам.)*
с парализованной рукой — ხელგამხმარი

ხეხუ мн.ч. ხეხულ-ეფ-ი [xexu мн.ч. xexul-ep-i] *уменьш.*
ручка — ხელუკა (პატარა ხელი)

ხე-ხუჯი [xe-xuǯi] *анат.*
рука и плечо — ხელი და მხარი

ხეხუნჯობა ср. ხუჯი [xexunǯoba ср. xuǯi] *религ.*
праздник «рук и плеч», отмечали кузнецы и слесари 31-го декабря, они приносили жертву Св. Соломону, основателю всех ремесел (И. Кипш.) — ხელოსნობის ღვთაების, წმ. სოლომონის სალოცავი, ამ დღესასწაულს აღნიშნავდნენ 31 დეკემბერს მეინკლები და მჭედლები (ი. ყიფშ.)

ხვადუა: ხვადუ(ნ) [xvadua: xvadu(n)]
достаться ➢ достанется, полагается ему — რგება; (შე)ხვდომა ➢ ხვდება, ერგება მას

ხვალა см. ხუალა[1] [xvala см. xuala]
1. разбирать (о строении) 2. распускать (о ткани) — 1. (და)რღვევა (ნაგებობის) 2. (და)რღვევა, დაშლა (ქსოვილის)

ხვალამა [xvalama]
1. встретиться, встречаться 2. доставаться — 1. დახვედრა, შეგებება, შეხვედრა, შეხვდომა 2. კუთვნება, რგება, რიგის შეხვედრა

ხვალა-ხე [xvala-xe]
одинокий — მარტოსული, მარტოხელა

ხვალე [xvale]
только, лишь — მარტო, მხოლოდ; მარტო ერთი

ხვალუა: ოხვალაფუნს [xvalua: oxvalapuns]
кашлять ➢ он кашляет — ხველება ➢ ის ახველებს

ხვალი [xvali]
кашель — ხველა

ხვამა [xvama]
молитва, молиться — ლოცვა

ხვამარდი [xvamardi]
корабль — ხომალდი

ხვამელი//ხვამერი [xvameli//xvameri]
благословенный — დალოცვილი

ხვამილაფა [xvamilapa]
1. захватывать, схватывать 2. похищать — 1. ხელისტაცება, სწრაფად ხელში ჩაგდება (წაველება) 2. (მო)ტაცება

ხვამილაფირი [xvamilapiri] *прич.*
похищенный — მოტაცებული, სწრაფად ხელში ჩაგდებული

ხვამილუა см. **ხვალამა [xvamilua** см. **xvalama]**

ხვამირი см. **ხვამელი [xvamiri** см. **xvameli]**

ხვამირო [xvamiro] *нареч.*
с благословением — დალოცვილად

ხვანთქარი [xvantkari]
султан — ხონთქარი

ხვანცალი [xvancali]
извиваться, шевелиться — ნძრევა, რხევა, სწრაფი კლაკნა, სხმარტალი

ხვა(ნ)ჯკოლა см. **ხანჭიკოლა [xva(n)ǯḳola** см. **xančiḳola]**

ხვარა//მოხვარა [xvara//moxvara]
помогать, помочь — დახმარება, მოხმარება, შველა, ხელის გამართვა

ხვარა [xvara]
плешивый — ქაჩალი

ხვარავა [xvarava] *ботан.*
повилица — აბრეშუმა

ხვარამი [xvarami]
паршивый — ქეციანი

ხვარჩალი [xvarčali] *(сам.)*
плеск (сильный), шуметь (о воде) — ჩუხჩუხი, ჩხრიალი (წყლის)

ხვარჩინი [xvarčini] *(сам.)*
деревянная ложка (для вынимания гоми); плоская лопатка — ჩოგანი (ღომის ამოსაღებად); ბრტყელი ნიჩაბი

ხვარცა [xvarca]
парша, чесотка — მუნი, ქეცი

ხვარცამი [xvarcami]
чесоточный, шелудивый — მუნიანი, ქეციანი

ხვარხვალი: ვე ხვარხვალუანს [xvarxvali: ve xvarxvaluans]
шевелиться ➢ не шевелится — აქეთ-იქით ბრუნვა, მოუსვენრად ტრიალი ➢ არ ირხევა, არ ტრიალებს

ხვარხვი [xvarxvi] *ботан.*
лук — ხახვი

ხვატაფი//ხვატუა см. ხოტაფა [xvaṭapi//xvaṭua см. xoṭapa] *(сам.)*
чесать, чесаться — ფხანა, ქავილი

ხვატუა [xvaṭua]
грызть — ტკვერა, ღრღნა, ხვრა

ხვე(ე) [xve(e)]
1. куча зерна 2. обилие урожая — 1. ხორბლის გროვა 2. ბარაქა, ხვავი

ხვეიანი [xveiani]
обильный — ბარაქიანი, ხვავიანი, ხვავრიელი

ხველარი см. ხვილარი [xvelari см. xvilari] *(сам.)*

ხვემური см. ხვიმური [xvemuri см. xvimuri]

ხვენა см. ხუნა[1] [xvena см. xuna]

ხვენთქუა [xventkua]
ударять — გამეტებით (მაგრად) დარტყმა, ხათქუნი, ხეთქვა

ხვეწა [xveċa]
просить, умолять — ვედრება, მუდარა, ხვეწნა

ხვია [xvia] *(зугд.), ботан.*
можжевельник — ღვია

ხვითო [xvito]
1. змеиное яйцо (синоним бриллианта) 2. драгоценный камень — 1. გველის კვერცხი (ბრილიანტის სინონიმი) 2. ძვირფასი ქვა

ხვილარი [xvilari] *(сам.)*
ящерица (желтая) — ხვლიკი (ყვითელი)

ხვილირი [xviliri] *прич.*
1. заключенный, заточенный 2. запруженная (вода) — 1. დამწყვდეული 2. დაგუბებული

ხვილუა [xvilua]
1. заточать, заключать 2. заглушать 3. запрудить — 1. დამწყვდევა 2. დახშობა 3. დაგუბება

ხვიმ(რ)ა [xvim(r)a] *(сам.), ботан.*
хурма — ხურმა

ხვიმონა [xvimona] *(сам.)*
место, где растет много хурмы — ხურმნარი

ხვიმრა [xvimra] *(зугд.)*
1. нора 2. желоб мельничный; ящик, из которого зерно попадает в желоб — 1. სორო, ხვრელი 2. ხვიმირი, ყუთი წისქვილში, საიდანაც მარცვლეული კრიჭაში ჩადის

ხვიმურა [xvimura]
кладовка, чулан, место для хранения кукурузы и т.п. в доме (угол) — საკუჭნაო, სიმინდის და ა.შ. შესანახი ადგილი სახლში (კუთხე)

ხვიმური [xvimuri]
пространство между деревянным фундаментом и почвой (И. Кипш.) — სივრცე (სიცარიელე) ხის საძირკველსა და ნიადაგს შორის (ი. ყიფშ.)

ხვიპი [xvipi]
глубокий (о посуде) — ღრმა (ჭურჭელი)

ხვიპია [xvipia]
глубокий (о посуде малого размера) — ღრმა (პატარა ჭურჭელი)

ხვიპისენი [xvipiseni]
глубокая тарелка — ღრმა თეფში, ლანგარი

ხვიპუა [xvipua]
1. пить (посасывая) 2. хлебать — 1. წრუპვა 2. ხვრეპა

ხვირა [xvira]
1. широкие (глаза) 2. *перен.* сверлящий (взгляд) — 1. განიერი, ფართო (თვალები) 2. *გადატ.* გამბურღავი, გამჭოლი (გამოხედვა)

ხვირატილი [xviraṭili] *прич.*
продырявленный; *перен.* расстрелянный — გახვრეტილი; *გადატ.* დახვრეტილი

ხვირი//ხვილი [xviri//xvili]
1. продырявленный, пробуравленный 2. *перен.* растрелянный — 1. გახვრეტილი, გაბურღული 2. *გადატ.* დახვრეტილი

ხვირიპუა [xviripua]
хлебнуть, хлебать — ყლურწვა, ხვრეპა

ხვირიტე [xviriṭe]
1. дырка 2. *перен.* ноздря — 1. ჭუჭრუტანა, ხვრელი 2. *გადატ.* ნესტო (ცხვირისა)

ხვირიტია [xviriṭia] *уменьш.*
дырочка, маленькое отверстие — ჭუჭრუტანა, ხვრელი

ხვირიტუა [xviriṭua]
продырявить ,продырявливать — (გა)ხვრეტა

ხვირუა [xvirua] *(сам.)*
1. дырявить (буром) 2. метать (икру) — 1. ხვრეტა (ბურღით) 2. ქვირითის (და)ყრა

ხვიფა [xvipa]
1. пухленькое (лицо) 2. курносый — 1. ფუნჩულა, ჩაპუტკუნებული (სახე) 2. პაჭუა (ცხვირი)

ხვიფალი см. ხვიფა [xvipali см. xvipa] *(сам.)*

ხვიშტაფი [xvišṭapi]
важничать, выпячиваться — ბლენძვა, ჭიმვა, ყოყოჩობა

ხვიშტონუა [xvišṭonua] *(сам.)*
1. отнимать, лишать 2. есть (грубо) с хрустом — 1. (წა)რთმევა; (მო)შორება, (მო)ცილება 2. ხრამუნით, ხრაშუნით ჭამა

ხვიშტორუა [xvišṭorua] *(сам.)*
есть с хрустом — ხრაშუნით ჭამა

ხვიშტუა [xvišṭua]
важничать — ბლენძვა; ყოყლოჩობა

ხვიჩა [xviča]
сияющий, мерцающий (звезды, алмаз) — კაშკაშა, მბრწყინავი, ციმციმა (ვარსკვლავები, ალმასი)

ხვიჩა-ხვიჩა [xviča-xviča]
сияющие, мерцающие (звезды) — კაშკაშა-კაშკაშა, ციმციმა-ციმციმა (ვარსკვლავები)

ხვიჩინი [xvičini]
сиять, мерцать — ბრწყინვა, კაშკაში, ციმციმი, ციალი

ხვიცაფა//ხვიცაფი [xvicapa//xvicapi]
цыкать, цыкнуть (на кого-либо) — ჩხიკინი; დატატანება, დაცაცხანება

ხვიხვილი [xvixvili] *ботан.*
почка на дереве; ольховый, ореховый цветок — ბიმბილო; კაკლის, მურყნის ყვავილი

ხვიხვინდია [xvixvindia]
человек, который тихо ржет (смеется) как лошадь — კაცი, რომელიც ცხენივით ხვიხვინებს

ხვიხვინია [xvixvinia] *ботан.*
клубника, земляника — მარწყვი, ხენდრო

ხიარულება [xiaruleba]
веселье — მხიარულობა

ხიარულო [xiarulo] *нареч.*
весело, радостно — მხიარულად, სასიამოვნოდ

ხიბირი [xibiri]
1. запруда 2. ограда
1. საგუბარი 2. ყორე, ხერგილი

ხიბირი ქუაში [xibiri kuaši]
каменная ограда
ქვის ხერგილი; ყორე

ხიბუა [xibua]
запрудить, запруживать, перекрыть (воду)
დაგუბება, (და)ტბორვა, შეგუბება; დაწყვეტა (წყლისა)

ხიდე/ი ср. ხინჯი [xide/i ср. xinǯi]
мост
ხიდი

ხიზილარა [xizilara]
икра (рыбы)
ხიზილალა

ხილი [xili]
1. фрукты 2. плод
1. ხილი 2. ნაყოფი

ხილი//ხირი [xili//xiri] *прич.*
рожденный
ნაშობი, შობილი

ხილუა [xilua]
открывать (о глазах)
გახილვა (თვალის)

ხინდა [xinda]
грязь, нечистота
უსუფთაობა, ჭუჭყი

ხინდამი [xindami]
грязный, нечистый
უსუფთაო, ჭუჭყიანი

ხინდი [xindi]
болезнь, хворь
ავადმყოფობა, მანკი, ხინჯი

ხინკი [xinḳi] *(сам.)*
хворост (мелкий)
ფიჩხი, ჩხირი

ხინკოლუა [xinḳolua]
ломать (хворост)
ფიჩხის მტვრევა, მსხვრევა

ხინტკილ/რი [xinṭḳil/ri] *прич.*
1. вырезанный; нарезанный 2. разрубленный
1. ამოკვეთილი; დაჭრილი 2. გაპობილი

ხინტკირი//ხჷნტკჷრი [xinṭḳiri//xənṭḳəri]
хрящ; *перен.* любитель кушать хрящ
კაკნატელა, ხრტილი; *გადატ.* ხრტილის ჭამის მოყვარული

ხინტკორუა [xinṭḳorua]
1. тесать 2. ковырять, *перен.* ковыряться
1. თლა 2. ჩიჩქნა, *გადატ.* ცოდვილობა, ჩხირკედელაობა

ხინტკუა//ხჷნტკუა [xinṭḳua// xənṭḳua]
1. расколоть, разрубить слегка (о древесине) 2. вырезать, насечь
1. ოდნავ გაპობა, ჩაჭრა (ხისა) 2. ამოჭრა, დაჭდევა

ხინწირა [xinçira] *(абх.)*
метка (на скоте), тавро
ნიშანი, დაღი (საქონელზე)

ხინწკუა см. ხინწუა [xinçḳua см. xinçua]
1. отделять отруби при помоле 2. сдирать, очищать; очищение
1. ქატოს, ჩენჩოს მოშორება 2. გაფცქვნა, გაწმენდა, შემოტეხა (*მაგ.*, ფოთლის)

ხინწორუა [xinçorua]
разбивать
დამტვრევა

ხინწუა [xinçua]
1. отсеивать, отсеять отруби от муки; удалять (плохое зерно) 2. отметать
1. ქატოს ჩენჩოს მოშორება; მოხვეტა, ფქვილიდან ქატოს გამოცრა (მარცვლეულის) 2. გვერდზე მიგდება

ხინჭკი[1] [xinčḳi] *(сам.)*
1. крошки (в еде), мелкие осколки; маленький острый камушек 2. заноза
1. წვრილი ნამტვრევი, ნამცეცი; პატარა მჭრელი კენჭი 2. ხიწვი

ხინჭკი[2] [xinčḳi] *ботан.*
боярышник
კუნელი

ხინჯი см. ხიდე/ი [xinǯi см. xide/i]
мост (маленький)
პატარა ხიდი

ხიოლება [xioleba]
веселиться, радоваться
გამხიარულება, (გა)ხარება

ხიოლებულო [xiolebulo] *нареч.*
весело, радостно
მხიარულად, სიხარულით

ხიოლი [xioli]
веселье, радость
მხიარულება, სიხარული

ხიორი [xiori]
шум, гам; клокот
ხმაური, ხმაურობა; ხრიალი

ხიორ-ხიორით [xior-xiorit] *нареч.*
шумно
ხმაურით, ხრიალ-ხრიალით

ხიორუა [xiorua]
просеивать (зерно), веять
განიავება (მარცვლეულის)

ხირაკილი//ხჷრაკილი [xiraḳili//xəraḳili]
подгорелый (о еде), обугленный
დამწვარი, დახრუკული (საჭმელი)

ხირაკუა//ხჷრაკუა [xiraḳua//xəraḳua]
обугливать(ся)
დახრუკვა

ხირაჭილი см. კირაჭილი [xiračili см. ḳiračili]
измятая, искомканная, сморщенная (кожа)
დაჭმუჭნილი (კანი)

ხირზანი [xirzani]
переселенец, беженец
ხიზანი

ხირზება [xirzena]
трезветь
გამოფხიზლება

ხირზენი [xirzeni]
место для эмиграции, укрытия
გასახიზნი ადგილი

ხირზელი [xirzeli]
трезвый
ფხიზელი

ხირზუა [xirzua]
бежать (и скрываться от неприятеля или от заразы), переселяться
გახიზნვა

ხირთინი//ხირტინი [xirtini//xirṭini]
храп; храпение
ხვრინვა

ხირი[1]//ხილი [xiri//xili] *прич.*
рожденный
შობილი

ხირი[2] [xiri] *прич.*
распоротый, распущенный (о ткани, одежде)
გარღვეული (ტანსაცმელი)

ხირკე см. ხერკე [xirḳe см. xerḳe]

ხიროკილი//ხჷროკილი см. ხირაკილი, ღირაკილი [xiroḳili//xəroḳili см. xiraḳili, ɣiraḳili]
1. подгорелый (о еде) 2. скрюченный
1. დამწვარი, დახრუკული (საჭმელი) 2. დაგრეხილი, დაკლაკნილი

ხიროკუა//ხჷროკუა [xiroḳua//xəroḳua]
поджарить (на масле); подгореть (о еде)
ხრაკვა

ხირტინი см. ხირთინი [xirṭini см. xirtini]

ხირტინუა//ხჷრტინუა [xirṭinua//xərṭinua]
храпеть
ხვრინვა

ხირუა [xirua]
воровать, красть
პარვა, ქურდობა

ხირუ(უ) [xiru(u)]
вор — მპარავი, ქურდი

ხირჩი//ხგრჩი [xirči//xərči]
поток — ნიაღვარი, ღვართქაფი

ხირჩინი [xirčini]
1. журчать, журчание; клокотать 2. побрякивать — 1. ჩუხჩუხი 2. ჩხრიალი (ჩხრიალებს)

ხირჩუა [xirčua]
журчать; литься (мощно) — ჩხრიალით, ჩუხჩუხით წამოსვლა

ხირცქუა//ხარცქუა см. ხარცქა [xirckua//xarckua см. xarcka]
1. расколоть, расщеплять; лопаться 2. трескаться; трескать — 1. პობა, ხლეჩა 2. სკდომა

ხირხალი см. ხერხალი [xirxali см. xerxali]

ხირხინი см. ხურხინი [xirxini см. xurxini]

ხირხიტა см. ხორხოტა [xirxiṭa см. xorxoṭa]
глотка, горло — ყანყრატო, ხახა

ხიტონაფა [xiṭonapa]
1. чесать 2. щекотать — 1. ფხანა, ქავება 2. ღიტინი

ხიტონი//ხგტონი [xiṭoni//xəṭoni]
(об)глодать, грызть, точить — ღრღნა, ხვრა

ხიტონილი [xiṭonili] *прич.*
обглоданный — შემოღრღნილი, შემოხრული

ხიტონუა//ხგტონუა см. ხიტონაფა [xiṭonua//xəṭonua см. xiṭonapa] *(сам.)*
1. глодать 2. чесать(ся) — 1. ღრღნა, ხვრა 2. ფხანა, ქავილი (ქავება)

ხიშტაფი см. ხვიშტაფი [xišṭapi см. xvišṭapi]
жеманиться, кокетничать, кривляться; неугомонность — გრეხა, მანჭვა, პრანჭვა; მოუსვენრობა

ხიშტუა см. ხიშტაფი [xišṭua см. xišṭapi]

ხიჩუა [xičua]
откусить, откусывать — კბეჩა

ხიცინი//ხგცინი [xicini//xəcini]
щекотка; щекотание; щекотать — ღიტინი

ხიჭონუა//ხგჭონუა см. ხუჭორუა [xiçonua//xəçonua см. xuçorua] *(сам.)*

ხიხინი см. ხირხინი [xixini см. xirxini]
храп(ение), храпеть; хрип; хрипеть — ხვრინვა, ხიხინი

ხიხონუა см. ღიღონუა [xixonua см. ɣiɣonua]
грызть, глодать — ღრღნა, ხვრა

ხობი см. ხოპი [xobi см. xopi]

ხობოკი [xoboḳi]
1. высохшая корка прыща 2. кожа (мертвая), корка — 1. მუწუკის მშრალი ქერქი (ზევიდან) 2. მკვდარი (ხმელი) ტყავი (მუწუკისა); ხეშეში ქერქი

ხოდუა [xodua]
сексуальная (половая) связь — სქესობრივი კავშირი

ხოზო [xozo]
1. большой 2. отдельный — 1. დიდი 2. ცალკე

ხოზოკვარი [xozoḳvari]
лепешка — ყვერბეული, მოხარშული დიდი კვერი

ხოკირი [xoḳiri] *прич.*
бритый — გაპარსული

ხოკო [xoḳo] *ботан.*
тыква настоящая — ხოკერა-გოგრა

ხოკორო კოპეშია [xoḳoro ḳopešia] *ботан.*
тыква | ხოკერა-გოგრა

ხოკუა [xoḳua]
брить(ся) | პარსვა

ხოლარი см. ხვილარი [xolari см. xvilari]

ხოლაფა [xolapa]
1. дотрагиваться 2. быть близко, приближаться 3. примешиваться | 1. შეხება, მიკარება 2. ახლოს ყოფნა, მიახლოვება 3. გარევა, შერევა

ხოლო[1] [xolo] *частиц.*
только; но | მაგრამ; მარტო, მხოლოდ

ხოლო[2] [xolo] *нареч.*
еще, снова, опять | კვლავ, კიდევ, ისევ, ხელახლა, ჯერ კიდევ

ხოლო[3] [xolo] *частиц.*
ведь, по крайней мере, всё же, во всяком случае | ხომ, აკი, განა; მაინც, სულ ცოტა, ყოველ შემთხვევაში

ხოლო[4] [xolo] *частиц.*
-же | -ვე, კი, რაღა, -ღა; ხომ

ხოლო[5] [xolo] *частиц.*
-тоже | აგრეთვე, -ც

ხოლოთ [xolot] *нареч.*
только, лишь | მხოლოდ, მარტო

ხოლოს [xolos] *нареч.*
близко, поблизости | ახლოს

ხოლოშა [xološa] *нареч.*
близко | ახლოს

ხოლოში [xološi]
близкий | ახლობელი, ახლობლის; შინაური

ხოლოშიანი [xološiani]
(очень) близкий человек | (ძლიერ) ახლობელი

ხოლო-ხოლოს [xolo-xolos] *нареч.*
поблизости | ახლო-ახლოს

ხომა//ხვიმა [xoma//xvima] *(сен.), (сам.), ботан.*
хурма | ხურმა

ხომა см. ხუმა//ხჷმა [xoma см. xuma//xəma]

ხომა-კიკონი [xoma-ḳiḳoni]
клюющий хурму; мелкая хурма, обжигающий рот, язык (И. Кипш.) | ხურმის მკენკავი; წვრილი (პირის დამწუშხავი) ხურმა (ი.ყიფშ.)

ხომაფა//ხუმაფა [xomapa//xumapa] *(сен.), (сам.)*
сушить, сохнуть | (გა)ხმობა

ხომ(ი)ლა см. ხუმ(უ)ლა [xom(i)la см. xum(u)la] *(сен.)*
сухой, сушеный | გამხმარი, ხმელი

ხომულა см. ხომ(ი/ჷ)ლა [xomula см. xom(i/ə)la]

ხონარი [xonari]
1. звук, шум 2. *перен.* слух (о чем-либо) | 1. ხმა, ხმაური 2. *გადატ.* ამბავი (რაღაცის შესახებ)

ხონარ(ი)მაღალი [xonar(i)maɣali]
громкий звук | მაღალი ხმა

ხონარმაღალო [xonarmaɣalo] *нареч.*
громко, громогласно | ხმამაღლა

ხონარობა [xonaroba]
шум, гам | ხმიანობა, ხმაური

ხონება [xoneba]
поститься — მარხულობა

ხონებული [xonebuli] *прич.*
постившийся — მარხული, ნამარხულევი

ხონირი [xoniri] *прич.*
вспаханный — (მო)ხნული

ხონუა [xonua]
пахать — (მო)ხვნა

ხოპი [xopi]
1. лопата 2. весло — 1. ნიჩაბი 2. ხოფი

ხორა см. ხვარა [xora см. xvara] *(сен.)*

ხორგი см. ხურგი [xorgi см. xurgi]
1. граница, предел 2. куча, груда камней 3. *зоол.* уж — 1. საზღვარი, ზღვარი 2. გროვა, ხერგი (ქვების) 3. ანკარა, გველხოკერა

ხორგილი [xorgili] *прич.*
сваленный (в кучу) — (და)ხერგილი (ქვები, ხეები)

ხორგუა [xorgua]
сваливать, собирать (в кучу) — (და)ხერგვა, ხერგის მოგროვება

ხორგული [xorguli]
хоргец — ხორგელი (ადამიანი)

ხორუა [xorua]
1. селиться, строиться 2. жилье, поселение — 1. დასახლება; სახლ-კარის შენება 2. საცხოვრებელი ბინა, სადგომი

ხორუა-მახორობა [xorua-maxoroba]
1. дом, поселение 2. хозяйство — 1. სახლი, ახალშენი 2. მეურნეობა (სამეურნეო ერთეული)

ხორუმი [xorumi]
хоровод — ფერხული, ხორუმი

ხორცი [xorci]
мясо — ხორცი

ხორციელი [xorcieli]
1. телесный 2. живое существо — 1. ხორციელი 2. ცოცხალი არსება

ხორცქა//ხარცქა [xorcka//xarcka]
разорвать(ся), раздираться, разодраться — გაგლეჯა, (გა)სკდომა

ხორცქილი//ხარცქილი [xorckili//xarckili] *прич.*
лопнувший, разорвавшийся — გაგლეჯილი, გამსკდარი

ხორხაფა [xorxapa]
тереться (о что-нибудь), трение; *перен.* чесание — ხახუნი; *გადატ.* ფხანა, ქავება (რამეზე)

ხორხი [xorxi]
пила — ხერხი

ხორხოტა см. ხურხი [xorxoṭa см. xurxi]
глотка, горло — ყელი, ხახა, ხორხი

ხორხოში [xorxoši]
хохот — ხარხარი

ხორხოშუა [xorxošua]
1. хохотать (низким голосом) 2. *перен.* реветь, рев (ветра) — 1. ხარხარი (დაბალი ხმით) 2. *გადატ.* ღმუილი (ქარის)

ხორხუა [xorxua]
пилить — ხერხვა

ხოტაფა [xoṭapa] *(сен.)*
чесаться — ფხანა, ქავილი

ხოფა [xopa]
1. *топон.* Хопа (город в Лазистане) 2. хранитель моря — 1. ხოფა (ქალაქი ლაზისტანში) 2. ზღვის მცველი

ხოფი см. ხოპი [xopi см. xoṗi]

ხოშქორამი [xoškorami] *(сам.)*
ворсистый, шероховатый; шершавое (яблоко) — ხაოიანი, ხორკლიანი; ხეშეში, მქისე (ვაშლი)

ხოშქორი [xoškori] *(сам.)*
1. бугорок, ворс 2. роса (густая) — 1. ხორკლი, ხაო 2. სქელი ნამი (თოვლის მსგავსი)

ხოწილი [xoçili]
1. *прич.* очищенный (от кожуры) 2. гранённый (о стакане) — 1. გათლილი, გაწმენდილი (კანისაგან) 2. წახნაგოვანი (თლილი) ჭიქა

ხოწირი см. ხოწილი [xoçiri см. xoçili]

ხოწუა [xoçua]
снимать кожуру (яблока, картофеля), почистить — გათლა, კანის გაცლა (ვაშლის, კარტოფილის)

ხოჭკატუ см. ხოჯ(ი)კატუ [xoč̣ḳaṭu см. xoǯ(i)ḳaṭu]

ხოჭო мн.ч. ხოჭო-ეფ-ი [xoč̣o мн.ч. xoč̣o-ep-i] *зоол.*
жук — ხოჭო

ხოჭოჭია [xoč̣oč̣ia] *(зугд.)*
жук, таракан — ხოჭო; აბანოს ჭია

ხოხი-ხოხით [xoxi-xoxit] *нареч.*
ползком — ხოხვით, ხოხვა-ხოხვით

ხოხუა [xoxua]
1. ползти, ползать 2. лазить — 1. ხოხვა 2. ცოცვა, ძრომა

ხოჯი [xoǯi] *зоол.*
бык — ხარი

ხოჯითხირი [xoǯitxiri] *ботан.*
крупный сорт ореха — დიდი თხილი (*სიტყვასიტყვით* ხარ-თხილი)

ხოჯ(ი) კატუ [xoǯ(i) ḳaṭu] *зоол.*
кот (*букв.* бык-кот) — მამალი კატა

ხოჯირემი [xoǯiremi] *зоол.*
олень (самец) — ხარირემი

ხუ [xu]
горсть, пригоршня — ბღუჯა, მუჭა, პეშვი

ხუა [xua]
стая — ხროვა

ხუალა[1] [xuala]
1. разматывать, расстраивать 2. отменять — 1. გახსნა, დარღვევა, დაშლა 2. გაუქმება, მოშლა

ხუალა[2] см. ხალა [xuala см. xala]

ხუაფა [xuapa]
опрокидывать, падать лицом вниз — დაპირქვავება, პირქვე (და)მხობა

ხუ(უ) см. ხუ [xu(u) см. xu]

ხუგაგი//ხუგეგი [xugagi//xugegi] *(зугд.)*
1. слабый 2. старческий, хилый — 1. სუსტი, უსუსური 2. ბებერი, ბებრუხანა

ხუება [xueba]
высказывать неудовольствие, быть недовольным — უკარებლობა, უკმაყოფილება

ხუგეგი см. ხუგაგი [xugegi см. xugagi]

ხუთი [xuti]
пять
ხუთი

ხუთიკაა см. ხუთიკალი [xutiḳaa см. xutiḳali]

ხუთიკალი [xutiḳali]
около пяти
ხუთიოდე

ხუთოში [xutoši]
пятьсот
ხუთასი

ხუთ(ხ)უთო [xut(x)uto] *нареч.*
по пять
ხუთ-ხუთად

ხულა [xula]
маленький амбар
ბეღელი, ნალია; ხულა

ხული [xuli] *ботан.*
кольраби (капуста)
კოლრაბი, ფხალი

ხუმა//ხჷმა [xuma//xəma] *(сам.)*
голос
ხმა

ხუმაფა: ოხუმუანს, ხუმუ [xumapa: oxumuans, xumu] *(сам.)*
сушить, сохнуть ➢ он сушит, он сушится
(გა)ხმობა ➢ ის ახმობს, ის ხმება

ხუმაფირი [xumapiri] *прич.*
засохший
გამხმარი, გახმობილი

ხუმრა см. ხურმა [xumra см. xurma]

ხუმ(უ/ჷ)ლა [xum(u/ə)la] *(зугд.)*
сухой
გამხმარი, ხმელი

ხუნა[1] [xuna] *(сам.)*
запруда
საგუბარი, წყლის საწყვეტი

ხუნა[2] [xuna]
1. сидеть 2. водяться (птицы)
1. ჯდომა 2. ყოლა (ფრინველის)

ხუნაფა [xunapa]
1. сажать 2. брать (в жены)
1. დასმა, დაჯენა 2. ცოლად შერთვა

ხუნდი см. ხუნჯი [xundi см. xunǯi]

ხუნკი [xunḳi] *(сам.)*
1. безногий, инвалид, калека 2. беспомощный 3. *перен.* старик, убогий
1. კუტი, უფეხო ხეიბარი 2. უმწეო 3. *გადატ.* მოხუცი, ლატაკი, ღვთისგლახა

ხუნძუა//ხჷნძუა [xunʒua//xənʒua]
висеть (густо)
(და)ხუნძვლა (ნაყოფით)

ხუნწი [xunçi] *ботан.*
смородина
მოცხარი, ხუნწი

ხუნჯი [xunǯi]
колодка, кандалы
ხუნდი; მახე, ხაფანგი

ხუპუა [xuṗua]
хлебать
ხვრეპა

ხურაჭილი см. კირაჭილი [xuraçili см. ḳiraçili]
сморщенный
დანაოჭებული, დაჭმუჭნილი

ხურგეგი//ხჷრგეგი ср. ხუგაგი [xurgegi//xərgegi ср. xugagi]
1. болезненный 2. хилый, слабый 3. *перен.* старый, немощный старик
1. ავადმყოფი 2. სუსტი, უსუსური 3. *გადატ.* ბებერი, ბებრუხანა

ხურგი см. ხორგი [xurgi см. xorgi]

ხურთქინი [xurtkini]
1. нежный шум птичьих крыльев 2. нежно ворковать во сне
1. ფრთხიალი, ფრენის დროს გამოცემული ნაზი ხმა 2. ძილში ნაზად ღუღუნი

ხურმა [xurma] *ботан.*
хурма — ხურმა

ხურ(უ/ე)ჯონი [xur(u/ə)ǯoni]
переметная сумка, котомка, хурджин — ხურჯინი

ხურუჯუნი см. ხურ(უ/ე)ჯონი [xuruǯuni см. xur(u/ə)ǯoni]

ხურჩინაფა [xurčinapa]
обливать, поливать (с шумом), хлынуть — გადასხმა, გადაღვრა (ხმაურით); თქრიალით (გადასხმა)

ხურჩინუა [xurčinua]
1. проливать обильно и сразу 2. *поэт.* бить ключем (о воде) — 1. ბევრის ერთბაშად გადასხმა, გადაღვრა 2. ჩქერა, ჩუხჩუხი, ჩხრიალი (წყლისა)

ხურხი [xurxi] *анат.*
горло — ყელი

ხურხინი [xurxini]
храп — ხვრინვა, ხიხინი

ხუ(რ)ხინუა [xu(r)xinua]
1. сладко спать 2. глубоко спать — 1. ტკბილი ძილი 2. ღრმა ძილი

ხუტინი см. ხუტუა [xuṭini см. xuṭua]

ხუტოლაფა [xuṭolapa]
обниматься, прижать к груди — გულში ჩაკვრა, ჩახუტება

ხუტორილი [xuṭorili] *прич.*
обглоданный — დაღრღნილი, დახრული

ხუტორუა [xuṭorua]
глодать с хрустом, грызть — ხმაურით ღრღნა, ხრამუნით ჭამა

ხუტუა: ხუტუნს, ქოხუტუ [xuṭua: xuṭuns, koxuṭu]
засыпать в объятиях ➢ он засыпает, он заснул — დაძინება ჩახუტებით ➢ ის იძინებს, მან დაიძინა

ხუშირი см. მოხუშირი [xuširi см. moxuširi]

ხუშუა [xušua] *(сам.)*
1. сметать, сгребать (в кучу) 2. метать, мести 3. боронить — 1. მიხვეტა, მიზვინვა (ნაგვის) 2. დაგვა 3. ფარცხვა

ხუცოლირი [xucoliri] *прич.*
издырявленный — დაჩვრეტილი, დახვრეტილი

ხუცოლუა [xucolua]
издырявить, изрешетить — დაჩვრეტა, დახვრეტა (წვრილად); დაცხრილვა

ხუჭორუა [xuč̣orua]
откусывать (по немногу) — კბეჩა, კბეჩით ჭამა; ღიჯნა

ხუჭუა [xuč̣ua]
1. некрасиво щуриться 2. затягивать узел; жать, комкать; разорвать (ткань) — 1. უშნოდ ხუჭვა (თვალის) 2. ნასკვის გაკეთება; დანაოჭება; ფხრეწა (ქსოვილის)

ხუჭუჭი [xuč̣uč̣i]
кудрявый — გრუზა, ხუჭუჭი (თმა)

ხუხინი [xuxini]
мурлыкать — კრუტუნი, ხრუტუნი (ძილში)

ხუჯაფა [xuǯapa]
устраивать (его не устраивает); поддержать — მოწონება (მას არ მოსწონს, ხელს არ აძლევს), კარგად შეწყობა (ერთმანეთთან), მხარდაჭერა (მხრის მიცემა)

ხუჯება [xuǯeba]
нравиться — მოწონება

ხუჯი [xuǯi]
плечо — მხარი

ხჩეთი ср. ა-ხჩათჰ [xčetia ср. a-xčath] *(сам.), абх.*

сливки	ნაღები

ხწორი см. წორი [xçori см. çori]

1. ровный 2. правильный, прямой	სწორი

ხჯაჯა ср. ა-ხჯაჯა [xǯaǯa a-xǯaǯá] *(сам.), абх.*

молозиво	ხსენი

ხჷმბა [xəmba]

грязь, нечистота	ჭუჭყი

ხჷმბამი [xəmbami]

грязный, нечистый	ჭუჭყიანი

ხჷმელო [xəmelo]

1. край, берег, суша 2. пах	1. მხარე, ნაპირი; ხმელეთი 2. ფერდი

ჯ

ჯა мн.ч. **ჯალ-ეფ-ი** [ǯa мн.ч. ǯal-ep-i]
дерево — ხე

ჯაბება [ǯabeba]
печалить — ჯავრობა

ჯაბ(რ)ი [ǯab(r)i]
печаль — დარდი, სევდა, მწუხარება, ჯავრი

ჯაკელია [ǯaḳelia] *зоол.*
нетель, тёлка — ახალგაზრდა ფური, დეკეული, უშობელი

ჯაკონია [ǯaḳonia]
идол, кумир, достойный почитания — კერპი, სათაყვანო, თაყვანსაცემი

ჯალაგუა [ǯalagua] *(сам.)*
искоренять, опустошать (ниву, страну) — აოხრება, გათელვა, გაჩანაგება

ჯალი [ǯali]
яйцо (оставленное под несушкой) — მძევალი კვერცხი, რომელსაც ტოვებენ საბუდარში

ჯალაღინი [ǯalaɣini] *ботан.*
куриное просо, просянка — ბურჩხა

ჯამაგირი//ჯამაგერი [ǯamagiri//ǯamageri]
жалование — ხელფასი, ჯამაგირი

ჯამკაკალი [ǯamḳaḳali]
тута (ягода) — თუთა (ნაყოფი)

ჯა(მ)პი [ǯa(m)ṗi] *ботан.*
тутовое дерево — თუთა (ხე)

ჯამფასი//ჯამფეზია [ǯampasi//ǯampezia] *(сен.), ботан.*
лаконос, американский шпинат — ჭიაფერა

ჯამფეზია//ჯაფაზია см. **ჯამფასი** [ǯampezia//ǯapazia см. ǯampasi]

ჯანგამი см. **ღანჯამი** [ǯangami см. ɣanǯami]

ჯანგარა [ǯangara]
1. сажа 2. чумазый (человек); *перен.* смуглый человек — 1. მური 2. ჭუჭყიანი, ტურტლიანი; *გადატ.* შავგვრემანი (კაცი)

ჯანგი [ǯangi]
ржавчина — ჟანგი

ჯანგილი [ǯangili] *прич.*
ржавый — დაჟანგული

ჯანგირი см. **ჯანგილი** [ǯangiri см. ǯangili]

ჯან(/რ)გოჭე! [ǯan(/r)goçe!] *межд.*
не печалься! — ნუ გენაღვლება! ჯავრი ნუ გაქვს!

ჯანგუა [ǯangua]
ржаветь — (და)ჟანგვა

ჯან(დ)აბა [ǯan(d)aba]
ад, преисподняя — ჯოჯოხეთი, ქვესკნელი

ჯანდარუა [ǯandarua]
порицать, ругать, упрекать — კიცხვა, ლანძღვა, საყვედურის თქმა

ჯანი [ǯani]
1. сила, здоровье 2. душа — 1. ძალა, ჯანი 2. სული

ჯანჯუხა [ǯanǯuxa]
чурчхела *(из лесного ореха)* — ჩურჩხელა (თხილისა)

ჯანჯღალი [ǯanǯɣali] *(сен.)*
взбалтывать; тряска — ჭანჭყარი

ჯარა [ǯara]
сход (сельчан) — დროის გასატარებლად თავშეყრა; ჯარიანობა, ჯარობა

ჯარალა см. ნჯარალა, ჯარა [ǯarala см. nǯarala, ǯara]

ჯარბადო//ჯარბადი [ǯarbado//ǯarbadi] *(сам.)*
1. скряга 2. *перен.* голодранец 3. лентяй — 1. ძუნწი, კრიჟანგი 2. *გადატ.* მათხოვარი 3. ზარმაცი

ჯარგვალი [ǯargvali]
сруб — ძელური (ბინა)

ჯარება [ǯareba] *(сам.)*
заботиться; забота — ზრუნვა

ჯარი см. ნჯარი [ǯari см. nǯari]
1. горе, печаль 2. зависть — 1. დარდი, ჭმუნვა; ჯავრი 2. შური

ჯარობა см. ჯარალა [ǯaroba см. ǯarala]

ჯარჯაფა [ǯarǯapa]
1. нахлобучить (шапку), некрасиво надеть одежду, неопрятно одеваться 2. плестись, тащиться — 1. ჩამოფხატვა (ქუდის), ტანსაცმელის ულამაზოდ ჩაცმა 2. ჩანჩალით სვლა, თრევა

ჯარჯი//ჯარჯაფა (გურიში) [ǯarǯi//ǯarǯapa (guriši)]
тошнить — გულის ზიდვა

ჯასთაგანი [ǯastagani]
упрямый (человек) — უტეხი, ჯიუტი

ჯაფა [ǯapa]
труд; трудиться — შრომა, ჯაფა

ჯაფაზია см. ჯამფეზია [ǯapazia см. ǯampezia]

ჯაყვა [ǯaq̇va]
нож (складной), перочинный нож — ჯაყვა

ჯაყრუა [ǯaq̇rua] *ботан.*
бузина — ანწლი, დიდგულა

ჯაში [ǯaši]
деревянный — ხის(ა)

ჯაშკვიდი см. ჯაშქვი(ნ)და//ჯაშქვიდუ [ǯašḳvidi см. ǯaškvi(n)da//ǯaškvidu] *(сам.)*

ჯაშქვი(ნ)და [ǯaškvi(n)da] *ботан.*
обойник — ლველკეცი, ჯაშკუტა

ჯაშკვილი [ǯašḳvili]
лук (деревянный) — ხის მშვილდი

ჯაშ სოკო [ǯaš soḳo] *ботан.*
гриб (на дереве), трут, трутник — აბედი (ხის სოკო)

ჯაჭვი [ǯač̣vi]
цепь — ჯაჭვი

ჯახე см. დახე [ǯaxe см. daxe]

ჯაჯირი [ǯaǯiri] *прич.*
недосиженное (яйцо) — გალანდული, დალაყებული, ლაყე (კვერცხი)

ჯაჯუა [ǯaǯua]
1. болтать 2. не досиживать (яйцо) — 1. ნჯღრევა 2. გალანდვა; დალაყება (კვერცხის)

ჯაჸაფი [ǯa'api] *(сам.)*
ходить (некрасиво), не сгибаясь
ბლაყუნით (ჯლაყუნით) სიარული

ჯაჸაში [ǯa'aši]
дикие плоды (служит кормом для свиней) (И. Кипш.)
გარეული ხილი, (*მაგ.*, რკო), რომელიც გამოიყენება ღორების საჭმელად (ი. ყიფშ.)

ჯგარჯგალი [ǯgarǯgali]
1. трястись (мощно, сильно) 2. трясти
1. ცახცახი, ძაგძაგი, ჯაგჯაგი (ძლიერი) 2. ნძრევა, ნჯღრევა

ჯგარჯგალერი [ǯgarǯgaleri]
молотый, крупного помола
დაღერღილი, დაროშილი

ჯგარჯგალუა [ǯgarǯgalua]
(крупно) (с)молоть
ღერღვა, (და)როშვა

ჯგაჯგალი [ǯgaǯgali]
болтать, пороть вздор
ლაყბობა, როშვა

ჯგაჯგუა ср. **ჯგვაჯგუა** [ǯgaǯgua ср. ǯgvaǯgua]
1. мять 2. рубить нескладно (топором) 3. кушать шумно
1. (და)ქექვა, ჯგვლემა, ჯეჯგვა 2. (და)ჩეხვა უშნოდ (ნაჯახით) 3. ღორულად (ხმაურით) ჭამა

(ჯ)გეგე [(ǯ)gege]
Св. Георгий
წმინდა გიორგი

ჯგერა/ეგუნა [ǯgera/eguna] *религ.*
божество, покровитель пчел и пчеловодства
ფუტკრის და მეფუტკრის ღვთაება

ჯგვაჯგვაფი [ǯgvaǯgvapi]
дергать, ударять, хлопать (дверьми и т.д.)
ხეთქება, ჯახუნი (კარების)

ჯგვაგჯგუა [ǯgvaǯgua]
1. грохаться (мощно), хлопать(ся) 2. колотить, лупить
1. მაგრად (გამეტებით) ცემა; ჯეჯგვა 2. ბეგვა

ჯგვენა см. **რჯგინა** [ǯgvena см. rǯgina]

ჯგვეჯგვერე [ǯgveǯgvere] *(сам.)*
мордастый, отвратительное (лицо)
დრუნჩიანი, საზარელი, ძალიან უშნო შესახედაობის (იტყვიან სახეზე)

ჯგვირა ოშუმეში [ǯgvira ošumeši] *(сам.)*
оттопыренные, растопыренные (усы)
ჯაგარივით და წინგამოშვერილი (ულვაში)

ჯგვირა(ლი) [ǯgvira(li)]
здоровенный, коренастый
ჯანმრთელი; ჯმუხი

ჯგვიჯგვა [ǯgviǯgva]
торчащие и густые усы
სქელი და წინგამოშვერილი (ულვაში)

ჯგვიჯგვინი [ǯgviǯgvini]
глядеть, смотреть (грубо)
უხეშად, ტლანქად ყურება, გამოხედვა

ჯგირალა [ǯgirala]
выздоровление
მოკეთება, მოჯანიერება; სიკარგე

ჯგირი//ჯგ̆რი [ǯgiri//ǯgəri]
1. добрый, хороший 2. добро
1. კეთილი, კარგი 2. კეთილი, სიკეთე

ჯგირო//ჯგ̆რო [ǯgiro//ǯgəro] *нареч.*
хорошо
კარგად

ჯგირობუა//ჯგ̆რობუა [ǯgirobua//ǯgərobua]
1. доброта 2. здоровье, быть здоровым
1. სიკეთე, სიკარგე 2. კარგად ყოფნა, სიჯანსაღე

ჯგირ-ჯგირი//ჯგ̆რ-ჯგ̆რი//ჯგიჯგირი [ǯgir-ǯgiri//ǯgər-ǯgəri//ǯgiǯgiri]
лучший
უკეთესი (*სიტყვასიტყვით კარგ-კარგი*)

ჯგიჯგინი: ოჯგიჯგინანს [ǯgiǯgini: oǯgiǯginans]
оскалиться, скалить зубы, зубоскалить ➢ он зубоскалит
კრეჭა, ღრეჭა (კბილებისა) ➢ ის იკრიჭება, იღრიჭება

ჯგიჯგი(ნ)ტია//ჯგჷჯგჷ(ნ)ტია [ǯgiǯgi(n)ṭia//ǯgəǯgə(n)ṭia] *энтом.*
муравей
ჭიანჭველა

ჯგიჯგონუა//ჯგჷჯგონუა [ǯgiǯgonua//ǯgəǯgonua]
драть, терзать (грубо)
გლეჯა, ჯიჯგნა

ჯგირჯგოლი [ǯgirǯgoli]
разговор (громкий, с шумом)
ხმაურიანი ლაპარაკი

ჯგუნა см. რჯგინა [ǯguna см. rǯgina]

ჯგუნჯგი [ǯgunǯgi]
кол, подпорка
მარგილი, სარი, პალო

ჯებერი [ǯeberi]
1. дамба 2. запруда
1. ჯებირი, მიწაყრილი 2. საგუბარი

ჯეგე см. ჯგეგე [ǯege см. ǯgege]

ჯეგე-მარიამი [ǯege-mariami]
Св. Мария
წმინდა მარიამი

ჯერღვამი [ǯerɣvami]
жилистый
ძარღვიანი

ჯერღვი [ǯerɣvi] *анат.*
жила
ძარღვი

ჯვარზუა [ǯvarzua]
1. сидеть, сесть (энергично и тяжело) 2. сильно грузить(ся) 3. лупить (мощно)
1. დაჯდომა (მძიმედ და ენერგიულად) 2. მაგრად დატვირთვა 3. დაუზოგავად ცემა

ჯვარი [ǯvari]
1. крест 2. *топон.* Джвари (селение в Цаленджихском районе)
1. ჯვარი 2. ჯვარი (*სოფ.* წალენჯიხის რაიონში)

ჯვარული мн.ч. ჯვარალ-ეფ-ი [ǯvaruli мн.ч. ǯvaral-ep-i]
1. джварский 2. житель Джвари (джварец)
1. ჯვარული 2. ჯვარელი (*სოფ.* ჯვარის მცხოვრები)

ჯვარული ბორია [ǯvaruli boria]
северный ветер (*букв.* джварский ветер)
ჩრდილოეთის ქარი (*სიტყვასიტყვით* ჯვარული ქარი)

ჯვეშებური [ǯvešeburi]
старинный
ძველებური

ჯვეშებურო [ǯvešeburo] *нареч.*
по-старому
ძველებურად

ჯვეში [ǯveši]
древний, старый
ძველი

ჯვეშო [ǯvešo] *нареч.*
в старину
ძველად

ჯიბე: გური ჯიბე, თუდონი ჯიბე [ǯibe: guri ǯibe, tudoni ǯibe]
карман ➢ верхний карман; нижний карман
ჯიბე ➢ შიდა (გულის) ჯიბე, ქვედა ჯიბე

ჯიბეგირი//ჯივგირი [ǯibegiri//ǯivgiri]
карманник
ჯიბგირი, ჯიბის ქურდი

ჯიგერი см. ხაბალაკი [ǯigeri см. xabalaḳi]

ჯიკაფა [ǯiḳapa]
толкать
ხელის კვრა, ჯიკავი

ჯიკაფირი [ǯiḳapiri] *прич.*
тот, кого толкнули
წაბიძგებული, ხელწაკრული

ჯიკი//ჯირკი [ǯiḳi//ǯirḳi]
1. чурбан 2. пень
1. კუნძი 2. ძირკვი, ჯირკი

ჯიკუტია [ǯiḳuṭia] *уменьш.*
колода, обрубок
პატარა კუნძი, ნამორი, ჯირკუნა

ჯილითი [ǯiliti]
джигитовка
ჯირითი

ჯიმა мн.ч. ჯიმალ-ეფ-ი [ǯima мн.ч. ǯimal-ep-i]
брат
ძმა

ჯიმადი [ǯimadi]
дядя по отцу
ბიძა

ჯიმად(ი)სქუა [ǯimad(i)skua]
двоюродный брат, двоюродная сестра (по отцовской линии)
ბიძაშვილი

ჯიმაია [ǯimaia] *уменьш.*
братец
ძამია, ძამიკო

ჯიმაკათა [ǯimaḳata]
друзья, дружки
ძმაკაცები

ჯიმაკოჩი [ǯimaḳoči]
дружок
ძმაკაცი

ჯიმალობა [ǯimaloba]
1. братство 2. побрататься (становиться братьями)
1. ძმობა 2. (და)ძმობილება

ჯიმალური [ǯimaluri]
братский
ძმური

ჯიმალურო [ǯimaluro] *нареч.*
по-братски
ძმურად

ჯიმასქუა [ǯimaskua]
племянник, племянница со стороны брата
ძმისწული

ჯიმაღურელი [ǯimaɣureli] *межд.*
выражение изумления, удивления, сожаления (*букв.* потерявший брата)
გამოხატავს გაკვირვებას, განცვიფრებას, დანანებას, წყენას (*სიტყვასიტყვით* ძმა-მკვდარი)

ჯიმაჩაფირი [ǯimačapiri]
приемный брат
ძმად მიღებული

ჯიმაჸონირი [ǯima‘oniri]
брат от другого отца или матери, пасынок
გერი (ვაჟი)

ჯიმოლირი [ǯimoliri] *прич.*
посоленный
დამარილებული

ჯიმოლუა [ǯimolua]
солить
დამარილება

ჯიმუ [ǯimu]
соль
მარილი

ჯიმუამი [ǯimuami]
1. соленый 2. *перен.* приятный
1. მარილიანი 2. *გადატ.* სასიამოვნო

ჯიმ(უ) დო ქობალი [ǯim(u) do kobali]
хлеб-соль
პურ-მარილი (პური და მარილი)

ჯიმ(უ)წყარი [ǯim(u)çqari]
рассол
მარილწყალი

ჯინა [ǯina]
смотреть
ყურება, ხედვა

ჯინი[1] [ǯini]
1. каприз, упрямство 2. зло
1. ქინი, ჯიბრი; ჯიუტობა 2. ბოროტება, სიავე

ჯინი[2] [ǯini] *(сам.)*
дичь, дикие звери
გარეული ფრინველები, ნადირი

ჯინიანი [ǯiniani]
упрямый
ქინიანი, ჯიუტი

ჯინოსქუა см. ჟინოსქუა [ǯinoskua см. žinoskua]

ჯინს (<ჯინჯ-ს) [ǯins (<ǯinǯ-s)] *нареч.*
внизу, под
ძირას, ძირს

ჯინუა [ǯinua]
охотиться
ნადირობა

ჯინჯი [ǯinǯi]
1. дно, корень 2. луковица 3. подножие (горы)
1. ფსკერი; ძირი 2. ბოლქვი 3. მთის ძირი

ჯინჯილა [ǯinǯila] *ботан.*
ячменный хлеб (И. Кипш.)
ქერის პური (ი.ყიფშ.)

ჯირა см. (ნ)ჯირა [ǯira см. (n)ǯira]

ჯი(რ)გილი (კიბირი) [ǯi(r)gili (ḳibiri)] *анат.*
1. коренной (зуб) 2. десна
1. ძირის კბილი 2. ღრძილი

ჯი(რ)კი [ǯi(r)ḳi]
колода, пень
კუნძი, ძირკვი, ჯირკი

ჯირქუა [ǯirkua]
очищать
(გა)წმენდა, (გა)მშრალება

ჯირღინა ср. ჩირღინა [ǯirɣina ср. čirɣina]

ჯირღინი см. ჩირღინი [ǯirɣini см. čirɣini]

ჯირჩე [ǯirče] *ботан.*
безвременник великолепный
უცუნა (*სიტყვასიტყვით* ძირ-თეთრი)

ჯიქური [ǯikuro] *нареч.*
напролом, напрямик
გულდაგულ, პირდაპირ, ჯიქურ

ჯიშთი [ǯišti] *(сам.)*
ледник, слежавшийся снег
საყინულე, ძველი თოვლი

ჯიშკილა [ǯišḳila] *ботан.*
черемша, чеснок медвежий
ღანძილი

ჯიხა [ǯixa]
замок, крепость
ციხე-დარბაზი, ციხე-სიმაგრე

ჯიხი [ǯixi]
кулак
მუშტი, მჯიღი

ჯიხუა: ჯიხუნს, ქოჯიხუ [ǯixua: ǯixuns, koǯixu]
толкать, бить (кулаком) ➢ бьет кулаком; ударил кулаком
(მუშტით, მჯიღით) ცემა, დარტყმა ➢ მუშტს არტყამს, მუშტი დაარტყა

ჯიხური [ǯixuri]
будка, вышка
ბუდრუგანა, ხის კოშკი, კოშკი, ჯიხური

ჯიჯი [ǯiǯi]
дяденька!
ბიძიკო!

ჯიჯიხუა [ǯiǯixua]
мозолить
დაკოჟრვა, დაკოჟრება, დაკორძება (კანისა)

ჯოგაფა [ǯogapa]
ненавидеть, презирать
(შე)ძულება, (შე)ჯავრება

ჯოგი [ǯogi]
стадо, стая
ჯოგი

ჯოლა//ჯოლო [ǯola//ǯolo] *(сам.)*
1. волочить (брёвна) 2. бревно, кряж
1. მორის თრევა; სათრეველი (მორის) 2. ხის კუნძი, მორი

ჯოლოკეტი [ǯoloketị] *ботан.*
свинорой, бермудская трава
გლერტა

ჯონჯო [ǯonǯo] *анат.*
рыло, морда — დრუნჩი; ცხვირ-პირი

ჯორამი [ǯorami]
(человек) имеющий мул — ჯორიანი

ჯორგუა [ǯorgua]
наваливать, накладывать (грузно) — დაყრა, დაწყობა, დატვირთვა (მძიმედ)

ჯორი [ǯori] *зоол.*
мул — ჯორი

ჯოუშტი [ǯoušṭi] *(сен.)*
упрямый — ქინიანი, უტეხი, ჯიუტი

ჯოღორი [ǯoɣori] *зоол.*
собака — ძაღლი

ჯოღორია [ǯoɣoria] *ласкат.*
собачка (прозвище) — ძაღლუკა (მეტსახელი)

ჯოხო (ჯოხინი) [ǯoxo (ǯoxini)]
звать, называться — (და)რქმევა (ჰქვია)

ჯოჯოხეთი [ǯoǯoxeti]
ад — ჯოჯოხეთი

ჯუა[1] [ǯua]
волос лошадиного хвоста — ძუა

ჯუა[2] [ǯua]
1. сука, самка 2. *перен.* проститутка — 1. ძუ, ძუკნა 2. *გადატ.* გარყვნილი

ჯუდა см. ჯუნა [ǯuda см. ǯuna]

ჯულაბი [ǯulabi]
1. крепкий напиток 2. *ботан.* молочай лекарственный — 1. მაგარი (არასასიამოვნო) სასმელი 2. ჯულაბი

ჯუმალა см. ჯუმაფა [ǯumala см. ǯumapa]

ჯუმაფა [ǯumapa]
брать с собой, вести (с собой) — თან წაღება, თან წაყვანა

ჯუმაფილი [ǯumapili] *прич.*
взятый с собой — თან წაღებული, თან წაყვანილი

ჯუმაშხა [ǯumašxa]
среда — ოთხშაბათი

ჯუმენე [ǯumene] *ботан.*
ширица колосистая — ჩვეულებრივი ჯიჯლაყა

ჯუნა [ǯuna] *(сам.)*
целовать — კოცნა

ჯუქურო см. ჯიქურო [ǯukuro см. ǯikuro]

ჯღა [ǯɣa]
1. кол (с недорезанными ветвями), подпорка 2. *ботан.* побег 3. отросток, росток — 1. მარგილი (ტოტებდაუჭრელი) 2. რქა, ყლორტი 3. ახლად ამოცენებული ბიჯგი

ჯღაბილი [ǯɣabili] *прич.*
накоряканный, замаранный — ნაჯღაბნი, (და)ჯღაბნილი

ჯღაბუა [ǯɣabua]
марать, царапать — ჯღაბნა

ჯღალი ср. ჯღა [ǯɣali ср. ǯɣa]
1. жало (осы, пчелы) 2. росток (семени) — 1. ნესტარი (კრაზანის, ფუტკრის) 2. ლობიოს, სიმინდის ყლორტები (ამონაცენი, ღერო)

ჯღარკუა см. დოჯღარკაფა [ǯɣarḳua см. doǯɣarkapa]

ჯღარკუნტია [ǯɣarḳunṭia] *(сам.)*
1. голубой (о цвете) 2. *перен.* изящный, очень красивый | 1. ცისფერი 2. *გადატ.* კოხტა, მოხდენილი, ძალიან ლამაზი

ჯღარუ [ǯɣaru]
пёстрый, пегий | ჭრელი, ჭროლა

ჯღვაბილი [ǯɣvabili] *прич.*
схваченный | დატაცებული

ჯღვაბუა [ǯɣvabua]
схватывать (грубо), щипать | ტაცება, ხელის წავლება (უხეშად)

ჯღვალიკი [ǯɣvaliḳi]
коготь | ბრჭყალი, კლანჭი, ჭანგი

ჯღიალი [ǯɣiali] *(сам.)*
крик (пронзительный) | ჩხავილი, ჯღავილი

ჯღინჯღოლუა [ǯɣinǯɣolua]
мять, прессовать | (და)ზელა, სრესა, ჭმუჭნა

ჯღვერი//ნჯღვერი [ǯɣveri//nǯɣveri]
вождь, вожак | ბელადი, წინამძღოლი

ჯღუნა см. მეჯღუნა [ǯɣuna см. meǯɣuna]

ჯღუნა(ფა): ო-ჯღუნ-ან-ს [ǯɣuna(pa): o- ǯɣun-an-s] *(сам.)*
1. посылать (предмет) ➢ он посылает, он пошлет 2. предводительствовать | 1. გზავნა ➢ ის გზავნის, ის გაგზავნის 2. წინამძღოლობა

ჰ

ჰა [ha] *межд.*

вот! — აი!

ჰა(ა)ტ [ha(a)ṭ] *межд.*

ну-ка! (с угрозой, с ускорением) — აბა!

ჰაერი [haeri]

воздух — ჰაერი

ჰავა [hava]

1. климат 2. воздух — 1. კლიმატი 2. ჰაერი

ჰაიდა [haida] *межд.*

айда! — აიდა!

ჰაიტ [haiṭ] *(зугд.), межд.*

ну-ка! — აბა, აბა!

ჰალაია [halaia] *(сам.), (зугд.)*

белка — ციყვი

(ჰ)ალალი [(h)alali]

верный, искренний — ერთგული, გულწრფელი

(ჰ)ალამო//ალამო [(h)alamo//alamo]

ჰამა(ა)ს [hama(a)s]

приятный — სასიამოვნო

(ჰ)ამო [(h)amo]

сладкий, приятный — ტკბილი

(ჰ)არამი [(h)arami]

1. жадный, ненасытный 2. запретный, недозволенный — 1. არამი, გაუმაძღარი, ხარბი 2. აკრძალული, დაშლილი

ჰაჰადეე [hahadee] *межд.*

так себе! — ისე რა!

ჰე [he]

эй! — ჰეი!

(ჰ)ერებამი [(h)erebami]

прекрасный — მშვენიერი

ჰო-ჰო [ho-ho] *межд.*

во-во! — ჰო-ჰო! აბა ერთი!

Г. А. Климов - картвелист

Безусловно, основные научные интересы Г. А. Климова лежали в сфере картвелистики, где ему удалось создать по существу серию фундаментальных трудов, сформировавших, наряду с известной работой Т. Гамкрелидзе и Г. Мачавариани [Гамкрелидзе, Мачавариани, 1965], новую парадигму картвельской лингвистики: вопросы атрибутивного комплекса, реконструкция системы склонения, этимологический словарь, проблемы древних картвельско-индоевропейских контактов, типологическая характеристика картвельских языков и др. – это лишь самый краткий перечень узловых проблем картвелистики, получивших у Г. А. Климова наиболее обстоятельную разработку.

Уже первое научное исследование Георгия Андреевича – кандидатская диссертация [Климов, 1955], выполненная под руководством А. С. Чикобава, – показала возможность решения на неисследованном до этого материале вопросов сравнительно-исторического синтаксиса. Опираясь на показания древнегрузинского, в котором примыкающие определения отсутствовали, а также на переходные случаи, наблюдаемые в современном грузинском и мегрельско-чанском, Г. А. Климов приходит к выводу о том, что «на древнейших этапах развития в картвельских языках существовали группы препозитивных и постпозитивных определений. В дальнейшем характер направления развития структуры рассматриваемой синтагмы в них свелся к тому обусловливающему многое остальное явлению, что группа исторически постпозитивных определений выравнялась по препозитивным и стала, таким образом, также предшествовать своим определяемым» [Климов, 1955: 13].

Практически первой работой в картвелистике по сравнительно-исторической морфологии, где была последовательно проведена процедура сравнительной реконструкции, стала его книга «Склонение в картвельских языках в сравнительно-историческом аспекте» [Климов, 1962], в которой была поставлена цель проследить историю системы склонения в картвельских языках, определить тенденции ее развития и произвести реконструкцию системы склонения пракартвельского языка-основы, рассматривавшуюся как одна из составных частей реконструкции всей морфологической системы на пракартвельском языковом уровне. При том, что исторические аспекты склонения в картвельских языках освещались до того времени достаточно часто, тем не менее система картвельского склонения в целом до появления в свет книги Климова не рассматривалась. Вопреки мнению ряда картвелистов, считавших, что сванский язык испытал сильное влияние абхазско-адыгских языков, Г. А. Климов подчеркивал особую архаичность сванской падежной системы, в большей степени отражающей общекартвельское состояние. В целом реконструированная в этой монографии общекартвельская падежная система включает следующие единицы (предложенные в данной монографии термины для обозначения именительного, эргативного и дательного падежей были впоследствии признаны Г. А. Климовым [Климов, 1973: 112] неудачными):

Субъектно-объектный (именительный) -∅ // -i (?)
Субъектный (эргативный) -d // -m (?)
Обстоятельственно-направительный -d // -ad (?)
Объектный (дательный) -s
Родительный $-is_1$
Целевой $-is_1-d$
Творительный -it (?)

Наиболее значительный труд Г. А. Климова – это его «Этимологический словарь картвельских языков» [Климов, 1964]. В этой работе, с одной стороны, нашли отражение итоги сравнительно-исторических исследований в области картвелистики и, с другой стороны, был использован опыт индоевропейского языкознания. В частности, одним из ориентиров для «Этимологического словаря картвельских языков» был известный словарь Ю. Покорного [Pokorny, 1959], хотя Г. А. Климову удалось, на наш взгляд, избежать ряд недостатков последнего: во-первых, были выделены реконструированные единицы разных хронологических уровней – общекартвельского и грузинско-занского; во-вторых, к тому времени уже имелась возможность сравнить результаты исследований разных язы-

ковых семей и с помощью «метода типологического эталонирования» подтвердить звукоподражательный, символический или экспрессивный характер целого ряда картвельских основ, что подчас было трудно сделать только на картвельском материале. Принципиальным моментом явился отказ от принятой в то время методики вычленения окаменелых элементов в составе реконструированных основ, среди которых оказалось значительное число многоконсонантных структур (ср. до сих пор популярную гипотезу моноконсонантизма кавказского корня). Говоря о количественных характеристиках словаря, нельзя не отметить, что в него вошло около 400 сближений, предложенных впервые.

В дальнейшем в сферу исследовательских интересов Климова как картвелиста вошли проблемы типологической характеристики и межъязыковых контактов, в особенности проблемы индоевропейско-картвельских взаимоотношений. Итогом многолетней работы по изучению древнейших ареальных контактов картвельских и индоевропейских языков явилась книга «Древнейшие индоевропеизмы картвельских языков» [Климов, 1994]. В ней выявляется три пласта заимствований (всего их выявлено 98 единиц) – общекартвельской эпохи (15 лексем, в т.ч. *mkerd-/mkrd- `грудь' < *krd- `сердце' и др.), грузинско-занской эпохи (40 лексем, в том числе *diga `глина, почва' < *dheigh- `мазать'), а также более поздние, усвоенные отдельными картвельскими языками независимо друг от друга (43 индоевропеизма; их рассмотрение ограничено периодом до появления памятников древнегрузинской письменности).

Как отмечается в монографии, выявленный заимствованный материал «представлен прежде всего типичными ингредиентами культурного словаря (в глагольной лексике – соответствующими основами). В большинстве случаев они отражают такие характерные сферы хозяйственной практики древних картвелов как скотоводство и земледелие. Другую часть выявленного здесь материала образуют так называемые экзотизмы, т.е. обозначения различных атрибутов не характерной для природной среды Кавказа низменной болотистой местности, изобилующей влагой» [Климов, 1994: 207].

Выявленные в картвельском лексиконе индоевропеизмы, по мнению Г. А. Климова, дают дополнительные основания для локализации прародины индоевропейцев в Передней Азии.

Не менее значительны результаты исследований Г.А. Климова в области типологии картвельских языков. Среди многочисленных публикаций на эту тему, в т.ч. и монографий, в которых Г.А. Климовым были обоснованы принципы контенсивной типологии, здесь, по-видимому, в первую очередь должна быть названа монография «Типология кавказских языков», в которой было продемонстрировано, что «основу типологии современных картвельских языков образует номинативный компонент, отчетливо заявляющий о себе на всех уровнях их структуры. В то же время еще достаточно широко прослеживаемый их активный компонент занимает здесь явно подчиненное положение. В целом напрашивается общий вывод о ранненоминативном характере картвельской языковой типологии» [Климов, Алексеев, 1980: 285-286]. Особо следует подчеркнуть проводимую в этой книге и в других работах Г. А. Климова идею об активной типологии картвельских языков, ранее характеризовавшейся в качестве эргативной.

ИСПОЛЬЗОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА

Гамкрелидзе Т. В., Мачавариани Г. И. 1965 – Система сонантов и аблаут в картвельских языках: Типология общекартвельской структуры. Тбилиси, 1965 (на груз. яз.).

Климов Г. А. 1955 – Основные синтаксические вопросы атрибутивного комплекса в картвельских языках: Автореф. дис. канд. филол. наук. Тбилиси, 1955.

Климов Г. А. 1962 – Склонение в картвельских языках в сравнительно-историческом аспекте. М., 1962.

Климов Г. А. 1964 – Этимологический словарь картвельских языков. М., 1964.

Климов Г. А. 1973 – Очерк общей теории эргативности. М., 1973.

Климов Г. А. 1994 – Древнейшие индоевропеизмы картвельских языков. М., 1994.

Климов Г. А., Алексеев М. Е. 1980 – Типология кавказских языков. М., 1980.

Pokorny J. 1959 – Indogermanisches etymologisches Wörterbuch, Bd I. Bern. München, 1959.

М.Е. Алексеев

КРАТКИЙ ОЧЕРК МЕГРЕЛЬСКОГО ЯЗЫКА

ОБЩИЕ СВЕДЕНИЯ

Мегре́льский, или мингре́льский, язык (самоназв. *margaluri nina*) – один из *кавказских языков*, составляющий вместе с близкородственным *лазским* занскую ветвь *картвельских языков*. Этноним *margali* `мегрел' (равно как и его груз. соответствие *megreli*), с которым в картвелистике нередко сопоставляют названия макронов и манралв, засвидетельствованные в античных источниках, восходит к эпохе грузинско-занского языкового единства. Его архетип **megrel-* имеет прозрачное строение: *m- — -el* представляет собой известный циркумфикс, образующий имена людей по происхождению, а корневая морфема оказывается тождественной названию одной из исторических областей Грузии, *Erg-is-i* (ср. также др.-арм. *Eger*). Эта область находилась в средние века в зап. части Грузии, в басс. р. Ингури (др.-груз. *Egris-ç̣qali*), разделяющей мегрелоязычный ареал на две части – собств. Мегрелию и Самурзакано.

Очевидная структурная и материальная близость М.я. и *лазского* дает повод части картвелистов рассматривать их в качестве диалектов единого т.н. занского языка. Однако поскольку такая трактовка противоречит принятым в теоретическом языкознании критериям взаимного разграничения понятий языка и диалекта (ср. отсутствие взаимопонимания между носителями обоих языков, их обособленное этническое самосознание, опору на разные лит. языки), оба идиома следует квалифицировать в качестве самостоятельных языков (различение лазов и манралов встречается уже в источниках античной поры).

В настоящее время на Ю. граница мегрелоязычной территории пролегает по р. Риони, на В. эта территория включает Абашский и Гегечкорский р-ны, на С. – Гальский р-н Абхазии (Грузия).

Общая численность говорящих на М.я. достигает, согласно оценке, 350 тыс. чел.

В М.я. различаются два диалекта – самурзакано-зугдидский, охватывающий зап. часть мегрелоязычной территории, и сенакский, образующий ее вост. часть. Высокая степень единообразия языка, обеспечивающая возможность свободного взаимопонимания представителей обоих диалектов, обусловлена прежде всего длительной его локализацией в пределах единой феодальной территории прошлого. Этим единообразием объясняется и то обстоятельство, что более дробное деление мегрельских диалектов на говоры вызывает затруднение, поскольку границы между говорами иногда оказываются размытыми.

Будучи бесписьменным, М.я. функционирует главным образом в сфере устного бытового общения (благодаря достаточной адекватности груз. алфавита фонетической системе М.я. он находит употребление и в частной переписке). Задуманная в качестве уч. пособия для местных школ «Мегрельская азбука» (Тифлис, 1899) не имела успеха. Не получил продолжения и более серьезный опыт создания мегрельской письменности в виде издававшейся в 1930-х гг. «Крестьянской газеты» (**Qazaxši gazeṭi** Вместе с тем М.я. является языком богатейшего фольклора (сказки, поэзия). Все население практически двуязычно. Языком школьного обучения служит грузинский. На протяжении многих веков он был и языком религии. На терр. Абхазии распространено мегрельско-абхазское двуязычие.

Вероятные лексические мегрелизмы, отмечающиеся в памятниках др.-грузинского языка, позволяют датировать некоторые происходившие в его истории фонетические процессы. Наиболее ранняя фиксация языка – отдельные слова и фразы с переводом – содержится в записках турецкого путешественника Эвлия Челеби, относящихся к 70–80-м гг. XVII в. Несколько позже единичные и, как правило, неопознанные мегрельские лексемы встречаются в грузинском толковом словаре Сулхана Саба Орбелиани. М.я., как и близкородственный ему лазский, должны восходить к некоторому единому ареалу пракартвельской языковой общности. Зона распространения занской речи, известная в античную эпоху под именем Лазики, еще в VII в. была, по-видимому, единой. Начиная с VIII в. существовавшая языковая непрерывность была нарушена вследствие продвижения к Черному м. зап.-грузинской речи, легшей в основу совр. аджарского и гурийского диалектов грузинского языка. В обоих очевидны следы былого занского субстрата.

Периодизация истории М.я. не разработана. Наиболее заметной вехой в оформлении специфики его материального облика явилось занское передвижение фонем, выразившееся в общем сдвиге артикуляции в несколько более заднее положение.

Прямые указания исторических источников и некоторые результаты топонимических исследований неопровержимо свидетельствуют о том, что уже на протяжении длительного времени мегрелоязычный ареал медленно отступал на З. под давлением грузиноязычного. В частности, мегрельская топонимия сохранилась в Гурии, Имеретии, Раче. Если на одном из исторически засвидетельствованных этапов вост. рубеж М.я. пролегал по р. Цхенис-цкали, то через несколько лет он уже пролегал западнее – по р. Ногела. С другой стороны, мегрелоязычная территория с давних пор распространялась на С. и С.-З., где она существенно потеснила сванскоязычную.

В условиях далеко идущего единообразия грамматического строя языка критерии взаимного разграничения сенакского и самурзакано-зугдидского диалектов имеют фонетический и отчасти лексический характер. В фонетике они в основном сводятся к различиям в вокализме, где соответствия гласных в самурзакано-зугдидском диалекте гласным в сенакском таковы: *ə* ~ *u* и *i*, *o* ~ *i*, *e* ~ *i*, ср. сам.-зугд. *gərəni* \`осел' ~ сен. *girini*; сам.-зугд. *nosa* \`невестка' ~ сен. *nisa*, сам.-зугд. *geni* \`теленок\` ~ сен. *gini*. Иногда на месте первичного сенакского *o* встречаем вторичный самурзакано-зугдидский комплекс *va*: сен. *\`ona* \`нива' ~ сам.-зугд. *\`vana*. В консонантизме различий не видно. Можно назвать рефлекс *l* в виде *j* в мартвильском говоре сенакского диалекта, имеющий своей предпосылкой гипертрофию палатализованного произношения мегрельского *l*.

Словарные различия обоих мегрельских диалектов наиболее заметны в именной лексике (ср. сам.-зугд. *bacu* \`мушмула' ~ сен. *ckimuṭuri*; сам.-зугд. *baça* \`клещ' ~ сен. *girʒɣibe*; сам.-зугд. *bžaḳe* \`борода' ~ сен. *primuli*; сам.-зугд. *lokorua* \`улитка' ~ сен. *perço*). В целом ряде случаев эти расхождения оказываются связанными с воздействием грузинского языка на сенакский диалект и абхазского – на самурзакано-зугдидский.

Если оставить в стороне некоторые лексические и грамматические сведения о М.я., содержащиеся в трудах Й.Гюльденштедта, Ю.Клапродта и в зависящих от них публикациях др. авторов, то история его изучения начинается с книги немецкого лингвиста Г. Розена, в которой грамматический строй осетинского языка дан в сопоставлении с М.я., сванским и абхазским (1847). Фактическая база исследования была значительно расширена опубликованным в 1880 г. в Петербурге трудом А. Цагарели по фонетике М.я., где помимо характеристики фонетической системы языка была впервые намечена схема закономерных звукосоответствий между грузинским и М.я. В дальнейшем Т.Клюге на базе сенакского диалекта написал краткий грамматический очерк М.я. (1913). Особое место в истории изучения предмета принадлежит фундаментальному труду И. Кипшидзе (1914). Эта всесторонняя и образцовая для своего времени монография отличается надежностью материала и до настоящего времени остается основным руководством по изучению языка. Совр. состояние изученности грамматического строя М.я. в значительной мере отражает книга А.С.Чикобава, посвященная лазскому языку, в которой структура последнего рассматривается в сопоставлении с М.я. (1936), а также сравнительный словарь, систематически затрагивающий вопросы мегрельской лексикологии (1938). Разносторонняя характеристика мегрельской фонетики дается в монографии С.М. Жгенти (1953). В 1950–1980-е гг. почти исключительно грузинскими лингвистами по конкретным вопросам структуры и истории М.я. было опубликовано много интересных работ, главным образом статей.

Мегрельские тексты, помимо печатавшихся в кон. XIX–нач. XX вв. в «Сборнике материалов для описания местностей и племен Кавказа», а также содержащихся в упомянутых выше исследованиях, в разное время публиковались А. Цагарели (1880), Р. Блейхштейнером (1919), В. Беридзе (1920), М. Хубуа (1937), Т.Е. Гудава (1975), К.К. Самушиа (1979) и др.

Ведущим центром изучения языка является Тбилиси (Тбилисский университет, Институт языкознания АН Грузии).

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ СВЕДЕНИЯ

I. Фонетика. Фонологическая система М.я. характеризуется сравнительным богатством консонантизма при умеренном развитии вокализма. Здесь 28 согласных фонем и пять гласных.

Систему **вокализма** образуют фонемы *a, e, i, o, u*. На фонетическом уровне функционирует также звукотип *ə*, особенно характерный для самурзакано-зугдидского диалекта. Истинные дифтонги отсутствуют. Признак долготы фонологически нерелевантен.

Гласные

i *u*

e *o*

a

Согласные

		Смычные			Аффрикаты			Спиранты		Сонорные
		звонкие	глухие	абруптивные	звонкие	глухие	абруптивные	звонкие	глухие	
Губные		*b*	*p*	*p̣*				*v*		*m*
Средне-язычные	дентальные	*d*	*t*	*ṭ*						*n*
	преальвеолярные				*ʒ*	*c*	*c̣*	*z*	*s*	*l*
	постальвеолярные				*ǯ*	*č*	*č̣*	*ž*	*š*	*r*
Среднеязычные										*j*
Заднеязычные		*g*	*k*	*ḳ*				*γ*	*x*	
Фарингальные				(*q̣*)						
Ларингальные				'					(*h*)	

Смычные и аффрикаты образуют в М.я. тернарные корреляции в составе звонкого, глухого придыхательного и смычногортанного членов: *b—p—p̣, d—t—ṭ, g—k—ḳ, ʒ—c—c̣, ʒ—č—č̣*. Фарингальный ряд смычных представлен дефектно: здесь не только отсутствуют соответствующие звонкий и глухой члены корреляции, но и смычногортанный *q̣* удерживается только в составе консонантных комплексов и грузинских заимствований, сдвигаясь в слабый ларингальный в других случаях. Спиранты образуют бинарные корреляции в составе звонкого и глухого членов: *z—s, ž—š, γ—x*. Лишь в губном ряду звонкий *v* не имеет ожидавшегося глухого коррелята. Помимо сонорных *m, n, l* и *r* здесь налицо глайд *j*. Мегрельское *l* сильно палатализовано и даже иногда тяготеет к переходу в *j*. Ларингальный *h*, встречаясь только в междометиях и в отдельных заимствованиях, несет весьма ограниченную функциональную нагрузку.

Фонологическая синтагматика в М.я. отличается от грузинской тем, что отражает меньшую консонантную насыщенность текста (занское полногласие), что находит свое историческое объяснение. В слове возможны последовательности двух гласных. В речевом потоке нередко происходит вокализация консонантных стыков двух слов посредством узких гласных. В группах согласных, лишь изредка достигающих четырех членов, участвуют сонорные и глайд *v*. Однако гармонические комплексы децессивного ряда достаточно устойчивы.

Исконные простые основы, как правило, характеризуются в М.я. двух- и трехсложной структурой: *dudi* `голова', *birguli* `колено'. Реже встречаются односложные (*bža* `молоко') и четырехсложные (*kulamuri* `наковальня'). Большое число слогов содержат лишь производные слова, композиты и заимствования. Основные модели открытого слога – СГ (*ka* `рог'), ССГ (*txa* `коза') и СССГ (*ṭḳva* `деревянная лестница'), закрытого – СГС (*kin-ṭiri* `огурец') и ССГС (*γven-c̣ḳi* `дождевой червь').

Среди фонетических процессов наиболее заметное место принадлежит регрессивной ассимиляции гласных и согласных. Гласный основы или аффикса – особенно на границе преверба и версионного показателя – уподобляет себе предшествующий гласный. Последующий согласный уподобляет себе предшествующий. Широко распространено наращение сонорных *n, m* перед смычными и аффрикатами. С другой стороны, некоторые консонантные комплексы, напротив, упрощаются элиминацией одного из согласных или вставкой гласного *i*. Одно из двух *r* в слове обычно субституируется.

Ударение. Динамическое (силовое), однако слабо выраженное. В двух- и трехсложных словоформах оно падает на начальный слог: *skíbu* \`мельница', *dáčxiri* \`огонь'. В многосложных словах, помимо основного ударения, соотносимого с третьим от конца слогом, отмечается также побочное, тяготеющее к начальному слогу: *máskilidápari* \`целительный', *méxvamilápari* \`догадливый'.

Занское передвижение фонем привело к двоякому результату. В области вокализма оно отразилось в позиционно осуществившемся сдвиге **e > a* и **a > o*. В сфере консонантизма один ряд исторических (свистяще-шипящих ?) фрикативных и аффрикат фронтально перешел в шипящие, в то время как исконные шипящие развили заднеязычный фокус.

II. Морфология. На основе конкретных семантических и формальных критериев в М.я. различаются следующие лексико-грамматические классы слов: имена существительные, прилагательные, числительные, местоимения, глаголы, причастия, наречия, послелоги, союзы, частицы и междометия. Морфологическая структура словоформ носит весьма отчетливый агглютинативный характер. Ее исторически флективные черты, в частности явление общекартвельского аблаута, сведены до минимума. Как имя, так и глагол располагают развитой словоизменительной парадигматикой. В отличие от именной морфологии, всецело построенной на суффиксальной основе, в глагольной важнейшую роль играет префиксация.

Имя существительное. Не знает категорий рода и класса, ограничиваясь изменением по числам и падежам. При именном словоизменении некоторые особенности обнаруживают субстантивы с исходом основы на гласные. Показателем мн. числа служит суффикс *-ep*, имеющий алломорфы *-en*, *-em* (последняя встречается в сам.-зугд. диалекте). Целый ряд имен существительных с исходом основы на *a*, *e* при образовании форм плюралиса приобретают вставной элемент *l*: *dida* \`мать' – *dida-l-ep-i*; *ve* \`поле, равнина' – *ve-l-ep-i* (в последнем случае вставка факультативна). В некоторых субстантивах с исходом основы на *a*, напротив, он не появляется: *nina* \`язык' – *nin-ep-i*.

Падежная парадигма насчитывает девять падежей: именительный, повествовательный, дательный, родительный, творительный, обстоятельственный, и производные падежи – целевой, направительный и отложительный. Показатели трех последних основаны на генитиве. Тип падежного изменения в принципе един. В формах мн. числа выступают те же окончания, что и в формах ед.

Склонение существительных с согласным исходом основы				
	Ед. число		Мн. число	
Им.	*ḳoči*	\`человек'	*ḳoč-ep-i*	\`люди'
Повеств.	*ḳoč-k*	\`человек'	*ḳoč-en-k*	\`люди'
Дат.	*ḳo-s*	\`человеку'	*ḳoč-en-s*	\`людям'
Род.	*ḳoč-iš*	\`человека'	*ḳoč-ep-ši*	\`людей'
Твор.	*ḳoč-it*	\`человеком'	*ḳoč-ep-it*	\`людьми'
Обстоят.	*ḳoč-o(t)*	\`человеком'	*ḳoč-ep-o*	\`людьми'
Цел.	*ḳoč-išo*	\`для человека'	*ḳoč-ep-išo*	\`для людей'
Напр.	*ḳoč-iša*	\`к человеку'	*ḳoč-ep-iša*	\`к людям'
Отлож.	*ḳoč-iše*	\`от человека'	*ḳoč-ep-iše*	\`от людей'
Склонение существительных с гласным исходом основы				
	Ед. число		Мн. число	
Им.	*ḳaṭu*	\`кошка'	*ḳaṭu-ep-i*	\`кошки'
Повеств.	*ḳaṭu-k*	\`кошка'	*ḳaṭu-en-k*	\`кошки'
Дат.	*ḳaṭu-s*	\`кошке'	*ḳaṭu-en-s*	\`кошкам'
Род.	*ḳaṭu-ši*	\`кошки'	*ḳaṭu-ep-iši*	\`кошек'
Твор.	*ḳaṭu-ti*	\`кошкой'	*ḳaṭu-ep-iti*	\`кошками'
Обстоят.	*ḳaṭu-o(t)*	\`кошкой'	*ḳaṭu-ep-o(t)*	\`кошками'
Цел.	*ḳaṭu-šo(t)*	\`для кошки'	*ḳaṭu-ep-išo(t)*	\`для кошек'
Напр.	*ḳaṭu-ša*	\`к кошке'	*ḳaṭu-ep-iša*	\`к кошкам'
Отлож.	*ḳaṭu-še*	\`от кошки'	*ḳaṭu-ep-iše*	\`от кошек'

В формах повествовательного и дательного падежей ед. числа нередко происходят фонетические изменения, направленные на преодоление иногда возникающих здесь необычных для языка консонантных комплексов.

Именительный служит падежом подлежащего при всех глаголах (кроме аффективных) в словоформах I серии времен, а также прямого дополнения при глагольных словоформах II серии времен. Повествовательный является падежом подлежащего при всех глаголах (кроме аффективных) в словоформах II серии времен. Датив – по преимуществу падеж косвенного дополнения, а также прямого дополнения при глагольных словоформах I серии времен. Генитивом оформляются определения, передающие широкие посессивные и некоторые смежные отношения. Творительный – падеж инструментального дополнения и ряда обстоятельств. Целевой падеж обозначает предназначение для кого-л. или чего-л. Направительный и отложительный падежи несут соответствующие локативные функции.

Наряду с падежной системой налицо и небольшая группа послелогов, присоединяющихся к чистой основе имени или управляющих формой направительного или отложительного падежа. Иногда в роли послелогов выступают некоторые наречия, управляющие в этом случае генитивом или дативом.

Имя прилагательное. В семантическом плане прилагательные делятся на качественные и относительные, а в формальном – на первичные и производные. Употребляясь самостоятельно, они субстантивируются и изменяются по числам и падежам. В функции препозитивного определения прилагательное этих форм не имеет.

Качественные прилагательные различают помимо положительной следующие степени сравнения: умерительную, сравнительную и уравнительную (экватив). Первая из них строится коаффиксами (*mo-uč-e* \`черноватый'). Форма сравнительной степени может быть построена как синтетически (ср. *u-č̣ita-š-i* \`краснее' – *č̣ita* \`красный'), так и аналитически (*umosi č̣ita* \`более красный, краснее'). Специфическая уравнительная степень имеет синтетический характер, используя коаффиксацию *ma- – -a*: *oxoriši ma-maɣal-a* \`высокий как дом' – *maɣal-i* \`высокий'. Превосходная степень особой формы не имеет и передается только описательно (*ʒalami ʒgiri* \`очень хороший').

В роли относительных прилагательных нередко выступают имена существительные в форме родительного падежа. Их широкий подкласс, известный как отрицательные прилагательные, обозначает отсутствие признака и производится как от именных, так и от глагольных основ посредством словообразовательных коаффиксов *u- – -e* (суффиксальный элемент может варьировать), ср. *u-tol-e* \`безглазый'.

Числительные. Выделены шесть разрядов числительных: количественные и строящиеся на их основе порядковые, распределительные, собирательные, кратные и дробные. Числительные первого десятка (*arti* \`один'; *žiri* \`два'; *sumi* \`три'; *otxi* \`четыре'; *xuti* \`пять'; *amšɣi* \`шесть'; *škɣiti* \`семь'; *ruo* \`восемь'; *čxoro* \`девять'; *ɣiti* \`десять'), а также обозначение «двадцати» и «ста» являются простыми. Обозначения чисел второго порядка – сложные (*vitoškvit-i* \`семнадцать' < *vit-do-škviti*, букв. \`десять и семь'). Далее следуют сложные и составные образования. В обозначении чисел от «двадцати» до «девяноста девяти» проводится двадцатиричная система счисления: ср. *otxo-n-eči* \`восемьдесят', букв. \`четырежды двадцать'. Определяемое при количественном числительном имеет форму ед. числа.

Порядковые числительные образуются от основ соответствующих количественных числительных посредством коаффиксов *ma- – -a* (*ma-otx-a* \`четвертый').

Распределительные числительные строятся посредством редупликации основ количественных числительных (*oš-oš-i* \`по сто').

Собирательные числительные производятся присоединением суффикса *-xolo* (*sumi-xolo* \`втроем'), а кратные – суффикса *-išax* (*sumišax* \`трижды').

Дробные числительные образуются посредством расширения основы количественных числительных особыми коаффиксами: *na-sum-or-i* \`одна треть', *na-vit-al-i* \`одна десятая'.

Местоимения. Делятся по семантике и некоторым формальным признакам на личные (*ma* \`я'; *si* \`ты'; *čki* \`мы'; *tkɣa* \`вы'), указательные (*tina* \`тот', *tena* \`этот'), вопросительные (*mi* \`кто'; *mu* \`что'), притяжательные (*čkimi* \`мой', *skani* \`твой', *čkini* \`наш', *tkani* \`ваш'), относительные (*namu* \`который'), взаимные (*arfiani*

`друг друга'), отрицательные (*mita* `никто', *muta* `ничто'), определительные (*arʒa* `все', *iri* `каждый') и неопределенные (*midga* `кто-то', *mudga* `что-то').

Личные местоимения 1-го и 2-го лица форм словоизменения не имеют. Личное местоимение 3-го лица имеет формы числа и падежа.

Указательные местоимения различаются по их соотнесенности с близкими и отдаленными по отношению к говорящим денотатами и изменяются по числам и падежам. Формы словоизменения налицо и у местоимений других разрядов.

Глагол. Морфология глагола характеризуется высокой степенью сложности. Преобладает разбивка глаголов на классы переходных и непереходных (минимальную группу составляют передающие различные душевные состояния аффективные глаголы). Система глагольных парадигм более регулярна, чем в грузинском языке. Морфологическая структура глагольной словоформы имеет агглютинативный характер. В ее префиксальной части возможно употребление до четырех морфем (ср. *ki-də-g-o-guruank* `я тебя научу'), в суффиксальной – до трех. Различаются морфологические категории лица, числа, версии, залога, потенциалиса, времени, аспекта, наклонения, а также взаимности и категоричности (удостоверительности). В роли абстрактного обозначения действия при отсутствии инфинитива выступает отглагольное имя – масдар: *bira* `пение', *skirapa* `сушка'. Нередко встречаются не полностью адаптированные грузинские начальные словоформы с отдельными присущими им морфологическими показателями.

Важнейшую роль в спряжении глагола играют тесно взаимосвязанные категории лица, версии и залога. Противопоставлены две серии личных показателей – субъектная и объектная. Все они, кроме субъектных показателей 3-го лица обоих чисел, являются префиксальными. В двух- и трехвалентном глаголе представлены максимально два личных показателя, один из которых всегда суффиксальный (*m-arzen-s* `мне дает он'). Мн. число в словоформах 1-го и 2-го лица выражается обычно специальными суффиксами (*vore-t* `мы есть'). В словоформах 3-го лица идея множественности передается синкретически личными показателями (*č̣aaun-a(n)* `они пишут').

Глагольная категория версии образуется противопоставлением трех форм – субъектной (префикс *i-*), объектной (для 1-го и 2-го л. префикс *i-*, для 3-го л. префикс *u-*) и беспризнаковой, нейтральной.

В переходном глаголе различаются формы действительного и страдательного залогов. Функционируют абсолютный и релятивный признаки пассива, передаваемые коаффиксами *i- – -u* в первом случае и *a- – -u* во втором. Ограниченное число глаголов имеет суффиксальный признак пассива *-d*. В глаголах, заимствованных из грузинского, встречается и показатель релятивного пассива грузинского происхождения. Формы потенциалиса отличаются от коаффиксальных пассивных своей суффиксальной частью.

Временные формы глагола распределяются по четырем сериям. В первую серию входят настоящее, прошедшее несовершенное, сослагательное I и условное I (*č̣aruns* `он пишет'). Ко второй серии относятся прошедшее совершенное, сослагательное II, условное II (*č̣aru* `он писал'). Третью серию составляют результативные I и II, сослагательное III и условное III (*uč̣aru* `он, оказывается, написал'). Наконец, в четвертую серию входят результативные III и IV, сослагательное IV и условное IV (*noč̣arue* `он, оказывается, написал'). Различаются совершенный и несовершенный аспекты (признаком совершенного аспекта служат глагольные превербы: *do-č̣aru* `он написал', *gozindu* `он вытащил', *gino-ḳvatu* `он перерезал'). Категории взаимности и категоричности передаются особыми префиксами, занимающими в структуре глагола начальную позицию (*ki-miγes orko do kə-dārγves oxvames...* `унесли они золото и ссыпали в церкви...').

Причастия. Различаются активные и пассивные причастия: *madinapali* `теряющий' и *dinapili* `потерянный' при *dinapa* `терять, исчезать'.

Наречия, союзы, частицы и междометия составляют в М.я. класс неизменяемых слов.

Наречия. Подразделяются на простые (*čuman* `завтра') и производные (*amu-dγa* `сегодня', *mara-s* `быстро'), последние из которых преобладают (ср. многочисленные образования с аффиксами *-o*, *-s*, *-le* и др.).

Союзы. Наиболее употребительны: *do* `и', *namda* `что', *var a* `или, а то, хотя'.

Частицы. Подобно лазскому языку здесь нет особой приглагольной частицы отрицания возможности совершения действия, что обусловлено развитием компенсирующей передачи ее содержания глагольной категорией потенциалиса.

Междометия. В основном повторяется обычный для картвельских языков набор: *uj* `ой', *vaj* `о, горе'; из заим. ср. *xabərdá!* `берегись!'.

III. Словообразование. Широко развито и представлено как аффиксальным способом, так и словосложением. Аффиксальная деривация высоко продуктивна в производстве как имен, так и глаголов. Именное словообразование характеризуется прежде всего циркумфиксацией (*o-kotom-e* `курятник' – *kotom-i* `курица', *o-ḳumap-u* 'фимиам' – *ḳoma* `дым'), а также суффиксацией (*tunt-ia* `медвежонок' – *tunt-i* `медведь'). Причастия настоящего, будущего и прошедшего времени производятся главным образом посредством коаффиксации (*ma-čar-al-i* `пишущий', *o-'vil-ar-i* `убойный', *go-ʒicin-er-*i `рассмеявшийся'). Встречаются среди них и чисто суффиксальные образования. В глагольном словообразовании ведущее место занимают простые и сложные превербы: ср. *ato-lapa* `подпадать', *ala-lapa* `попадать', *gimo-lapa* `выпадать'. Каузативные глаголы производятся присоединением к основе простого переходного или непереходного глагола суффикса *-ap*.

Словосложение обычно ограничивается именами существительными (*xe-porča* `рукав'), прилагательными (*dudi-šxu* `большеголовый'), числительными (*sum-oš-i* `триста') и причастиями (*xe-gopačil-i* `щедрый').

IV. Синтаксис. Основной формой языковой коммуникации служит предложение. Способы синтаксической связи его членов – управление, согласование, координация и примыкание. Налицо как простое, так и сложное (с двумя предикативными центрами) предложение. Простое предложение бывает как дву-, так и односоставным. Словопорядок в простом предложении довольно свободен, во многом определяется характером текста. Сказуемое тяготеет к концу предложения. Определение, как правило, предшествует определяемому. Атрибутивный комплекс и однородные именные члены предложения обнаруживают групповую флексию. Типологически синтаксическая система М.я. характеризуется господством номинативного строя предложения, по-разному организуемого переходным и непереходным глаголом.

Сложное предложение может характеризоваться как сочинением, так и подчинением. Сложносочиненное предложение бывает союзным и бессоюзным. Основными видами придаточных предложений являются определительные, дополнительные, обстоятельственные. Первые вводятся относительными местоимениями, вторые – чаще всего союзом *nam(u)da* `что', третьи – союзом-частицей широкой обстоятельственной семантики *-ni* `когда, если, как, что' (*kumortu bošiki-ni...* `когда парень пришел...'). Заметна тенденция калькирования построения сложноподчиненного предложения с соответствующих грузинских моделей. Нередко встречается сочетание его исторической организации с моделью, калькирующей грузинскую (*mužam-cə-ti mumak doɣuru-ni...* `когда отец умер...').

Различаются пять коммуникативно-модальных типов предложения – повествовательный, вопросительный, восклицательный, вопросительно-восклицательный и побудительный, характеризующиеся специфическими интонационными, а иногда и структурными особенностями.

V. Лексика. Основу словарного состава М.я. образуют общекартвельский и грузинско-занский лексические фонды и их многочисленные производные. Удельный вес заимствований очень велик и представляет прежде всего грузинский и абхазский материал: *breli* `много', *sarḳe* `зеркало', *ҫamali* `лекарство' (из груз.); *apuni* `весна', *dagva* `глухой' (из абхаз.).

Для мегрельской антропонимики весьма характерны как имена христианской традиции (*Sandro*, *Tedore*), так и собственные, исконные (*Ʒuḳu*, *Dutu*).

Мегрельская топонимика изучена слабо. В названиях населенных пунктов бросается в глаза высокая продуктивность топоформантов *-at* и *-iš* (*Ušapati* `Ушапати'; *Grigoliši* `Григолиши'), находящих свои соответствия в грузинской топонимике и поэтому способных восходить к грузинско-занскому состоянию. Немало топонимов произведено коаффиксами *o- — -o*, также находящими свой грузинский эквивалент. Встречаются и топонимы сванского происхождения или построенные со сванским топоформантом. Грузинский формантив *sa- — -o* образует названия населенных пунктов от фамильных имен.

ОСНОВНАЯ ЛИТЕРАТУРА

Жгенти С.М. Фонетика чанско-мегрельского языка. Тб., 1953 (на груз. яз.); *Кипшидзе И.* Грамматика мингрельского (иверского) языка с хрестоматиею и словарем // Материалы по яфетическому языкознанию, VII. СПб., 1914; *Хубуа М.* Мегрельские тексты. Тб., 1937 (на груз. яз.); *Чикобава А.С.* Чанско-мегрельско-грузинский сравнительный словарь. Тб., 1938 (на груз. яз.).

Г. А. Климов

Г.А. Климов О.М. Каджаиа

МЕГРЕЛЬСКО-РУССКО-ГРУЗИНСКИЙ СЛОВАРЬ

Ответственный редактор к.ф.н. К.Т. Гадилия

Выпускающий редактор *М. Александров*
Подготовка оригинал-макета *Э.А. Максутов*
Подписано в печать 22.03.2013г.
Формат 70х108/16. Бумага офсетная.
Усл. печ. л. 39,9. Тираж 300 экз.

Издательство «Говорун»
E-mail: govorun.office@gmail.com